

University of Zagreb
FACULTY OF ARCHITECTURE

Ivana Tutek

DUBROVNIK URBAN LANDSCAPE

Transformation of the Dubrovnik Republic territory as
a design blueprint for contemporary landscape

DOCTORAL THESIS

Zagreb, 2015

Sveučilište u Zagrebu
ARHITEKTONSKI FAKULTET

Ivana Tutek

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVNIKA

Transformacija prostora Dubrovačke Republike kao
podloga za oblikovanje suvremenog pejsaža

DOKTORSKI RAD

Mentori:

Dr. sc. Vlasta Begović

Prof. dr. sc. Marijan Hržić

Zagreb, 2015

AUTOR DOKTORSKOG RADA

Ime i prezime: Ivana Tutek, dipl. ing. arh
Mjesto i datum rođenja: Dubrovnik, 25.02.1969.
Diplomirala: Sveučilište u Zagrebu, Arhitektonski fakultet, 2002.

DOKTORSKI RAD

Naslov doktorskog rada: URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVNIKA
Transformacija prostora Dubrovačke Republike kao podloga za oblikovanje suvremenog pejzaža

Mentori: Dr. sc. Vlasta Begović, dipl. ing. arh
Prof. dr. sc. Marijan Hržić, dipl. ing. arh

Ustanova izrade doktorata:
Znanstveno područje: Sveučilište u Zagrebu, Arhitektonski fakultet
Tehničke znanosti – polje Arhitektura i urbanizam

Podaci o doktorskome radu: 304 stranice, 3 tablice, 91 slika, 18 kartograma, 30 dijagrama,
313 bilješki, 205 bibliografskih jedinica

POSTPAK STJECANJA ZNANSTVENOG NASLOVA

Prihvatanje naslova doktorske disertacije i imenovanje mentora:

463. redovita sjednica Fakultetskog vijeća Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 11. rujna 2012. godine.

Mentori:

Dr. sc. Vlasta Begović, dipl. ing. arh
Prof. dr. sc. Marijan Hržić, dipl. ing. arh

Prihvatanje izvješća mentora o završenom doktorskome radu i imenovanje povjerenstva za ocjenu:

489. redovita sjednica Fakultetskog vijeća Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 20. siječnja 2015. godine.

Povjerenstvo za ocjenu doktorskog rada:

Prof. emeritus dr. sc. Nikola Filipović, dipl. ing. arh
Izv. prof. dr. sc. Idis Turato, dipl. ing. arh
Izv. prof. dr. sc. Katarina Horvat Levaj, prof. povj. umj.
Prof. emeritus dr. sc. Vladimir P. Goss, prof. povj. umj.
Prof. dr. sc. Vesna Mikić, dipl. ing. arh.

Prihvatanje izvješća povjerenstva za ocjenu doktorskog rada i imenovanje povjerenstva za obranu:

491. redovita sjednica Fakultetskog vijeća Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 10. ožujka 2015. godine.

Povjerenstvo za obranu doktorskog rada:

Prof. emeritus dr. sc. Nikola Filipović, dipl. ing. arh
Izv. prof. dr. sc. Idis Turato, dipl. ing. arh
Izv. prof. dr. sc. Katarina Horvat Levaj, prof. povj. umj.
Prof. emeritus dr. sc. Vladimir P. Goss, prof. povj. umj.
Prof. dr. sc. Vesna Mikić, dipl. ing. arh.

Mjesto i datum obrane doktorskog rada: Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 31. ožujak 2015.

Zahvaljujem se na mentorskom vođenju i podršci dr. sc. Vlasti Begović i prof. dr. sc. Marijanu Hržiću. Posebnu zahvalu dugujem svojoj mami na razumijevanju i nesebičnoj podršci.

0.	SADRŽAJ:	
1.	UVOD	1
1.1.	SAŽETAK / ABSTRACT	1
1.1.1.	Sažetak1	1
1.1.2.	Abstract	2
1.2.	POLAZIŠTA	3
1.2.1.	Pregled dosadašnjih istraživanja	5
1.3.	CILJ I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA	7
1.4.	MATERIJAL, METODOLOGIJA I PLAN ISTRAŽIVANJA	7
1.5.	OČEKIVANI ZNANSTVENI DOPRINOS PREDLOŽENOG ISTRAŽIVANJA	9
2.	URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE	11
2.1.	UVOD	12
2.2.	PROSTORNO-VREMENSKA DISPOZICIJA	14
2.3.	DRUŠTVENO-POVIJESNA DISPOZICIJA	17
2.4.	POJAVA URBANISTIČKOG PLANA	24
2.5.	RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJA IZGRAĐENIH STRUKTURA	26
2.5.1.	Gradovi (Dubrovnik, Ston, Cavtat, Molunat)	26
2.5.2.	Naselja (Pelješac, Primorje, otoci, Konavle)	38
2.5.3.	Samostalni kompleksi (ladanjski, gospodarski, sakralni, fortifikacijski)	45
2.5.4.	Infrastruktura (prometna, komunalna)	57
2.5.5.	Agrarni pejisaž	60
2.6.	URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE_ ZAKLJUČAK	62
2.7.	TABLICE: RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJE IZGRAĐENIH STRUKTURA	65
	TAB 1: povijesni pejisaž (urbanizirani pejisaž Dubrovačke Republike)	
2.8.	KARTOGRAMI: RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJE IZGRAĐENIH STRUKTURA	

MAP 1: povijesni pejisaž _ teritorij Dubrovačke Republike	
MAP 1.1: povijesni pejisaž (Dubrovačka Republika)_ Konavle	
MAP 1.2: povijesni pejisaž (Dubrovačka Republika)_ Grad, Elafiti i Astoreja	
MAP 1.3: povijesni pejisaž (Dubrovačka Republika)_ Primorje	
MAP 1.4: povijesni pejisaž (Dubrovačka Republika)_ Pelješac	
MAP 1.5: povijesni pejisaž (Dubrovačka Republika)_ Lastovo	
3. TRANSFORMACIJA PROSTORA I_ PRAPOVIJEST / ANTIKA	91
3.1. ELEMENTARNI PEJISAŽ _studija osnovnog pejisaža	94
3.2. ARHEOLOŠKI PEJISAŽ (prapovijest, antika)	108
3.2.1. Prapovijesni pejisaž	108
3.2.2. Antički pejisaž	126
3.3. TABLICE: RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJE IZGRAĐENIH STRUKTURA	143
TAB 2: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ teritorij Dubrovačke Republike	
3.4. KARTOGRAMI: RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJE IZGRAĐENIH STRUKTURA	
MAP 2: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ teritorij Dubrovačke Republike	
MAP 2.1: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ Konavle	
MAP 2.2: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ Grad, Elafiti i Astoreja	
MAP 2.3: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ Primorje	
MAP 2.4: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ Pelješac	
MAP 2.5: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ Lastovo	
4. TRANSFORMACIJA PROSTORA II_ DUBROVAČKA REPUBLIKA /SUVREMENI PEJISAŽ	187
4.1. POVIJESNI PEJISAŽ _ URBANIZIRANI PEJISAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE / 19., 20. st.	188
4.1.1. Dubrovnik	188
4.1.2. Astoreja i otoci	191
4.1.3. Pelješac	193

4.1.4.	Primorje	196
4.1.5.	Konavle	197
4.2.	SUVREMENI PEJSAŽ	206
4.3.	TRANSFORMACIJA PROSTORA_ ZAKLJUČAK	210
4.4.	TABLICE: RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJE IZGRAĐENIH STRUKTURA	217
	TAB 3: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 21. st.)_ teritorij Dubrovačke Republike	
4.5.	KARTOGRAMI: RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJE IZGRAĐENIH STRUKTURA	
	MAP 3: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 21. st.)_ teritorij Dubrovačke Republike	
	MAP 3.1: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 21. st.)_ Konavle	
	MAP 3.2: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 21. st.)_ Grad, Elafiti i Astoreja	
	MAP 3.3: suvremeni pejisaž (Du. Rep. /21. st.)_ Primorje	
	MAP 3.4: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 21. st.)_ Pelješac	
	MAP 3.5: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 21. st.)_ Lastovo	
5.	KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA	259
5.1.	DIJAGRAMI	259
5.1.1.	Dijagrami arhitekture	261
5.1.2.	Odnos crtež – dijagram	268
5.2.	KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI	275
5.3.	KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI APSTRAKTNOG PEJSAŽA	276
5.4.	URBANI DIJAGRAMI	279
5.5.	KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA	284
6.	ZAKLJUČAK	287
6.1.	URBANIZIRANI PEJSAŽ _TOTALNI ARHITEKTONSKI PROSTOR	289
6.2.	TEMPORALNOST I TRANSFORMACIJA URBANIZIRANOG PEJSAŽA	290
6.3.	RAZVOJNO-UMJETNIČKI KONCEPT OBLIKOVANJA SUVREMENOG PEJSAŽA	291

6.4.	MOGUĆNOSTI DALJNJIH ISTRAŽIVANJA I PRIMJENE	292
7.	PRILOZI	293
7.1.	LITERATURA I IZVORI PODATAKA	293
7.1.1.	Literatura	293
7.1.2.	Zakonska regulativa, prostorno planska dokumentacija i međunarodne povelje	304
7.1.3.	Internetski izvori	306
7.2.	POPIS TABLICA	307
7.3.	POPIS KARTOGRAMA	307
7.4.	POPIS SLIKA	308
7.5.	POPIS DIJAGRAMA	313
7.6.	POJMOVNIK	314
7.7.	PROŠIRENI SAŽETAK / SUMMARY	318
7.8.	ŽIVOTOPIS	324

1. UVOD

1.1. SAŽETAK / ABSTRACT

1.1.1. Sažetak

1.1.2. Abstract

1.2. POLAZIŠTA

1.2.1. Pregled dosadašnjih istraživanja

1.3. CILJ I HIPOTEZE

1.4. METODE ZNANSTVENO-ISTRAŽIVAČKOG RADA

1.5. OČEKIVANI REZULTATI ISTRAŽIVANJA

1. UVOD

1.1. SAŽETAK / ABSTRACT

1.1.1. SAŽETAK

KLJUČNE RIJEČI: *Dubrovnik, urbanizirani pejisaž, kompozicijski dijagram pejisaža*

Pejisaž se formirao tijekom dugačkog vremenskog razdoblja, spontanom i planskim ljudskim djelovanjem u prostoru. U dubrovačkom pejisažu ta interakcija prirode i djelovanja čovjeka rezultirala je iznimnim dosezima i prerasla u organiziranu cjelinu zajedničkog djelovanja kad je cjelokupan pejisaž, sa svim strukturama, rezultat stoljetne urbane kulture. Tada prirodni prostor predstavlja konstitutivni dio arhitekture, neodvojiv je od nje te govorimo o totalnom arhitektonskom prostoru ili o urbaniziranom pejisažu. Takav homogeni sustav u neprekidnoj je mijeni i njegovo je uspješno oblikovanje moguće jedino uz prihvaćanje prostorno-vremenske dinamike.

Da bi se usmjerile transformacije prostora potrebno je razumjeti procese koji su se odvijali u prošlosti. Na postanak i razvitak grada, pa tako i cjelokupnog prostora njegovog djelovanja, utječu sve povijesne silnice koje pokreću opći razvitak nekog društva u svim sferama materijalne i duhovne kulture. Analizom i sintezom prostornog, vremenskog, povijesnog i društveno-političkog okvira organizacije i kultiviranja teritorija Dubrovačke Republike te bilježenjem i superponiranjem prostornih struktura i tipologija uspostavlja se značaj grada-teritorija, urbaniziranog pejzaža Dubrovnika.

Znanstvene analize povijesnog slijeda promjena u sintezi s apstraktnim modelima promišljanja prostora predstavljaju podlogu za razvojno-umjetnički koncept oblikovanja suvremenog pejzaža. Predloženi kompozicijski dijagrami omogućavaju posredovanje između povijesti arhitekture i načina na koji ona definira vanjski prostor te se na taj način procesom oblikovanja generira nova stvarnost. To je koncept superpozicije tragova prošlosti, sadašnjosti i budućnosti koji ostavlja mogućnost prilagodbe novih prostornih pozicija otvorenom dinamičkom sustavu urbaniziranog pejzaža Dubrovnika.

1.1.2. ABSTRACT

KEY WORDS: *Dubrovnik, urban landscape, compositional diagram of landscape*

Landscape has been formed spontaneously and by planning throughout a long period of time. The interaction of nature and human activity in the Dubrovnik landscape is recognized as an exceptional achievement. It developed into an organised whole of landscape and structures, both being result of the centuries longlasting urban culture. Consequently, the natural space represents the integral part of architecture and we speak of total architectural space or urban landscape.

That homogeneous system is in constant change and its successful shaping can only be possible if time-spatial dynamics are accepted. In order to direct the transformation of space it is necessary to understand the processes which took place in the past. The origin and development of the city, as well as its entire activity area, are influenced by the historical field lines, which trigger general development of a society in all spheres of its material and spiritual culture. The significance of the city-territory, the Dubrovnik urban landscape, is

established through the analysis and synthesis of the spatial, temporal, historical and socio-political framework of the organisation and cultivation of the Dubrovnik Republic territory, in addition to noting and superposing spatial structures and typologies.

Finally, the synthesis of scientific analysis of the historical changes and abstract models of rethinking space is a design blueprint for development concept of the contemporary landscape. The suggested compositional diagrams mediate between the history of architecture and its mode to define outer space in a way to generate new reality throughout design process. It is the concept of superposition of traces of the past, present and future which leaves the opportunity for adapting new spatial positions to the open dynamic system of Dubrovnik urban landscape.

1.2. POLAZIŠTA

Uređenje teritorija poznajemo kao metodu iz najdavnijih vremena. Još su Rimljani na osnovi starijeg etruskog urbanizma postavili svoje metode planiranja prema četiri postavke: auguratio (ispitivanje teritorija), orientatio (orijentacija prema stranama svijeta), limitatio (granice naselja, polja...), consacratio (posvećivanje)¹.

Na taj se način teritorij definirao kroz pozicioniranje kompaktnih, organizacijski i dimenzijom određenih naselja i njihovih agera, povezanih putevima i prostornim orijentirima (istaknutim točkama kojima se daje određeni značaj). Kompozicijska osnova takvog artikuliranog prostora je praznina pa krajolik, iako neizgrađen, doživljavamo uređenim i ugodnim za kretanje².

Da bismo pratili transformacije pejzaža u doba i na području Dubrovačke Republike, potrebno je sagledati promjene koje su im prethodile. U studiji pejzaža u antičko doba na teritoriju Hrvatske obrađene su transformacije te prostorni međuodnosi i relacije prema fizičkoj geografiji³. Procese organiziranja teritorija možemo slijediti kroz niz arheoloških i

---

¹ MILIĆ, 1994:181-183; Koncept rimskog grada i čitav proces njegova osnivanja s četiri ritualne operacije: auguratio, limitatio, orientatio, consacratio, podvrgnut je istim načelima i propisima što ih određuju etruski Libri rituales.

² NORBERG-SHULZ, 1975

³ BEGOVIĆ; SCHRUNK; KREKOVIĆ, 2011

povijesno-umjetničkih studija koje se bave pojedinim elementima ili cjelinama prostorne kompozicije⁴.

Krajem dvadesetog stoljeća negativne posljedice tranzicijskih promjena degradiraju prostor i pejisaž u cjelini⁵. Preizgrađenost i nedostatak šire prostorne koncepcije rezultirali su pejisažem koji je mjestimično preopterećen i bez granica naselja te u kojem prostorni akcenti ne dolaze do izražaja, a okolina je divlja i neuređena priroda u kojoj se ne osjećamo ugodno. Spoznaja o takvoj situaciji ukazuje na potrebu za drugim i novim vrstama stručnih analiza te apstraktnijim modelima promišljanja prostora⁶.

Festival arhitekture održan u kolovozu 2004. u Dubrovniku, osmišljen kako bi se potakla svijest o važnosti nadgradnje stoljećima stvaranog kulturnog pejisaža, bio je dodatni poticaj u definiranju teme⁷. O potrebi za unapređenjem metodologije planiranja za izrazito osjetljivo područje kao što je Mediteran govori i dr. sc. Tomislav Premerl u eseju Traženje prostornog koda u povijesnom i prirodno zadanom okružju⁸.

U dubrovačkom pejisažu interakcija prirode i djelovanja čovjeka rezultirala je iznimnim dosezima i prerasla u organiziranu cjelinu zajedničkog djelovanja kada prirodni prostor predstavlja konstitutivni dio arhitekture te govorimo o urbaniziranom pejisažu⁹. Takav homogeni sustav u konstantnoj je mijeni i njegovo uspješno oblikovanje moguće je jedino uz prihvaćanje prostorno-vremenske dinamike.

Tako Joao F. Nunnes postavlja pejisaž kao vremensku kategoriju¹⁰ te govori o važnosti promatranja krajolika kroz procese i transformacije jer je riječ o dinamičkom sustavu kojeg ne možemo statički nadograditi već ga možemo samo usmjeriti. I Stan Allen¹¹ razmišlja o

---

⁴ Zbornici radova arheoloških kongresa održanih u Dubrovniku: HAD 1988. i 2005. te povijesno-umjetničke studije urbanih cjelina i naselja, utvrda, ljetnikovaca, vrtova i parkova, puteva: PRELOG, 2003; ŠEGVIĆ, 1978; JEMO, 2012; PLANIĆ LONČARIĆ, 1980; OREB MOJAŠ, 1991; BERITIĆ, 1955; GRUJIĆ, 1991; ŠIŠIĆ, 1981; UCHYTIL, 2007; ZANINOVIĆ, 1987; ŽILE, 1987

⁵ ***2005; Upravo je to potaknulo temu Arhitektura i pejisaž na Festivalu arhitekture

⁶ ROCA; CLAVAL; AGNEW, 2011; 23rd Session of the PECSRL, Permanent European Conference for the Study of the Rural Landscape; *Landscapes, Identities and Development*; Portugal, 1-5 September 2008.

⁷ ***2005; tema: Arhitektura i pejisaž

⁸ PREMERL, 2011

⁹ WALDHEIM, 2006

¹⁰ ***2011; *Landscape is time*; predavanje koje je Joao F. Nunnes održao na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu

¹¹ ALLEN, 2007; *Theory, Practice and Landscape*

pejsažu u kontekstu procesa i promjena u vremenu te vidi rješenje u fluentnim, prilagodljivim sistemima koji odražavaju dinamiku sustava.

Potrebno je reći da crtanje ima vrlo izraženu ulogu u procesu imaginacije, vizualizacije, razumijevanja, ispitivanja i konačno realiziranja bilo koje prostorne ideje i koncepta¹². Koliku ulogu ima u razumijevanju povijesnog prostora¹³, razvoju¹⁴ i generiranju ideje¹⁵ istraženo je u sklopu znanstvenog simpozija Crtež u znanosti. Primjenu i razvoj crteža u postupku projektiranja obradio je prof. Juras i u svojoj doktorskoj disertaciji¹⁶, dok prof. Hržić upozorava na potrebu za upotpunjavanjem metoda planiranja vizualnim analizama. Neosporno je da se u razvojnim planovima izravno planski organizira vizualni svijet i utječe na doživljaj grada ili regije¹⁷.

1.2.1. PREGLED DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA

Dosadašnja istraživanja koja sam provela povezana s potrebama ovoga dokorskog rada:

1. istraživanja provedena u okviru dokorskog studija PPUPA

1.1. Urbanizirani pejzaž Dubrovačke Republike: PPUPA doktorska godina 2005/06. (Mittelmeerland, AA visiting school, Dubrovnik symposium 05.02.2011.; International scientific Conference: Rethinking urbanism, Af, University of Zagreb, 19.05.2012.)

U izlaganju je prikazan tijek razvoja teritorija Dubrovačke Republike kao homogenog područja izrazite prostorno-vremenske dinamike. Pejzaž je sagledan sa svim izgrađenim strukturama te je potvrđena činjenica da prostor preuzima vrijednosti kulture koja se u njemu stvarala. Pri istraživanju sam provela analitičku obradu različitih izvora: tekstualna i

---

¹² STEENBERGEN, 2008; PALLASMAA, 2009; ROBBINS, 1997; VYZOVITI, 2006

¹³ HORVAT LEVAJ, 1998:125-150

¹⁴ PREMERL, 1998:19-24

¹⁵ JURAS, 1998:107-124

¹⁶ JURAS, 1987

¹⁷ HRŽIĆ, 1988

grafička povijesna dokumentacija¹⁸, arhivska građa¹⁹, niz studija koje obrađuju pojedine aspekte ili cjeline²⁰.

2. istraživanja vezana uz rad u Kabinetu za Crtranje i Plastično oblikovanje

2.1. Zašto arhitekt crta, nastupno predavanje (2007.)

2.2. Kompozicijski dijagrami apstraktnog pejzaža, vježba za studente 4. semestra (Plastično oblikovanje II, 2012., 2013.)

2.3. Kompozicijski dijagrami, vježba za studente 4. semestra (Plastično oblikovanje II, 2014.)

U predavanju se teorijski obrađuje funkcija crteža u primjeni i razradi ideje (Pallasmaa, 2009.; Juras, 1987.; Robbins, 1997.) te praktična primjena s pedagoškim ciljem vježbanja kompozicije 2D (Crtanje I), maketa 3D (Plastično oblikovanje I). Metode analize, sinteze (Steenbergen, 2008.), apstrakcije i kompozicije u imaginarnom pejzažu primjenjene su u vježbi *kompozicijski dijagram apstraktnog pejzaža* (Plastično oblikovanje II), dok zadatak *kompozicijski dijagrami* karakterizira dodatni stupanj apstrakcije na kojem elementi postaju polje sila te sudjeluju u kreativnom procesu.

3. istraživanja u okviru natječaja, projekata i studija na dubrovačkom području

3.1. Završni i diplomski rad na Af, tema: kontakt Ston (1995.), centar Ston (2002.)

3.2. Urbanističko-arhitektonski konceptualni natječaj Shienschiku sha (1993.), tema: local memory for living - Ston

U projektima se analiziraju prostori Stona unutar matrice grada, kontakt zona neposredno uz zidine, odnos grada i pejzaža kao homogenog organizma, te se predlažu rješenja u vidu razvojno-umjetničkog koncepta koji prihvaća prostorno-vremensku dinamiku.

---

¹⁸ BRAUDEL, 1997; VITELLESCHI, 2002; MILIĆ, 1995; DIVERSIS, 2004; SUIĆ, 2003; HARRIS, 2006; NOVAK, 1972

¹⁹ ***1978, Statut grada Dubrovnika iz 1272. godine; geografske i pomorske karte Hrvatske

²⁰ PRELOG, 2003; PEKOVIĆ, 1998; ŠEGVIĆ, 1978; JEMO, 2012; PLANIĆ LONČARIĆ, 1980; OREB MOJAŠ, 1991; BERITIĆ, 1961; GRUJIĆ, 1991; ŠIŠIĆ, 1981

3.3. Studija zaštite prostora Dubrovačko Primorje (2012.)

3.4. Studija zaštite prostora Cavtat sa Zvekovicom (2010.)

Studije su rađene kao podloge za prostorni plan te se u njima prati geneza i razvoj teritorija od prapovijesti do danas, analizira se aktualno stanje u prostoru kroz fotodokumentaciju, orto-foto, karte i nacрте postojećeg stanja te vizure kao jedne od najvažnijih komponenata analize urbanog pejisaža i odnosa s planiranim elementima gradske forme²¹ kao podloga za novu razvojnu koncepciju.

1.3. CILJ I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

Cilj ovog istraživanja je definiranje metode koja bi kroz niz znanstvenih i umjetničkih analiza predstavljala podlogu za promišljanje i definiranje suvremenog pejisaža kao razvojno-umjetničkog koncepta koji prihvaća prostorno-vremensku dinamiku.

Pitanje je kako usmjeriti transformacije pejisaža a da se sačuvaju vrijedne naslijeđene forme i oblikuju harmonične nove. Upravo područje definirano kroz pojam Dubrovačka Republika predstavlja ostvaren idealni model za analiziranje fenomena urbaniziranog pejisaža.

Potrebno je reći da crtanje ima vrlo izraženu ulogu u procesu imaginacije, vizualizacije, razumijevanja, ispitivanja i konačno realiziranja bilo koje prostorne ideje i koncepta te predstavlja osnovu za apstraktne analize i kompozicije u pejisažu.

1.4. MATERIJAL, METODOLOGIJA I PLAN ISTRAŽIVANJA

Materijal istraživanja sastoji se od arhivske građe i aktualnog tekstualnog i grafičkog dijela.

Arhivski materijal istraživanja strukovna je i pisana arhivska građa, urbanistički planovi i studije (pregled planske dokumentacije) te povijesni grafički materijal (stare vedute i stare fotografije, fotodokumentacija i nacrti, opisi pejisaža iz literature...).

---

²¹ HRŽIĆ, 1988

Aktualni materijal jest suvremena teorija vezana uz pejisaž i promatranje pejisaža kao totalnog prostora integracije prirode i arhitekture, novi grafički materijali, orto foto snimci, te fotografije i crteži (sadašnjeg stanja na terenu).

Znanstvena komponenta rada sadržana je u metodologiji:

1. analiza i sinteza prostornog, vremenskog, povijesnog i društveno-političkog okvira organizacije i kultiviranja teritorija Dubrovačke Republike te superponiranje prostornih struktura i tipologija u cilju prepoznavanja i vrednovanja cjelovitog kulturnog pejisaža te uspostavljanje značaja totalnog prostora (rasprostranjenost i tipologija izgrađenih struktura).
2. analiza transformacije prostora, deskripcija, sinteza te komparacija povijesnog i aktualnog stanja u prostoru (elementarni pejisaž, studija osnovnog pejisaža; arheološki pejisaž, studija arheoloških struktura u pejisažu; povijesni pejisaž, studija povijesno-umjetničke baštine u pejisažu; suvremeni pejisaž, uvod u suvremenu kompoziciju u pejisažu).
3. slijedi metoda apstrakcije kroz crtež/dijagram u funkciji imaginacije, vizualizacije, razumijevanja, ispitivanja i konačno realiziranja bilo koje prostorne ideje i koncepta (apstraktne vježbe analize pejisaža i struktura u prostoru kao podloga za urbanističku kompoziciju).

Plan istraživanja obuhvaća pripremno isčitavanje relevantne literature i pregled dosadašnjeg istraživanja i to paralelno u tri osnovne teme: transformacija prostora Dubrovačke Republike, urbanizirani pejisaž, crtež/dijagram u procesu planiranja.

Slijedi uspostava značaja prostora Dubrovačke Republike kroz superponiranje prostornih struktura i tipologija te znanstvene i umjetničke analize i sinteze transformacije tog prostora.

Podlogu za oblikovanje suvremenog pejisaža kao razvojno-umjetničkog koncepta koji prihvaća prostorno-vremensku dinamiku kroz model znanstveno-umjetničke analize/sinteze/apstrakcije/kompozicije ispitujemo na odabranom teritoriju.

1.5. OČEKIVANI ZNANSTVENI DOPRINOS PREDLOŽENOG ISTRAŽIVANJA

Očekivani znanstveni doprinos obuhvaća slijedeće:

1. Uspostavljanje značaja teritorija Dubrovačke Republike kao potpuno definiranog prostora koji je rezultat interakcije prirode i djelovanja čovjeka kroz vrijeme, a prepoznat je kao iznimno ostvarenje te predstavlja idealan model za integralno promišljanje arhitekture i pejzaža.
2. Definiranje metode koja bi kroz niz znanstvenih i umjetničkih analiza tog prostora predstavljala podlogu za promišljanje i definiranje suvremenog pejzaža kao razvojno-umjetničkog koncepta koji prihvaća prostorno-vremensku dinamiku.

LI BER TAS

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVNIKA
TRANSFORMACIJA PROSTORA DUBROVAČKE REPUBLIKE
KAO PODLOGA ZA OBLIKOVANJE SUVREMENOG PEJSAŽA

2. URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

2.1. UVOD

2.2. PROSTORNO-VREMENSKA DISPOZICIJA

2.3. DRUŠTVENO-POVIJESNA DISPOZICIJA

2.4. POJAVA URBANISTIČKOG PLANA

2.5. RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJA IZGRAĐENIH STRUKTURA

2.5.1. Gradovi (Dubrovnik, Ston, Cavtat, Molunat)

2.5.2. Naselja (Pelješac, Primorje, otoci, Konavle)

2.5.3. Samostalni kompleksi (ladanjski, gospodarski, sakralni, fortifikacijski)

2.5.4. Infrastruktura (prometna, komunalna)

2.5.5. Agrarni pejisaž

2.6. URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE_ ZAKLJUČAK

2.7. TABLICE: RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJE IZGRAĐENIH STRUKTURA

TAB 1: povijesni pejisaž (urbanizirani pejisaž Dubrovačke Republike)

2.8. KARTOGRAMI: RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJE IZGRAĐENIH STRUKTURA

MAP 1: povijesni pejisaž _ teritorij Dubrovačke Republike

MAP 1.1: povijesni pejisaž (Dubrovačka Republika)_ Konavle

MAP 1.2: povijesni pejisaž (Dubrovačka Republika)_ Grad, Elafiti i Astoreja

MAP 1.3: povijesni pejisaž (Dubrovačka Republika)_ Primorje

MAP 1.4: povijesni pejisaž (Dubrovačka Republika)_ Pelješac

MAP 1.5: povijesni pejisaž (Dubrovačka Republika)_ Lastovo

2.1. UVOD

Tema *Urbanizirani pejisaž Dubrovačke Republike* predstavlja analizu i sintezu prostornog, vremenskog, povijesnog i društveno-političkog okvira organizacije i kultiviranja ovog teritorija i to pregledom niza studija raznih autora koji su obradili pojedine aspekte ili cjeline.²²

Namjera je sagledati pejisaž sa svim izgrađenim strukturama nadilazeći poimanje prostora kao puke scene ljudskog djelovanja i potvrđujući činjenicu da prostor preuzima vrijednosti kulture koja se u njemu stvarala. To je kulturni krajolik u kojem su kulturna dobra znakovi urezani u teritorij.²³

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_01: IDEALIZIRANI PRIKAZ DUBROVNIKA, 1763; Giovanni Battista Fabri; GRUJIĆ, 1991

²² Pejisaž predstavlja spoj kulture, povijesti ljudskog djelovanja, društva, ekonomije, arhitekture, reljefa i klime u jedinstvenu strukturu u kojoj svaka komponenta uzrokuje stvaranje fizičkog prostora.

²³ Odnosi se na tekst R. Venturija o znakovima u prostoru i njihovoj važnosti objavljen u Orisu 36.

Takav potpuno definirani prostor, rezultat interakcije prirode i djelovanja čovjeka kroz vrijeme, a prepoznat kao iznimno ostvarenje, predstavlja idealan model za integralno promišljanje arhitekture i pejzaža.²⁴

Divlja i prema okolici ravnodušna urbanizacija koju smo upoznali tijekom recentnog razdoblja potaknula je senzibilitet javnosti prema okolišu i potrebu za efikasnijim odgovorima struke.²⁵ Osnovna je dilema danas kako usmjeriti transformacije pejzaža a da se sačuvaju vrijedne naslijeđene prostorne kompozicije i elementi, i oblikuju harmonične nove.

Spoznaja o ekonomskim i socijalnim silama koje pridonose oblikovanju vidljivih formi što stvaraju neravnotežu i mnoge nejednakosti u prostoru, ukazuje na potrebu za drugim vrstama stručnih analiza i apstraktnijih modela razmišljanja.²⁶

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_02: DUBROVNIK; foto: K. Tadić; PRELOG, 2003

²⁴ U kolovozu 2004. u Dubrovniku je održan Festival arhitekture, osmišljen kako bi se potakla svijest o važnosti nadgradnje stoljećima stvaranog kulturnog pejzaža. U dodatku publikacije objavljeni su tekstovi arhitekata prof. N. Šegvića, N. Dobrovića, i prof. povijesti umjetnosti M. Preloga koji pojašnjavaju ovu temu.***2005

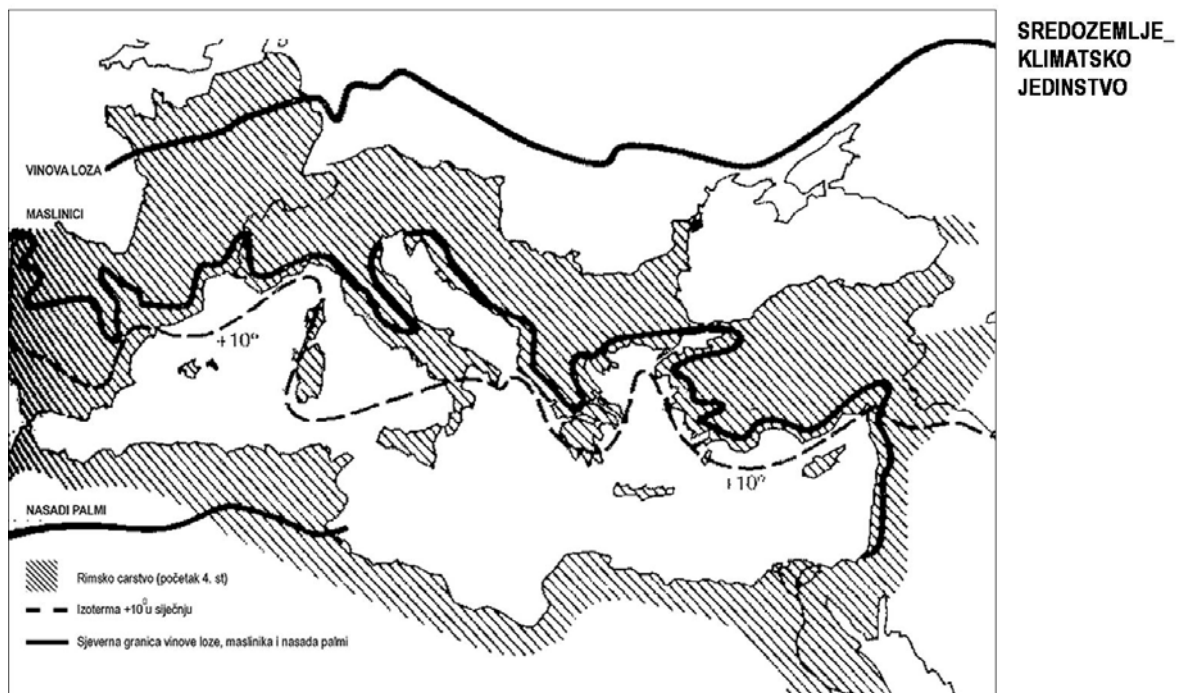
²⁵ Festival arhitekture u Dubrovniku 2004., Kongres u Lisabonu 2008.

²⁶ 23rd Session of the PECSRL, 1-5.09.2008., Lisabon, Portugal; ROCA; CLAVAL; AGNEW, 2011

2.2. PROSTORNO-VREMENSKA DISPOZICIJA

Čovjek je osvojio mediteranski prostor, pa tako i predio istočnog Jadrana, te osnivanjem gradova i kultiviranjem zemljišta preradio u pejisaž još u antičko doba. Prisutnost monumentalnih antičkih ruševina u velikoj je mjeri odredila kasniji urbani razvoj tog teritorija.²⁷

Prema francuskom antropologu Fernandu Braudelu povijest čitavog Mediterana presudno je uvjetovana njegovim reljefom i klimom (praarhitektura). On definira fizičku granicu nizom planinskih lanaca koji osiguravaju arhitektonsko jedinstvo sredozemnog prostora.²⁸ Pored rubova, Braudel naglašava i važnost komunikacija koje ih prelaze. Uzak, dinamičan pojas kopna, na kojem je smješten Dubrovnik, stoljećima je bio ispresijecan intenzivnim prometom preko mora i prema unutrašnjosti. Upravo je takav položaj u široj regiji bitno određivao značaj njegove izgradnje, od širenja obradivih površina zemlje u neposrednoj okolini do stvaranja vlastitog teritorija i prerastanja u grad-državu.²⁹

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_03: SREDOZEMLJE_KLIMATSKO JEDINSTVO; F. Braudel; BRAUDEL, 1997: 251

²⁷ Nastanak i razvoj antičkih gradova i definiranje teritorija u to doba opisuje M. Suić u knjizi „Antički grad na istočnom Jadranu“; SUIĆ, 2003

²⁸ „Ipak je bitno što usred toga ljudskog jedinstva, na prostoru užem od njega samog, postoji snažno fizičko jedinstvo, klima koja ujedinjuje krajolike i način života“; BRAUDEL, 1997

²⁹ O razvoju grada i širenju njegovog teritorija vezano uz značaj za širu regiju piše prof. M. Prelog u tekstu „Dubrovački statut i izgradnja grada (1272-1972)“; PRELOG, 2003

Umjerena veličina teritorija Republike bila je potpuno nesrazmjerna njenoj strateškoj važnosti koja joj je omogućila održavanje posebnog i prepoznatljivog socijalnog, ekonomskog, kulturnog i političkog identiteta tijekom šest stotina godina.³⁰

I ako prihvatimo tezu prof. N. Šegvića da je arhitektura, a time i cijeli urbanizirani pejzaž Republike (arhitektura teritorija), izraz materijalne kulture i duhovnog potencijala određene epohe, tada taj prostor predstavlja jedinstvo urbanizma, arhitekture i prirode, sklad života i umjetnosti.³¹

JADRANSKA GRUPA

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

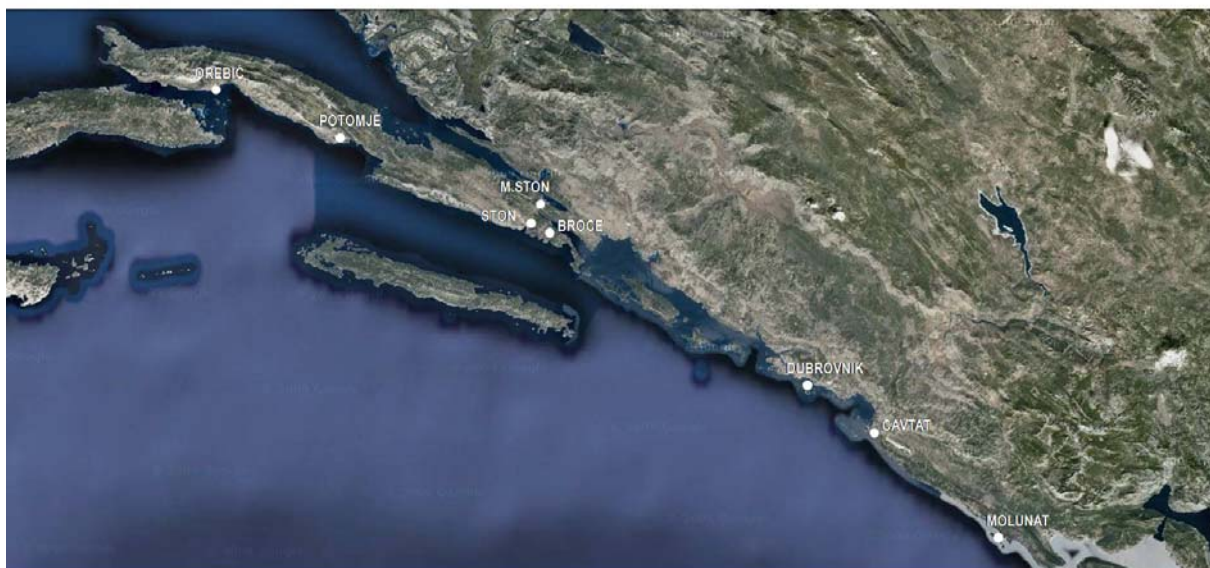
SL_04: GEOPRIKAZ POZICIJE NASELJA; I. Tutek // Planić-Lončarić, 1980 /

³⁰ Strateški položaj Dubrovnika i njegovu važnost unutar mediteranskog prostora objašnjava F. Braudel u knjizi „Sredozemlje i sredozemni svijet u doba Filipa II“; BRAUDEL, 1997

³¹ Odnosi se na tekst prof. N. Šegvića „Specifičnosti arhitekture Dubrovnika“, dio Pouke Dubrovnika, koji je dio njegove doktorske disertacije „Pristup arhitekturi“; ŠEGVIĆ, 2009:30

Tako je na području i u doba Republike izgrađeno najviše planiranih srednjevjekovnih naselja u našoj zemji. Marija Planić Lončarić klasificira dubrovačku skupinu (Dubrovačka grupa) u širi sklop rasprostranjenije grupe takvih naselja izgrađenih na obali Jadrana (Jadranska grupa), a koja dijele istu vrstu prostorne organizacije i komunikacijskih pravaca.³²

DUBROVAČKA GRUPA

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_05: GEOPRIKAZ POZICIJE NASELJA; I. Tutek // Planić-Lončarić, 1980 /

³² Ovu podjelu i prostornu pripadnost određenom krugu Marija Planić Lončarić objašnjava u knjizi Planirana izgradnja na području Dubrovačke Republike, kao što je prikazano na grafičkim priložima izrađenima prema podacima iz knjige; PLANIĆ LONČARIĆ, 1980

2.3. DRUŠTVENO-POVIJESNA DISPOZICIJA

Pojam Dubrovačka Republika predstavlja prostorni, vremenski i socijalni okvir unutar kojeg se formirao fenomen - model urbaniziranja pejzaža.³³

Pregled društveno-povijesnih zbivanja, koja su prema prof. Šegviću neophodna za razumijevanje geneze kompletnog prostora, možemo podijeliti prema vladajućoj znanstvenoj periodizaciji na razdoblja prema tome čiju je vrhovnu vlast Grad priznavao.

Prvo pratimo bizantsko razdoblje od 537. do 1205. Bizantski car Justinijan istjeruje Istočne Gote iz Dalmacije te područje Dubrovnika funkcionira kao komunalna zajednica pod vlašću i zaštitom Bizanta³⁴ i predstavlja uporište bizantske prisutnosti na Jadranu. To je vrijeme nadmetanja dviju velikih država, Bizanta i Venecije, za prevlast zbog važnosti pomorskih puteva i trgovine.³⁵ Mletačko doba traje od 1205. do 1358. te označava razdoblje venecijanske vlasti kada je Grad razvijena komuna sa vlastitom samoupravom, jedino kneza imenuje Venecija.³⁶ Prvo hrvatsko-ugarsko doba traje od 1358. do 1526. i označava period nominalne vlasti kraljevstva koje je Dubrovniku zajamčilo neovisnost, nepovredivost granica, neutralnost u slučaju ratnih sukoba i slobodu trgovine.³⁷ Razdoblje tog suvereniteta traje do poraza ugarsko-hrvatske vojske u bitci protiv Turaka na Mohačkom polju 1526. godine. Slijedi Tursko (Osmanlijsko) doba od 1526. do 1684. Dubrovčani su u potpunosti shvatili važnost i dalekosežnost prodora Turaka u jugoistočnu i srednju Europu te su, za razliku od drugih država na tom području, uspjeli uspostaviti i stoljećima održavati dobre odnose, no

---

³³ Dubrovačka Republika obuhvaća povijesno razdoblje od nastanka Grada u 7.st. do propasti Republike pod francusku vlast Napoleona 1806. g. Nastanak i širenje teritorija prikazano je na grafičkom prikazu preuzetom iz knjige Ž. Pekovića *Dubrovnik - Nastanak i razvoj srednjovjekovnog grada*, PEKOVIĆ, 1998

³⁴ Od ranoga srednjeg vijeka Dubrovnik je pod suverenitetom Bizanta, uz male prekide, jer ga pokušavaju pokoriti razni osvajači: Saraceni (867. bitka kod Raguse), Venecija (privremeno 1171. u ratu s Bizantom), Normani (od 1185.-1192.), vladari slavenskih država iz kopnenog zaleđa. NIČETIĆ, 2005:315

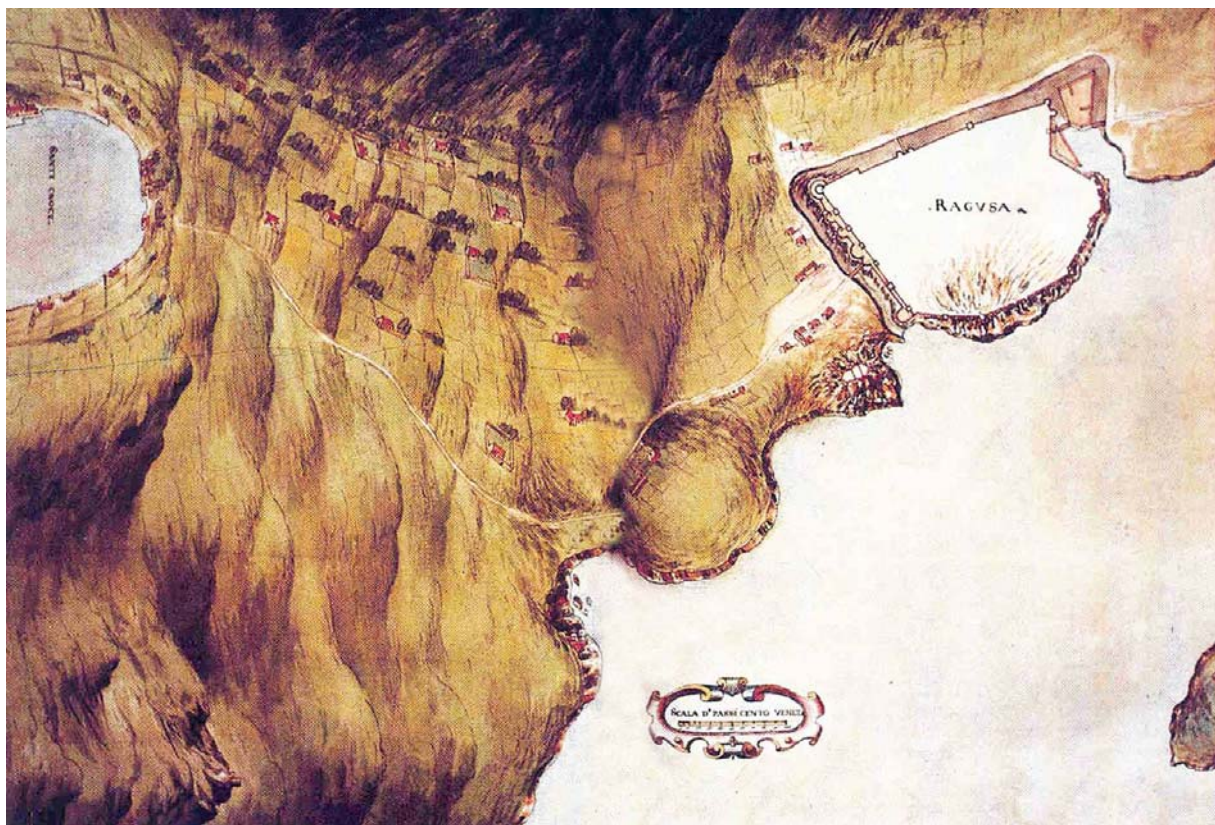
³⁵ U doba bizantske supremacije na Jadranu, velika je važnost pomorskih baza na istočnojadranskoj obali i na otocima.

³⁶ Taj period obilježava razvitak političkog i upravnog sustava te kodifikacija Statuta dubrovačke komune iz godine 1272., usvojenog od dubrovačkog puka, uz prethodno odobrenje Velikog i Malog vijeća. Razvijena je trgovina na Sredozemlju i na Crnom moru te s kontinentalnim zaleđem.

³⁷ Višegradskim ugovorom Dubrovnik je kao dio Dalmacije ušao u sastav Ugarsko-hrvatske države, ali je mogao sam donositi zakone, organizirati vlast na državnom teritoriju, slobodno pregovarati te uspostavljati i održavati diplomatske odnose s drugim državama, primati diplomatske i konzularne savjetnike, razvijati trgovinu i pomorstvo.

zaštita je imala svoju cijenu u haraču.³⁸ Republika je imala i prihvaćala, u skladu s prilikama, i dvostruki tabularni odnos: Turska/Ugarsko-hrvatska država, a ponekad i novi sustav višestrane zaštite opstanka i statusa svoje države. Drugo doba hrvatsko-ugarskog vrhovništva, austrijske zaštite, traje do potpadanja Republike pod francusku vlast (vrijeme Napoleona) 1806. te se 1815. (Bečki kongres) ukida Dubrovačka Republika.³⁹

Možemo općenito reći da se radi o dva razdoblja: prvo, od postanka do kraja 15. st. kada Dubrovačka Republika zaokružuje svoj teritorij, i drugo, do propasti slobodne Republike 1806. godine. Vrijeme u kojem grad raste od malog pribježišta na hridi (castel di Lave) do svojevrzne metropole ispunjeno je nemirnim povijesnim zbivanjima, borbom na moru i na kopnu, s gusarima i feudalnim vladarima iz zaleđa. Od kraja 15.st. smanjuju se oružani sukobi i prelazi se na čistu diplomaciju.⁴⁰

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_06: DUBROVNIK I BLIŽA OKOLICA; Karta XVI –XVII st. /Torino, državni arhiv, zbirka "Vojna arhitektura"

³⁸ Već je sultan Bajazid I Dubrovčanima 1390. dopustio slobodnu trgovinu po cijelom carstvu, ali tribut (harač) Turskoj započeo je već 1442. obavezom da se sultanu donosi godišnji dar u vrijednosti 1000 dukata, a koji je s godinama narastao do 12500 dukata.

³⁹ Vladavina Habsburške monarhije, Austrijske Carevine traje od 1815.-1918. kada nastupa Kraljevina Jugoslavija do 1945., SFR Jugoslavija do 1991. g., a od tada pa do danas područje Dubrovnika je u sastavu Republike Hrvatske.

⁴⁰ Opisano u tekstu prof. M. Preloga „Dubrovnik-prostor i vrijeme“; PRELOG, 2003: 83-101

U toj latinsko-slavenskoj simbiozi razvilo se društvo bez ikakvih potresa, u idealnoj suradnji klasa, vlastele i pučana. Pri tome je važno razlikovati feudalizam i njegovu evoluciju u apsolutnoj monarhiji od razvoja demo-aristokratskih komuna kao u Dubrovačkoj Republici gdje nije bilo sukoba između radnog svijeta i onih koji su vladali.⁴¹

Vlast u Gradu i Republici, aristokratskoj državi, bila je u rukama Velikoga vijeća (*Consilium maius*), kao zbora punoljetnih plemića. To je tijelo donosilo zakone, rješavalo državnopravna pitanja i biralo sve državne službenike. Vijeće umoljenih (*Consilium rogatorum*), Senat, djelovalo je kao operativno političko tijelo koje je određivalo smjernice unutrašnje i vanjske politike, a Malo vijeće (*Consilium minus*) bilo je izvršno tijelo koje se bavilo u prvom redu unutarnjim komunalnim poslovima. Dubrovački knez (*Rector*)⁴² predsjedavao je svim vijećima te je njegov mandat trajao mjesec dana.⁴³

Razgranata uprava izvangradskog područja slijedi zakonitost i red državne središnjice primjerenom i smislenom organizacijom kapilarnog sustava knežija (*comitatus* ili *contrata*) i kapetanija. Knezovi (*conti*) kao upravitelji pojedinih knežija bili su istodobno i vojni zapovjednici na svom području, dok su kapetani bili pretežno vojnički zapovjednici sa određenom civilnom vlasti, a postojali su i upravitelji utvrda (*castellani*). Broj knežija i kapetanija se često mijenjao, a ustalio se od 16. stoljeća.⁴⁴

U stoljećima najvećeg sjaja i bogatstva (15. i 16.) izmjenjivale su se prirodne katastrofe i bolesti (požari, potresi, kuge, brodolomi...). Svim ovim strahotama Dubrovčani su odoljeli kao zajednica agilnih građana.⁴⁵ Samo tako može se objasniti istovremenost katastrofa i napretka, izginuća i uskrsnuća, smrtnih udara i nadljudskih zamaha u kojima nikad nije pređena mjera i sklad u vječitoj težnji k harmoniji.

---

⁴¹ Svoje viđenje društvene podjele u Republici opisuje prof. N. Šegvić u tekstu „Specifičnosti arhitekture Dubrovnika“; ŠEGVIĆ, 2009: 9-34

⁴² Impersonalna, simbolična uloga kneza, te zbog toga i relativno kratak rok vladavine – dok je jedini pravi dugovječni „vladar“ bio sv. Vlaho

⁴³ Mandat kneza varirao je od 1 godine, preko 6 mjeseci do 20 dana, da bi se ustalio na samo mjesec dana. NODARI, 2014

⁴⁴ U 15. st. Dubrovačka republika bila je podijeljena na 10 knežija: Ston, Trstenica, Janjina, Slano, Župa i Konavle te otoci: Lastovo, Mljet, Šipan i Lopud s Koločepom. U 16. st. podjela se izmijenila, pa ima 11 upravnih područja, 8 knežija i 3 kapetanije.

⁴⁵ Odnosi se na povijesne činjenice navedene u knjizi Povijest Dubrovnika; HARRIS, 2006

U vremenu i prostoru urednog života, uredno se i gradilo, a tu podrazumijevam disciplinu u funkciji općeg dobra. Postojala je razvijena svijest o prostoru kao potrošnom dobru prema kojem se treba odnositi s velikom pažnjom i respektom, što je rezultiralo kontroliranim gospodarenjem okolinom u potpunom skladu s prirodom.⁴⁶ Takav racionalan odnos prema prostoru, vidljiv u zakonima, odredbama i pravilima, omogućio je visok stupanj njegove organizacije.

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_07: PRIKAZ DUBROVNIKA PRIJE POTRESA 1677.; A. de Bellis; Dominikanski samostan; PRELOG, 2003: 69

---

⁴⁶ Gospodarenje prostorom vidljivo je iz brojnih odredbi koje se odnose na izgradnju grada unesenih u petu knjigu Statuta iz 1272.

GRADOVI DUBROVAČKE REPUBLIKE U OKVIRU URBANOG KARAKTERA NOVIH GRADOVA SREDNJEG VIJEKA

Srednjevjekovne gradove razlikujemo po urbanoj strukturi u zavisnosti od načina na koji su nastali i dalje se razvijali.⁴⁷ Gradovi koji su nastajali tijekom više stoljeća postupnim razvojem i širenjem, bez utvrđenog gradskog plana u cjelini, s uglavnom nepravilnom strukturom ulične mreže i građevinskih blokova, čine najveću grupu. Nasuprot njima stoje gradovi nastali u kasnom srednjem vijeku prema utvrđenom gradskom planu, s pravilnom strukturom ulične mreže, čiji su oblici određeni jednom zauvijek od momenta kad su utemeljeni. Velika većina ovako nastalih gradova osnovana je od kraja 12. do sredine 14. stoljeća.⁴⁸

Srednjevjekovni novi gradovi nastaju u raznim krajevima Europe: u Francuskoj se nazivaju bastidi, oni se osnivaju radi zaposjedanja novog teritorija, a u Španjolskoj to su poblaines. U Njemačkoj su novi gradovi bili kolonizacijski, a u Italiji su osnivani radi obrane teritorija pojedinih gradova-država, u početku kao novi dijelovi grada a kasnije kao cijeli gradovi. Na istočnoj obali Jadrana nove gradove uglavnom osnivaju kolonizatori (Venecija), međutim ti gradovi nisu i novoosnovani budući da su izrasli na naslijeđenim strukturama. Jedini za kojeg se može reći da spada u grupu europskih novoosnovanih gradova srednjeg vijeka, po vremenu i razlogu nastanka, jest Ston – osnovan od vlade Dubrovačke Republike radi obrane udaljenog posjeda u prvoj polovini 14. stoljeća. Pored Stona novoosnovani gradovi na dubrovačkom području su i Molunat i Cavtat koji predstavljaju strateške točke novostečenog teritorija Republike i mjesta za zbjeg stanovništva u slučaju opasnosti. Međutim, oni su nastali u 15. stoljeću pa su cijelo stoljeće izvan vremena karakterističnog za pojavljivanje sličnih gradova u Europi.

Uspoređujući gradove u raznim krajevima Europe uočavamo određene sličnosti obzirom na morfologiju, planimetriju, dispoziciju funkcija u gradu te način fortifikacije, a sve u odnosu na topografiju što svakom gradu daje jedinstven pečat. Novoosnovani gradovi smještaju se na određenoj udaljenosti od grada matice, na važnim punktovima na teritoriju države. Udaljeni su toliko da sami predstavljaju središte svog dijela teritorija, a ujedno omogućuju zbjeg stanovništva s pripadajućeg područja. Princip pravilnosti i ortogonalnosti plana nije

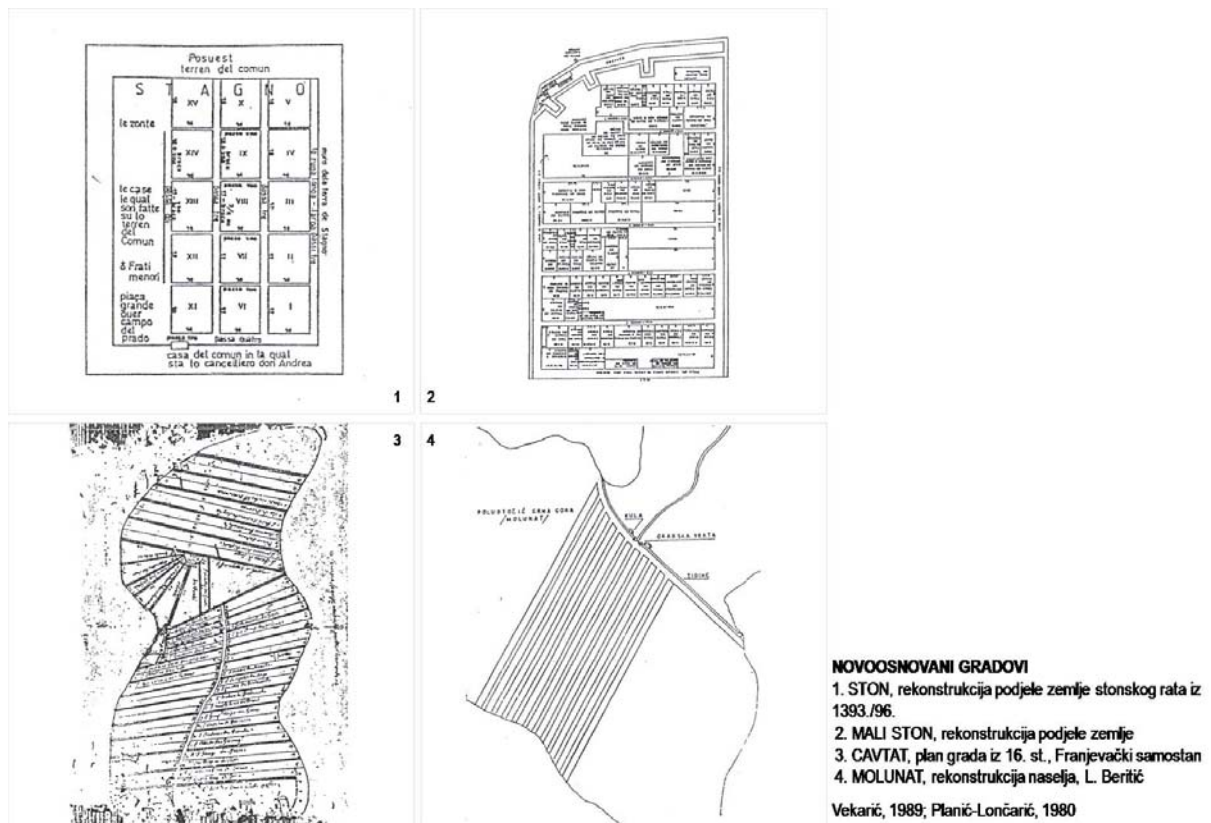
---

⁴⁷ LAVEDAN, 1974; *Origines et formes de la ville medievale*

⁴⁸ MILIĆ, 1995

srednjevjekovna novina već se primjenjuje još od novoosnovanih gradova starog vijeka (Egipat – El Kahun, Mezopotamija, grčki kolonizatorski gradovi, rimski kastrumi) kao osnovni princip racionalne organizacije prostora grada.⁴⁹ Dosljedna provedba pravokutne mreže ulica i stvaranje pravokutnog bloka rezultirala bi pravokutnim oblikom cijelog grada i to bi bio najčišći primjer srednjevjekovnog urbanizma. Drugi oblici novoosnovanih gradova nastajali su isključivo utjecajem topografskih karakteristika terena.

Novoosnovani gradovi planirani su kao mali s mogućnošću proširenja - u Stonu su ostale slobodne terase u okviru zidina sjeverno od jezgre, dok u Cavtatu ostaje neiskorištena sjeverna padina i zapadni dio poluotoka. Ma koliko svaki takav grad bio malen, imao je sve potrebne sadržaje i predstavljao je nezavisan organizam.

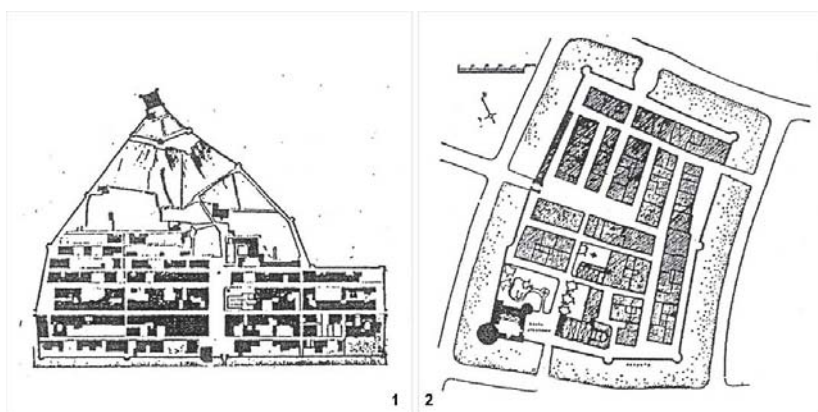

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_08: PLANIRANI GRADOVI DUBROVAČKE REPUBLIKE; VEKARIĆ, 1989; PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980

⁴⁹ MORINI, 1979

Zidine su uokvirivale i branile jezgru grada sastavljenu od funkcionalnih zona čiji su prostori, javni i privatni, imali svoje određene pozicije koncentracije sadržaja. Zanimljivo je razmotriti dva osnovna tipa javnih prostora. Prvi predstavlja izduženi tip trga⁵⁰ – ulični trg ili tržna ulica koji sjedinjuje funkciju trgovanja s funkcijom glavne tranzitne ulice dok drugi uspostavlja organizaciju trga izostavljanjem jednog stambenog bloka s položajem između dva komunikacijska pravca. Pored stambenog dijela, formiranog u čvrste ortogonalno postavljene blokove i središnjeg gradskog prostora trga, tu su i objekti uprave, kneževog dvora, luže i katedrale pridodani centru te samostan izdvojen na slobodnoj površini ali ulicom povezan sa središtem. Fortifikacije moraju biti na visini suvremene tehnike osvajanja i obrane grada te zadovoljavati postulate sigurnosti.

NOVOOSNOVANI GRADOVI SREDNJEG VIJEKA
1. PIETRA SANTA, ITALIJA
2. BAGNARA DI ROMAGNA, ITALIJA
3. S. DAMIANO D'ASTI, FRANCUSKA
Morini, 1979; Lavedan, 1974

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

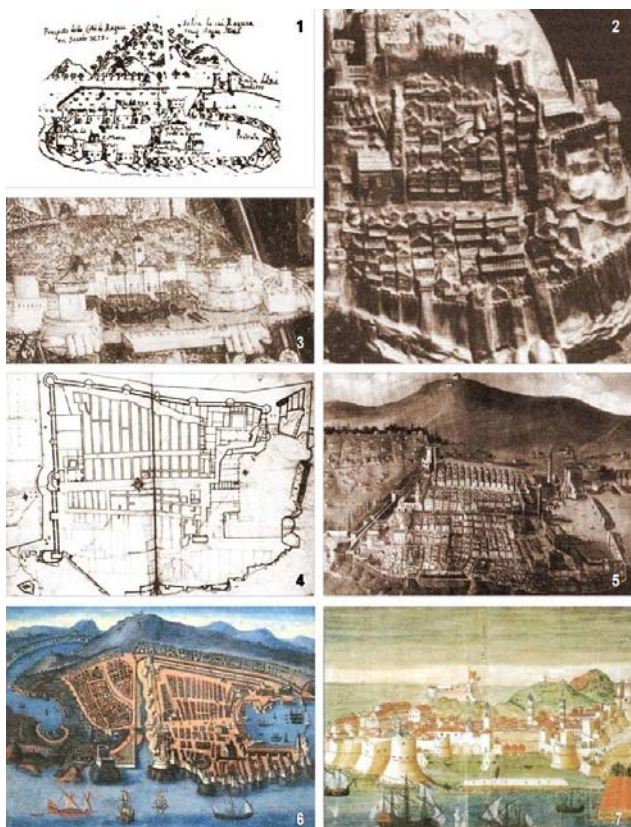
SL_09: NOVOOSNOVANI GRADOVI SREDNJEG VIJEKA U EUROPI; LAVEDAN, 1974; MORINI, 1979

⁵⁰ LAVEDAN, 1974: 102; sl. 411: S. Damiano d'Asti, predominacija longitudinalne

2.4. POJAVA URBANISTIČKOG PLANA

Konsolidirana unutrašnja situacija Dubrovačke Republike omogućila je ostvarenje perfektuiranog urbanističkog plana, o kojem postoje opširni arhivski podatci (Statut grada Dubrovnika iz 1272., dopune 1296., 1335., 1358. i 1460. te odluke Senata poslije velikog potresa 1667.).⁵¹ Iz svega je vidljivo da je izgradnja grada tekla prema jasnoj urbanističkoj koncepciji, te da je njegov razvitak i definiranje šireg teritorija rezultat pomnog planiranja.

Razdoblje srednjovjekovne urbanizacije Dubrovnika u 13.st. bilo je regulirano odredbama Statuta. Komunalni život bio je promišljeno organiziran, s već zreloom urbanom svijesti. Zemljišta velikih gradskih seksterija⁵², npr. Prijekog, bila su komunalna i davana su u vječni najam za izgradnju kuća od kamena i vapna. Srednjovjekovna komuna nastojala se odrediti prema novoj gradnji. Urbanistički planovi nudili su pravilnost i red, a maksimalno racionalno iskorištavanje minimalnih prostora zaštićenih gradskim zidom bio je temelj opstojnosti srednjovjekovne komune.

PRIKAZI DUBROVNIKA 12.-18. st.

1. Prikaz Dubrovnika u 12. t.
2. Pozlaćeni kip Sv. Vlaha iz 13.st.
3. Detalj slike N. Božidarevića iz 15.st.,
Dominikanska crkva, Dubrovnik
4. Tlocrt Dubrovnika iz oko 1600.god., Torinski
arhiv
5. Dubrovnik prije 1667.god., Franjevački
samostan, Dubrovnik
6. Idealizirani prikaz Dubrovnika, 1763.g.
Giovanni Battista Fabri
7. Veduta Dubrovnika iz 1750.g.

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_10: PRIKAZI DUBROVNIKA 12.-18. ST.; PRELOG, 2003; GRUJIĆ, 1991

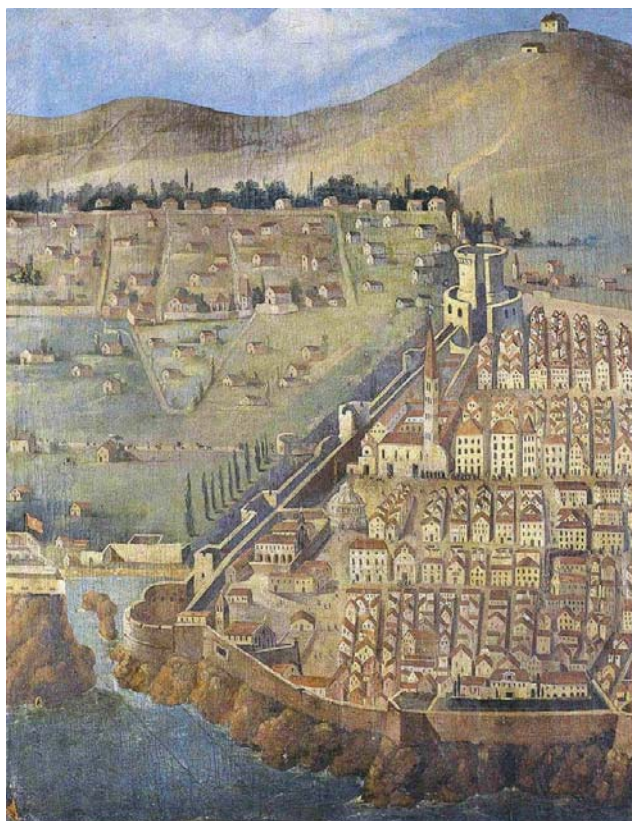
⁵¹ ***1978: XXIX., Statut grada Dubrovnika iz 1272. godine.

⁵² PEKOVIĆ, 1998:44

Afirmacija grada koja se u 13. stoljeću očituje u smišljenoj urbanoj politici unutar zidina, prenosi se i na okolni teritorij. Razvojem grada, (trgovine, zanati,...) pa tako i jasnijom raspodjelom poslova, potaknuti su mnogi procesi, no prije svega proširuje se i mjenja njegova okolica, a o njezinoj će pak veličini i produktivnosti ovisiti i značaj samoga grada. Više smišljenu organizaciju gradskoga prostora od 13.st. nadalje prati postupno istiskivanje iz grada ratarskih i gospodarskih sadržaja, a s njima se u izvangradski prostor prenose i odgovarajući arhitektonski oblici. To dovodi do većih promjena u gradskoj okolini, ponajprije u smislu uspostavljanja čvršće posjedovne strukture.

„Usporedo sa stvaranjem većih posjeda odvija se i izgradnja na njima. Ako se ima u vidu i provođenje gušće mreže putova te parcelacija zemljišta koja čak oblikom i pravilnošću prati planirane zahvate u naseljima, može se govoriti i o određenom urbaniziranju dotadašnjeg seoskog prostora. Uređenje pak cijelog izvangradskog prostora znači nametanje urbane discipline prirodi.“⁵³

PREDIO ZAPADNO OD GRADA , početak XIX st., kopija prikaza Dubrovnika prije potresa, nepoznati majstor, Franjevački samostan, Dubrovnik

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_11: PREDIO ZAPADNO OD GRADA, Franjevački samostan, Dubrovnik; GRUJIĆ, 1991: 229

⁵³ GRUJIĆ, 1991:11

Da bi se sagledala specifičnost i kompleksnost čitavog ovog područja u smislu gustoće i raznolikosti planiranih zahvata, od postanka Grada do konačnog definiranja ukupnog teritorija, potrebno je analizirati tipologije izgrađenih struktura te njihov nastanak, razvitak i položaj u prostoru.

2.5. RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJA IZGRAĐENIH STRUKTURA

2.5.1. Gradovi

DUBROVNIK

Dubrovnik ili, točnije, njegovi pojedini dijelovi bili su model izgradnje svih planiranih naselja na njegovom širem području. Međutim on je jedini u ovoj grupi koji nije nastao odjednom, već se u urbanističkom smislu formirao od 7. do 13. stoljeća, što se jasno odrazilo u tkivu i u prostorima grada.⁵⁴

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_12: DUBROVNIK; foto: N. Gatin, snimak iz zraka prema zapadu; GATTIN, 1977

⁵⁴ O tome govori prof. M. Prelog u tekstovima “Dubrovački statut i izgradnja grada (1272-1972)”, te “Urbanistički razvoj Dubrovnika”; PRELOG, 2003: 21-53

Nastanak Dubrovnika zasigurno je povezan sa sudbinom nedalekog antičkog grada Epidaura.⁵⁵ To potvrđuje i poznati spis Konstantina Porfirogeneta iz polovine 10. st. iz kojeg je vidljivo da je maleno pribježište na hridi već u 9. st. utvrđen grad s mornaricom.⁵⁶

Preuzimajući biskupiju, Ragusium je stekao važnost koja pripada naselju sa sjedištem crkvene organizacije, a izražavala se pojmom civitas. Njegovo uzastopno širenje duž grebena prema istoku potvrđuju razni pisani izvori, ali i arheološka istraživanja.⁵⁷

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

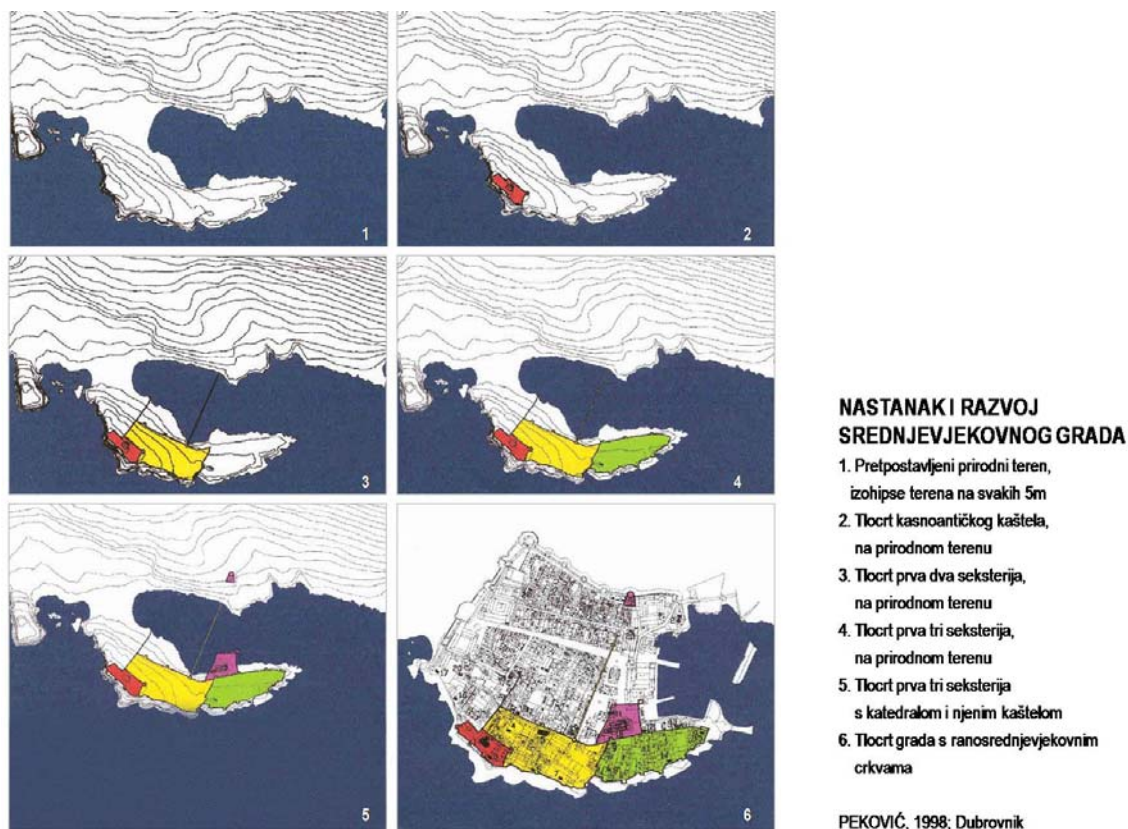
SL_13: DUBROVNIK; Grad iz zraka s juga, Agencija za fotodokumentaciju, Zagreb; PRELOG, 2003: 48

⁵⁵ Prema ravenskom kozmografu iz VII stoljeća: *Epidaurum id est Ragusium*; PRELOG, 2003:24

⁵⁶ Temeljni tekst o postanku Dubrovnika: *De administrando Imperio*, Konstantin Porfirogenet, 949. g.

⁵⁷ Širenje grada spominje u svojim spisima Konstantin Porfirogenet, a objašnjeno je u knjizi Ž. Pekovića „Dubrovnik- Nastanak i razvoj srednjevjekovnog grada“ i na grafičkom prilogu preuzetom iz iste knjige. Ž. Peković je obavljao i opsežna arheološka istraživanja koja su tu opisana. PEKOVIĆ, 1998

U 11. st. počinje šire naseljavanje u neposrednoj okolini starog civitasa i do 13. st. stvorilo se više izgrađenih jezgri izvan starih zidova. Njihov razvoj uvjetovan je specifičnom situacijom terena.⁵⁸ Močvarno područje, koje je počinjalo gotovo neposredno ispod zidina, uvjetovalo je naseljavanje samo na čvršćim dijelovima tla, uz gradske zidine i na padinama brijega sjeverno od močvare. U 13. st. cijelo se ovo predgrađe (burgus) opasuje novim zidinama, premda se stvarno središte grada već od 12. st. nalazi u tom dijelu, na trgu gdje su smješteni knežev dvor i katedrala, na području stvorenom nasipavanjem na koje se okomito nastavlja i središnja os, glavna ulica Stradun ili Placa. Tako se grad sastoji od planiranih cjelina koje se tipološki i oblikovno međusobno razlikuju, ali se svojim otklonima i smjerovima skladno nadovezuju i stvaraju kompaktnu površinu.

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_14: NASTANAK I RAZVOJ SREDNJOVIJEKOVNOG GRADA; PEKOVIĆ, 1998

⁵⁸ Pretpostavljeni prirodni teren vidimo na grafičkom prikazu preuzetom iz knjige Ž. Pekovića „Dubrovnik-Nastanak i razvoj srednjevjekovnog grada“. Osim toga tu je vidljivo i širenje grada tj. nastajanje gradskih seksterija. PEKOVIĆ, 1998

Neki dijelovi izgrađeni su na novim, slabo izgrađenim ili neizgrađenim predjelima (Prijeoksjeverno od Place) u formi dvostrukih nizova, dok su drugi pravilnim rasterom prekrili stare, drugačije strukture (Pustijerna, Rupe). Veliki pravilni blokovi središnjeg dijela grada izgrađivani su tijekom 12. i 13. stoljeća, ali naknadnim dodavanjem, progušćivanjem pravilne mreže komunikacija oni doživljavaju transformaciju te u nekim dijelovima postaju slični dvostrukim nizovima. U jugoistočnom dijelu grada, između svih tih pravilnih dijelova ipak postoje manji ostaci drugačijeg izgrađivanja koji su rezultat ranijeg i polaganijeg spontanog nastajanja.⁵⁹

„Mitsko osnivanje grada neraskidivo je vezano uz njegov pejisaž, a njegovo latinsko ime Ragusa i hrvatsko ime Dubrovnik uz prirodne forme hridine u moru i šume, dubrave na obližnjem kopnu“.⁶⁰

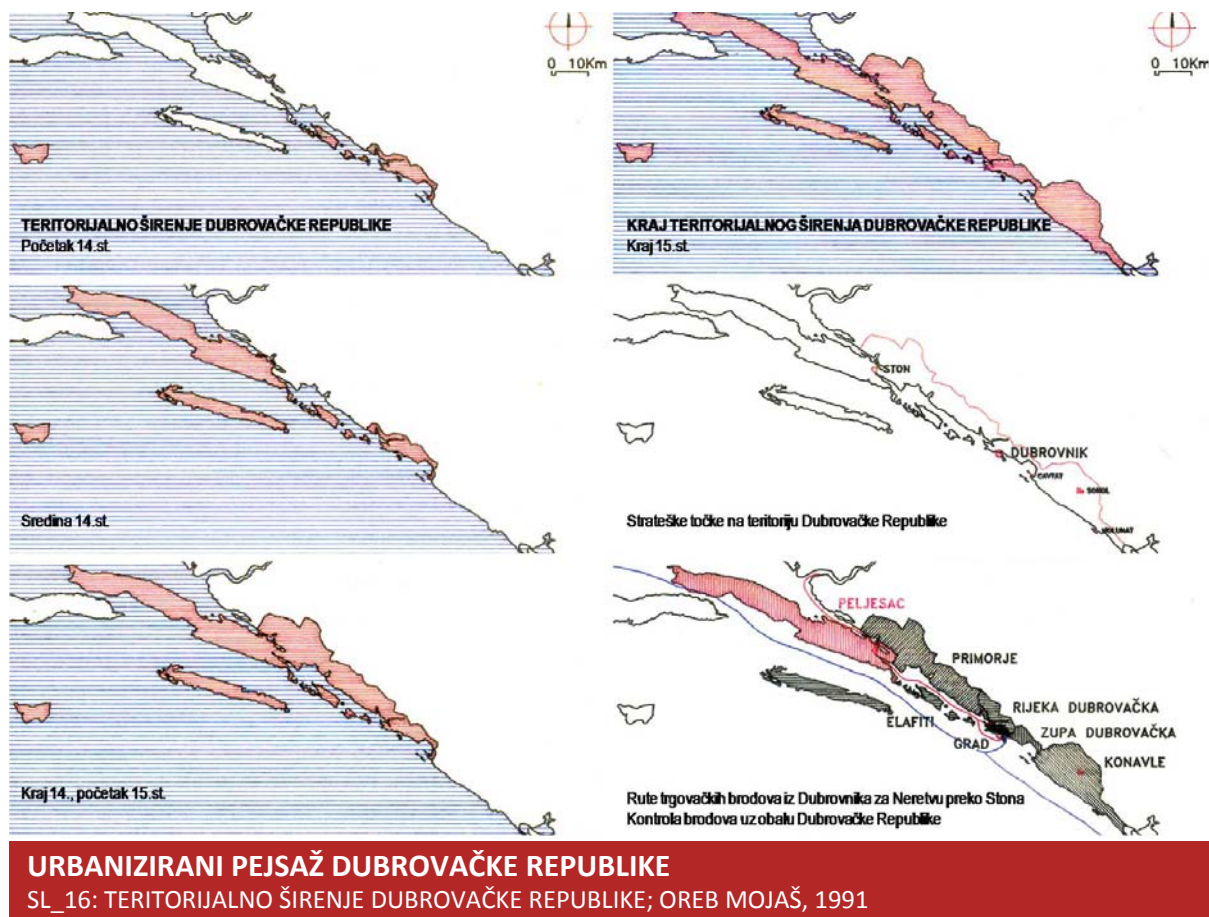
URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_15: STRADUN, POGLED PREMA VRATIMA OD PILA; foto: L. Gusić; PRELOG, 2003: 51

⁵⁹ Ovi dijelovi omeđeni su nepravilnim, krivudavim ulicama (Grbava ulica uz Jezuite, Ulica Ivana Rabljanina, Stulina, kneza Krvaša i Kriva), a nalaze se zapadno uz kompleks Jezuita, zapadno od katedrale i zapadno od sv. Stjepana do Poljane R. Boškovića; PLANIĆ LONČARIĆ, 1980: 17-31

⁶⁰ ***2005:17; Iz teksta K. Ivanišina kao uvoda u Festival Arhitekture, Pejisaž i arhitektura

Kako se Dubrovnik širi i povećava svoj gradski teritorij, tako definira i izvangradsko područje (districtus). Distrikt 13. stoljeća⁶¹ obuhvaća Astoreju (terra firma)⁶² i otoke (insulae).⁶³ Višestoljetna pripadnost ovog teritorija Gradu umnogome je bila razlog velikih razlika između ovoga i svih naknadno stečenih područja koja se kroz 14. i 15. stoljeće priključuju i predstavljaju izvangradski prostor (Pelješac, Primorje, Mljet, Lastovo i Konavle)⁶⁴. Ukupna površina dubrovačke države – Republike iznosila je oko 1375 km², s oko 35 000 stanovnika.⁶⁵

⁶¹ Teritorijalni opseg dubrovačke komune u 13. st., prije stjecanja samostalnosti, sežao je na kopnu od Župe dubrovačke i Cavtata na istoku do Zatona na zapadu, obuhvaćajući i otoke. Godine 1252. Dubrovčani su uspjeli dobiti i otok Lastovo; NODARI, 2014

⁶² Astoreja, terra firma obuhvaćala je kopneno područje od Cavtata do Zatona NOVAK, 1972; Područje Astoreje je definirano u knjizi Grge Novaka „Povijest Dubrovnika“; karta područja dubrovačke komune do početka 13. st., LUČIĆ, 1973

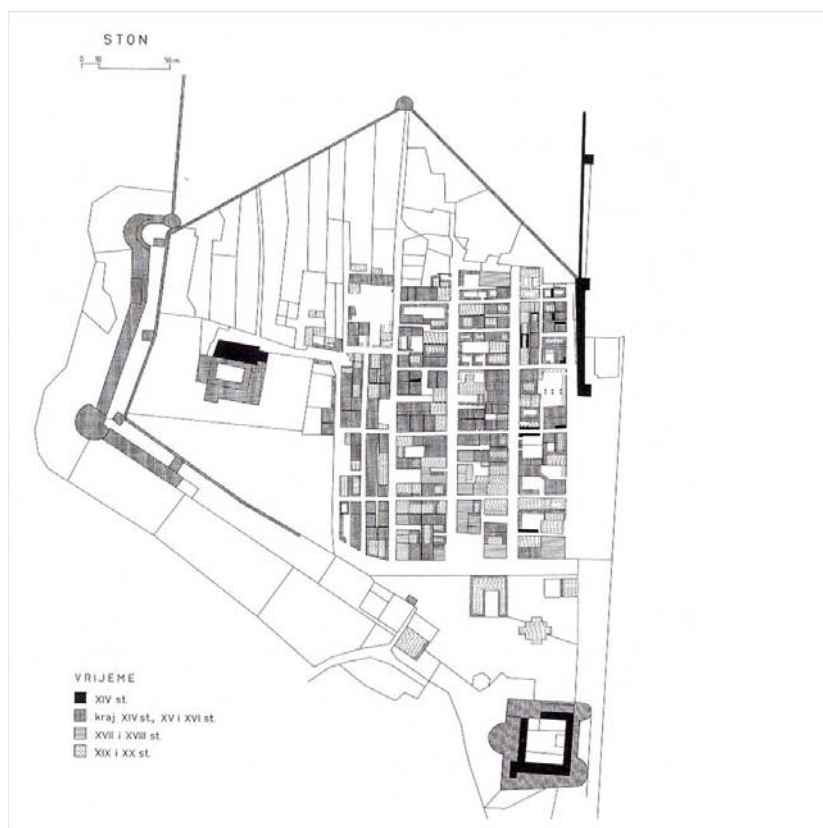
⁶³ Otoci, insulae, prvenstveno su tri elafitska otoka: Koločep, Lopud i Šipan, te brojni ostali otočići, grebeni i hridi (Mrkan, Bobara, Supetar, Lokrum, Grebeni, Daksa, sv. Andrija, Ruda, Jakljan, Olipa, i nekoliko otočića uz Šipan).

⁶⁴ U 14. st.: 1333. g. poluotok Pelješac sa Stonom, 1345. g. otok Mljet, 1357. g. pojas povrh Župe dubrovačke od Ljute na granici Konavala do sela Kurilo (Petrovo selo), 1399. g. Slansko Primorje ili Terrae novae; U 15. st.: 1419. g. istočni dio Konavala, 1426. g. zapadni dio Konavala sa Cavtatom, koji od ponovnog pripojenja više nije u sastavu Astoreje; NODARI, 2014

⁶⁵ Dubrovačka država protezala se u 15. st. od Kleka do kraja Konavala (tj. do Sutorine) obuhvaćajući obalni pojas i otoke Lastovo, Mljet, Šipan, Lopud i Koločep, kao i sve manje otoke, otočiće i grebene uz njezinu obalu; MITIĆ, 1988

STON_ MALI STON

Nakon pravnog dolaska u posjed Pelješca 1333. godine Republika je intenzivno djelovala te je u vrlo kratkom vremenu napravljeno više važnih zahvata na tom području. Najmonumentalniji pothvat bila je izgradnja utvrđenoga planiranog grada Stona, sagrađenoga kao i susjedni Mali Ston i duge zidine s kulama koje ih povezuju, kao obrambeni sustav kojim je čitav poluotok Pelješac ograđen od kopna prvenstveno zbog zaštite najvećih solana na južnom Jadranu.⁶⁶

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_17: STON: PLAN GRADA; PRELOG, 2003: 191; PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980: 49

⁶⁶ PLANIĆ LONČARIĆ, 1980

Ston je izgrađen zapadno uz potez Velikog zida, uz solane i polje, u dnu izduženog morskog zaljeva. Grad je organiziran tako da je jezgra sastavljena od velikih, pravilnih, stambenih blokova, 15 osnovnih jedinica (desetina), između kojih su ravni potezi ulica. Po tipu i načinu organiziranja te transformacijama slični su onima izgrađenima u centralnom dijelu Dubrovnika samo su pravilniji i površinom nešto manji. Objekti javne namjene, kao i veće javne površine smještene južno, formiraju javni prostor trokutnog oblika uz gradski zid i Veliki kaštio, dok je Franjevački samostan izgrađen u zapadnom dijelu grada. Sjeverno od stambenih blokova, na terasama i na padinama brijega gdje je izgradnja bila znatno rjeđa, stanovnici Stona mogli su imati svoje vrtove.⁶⁷

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_18: STON I OKOLICA; foto: I. Tutek

⁶⁷ PLANIĆ LONČARIĆ, 1980: 33-62

Dok je Ston zahvaljujući bržoj vezi s matičnim gradom te jačanju glavne privredne grane, proizvodnje soli, postao središte lokalne vlasti i administracije, Mali Ston zadržava funkciju izvozne luke na putu za Bosnu preko Neretve smještene u dobro zatvorenim krakovima zidina grada. Gradski prostor podijeljen je na tri paralelne zone: luka u sjevernom dijelu, stambeni dio u sredini i utvrđenje Koruna južno iznad grada. U lučkom dijelu nalaze se arsenali, brodogradilište i istočno od njih veliki magazin soli. Stambeni dio koji se sastoji od 15 dijelova (desetina) organiziran je u tri reda kuća u smjeru istok-zapad između kojih se nalaze tri ulice. Dijeljenje velikih blokova kakvo nalazimo u Dubrovniku i Stonu izvršeno je i ovdje, ali drugačije. Tijekom 15. i 16. stoljeća razdjelne linije probijene su na mjestima gdje bi inače bile ulice sjever-jug te tako sugeriraju podjelu stambenih zona na pravokutne blokove. U središtu grada ima i blokova s probojima u smjeru istok-zapad, paralelno s prvotnim ulicama.⁶⁸

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_19: MALI STON; foto: K. Tadić

⁶⁸ PLANIĆ LONČARIĆ, 1980: 63-75

CAVTAT

Budući da je na Epidauru, razrušenom u kasnoj antici, izgrađen novi grad – renesansni Cavtat, sustavna arheološka istraživanja nikad nisu provedena. Strukturalna analiza insula i tipologija izgrađenog tkiva pokazuje regulacijski plan Cavtata iz 15. stoljeća kao jedinstven primjer restitucije modela karakterističnog za helenističko-rimska naselja južne Italije koji kontinuiraju u nizu slučajeva.⁶⁹ Na osnovu avionske slike i katastarskog plana, a također putem detaljne reambulacije terena, primijećene su osebnosti u parcelaciji poluotoka koje omogućuju djelomičnu rekonstrukciju antičke mreže. Te su pretpostavke potvrđene i arheološkim nalazima na pojedinim parcelama.⁷⁰

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

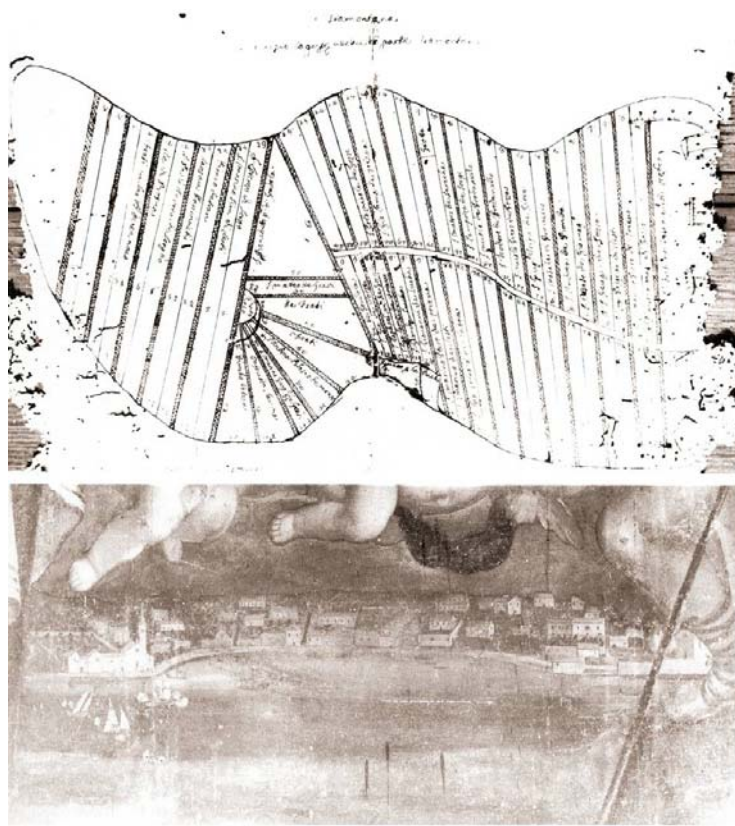
DIA_1: KOMPOZIJSKI DIJAGRAM URBANIZIRANOG PEJSAŽA, CAVTAT***2010.; SZP UPU Cavtat; I. Tutek

⁶⁹ GRUJIĆ, 1998

⁷⁰ FABER, 1966.

Sudbina grada u srednjovjekovnom razdoblju gotovo je nepoznata. Kontinuitet je izgleda prekinut tako da ga pratimo tek nakon što Republika (izgubivši u 14. st. teritorij Cavtata i Oboda koji je bio u sastavu Astoreje) ponovo otkupi to područje u 15. st. te iznova podijeli prostor i iznova ga izgrađuje prema pravilnoj urbanističkoj regulaciji kakva je zadržana do danas.

Iako je nastao razmjerno kasno, kao obrambeno naselje i zbjeg u istočnom dijelu Republike, njegova regulacija od 1466. do 1468. g. bila je više od osnivanja novog naselja, ona je značila oživljavanje samog ishodišta Dubrovnika, zabilježenog u imenu novog naselja: Civitas Vetus, Ragusa Vecchia. Renesansna parcelacija obuhvatila je cijeli poluotok Rat, kako to svjedoči poznati plan iz 16. st.

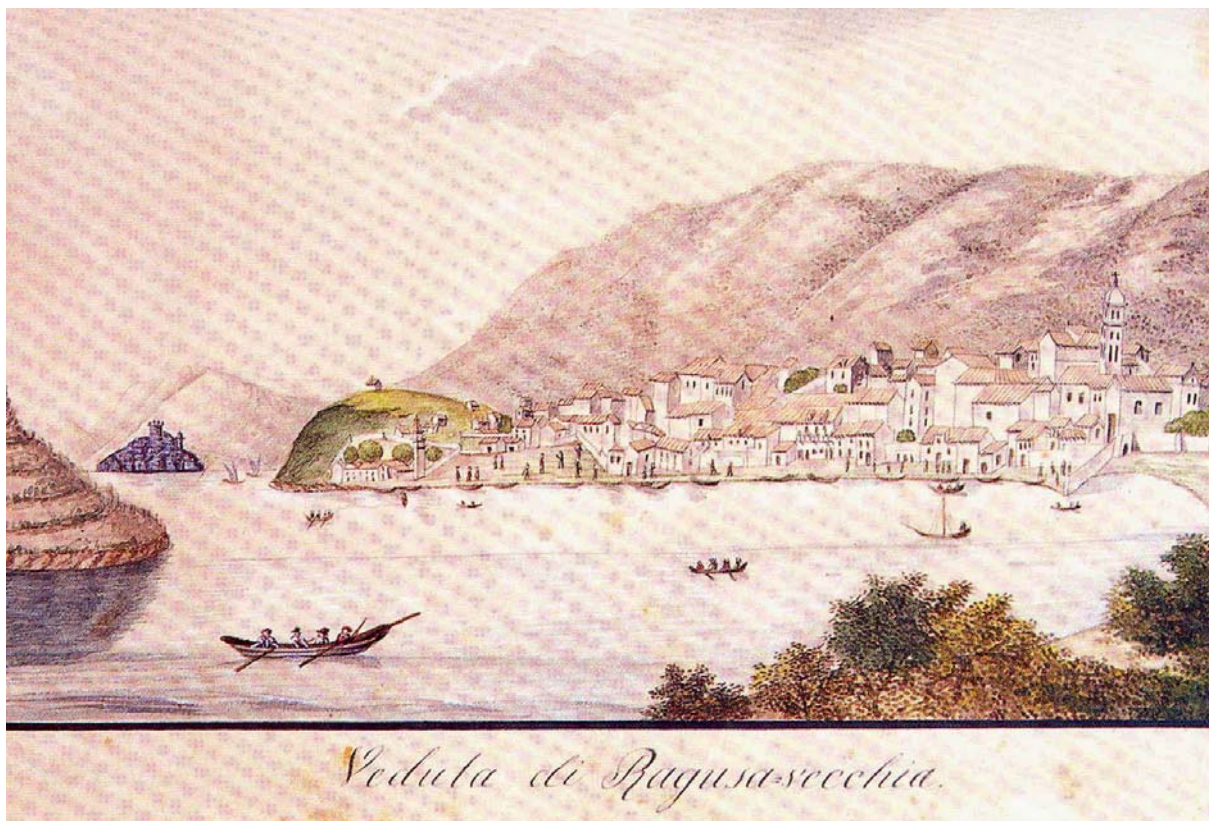

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_20: CAVTAT: REGULATORNI PLAN, 16. ST. I VEDUTA IZ 17. ST.; GRUJIĆ, 1991: 226

Paralelne izdužene parcele protežu se na osojnoj i prisojnoj strani istočnog dijela poluotoka, presječene samo krivudavom komunikacijom na hrptu brijega, a trebale su prema planu obuhvatiti i prostor zapadno na rtu. U zrakastom rasporedu trapezoidnih parcela na istočnoj strani najvišeg dijela poluotoka čitamo radijalno-koncentrični sustav ilirske gradine. Kao što je bilo poznato, parcele su bile podijeljene dubrovačkoj vlasteli koja na njima gradi ograđene prostore, zbjegove za okolno stanovništvo, a između tako oblikovanih inzula trasirane su uske ulice. S vremenom, uslijed stabilizacije političkih prilika i gubitka potrebe za takvom vrstom fortificiranih cjelina, formiraju se unutar inzula vrtovi s ladanjskim obitavalištima dubrovačkog plemstva.⁷¹

Renesansni plan samo je djelomično realiziran, vjerojatno nije bilo ni potrebe niti mogućnosti te nije došlo do formiranja inzula na zapadnom dijelu poluotoka niti na njegovoj sjevernoj padini.⁷² Kasniji razvoj naselja donio je određene promjene koje su se odrazile u karakteru javnih prostora (formiranje trgovačkih ulica na obali i na Prijekom) i u daljnjoj izgradnji unutar inzula i po rubnim zonama.

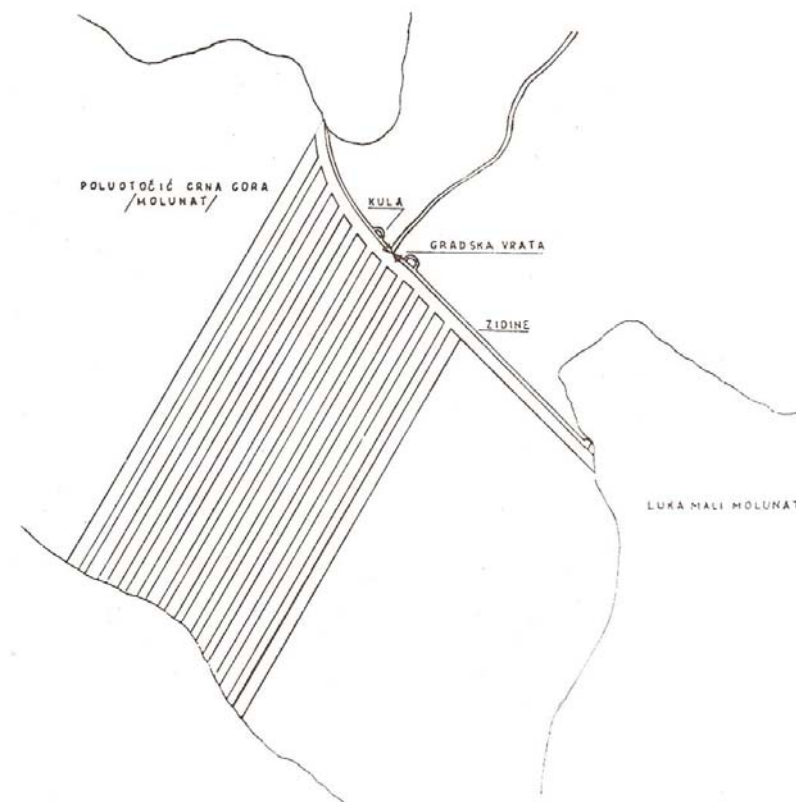
URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE
SL_21: CAVTAT; Veduta, 19. st., VITELESCHI, 2002.

⁷¹ ***2010, SZP UPU Cavtat, Povijesna jezgra Cavtata – opće smjernice zaštite; HORVAT LEVAJ, 2010:231

⁷² Prema podacima PLANIĆ LONČARIĆ, 1980:101-112; HORVAT LEVAJ, 2010: 232

MOLUNAT

Molunat se smjestio na samom kraju jugoistočnog obalnog dijela Konavala, u neposrednoj blizini Prevlake i granice s Republikom Crnom Gorom te je jednako kao i Cavtat, jedino konavosko naselje smješteno na samoj morskoj obali, formirano na poluotoku kao zbjeg i sklonište za stanovništvo Konavala s točnim regulacijskim planom. Po zauzimanju ovih prostora (1419. g.) Dubrovčani izgrađuju obrambeni potez zida koji grad sa sjevero-istočne strane dijeli od kopna. Plan Molunta pokazuje parcelaciju, podjelu na desetine, okomitu na potez gradskog zida u smjeru sjever-jug s uskim ulicama između i širim prolazom uz zidine. Nakon gradnje zida slijede odredbe o naseljavanju pojedinih seoskih porodica na tom području što znači stvaranje stanovitoga graničarskog naselja. Vidimo da je raspored planirane površine Molunta sličan onome u Cavtatu, a također ima ishodište u regulaciji Prijekog iz 1296. g. Budući da je branjen samo s kopna, a jako ranjiv s mora, Molunat se u nemirnom razdoblju 17. stoljeća raseljava.⁷³

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_22: MOLUNAT; Plan rekonstrukcije naselja, L. Beritić // PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980: 114 /

⁷³ PLANIĆ LONČARIĆ, 1980:113-115

2.5.2. Naselja

Naselja različitih tipologija (planirano-urbanog karaktera, ruralnog karaktera s urbanim elementima, ruralnog karaktera) rasprostranjena su na područjima Republike.

ASTAREJA I OTOCI

Otoci⁷⁴ od najstarijih vremena, tj. od 7.stoljeća, pripadaju Dubrovniku. „Dovoljno su prostrani da svaki na svoj način sadrži sve što je potrebno za ugodan život. Svaki od njih je poput velikog vrta kroz koji prolaze šetnice od jedne do druge velike morske uvale smještene na suprotnim stranama otoka. Na Koločepu je u svakoj od tih uvala malo primorsko ribarsko naselje nad kojim utvrde čuvaju stražu, a između njih nalaze se desetak drevnih crkava. Polovica od njih iznimni su spomenici arhitekture. Na Lopudu je samo u zapadnoj uvali naselje ljetnikovaca i kuća pomoraca nanizanih između utvrđenog franjevačkog samostana, kneževe palače i dominikanskog samostana te zavjetnih crkava pomoraca.

1. LJETNIKOVAC BECCADELLI, ŠIPANSKO POLJE
2. LJETNIKOVAC SKOČIBUHA, SUĐURAD, ŠIPAN
Grijuć, 1991: 129, 70

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_23: LJETNIKOVCI BECCADELLI I SKOČIBUHA NA ŠIPANU; GRUJIĆ, 1991

⁷⁴ Riječ je o trima otocima u nizu elafitskih otoka: Koločepu, Lopudu i Šipanu.

Na Šipanu se između dva naselja u suprotnim uvalama sa slikovito oblikovanim ljetnikovcima proteže veliko polje uz čiji su obod nanizane bratimske i zavjetne crkve, crkve-tvrđave, ljetnikovci i knežev dvor. Tako kultivirani krajolik otoka otkriva smisao njihovih renesansnih žitelja da spoje lagodu ladanja s dobrobitima poljodjelstva.⁷⁵

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_24: LJETNIKOVAC SKOČIBUHA _ SUĐURAĐ, ŠIPAN; GRUJIĆ, 1991

⁷⁵ Iz teksta Elafiti - renesansni otoci; Radovan Ivančević, Sloboda i ljepota: Renesansni otok Šipan, jedinstveni je otok u Mediteranu na kojem gotovo ništa nije izgrađeno nakon 16. stoljeća kada je čitav prostor planski iskorišten s plodnom nizinom u jezgri i selima, crkvama i naseljima po rubu, s dva velika gospodarska kompleksa i ljetnikovcima obitelji Skočibuha. IVANČEVIĆ, 1996:46

PELJEŠAC

Nakon zauzimanja Pelješca 1333. godine Dubrovnik je u vrlo kratkom vremenu napravio nekoliko važnih zahvata na tom području.⁷⁶

Izgradnjom fortifikacijskog poteza tzv. Velikog zida odijelio se od zaleđa. Na rubnim točkama ovog poteza, na predjelu prevlake, osniva dva grada - Ston i Mali Ston te svaki posebno utvrđuje i povezuje cestom (1335. i 1352. g.).

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_25: STON, POVIJESNA JEZGRA; foto: K. Tadić; PRELOG, 2003: 190

⁷⁶ PLANIĆ LONČARIĆ, 1980:33

Obnavlja i proširuje stonske solane koje su mu u privrednom i trgovačkom smislu mnogo značile. Zemlja na cijelom poluotoku, kao i gradilišta u dva osnovana grada, podijeljena je među vlastelom (1334. i 1335. g.). Tako je organiziranom akcijom i uklapanjem u šire okvire Dubrovnika cijelo ovo područje (a osobito okolni prostor dvaju novih gradova) vrlo brzo promijenilo način života i privređivanja. Radi čuvanja solana i prilaza Stonu sa morske strane, osnovano je današnje selo Broce kao malo naselje vojnika-graničara. Upravo tim zahvatima Dubrovnik započinje ekspanziju svog društvenog i ekonomskog modela. Sada na širem području provodi ono što je ranije (12. i 13. st.) bio izvršio u razmjerima matičnog grada.⁷⁷

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_26: BOLJENVIĆI_stambeni nizovi, PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980: 92

---

⁷⁷ Taj model urbaniziranja komentira M. Planić Lončarić u knjizi Planirana izgradnja na području Dubrovačke Republike; PLANIĆ LONČARIĆ, 1980

Naseljavanje Pelješca bitno će odrediti i izgradnju na njemu. Stalni nedostatak radne snage nalagao je, prije svega, izgradnju selišta za najamnike, a kad se uz takvu planski izgrađenu aglomeraciju nađe i vlasteoska kuća, tada je ona gospodarsko središte posjeda. Proizvodnim faktorom određen je njihov smještaj, a u prostorno-organizacijskom pogledu ovdje ladanjsku izgradnju treba promatrati kao cjelinu zajedno sa selištem. Naselja na Pelješcu prema tome možemo podijeliti prema tipu pratećeg vlasteoskog objekta na gospodarstva (pravilno, nepravilno), utvrđenja (kula, kaštel, utvrđeni ljetnikovac) ili stambeno-gospodarske objekte (ljetnikovac, stambeno-gospodarski objekt, spremište).⁷⁸

Miješanje dvaju tipova prostornih jedinica poznatih iz regulacije Dubrovnika vidljivo je na cijelom planiranom području: prvi je pravilan pravokutni blok (Ston, Mali Ston, Potomlje), a drugi je niz, poznat iz regulacije Prijekog 1296. godine. Osim Dubrovnika i pojedinih dijelova Pelješca, taj tip susrećemo u graničarskim naseljima (Tumba-Grobnik kod Brgata), u zbjegovima (Molunat, Cavtat), te u zapadnom predgrađu Grada (Pile).

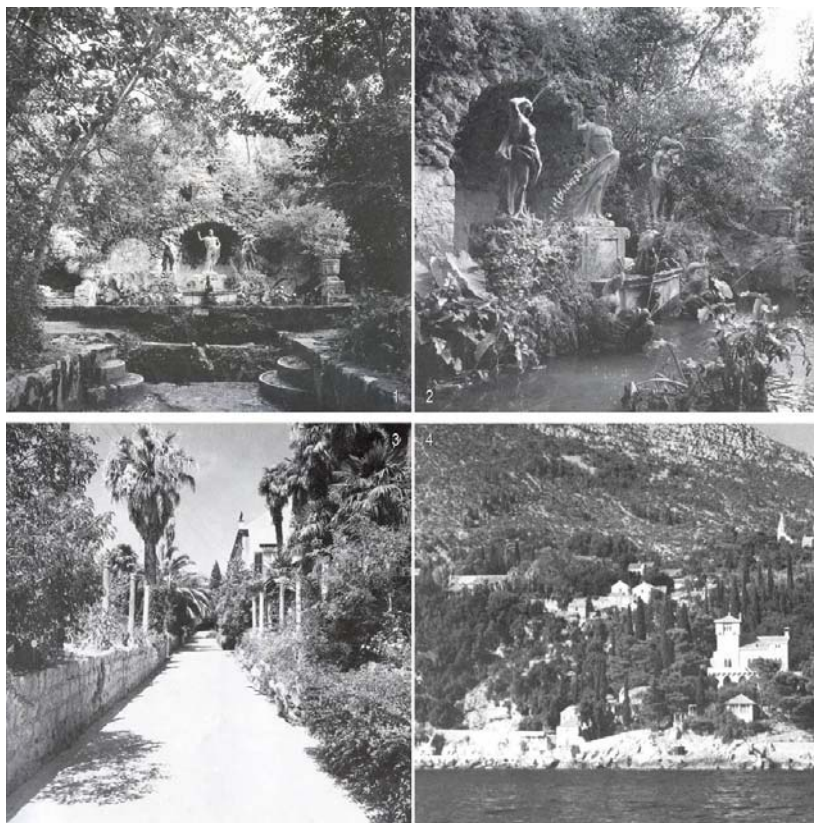
URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE
SL_27: POTOMJE_ plan naselja, PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980: 88

⁷⁸ PLANIĆ LONČARIĆ, 1980

PRIMORJE

Primorje je Dubrovnik stekao tek 1399. godine. „Koliko je to područje bilo važno u strateškom pogledu, a kako malo u poljoprivrednom, pokazuje niz odredbi o uređenju ovog kraja, koje su podjednako utjecale na određenje krajolika i na izgradnju u njemu.“⁷⁹

Ladanjska izgradnja javlja se u tom slabo naseljenom prostoru tek mjestimice i s određenim obilježjima. S jedne strane tu su utvrđena središta gospodarstva (Orašac, Đonta, Doli, Čepikuće), a s druge strane ljetnikovci koji nisu samo gospodarska središta određenog područja, već se oko njih i krajolik uređuje na višoj razini no što bi to zahtijevala sama obrada tla (Trsteno). Moćne pomorske obitelji grade u Slanom svoje rezidencije koje preuzimaju obilježja ladanjske izgradnje pa ovdje postaju i statusnim simbolom.

TRSTENO
1. NEPTUNOVA FONTANA, GUČETIČEV PERIVOJ
2. NEPTUNOVA FONTANA, GUČETIČEV PERIVOJ
3. ŠETNICA, GUČETIČEV PERIVOJ
4. TRSTENO
Grijuć, 1991: 154, 214, 232, 233

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_28: TRSTENO, Gučetićev perivoj; GRUJIĆ, 1991

⁷⁹ GRUJIĆ, 1991:15

KONAVLE

Konavle su prostor kojim je Dubrovačka Republika zaokružila svoj teritorij kupnjama 1419. i 1426. godine. Već 1423. bila je zabranjena sadnja vinograda, dijelom da se zaštiti loza Astoreje i otoka, ali više zbog težnje da ova velika plodna dolina postane žitnica Grada.⁸⁰

Dubrovnik je u 15. stoljeću organizirao čitavo područje (planiranje oba zbjega: Cavtat i Molunat, obnova fortifikacije u Sokolu, izgradnja centra uprave u središnjem dijelu: Dvor i Pridvorje) kao što je stoljeće ranije organizirao Pelješac (izgradnja dvaju naselja uz potez zida: Ston i Mali Ston, zatim Broce kao vojno naselje, centri uprave u Janjini i Trstenici te niz manjih fortifikacija i naselja na području cijelog poluotoka).⁸¹

Svaki taj veliki, grupni pothvat ima svoje specifičnosti koje odgovaraju vremenu nastanka i potrebama matičnog grada.

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_29: ŠILJEŠCI, KONAVLE, Ambijentalno naselje u Konavlima; BRAUTOVIĆ, 2005: 283

⁸⁰ Konavle u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, zbornik radova sa znanstvenog skupa 1996. g. u Cavtatu

⁸¹ Magistarski rad M. Oreb Mojaš „Veliki Kaštio u Stonu u sustavu fortifikacije Dubrovačke Republike“ pokazuje detaljno organizaciju tog teritorija

2.5.3. Samostalni kompleksi

LADANJSKI KOMPLEKSI – LJETNIKOVCI

Astareja je područje najstarijih posjeda Dubrovčana, a obuhvaća kopneni pojas od Cavtata do Orašca. Duboki zaljevi Gruža i Zatona te Rijeka dubrovačka pružali su, s obzirom na klimatske značajke, pogodnosti koje će biti iskorištene za smještaj brojnih ljetnikovaca.⁸²

Svijest o ljepoti tog prostora i graditeljstva u njemu prisutna je već kod Filipa de Diversisa (1440.) koji opisuje bezbrojne palače izvan grada, izvanredne ljepote i velike vrijednosti.⁸³ Ladanjske kuće i njihovi vrtovi javljaju se u prostoru kao kontrapunkt zidinama zatvorenom gradu. Vidljiva je potreba da prirodni element, vrt ili krajolik oko ljetnikovca, postane njegov sastavni dio, što je dovelo do stapanja izgrađenog i prirodnog elementa.

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_30: GRUŽ _ KRAJ 19. ST., fotografija iz Državnog arhiva_ Dubrovnik // GRUJIĆ, 1991

⁸² GRUJIĆ, 1991; O smještaju i organizaciji ljetnikovaca piše N. Grujić u knjizi Ladanjska arhitektura dubrovačkog područja

⁸³ DIVERSIS, 2004; U knjizi Opis slavnoga grada Dubrovnika govori o uresima i velebnosti građevina

„Ladanjska je izgradnja osvojila i korjenito promijenila dubrovački izvangradski prostor prenoseći u njega sve što je unutar gradskih zidina bilo najvrednije u arhitektonskom, estetskom i duhovnom pogledu, te je tako on postao idealnim krajolikom svog vremena.“⁸⁴

Dubrovački renesansni ljetnikovci 16. stoljeća što su ih domaći majstori podizali plemićima na teritoriju i otocima slobodne dubrovačke Republike po asimetričnom tlocrtu (L-tlocrt), funkcionalnoj organizaciji prostora, koja je u službi čovjeka i izražava visoku kulturu stanovanja, po jednostavnosti i skladu, kao i po neposrednoj povezanosti s prirodom, odnosno pomno sađenim perivojima, originalni su i nema građevina koje su im ravne po kvaliteti u tadašnjoj europskoj ladanjskoj arhitekturi.

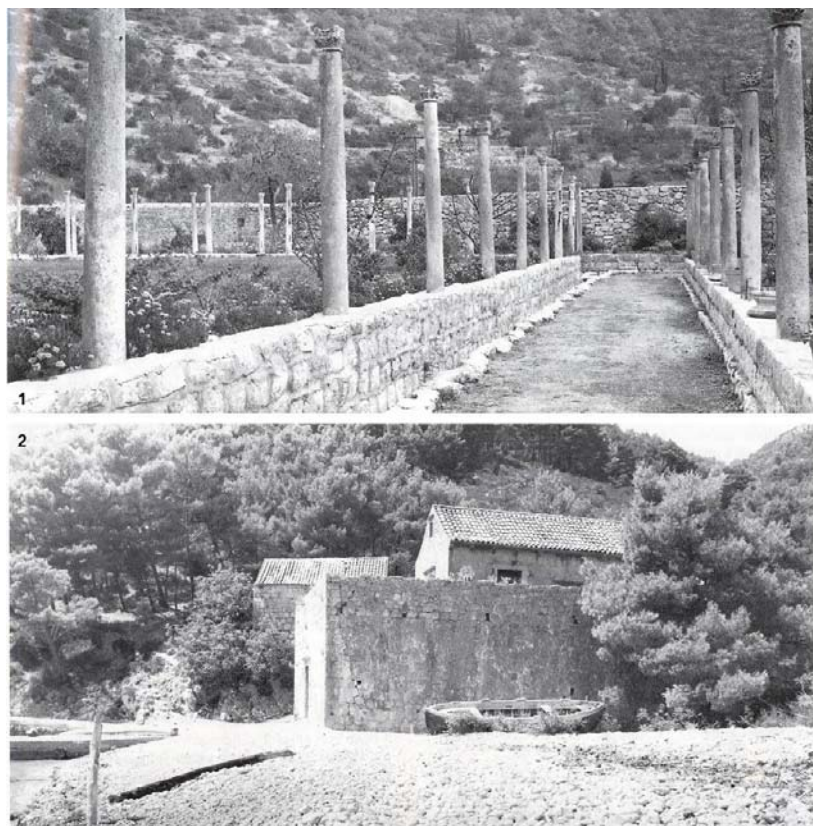
URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_31: LIJETNIKOVAC BOBALJEVIĆ, RIJEKA DUBROVAČKA; GRUJIĆ, 1991: 137

---

⁸⁴ GRUJIĆ, 1991: 239

Veličina ladanjskog kompleksa i njegova prostorna organizacija ovise o položaju i udaljenosti od Grada te o prevladavajućoj funkciji. Kod prigradskih kompleksa, naglašene rezidencijalne namjene, ogradni zid označava ujedno i granice posjeda dok se kod ladanjsko-gospodarskih kompleksa zemljoposjed prostire šire. Uz rezidencijalnu ladanjsku kuću su veće vrtne površine, s više arhitektonskih elemenata koji povezuju zatvoreni i otvoreni prostor: terase, trijemovi, lože, galerije, paviljoni, dok se uz gospodarsku funkciju vežu spremišta, turnjačnice, mlinice, štale, gumna i dvorišta. U oba slučaja mogu se naći kapelice, orsani i ponekad kule.

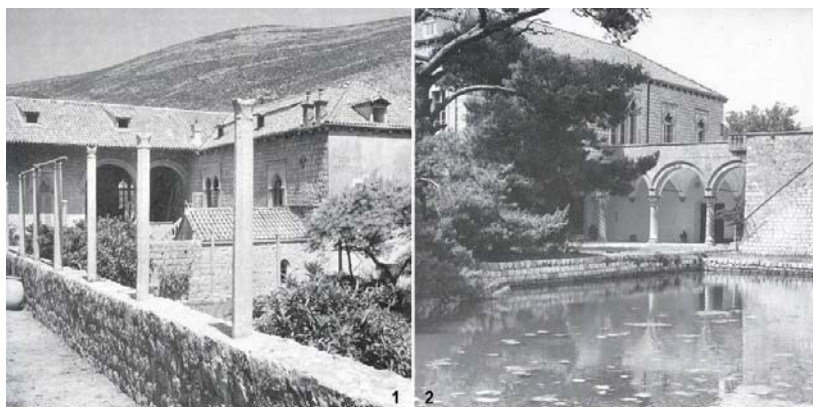
1. VRT ZAMANJINA LJETNIKOVCA, ZATON MALI
2. LJETNIKOVAC ZUZORIĆ, BRSEČINE
Grijuć, 1991: 76, 105

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_32: LJETNIKOVAC ZAMANJA, vrt; LJETNIKOVAC ZUZORIĆ; GRUJIĆ, 1991

Brojna arhitektonska rješenja na dubrovačkom području poslužila su da se ostvare razne funkcije ladanjskih kompleksa, a najčešći oblik predstavlja ortogonalno raspoređivanje građevina različite namjene i oblika koje formira dvorišta i vrtove. Ovisno o osnovnoj funkciji, rezidencijalnoj ili gospodarskoj, o načinu na koji se te funkcije spajaju i njihovom broju te o složenosti prostornih i oblikovnih odnosa, nastaju mnoge varijacije prostornoorganizacijske sheme. Dijelovi neke ladanjske cjeline mogu biti postavljeni jedan do drugoga u obliku niza ili pod pravim kutom kada najčešće dolazi do rasporeda u obliku slova L te dva krila omeđuju dvorište ili vrt s dvije strane, a ostale zatvara ogradni zid.

Vrhunski spomenik te humanističke kulture stanovanja je ljetnikovac Petra Sorokočevića na Lapadu (1520.) u Gruškoj luci, od savršeno klesana kamena s gotičkim prozorima i renesansnim arkadama, s asimetričnim tlocrtom nalik dvama nasuprotno postavljenim slovima L, s time da se dva krila zgrade s terasom i trijemom otvaraju prema ribnjaku, a druga dva, s velikom lođom i bibliotekom, prema perivoju i obiteljskoj kapelici.

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_33: SORKOČEVIĆEV LJETNIKOVAC NA LAPADU; GRUJIĆ, 1991: 65, 87, 120

Glavno obilježje dubrovačkog renesansnog vrta jest upravo njegova arhitektonska artikulacija.⁸⁵ Organizacija ograđenog vrtnog prostora uspostavlja se oko središnje staze, šetnice, koju presijecaju poprečne, tvoreći čvrst ortogonalni raspored. Geografski i klimatski uvjeti neosporno su utjecali na osnovnu kompoziciju vrtova, uz neizbježne stilske promjene. Tako je u mediteranskom području presudna zaštita od sunca pa se stvaraju razni natkriveni prostori, trijemovi, lože i paviljoni, te odrine koje pokrivaju vrtne staze i terase. Budući da su se mnogi vrtovi nalazili na kosom terenu, provodili su se korijeniti zahvati koji su mijenjali prirodni nagib uredno podzidanim terasama čija je gustoća i visina ovisila o konfiguraciji tla, veličini samog vrta, o kulturama nasada ali i o razini reprezentativnosti.

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_34: LJETNIKOVAC VICE STJEPOVIĆA SKOČIBUHE, vrtovi donje terase, Boninovo; GRUJIĆ, 1991: 132

---

⁸⁵ Konceptija vrta kao arhitektonskog prostora ima nesumnjivo korijene u antici. GRUJIĆ, 1991:104

„Samo na području Dubrovačke Republike – od Dubrovnika do Stona – bilo je više od stotine sličnih ljetnikovaca s terasama, obiteljskim kapelicama, trijemovima ili lođama, cisternama i fontanama, pravilno sađenim perivojima mediteranskog raslinja, sa stazama pokrivenim lozom da budu u hladu i vrtnim kamenim namještajem i još mnogo toga.“⁸⁶

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_35: LJETNIKOVACI KLEMENTA GUČETIĆA I GUČETIĆ-ĐURĐEVIĆ, RIJEKA DUBROVAČKA; GRUJIĆ, 1991

GOSPODARSKI KOMPLEKSI

Budući da je tijekom antike na području Pelješca postojao veliki broj gospodarstava (vila rustika), ona su u nemirnijim ranosrednjovjekovnim vremenima trebala biti utvrđena. Ostaci takvih utvrđenih gospodarstava nalaze se iznad Žuljane, u jugoistočnom dijelu Potomlja i drugdje, a osnivaju se i u doba dominacije Neretvljana (9. i 10. st.). Od 14. stoljeća nadalje gospodarski kompleksi nalaze se u sklopu naselja, ali izdvojeni od stambene zone za seljake.

⁸⁶ IVANČEVIĆ, 1996:45-46

SAKRALNI KOMPLEKSI

„U razdoblju od 9. do 11. stoljeća razvija se predromanička sakralna arhitektura s karakterističnim malim crkvicama raznolikih tlocrtnih oblika i prostornih rješenja sa svodovima koje nepobitno dokazuju tezu kontinuiteta od antike dalje.“⁸⁷ Niz takvih crkvice nalazimo na elafitskim otocima, u Stonskom polju, u Slanom, na Pelješcu te širom dubrovačkog područja. Srednjovjekovne crkve postavljene su na uzvisinama te markiraju taj cijeli pejzaž. Već sam pogled na kartu koja pokazuje raspored i smještaj samostana⁸⁸ na području Dubrovačke Republike jasno će pokazati da se oni nalaze na strateškim pozicijama, na raskrižjima puteva ili blizu morskih tjesnaca, na mjestima s kojih se može kontrolirati kretanje prostorom.

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_36: FRANJEVAČKI SAMOSTAN SV. VLAHA U PRIDVORJU; BRAUTOVIĆ, 2005: 233

⁸⁷ IVANČEVIĆ, 1996:41

⁸⁸ BADURINA, 1990

Rasprostranjenost i gustoća redovničkih samostana (Franjevački, Dominikanski i Benediktinski) rječito svjedoči o gotovo savršenoj viziji obrane i očuvanja ne samo grada Dubrovnika, već cijelog njegovog teritorija⁸⁹, uklapajući se u uspješnu urbanizaciju teritorija kao dijela ukupnog fortifikacijskog krajolika.

FORTIFIKACIJSKI KOMPLEKSI

Dubrovačka Republika kao suverena država imala je ustanovljen regionalni sustav obrane, raspoređen na određenim punktovima teritorija. „Nesigurna vremena uvjetuju fortifikacije koje su neizostavni element urbane forme jer grad bez zidina nije grad. One gradu daju pečat, oblik, sliku, karakter u zavisnosti od vremena u kojem grad promatramo.“⁹⁰ Na taj način i pojedina utvrda postaje nedjeljivim dijelom sustava utvrđenja.

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE
SL_37: DUBROVNIK, ZIDINE; GATTIN, 1977

⁸⁹ DIVERSIS, 2004: Kada je dubrovački Senat, u želji da poveća svoju državu i katoličku vjeru, kupio državnim novcem od okolne gospode područje koje se zove Konavli, u tom je kraju- da se proširenjem države proširi i katolička vjera, jer je onaj narod prianjao uz šizmu ili poganstvo- tada podignut neki samostan male braće, kojih je trudom, kako se priča, onaj nekad šizmatski narod prihvatio pravu katoličku vjeru; *Descriptio Ragusina* II,2
⁹⁰ OREB MOJAŠ, 1991:11

Fortifikacije iz 15. stoljeća dijele se na stalne i poljske. Stalna fortifikacija uključuje utvrđeni sklop i vojne objekte, pa razlikujemo utvrđeni grad⁹¹, tvrđavu⁹² i vojne objekte⁹³. Dubrovnik je svoje fortifikacije razvijao u skladu s okolnostima političke, ekonomske i topografske prirode te usporedo s europskim strujanjima i modernim vojnim graditeljstvom od 13. do 16. stoljeća.

Utvrđenja podizana na teritoriju Dubrovačke Republike u svrhu obrane teritorija mogu se razlikovati po porijeklu gradnje. Postoje utvrde koje je gradila Republika i utvrde koje su gradile razne zajednice primorskih mjesta kao bratovštine, autonomne općine te samostani iz svojih sredstava. One su građene uz dozvolu vlade za obranu od gusara. Postoje i kule uz dvorce koje su gradili plemići radi obrane posjeda, na otocima, na Pelješcu i drugdje.⁹⁴

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_38: LADANJSKI KOMPLEKSI TOME I VICE STJEPOVIĆA SKOČIBUHE, SUĐURAĐ, ŠIPAN; Grujić, 1991: 70

⁹¹ Utvrđeni grad predstavlja prostor okružen utvrdama, a čini zasebnu cjelinu; OREB MOJAŠ, 1991:15

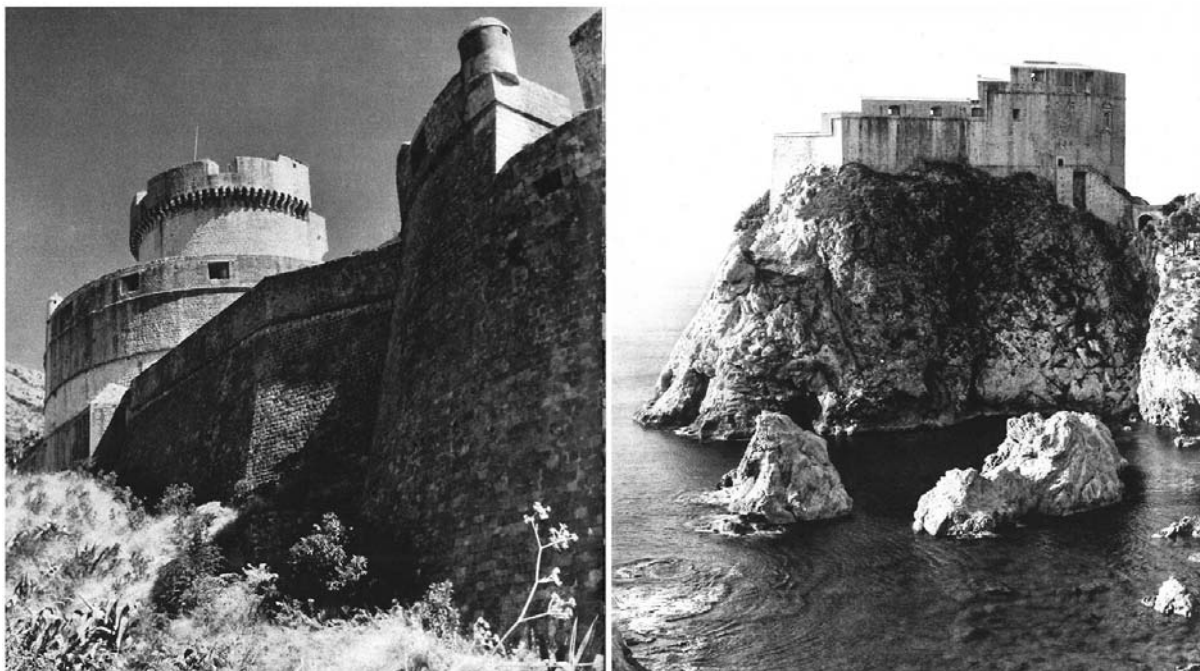
⁹² Tvrđava u srednjovjekovnoj arhitekturi je utvrđenje čija je funkcija isključivo vojna i ne smije se miješati s kaštelom koji je utvrđeno gospodarsko obitavalište. Postoje pojase tvrdave koje su raspoređene kao pojas oko grada, zaštitne tvrdave su raspoređene duž prednje strane grada, tvrdave za zaustavljanje su izolirane točke na nekom putnom pravcu, tvrđava uporište ili citadela je tvrđava koja nadvisuje grad i nadgleda ga te služi kao arsenal i kasarna ili sklonište; OREB MOJAŠ, 1991:15

⁹³ Vojni objekti su: arsenal (radionica za proizvodnju, popravak oružja ili odlagalište za naoružanje i municiju), kasarna (objekat za smještaj trupa unutar utvrđene cjeline), te stražarnica (mjesto za stražare); OREB MOJAŠ, 1991:15

⁹⁴ Prema Lukši Beritiću i njegovom djelu Fortifikacije Dubrovačke Republike; BERITIĆ, 1961

Državna utvrđenja građena od Republike obrambeni su sustavi grada Dubrovnika, Stona i Malog Stona, Cavtata, Molunta, utvrda Sokol u Konavlima te Tumba u Župi Dubrovačkoj. Povezani su u jedinstven sustav obrane, podizani su planski i smišljeno uz sustav dojavnih postaja sa središtem u Dubrovniku.⁹⁵

Dubrovačke zidine duge su 1940 m i tvore složeni fortifikacijski sustav koji se sastoji od glavnog gradskog zida, 16 kula, 3 tvrđave, 6 bastiona, 2 ugaona utvrđenja, 3 predziđa s nizom toreta⁹⁶, 3 jarka, 2 predutvrde te valobrana Kaše i 2 podizna mosta. Današnji opseg zidina je nastao u drugoj polovici 13. st., ali se one sustavno osuvremenjuju i sve grade do 1660. Projektanti su bili domaći i strani graditelji, odabrani od gradske vlasti i cijelo vrijeme nadzirani u svom radu.⁹⁷ Ovaj monumentalni fortifikacijski sklop plijeni ljepotom i jednostavnošću jedinstvene cjeline u koju su se stopili raznovrsni obrambeni elementi.⁹⁸

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE
SL_39: DUBROVNIK, MINČETA, LOVRIJENAC; GATTIN, 1977.

⁹⁵ Za zapadno područje signali su odašiljani iz Stona, tj. sa središnje tvrđave Podzvizd na koju su stizali signali s Korune za sjeverno područje, odnosno Velikog kaštela za južno područje. Podzvizd je slao dimne signale danju, a vatrene noću, preko utvrde na Šipanu u Dubrovnik, a s druge strane poruke su išle od Sokola, preko Molunta i Cavtata; OREB MOJAŠ, 1991:45

⁹⁶ Niske polukružne kule, NODARI, 2014

⁹⁷ Među graditeljima se ističu: Paskoje Miličević, Marin Držić, Nikifor Ranjina, Juraj Dalmatinac, Michelozzo Michelozzi iz Firence, Onofrio i Simeon della Cava, Antonio Ferramolino iz Bergama, Mark-Antonio Bettacci iz Firence te Seporoso Mateucci iz Ferma. NODARI, 2014

⁹⁸ Ipak cijelim korpusom dominiraju četiri tvrđave smještene na uglovima Grada: Minčeta, Revelin, Bokar i Sv. Ivan te ona peta, Lovrijenac, koja na zapadu izvan Grada izranja iz mora. NODARI, 2014

Zidine oko Stona i Malog Stona i zidine koje povezuju ta dva grada jedinstven su fortifikacijski sklop koji uključuje dva obzidana grada i jedno graničarsko selo te tri jake tvrđave u sustavu fortifikacije tipa neprekinutog zida, podignut na granici. Izvorna duljina zidina iznosila je cca 5,5 km⁹⁹ te ostali gradski zidovi Malog Stona i Stona. Tri glavna punkta zidova flankiraju tri jake utvrde: Podzvizd na vrhu brda, u Malom Stonu na vrhu tvrđava Koruna te u jugoistočnom dijelu Stona utvrda Veliki Kaštio. Zidine i tvrđave bile su branjene s 10 okruglih i 31 četverouglastom kulom i s jednim četverouglastim i 6 polukružnih bastiona. Izgradnja utvrđenja započela je 1333. godine, odmah nakon kupnje Stonskog Rata, a trajala je kroz cijelo 14. i 15. stoljeće krajem kojeg je dobila današnji izgled koji se, uz nekoliko naknadnih zahvata, do danas nije promijenio izuzev degradacije i rušenja u 19. stoljeću.

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_40: MALI STON, ZIDINE; PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980

---

⁹⁹ Sveukupna duljina zidova nakon oštećenja nastalih tijekom 19. i 20. stoljeća danas iznosi 4,5 km; OREB MOJAŠ, 1991:32

Poluotok Rat na kojem leži Cavtat bio je s kopnene strane utvrđen gradskim zidom pred kojim je bio jarak te uz zid s vanjske strane 4 male četverouglaste kule, dvostruka gradska vrata i zidna krila sprečavali su da neprijatelja u prilazu gradu. S utvrđivanjem Cavtata Republika je započela 1429., a svrha ovog fortifikacijskog sustava bila je zaštita stanovništva zapadnog dijela Konavala dok je na istočnoj strani tu ulogu imao Molunat. Zidine Molunta su dovršene 1471. te predstavljaju obrambeni zid zbjega koji se nalazi na poluotočiću Crna gora na krajnjem jugoistočnom rubu teritorija Republike.

Sokol grad izgrađen je na nepristupačnoj, više od 25 m visokoj stijeni koja je prirodni bedem. Svojem položajem kontrolira cijelo istočno područje dubrovačkoga kraja te glavnu prometnicu koja iz Konavala vodi na sjever prema Hercegovini i unutrašnjosti Balkana. To su glavni, izrazito strateški razlozi za naseljenost tog lokaliteta od prapovijesti do danas. Iako se pod sadašnjim imenom spominje tek od 1373., arheološki nalazi potvrđuju postojanje prapovijesne gradine, antičke i kasnoantičke utvrde na ovoj poziciji, kao i srednjovjekovnoga grada – citadele koji u posjed Dubrovčana dolazi nakon stjecanja Konavala 1423. godine. Republika tijekom cijelog 15. stoljeća znatno ulaže u citadelu kako bi Sokol grad postao snažna utvrda s koje će se moći braniti jugoistočni teritorij i državna granica.¹⁰⁰

U neposrednoj blizini naselja Brgata Gornjeg diže se uzvisina zvana Tumba koja dominira nad komunikacijom i cijelom Župom dubrovačkom s pogledom na hercegovačku granicu i Rijeku dubrovačku. Zbog idealnog strateškog položaja za obranu i kontrolu pristupa Gradu, Tumba 1451. godine postaje prava granična utvrda uz koju se formiralo graničarsko naselje.¹⁰¹

Pored svih priprema i suvremenih utvrda Dubrovnik svoju samostalnost nije očuvao zahvaljujući isključivo svojoj vojsci, mornarici i utverdama, nego prije svega geografskom položaju te sposobnosti Dubrovačke vlade i diplomacije da se prilagode raznim političkim prilikama na Balkanu uz istovremenu zaštitu njihovih moćnih prijatelja-država kojima je Dubrovnik bio u interesu takav kakav jest.¹⁰²

---

¹⁰⁰ BERITIĆ, 1966; KAPETANIĆ, 2013

¹⁰¹ BERITIĆ, 1959

¹⁰² MITIĆ, 1988

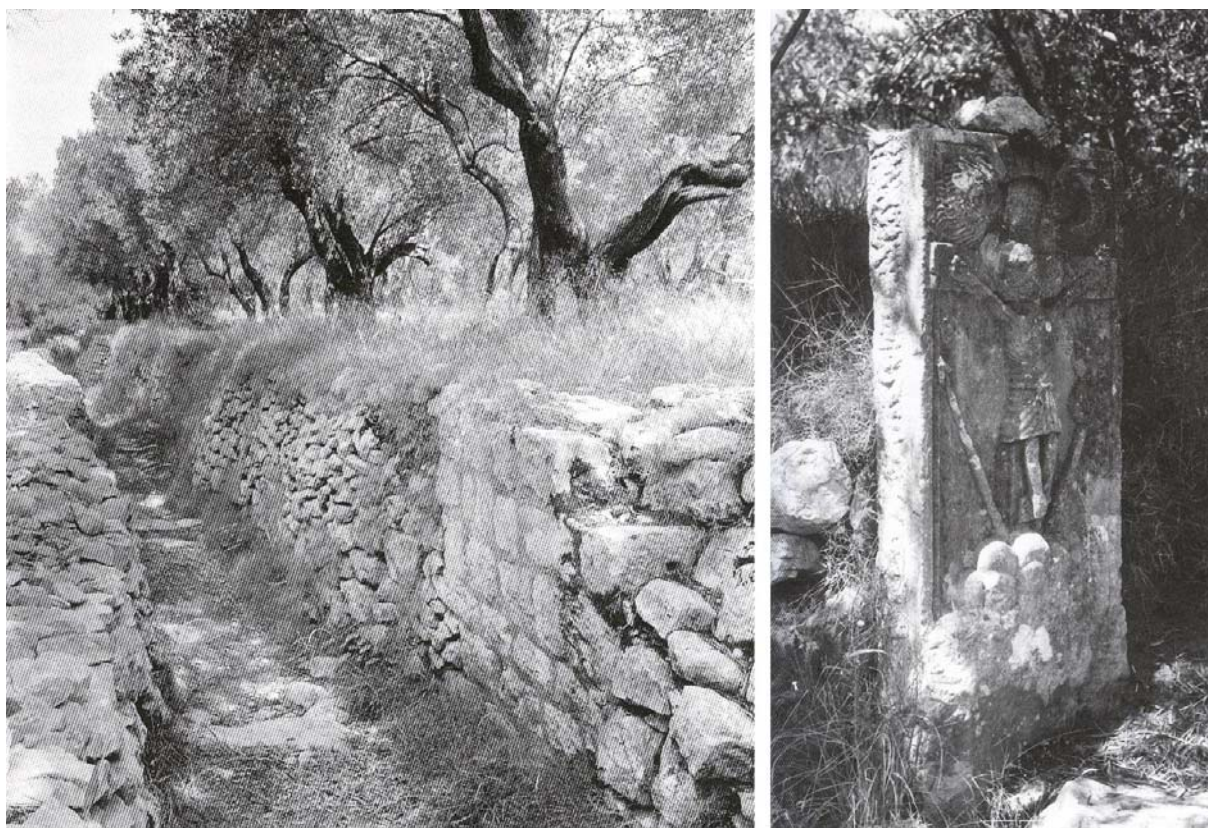

2.5.4. Infrastruktura (prometna, komunalna)

KOMUNIKACIJE

Dubrovčani su stoljećima pažljivo gradili i održavali mrežu puteva duboko svjesni važnosti trgovine za postojanje i rast njihovog grada-države,¹⁰³ unatoč stalnim promjenama granica i smjenama vladara okolnih država te nemirnim vremenima koja su sve to znatno otežavala.

Prateći pravce nekih puteva na ovim prostorima, utvrđeno je da su oni zacrtani još u dalekoj prapovijesti i antici. Putevi se zapisuju u prostoru trajnošću kretanja u određenim pravcima pa tako obrisi postoje u krajoliku davno prije nego što se neka cesta izgradi. Svako razdoblje povijesnog života stvara svoju mrežu puteva koja se mijenja s pojavom novih središta. Izgrađujući postupno svoj teritorij, Dubrovnik je težio da čak i puteljke i staze između vinograda i polja uredi na isti pravilan način kao i ulice unutar zidova Grada.

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_41: LOPUD, put iz 15. st.; KOLOČEP, reljef raspela uz poljski put; PRELOG, 2003

¹⁰³ I kao što rast nekog stabla ovisi o dubini i razgranatosti njegova korjenja, tako i rast nekih gradova zavisi od razgranatog spleta putova koji se stječu u njima; PRELOG, 2003: 144

Jedan od najstarijih prapovijesnih i antičkih puteva ovog područja vodi od Neretve preko malostonskog zaljeva do Sresera, Janjine i Žuljane, te drugi, koji mu je istočnije paralelan, povezuje kopneno zaleđe preko zaljeva s naseljima Parduca (Mali Ston) i Stannum (Ston) a treći je okomit na smjer pružanja poluotoka i išao je od Neretve preko Trpnja (gradina, rimsko utvrđenje) do Orebića i dalje za Korčulu.¹⁰⁴

Poznati karavanski put iz Dubrovnika u unutrašnjost, preko Trebinja, Bileće i klanca Sutjeske do Drine i dalje, započinje oštrim usponom kamenog puta istočno od Grada prema Brgatu. Prisutan je još jedan smjer kretanja, koji se gotovo u potpunosti poklapa s ranijim cestama, prema Cavtatu iz kojeg teret ide preko Konavala prema unutrašnjosti.

KOMUNIKACIJE I INFRASTRUKTURA 15. ST.
1. KARAVANSKI PUT, 15. ST.
2. KARAVANSKI PUT, 15. ST.
3. TRASA VODOVODA, 15. ST.
***2014, Baština-pokretač razvoja

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_42: KARAVANSKI PUT I TRASA VODOVODA, 15. ST.; ***BAŠTINA-POKRETAČ RAZVOJA

¹⁰⁴ PLANIĆ LONČARIĆ, 1980:80

Nakon dubrovačkog zauzimanja Pelješca izgrađeni su, osim manjih puteva koji su povezivali pojedina naselja, i putevi specifičnih namjena, kao onaj koji povezuje plodni plato Pijavičine, Kune i Potomja s Trstenikom gdje se nalazila glavna luka središnjeg dijela poluotoka, a time i veza s matičnim gradom i sa sjedištem u Janjini. Longitudinalna cesta u čitavoj dužini izgrađena je kasnije, nakon Republike.

VODOVOD

Dubrovački vodovod izgrađen je u prvoj polovici 15. stoljeća, a za tu realizaciju Grad je angažirao dva talijanska graditelja: Onofrio de Giordano iz mjesta Cava i Andreuzzo de Bulbito iz Tramonte. Trasa vodovoda započinje od glavnog izvora u Šumetu (Vrelo, kota 109) i prati sjevernu padinu brda Srđ te vodi preko Kantafiga do Velike i Male Onofrijeve fontane¹⁰⁵ u gradu. Vodovod prati površinu terena i sastoji se uglavnom od potpornog zida koji podupire kanal, a tamo gdje premošćuje veće visinske razlike (a to je na izlazu iz naselja Šumet, između malog rezervoara i Minčete i na mjestu gdje od gradskih zidina dolazi do Velike fontane) nalaze se visoki potporni zidovi i lukovi. Zahvaljujući realizaciji ovog zahtjevnog inženjerskog projekta poboljšani su uvjeti života u gradu, za razvoj proizvodnje i zanata, a vidljiv je i utjecaj trase vodovodnog kanala na urbanizaciju okolnog područja.

---

¹⁰⁵ 1438. godine majstor Onofrio de la Cava je potpisao ugovor za izgradnju Velike fontane; ***2014

2.5.5. Agrarni pejisaž

Pejisaž je u dubrovačkoj regiji, škrtoj obradivim površinama, malo gdje zadržao obilježja prirodnog stanja. Posvuda gdje je izgradnja bila intenzivna i lice zemlje poprimilo je crte agrarnog pejisaža.¹⁰⁶ Prihvatimo li da oblikovanje agrarnog pejisaža počinje iskrčenim ili zasađenim stablom, zaoranom brazdom, kamenom izvađenim iz tla i postavljenim u ogradu ili podzid, putem što su ga ucrtali odlasci u polje ili navika kretanja u jednom svijetu koji je sav podređen obradi zemlje, tada izgrađena struktura/arhitektura ujedno znači i najviši izraz oblikovanja tog pejisaža.

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_43: STONSKE SOLANE; foto: I. Tutek

¹⁰⁶ „Agrarni pejisaž je oblik što ga svojim ratarskim aktivnostima čovjek svjesno i sistematski utiskuje prirodnom pejisažu...“, E. Sereni

Gospodarski radovi, od svakodnevnih do većih sezonskih ritmova što ih određuju godišnja doba, uvjetuju tijekom stoljeća organizaciju arhitektonskih struktura. Smještaj takvih kompleksa određen je smještajem zemljoposjeda. Prilagođava se terenu, čak ako je i nepogodan za gradnju, jer se štedi obradiva zemlja. Zgrade gospodarstva često su građene od materijala koji se našao na mjestu gdje se podižu pa ih sve to čini dijelom prirodne cjeline i objašnjava njihovu sraslost s okolicom. Krajolik je i onaj agrarni i prirodni njihov konstitutivni element.

„Uvijek iznova treba reći, da na području visokokultivirane Dubrovačke Republike ni vegetacija nije bila dar prirode, nego rezultat čovjekova znanja i truda. Ne samo da su svi ti parkovi, vrtovi, vinogradi i šumarci sađeni u renesansi i kasnije umjesto nekadašnje šikare ili na goleti, nego čak ni zemlja ovdje nije prirodni nego kulturni sloj. Od pojedinih građevina i naselja, do putova i mostova, terasa i nasipa, do samog tla i sađenog i kultiviranog raslinja na njemu, svaki pedalj ove regije doslovno je protkan kulturom.“¹⁰⁷

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE
SL_44: TERASE, JANJINA; GRUJIĆ, 1991: 221

¹⁰⁷ Po dokumentima znamo da se već u 15. st. dubrovački trgovački brodovi nisu smjeli vratiti prazni iz južne Italije, nego su se morali nakrcati plodnom apulijskom zemljom crljenicom da bi se ona nasula po dotad škrtoj zemlji na posjedima dubrovačkih plemića; IVANČEVIĆ, 1996:37-55

2.6. URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE_ ZAKLJUČAK

Počeci rasprave o sadržajnoj povezanosti između povijesnih gradova u krajoliku s funkcijama i potrebama suvremenog života sežu više od četrdeset godina unatrag kada je otvoren problem stvarne i dugoročne zaštite povijesnih gradova.¹⁰⁸

To ne vrijedi za krajolike koji sadrže vidljive tragove organizacijskih struktura, a doživljavaju korjenite promjene zbog agrarne zapuštenosti i ratnih devastacija, novih prostornih uređenja te promijenjenih odnosa unutar ruralnih sredina i obitelji.

U novije vrijeme u službenim propisima i praksi koristi se izraz kulturno dobro za niz predmeta ili prošireno drugih proizvoda kulture koje valja zaštititi. Tako je kulturni izraz u njegovom najširem smislu moguće otkriti u izgrađenim strukturama i u samom prostoru kao mjestu odraza neke zamisli i materijalne kulture.

Pojam kulturni krajolik¹⁰⁹ prema osnovnom određenju ilustrira razvoj ljudskog društva i naselja kroz povijest, naglašavajući naselja kao bitan čimbenik krajolika. Urbani krajolik ili urbanizirani pejzaž može se prepoznati unutar kategorija oblikovanog ili organski razvijenog krajolika, kao spontano razvijeni gradovi tijekom duge povijesti ili kao namjerno oblikovan, planirani urbani krajolik.¹¹⁰

Potreba za valorizacijom i ujedinjenjem grada i njegovog šireg područja kao kulturne baštine rezultirala je 2011. UNESCO-vim prijedlogom za definiciju Povijesnog urbanog krajobraza (Historic Urban Landscape - HUL)¹¹¹ u kojem se zaštićena spomenička zona više ne percipira unutar strogo definiranih granica povijesnog grada, već obuhvaća širi urbani, kulturni i

---

¹⁰⁸ ***UNESCO, 1962; ***UNESCO, 1972; ***UNESCO, 1976; ***UNESCO, 1992; ***UNESCO, 2005; ***UNESCO, 2011; ***ICOMOS, 2003; ***ICOMOS, 2004; ***ICOMOS, 2005; ***ICOMOS, 2006

¹⁰⁹ Prema određenju UNESCO-a, kulturni krajolici predstavljaju složena djela prirode i čovjeka, prikazuju razvoj ljudskog društva i naselja kroz vrijeme, pod utjecajem fizičkih ograničenja i/ili mogućnosti svojeg prirodnog okoliša te vanjskih i unutarnjih društvenih, ekonomskih i kulturnih snaga. Također, oni obuhvaćaju raznolike pojavnosti međudjelovanja čovjeka i njegovog prirodnog okoliša.; ***UNESCO, 1992: čl.36.,37., World Heritage Convention, smatra se prvim međunarodnim dokumentom i pravnim instrumentom za prepoznavanje i zaštitu kulturnih krajolika

¹¹⁰ BILUŠIĆ DUMBOVIĆ, 2012:159; Uvođenjem kulturnog krajolika kao nove vrste nasljeđa (World Heritage Convention, 1992.) prepoznate su i usuglašene tri glavne kategorije: vidljivo oblikovani krajolik, organski razvijeni krajolik i asocijativni krajolik

¹¹¹ ***2011., UNESCO, Proposals Concerning the Desirability of a Standard-Setting Instruments on Historic Urban Landscapes, Paris

geografski kontekst s kojim je grad povezan. Povijesni urbani krajolik uključuje topografiju, geomorfologiju i prirodne fenomene; izgrađeni okoliš, povijesni jednako kao i suvremeni, infrastrukturu, javni prostor, prostorne sadržaje i organizaciju, kao i vizure i druge elemente urbane strukture. Jednako tako taj širi pristup uključuje i društveno i kulturno djelovanje i vrijednosti, ekonomske procese i nematerijalne dimenzije baštine, kao izraze različitosti i identiteta.¹¹² Povijesni urbani krajolik rezultat je slojevitosti i isprepletanja kulturnih i povijesnih vrijednosti tijekom vremena. Izvan poimanja povijesne jezgre, on sadrži širi urbani i geografski kontekst i promatra ga kao sustav, odnosno cjelinu kroz prostorno-vremenski kontinuum.

Tako koncept kulturnog krajolika prikazuje zajedničko djelo prirode i čovjeka, ilustrira razvitak ljudskog društva i naselja kroz povijest kao integrirani sustav stvoren međudjelovanjem svoga prirodnog okoliša te društvenih, gospodarskih i kulturnih snaga društva.¹¹³ Osim što obuhvaća različitosti međudjelovanja čovjeka i njegove prirodne okoline, pojam kulturnog krajolika obuhvaća i zemljopisno određeno područje, pripadajuću geo-kulturnu regiju.¹¹⁴ Pojam kulturnog krajolika u Konvenciji o svjetskom naslijeđu iz 1992. u okviru pojma krajolik (*Landscape*) uključio je i krajolik mora (*Seascape*). To je područje zemlje, obale i mora gdje je međudjelovanjem čovjeka i prirode tijekom vremena stvoreno područje različitog karaktera značajnih estetskih, ekoloških i/ili kulturnih vrijednosti, često visoke biološke raznolikosti.¹¹⁵

Najnovija Europska povelja o prostornom planiranju, odobrena u Barceloni 2013., usredotočena je na stanovnike i korisnike gradova i njihove potrebe u svijetu koji se brzo mijenja te promovira viziju povezanih gradova i teritorija.¹¹⁶

---

¹¹² Točka 10 prednacrtu preporuke HUL-a (Historic Urban Landscape); <http://whc.unesco.org/en/activities/638>

¹¹³ ***UNESCO, 1992:čl.1.

¹¹⁴ ***ICOMOS, 1994;

¹¹⁵ ***1992, World Heritage Convention, kategorija V, Protected Landscapes/Seascapes; Takvo određenje krajolika mora uključuje sliku i pogled na more prošireno na susjedna granična područja otvorenih voda, uključujući i poglede s kopna na more i s mora prema kopnu, duž obalne linije, te opisivanje utjecaja na krajolik na dodiru mora i kopna; DUMBOVIĆ BILUŠIĆ, 2012:177

¹¹⁶ ***2013, The Charter of European Planning, The Vision for Cities and Regions – Territoires of Europe in the 21th Century

U dubrovačkom pejzažu interakcija prirode i djelovanja čovjeka, spontano i planski kroz dug vremenski period, rezultirala je iznimnim dosezima i prerasla je u organiziranu cjelinu zajedničkog djelovanja kada je kompletan pejzaž, sa svim strukturama, rezultat stoljetne kulture. Tada prirodni prostor predstavlja konstitutivni dio arhitekture, neodvojiv je od nje, te govorimo o totalnom arhitektonskom prostoru ili o urbaniziranom pejzažu.

Takav homogeni sustav u konstantnoj je mijeni i njegovo je uspješno oblikovanje moguće jedino uz prihvaćanje prostorno-vremenske dinamike. Da bi se usmjerile transformacije prostora potrebno je razumjeti procese koji su se odvijali u prošlosti. Tako znanstvene analize povijesnog slijeda promjena u sintezi s apstraktnim modelima promišljanja prostora predstavljaju podlogu za razvojno-umjetnički koncept oblikovanja suvremenog pejzaža.

U planiranju budućnosti za takav izrazito kultiviran teritorij, intenzivne i dugotrajne povijesne i fizičke dinamike, važno je razumijeti uvjete koji su stvorili vrijednosti u prošlosti.

I konačno, upravo je prapejzaž i njegova arhitektonska transformacija u kulturni krajolik, poštujući arheološko i povijesno-umjetničko nasljeđe, podloga za suvremeno promišljanje prostora.

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE

SL_45: LJETNIKOVAC SORKOČEVIĆ U RIJECI DUBROVAČKOJ; GRUJIĆ, 1991

2.7. **TABLICE: RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJE IZGRAĐENIH STRUKTURA**

TAB 1: povijesni pejisaž (urbanizirani pejisaž Dubrovačke Republike)

2.8. **KARTOGRAMI: RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJE IZGRAĐENIH STRUKTURA**

MAP 1: povijesni pejisaž _ teritorij Dubrovačke Republike

MAP 1.1: povijesni pejisaž (Dubrovačka Republika)_ Konavle

MAP 1.2: povijesni pejisaž (Dubrovačka Republika)_ Grad, Elafiti i Astoreja

MAP 1.3: povijesni pejisaž (Dubrovačka Republika)_ Primorje

MAP 1.4: povijesni pejisaž (Dubrovačka Republika)_ Pelješac

MAP 1.5: povijesni pejisaž (Dubrovačka Republika)_ Lastovo

TAB 1_POVIJESNI PEJZAŽ_ DUBROVAČKA REPUBLIKA			
TERITORIJ DUBROVAČKE REPUBLIKE			
DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA_KONAVLE			
REDNIBROJ; GEOKOD: g. duž./ g. šir.	K.OPĆINA / K.Č.; NASELJE; LOKALITET	NAZIV; VRSTA; RAZDOBLJE	PROVEDENA ARH. ISTRAŽIVANJA / STANJE / VALORIZACIJA
1.	42°35' N / 18°13' E	K.O. CAVTAT CAVTAT	URBANA CJELINA SREDNJI VIJEK, 16. ST. Brojni kameni zidovi govore o izvornoj obrambenoj namjeni ograđenih inzula, a pet dobro sačuvanih ljetnikovaca ukazuje na visoke arhitektonske domete prve preobrazbe fortificiranih zbjegova.
2.	42°35' N / 18°14' E	K.O. OBOD OBOD	POVIJESNA RURALNA CJELINA Stambeno-gospodarski kompleksi i čitava ruralna cjelina su evidentirani u popisu kulturno-povijesne baštine. Mnogi objekti gospodarske namjene su u lošem stanju ili potpuno nestali (pojade i gumna).
3.	42°35' N / 18°14' E	K.O. OBOD DONJI OBOD	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA
4.	42°34,73' N / 18°14,66' E	K.O. ZVEKOVICA	CRKVA S GROBLJEM 12./13. ST. Najvjerojatnije se tu nalazila i ranokršćanska crkva s grobljem.
5.	42°35' N / 18°16' E	K.O. USKOPLJE	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 15. ST.
6.	42°36' N / 18°16' E	K.O. JASENICE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA Cjelina Selaci predstavlja jedinstven primjer specifične ruralne arhitekture Konavala.
7.	42°34' N / 18°15' E	K.O. MOČIĆI	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA
8.	42°36' N / 18°18' E	K.O. BROTNICE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 14-15. ST. 32 stećka u obliku sarkofaga, sanduka i ploča reljefno ukrašeni.
9.	42°35' N / 18°19' E	K.O. ŠILJEŠKI DO	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA
10.	42°35' N / 18°17' E	K.O. GABRILI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA
11.	42°34' N / 18°19' E	K.O. DRVENIK	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 13./14. ST.
12.	42°33' N / 18°17' E	K.O. ČILIP	VIŠE AMBIJENTALNO POLUURBANO NASELJE, 15. ST.
13.	42°36' N / 18°19' E	K.O. STRAVČA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA
14.	42°36' N / 18°21' E	K.O. DUBA KONAVOSKA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 15. ST.
15.	42°34' N / 18°20' E	K.O. MIHANIĆI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 15. ST. Naselje se prvi put spominje u zemljišniku Dubrovačke Republike 1423. g.
16.	42°32' N / 18°19' E	K.O. KOMAJI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA
17.	42°32' N / 18°19' E	K.O. KOMAJI VIGNJE	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA

IDENTIFIKACIJSKI PODACI / POLOŽAJ, OPIS	LITERATURA; NAPOMENA
Nastao u okviru planiranih naselja Dubrovačke Republike, regulacija 1466.-1468. g. Renesansna parcelacija, nadovezujući se dijelom i na ortogonalni antički raster, obuhvatila je cijeli poluotok Rat. Paralelne izdužene parcele formiraju inzule unutar kojih su vrtovi sa gotičkim i renesansnim ljetnikovcima. Gradske zidine, k.č. 6, 7, renesansne, 15./16. st.; Knežev dvor, k.č. 2, 3, 16. st.; Župni dvor sa crkvom Sv. Nikole, 15. st., ljetnikovci, toranj i stambene zgrade, 16./17. st.; franjevački samostan i crkva Gospe od snijega, k.č. 399-402, 16. st.; crkva Sv. Đurđa sa grobljem, k.č. 431, 14./16./19. st., crkva Gospe od Rozarija, crkva Sv. Djevice Lauretanske, kapela Sv. Trojstva; benediktinski samostani na otocima Mrkanu (13. st.), Bobari, te Supetru.	***IDPPDNZ2008 ***SZP UPU CAVTAT, 2010 BRAUTOVIĆ, 2005 GRUJIĆ, 1991 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980
Naselje je smješteno na istaknutom položaju na padini brda, iznad obradivih površina. Karakteristična je izrazito zbijena struktura, razvija se u vrijeme Dubrovačke Republike kao naselje na granici Astoreje. Kapilarni sistem unutrašnjih komunikacija izdvaja u naselju čvrste skupove sedam stambenih i gospodarskih objekata: Guljermović, k.č. 1224-1228; Đurković-Šturica, k.č. 1180-1183; k.č. 1195-1197; Vidak-Guljermović; Natrlin-Šturica; Turčinović-Guljermović; ljetnikovac Gozze u uvali Tiha, k.č. 1-5, 16./17. st.; crkva Sv. Ane, 13./17. st.	***IDPPDNZ2008 ***SZP UPU CAVTAT, 2010 BRAUTOVIĆ, 2005
Stambeno-gospodarski kompleksi s kraja 17. st.: Anić-Klečković, Arčanin; crkva Sv. Ivana (Sv. Toma), starokršćanska, ostaci crkve Sv. Ilije i stećci, lokalitet Prahlijvac, k.č. 467, 15. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Crkva Sv. Petra i stećci, k.č. 59, 12./13. st., nadograđena u 19. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
U Dubrovačkoj Republici Uskopje je pripadalo cavtatskoj kapetaniji. Crkva Sv. Ilije s grobljem, stećci, 14.-16. st./19. st. crkva na temeljima starijeg objekta	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Ruralna cjelina Selaci izrazite ambijentalne vrijednosti. Crkva Sv. Spasa s grobljem, 17. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Crkva Sv. Đurđa s grobljem, 18. st., na temeljima starije crkve, te stećci, 14.-16. st.; crkva Male Gospe; ladanjsko-gospodarski kompleks Bonda 42°33,65' N, 18°14,93' E; ladanjsko-gospodarski kompleks Natali, 16. st. (42°33,69' N, 18°14,87' E); križevi za blagoslov polja, 18. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Crkva Sv. Luke i nekropola stećaka, k.č. 41, 14./15. st.; kapela Sv. Đurđa, k.č. 33, 17. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Crkva Sv. Nikole s grobljem, 17.-18. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Crkva Sv. Dimitrija s grobljem, 11. st., predromanička crkva dograđena 17./18. st., nekropola stećaka koji se javljaju u obliku reljefno ukrašenih ploča i sanduka 14./15. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Crkva Sv. Martina, 14./15. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Naselje se razvilo oko crkve Sv. Antuna iz 15. st., kasnije župna crkva Sv. Nikole, k.č. 1, 19. st.. Ladanjsko-gospodarski kompleksi: Pozza (42°32,91' N, 18°16,95' E), 16. st., s kapelicom Navještenja, 15./16. st., k.č. 14-17; Bosdari (42°32,70' N, 18°17,71' E), 16. st., s kapelicom; Balbi (42°33,49' N, 18°17,72' E); Diklićeva taraca (42°32,63' N, 18°17,65' E), 16./17. st.; Caboga (42°32,74' N, 18°17,36' E), s kapelicom Sv. Frane, 15./16. st., k.č. 141, 142; Bona de Giovanni (42°32,70' N, 18°17,22' E); Ghetaldi (42°32,92' N, 18°16,87' E); Caboga u Miočićima, k.č. 375-378, 18. st.; stambeno-gospodarski kompleks Miljanović (42°32,67' N, 18°17,39' E); crkva Sv. Ivana Krstitelja (42°32,84' N, 18°17,39' E), s nekropolom stećaka, 15./18. st.; crkva Sv. Trojstva (42°32,81' N, 18°17,62' E), srednjovjekovna nekropola/19. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Crkva Sv. Đurđa (42°36,02' N, 18°18,87' E), 17./19. st.; crkva Sv. Spasa (42°35,98' N, 18°18,97' E), 17. st. sa srednjovjekovnom nekropolom stećaka.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Crkva Sv. Sjepana s grobljem i stećcima (42°35,96' N, 18°20,35' E), barokna crkva izgrađena na temeljima starije crkve, te srednjovjekovna nekropola.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Crkva Sv. Mihovila s grobljem (42°33,84' N, 18°19,28' E), k.č. 30, stećci u obliku sanduka s figuralnim motivima, 14.-15. st.; kapela Male Gospe (42°33,74' N, 18°19,09' E), k.č. 37, 17. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Stambeno-gospodarski kompleks Kukuljica; crkva Sv. Luke (42°32,37' N, 18°18,51' E) sa srednjovjekovnom nekropolom stećaka.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Ladanjsko-gospodarski kompleks Ragnina-Capor (42°32,04' N, 18°19,05' E), k.č. 128-130, 16./17. st.; sa kapelom Sv. Ivana; te stranj Capor kao primjer autohtonog ruralnog graditeljstva.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005

18.	42°33' N / 18°21' E	K.O. PRIDVORJE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 14./15. ST.	Za vrijeme Dubrovačke Republike se gradi Knežev dvor i Pridvorje postaje administrativno i upravno središte Konavoske knežije.
19.	42°34' N / 18°22' E	K.O. KUNA KONAVOSKA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Kuna se nalazi u kotlini na JI padini Snježnice, na 725 mnv, te s očuvanom autohtonom arhitekturom.
20.	42°31' N / 18°19' E	K.O. POPOVIČI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 14. ST.	Nekropola stećaka je sadržavala 80 ploča, no danas je vidljivo svega nekoliko.
21.	42°31' N / 18°21' E	K.O. RADOVČIČI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 14./15. ST.	
22.	42°33' N / 18°22' E	K.O. LOVORNO	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 15. ST.	Naselje se prvi put spominje u zemljišniku Dubrovačke Republike 1423. g.
23.	42°32' N / 18°23' E	K.O. LJUTA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Naselje se prvi put spominje u zemljišniku Dubrovačke Republike 1423. g.
24.	42°32' N / 18°24' E	K.O. DUNAVE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 1392. g.	Naselje se prvi put spominje u zemljišniku Dubrovačke Republike 1423. g.
25.	42°31' N / 18°23' E	K.O. GRUDA	AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA, 18. ST.	Naselje se prvi put spominje u zemljišniku Dubrovačke Republike 1423. g.
26.	42°32' N / 18°24' E	K.O. ZASTOLJE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
27.	42°32' N / 18°25' E	K.O. DUBRAVKA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Naselje se prvi put spominje u zemljišniku Dubrovačke Republike 1423. g.
28.	42°31' N / 18°26' E	K.O. VODOVAĐA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Naselje se prvi put spominje u zemljišniku Dubrovačke Republike 1423. g. Naselje Vodovađa je ime dobilo po rimskom vodovodu.
29.	42°31' N / 18°25' E	K.O. PALJE BRDO	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Naselje se prvi put spominje u zemljišniku Dubrovačke Republike 1423. g.
30.	42°30' N / 18°23' E	K.O. POLJICE	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 14. ST.	Prvi put se spominju 1419. g. prilikom kupnje istočnog dijela Konavala od strane Dubrovačke Republike.
31.	42°30' N / 18°25' E	K.O. PLOČICE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	U doba Dubrovačke Republike to je vrlo važno naselje u kojem je smještena jedna od dvije župe (druga je bila u Cavtatu).
32.	42°29' N / 18°25' E	K.O. MIKULIČI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Naselje se prvi put spominje u zemljišniku Dubrovačke Republike 1423. g.
33.	42°28' N / 18°27' E	K.O. ĐURINIČI	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Naselje se prvi put spominje u zemljišniku Dubrovačke Republike 1423. g.
34.	42°27' N / 18°26' E	K.O. MOLUNAT	GRADITELJSKA CJELINA 15. ST.	Utvrđena cjelina iz 15. st., parcelacija u 16. st., napušteno u 17. st. Vidljivi ostaci gradskih zidina.
35.	42°26' N / 18°29' E	K.O. VITALJINA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA AGLOMERACIJA IZ 1322. G.	Ime je dobila po Vitoš gradu, rimskom naselju. Prije nego je postala dio Dubrovačke Republike spominje se kao

Knežev dvor (42°33,00' N, 18°20,70' E), k.č. 58, 15./17. st.; ladanjsko-gospodarski kompleksi: Orsata Bonda (42°32,02' N, 18°20,97' E); Sorgo (42°33,06' N, 18°20,91' E); M. Pozza (42°33,24' N, 18°20,73' E); N. Pozza (42°32,90' N, 18°20,77' E); franjevački samostan Sv. Vlaha sa crkvom i grobljem (42°32,94' N, 18°20,47' E), k.č. 51, 15. st.; crkva Sv. Trojstva (42°32,88' N, 18°20,40' E), k.č. 119, 15./16. st.; crkva Sv. Srđa i Baka s nekropolom stećaka (42°33,16' N, 18°20,90' E), k.č. 59, 16./18. st.; crkva Sv. Lovre (42°33,40' N, 18°20,44' E), 17. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Crkva Sv. Tome sa stećcima (42°33,46' N, 18°21,68' E), 17. st.; crkva Sv. Nikole; crkva Sv. Duha na Snježnici, na 1234 m, 16. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Crkva Pohođenja Blažene Djevice Marije (42°31,67' N, 18°20,08' E), k.č. 1, 17. st.; crkva Sv. Đurđa s nekropolom stećaka (42°31,28' N, 18°19,63' E), srednjovjekovna, 18./19. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Ladanjsko-gospodarski kompleksi: Cerva s kapelom Male Gospe (42°30,66' N, 18°20,99' E), k.č. 33, 34, 17./18. st.; Zamagna (42°31,01' N, 18°20,91' E); crkva Sv. Luke s grobljem (42°30,87' N, 18°21,19' E), k.č. 48, oko crkve je razasuta nekropola stećaka; crkva Sv. Nikole s grobljem (42°30,65' N, 18°20,50' E), 15./16./19. st.; crkva Sv. Tome s srednjovjekovnom nekropolom stećaka (42°31,12' N, 18°20,47' E).	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Ladanjsko-gospodarski kompleks Bosdari (42°32,78' N, 18°21,60' E); ruralni kompleks Groti (42°32,70' N, 18°21,56' E), k.č. 67-81, s elementima fortifikacije, 15.st.; stambeno-gospodarski kompleks Arkulin, k.č. 20-24; crkva Sv. Ilije s nekropolom stećaka (42°32,59' N, 18°21,88' E), k.č. 34, 15./17. st.; crkva Sv. Ane (42°32,73' N, 18°21,52' E), k.č. 72, 16./17. st.; crkva Velike Gospe (42°32,26' N, 18°21,98' E) sa srednjovjekovnom nekropolom.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Zaštićeni sklop mlinica i stupa na rijeci Ljutoj: Birniša, Dobrašin, Taraš, Đivanović, Đurković, Jakobović, Cucalo, Pišta. Čitav sustav (16 mlinica) je izgrađen do 1550. godine i sačuvan do danas. Crkva Sv. Ivana Krstitelja sa stećcima (42°32,07' N, 18°22,64' E), k.č. 92, 15./17./18. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Tvrđava Sokol (42°32,53' N, 18°24,54' E), k.č. 66, 1391., 15. st.; crkva Male Gospe, Gospa od Sokola, k.č. 67, 13./14./19. st., s nekropolom stećaka.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Dubrovačka je vlastela u 15. st. oko crkve Sv. Trojstva počela graditi ladajsko-gospodarske komplekse: Bona (42°32,07' N, 18°22,29' E), Pozza, Ghetaldi, Zamagna (42°31,04' N, 18°22,33' E); crkva Sv. Trojstva s grobljem (42°31,02' N, 18°22,36' E), k.č. 51, 15./19. st.; crkva Sv. Ivana Krstitelja sa stećcima (42°31,16' N, 18°21,82' E), 15. st.; crkva Sv. Spasa (42°30,96' N, 18°22,43' E), 15. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Crkva Sv. Male Gospe u Crnjegovini (42°31,17' N, 18°23,88' E); crkva Sv. Velike Gospe s grobljem u Podbrajkovićima (42°32,26' N, 18°21,98' E), 15. st.; crkva Sv. Nikole u Zastolju (42°31,62' N, 18°24,00' E); crkva Sv. Roka u Dobruši (42°31,62' N, 18°24,00' E); te crkva Sv. Tome u Dobruši sa srednjovjekovnom nekropolom (42°31,62' N, 18°24,00' E)	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Ladanjsko-gospodarski kompleks Saraka (42°31,59' N, 18°24,93' E), 15./16. st.; crkva Sv. Barbare s nekropolom stećaka (42°32,50' N, 18°25,34' E), k.č. 172, crkva iz 19. st. građena na mjestu starije; crkva Sv. Mihovila (42°32,07' N, 18°25,59' E), 15. st.; crkva Sv. Dmitra u Pičetama (42°31,89' N, 18°25,15' E), k.č. 55, srednjovjekovna s baroknim intervencijama; crkva Sv. Križa u Pičetama (42°31,74' N, 18°24,95' E), 15./16. st., s nekropolom stećaka; župna crkva Sv. Nikole (42°32,18' N, 18°25,40' E), 17./19. st.; crkva Sv. Antuna i stambeno-gospodarski kompleksi s pojatom i gumnom u Butkovini, k.č. 119-125, k.č. 158, 17./18. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Stambeno-gospodarski kompleksi: Fiorović, k.č. 20-22, 57, 58, 17./18. st.; Alamat, k.č. 28, 17./18. st.; Petrović, k.č. 55, 18. st.; Ramadan, k.č. 32, 18. st.; crkva Sv. Vida s grobljem i stećcima (42°31,01' N, 18°25,27' E), k.č. 66, 16./20. st.; crkva Sv. Ivana Krstitelja s grobljem i stećcima u Vatajima (42°31,11' N, 18°25,17' E), k.č. 70, 15./16. st.; crkva Sv. Andrije u Banima (42°30,42' N, 18°25,82' E) sa srednjovjekovnom nekropolom.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Crkva Sv. Pavla s nekropolom stećaka (42°30,62' N, 18°24,23' E), k.č. 250, 8./17. st.; crkva Sv. Ivana Krstitelja u Gunjini (42°39,71' N, 18°25,71' E), 15. st.; crkva Sv. Petra s nekropolom stećaka (42°30,58' N, 18°23,51' E), 15. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Crkva Sv. Ane (42°29,60' N, 18°23,01' E) sa srednjovjekovnom nekropolom, 17./19. st.; crkva Sv. Ilije (42°29,93' N, 18°23,15' E) sa srednjovjekovnom nekropolom.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Ladanjsko-gospodarski kompleksi: Pozza i Sorgo (42°29,65' N, 18°24,73' E); župna crkva Gospe od Karmena (prije Sv. Lazara), (42°29,65' N, 18°24,73' E), k.č. 1, 2, 15./16. st.; crkva Sv. Roka (42°29,09' N, 18°25,78' E) sa stećcima u Račevom polju, k.č. 65, 16./17. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Crkva Sv. Đurđa (42°28,91' N, 18°24,73' E) sa srednjovjekovnom nekropolom.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Crkva Sv. Križa s grobljem (42°28,14' N, 18°27,28' E) sa srednjovjekovnom nekropolom; crkva Blažene Gospe od Crna s grobljem (42°27,35' N, 18°28,12' E), k.č. 1, 17. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Mjesto se razvilo na mjestu pripodne luke. Dubrovačka Republika je u 15.st. utvrdila poluotok Crna Gora za zbjeg Konavljana i napravila urbanistički plan po kojem je u 16. st. izgrađeno pomorsko mjesto. U 17. st. Molunat je napušten. Gradske zidine Molunat (42°27,22' N, 18°25,56' E); crkva Sv. Ivana Krstitelja (crkva Sv. Nikole), (42°27,15' N, 18°25,80' E), 19. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980
Gradina Vitoš grad i crkva Sv. Spasa sa srednjovjekovnim grobljem (42°26,23' N, 18°29,17' E), k.č. 20, 17. st.; crkva Sv. Nikole (42°25,94' N, 18°29,06' E), k.č. 49, srednjovjekovna s baroknim i kasnijim intervencijama.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005

DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA _GRAD, ASTAREJA I OTOCI ŽUPA DUBROVAČKA _GRAD DUBROVNIK _OTOCI _ RIJEKA DUBROVAČKA				
ŽUPA DUBROVAČKA				
1.	42°39' N / 18°09' E	K.O. BRGAT BRGAT GORNJI	VIŠA AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA	
2.	42°39' N / 18°10' E	K.O. BRGAT BRGAT DONJI	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
3.	42°39' N / 18°11' E	K.O. GRBAVAC GRABAVAC	RURALNA CJELINA	
4.	42°39' N / 18°11' E	K.O. MARTINOVIĆI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 14. ST.	
5.	42°39' N / 18°12' E	K.O. MAKOŠE	RURALNA CJELINA	
6.	42°39' N / 18°12' E	K.O. BUIĆI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
7.	42°38' N / 18°11' E	K.O. ČIBAČA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
8.	42°38' N / 18°11' E	K.O. ČELOPECI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 1251. G.	
9.	42°38' N / 18°12' E	K.O. PETRAČA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 14. ST.	
10.	42°38' N / 18°12' E	K.O. BRAŠINA BLATO	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 16. ST.	
11.	42°37' N / 18°12' E	K.O. BRAŠINA KUPARI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 13. ST.	Naselje ciglara spominje se 1299. g. (di Creppo), arheološka istraživanja 1971. g.
12.	42°37' N / 18°12' E	K.O. BRAŠINA SREBRENO	LADANJSKI OBJEKTI, 17.ST.	
13.	42°37' N / 18°13' E	K.O. BRAŠINA MLINI	AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA	Aglomeracija Trgovište, grupa zgrada danas na magistralnoj cesti je izgubila vrijednost znatnim novim intervencijama.
13.	42°37' N / 18°13' E	K.O. ZAVRELJE MLINI	AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA	Naselje se spominje u srednjem vijeku, 1272. g., a predstavlja prostor u kojem se pri moru nalazi crkva Sancti Hylacriani.
14.	42°36' N / 18°13' E	K.O. ZAVRELJE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Smještena istočno od Vrela koje se proteže paralelno sa slojevitim padom terena.
15.	42°37' N / 18°13' E	K.O. ZAVRELJE VRELO	VISOKA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Spomenik kulture, sačuvana tri mosta iz tri perioda (Republika, Francuska, Austrija).
16.	42°37' N / 18°13' E	K.O. ZAVRELJE KOSTUR	ARHEOLOŠKI LOKALITET	
17.	42°37' N / 18°13' E	K.O. SOLINE	VISOKA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Veća aglomeracija s karakteristikom zbijenosti naselja.
18.	42°36' N / 18°14' E	K.O. PLAT	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	

Tvrđava Tumba, k.č. 457, 15. st., najranije utvrđeno naselje graničara na dubrovačkom području; crkva Sv. Ane, k.č. 3, 14.-17. st.; sanitetski objekti Lokva, k.č. 1-7, carinarnica Republike; crkva Sv. Ivana Krstitelja, k.č. 80, 14. st., na Rajčevici; crkva Sv. Barbare sa stećcima, k.č. 9-11, 14./15. st.	***IDPPDNZ2008 KD, PPUO, 2004 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980
Stambeno-gospodarski kompleksi: Marinović, k.č. 1182-3, 15./16. st.	***IDPPDNZ2008 KD, PPUO, 2004
	***IDPPDNZ2008 KD, PPUO, 2004
Crkva Sv. Ivana Krstitelja, k.č. 96, 18. st.; crkva Velike Gospe, k.č. 1, 13./19. st.	***IDPPDNZ2008 KD, PPUO, 2004
Crkva Sv. Antuna, k.č. 22, 17. st.	***IDPPDNZ2008 KD, PPUO, 2004
Ljetnikovac Sabovina s kapelom Sv. Ruse, k.č. 89, 90, 16./17. st.; gospodarstvo Sabo, 17./18. st.; crkva Sv. Đurđa sa stećcima, 14./15. st. i intervencije 19./20. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Ladanjsko-gospodarski kompleks Zuzorić-Zuzorini dvori, k.č. 70-73, 92-93, 16./19. st.; renesansni ljetnikovac s kapelom Sv. Martina, k.č. 50, 16. st.; ostaci ljetnikovaca Zlatarić, Menčetić, k.č. 47; ljetnikovac Veseličić, k.č. 45-54, 17./18. st.; crkva Sv. Vlaha, k.č. 21, Dubac, 13. st.; crkva Sv. Stjepana, k.č. 2, Dubac, 14. st.; crkva Sv. Luke s grobljem, k.č. 78, 18. st.; crkva Sv. Mateja, k.č. 17, 14.-16. st., sa stećcima; crkva Sv. Mihajla u Žitkovića, k.č. 55, 16./17. st.; ladanjsko-gospodarski kompleks Ranjina, Mandaljena, k.č. 91, 122-123, 16. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991 KD, PPUO, 2004
Renesansni ladanjsko-gospodarski kompleks Bonda, k.č. 85, 16. st.; crkva Sv. Vičenca s dominikanskim samostanom, k.č. 18, 19, 16./17. st.; gospodarski kompleks Flori-Bunić, Mandaljena, 16./17. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Ljetnikovac Getaldić; ladanjska kuća paviljon Paviljun, 16./17. st.; kompleks Kesovija u Mandaljeni, k.č. 3, 4, 18. st.; crkva Sv. Duha; crkva Sv. Luke; župna crkva Sv. Marije Magdalene u Mandaljeni, k.č. 1, 13./18. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Blato - cjeline iz 16. st., k.č. 122-136: gospodarski i stambeni objekt Vojvodić, stambeno-gospodarski kompleks Matičević-Salamoni, stambeni objekt Baldun, skupina objekata na sjevernoj padini brda Trapit, "Dubravica", stambeni objekt Lučić, stambeni kompleks Srijemsi -Herco.	***IDPPDNZ2008 KD, PPUO, 2004
Ljetnikovac Bizzaro s kapelom Gospina Navještenja, Gorica, k.č. 137, 138, 16. st.; Toreta Crijevića Cerva s kapelom Velike Gospe, k.č. 116-118, 16.-18. st.; crkva Sv. Stjepana s grobljem, k.č. 106, 15., 17.-20. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Ljetnikovac Miloslavić, k.č. 52, 18. st., s kapelicom 19./20. st.; ladanjski kompleks Madeško s kapelom Sv. Nikole, k.č. 48-50, 17. st.; kuća Kanjuo, k.č. 57, 18. st.; vila Srebrenka, k.č. 58, 18.-19. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Ljetnikovac Gundulić-Stojković, k.č. 56, 16. st.; crkva Sv. Spasa na lokalitetu Krstac, kasnosrednjovjekovna; Trgovište-manja aglomeracija u sjevernom produženju Mlina.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991 KD, PPUO, 2004
Ljetnikovac Betera s orsanom, k.č. 85, 16. st.; stambeni kompleks i mlinica: Duper, k.č. 40, 41, 18. st.; Ivelja, 18.-19. st., k.č. 10, 11; Grbić, k.č. 34, 18. st.; Đivoje; stambeni objekti Klešković, Komnenić, Glavić; crkva Sv. Ilara, k.č. 1-3, 13./15./18. st.; kapela Gospe od Rozarija, k.č. 38, 16. st. u sklopu stambenog kompleksa Duper; crkva Sv. Roka, k.č. 3, 6, 15., 19. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Položaj zaseoka je istaknut, pa se pored nalaza koji potvrđuju ranije postojanje naselja može zaključiti duga tradicija čovjekova obitavanja. Stambeni objekti Fortunatović, Turčinović, Običan, Molner; stambeno-gospodarski kompleksi: k.č. 380-385, k.č. 399-406.	***IDPPDNZ2008 KD, PPUO, 2004
Ruralna cjelina Vrelo je zbijena aglomeracija formirana neposredno uz izvor potoka, vjerojatno najstarija grupa stambenih objekata, uz sistem mlinova koji se spominju 1272. g. Ruševina Kaštio, poviše zaseoka Vrelo, k.č. 8, plemićka stambena zgrada s vidljivim obrambenim elementima.	***IDPPDNZ2008KD, PPUO, 2004
Stambeni niz od tri objekta, k.č. 89-90; objekt Dorider, Vuković, k.č. 73, crkva Sv. Mihajla, k.č. 92, 17. st.; stećci na Vidovom groblju	***IDPPDNZ2008 KD, PPUO, 2004
Ruralna cjelina pet objekata Gornje Soline: stambeni objekt s kulom Đurović, k.č. 24-28, 18. st., Mandun, k.č. 29, 19. st., Filičić; stambeni niz, k.č. 41, 18. st., crkva Sv. Nikole, k.č. 1, Donje Soline, 15. st.	***IDPPDNZ2008 KD, PPUO, 2004
Srednjovjekovno utvrđenje Lukovica, k.č. 23; crkva Sv. Ivana Krstitelja, k.č. 34, 14. st.; crkva Velike Gospe, k.č. 1, 2, sa stećcima, 14.-15./19. st.; crkva Sv. Duha, k.č. 30, gotičko-renesansna.	***IDPPDNZ2008 KD, PPUO, 2004

GRAD DUBROVNIK				
1.	42°39' N / 18°08' E	K.O. BOSANKA BOSANKA	UTVRĐENA RURALNA CJELINA	Utvrdeno naselje iz doba Republike, međutim poljska utvrđenja do danas nisu sačuvana.
4.	42°38' N / 18°08' E	K.O. DUBROVNIK PLOČE-SV. JAKOV	URBANO PREDGRAĐE 15. ST.	Lazareti i lanjska arhitektura iz doba Republike.
5.	42°39' N / 18°06' E	K.O. DUBROVNIK PILE-POSAT-GLAVICA, KONO, GORNJI KONO, BONINOVO	URBANO PREDGRAĐE 15. ST.	Ladanjska arhitektura iz doba Republike.
6.	42°39' N / 18°06' E	K.O. GRUŽ CENTAR GRUŽ-BATALA	URBANO PREDGRAĐE 15. ST.	Ladanjska arhitektura iz doba Republike.
7.	42°39' N / 18°05' E	K.O. GRUŽ LAPAD: MONTOVJERNA-GORICA, LAPADSKA OBALA, BABIN KUK, UVALA LAPAD	URBANO PREDGRAĐE 15. ST.	Ladanjska arhitektura iz doba Republike u zoni lapadske obale.
8.	42°40' N / 18°06' E	K.O. GRUŽ GRUŽ	URBANO PREDGRAĐE 15. ST.	Ladanjska arhitektura iz doba Republike, te luka i brodogradilište.
RIJEKA DUBROVAČKA				
1.	42°40' N / 18°06' E	K.O. SUSTJEPAN SUSTJEPAN	AMBIJENTALNA CJELINA LADANJSKA ARHITEKTURA	Zona ladanjske arhitekture iz doba Dubrovačke republike.
2.	42°40' N / 18°07' E	K.O. ČAJKOVIĆI ČAJKOVIĆI	AMBIJENTALNA CJELINA	Zona ladanjske arhitekture iz doba Dubrovačke republike.

<p>Povijesno dubrovačko trgovačko tranzitno odredište, naselje slobodnog tipa karakteristično za dubrovačku okolicu, smješteno u sredini prostrane zaravni, omeđeno fortifikacijskim jedinicama: poljska utvrđenja na platou Srđa i utvrda Tumba nad Gornjim Brgatom. Gospodarsko-ladanjski kompleks Miloslavić, k.č. 777, kompleks Ruskovina, k.č. 802, Pulitika, crkva Sv. Spasa s grobljem i stećcima, k.č. 792, 15./16. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008 ***KD, UPU BOSANKA, 2013</p>
<p>Lazareti na Pločama, k.č. 5651, 17. st., ljetnikovac dubrovačkog nadbiskupa, k.č. 4944-4952, 16. st., vila Đivović, 16. st., kompleks Doma Maslina s kapelicom, k.č. 4888, 4889, 17./18.-20. st., samosatn i crkva Sv. Jakova, k.č. 761, 13.-16. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991</p>
<p>PILE: crkva Sv. Đurđa, k.č. 69, 16. st., zgrada bolnice, k.č. 9, 14. st., stambena zgrada Kirigija, k.č. 3637, 14./15. st., ljevaonica topova, k.č. 73, 16./17. st., grupa objekata Kolorina, manufaktura sukna i kože, 13.-16. st., tvrđava Lovrijenac, k.č. 2442, 11./13./16. st., ljetnikovac Ercegović (Rastić-Zamanja), k.č. 3577, 18. st., ljetnikovac Dražić s kapelicom Sv. Petra, k.č. 3583, 18. st., ljetnikovac Vidaković-De Giulli, k.č. 41, 42, 18. st., ljetnikovac Crijević-Pucić s kapelom Sv. Elizabete, k.č. 138, 139, 16. st., samostan s crkvaom Sv. Marije na Dančama, k.č. 3566-3570, 15./16. st., ljetnikovac Pucić, k.č. 291, 17./18. st., crkvice Sv. Felice, k.č. 3510, 13. st., ljetnikovac Gracić, k.č. 3508-9, 18./19. st., ljetnikovac Rubrizius-Galjuf, k.č. 265-269, 18. st., župna crkva Sv. Andrije, k.č. 3527, 10.-19. st., crkvice Sv. Roka, k.č. 83, 16. st. POSAT-GLAVICA: ljetnikovac Nikšić (Miletić), k.č. 3466, 17./18. st., crkva Sv. Ivana Krstitelja, k.č. 3403, 17. st., stambeni objekt Gjaja s kapelom Gospe od Svijeta, k.č. 3370-3, 18. st., crkva Sv. Katarine Sijenske, 17. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980</p>
<p>Put Ante Starčevića: ljetnikovac Natali-Sorkočević, k.č. 204, 16./17. st. GRUŽ: kompleks ljetnikovca Majstorović-Bona, k.č. 206, 16. st., ljetnikovac Gundulić-Zago, k.č. 211, 16. st. BATALA: ljetnikovac Giorgi-Matijević s kapelicom, k.č. 213-14, 17. st., kompleks ljetnikovca Gučetić s crkvicom Sv. Foske (Gozze), k.č. 294, 15./17. st., crkvice Mate Dolorosa, k.č. 337, 17. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991</p>
<p>MONTOVJERNA-GORICA: crkva Sv. Ane, k.č. 245, 18.-20. st., crkva Sv. Vlaha, k.č. 243, 14.-20. st., crkva Gospe od Milosrđa, k.č. 236-7, srednji vijek-20. st., stambene zgrade Đivoje-Hančević, k.č. 256, i Jarak, k.č. 253, na putu Ive Vojnovića LAPADSKA OBALA: kompleks ljetnikovca Sorkočević-Sorgo, k.č. 305-7, 16. st. (HAZU), kompleks ljetnikovca Marinović-Miletić s orsanom, k.č. 312, 313, 16.-18. st., stambeni objekti: Krile, k.č. 318, 16./19. st., Antunica, k.č. 320-1, 17./18. st., stambeni niz, k.č. 783-5, 18. st., kompleks ljetnikovca Đorđić, k.č. 322-3, 16. st., kompleks ljetnikovca Pitarević-Pucić s kapelicom Sv. Dominika, k.č. 324, 327-8, 16. st., 18./19. st., kompleks Kazbek, k.č. 377, 16. st., kompleks ljetnikovca Pucić-Kosor, k.č. 378-9, 16. st., kompleks ljetnikovca Sorkočević-Jorgan, k.č. 380-2, 17. st., kompleks Zajec, k.č. 383, 16.-18. st., kompleks ljetnikovca Orsan, 16./19. st. BABIN KUK: Šiškov orsan, k.č. 362, 16. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991</p>
<p>Gotički ljetnikovac Pavlović, k.č. 121, ljetnikovac Natali-Sorgo, k.č. 53-55, 16. st., ljetnikovac Bobaljević-Pucić, k.č. 60-62, 17. st., ljetnikovac Vujić s kapelicom, k.č. 195, 16./17.-19. st., ljetnikovac u sklopu tvornice Radeljević, k.č. 194, 17. st., kompleks ljetnikovca Pozze-Gradi, k.č. 1352-1354, 16. st., kompleks ljetnikovca Bunić-Bona, k.č. 1341-1343, 16. st., ljetnikovac Paladina Gundulića, k.č. 179, 180, 16. st., kompleks dominikanskog samostana Sv. Križa, k.č. 822, 15., 16./17. st., ladanjski kompleks Caboga-Zec, k.č. 830, 832, 16./17. st., stambene zgrade: Račić, Šoletić, Martinović, Lonza, Lešević, Vekarić-Miš, Lukšić, Banac, 17./18. st., smještene na višim kotama, crkva Sv. Nikole od Škara, 16./17. st., crkva Sv. Anuncijate, k.č. 104, 105, 14./19. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991</p>
<p>Ljetnikovac Restić, k.č. 9, 11, 17. st., gotičko-renesansna kuća Kusinovo, k.č. 45, 15./16. st., kompleks Hanza, k.č. 35, 18./19. st., ljetnikovac Caboga-Kabužić, Batahovina, k.č. 67, 68, 15./16. st., ljetnikovac s kapelicom i orsanom, Batahovina, k.č. 65, 16./17. st., crkva Sv. Stjepana sa stećcima, k.č. 17, 12./15./17. st., kapelica Sv. Nikole, k.č. 67</p>	<p>***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991</p>
<p>Ljetnikovac Bozdari-Caboga-Škaprlenda, k.č. 111-113, 16./17. st., crkva Sv. Petra, k.č. 102, 16. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991</p>

3.	42°39' N / 18°09' E	K.O. ŠUMET ŠUMET	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
4.	42°40' N / 18°09' E	K.O. KNEŽICA KNEŽICA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 14. ST.	Castellum-primjer utvrđenih stambeno- gospodarskih cjelina karakterističnih za ovo područje, uz granicu Astaraje, 14./15. st.
5.	42°40' N / 18°09' E	K.O. ČAJKOVICA	RURALNA CJELINA 14. ST.	
6.	42°40' N / 18°08' E	K.O. KOMOLAC KOMOLAC	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA LADANJSKA ARHITEKTURA	Zona ladanjske arhitekture iz doba Dubrovačke republike.
7.	42°40' N / 18°08' E	K.O. ROŽAT ROŽAT	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA LADANJSKA ARHITEKTURA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike, zona ladanjske arhitekture.
8.	42°41' N / 18°07' E	K.O. PRIJEVOR PRIJEVOR	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA LADANJSKA ARHITEKTURA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike, zona ladanjske arhitekture.
9.	42°41' N / 18°07' E	K.O. OBULJENO GORNJE OBULJENO	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA LADANJSKA ARHITEKTURA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike, zona ladanjske arhitekture.
10.	42°41' N / 18°06' E	K.O. MOKOŠICA MOKOŠICA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA LADANJSKA ARHITEKTURA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike, zona ladanjske arhitekture.
11.	42°41' N / 18°06' E	K.O. PETROVO SELO PETROVO SELO	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
OTOCI_LOKRUM, DAKSA, KOLOČEP, SV. ANDRIJA, LOPUD, ŠIPAN, MLJET, LASTOVO				
OTOK LOKRUM				
1.	42°38' N / 18°07' E	K.O. DUBROVNIK, K.Z. 2245 LOKRUM	ZONA PREDGRAĐA	Lazareti svjedoče o visokoj zdravstvenoj kulturi, nedovršeni, vidljivi fragmenti.
OTOK DAKSA				
2.	42°40' N / 18°04' E	K.O. GRUŽ DAKSA		
OTOK KOLOČEP				
3.	42°40' N / 18°01' E	K.O. KOLOČEP DONJE ČELO GORNJE ČELO	VIŠA AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA RURALNA CJELINA	Tip poluurbane, ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike, zona ladanjske arhitekture, 15, i 16. st.
SV. ANDRIJA				
4.	42°39' N / 18°57' E	K.O. LOPUD SV. ANDRIJA	BENEDIKTINSKI SAMOSTAN	Ostaci samostana na kojima je izgrađen svjetionik.

Trasa dubrovačkog vodovoda, 15. st., započinje od glavnog izvora u Šumetu pod nazivom Vrelo, na koti 109, crkva Sv. Kuzme i Damjana, k.č. 29, 14. st., crkva Sv. Trojstva, k.č. 33, kasnosrednjovjekovna, crkva Sv. Martina, ruševine, kraj 12. st., stambeno-gospodarski kompleks Stulli, k.č. 39, 40, 18. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Ruralna cjelina smještena na padini brda iznad šumetske doline, sastoji se od gusto smještenih međusobno povezanih stambeno-gospodarskih sklopova: Tor, k.č. 6-12, 15.-18. st., izdvojena samostalna cjelina, mikro urbanistički sklop, utvrđena cjelina; Đorđi, k.č. 18; kompleks Pavlović, Podgaj, k.č. 49, 50, 18. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Ostaci crkva Sv. Mihajla, k.č. 65-73, sa stećcima, 14. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Ljetnikovac Sorkočević-Sorgo, k.č. 62-66, 16.-18. st., kuća Gundulić, k.č. 25, 15./16. st., ljetnikovac Kolić (Getaldi), k.č. 20, 21, 63, 69, 16.-20. st., ljetnikovac Pozze (Martola), k.č. 18, 116, 70, 16. st., ljetnikovac Bizzaro-Facenda, s kapelom Male Gospe, k.č. 46-50, 56, kuća s grbom Gučetića (uz ljetnikovac Bizzaro), k.č. 59, 17./18. st., ljetnikovac Kisić, k.č. 13-15, 54-55, 17./18. st., ljetnikovac Caboga (Kušt uz Pozzu), k.č. 22, 16. st., kapela Sv. Tripuna, k.č. 69, 16. st., kapela Sv. Duha s grobljem, k.č. 27, 16. st., kapela Navještelja, k.č. 1, 15. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Tip naselja otvorenog tipa, na blagoj padini orijentiranog na istok, izrazito zbijena aglomeracija stambenih i gospodarskih objekata. Ljetnikovac Rastić-Džonovina, k.č. 58-60, 16. st., crkva Velike Gospe s grobljem, k.č. 1, 12., 15.-19. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Dva naselja: Prijedor i Dračevo selo, smještena na padini organizirano u paralelnim nizovima, kaskadno položenim, pripada zbijenom tipu sa stambenim objektima i karakterističnim kominima. Franjevački samostan i crkva Pohođenja Blažene Djevice Marije, 16. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Gornje Obuljeno je naselje locirano na padini iznad Nove Mokošice i pripada grupi zbijenih naselja. Ljetnikovac Klementa Gučetića-Zbutega-Lazarević, k.č. 15, 16. st., ljetnikovac s kapelom, k.č. 11-14, 16. st., ljetnikovac Zamanja, k.č. 20, 16. st., ljetnikovac Crijević, k.č. 2, 3, 16. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Ljetnikovac Gučetić-Vodnica, k.č. 97-100, 16. st., ljetnikovac Pehovac, k.č. 93-96, 16./18. st., ljetnikovac Kravarović, k.č. 101, 17. st., ljetnikovac Ranjina-Zamanja-Podić, k.č. 91, 16./17. st., ljetnikovac Bunić (Bona), k.č. 103, 16. st., ljetnikovac Gradi (Gradić-Kusijanović), Gradićevo, k.č. 5, 16./17. st., ljetnikovac Bobali-Vekarić, Mirinovo, k.č. 1-3, 16. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Niz stambeno-gospodarskih kompleksa, nastali u doba Dubrovačke republike. Ostaci crkve Sv. Pankracija, srednjovjekovna.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Benediktinski samostan Sv. Marije, k.č. 812-816, 12., 13., 14., 15./16., 19. st., lazareti, k.č. 2243, 16. st., kapela Navještenja, k.č. 811, 15./16. st.	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Sabina sa samostanom, 13./14. st., kapelica Sv. Groba, 16. st., kapela Kalvarije, 16. st.	***IDPPDNZ2008
DONJE ČELO je poluurbana cjelina više ambijentalne vrijednosti izgrađena oko zapadno orijentiranog zaljeva. Južni dio naselja sastoji se od niza objekata izgrađenih u obalnom pojasu koje prati objekti izgrađeni terasasto po obližnjoj padini brijega. Ljetnikovac iznad crkva Sv. Nikole, k.č. 140, 141, 16.-17. st., ljetnikovac	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Benediktinski samostan sagrađen od vlasteoske obitelji Crijević, 13. st.	***IDPPDNZ2008

OTOK LOPUD				
5.	42°41' N / 18°57' E	K.O. LOPUD	VIŠA AMBIJENTALNA URBANA CJELINA	Tip urbanog naselja-grad iz doba Republike, 15./16. st.
OTOK ŠIPAN				
6.	42°43' N / 18°55' E	K.O. SUBURAD	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA LADANJSKA ARHITEKTURA	Ladanjska arhitektura iz doba Republike.
7.	42°44' N / 18°52' E	K.O. ŠIPANSKA LUKA	URABANA CJELINA LADANJSKA ARHITEKTURA	Srednjovjekovno naselje iz 13. st., te ladanjska arhitektura 15. i 16. st.
OTOK MLJET				
1.	42°47' N / 18°22' E	K.O. GOVEDARI GOVEDARI	VIŠA AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA	Povijesno naselje gradsko-seoskih obilježja.
2.	42°47' N / 18°23' E	K.O. GOVEDARI POLAČE	VIŠA AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA	Povijesno naselje gradsko-seoskih obilježja.
3.	42°47' N / 18°21' E	K.O. GOVEDARI POMENA	VIŠA AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA	Povijesno naselje gradsko-seoskih obilježja.
4.	42°46' N / 18°30' E	K.O. BLATO BLATO	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Spada u grupu najstarijih sela na otoku.
5.	42°45' N / 18°28' E	K.O. BLATO ROPA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA PROTOURBANIZACIJA	Selo osnovano početkom 19. st. Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda u 20. st.
6.	42°47' N / 18°28' E	K.O. BLATO KOZARICA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	19./20. st.
7.	42°44' N / 18°34' E	K.O. BABINO POLJE	VIŠA AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA	Povijesno naselje gradskog obilježja.
8.	42°44' N / 18°36' E	K.O. SOBRA	URBANIZACIJA I ŠIRENJE 19., 20. ST.	Sobra u 20. st. postaje trajektna luka.
9.	42°44' N / 18°39' E	K.O. PROŽURA	VIŠA AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA	Povijesno naselje gradskog obilježja.
10.	42°43' N / 18°41' E	K.O. MARANOVIĆI MARANOVIĆI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 15. ST.	Povijesno naselje seoskih obilježja.

<p>Urbano naselje je smješteno na zapadnom djelu otoka u širokom zaljevu, planirano, otvorenog tipa. Karakter izgradnje je glavna ulica, obalni pojas i niz stambenih objekata uz more, a kacent prosotru daju dva samostana na istočnom i zapadnom dijelu naselja. Franjevački samostan i crkva Blažene Djevice Marije, k.č. 239-241, 15. st., tvrđava Gospe od Špilica, uz franjevački samostan, k.č. 244, 15. st., kompleks dominikanskog samostana s crkvom Sv. Nikole, k.č. 416, 420, 488, 15. st., niz stambenih objekata-ljetnikovaca iz 15./16. st. koji formiraju obalnu liniju, ladanjsko-gospodarski kompleks Beneša, k.č. 456-8, 16. st., palača Mayneri-Đorđić s parkom, k.č. 400-403, palača Đurđević, Giorgi, k.č. 145, 148, 150, 155, 16. st., ljetnikovac Zamanja-Pavlina, k.č. 393, 17. st., ladanjski kompleks Sabovo, k.č. 890-94, 15./16. st., Knežev dvor, k.č. 109, 15./16. st., župni dvor, ladanjsko-gospodarski kompleks Zec, k.č. 306-7, 16./19. st., crkva Sv. Križa, k.č. 8, u sklopljetnikovac Miha Pracata, samostan, crkva i kula Sv. Katarine, k.č. 274-277, 15./16. st., crkva Sv. Ilije, lokalitet Sutjonik, k.č. 438, 11. st., ruševine crkve Sv. Petra, k.č. 373, 11. st., crkva N</p>	<p>***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991</p>
<p>Cjelinu naselja su definirali dvojni sklop renesansnih ljetnikovaca Skočibuha koji uza se nosi i brodogradilište, najjači privredni objekt otoka. Ladanjsko-gospodarskim kompleksima pripadaju i gospodarske zgrade, vrt i terase, kula s cisternom, a sve je opasano visokim zidom. Ostala zdanja danas prisutna nastala su u 15. i 16. st. i to kao podgrađe renesansnog ljetnikovca: kompleks ljetnikovca Tome</p>	<p>***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991</p>
<p>Nastanak Luke Šipanske je povezan s gradnjom Kneževog dvora u drugoj polovici 13. st. kao središnje uprave otoka. Srednjovjekovno naselje ima pravokutni oblik s pravilnom unutarnjom podjelom i naglašenim sjevernim rubom podignutim uz liniju glavnog otočkog puta. Veličina i oblik objekata određena je</p>	<p>***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991</p>
<p>Naselje zbijenog tipa smjestilo se na JI padinama brežuljka koji omeđuje razvedeno polje smješteno sjeverno od Jezera. Karakterizira ga uzdignutost i dominacija mikrolokacijom unutar vrijednog povijesnog i prirodnog prostora kao i arhitektura temeljena na tradicionalnim elementima i oblicima. Kompleks benediktinskog samostana s crkvom Sv. Marije i Gundulićevom kulom, na Jezeru, k.č. 41-46, 12. st., kameni križ s natpisom na glagoljici na Solinskim vratima.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>
<p>Naselje je smješteno na sjevernoj obali otoka, u dnu razvedene i izrazito zaštićene uvle. Nastalo je uz kasnoantički kompleks i dijelom se inkorporiralo u vrijedne povijesne strukture: kasnoantička palača, dvije bazilike i kaštio. Lazareti, k.č. 37, 11. st. se naslanjaju na zid gospodarske građevine iz 5. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>
<p>Naselje Blato rastresite je strukture, smješteno na sjevernom rubu Blatskog polja, orijentirano prema jugu. Pripada najstarijim naseljima na otoku. Crkva Sv. Petra i Pavla na groblju.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>
<p>Naselje Ropa je smješteno na pučinskoj strani otoka, po zapadnom rubu Dogog polja, manja grupacija stambeno-gospodarskih zgrada poslagana je u nizove orijentirana u smjeru I-Z. Zgrade imaju karakterističan izričaj lokalne ruralne arhitekture.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>
<p>Babino polje je rastresito naselje smješteno na sjevernom obronku iznad najvećeg mljetskog polja. Sastoji se od tri zaseoka (Zabrežje, Zadublje, Sršenovići), te tvori jedno od najstarijih naselja otoka. Od starine je bio upravno središte, a karakterizira ga čirav niz vrijednih primjeraka graditeljskog nasljeđa profane i sakralne arhitekture: Knežev dvor, 15./16. st., Stari Kaštio, 15. st., sudnica (sotnica), 14.-18. st., župna kuća i fratarska kuća iz 16. st., crkva Sv. Mihajla, k.č. 464, 9./10. st., crkva Sv. Vlahu, k.č. 120, 15. st., crkva Sv. Andrije, k.č. 38, 15./19. st., crkve Sv. Pankracija, k.č. 119, 11.-13./14. st., ostaci romaničke crkve Sv. Đurđa, 13. st., lokalitet Crikvište.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>
<p>Širenje stambenih i apartmanskih sadržaja u obalnom nizu u 19. i 20. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>
<p>Naselje zbijenog tipa smješteno je na sjevernom obronku, u potpunosti zaklonjeno pogledu s mora. Karakteriziraju ga zgrade građene pod utjecajem dubrovačke urbane arhitekture. Pri dnu naselja nalazi se benediktinski samostan, a pri vrhu kula koje je služila za zbjeg stanovništvu pri čestim pljačkaškim pohodima. Crkva Sv. Trojstva s benediktinskim samostanom, 15./20. st., kula, k.č. 30, 16./17. st., crkva Sv. Martina, k.č. 1, 14./15. st., crkva Sv. Roka, srednjovjekovna/20. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>
<p>Naselje Maranovići je rastresito i kaskadno položeno naselje, smješteno na visokoj poziciji južne padine brda, orijentirano prema manjem kraškom polju koje se nalazi podno naselja. Svoju ljetnu lučicu mještani imaju u uvali Pod Prečom. Župna crkva Sv. Antuna, 17./19. st., ostaci crkve Sv. Marije od Brda, 14./15. st., ljetnikovac Peš, 17./18., 19. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>

11.	42°44' N / 18°41' E	K.O. MARANOVIĆI OKUKLJE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 15. ST.	Povijesno naselje seoskih obilježja.
12.	42°43' N / 18°43' E	K.O. KORITA KORITA	VIŠA AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA	Povijesno naselje gradskih obilježja.
LASTOVO				
1.	42°46' N / 18°55' E	K.O. LASTOVO LASTOVO	URBANA CJELINA	13. st. Lastovo postaje autonomna jedinica u sklopu Republike.
2.	42°45' N / 18°50' E	K.O. LASTOVO UBLE		
DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA _DUBROVAČKO PRIMORJE				
PROSTORNI DIO DUBROVAČKOG PRIMORJA KOJE PRIPADA GRADU DUBROVNIKU				
1.	42°42' N / 18°05' E	K.O. OSOJNIK	RURALNA CJELINA 14. ST.	Ulomci stećaka uzidani u ogradni zid parcele.
2.	42°41' N / 18°03' E	K.O. ZATON VELIKI ZATON	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Naselje nastalo u doba Dubrovačke Republike.
3.	42°42' N / 18°03' E	K.O. ZATON VELIKI ZATON MALI	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
4.	42°42' N / 18°02' E	K.O. ZATON VELIKI SOLINE	RURALNA CJELINA	Zaštićena cjelina.
5.	42°41' N / 18°03' E	K.O. ZATON VELIKI ŠTIKOVICA	LJETNIKOVCI 16. ST.	
6.	42°41' N / 18°04' E	K.O. ZATON VELIKI VRBICA	LJETNIKOVAC	Devastiran prežbukavanjem.
7.	42°40' N / 18°05' E	K.O. ZATON VELIKI LOZICA		
8.	42°41' N / 18°05' E	K.O. ZATON VELIKI LOZICA		Ruševine crkava izdvojene iz naselja.
9.	42°41' N / 18°05' E	K.O. ZATON VELIKI POBREŽJE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	

Naselje Okuklje je smješteno u dnu krajnje zaštićene luke. Zbog lokacije izuzetno dobrog sidrišta, u kojem su se sklanjali trgovački brodovi, često je bilo meta pljačkaških pohoda koji su rezultirali paljenjem kuća i cjelokupnog naselja. Ostaci crkve Sv. Nikole s grobljem, 13./14. st., ruševine utvrđene popvske kuće, 17. st.	***IDPPDNZ2008
Naselje Korita, zbijenog tipa, smješteno je u JZ dijelu kopnene udoline otoka, u potpunosti zaklonjeno pogledu s mora. Karakteriziraju ga primjerci profane arhitekture rađene po uzoru na gradsku, s vrtovima i šetnicama, te oploćenim ulicama. Spominje se ribarnica, a u mjestu su bile smještene i Klarise. U centru naselja se nalazi kula, a izvan njega na sjevernom obronku kaštio zbog obrane od gusara i pljačkaša. Fortifikacijsko-stambeni kompleks kula, k.č. 62, 66, 17. st., Kaštio, kod Sv. Vida, 16./17. st., gotičko-renesansna kuća Kazilari-Franić, 16. st., kuća Škapić, 17. st., crkva Gospe od Brijega, k.č. 22, 15./18. st., crkva Sv. Vida, k.č. 1, 15./19. st., crkva Sv. Ilije, k.č. 21, crkva Sv. Petra i Pavla, lokalitet Crkvine, predio Miri.	***IDPPDNZ2008
Današnja pozicija grada Lastova je nastala nakon rušenja starog grada u mjestu Ubli. Naselje se prostire na unutarnjoj padini brijega Glavica i širi se prema plodnom polju, koje je sa svig strana okruženo brdašcima, te je tako postavljeno i svojedobno utvrđeno da se može braniti od eventualnih napada: tvrđava Kaštio na Glavici, k.č. 457, 15./19. st., tvrđava Forte straža (Fortica), nad Prijedorom, k.č. 102, 15. st., Knežev dvor, Luža na trgu pred župnom crkvom, k.č. 236, 18. st., Fondik, skladište žita, 17./18. st., te brojne gotičko-renesansne i barokne kuće, kula-kaštel na Sušcu, Crkva Sv. Martina na Prijevoru, k.č. 32, 14. st., crkva Sv. Jurja na Humu, k.č. 9743, 15. st., crkva Sv. Jurja na otoku Priještapu, k.č. 848, 11./17. st., bivša crkva Sv. Lucije, k.č. 26, 15./16. st., crkva Blažene Djevice Marije na Grži u Lastovu, 15. st., crkva Gospe od Polja, k.č. 28, 14.-16. st., crkva Sv. Antuna, k.č. 23, 14. st., crkva Sv. Augustina, k.č. 376, 17./18. st., crkva Sv. Ilije, k.č. 31, 17./18. st., crkva Sv. Ivana, k.č. 454, 14./15. st., crkva Sv. Luke, k.č. 832, 9. st., crkva Sv. Marka, k.č. 15, 16. st., crkva Sv. Mihaela, k.č. 788, 14./15. st., crkva Sv. Nikole, k.č. 4, 15./16. st., crkva Sv. R	***IDPPDNZ2008
Župna crkva Sv. Kuzme i Damjana, k.č. 236-8, 14./16. st., crkva Sv. Vlaha, 12. st., s utvrđenom kapelom Sv. Ivana, 17. st., crkva Sv. Rafaela, otok Makarac, k.č. 13065, 15./16. st.	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Đurđa sa stećcima. Današnja crkva je podignuta 1925., na mjestu ranije crkve istog titulara, a arhivski izvori je spominju u 14. st. Uokolo crkve je bilo srednjovjekovno groblje od kojeg su sačuvani dijelovi nadgrobnih ploča i ulomci stećaka. Crkva Blažene Djevice Marije od Milosrđa, k.č. 122, 17./18. st., crkva Sv. Ilije, k.č. 255	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Naselje otvorenog tipa smješteno u većoj od dvije uvale istoimenog zaljeva. Orijentirano u smjeru istok, karakterom izgradnje u vidu niza većih pojedinačnih građevina na obali sa bogatstvom raslinja. Ljetnikovac Puljizević (k.č. 28, 29, 30, 31), 16. st.; kuća Fiorenini, 15.-16. st.; kuća Feri (k.č. 22), 17. st.; kuća Bassegli-Gozze (k.č. 76, 77, 78), 16. st.; ljetnikovac Saracca (k.č. 82, 83), 16. st.; kuća Lonza, 16. st.; crkva Sv. Stjepana, k.č. 23, 15.-16. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006 GRUJIĆ, 1991
Tip ruralne cjeline više ambijentalne vrijednosti u manjoj od dvije uvale istoimenog zaljeva, orijentirano prema SI, s nizom manjih pojedinačnih objekata sagrađenih uz obalu. Ljetnikovac Zamanja (k.č. 146/7, 8, 9), 16. st.; ljetnikovac Natali (Pozza-Sorkočević), k.č. 185, 16. st.; crkva Sv. Antuna, k.č. 132, barok; crkva Male Gospe, k.č. 149, kasnosrednjovjekovna.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006 GRUJIĆ, 1991
Ljetnikovac Gundulić (Sorgo-Pozze), k.č. 125, 126, 15.-16. st.; ljetnikovac Budmani (k.č. 101-103), 16. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006 GRUJIĆ, 1991
Ljetnikovac na Barbarovu (k.č. 209-215), 16. st.; ljetnikovac Hiđa, 16. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006 GRUJIĆ, 1991
Biskupski ljetnikovac sa kapelom (k.č. 131-134), 17. st., smješten južno od uvale u Vrbici na strmom terasastom terenu. Kompleks se sastoji od kuće, gospodarskih zgrada i kapelice unutar visokog kamenog zida. Crkva Gospe Velike s grobljem, k.č. 235, kasnosrednjovjekovna.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006 GRUJIĆ, 1991
Stambeni objekt Oreb-Puljizević, 16. st.; ruševine stambene zgrade s cisternama (građevina fortifikacijskog karaktera), k.č. 268, 269, 15.-16. st.; ljetnikovac nepoznatog vlasnika, k.č. 275-277, 16./18. st.; objekt Tri sestrice, k.č. 228, 230, 17./18. st.; crkva Gospe Velike-ruševina.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006 GRUJIĆ, 1991
Ruševina crkve Sv. Trojice, srednjovjekovne; crkva Marijinog Navještenja, k.č. 282, 15./16. st., izdvojene nad naseljem.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006

10.	42°42' N / 18°01' E	K.O. ORAŠAC ORAŠAC	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
11.	42°43' N / 17°54' E	K.O. TRSTENO	VIŠE AMBIJENTALNO POLUURBANO NASELJE	
12.	42°44' N / 17°58' E	K.O. BRSEČINE	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Gospodarski kompleks Brdari izrazite je spomeničke vrijednosti.
13.	42°43' N / 18°02' E	K.O. LJUBAČ	RURALNA CJELINA 15. ST.	Izrazita vrijednost makroprostora.
14.	42°44' N / 18°01' E	K.O. GROMAČA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
15.	42°44' N / 18°00' E	K.O. KLIŠEVO	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Srednji vijek, ambijentalna vrijednost.
16.	42°44' N / 17°59' E	K.O. MRČEVO	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
17.	42°45' N / 17°58' E	K.O. MRAVINJAC	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
18.	42°46' N / 17°57' E	K.O. MRAVINJAC RIDIČA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
19.	42°45' N / 17°57' E	K.O. DUBRAVICA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
DUBROVAČKO PRIMORJE				
20.	42°46' N / 17°55' E	K.O. MAJKOVI GORNJI MAJKOVI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
21.	42°46' N / 17°55' E	K.O. MAJKOVI DONJI MAJKOVI	NASELJE	
22.	42°47' N / 17°54' E	K.O. SLANO SLANO	VIŠE AMBIJENTALNO POLUURBANO NASELJE	Izvrstan geografski položaj osigurava naseljenost od prapovijesti do danas.
23.	42°47' N / 17°54' E	K.O. SLANO BANJA	NASELJE	
24.	42°47' N / 17°53' E	K.O. SLANO GRGURIČI	VIŠE AMBIJENTALNO RURALNO NASELJE	
25.	42°47' N / 17°52' E	K.O. SLANO SLAĐENOVIČI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Ratna oštećenja i potresi izazvali su sveukupna oštećenja.
26.	42°47' N / 17°52' E	K.O. KRUČICA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
27.	42°48' N / 17°52' E	K.O. BANIČI GORNJE SELO	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Vrijedan ruralni sklop s glavninom zgrada raspoređenih longitudinalno.
28.	42°48' N / 17°52' E	K.O. BANIČI DONJE SELO	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	

Kula Đanovića sa kapelicom-Savonara, k.č. 104-108, 15.-16. st.; kuća Moretić, 16. st.; ljetnikovac Natali-Katić; stambeno-gospodarski kompleks Dobrojević, k.č. 209, 18. st.; stambeno-gospodarski kompleks Mozara, k.č. 212, 18. st.; ljetnikovac Arapovo-Soderini, k.č. 218, 15.-16. st.; ladanjsko gospodarski kompleks Martelletti, k.č. 217, 17./18. st.; kapela Sv. Ivana Krstitelja, 16. st.; crkva Sv. Roka, k.č. 23, 17. st.; crkva Sv. Đurđa s grobljem i stećcima, k.č. 1, 2, 15.-16. st.; crkva Sv. Nikole Putnika, k.č. 1323-1325, 15./16. st.; crkva Gospe od Snijega, k.č. 277, barok; crkva Gospe od Pohođenja, k.č. 75, 76, 16./20. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006 GRUJIĆ, 1991
Ljetnikovac Gučetić-Gozze u parku Arboretum sa kapelom Sv. Jeronima, k.č. 14-20, 16. st. (1502.-renesansni stil); ljetnikovac SZ od Arboretuma, 16. st.; ljetnikovac Gradić-Rastić-Benešić, k.č. 40/1-4, 16. st.; ljetnikovac Vučetić, 16. st.; crkva Sv. Vida i Modesta sa stećcima, k.č. 41-43, 15.-17. st.; crkva Gospe od snijega, k.č. 46, 16. st.; crkva Sv. Mihajla, k.č. 4, 17. st.; crkva Gospe od navještenja; crkva Sv. Roka, kasno srednjovjekovna; kapela Sv. Nikole, k.č. 112, kasni srednji vijek, arboretum, hortikulturni spomenik, 15.-18. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006 GRUJIĆ, 1991
Brdari-su lijep primjer planiranog zaselka kasnobaroknog razdoblja, razvijena linija paralelna je s obalom, a u kompoziciji cjeline istaknuta je središnja os; ljetnikovac (gornji) Zuzorić-Bizzaro-Ohmučević sa kapelom Sv. Ane, k.č. 40, 46, 49, 16./17. kapela /18. st. nadogradnja; ljetnikovac (donji) Zuzorić-Bizzaro, k.č. 33/1, 2, 37, 16./prigradnje 17./18. st.; stambeno gospodarski kompleks Đivović, k.č. 128-133, 17./18. st.; crkva Sv. Đurđa, k.č. 59; crkva Sv. Spasa, k.č. 196	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006 GRUJIĆ, 1991
Crkva Sv. Đurđa s grobljem, k.č. 21, kasnosrednjovjekovne provenijencije, spomenička vrijednost.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Župna crkva Male Gospe s grobljem, k.č. 59, sa stećcima iz 14.-15. st., kasnosrednjovjekovna s naknadnom barokizacijom 17./18. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Ostaci ljetnikovca Gundulić, SI od naselja, ladanjsko-gospodarski objekt iz doba Republike; crkva Sv. Mihajla s grobljem (stećci iz 16. st.), barok.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Crkva Sv. Šimuna Jude i stećci, 18. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Crkva Sv. Ivana Krstitelja i stećci; crkva Sv. Nikole, kasni srednji vijek.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Crkva Sv. Stjepana, k.č. 116.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Crkva Sv. Ivana Krstitelja, k.č. 1, kasnosrednjovjekovna, spomenička vrijednost	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Niz ambijentalnih ruralnih cjelina: Gornji Majkovi, Rajkovići, Drvenik, Kovačići, Prijevići, Prodanići, Rožetići. Crkva Sv. Stjepana, Prodanići, k.č. 11, 12, 14.-18. st.; crkva Sv. Frana, Prijevići.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Niz ambijentalnih ruralnih cjelina: Donji Majkovi, Grbljava, Kutnja ljut Sjekavice, Podosojnik. Crkva Sv. Nikole, Donji Majkovi; crkva Sv. Trojstva i stećci (14.-16. st.), k.č. 187, Donji Majkovi; crkva Sv. Petra, k.č. 26/1, Grbljava; crkva Sv. Frana s grobljem, k.č. 27, 16.-17. st.; crkva Sv. Liberan, Kutnja ljut, 1905.; crkva Sv. Ilije, Podosojnik.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Slanska draga je jedna od najstarijih ljudskih obitavališta ovog kraja, Dubrovačkoj Republici pripada 1399. g. kada je osnovana knežija, te sagrađen knežev dvor, te ostali objekti: Knežev dvor, k.č. 181, 182, 15.-16. st.; ljetnikovac Ohmučević (Bizzaro, Puljizević, Haller), k.č. 198, 199, 16. st./dogradnje 17. i 19. st.; kompleks Mlinica, k.č. 142, 143; kompleks pod magistralom, k.č. 135-140; i drugi stambeni kompleksi; franjevački samostan Sv. Jerolima, k.č. 189-192, 1399. g./dogradnje 15. i 16. st., uz ranokršćanski sakralni kompleks iz 5. st.; crkva Sv. Vlaha sa župnom kućom, k.č. 195-197, 1758. g., barokni stil; kapela Sv. Ilije; Gospa od Karmena s grobljem, radionica stećaka na Kovačevom brijegu iz 14. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006 GRUJIĆ, 1991
Gotička kuća Bešlagić-Puljizević, k.č. 210-213; kompleks Kraljić; ostaci crkve i samostana; crkva Sv. Petra, k.č. 216, 16.-17. st.; ostaci crkva Sv. Petra i Pavla, k.č. 227, 15. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Naselje je dobilo naziv po plemićkoj obitelji Grgurić-Ohmučević, tu je bilo brodogradilište. Ljetnikovac Saraca, 16. st.; ruševine ljetnikovca nepoznatog vlasnika; stambeno-gospodarski kompleks Jerković, k.č. 61, 62; crkva Sv. Roka, k.č. 39, 16./17. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Jedinstvena cjelina sa visokim oznakama aglomeracije zatvorenog tipa. U ovom neselju, inače udaljenom od obale, živili su bogatiji pomorci: crkva Sv. Ivana na moru, k.č. 96, 16. st., sa rustičnim križevima u tradiciji stećaka.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980
Banići, Gornje selo je manja ruralna aglomeracija (ukupno 16 objekata) na SI strani zaravni, k.č. 3-14. Sastavljena je od 8 vlasničkih jedinica sa stambenim i gospodarskim zgradama, te ograđenim dvorištem. Na SZ strani, na višim kotama terena, smještene su pojate i gumna. Crkva Sv. Magdalene, k.č. 1, 2, 17.-19. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Stambeno-gospodarski kompleks Kola, k.č. 22-28, 18.-19. st. čini skupina manjih stambenih i gospodarskih zgrada raspoređenih uz glavnu stambenu zgradu.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006

29.	42°49' N / 17°52' E	K.O. TRNOVA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
30.	42°49' N / 17°52' E	K.O. MRAVINCA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Naselje Mravnica se spominje u 15. st. kada tu žive 24 obitelji.
31.	42°50' N / 17°51' E	K.O. PODGORA PODGORA	NASELJE	Toponim Miholji krst upućuje na mogućnost ranije sakralne građevine.
32.	42°50' N / 17°50' E	K.O. PODIMOĆ PODIMOĆ	NASELJE	Crkva je teško stradala u ratu i potresu.
33.	42°49' N / 17°48' E	K.O. DOLI DOLI	NASELJE	
34.	42°49' N / 17°47' E	K.O. DOLI ĐONTA DOLI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
35.	42°51' N / 17°49' E	K.O. LISAC LISAC	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Stećci u obliku ploča i fragmenata ploča, te u obliku križeva.
36.	42°51' N / 17°50' E	K.O. LISAC KOTEZI	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Specifičnost su ostaci dviju kuća-kula, te dijelovi ogradnog obrambenog zida.
37.	42°51' N / 17°51' E	K.O. ČEPIKUĆE ČEPIKUĆE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Rijetki ruralni kompleks sa karakteristikama obrambenih elemenata grupiran oko unutranjeg dvorišta.
38.	42°52' N / 17°49' E	K.O. TOČIONIK TOČIONIK	NASELJE	Ostaci crkve Sv. Đurđa.
39.	42°54' N / 17°51' E	K.O. TRNOVICA TRNOVICA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Stećci u obliku ploča, te rustični križevi u tradiciji stećaka.
40.	42°51' N / 17°48' E	K.O. VIŠOČANI VIŠOČANI, GORNJE SELO	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 14. ST.	Crkva je oštećena u potresu.
41.	42°52' N / 17°47' E	K.O. SMOKOVLJANI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 14. ST.	Brojni objekti su stradali u potresu.
42.	42°53' N / 17°45' E	K.O. OŠLJE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Ostaci osmerolisne crkve locirani su na padini brda sjeverno od sela.
43.	42°54' N / 17°44' E	K.O. STUPA STUPA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
44.	42°54' N / 17°42' E	K.O. ŠTEDRICA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Crkva je smještena izdvojeno, sjeverno od naselja.
45.	42°55' N / 17°43' E	K.O. TOPOLO	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Stećci se javljaju u obliku sanduka, sarkofaga i ploča sa figuralnim i biljnim ornamentima, te arkadama.
46.	42°55' N / 17°42' E	K.O. IMOTICA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Graničnik, k.z. 863, kamen monolit, granična oznaka teritorija Du. Rep.

Crkva Sv. Ivana Krstitelja, k.č. 109, 18. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Crkva Male Gospe s grobljem, k.č. 101, 18. st. s rustičnim križevima u tradiciji stećaka.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Crkva Sv. Križ s grobljem, 19. st., lokalitet Miholji krst, k.č. 113, kraj crkve su stećci.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Crkva Sv. Ane sa stećcima, k.č. 43, 16./18. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Ruralno naselje iz 15.-16. st. (Kobile, Konjusi, Zabraže), gospodarski kompleks Milić, lokalitet Grgovići, k.č. 107, 109, 16. st., mlinica 16.-17. st. Kompleks zatvorenog tipa, značajan po dvostrukoj namjeni, obrambenoj i stambenoj-kula je karakterističan primjer obrambene arhitekture iz 16. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Ruralna je cjelina 14. st.: stambeno-gospodarski kompleks Karlić-Rabađija, lokalitet Gornje selo, k.č. 91, 19. st.; kompleks gospodarskih zgrada (pojata s gumnima), Gornje selo; sepulkralni kompleks Gospa od Rozarija i Svi Sveti, k.č. 3, 4, Gospa od Rozarija, 1611. g., crkva Svi Svetih s nekropolom, 16. st., uz crkvu stećci 14.-16. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Ruralna cjelina Kotezi (kompleks Talija), k.č. 17-24, 18./19. st., to je kompleks napuštenih gospodarskih i stambenih zgrada aglomeriranih u kompaktnu i izdvojenu cjelinu (11 objekata).	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Ruralnu cjelinu čine tri zaseoka: Čukove ljuti, Radnići i Gnjilavci: stambeno-gospodarski kompleks Kula Andrijašević, Čukove ljuti, k.č. 56-62, 17./18. st., čini grupu stambenih (četiri) i gospodarskih zgrada aglomeriranih oko središnje zgrade-kule; stambeno-gospodarski kompleks Kula Pasarić-Kriste, k.č. 113-121, 17. st., kula ima tri kata okružena prizemnim stambeno-gospodarskim objektima; crkva Sv. Martina s nekropolom stećaka, k.č. 128, 14.-16. st.; crkva Sv. Roko, lokalitet Gradac, k.č. 32, 17. st.; ostaci crkva Sv. Ilije, brdo Libobuje, k.č. 94, 18. st.; nekropola stećaka Novakovo greblje neposredno uz kolni put.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Župna crkva Sv. Đurđa sa stećcima, ostaci sakralnog objekta ukazuju na raniju srednjovjekovnu gradnju.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Crkva Sv. Nikole, k.č. 12, izvorno srednjovjekovna s preinakama u baroku; crkva Sv. Ivana sa stećcima, k.č. 92, 17./18. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Kompleks gospodarskih objekata (pojata s gumnima) Vojvoda, k.č. 83, 84, 88, u Gornjem Selu, te stambene zgrade s kominom/gumnom (Lobaš-Vojvoda, Lujo, Dender); crkva Sv. Ivana Krstitelja, k.č. 89, 90, sa stećcima, a na istom lokalitetu je i ruševina crkve Sv. Ilije; grob obitelji Đonović sa kapelom.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Župna crkva Sv. Vida i Modesta sa grobljem i stećcima (župna kuća), k.č. 101, 102, 14. st. (18./19. st.); nekropola stećaka Vlaško groblje; stambeno-gospodarski kompleks Vlahović u Tunjici, k.č. 12, 13, 19. st.; stambeni objekt Morđin, k.č. 123, 124, 19. st.; gospodarski objekt Slade u Zabražu; stambeni kompleks Lepeš-Grljević u Mjenovićima, te župna kuća s ugrađenim stećcima.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Stambeno-gospodarski kompleks Šotrić, k.č. 89 i stambena zgrada s kominom, zaselak Živanović; stambena zgrada s kominom, k.č. 40, te mlinica i pojata u zaselku Gorica; stambeni objekt Kunić, Betondić, te mlinica i pojata Cvjetković; Rotonda (ostaci predromaničke crkve) na brdu Utrka, k.č. 123, 8.-11. st.; crkva Sv. Petra i Pavla i nekropola stećaka, k.č. 122, 14.-18. st.; crkva Sv. Roka, 18.-19. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Crkva Gospe od Rozarija i stećci, te nekropola stećaka u uvali Bistrina, k.č. 13-15, 14. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Stambena zgrada-kula Lučić, te Vatovića kula; stambena zgrada Miljević; komin i konoba Vojvode Pera; crkva Sv. Trojstva s grobljem, k.č. 164, 17.-19. st., srednjovjekovne provenijencije s naknadnom barokizacijom i recentnim popravcima.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Stambeno-gospodarski kompleks Konsuo, k.č. 44-48, 19. st., Butigan, k.č. 25-32, Cvjetković, Nenada, Bijač; stambeni objekt Bragulin, Điković, Bazdan; crkva Sv. Lujka i stećci, k.č. 224, 14.-16. st.; crkva Male Gospe i nekropola stećaka, k.č. 110, 14.-16./17. st.; crkva Sv. Stjepana, k.č. 1, 18.-19. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Crkva Sv. Ane s grobljem, k.č. 1, barokne provenijencije s recentnim preinakama; crkva Sv. Mihajla sa stećcima, k.č. 71, izdvojena od naselja; crkva Sv. Stjepana.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006

DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA_POLUOTOK PELJEŠAC				
OPĆINA STON_SREDIŠTE STON				
1.	42°50' N / 17°42' E	K.O. STON STON	URBANA CJELINA SREDNJI VIJEK, 14. ST.	Sačuvani i recentno obnovljeni fortifikacijski sustav sastavljen od kula i zidina, stambeni blokovi i dalje u funkciji, te kompleks solana sa kontinuiranom proizvodnjom od 15.-20. st.
2.	42°50' N / 17°42' E	K.O. STON STON	KOMPLEKS SOLANA U STONU	
3.	42°49' N / 17°41' E	K.O. STON UVALA PRAPRATNO	RURALNA CJELINA 11.ST.	Ruševine ruralnog naselja koje ukazuju i na raniju kasnoantičku fazu.
4.	42°51' N / 17°43' E	K.O. MALI STON MALI STON	URBANA CJELINA SREDNJI VIJEK, 14. ST.	
5.	42°51' N / 17°42' E	K.O. HODILJE HODILJE	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Zbijena aglomeracija s tendencijom širenja prema istoku.
6.	42°52' N / 17°41' E	K.O. LUKA LUKA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Ruralni tip naselja iz doba Dubrovačke republike.
7.	42°50' N / 17°46' E	K.O. ZATON DOLI ZATON DOLI	RURALNA CJELINA 15.-16. ST.	
8.	42°49' N / 17°44' E	K.O. BROCE BROCE	POLUURBANA CJELINA 14. ST.	Graničarsko naselje izrazite graditeljske vrijednosti na početku izgradnje (1333. g.) velikog zida preko Stonske prevlake.
9.	42°48' N / 17°45' E	K.O. BROCE KOBAS	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Naselje izrazite graditeljske vrijednosti iz doba Republike s počecima iz rimskog doba.
10.	42°51' N / 17°41' E	K.O. ČESVINICA ČESVINICA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
11.	42°50' N / 17°41' E	K.O. ČESVINICA KUTA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
12.	42°53' N / 17°39' E	K.O. DUBA STONSKA DUBA STONSKA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
13.	42°51' N / 17°39' E	K.O. METOHIJA METOHIJA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
14.	42°51' N / 17°38' E	K.O. BOLJENOVICI BOLJENOVICI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
15.	42°51' N / 17°37' E	K.O. ŠPARAGOVICI ŠPARAGOVICI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
16.	42°52' N / 17°36' E	K.O. ZABRĐA ZABRĐE	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.

<p>Urbana cjelina s gradskim zidinama. Urbanu cjelinu sačinjavaju stambeni blokovi I-XIX (14. st.), te objekti gradske uprave: Knežev dvor, k.č. 400, 15./16. st., Biskupska palača, k.č. 32, 16. st., fortifikacijski objekti: Glavna straža, k.č. 405, 15. st., tvrđava Torjun i Kula od sata, 15. st., Kula nad vodom, 1357. g., Kula Barabanata, 1349. g., Podzvizd, k.č. 206, Minčeta, 15. st., Arcimon, k.č. 209, 16. st., Veliki Kaštio, k.č. 406, 14./15. st., Stoviš, k.č. 200, 15. st.; sakralni objekti: crkva Sv. Vlaha, k.č. 404, 14./19. st., crkva Sv. Liberana, k.č. 362, 17. st., kompleks Franjevačkog samostana i crkva Sv. Nikole, k.č. 211, 14./15. st. Objekti izdvojeno od grada: crkva Gospe od Zamirja, k.č. 1, 15.-18. st., crkve u Stonskom polju: crkva Sv. Mihajla, k.č. 39, 9.-12. st., crkva Sv. Trojice, k.č. 37, crkva Gospe od Lužina, k.č. 6, 12./16./19. st., crkva Sv. Jerolima, k.č. 55, crkva Sv. Andrije, k.č. 54, 15. st., crkva SV. Ivana Krstitelja, k.č. 52, 13./14. st., crkva Sv. Matije, 16.-18. st., crkva Gospe od Navještenja, k.č. 56, 57, 16.-19. st., kompleks samostana Sv. Kuzme i Damjana, k.č. 35, 16.-17. st., ruševine crkava: gotička crkva Sv. Srđa, k.č. 24, 14. st., crkva SV. Stjepana, k.č.</p>	<p>***IDPPDNZ2008 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980 LUČIĆ, 1987: 27-33</p>
<p>Povijesni kompleks solana omeđen k.č.zem. 9, 14/2, 2230/1, k.č. 417, k.č.zem. 2230/1, 23, 26, 16, k.č. 427, k.č.zem. 16, 2231, 11, smješten je JZ od grada na površini 4500 m2, te obuhvaća bazene soli s pristupima, komunikacijama i magazinima za spremanje soli. Sol je bila izvor bogatstva i uvjet opstanka mnogih ilirskih zajednica (ovdašnjih Plereja). Dubrovačka republika nakon integriranja Stona i cjelokupnog područja u svoje granice u 14. st., preuređuje starinska solila, proširuje površinu solana, te povećava proizvodnju soli koja postaje najvažniji i najunosniji izvozni artikl Dubrovačke Republike.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>
	<p>***IDPPDNZ2008</p>
<p>Urbana cjelina s gradskim zidinama. Urbanu cjelinu sačinjavaju stambeni blokovi I-IX (14. st.), sklop arsenala luke Malog Stona, k.č. 111, 15. st., s velikim magazinom soli, te fortifikacijski objekti: Slanica, kao dio sjevernog obrambenog zida, k.č. 120, 16.-19. st., Kaše, k.č. 2214, 15. st., u prostoru Malostonske luke, Istočni zid (od sjevernog zida do Korune), Zapadni zid (od Arcimona do Korune), Sjeverni zid s kulom Arcimon i tvrđava Koruna, k.č. 200, 14.-15. st., Kapetanova kula, kula Toljevac, k.č. 202, 14.-16. st., kula Medi, k.č. 115, 15. st.; ruševine lazareta, gradska cisterna, k.č. 113, 18. st., te sakralni objekti: crkva Sv. Josipa, k.č. 181, 14./15.-19. st., kapela Sv. Ane s grobljem na ulazu u Mali Ston, k.č. 203, 17./19. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980 LUČIĆ, 1987: 27-33</p>
<p>Izrazito koncentričan tip naselja, stariji dio nastao kao planirana cjelina u doba Republike.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>
<p>Karakter izgradnje se stambeno-gospodarski objekti grupirani u cjelinu. Naselje je ribarskog tipa u formi lučice.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>
<p>Crkva Sv. Petra i Pavla, k.č. 58, 17./18. st., crkva Sv. Šimuna, Konštari, 16./17. st., crkva Svih Svetih, Mali Voz, k.č. 22, 18./19. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>
<p>Planirano, utvrđeno naselje vojnog tipa smješteno na ostaknutom dijelu južne obale Stonskog zaljeva. Broce su u cijeloj dužini izgrađene paralelno s linijom obale, a stambeni objekti su jedan do drugog uz južni rub glavnog puta. Dominikanski samostan s dvije crkve, Sv. Anuncijata i Velika crkva, k.č. 13-15, 17. st., crkva Svih Svetih s grobljem, k.č. 1, 16.-18. st., ostaci crkava: Sv. Ivana Krstitelja Rabljanina, k.č. 65, 16. st., Sv. Antuna, 15./16. st., Sv. Tome u Hrasnom, 16. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980</p>
<p>Ljetnikovac Betondić s crkvom Gospe od Karmila, k.č. 79-86, 15.-17. st., stambena kuća s grbom, 16. st., gospodarski objekt s obrambenim elementima, crkva Sv. Antuna, 16. st., crkva Sv. Jeronima, barok, 19. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>
	<p>***IDPPDNZ2008</p>
<p>Nasele je koncipirano od dvaju grupacija objekata u nizovima koji su međusobno spojeni. Poljoprivrednog je karaktera, očuvano i naseljeno.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>
<p>Crkva Sv. Nikole s grobljem, k.č. 38, 15. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>
<p>Planirano naselje, otvorenog oblika, razvijeno longitudinalno sa stambeno-gospodarskim objektima poredanim u nizovima. Crkva Sv. Filipa i Jakova s grobljem, k.č. 89, 12./16. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>
<p>Crkva Gospe od Davila (Velike Gospe), gotika, s proširenjima u baroku i intervencijama u 19. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980</p>
<p>Planirana naselja razvijena longitudinalno prema jugu, otvorenog tipa. Karakteristični su stambeno-gospodarski nizovi. Crkva Sv. Nikole, k.č. 27, 15. st., crkva Sv. Ivana, k.č. 20, srednjovjekovna/20. st., crkva Sv. Đurđa, k.č. 27, 28, 11./12. st., crkva Sv. Petra, crkva Sv. Marka.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>
<p>Planirana naselja sa stambeno-gospodarskim nizovima koji prate konfiguraciju terena. Crkva Sv. Martina, barok/20. st., crkva Sv. Petra, rani barok, crkva Sv. Marije Magdalene, barok.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>

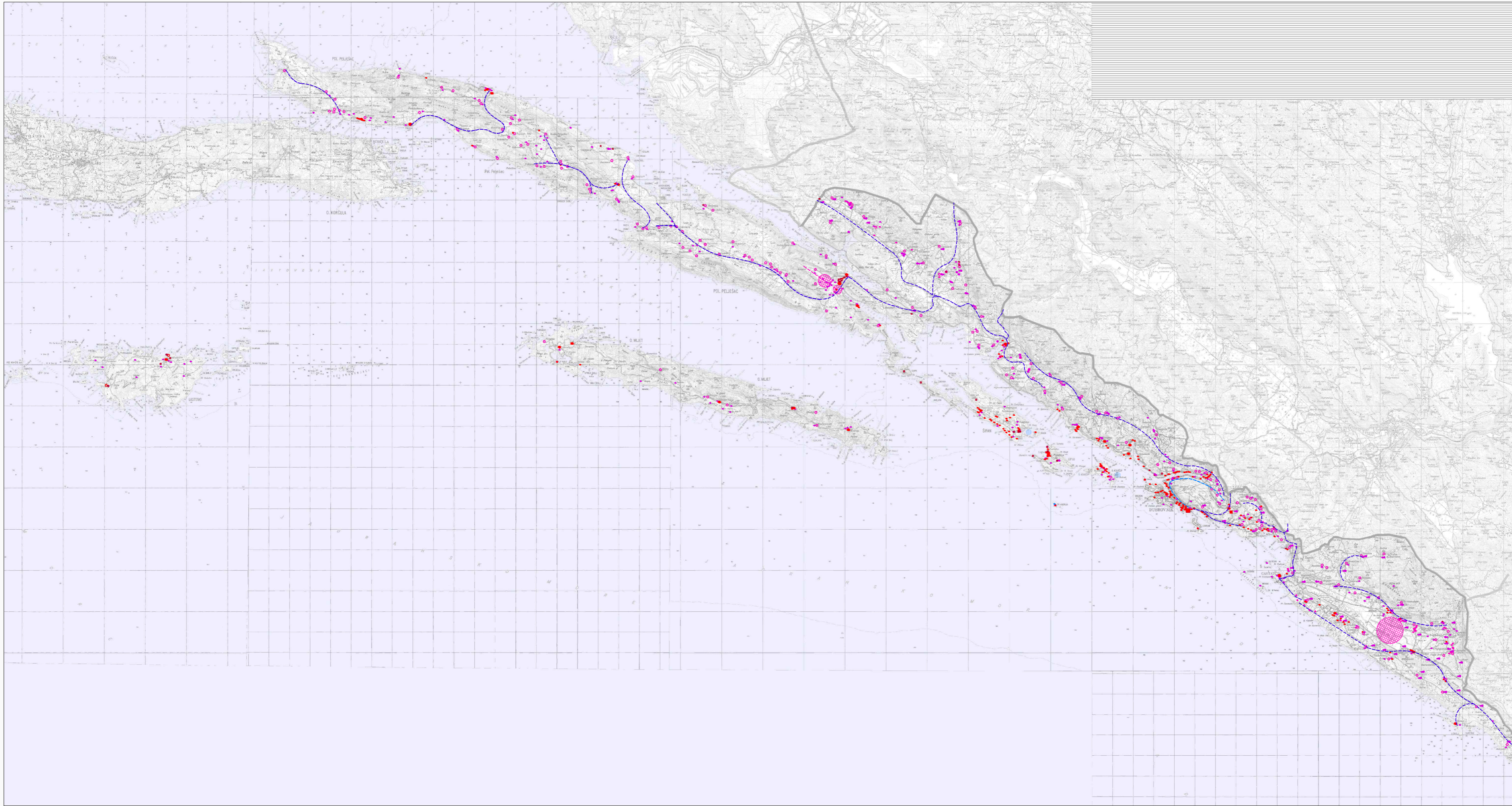
17.	42°53' N / 17°35' E	K.O. DANČANJE DANČANJE	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
18.	42°55' N / 17°33' E	K.O. BRIJESTA BRIJESTA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike: Gornje i Donje naselje.
19.	42°53' N / 17°32' E	K.O. PUTNIKOVIĆI PUTNIKOVIĆI	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
20.	42°52' N / 17°34' E	K.O. PUTNIKOVIĆI ZARADEŽE	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
21.	42°52' N / 17°32' E	K.O. TOMISLAVOVAC	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
22.	42°53' N / 17°31' E	K.O. DUBRAVA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
23.	42°54' N / 17°28' E	K.O. ŽULJANA ŽULJANA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
OPĆINA JANJINA_SREDIŠTE JANJINA				
24.	42°55' N / 17°26' E	K.O. POPOVA LUKA POPOVA LUKA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
25.	42°56' N / 17°27' E	K.O. JANJINA JANJINA	POLUURBANA POVIJESNA CJELINA, 14. ST.	Središte kapetanije, pa knežije-upravne jedinice Dubrovačke republike od 1465.
26.	42°56' N / 17°28' E	K.O. DRAČE DRAČE	RURALNA CJELINA	Tip ribarskog naselja.
27.	42°57' N / 17°27' E	K.O. SRESER SRESER	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
28.	42°57' N / 17°26' E	K.O. SRESER JURKOVIĆI	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
29.	42°58' N / 17°25' E	K.O. OSOBLJAVA OSOBLJAVA	RURALNA CJELINA	
OPĆINA OREBIĆ_SREDIŠTE OREBIĆ				
30.	42°55' N / 17°25' E	K.O. TRSTENIK TRSTENIK	VISOKA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Trstenik se sastoji od tri odvojena dijela: Trstenik, Gornje selo i Donje selo i spada u grupu najvrednijih ruralni naselja iz doba Dubrovačke republike, 15.-16./18. st. Po svojim urbanističkim slogovima i pojedinačnim arhitektonskim ostvarenjima ta naselja su odraz zajedništva, ekonomse moći i osjećaja za sklad i ljepotu, te predstavljaju kulturno dobro.
31.	42°56' N / 17°23' E	K.O. PIJAVIČINO PIJAVIČINO	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
32.	42°58' N / 17°21' E	K.O. KUNA PELJEŠKA KUNA PELJEŠKA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
33.	42°58' N / 17°20' E	K.O. PRIZDRINA PRIZDRINA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
34.	42°57' N / 17°21' E	K.O. POTOMJE POTOMJE	VIŠA AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA, 14./15. ST.	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.

Planirano naselje smješteno na padini brda i pri samom vrhu, sastoji se od nekoliko stambeno-gospodarskih objekata organiziranih u nizove i korte. Crkva Sv. Mihajla s grobljem, k.č. 38, 14. st.	***IDPPDNZ2008
Kula Kabužić, k.č. 97, 16. st., utvrđeno vlasteosko imanje, crkva Sv. Liberana, barok/20. st.	***IDPPDNZ2008
Planirano naselje na padini brda orijentirano prema jugu, otvorenog oblika razvijeno longitudinalno s nizovima stambeno-gospodarskih objekata. Naselje je napušteno u 20. st. (Prisoje). Crkva Sv. Marije Magdalene, kasni barok/20. st., crkva Gospe od Rozarija, kasno srenjovjekovna.	***IDPPDNZ2008
Planirano naselje smješteno na rubu polja, razvijeno longitudinalno u par paralelnih nizova južne orijentacije. Naselje je dijelom nastanjeno u 20. st..	***IDPPDNZ2008 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980
Planirana grupa naselja smještena na padini brda, orijentacije Z-SZ, a karakter izgradnje su stambeno-gospodarski nizovi i blokovi. U 20. st. naselje je djelomično napušteno i u lošem stanju.	***IDPPDNZ2008
Planirana grupa naselja smještena na padini brda, otvorenog oblika, sastoji se od nekoliko stambeno-gospodarskih objekata organiziranih u nizove i korte. Crkva Sv. Mihovila s grobljem, romanika/gotika/20. st.	***IDPPDNZ2008
Planirana naselja smještena na padinama brda, zapadne orijentacije, a karakter izgradnje su grupe stambeno-gospodarskih objekata-sklopova, napuštenih u 20. st. Crkva Sv. Julijana, 17. st., crkva Sv. Martina s grobljem, barok, crkva Sv. Nikole, 18. st., crkva Sv. Magdalene, crkva Sv. Ane, crkva Gospr od Rozarija.	***IDPPDNZ2008
Planirana grupa naselja smještena na padini brda s orijentacijom S, SZ, SI, otvorenog tipa, sastoji se od nekoliko stambeno-gospodarskih objekata organiziranih u nizove. Crkva Sv. Stjepana, ostaci crkve Sv. Đurđa sa stećcima.	***IDPPDNZ2008
Prvotnu jezgru naselja, Gornje selo, tvore jednostavne kamene katnice sagrađene na manjim parcelama zbijene u jezgru. Tu se nalazi upravno i sakralno središte s Kneževim dvorom (15. st.), crkvom Sv. Vlaha i župnim dvorom, kao i kuće dubrovačkih vlasteoskih obitelji Gethaldi i Pozze. Naselje razvedenog oblika i otvorenog tipa potječe iz razdoblja srednjeg vijeka, te se pruža niz istočne padine brda Gradina prilagođavajući se strmom terenu. Cjelokupno povijesno naselje prožima sustav nepravilnih ulica na koje se vežu kuće s terasama, dvorištima, te gospodarskim zgradama, sve okruženo vrtovima. Ljetnikovac Pucić, k.č. 146, 15. st., crkva Sv. Stjepana s grobljem, s ostacima ženskog samostana iz 14. st., crkva Rođenja Blažene Djevice Marije.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Utvrdna Farleta (Stinjiva), smještena na stjenovitom dijelu iznad obale, 15./16. st., crkva Male Gospe s grobljem, barok/19. st.	***IDPPDNZ2008
Naselje je planirano, sklopovi kuća u nizu orijentirani su prema unutrašnjem dvorištu. Danas je napušten, u ruševini.	***IDPPDNZ2008
Ostaci crkve Sv. Martina sa stećcima na Stinjavi.	***IDPPDNZ2008
U dnu usjeka između dva visoka brda nalaze se tri povijesne graditeljske cjeline koje zajedno čine cjeloviti urbanistički mikroprostor Trstenika: u unutrašnjosti su uvučena naselja Gornje i Donje selo, dok se uz obalu prostire naselje Trstenik. Najranije jezgre naselja nastaju na mjestima Gornjeg i Donjeg sela, to su hermetično zatvorene graditeljske cjeline koje su uskim putevima povezane s obalom. Oba naselja su organizirana na sličan način, njihove jezgre nastale su u 17. st. i satkane su od dvaju nasuprotnih nizova kuća koji zatvaraju ulicu, tvoreći manji centralni trg. Stambeni sklopovi smješteni na rubnim djelovima su imali i fortifikacijsku funkciju. Gornje selo: stambeno-gospodarski nizovi, k.č. 20-46; Donje selo: stambeno-gospodarski nizovi, k.č. 63-117. Kao posljedica snažnog privrednog uspona Pelješke župe krajem 15. i početkom 16. st., te izgradnje ceste koja povezuje vinorodno područje s morem, uz obalu se grade magazini za pohranu i odhranu vina. Razvojem pomorstva u 18. st. Trstenik postaje određeno brodovalno i glavna izlazna luka središnjeg dijela Pelješca, te se razvija obalni dio naselja kombiniranjem stambene i stam	***IDPPDNZ2008
Planirana grupa naselja: Gornje selo, Donje selo, Pantelići. Kula Zlatarić, 16. st., uz nju je nekada bio ljetnikovac, crkva Sv. Matije s grobljem, crkva Gospe od Karmena, 16. st., crkva Sv. Vida, crkva Sv. Ane na brijegu.	***IDPPDNZ2008
Kaštel Gučetić-Gozze, 14. st., smješten zapadno od naselja, a danas nema tragova, franjevački samostan i crkva Gospe Loretske, 17. st., crkva Sv. Spasa s grobljem, k.č. 189, 17./20. st., crkva Sv. Stjepana s grobljem, crkva Sv. Trojice, crkva Velike Gospe, župna crkva, crkva Sv. Frnačeske	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Ivana, 17. st., crkva Gospe Male, barok.	***IDPPDNZ2008
Grupa naselja: Potomje, Gruda. Crkva Sv. Petra s grobljem, 16. st., crkva Sv. Tome, 17./18./19. st., crkva Sv. Vida i Modesta, crkva Sv. Lucije, crkva Sv. Josipa, crkva Sv. Juraja na brdu, vinogradi na području Dingač.	***IDPPDNZ2008 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980

35.	42°58' N / 17°19' E	K.O. ŽUPANJE SELO ŽUPANJE SELO	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike 15./16. st.
36.	42°59' N / 17°19' E	K.O. OSKORUŠNO OSKORUŠNO	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
37.	42°57' N / 17°18' E	K.O. PODOBUČE PODBUČE	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
38.	42°59' N / 17°13' E	K.O. STANKOVIĆ STANKOVIĆ	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
39.	42°59' N / 17°12' E	K.O. OREBIĆ OREBIĆ	URBANA CJELINA 15. ST.	Planirano naselje s utvrđenom jezgrom iz doba Dubrovačke republike, 15. st.
40.	42°59' N / 17°08' E	K.O. KUČIŠTE KUČIŠTE	URBANA CJELINA 16. ST.	Cucisthe Villa u 16. st.
41.	42°59' N / 17°06' E	K.O. VIGANJ VIGANJ	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
42.	43°01' N / 17°06' E	K.O. NAKOVANJ NAKOVANJ	SREDNJOVJEKOVNA NASELJA	Zaseoci Gornji i Donji Nakovanj, od 14. st. pripada prostoru upravne jedinice Dubrovačke republike.
43.	43°02' N / 17°03' E	K.O. LOVIŠTE LOVIŠTE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
OPĆINA TRPANJ_SREDIŠTE TRPANJ				
44.	43°01' N / 17°17' E	K.O. TRPANJ TRPANJ	VIŠA AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA	
45.	43°00' N / 17°17' E	K.O. GORNJA VRUĆICA GORNJA VRUĆICA, NOVAČIĆI	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike, 15./16. st.
46.	43°01' N / 17°14' E	K.O. DONJA VRUĆICA DONJA VRUĆICA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
47.	43°01' N / 17°11' E	K.O. DUBA PELJEŠKA DUBA PELJEŠKA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 15./16. ST.	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.

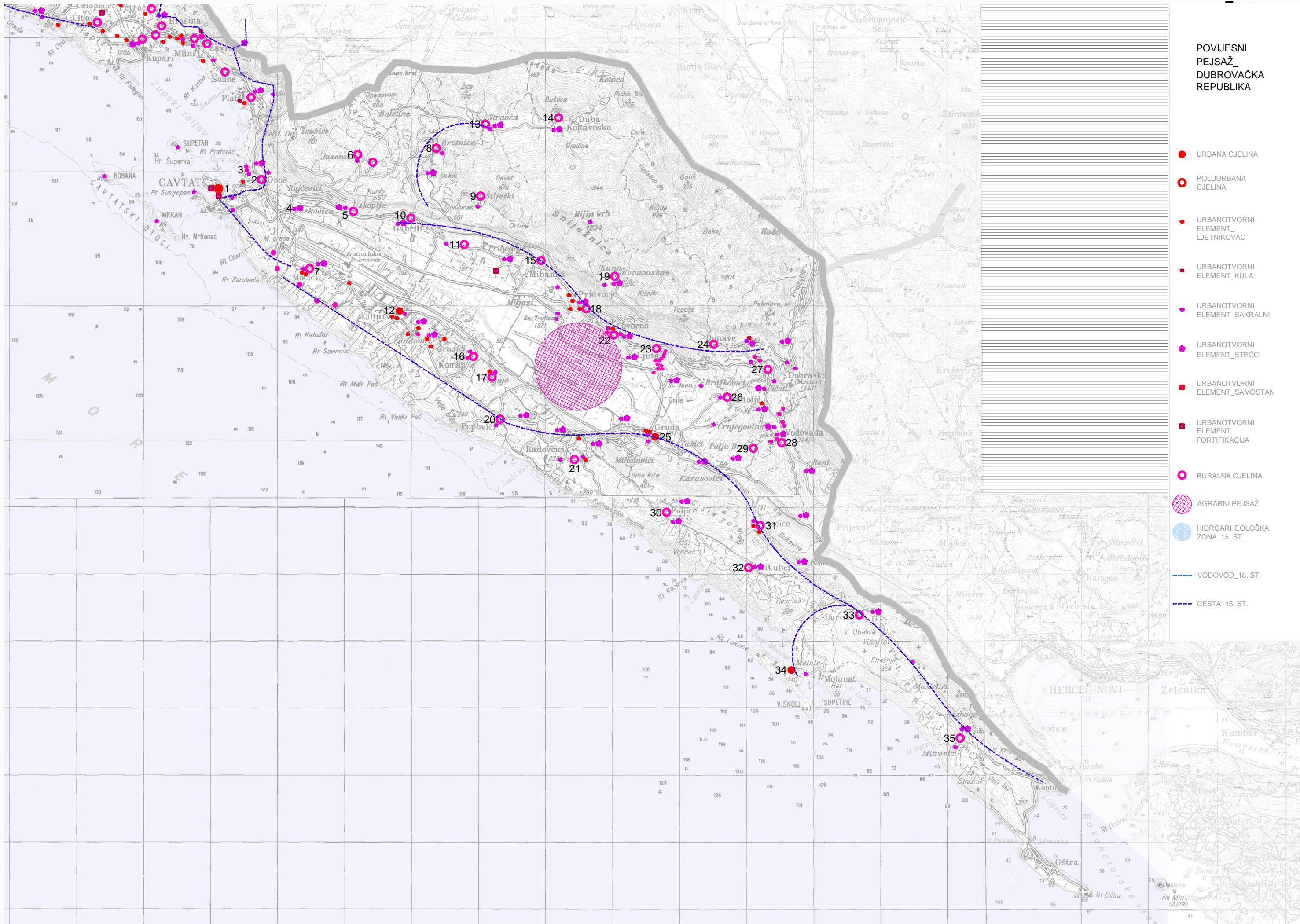

Grupa naselja: Županje selo: crkva Sv. Barnaba, ljetnikovac; Golubnica, Košarni do, Zakotorac, Postup: crkva Velike Gospe.	***IDPPDNZ2008 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980
Grupa naselja Oskorušno: franjevačka crkva, crkva Sv. Katarine, crkva Sv. Trojstva, Orhanovići, Zagrada.	***IDPPDNZ2008
Grupa naselja: Podbuće: crkva Sv. Andrije s grobljem; Borje: ljetnikovac Mažibradić, 16. st., crkva Gospe od Snijega, 18. st.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Jezgra srednjovjekovnog Orebića nastaje krajem 15. st. kao planirano, utvrđeno naselje s četiri paralelne ulice okomito postavljene prema morskoj obali, te središnjom i ugaonom kulom. Istovremeno se uz obalu istočnije utemeljila druga utvrđena stambena jezgra, Fiskovića selo, slobodnije i nepravilnije prostorne organizacije. Od 17. st. naselje se širi izvan utvrđenih jezgri, zaposjedajući prostor uz obalu, pritom preuzevši pravilnu parcelaciju naslijeđenu iz doba podjele zemlje među dubrovačkom vlastelom. Knežev dvor, franjevački samostan s crkvom Gospe od Anđela, k.č. 70-76, 153-156, 15. st., crkva Gospe od Karmena, k.č. 1, 17. st., crkva Sv. Roka, k.č. 2, crkva Navještenja, k.č. 123, 18. st.	***IDPPDNZ2008 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980
Kučiče se prvi put spominje pod nazivom Žukovac, stari dio naselja ispod brda u zemljišniku Stonskog rata 1333. g., a potom u 16. st. kao Cucisthe Villa. Najstariji dio naselja je u Donjem Kučiču, nedaleko od gotičke crkve Sv. Luke, k.č. 1 i renesansne crkve Gospe Luncijate, kao obrambeni urbani sklop uz palaču Lazarević (ljetnikovac Lazarević, k.č. 57, 18./19. st.), baroknu palacinu Lazarević i baroknu crkvu Sv. Trojstva iz 1752. g. (k.č. 2, 18. st.).	***IDPPDNZ2008
Predio Viganj, na padini brda, u prošlosti formiranja naselja odlikuje se obilježjima rasutog naselja te se sastoji od desetak manjih aglomeracija odmaknutih od mora. Dugo vremena obalni pojas je bio neizgrađen. Dominikanski samostan s crkvom Gospe od Rozarija, k.č. 171, 17. st., crkva Sv. Mihovila, k.č. 169, 18. st., ruševine crkve Sv. Sebastijana, k.č. 6, barok, crkva Sv. Luke, crkva Sv. Josipa.	***IDPPDNZ2008
Povijesni prostor Nakovanja nalazi se na visoravni okruženoj brdima. Na tom se prostoru u srednjem vijeku formiraju dva zaseoka, Gornji i Donji Nakovanj, naseobine stočara čije kuće tvore jednostavne rustične kamene zgrade pokrivene kamenim pločama koje se ističu svojom elementarnom utilitarnošću i jednostavnošću. Takve privremene nastambe stočara građene u suhozidu nazivaju se stani (Putilića i Dominikovića stani).	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Zgrada Kapetanije (kuća Gundulića), k.č. 247, 17. st., stambeni niz na predjelu Zalo, k.č. 23-33 (carinarnica i magazini), kompleks ljetnikovca Gundulić, 16./17. st., crkva Sv. Roka, k.č. 192, 16./17. st., crkva Sv. Križa s grobljem, kapela Sv. Antuna, k.č. 195, crkva Sv. Nikole, k.č. 255, crkva Gospe od Milosrđa, crkva Gospe od Karmela, župna crkva Sv. Petra i Pavla, k.č. 52 (nekada Sv. Mihovil), 17./20. st.	***IDPPDNZ2008
Ostaci stranja Zamanja, 16./17. st., magazin Gučetić, crkva Sv. Paškal, crkva Sv. Juraj s grobljem, crkva Sv. Marije, 17./19. st.	***IDPPDNZ2008
Grupa naselja: Ženjevka, tip ruralne cjeline iz 15./16. st., ratarsko-stočarsko naselje; Velji vrh, ruralna cjelina izrazite vrijednosti, 15./16. st.; Šeputi, ruralna cjelina ambijentalne vrijednosti; Donje selo, tip ruralne cjeline više ambijentalne vrijednosti. Ostaci ljetnikovca Ranjina s kapelom u uvali Divna, 16. st., crkva Sv. Kuzme i Damjana s grobljem, 18./19.-20. st.	***IDPPDNZ2008
Ljetnikovac Dobrosravić, stranji, k.č. 88, 17. st., ostaci ljetnikovca Bunić, k.č. 218, 219, 17. st., crkva Sv. Mare (Margarite) s grobljem, k.č. 82, 14.-15. st., crkva Sv. Antuna.	***IDPPDNZ2008

POVIJESNI PEJSAŽ_DUBROVAČKA REPUBLIKA

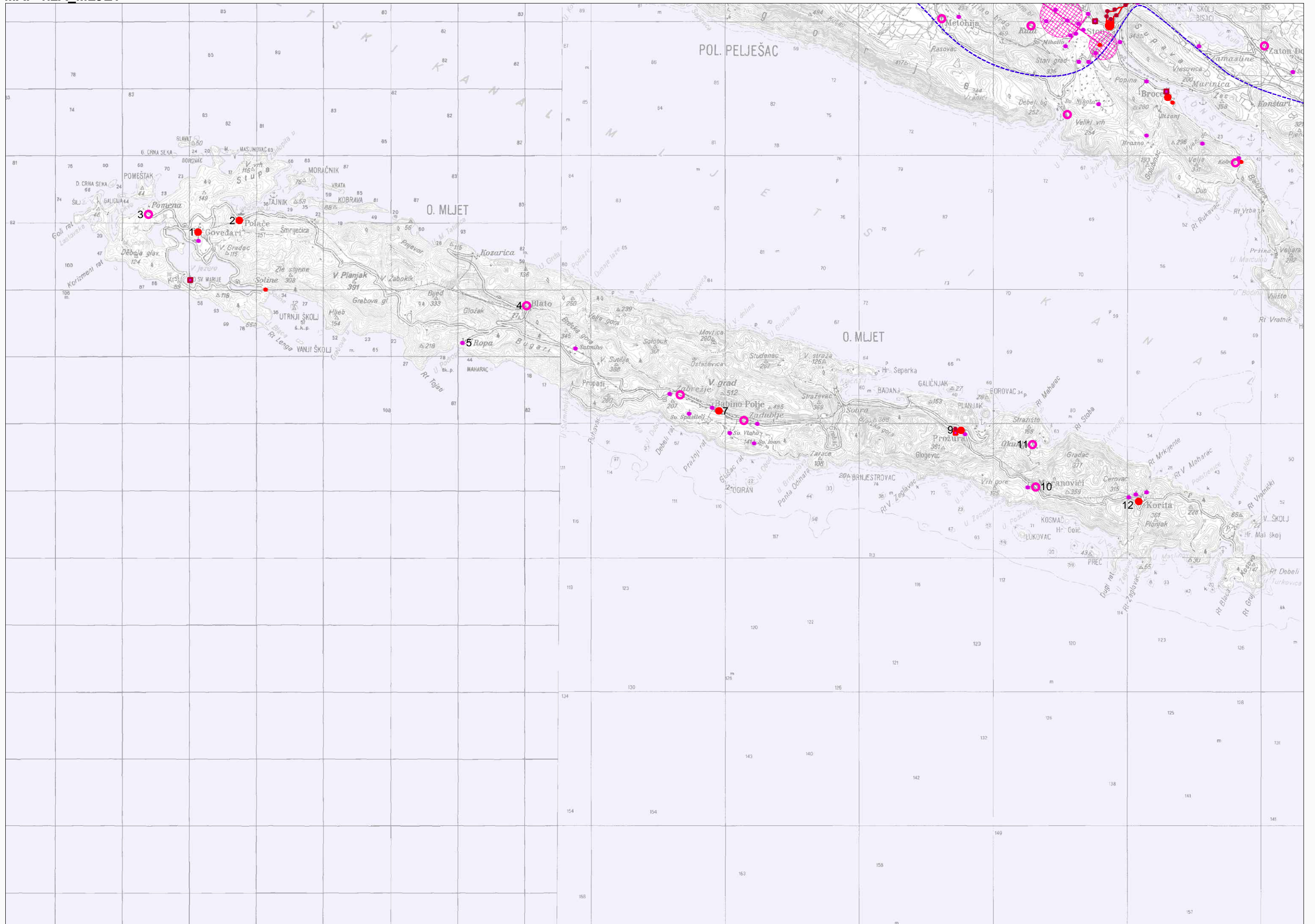
- URBANA CJELINA
- POLUURBANA CJELINA
- URBANOTVORNI ELEMENT_LJETNIKOVAČ
- URBANOTVORNI ELEMENT_KULA
- URBANOTVORNI ELEMENT_SAKRALNI
- URBANOTVORNI ELEMENT_STEĆCI
- URBANOTVORNI ELEMENT_SAMOSTAN
- URBANOTVORNI ELEMENT_FORTIFIKACIJA
- RURALNA CJELINA
- AGRARNI PEJSAŽ
- HIDROARHEOLOŠKA ZONA_15. ST.
- VODOVOD_15. ST.
- CESTA_15. ST.

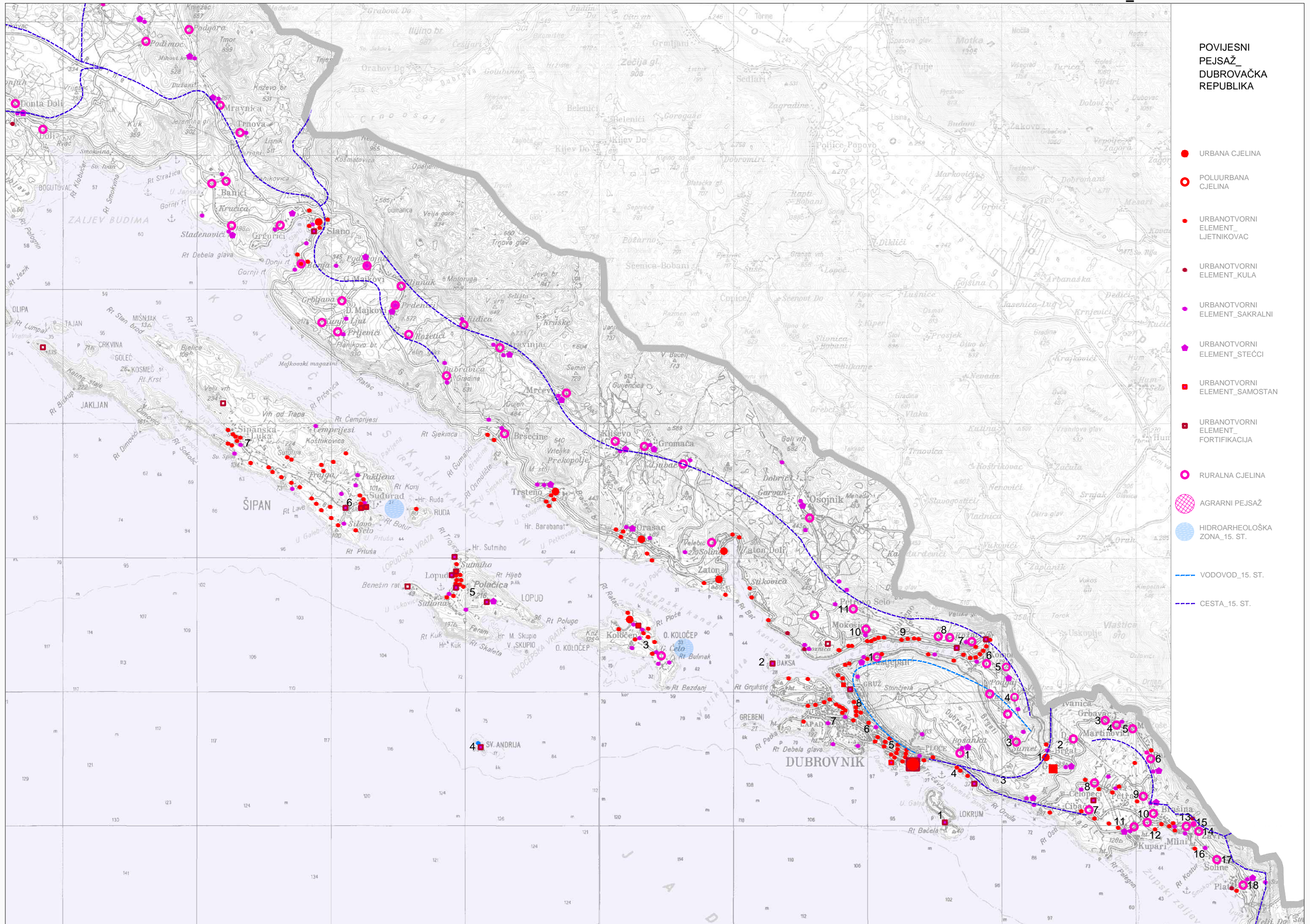

POVIJESNI PEJSAŽ_DUBROVAČKA REPUBLIKA

- URBANA CJELINA
- POLUURBANA CJELINA
- URBANOTVORNI ELEMENT_LJETNIKOVAC
- URBANOTVORNI ELEMENT_KULA
- URBANOTVORNI ELEMENT_SAKRALNI
- URBANOTVORNI ELEMENT_STEĆCI
- URBANOTVORNI ELEMENT_SAMOSTAN
- URBANOTVORNI ELEMENT_FORTIFIKACIJA
- RURALNA CJELINA
- AGRARNI PEJSAŽ
- HIDROARHEOLOŠKA ZONA_15. ST.
- VODOVOD_15. ST.
- CESTA_15. ST.

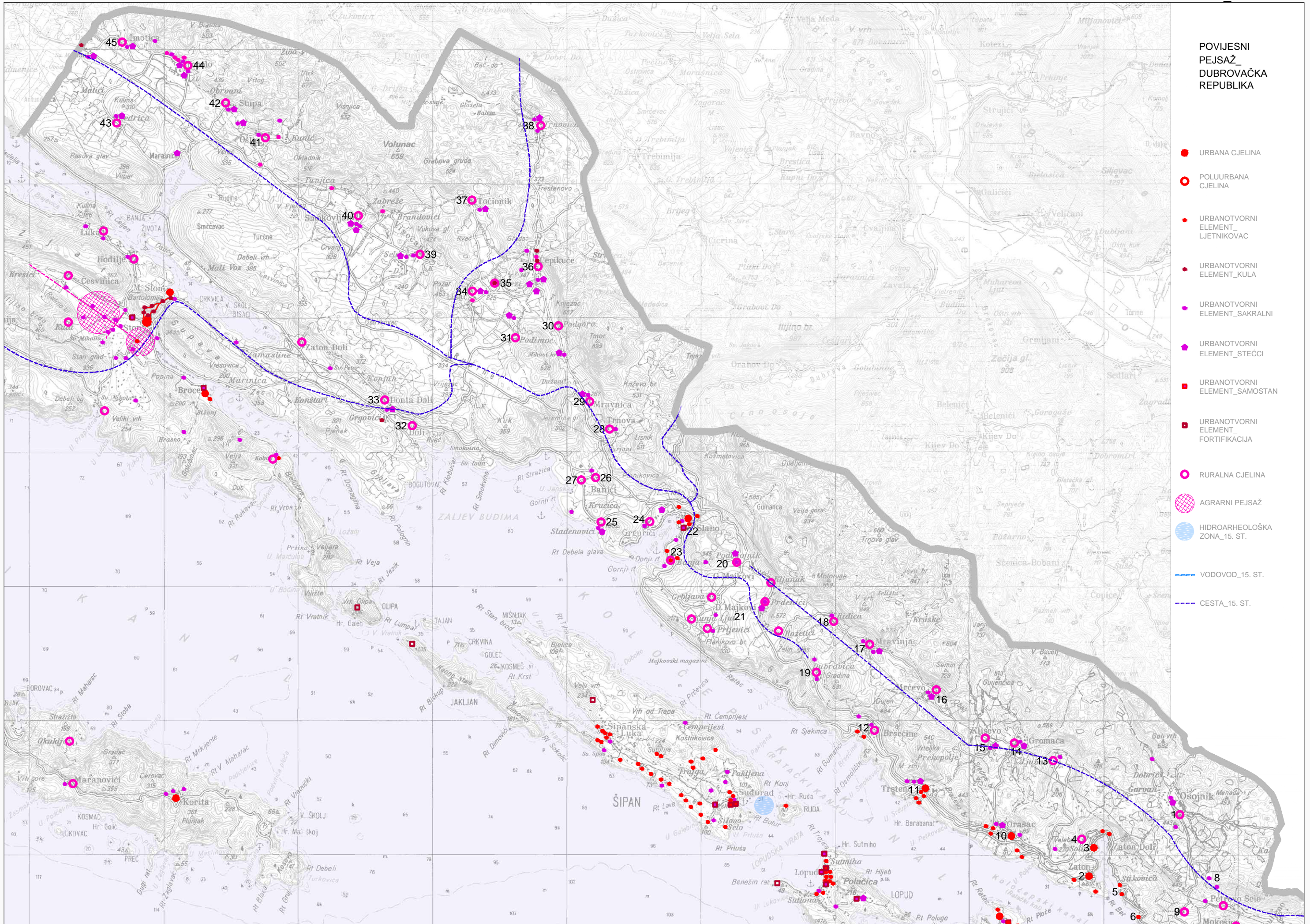
MAP 1.2A_MLJET

POVIJESNI PEJSAŽ_DUBROVAČKA REPUBLIKA

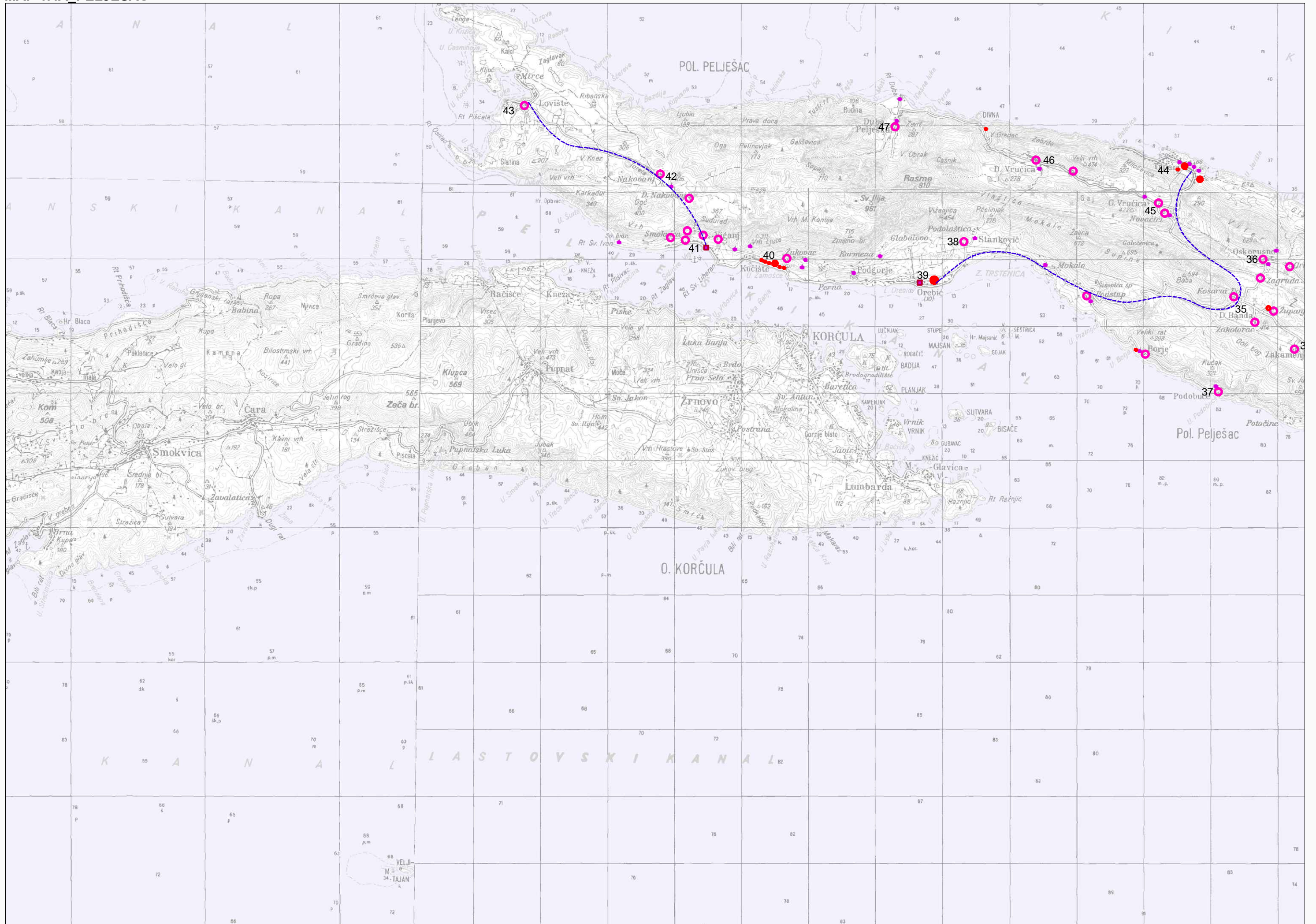
- URBANA CJELINA
- POLUURBANA CJELINA
- URBANOTVORNI ELEMENT_LJETNIKOVAC
- URBANOTVORNI ELEMENT_KULA
- URBANOTVORNI ELEMENT_SAKRALNI
- URBANOTVORNI ELEMENT_STEĆCI
- URBANOTVORNI ELEMENT_SAMOSTAN
- URBANOTVORNI ELEMENT_FORTIFIKACIJA
- RURALNA CJELINA
- AGRARNI PEJSAŽ
- HIDROARHEOLOŠKA ZONA_15. ST.
- VODOVOD_15. ST.
- CESTA_15. ST.

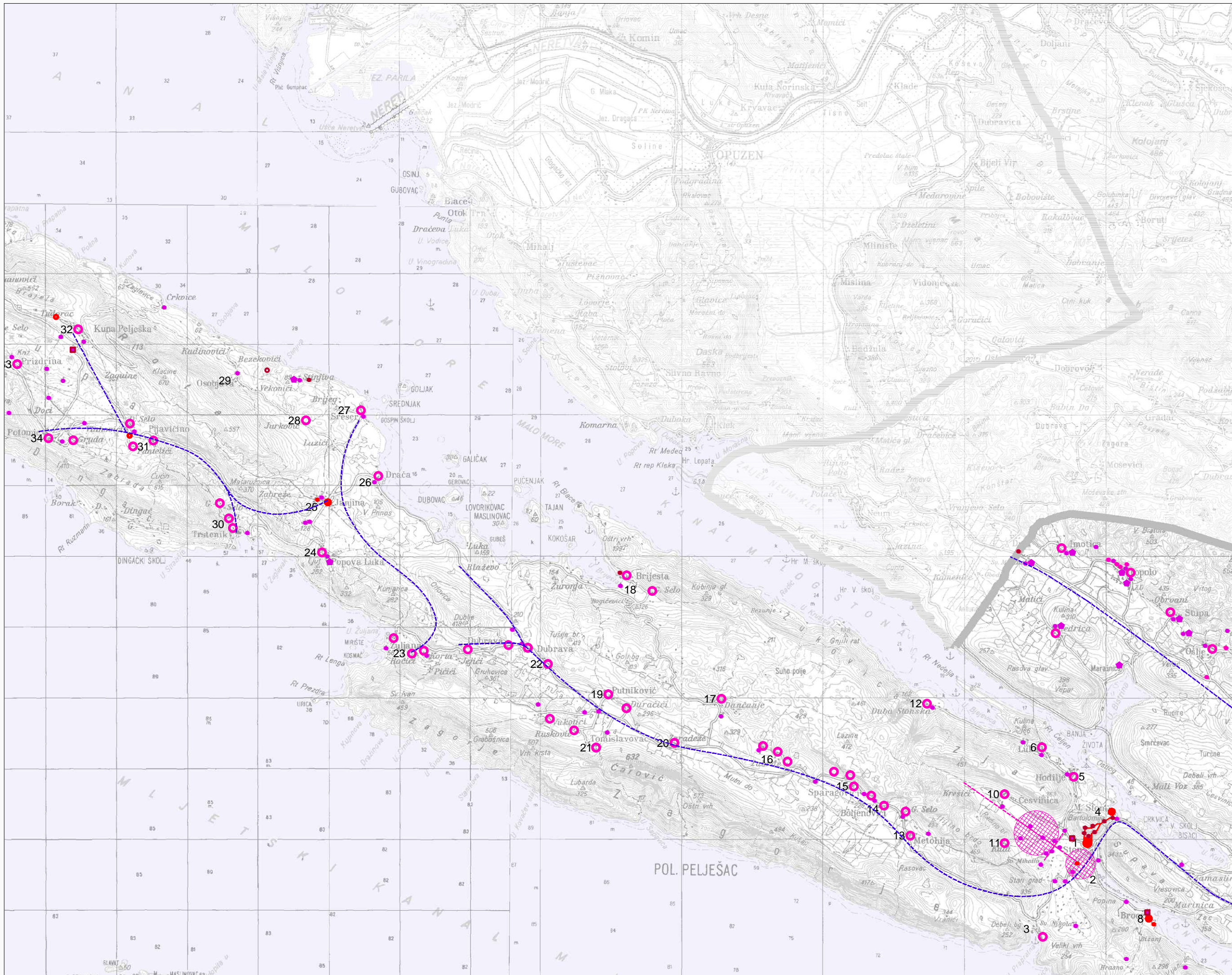

POVIJESNI PEJSAŽ_DUBROVAČKA REPUBLIKA

- URBANA CJELINA
- POLUURBANA CJELINA
- URBANOTVORNI ELEMENT_LJETNIKOVAC
- URBANOTVORNI ELEMENT_KULA
- URBANOTVORNI ELEMENT_SAKRALNI
- URBANOTVORNI ELEMENT_STECCI
- URBANOTVORNI ELEMENT_SAMOSTAN
- URBANOTVORNI ELEMENT_FORTIFIKACIJA
- RURALNA CJELINA
- AGRARNI PEJSAŽ
- HIDROARHEOLOŠKA ZONA_15. ST.
- VODOVOD_15. ST.
- CESTA_15. ST.

MAP 1.4A PELJEŠAC

POVIJESNI PEJSAŽ_DUBROVAČKA REPUBLIKA

- URBANA CJELINA
- POLUURBANA CJELINA
- URBANOTVORNI ELEMENT_LJETNIKOVAC
- URBANOTVORNI ELEMENT_KULA
- URBANOTVORNI ELEMENT_SAKRALNI
- URBANOTVORNI ELEMENT_STEĆCI
- URBANOTVORNI ELEMENT_SAMOSTAN
- URBANOTVORNI ELEMENT_FORTIFIKACIJA
- RURALNA CJELINA
- AGRARNI PEJSAŽ
- HIDROARHEOLOŠKA ZONA_15. ST.
- VODOVOD_15. ST.
- CESTA_15. ST.

POVIJESNI PEJSAŽ_DUBROVAČKA REPUBLIKA

- URBANA CJELINA
- POLUURBANA CJELINA
- URBANOTVORNI ELEMENT_LJETNIKOVAC
- URBANOTVORNI ELEMENT_KULA
- URBANOTVORNI ELEMENT_SAKRALNI
- ◆ URBANOTVORNI ELEMENT_STEĆCI
- URBANOTVORNI ELEMENT_SAMOSTAN
- URBANOTVORNI ELEMENT_FORTIFIKACIJA
- RURALNA CJELINA
- ⊗ AGRARNI PEJSAŽ
- ⊗ HIDROARHEOLOŠKA ZONA_15. ST.
- VODOVOD_15. ST.
- CESTA_15. ST.

3. TRANSFORMACIJA PROSTORA I_ PRAPOVIJEST / ANTIKA

3.1. ELEMENTARNI PEJSAŽ _studija osnovnog pejisaža

3.2. ARHEOLOŠKI PEJSAŽ (prapovijest, antika)

3.2.1. Prapovijesni pejisaž

3.2.2. Antički pejisaž

3.3. TABLICE: RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJE IZGRAĐENIH STRUKTURA

TAB 2: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ teritorij Dubrovačke Republike

3.4. KARTOGRAMI: RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJE IZGRAĐENIH STRUKTURA

MAP 2: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ teritorij Dubrovačke Republike

MAP 2.1: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ Konavle

MAP 2.2: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ Grad, Elafiti i Astoreja

MAP 2.3: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ Primorje

MAP 2.4: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ Pelješac

MAP 2.5: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ Lastovo

3. TRANSFORMACIJA PROSTORA I_ PRAPOVIJEST / ANTIKA

Pejsaž se formirao kroz dug vremenski period, spontano i planski kroz ljudsko djelovanje u prostoru. U dubrovačkom pejsažu ta interakcija prirode i djelovanja čovjeka rezultirala je iznimnim dosezima i prerasla u organiziranu cjelinu zajedničkog djelovanja kada je kompletan pejsaž, sa svim strukturama, rezultat stoljetne kulture. Tada prirodni prostor predstavlja konstitutivni dio arhitekture, neodvojiv je od nje, te govorimo o totalnom arhitektonskom prostoru ili o urbaniziranom pejsažu.

Takav homogeni sustav u konstantnoj je mijeni i njegovo je uspješno oblikovanje moguće jedino uz prihvaćanje prostorno vremenske dinamike. Da bi se usmjerile transformacije prostora, potrebno je razumjeti procese koji su se odvijali u prošlosti.¹¹⁸ Tako znanstvene analize povijesnog slijeda promjena u sintezi s apstraktnim modelima promišljanja prostora čine podlogu za razvojno-umjetnički koncept oblikovanja suvremenog pejsaža.

Elementarni ili osnovni pejsaž predstavlja prvo, osnovno stanje prostora. To je razvojni stadij od kojeg počinjemo pratiti transformacije nekog teritorija. Važno je započeti s analizama prve prirode, tektonikom i geomorfologijom jer su čak i najranije antropogene strukture pozicionirane i oblikovane u skladu s prirodom koja ih okružuje. Sve strukture iz prošlih perioda superponirane s prirodom formiraju suvremeni urbanizirani pejsaž.

Tako se paralelno s razvojem naselja razvija i cjelokupan pejsaž s gusto isprepletenim strukturama koje ga definiraju - od predurbanog preko protourbanog do urbaniziranog.

GENEZA URBANIZIRANOG PEJSAŽA

„Velike civilizacije antičkoga svijeta stvorile su urbane kulture.“¹¹⁹ Na proces postanka i razvitka grada, pa tako i cjelokupnog prostora njegovog djelovanja, utječu sve povijesne silnice koje pokreću opći razvitak nekog društva u svim sferama materijalne i duhovne kulture. Tako se i urbanizirani pejsaž mora promatrati u kontekstu razvoja određene kulture.

---

¹¹⁸ Ovu metodu je preporučivao već Aristotel u *Politici* (I, 1, 3; 398): Ovo pak što se izlaže postat će proučavateljima jasno slijedećim postupkom: u drugim predmetima treba ono što je složeno rasčlaniti do nerastavljivih djelića (to su, naime, najmanje čestice svega). Na isti ćemo način razmatrati od čega se sastoji gradovi-države i tako ćemo razumjeti više o njima, i o tome u čemu se jedan od drugog razlikuje, te što treba prihvatiti kao znanstveno o svakoj sastavnici koja se spomene. Bude li pak tko pojave u nastanku razmatrao od samog početka, ponajbolje će ih razumjeti – i u ovom predmetu, kao i u drugima. (SUIĆ, 2003:83)

¹¹⁹ SUIĆ, 2003:17

Poleogenezu¹²⁰ na istočnoj obali Jadrana obradio je prof. Suić u knjizi *Antički grad na istočnom Jadranu*.¹²¹ Možemo zaključiti da prostor koji je gusto premrežen antropogenim strukturama poprima razvojni stadij kulture koja se u njemu odvija. U slučaju dubrovačkog teritorija, prostor preuzima proces nastajanja urbaniziranog pejzaža prema poleogenezi koja se na njemu odvija te razlikujemo tri faze geneze urbaniziranog pejzaža. Najstarija je faza predurbaniziranog pejzaža kada naselja i ostale strukture na promatranom prostoru nemaju nikakve atribute karakteristične za grad kulturne epohe kojoj pripadaju. Slijedeća je faza protourbaniziranog pejzaža te označava razdoblje razvitka teritorija kada naselja na njemu prelaze iz ruralnih u urbana središta. Urbanizirani pejzaž je treća i zadnja razvojna faza u kojoj cijeli prostor s gradovima čini jednu upravopolitičku, organizacijsku, ekonomsku i socijalnu cjelinu te se to odražava u novoj kvaliteti materijalne realizacije urbane kulture.

Takav urbanizirani pejzaž doživljava daljnje transformacije u odnosu na razvoj kulture i vladajuće društvene odnose.

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_46: DUBROVNIK; foto: Petit Salon Weiss Raguse, zapadni dio grada u 19. st.

¹²⁰ Poleogeneza je razvojni put nekog naselja od nastanka do stjecanja urbanih odlika. SUIĆ, 2003:17

¹²¹ Istraživanja prof. Suića promatraju poleogenezu u širem sociološkom kontekstu, uzimaju u obzir sve komponente i faktore koji kondicioniraju povijesni razvitak određenog društva, te rezultiraju interdisciplinarnom studijom procesa urbanizacije.

3.1. ELEMENTARNI PEJSAŽ _STUDIJA OSNOVNOG PEJSAŽA (PRVA PRIRODA)

„Vidljiv je svijet beskrajan... ne obazire se na teritorijalna ograničenja i opire umjetnim razdiobama što se urezuju među narode na neograničenom reljefu Zemlje. Vidljiv svijet protestira protiv svih granica. Usprkos tome, svo opažanje i razumijevanje, upravo svaka djelatnost pretpostavlja izdvajanje ograničenih područja iz neograničenog svijeta.“¹²²

Prva priroda ili elementarni pejzaž formiran je u davnom vremenu kada se stvarala geostruktura planeta izdizanjem i preklapanjem tektonskih ploča. Tada je definirano i područje Dubrovnika omeđeno s dva tektonska rasjeda koji su formirali Bokokotorski zaljev i dolinu rijeke Neretve te tako odredili taj prostor već u davnoj prošlosti. Rasjedi se šire iz velikoga tektonskog procjepa koji teče sredinom Jadranskog mora, od Dubrovnika u smjeru sjeverozapada u dužini od 200 km.¹²³ Tako područje Dubrovnika leži na Euroazijskoj ploči, dok je područje Italije na Jadranskoj mikroploči koja je dio Afričke ploče¹²⁴.

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_47: GEOMORFOLOŠKE GRANICE PROSTORA, tektonski rasjed koji definira granice dubrovačkog prostora

¹²² ARNHEIM, 1974

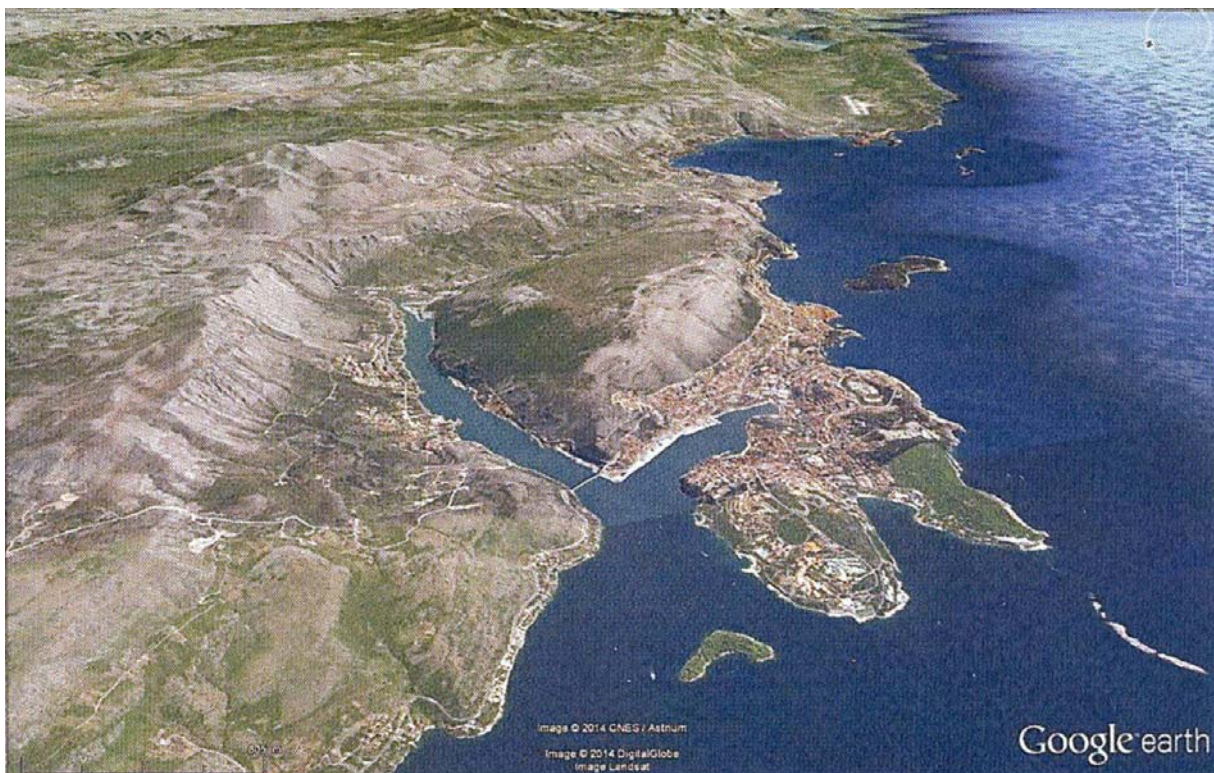
¹²³ Centralni Jadranski rasjed i njegovi odvojci prema istočnoj obali vide se na snimci dubine mora

¹²⁴ BEGOVIĆ, SCHRUNK: Rising of the sea level GIS 2008

Pomicanje tih ploča kroz milenijski period uzrokovalo je u pejzažu promjene poput podizanja razine mora te promjene konfiguracije obale (odvajanja dijelova kopna, poluotoci postaju otoci i sl.).

Pejzaž je sam po sebi dinamički sustav, u konstantnoj mijeni pod utjecajem prirodnih faktora. Dubrovački prostor je zbog svog karakterističnog položaja na uskom pojasu između visokih planinskih lanaca i mora izložen izrazitim promjenama karakterističnima za obalne prostore: mijena odnosa mora i kopna (dnevni i mjesečni ritam plime i oseke), struje, vjetrovi i topografija mora kombinirano stvaraju taj nestalni svijet.

Urbanizirani pejzaž Dubrovnika obuhvaća prostor koji je povijesno definiran kao teritorij Dubrovačke Republike i za njegovu su analizu izrazito važne i kontaktne zone: Donjoneretvanski kraj (delta Neretve) i otok Korčula, što sve zajedno formira današnji upravno-teritorijalni ustroj Dubrovačko-neretvanske županije te Bokotorski zaljev koji formira jugoistočnu granicu ovog teritorija. Taj prostor uključuje nekoliko manjih, geografski individualiziranih, prostornih cjelina: uski obalni pojas, otoke i poluotok Pelješac. Dubrovačko područje nema unutar Hrvatske svoju zagoru jer se u neposrednom zaleđu obalnog pojasa nalazi državna granica s BiH i Crnom Gorom koja ga dijeli od njegova prirodnog zaleđa.

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA
SL_48: DUBROVNIK S UŽOM OKOLICOM; Google earth

Iako u sastavu i građi regije prevladavaju vapnenci i dolomiti, zbog južnog položaja i specifične reljefne konfiguracije izloženija je pučinskim maritimnim utjecajima. To se odražava u odgovarajućim klimatsko-ekološkim obilježjima, toplijim zimama, izrazitijim ljetnim sušama i većem udjelu zimzelene vegetacije nego u ostalim dijelovima makroregije. Kada se Dubrovniku prilazi cestom sa sjeverozapada već na početku teritorija nekadašnje Republike, tamo od Pelješca, krajolik je bujniji, vegetacija sočnija, čempresi i ostala stabla viša, klima toplija.¹²⁵

Dubrovačko primorje u užem smislu odnosi se samo na obalni pojas od Stonskog zaljeva do Rijeke dubrovačke, a u širem na cijeli primorski pojas od državne granice s BiH na sjeverozapadu do poluotoka Prevlake s rtom Oštro na jugoistoku (s dijelom priobalja sjeverno od Rijeke dubrovačke, gradskom aglomeracijom Dubrovnika, Župom dubrovačkom i Konavlima).

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA
SL_49: MALOSTONSKI ZALJEV

---

¹²⁵ BABIĆ, 2005:104-109

Područje Grada stalno se razvija koristeći se geografskim prednostima svog položaja. Nasipanjem močvarne doline između dubokog Gruškog zaljeva na sjeveru i Starog porta na jugu i izgradnjom Place (Straduna) još u srednjem vijeku, stara gradska jezgra spojena je s predgrađem na drugoj strani udoline na padinama Srđa (412 m). Slika Dubrovnika nezamisliva je bez strmih padina Srđa u pozadini i bez povorki čempresa prema Višnjici. Na zapadnom dijelu poluotoka Lapad, iznad uvale, izdvaja se Park šuma alepskog bora i makije na dva stožasta brežuljka nazvana Velika i Mala Petka.

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_50: DUBROVNIK NA STARIM RAZGLEDNICAMA; ***2014, DANI KRAJOLIKA

Sjeveroistočno od Grada nalazi se duboko uvučeni zaljev, Rijeka dubrovačka, nastao potapanjem doline rječice Omble, dužine 5 km, a širine 200 do 400 metara.¹²⁶ To područje ekološki je veoma specifično zbog miješanja dotoka slatke vode krške ponornice Omble i slane vode s otvorenog mora.¹²⁷ Obalna linija je niska i pristupačna s autohtonom vegetacijom palmi, jablanova i čempresa, trstike i šaša uz močvarni izvor, te je zbog prirodnih vrijednosti proglašena osobito vrijednim krajobrazom.

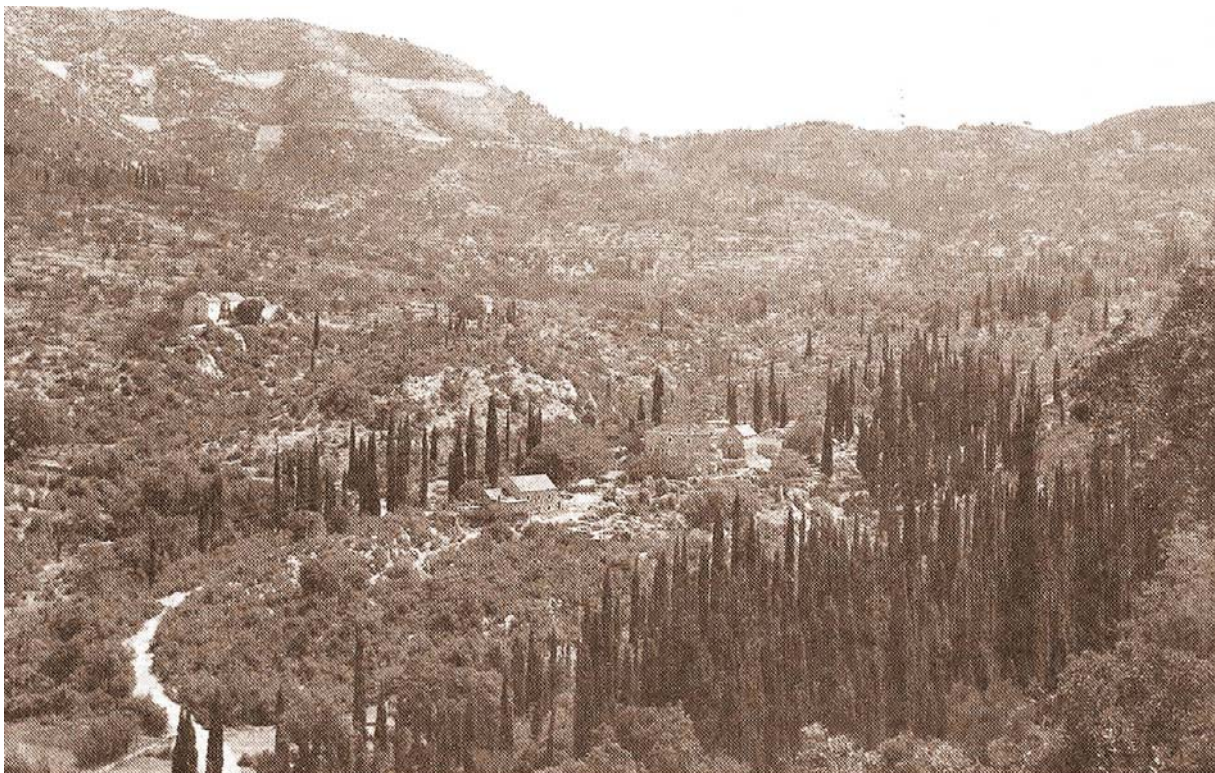
TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_51: RIJEKA DUBROVAČKA, Područje između Rožata i Komolca; GRUJIĆ, 1991

¹²⁶ Svi geografski podaci o veličinama, karakteristikama tla i vegetacije su preuzeti iz Atlasa geografskih karata Hrvatske

¹²⁷ Kao što Vitruvije piše: zdrava močvarna područja jer se miješaju morska i pitka voda

Iznad Rijeke, kod mjesta Pobrežje, nalazi se Močiljska špilja, najduži speleološki objekt Dubrovačkog primorja, te je zbog vrijednih geomorfoloških, paleontoloških i arheoloških karakteristika zaštićena kao geomorfološki spomenik prirode. Terasiranjem tla na sjevernim padinama Rijeke dubrovačke koje je još i danas evidentno, u renesansi se formiraju manji poljoprivredni posjedi, a njihovi vlasnici, dubrovački plemići, izgradili su na obali brojne ljetnikovce. Od izvorišta rijeke Omble prema jugoistoku pruža se Komolačka kotlina, plodna poljoprivredna udolina iznad koje se nalazi prijevoj Brgat s cestom izgrađenom na trasi povijesnog karavanskog puta prema granici.¹²⁸

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA
SL_52: ŠUMET; GRUJIĆ, 1991

---

¹²⁸ ***2014; Identifikacija i valorizacija prirodne i graditeljske baštine područja Dubrovnika u prostornom kontekstu

Župa dubrovačka predstavlja izrazit i dobro omeđen geografski prostor između brda Žarkovica na zapadu i Konavala s Cavtatom na istoku. Ovdje se more uvuklo duboko u kopno i stvorilo prelijepi župski zaljev nad kojim se nadvisuju brda između kojih je plodno polje s brojnim podzemnim vodama i bistrim izvorima.

Konavle se pružaju u dinarskom smjeru podno Orjena, od Plata na sjeverozapadu do rta Oštro na jugoistoku, u duljini od 20 kilometara. Sastoje se od niže flišne udoline s plodnim Konavoskim poljem (Konavle u užem smislu), niskog priobalnog grebena i unutrašnjeg višeg vapnenačkog područja (Snježnica, 1234 m).

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_53: ŽUPSKO POLJE; GRUJIĆ, 1991

Pelješac, površine 348 km², smješten je između Neretvanskog i Malostonskog kanala na sjeveru te Pelješkog i Mljetskog kanala na jugu. Dug je 62 km, a širok samo 3 do 8 km. Sa susjednim kopnom povezan je 1.5 km širokom Stonskom prevlakom, pa svojim općim geografskim obilježjima više nalikuje na otok nego na poluotok. U reljefnoj strukturi dominiraju dva niza vapnenačkih bila, između kojih se u središnjem dijelu pruža prostrana dolomitna zavalala. Njezini su niži dijelovi pokriveni flišnim naslagama na kojima su najvrjednije agrarne površine (Župa). Najviši dio Pelješca je u zapadnom dijelu poluotoka (vrh Sv. Ilija, 961 m), gdje širina Pelješkog kanala iznosi samo 1270 metara. Zbog reljefne barijere na sjeveru taj kanal pruža sigurnu zaštitu brodovima od udara bure i u prošlosti je imao ulogu južnih vrata srednjeg primorja.

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_54: STON; foto: I. Tutek

Prostornu cjelinu otoka čine veći otoci Mljet i Lastovo, Elafitski otoci i nekoliko pučinskih otočića.

Mljet, najveći među njima, zaprema površinu od oko 100 km², dug je 37, a širok do 3.8 km. Pruža se usporedno s istočnim dijelom Pelješca od kojeg je odvojen Mljetskim kanalom, prosječno širokim 8 km. Sjeverozapadni dio Mljeta (Rt Goli) udaljen je 18 km od otoka Korčule, a jugoistočni dio (Rt Gruj) oko 30 km od Dubrovnika. U produžetku Mljetskog kanala dva su pomorska prolaza važna za našu obalnu plovidbu (Pelješki kanal i Vratnik). Prvi prolaz jedan je od najvažnijih prilaza dubrovačkoj (gruškoj) luci, a drugi čini glavna vrata između južnog i srednjeg dijela Hrvatskog primorja. S druge strane otoka pruža se otvoreno more što mu daje karakter pučinskog otoka.

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA
SL_55: MLJET; Google

Kao i većina drugih južnojadranskih otoka, građen je pretežno od krednih vapnenaca i dolomita. Uz jugozapadnu i jugoistočnu obalu pružaju se dva niza vapnenačkih uzvisina, između kojih su krške udoline – dolovi i polja (Polačno, Ivanovo, Kneže i Blatsko polje). U jugoistočnom dijelu otoka, iznad obalnih vapnenačkih uzvisina nalazi se središnji greben (Velji grad, 514 m), a južno od njega su najveće ravničarske površine otoka (najprostranije je Babino polje). Na krajnjem sjeverozapadnom dijelu je niz uzvisina koji od otvorenog mora zagrađuje kršku udolinu s Mljetskim jezerima nastalim izdizanjem morske razine u holocenu kad su dna nekih krških udolina pretvorena u zaljeve.

Položaj i oblik otoka uvjetuju izrazita klimatsko-ekološka obilježja s prevlašću zimzelene šume hrasta crnike i alepskog bora koje se prostiru na 72% njegove površine, a najbolje su sačuvane na sjeverozapadnoj strani otoka gdje su tek manje površine iskrčene i zamijenjene kulturnom vegetacijom.

Lastovo, najistureniji od otoka, nalazi se oko 14 km južno od otoka Korčule i oko 32 km zapadno od Mljeta. Uz izrazitu maritimnost, takav pučinski položaj još više ističe njegov otočni karakter i u društveno-geografskom pogledu. Površine 41 km², proteže se u dužini od oko 10 km u smjeru istok-zapad, a širok je nešto manje od 6 km. Na zapadu, istoku i sjeveroistoku okružen je brojnim otočićima s kojima čini Lastovsku otočnu skupinu s ukupnom površinom od 47 km².

Građen je od krednih vapnenaca i dolomita te ga karakterizira dinamičan reljef s najvišim uzvišenjem (Hum, 417 m) u središnjem dijelu polja, prostranim poljem (Vinopolje) na zapadu te strmom i slabo razvedenom obalom na istoku i jugoistoku.

Lastovo je, uz Mljet, najpošumljeniji otok ovog područja te se pod šumom i makijom nalazi se više od 70% njegove površine. Osim očuvanosti, vegetacijski pokrov karakterizira i raznovrstan floristički sastav (dominiraju česmina i bijeli bor).

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA
SL_56: LASTOVO; Google

Između južnog Pelješca i Dubrovnika pruža se dvadesetak otoka i hridi pod zajedničkim nazivom Elafiti (Elafitski ili Jelenski otoci). Od sjevernog dijela Dubrovačkog primorja odvojeni su uskim i dugačkim Koločepskim kanalom. Pružaju se usporedno s obalom, u smjeru dinarskog brazdanja, sjeverozapad-jugoistok. Skupini pripadaju otoci Jakljan, Šipan, Ruda, Lopud, Koločep, Daksa te otočići Olipa, Tajan, Crkvine i Sveti Andrija. Među njima se izdvaja najveći, oko 9 km dug i gotovo 3 km širok, otok Šipan, nakon kojeg, u rasponu veličina od 2 do 5 km², slijede Lopud, Jakljan i Koločep. Kao i susjedno kopno, Elafitski otoci pretežno su građeni od vapnenaca. Na većim otocima ističu se rubna vapnenačka bila između kojih su udoline i zaljevi u mekšim dolomitima.

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA
SL_57: ELAFITSKI OTOCI; Google

KONTAKTNE ZONE: DELTA NERETVE, KORČULA, BOKOKOTORSKI ZALJEV

Kontaktne zone izrazito su bitne za praćenje razvoja pejzaža jer utječu na transformacije, a ponekad su za njih i direktan povod, koje se događaju unutar određenog teritorija. To je područje koje u određenim fazama formiranja pejzaža sadrži zajedničke elemente s matičnim prostorom, ali se u presudnim karakteristikama ipak razlikuje od njega te tako definira granicu.

Donjoneretvanski kraj obuhvaća nizinski prostor delte s obalom Neretvanskog kanala, naplavnu ravnicu donjeg toka Neretve i krški bezvodni rub. Neretvanska ravnica u prošlosti je bila močvarno područje sve dok u drugoj polovici 18. stoljeća od strane mletačkih vlasti nije provedena ograničena melioracija radi uzgoja žitarica. Preobrazba niske i poplavne delte započela je krajem 19. stoljeća kad je regulirano korito Neretve od mora do Metkovića i kad je počelo isušivanje močvara s ciljem dobivanja plodnih površina. Tako je postupno stvoren specifičan tip kultiviranog krajolika.

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_58: DELTA NERETVE; Google

Korčula, površine 276 km² te dužine 47 i širine 7,6 km, pruža se u smjeru istok-zapad između Korčulanskog i Pelješkog kanala na sjeveru te Lastovskog na jugu. Otok je blago brežuljkast s najvišim uzvišenjem u središnjem dijelu (Klupca, 569 m) od kojeg se prema istoku i zapadu postupno spuštaju krška udubljenja s nekoliko udolina od kojih je najveća Blatsko polje u zapadnom dijelu, tradicionalno najvažnija agrarna zona otoka. Ugodan okoliš osiguravaju relativno dobro sačuvane šume crnog bora i hrasta crnike te južni položaj i maritimnost koji ublažavaju temperaturne ekstreme.¹²⁹

Povoljni uvjeti prirodne osnove pogodovali su ranom naseljavanju i tisućljetnom kontinuitetu naseljenosti dubrovačkog područja, a slojevit i kompleksan povijesno-geografski razvoj zrcali se u osebujnom kulturnom pejzažu.

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA
SL_59: KORČULA; Google

---

¹²⁹ Svi geografski podaci o veličinama, karakteristikama tla i vegetacije preuzeti su iz Atlasa geografskih karata Hrvatske

3.2. ARHEOLOŠKI PEJSAŽ _PRAPOVIJEST, ANTIKA, RANI SREDNJI VIJEK

3.2.1. PRAPOVIJESNI PEJSAŽ

„Gotovo sva urbana naselja na našem obalnom prostoru imala su prije susreta s vanjskim civilizacijama svoju predurbanu i protourbanu fazu.“¹³⁰ Dubrovački pejisaž, koji je u prapovijesnom periodu bio isprepleten antropogenim strukturama, razvijao se od predurbanog, preko protourbanog do urbaniziranog antičkog pejisaža. Duh antike dalje se transponirao u Republici novim urbanotvornim elementima te je tako nastao urbanizirani pejisaž Dubrovačke republike. Dakle, da bismo pratili razvoj pejisaža koji je već u prapovijesti bio izrazito definiran ljudskim utjecajem, potrebno je analizirati načine i pravila tog djelovanja. Tako u prapovijesti pratimo razvoj struktura od predurbanih, preko protourbanih do urbanih te nam to određuje i stupanj razvoja cjelokupnog prostora¹³¹.

Na Dubrovačkom prostoru evidentirano je mnoštvo arheoloških lokaliteta, od paleolitičkih do ranosrednjovjekovnih, ali ih je malo istraženo. Prvi je stručni interes za tu tematiku pokazao F. M. Appendini a potom Đ. Ferić, no svestrana istraživanja prapovijesti na osnovi pravih arheoloških izvora i istraživanja na terenu prvi je započeo poznati engleski arheolog A. J. Evans koji je na ovom području boravio od 1875. do 1882. godine.¹³² Najviše podataka ima o pećinama, gradinskim naseljima i grobnim humcima, ali samo su rijetki istraženi. Da bi se podaci o prapovijesnom prostoru upotpunili i povezali, u ovom radu koriste se ortofoto snimke i google maps prikazi koji se povećavaju, kontrastiraju te se interpretiraju uočene pravilnosti blisko metodi linearne modifikacije histograma. Na taj način detaljno se utvrđuju analizirane lokacije te stvaraju vrijedne pretpostavke za prostor koji nije arheološki obrađen. Može se reći da je ostvarena priprema za detaljna arheološka istraživanja toga područja.¹³³

---

¹³⁰ SUIĆ, 2003:83

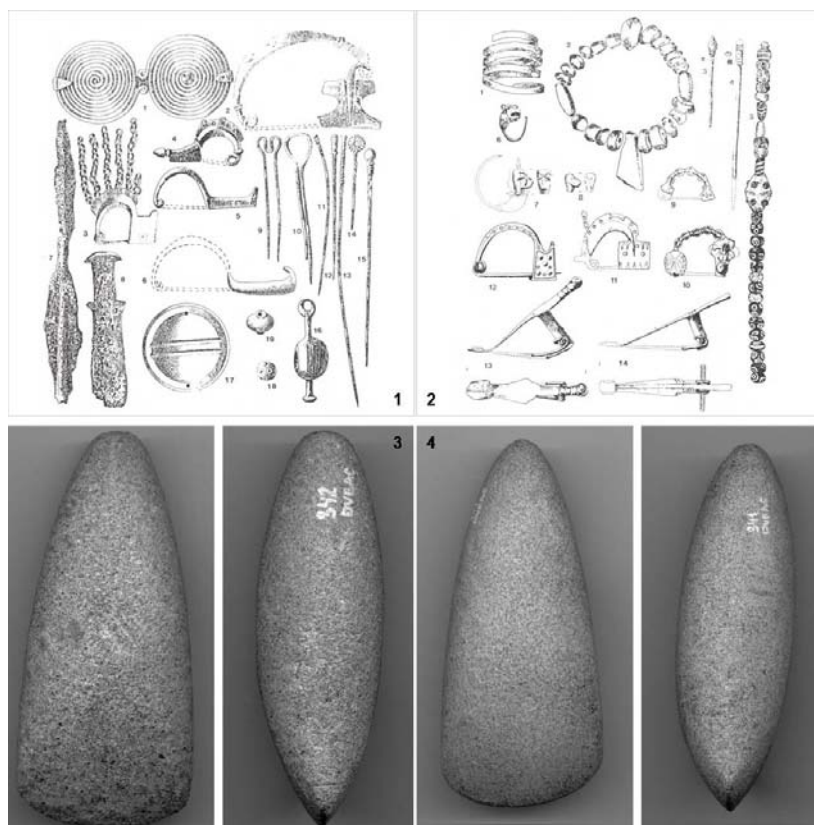
¹³¹ Faze razvoja prapovijesnih naselja definirao je prof. Suić u II. dijelu knjige *Antički grad na istočnom Jadranu: Od autohtonoga sela do autohtonoga grada – problemi poleogeneze*; SUIĆ, 2003:83-132

¹³² KIRIGIN, 1987:217-225; Ta svoja istraživanja A. J. Evans opisao je i publicirao u knjigama *Antiquarian researches in Illyricum I, II, III, IV, Westminster*; EVANS, 1883; EVANS, 1885

¹³³ Slična metoda analizirana je u članku *Mogućnosti primjene digitalne obrade aerosnimaka u pripremi arheoloških istraživanja*; BEGOVIĆ-DVORŽAK; HUDEC, 1993:77-83

S paleolitikom na dubrovačkom području mogu se povezati samo jedno kameno strugalo iz Pridvorja te životinjske kosti iz pećine Đurkovina i s brda Snježnica.¹³⁴, dok su nalazi neolitske kulture pronađeni u špiljama Nakovanja i Gudnja na Pelješcu¹³⁵.

Na razmeđi 4. i 3. tisućljeća pr.n.e. izmakom neolitika i u prijelaznom eneolitiku (bakrenom dobu) počinju gibanja brojnih skupina indoeuropskih naroda. Ta kretanja traju kroz čitavo brončano doba te neke grupacije nadolaze na obalne prostore istočnog Jadrana. Egejske seobe na raskrsnici 2. i 1. tisućljeća zamjetno su djelovale na razmještaj pojedinih kulturno-etničkih skupina, a osobito treća faza koja je zahvatila zapadni Balkan i našu obalu te konačno definirala ilirski etnički kompleks kao završnu fazu etnogeneze¹³⁶. Ilirsko pleme Plereji nastanjuje područje od Boke Kotorske do Neretve, a u 3. st. pr.n.e. dolazi do prevlasti Ardijejaca koji su utemeljili ilirsku državu od Vojuše (Vjose) u Albaniji pa sve do Neretve.¹³⁷

PRAPOVIJESNI NALAZI
1. GROBNI PRILOZI IZ ŽELJEZNOG DOBA, STON
2. NAKIT IZ ŽELJEZNOG DOBA, CAVTAT
3. KAMENE SJEKIRE S TRAPITA, foto: D. Perkić
4. KAMENE SJEKIRE S TRAPITA, foto: D. Perkić
***1987, HAD, Š. Batović
***2005.; HAD, D. Perkić

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_60: PRAPOVIJESNI NALAZI; ***1987, HAD, Š. Batović; ***2005.; HAD, D. Perkić

¹³⁴ BATOVIĆ, 1987:53

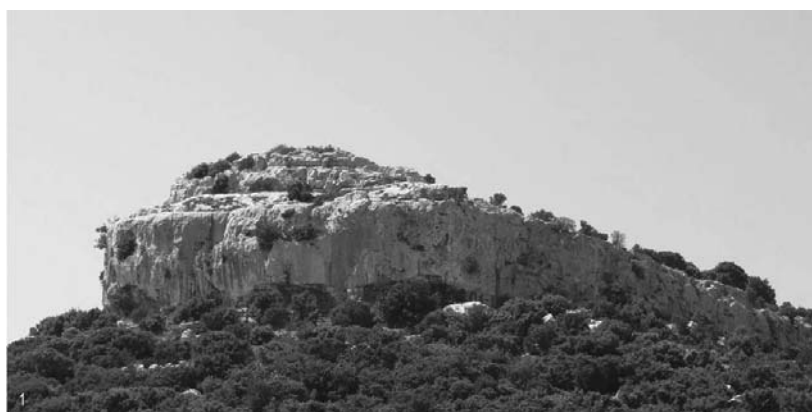
¹³⁵ Ranoneolitički nalazi u špiljama Nakovanja i Gudnja na Pelješcu povezuju se s nositeljima impresso kulture, a kasnoneolitički nalazi na tim lokalitetima pripisani su hvarskoj kulturi. DURMAN, 2006:75-77

¹³⁶ Prema opisu iz knjige Antički grad na istočnom Jadranu prof. Suića; SUIĆ, 2003:84

¹³⁷ DURMAN, 2006:75-77

PRAPOVIJESNA NASELJA

Eneolitički nalazi pronađeni su u špiljama Gudnji i Nakovanja na Pelješcu te u Vilinoj i Močiljskoj špilji u Rijeci dubrovačkoj u vidu posuda i prapovijesne keramike te kamenih sjekira iz Pridvorja, Čilipa, Močića, Katina Dola, Trstenog i Dupca.¹³⁸ Svojim izvanrednim nalazima, njihovom količinom i kakvoćom, spilja u Gudnji najvredniji je arhiv za upoznavanje života najstarijih stanovnika dubrovačkog područja, njihovog gospodarstva, prehrane, te njihovih estetskih i izvornih religijskih shvaćanja iskazanih u kultu plodnosti.¹³⁹ Obojena i oslikana keramika¹⁴⁰ povezuje Gudnju s drugim srodnim nalazištima na Hvaru i Korčuli, u Bosni i Hercegovini te s neolitičkim kulturama Grčke, posebno Dimini-kulturom u području Tesalije i s južnom Italijom te njezinom pokrajnom Apulijom.

**PRAPOVIJESNI LOKALITETI NA
PELJEŠCU_NAKOVANJ**
1. GRADINA GRAD, foto: Google Maps
2. GRADINA GRAD I OKOLNE GOMILE, Google Maps
3. GRADINSKI LOKALITETI U STONU, Google Maps

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_61: PRAPOVIJESNI LOKALITETI NA PELJEŠCU_NAKOVANJ; Google Maps

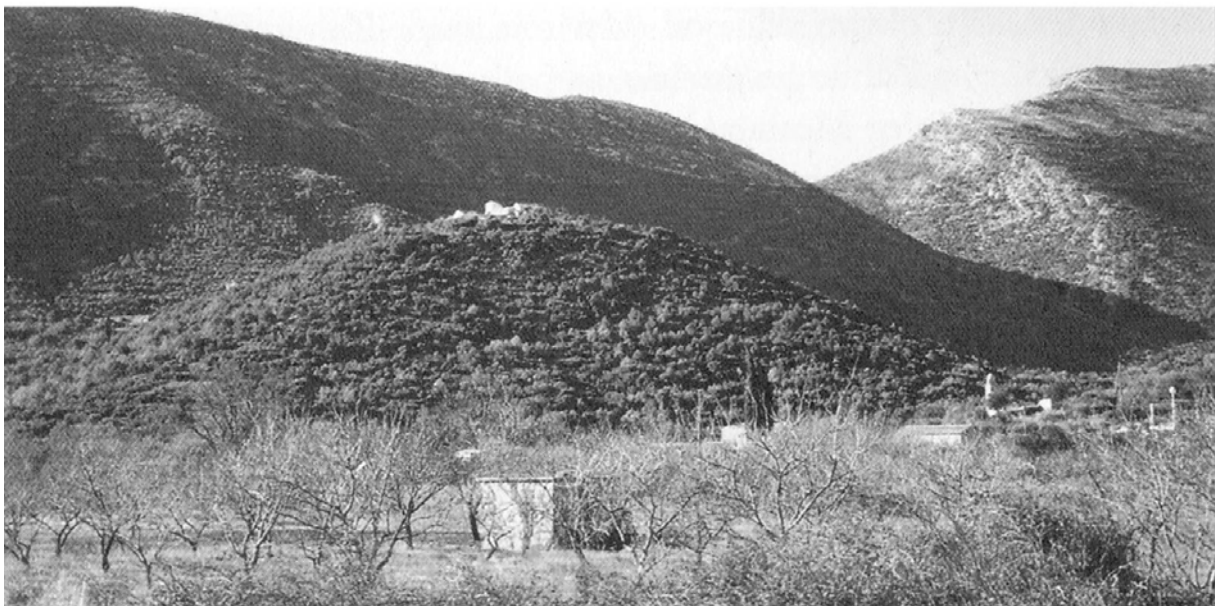
¹³⁸: BATOVIĆ, 1987:54

¹³⁹ Stanovnici ovoga kraja poznavali su domaće životinje, svoju prehranu dopunjavali su morskom ribom i školjkama, poznavali su i zrnatu hranu na što upućuje nalaz mlinskog kamena, a prema tome i rudinarnu poljoprivredu.

¹⁴⁰ Ono što posebno izdvaja Gudnju među neolitičkim nalazištima i špiljama na našoj obali jest velika količina obojene ili oslikane keramike. Zanimljive posude, zdjele, ukrašene su izvana, a neke i iznutra, različitim geometrijskim ukrasima daju mogućnost da možemo govoriti o specifičnoj Gudnja kulturi obojene keramike. ZANINOVIĆ, 1987:7-23

Ta je povezanost dokaz o kulturnim i drugim prometnim strujanjima, o poziciji toga kraja kao važne stanice na pomorskom obalnom putu te o vezi s unutrašnjošću dolinom rijeke Neretve.

U dinamici brončanog doba odvijalo se trajno stapanje i asimilacija pojedinih skupina zatečenog zemljoradničkog stanovništva s novopridošlim etničkim grupama: pokretljivim osvajačima i nomadskim stočarima. Nesigurna vremena prepuna vanjskih pritisaka prisilila su stanovništvo da potraži nova obitavališta na sigurnijim mjestima. Na obalnom području to su bila prirodno zaštićena uzvišenja ili poluotočići i otočići uz obalu, počeci gradine na našem primorju. Prva dakle funkcija gradine prema vremenskom slijedu bila je funkcija zbjega, povremenog obitavališta. Tu još nema trajnog naseljenja uzvisine, ono će početi kasnije, a neke gradine sačuvale su u čitavomu svom trajanju takav karakter.¹⁴¹ Lokaliteti iz tog razdoblja su gradine utvrđene na povišenim mjestima suhozidnim bedemima, a služile su kao utvrđena naselja i pribježišta. Najvažnije su Grad u Nakovanju, Gradac u Stonu, u Dubrovniku Gradac i Veli Gradac, Spilan u Župi dubrovačkoj, te gradine Uskoplje, Kosov gradac, Osorgrad i Sokolgrad u Konavlima.

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_62: STON, GRADINA GRADAC (SV. MIHAJLO), foto: N. Glamuzina; GLAMUZINA, 2009: 16

¹⁴¹ SUIĆ, 2003:85

Autohtona gradina doživjela je svoj procvat u protourbanom fazi kao kao glavni i trajni tip naselja predrimске epohe i kao jedna od osnovnih kulturnih karakteristika u širim područjima kraškog i dinarskog područja. Na dubrovačkom području vrlo su brojne i raspoređene su na strateškim istaknutim pozicijama s kojih kontroliraju širi prostor, polja i komunikacije te markiraju prapovijesni pejzaž u Konavlima, Župi, Primorju i Pelješcu, a redovito sadržavaju ostatke iz brončanog i željeznog doba.

Mnogi kriteriji na kojima se temelji tipologija gradine uzete u njezinoj materijalizaciji, morfologiji i prostornoj organizaciji proistječu iz prirodnih, većinom geomorfoloških faktora.¹⁴² Međutim, ti faktori samim činom izbora nekog položaja za smještaj naselja prelaze iz sfere prirode u sferu kulture, time što čovjek prihvaća sugestije što mu ih priroda nudi, a još jače onda kad se od tih sugestija svjesno udaljuje.

GRADINSKI LOKALITETI U ŽUPI DUBROVAČKOJ
1. GRADINA SPILAN, foto: D. Perkić
2. GRADINA SPILAN, foto: D. Perkić
3. GRADINA VELIKI GRADAC, foto: K. Strnad
4. GRADINA BARBARA, foto: K. Strnad
***2005.; HAD, D. Perkić

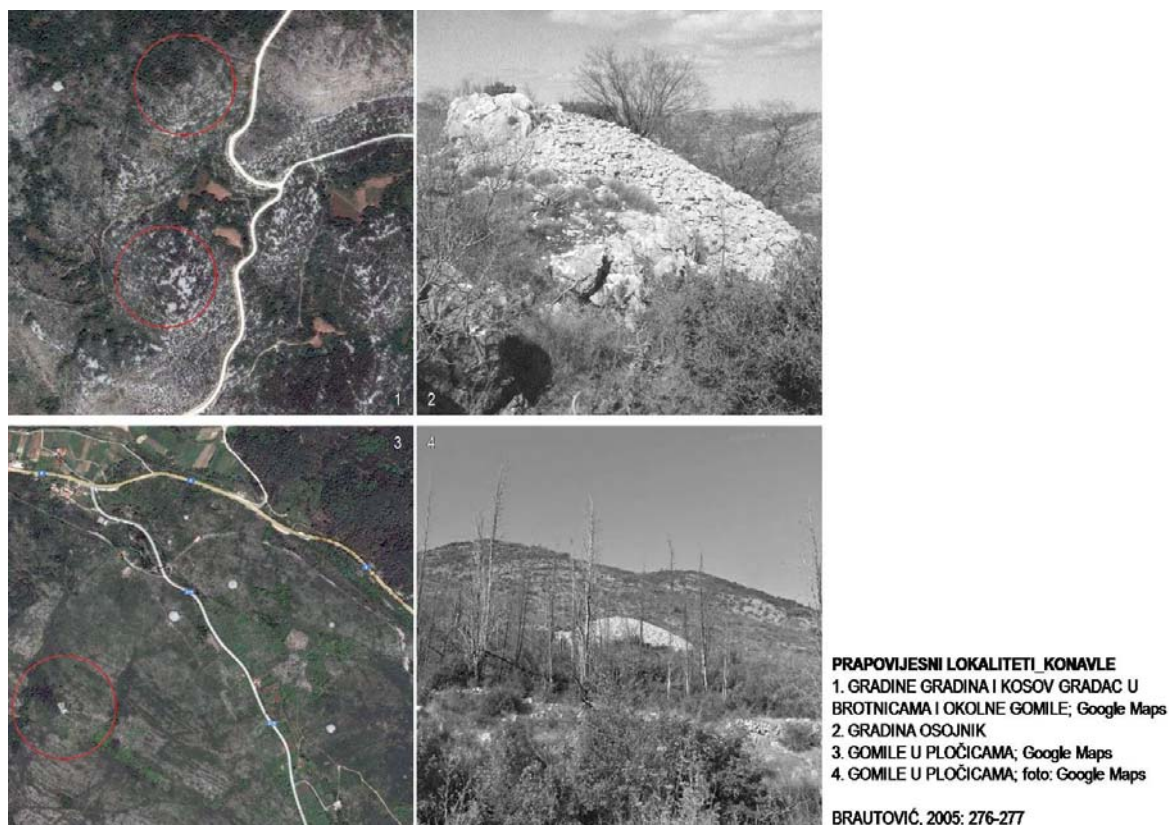
TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_63: GRADINSKI LOKALITETI U ŽUPI DUBROVAČKOJ; ***2005.; HAD, D. Perkić

¹⁴² Kriteriji za izradu tipologije gradinskih naselja detaljno su izloženi u poglavlju 3: Vizija autohtonoga grada i njegova ostvarenja; SUIĆ, 2003:106-112;

položaj / priprema terena: Gradine na dubrovačkom području smještene su na strateški pogodnim povišenim mjestima koja omogućavaju pregled nad širim prostorom, na vrhovima brežuljaka i na rubovima visoravni, iznad i uz rub krških polja, na poluotoku ili otoku uz obalu, na pozicijama koje kontroliraju prometnice. Pri naseljavanju tih povišenih položaja u pravilu nije bila potrebna nikakva posebna ljudska intervencija u pripremi terena jer su se i birali takvi položaji koji su pružali najbolje uvjete za organizaciju gradinskog naselja. Ipak, u nekim rijetkim prilikama, za neke gradine teren je prethodno bio prilagođen izradom nasipa ili podupiranjem platoa.

visina: Nalaze se obično na visini¹⁴³ od oko 15 do 1000 m, ili na relativnoj visini od oko 10 do 150 m, one niže postavljene korištene su za stanovanje, a one na većoj visini za obranu ili zbjeg. Rijetke su gradine koje su sadržavale oba ova izdvojena elementa kao što je Sokol u Dunavama: akropola na klisuri i naselje u podnožju.

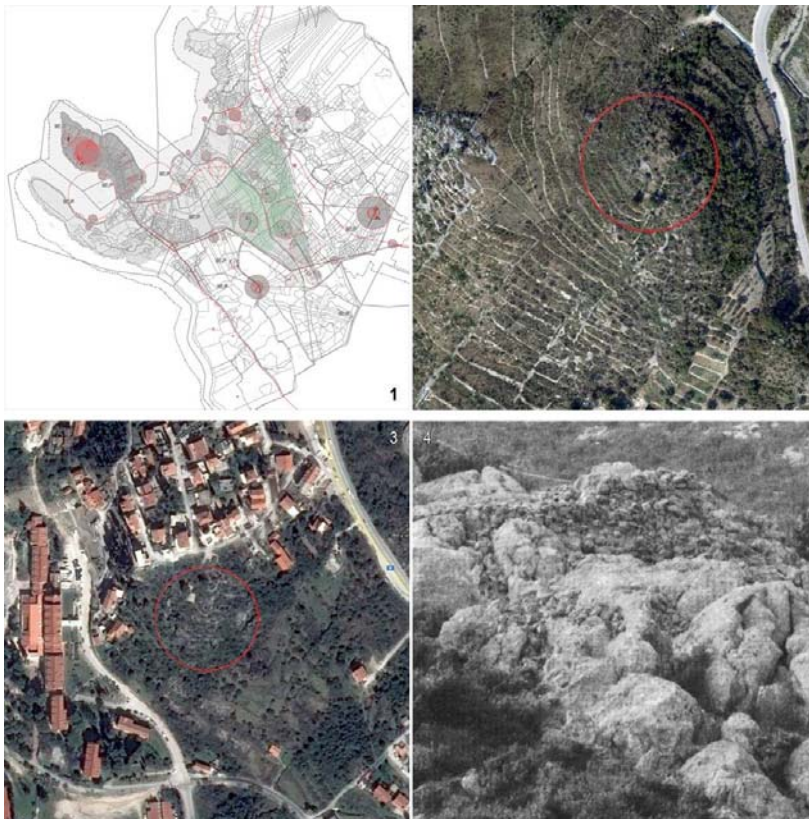
TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_64: PRAPOVIJESNI LOKALITETI_ KONAVLE; BRAUTOVIĆ, 2005: 276-277

¹⁴³ Prema apsolutnoj visini gradine se dijele na niske (do 300 m), srednje (300-500 m) i visoke (preko 500 m), a prema relativnoj visini (od podnožja) na niske (do 50 m), srednje (50-100 m) i visoke (preko 100 m); SUIĆ, 2003:108

površina: Gradine su ovdje relativno male površine, promjera od 15x20 m (Osorgrad) do 100 m, osim Epidaura, promjera 200x300 m, koji se ističe veličinom kao proizvodno, trgovačko, vjersko i upravno središte šire okolice na najpogodnijem položaju, te kao prometno čvorište s odličnom lukom. Među veće i značajnije gradine spada i Grad u Nakovanju, ali u kasnijem periodu zbog izoliranog položaja u unutrašnjosti Pelješca, izvan antičkih komunikacija koje su više oslonjene na obalne prostore i plovne puteve, ona stagnira i kontinuitet se prekida. Međutim, još jedna važna gradina, Gradac (gradina na brijegu sv. Mihajlo), položajem i veličinom, nalazi se na Stonskom području. Ona je dio naseobinskog sustava više gradina jedne zajednice koja je izvor svoje gospodarske jakosti nalazila u plodnom polju, ali i iskorištavanju solana. Možemo zaključiti da je veličina gradine povezana s društvenim i gospodarskim značajem i odnosima pa su manje gradine imale usko mjesno značenje.

PRAPOVIJESNI LOKALITETI_CAVTAT
1. KOMPOZICIJSKI DIJAGRAM ARHEOLOŠKOG PEJSAŽA
2. PRAPOVIJESNA GRADINA I ANTIČKA FORTIFIKACIJA HUMAC; ortofoto
3. PRAPOVIJESNA GRADINA OBOD; Google Mpas
4. GOMILA OBOD S TRASOM RIMSKE CESTE

DIJAGRAM: I. TUTEK; ***(2010), SZP UPU CAVTAT, BRAUTOVIĆ, 2005: 28

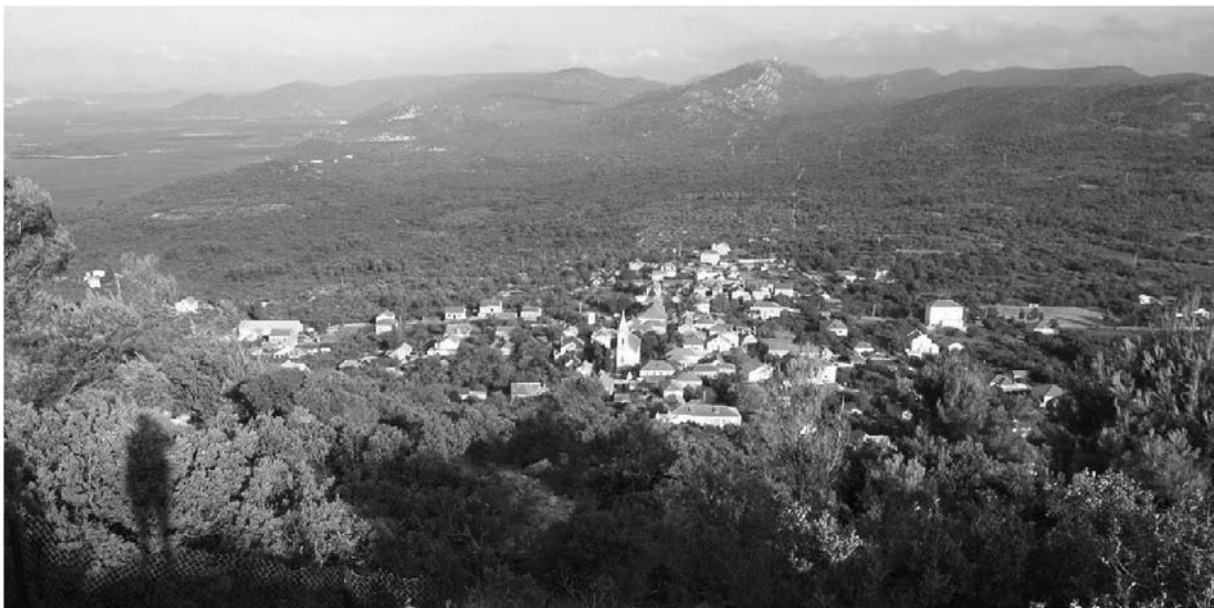
TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_65: PRAPOVIJESNI LOKALITETI _CAVTAT; DIA: I. TUTEK; ***(2010), SZP UPU CAVTAT, BRAUTOVIĆ, 2005: 28

volumen gradine, odnos prema geomorfološkoj konfiguraciji: Razlikujemo gradine smještene na stožastoj uzvisini, one smještene na padini te one smještene na platou ili na sedlu, ili pak kombinirano. U odnosu prema uzvišenju, razlikujemo one centralno postavljene i druge koje imaju bočni ili periferni položaj.

tlocrtni (geometrijski) oblici: Sve dosad registrirane gradine mogu se podijeliti u dvije veće skupine, gradine kružne i gradine poligonalne forme. Kružni tlocrti ponekad se približavaju pravilnoj kružnici, ali češće imaju ovalni ili elipsoidni oblik, a mnogo rjeđe polukružni. Poligonalne gradine mogu imati lik trokuta, kvadrata, romboida, pravokutnika i višekutnika, a često imaju i potpuno nepravilne oblike.

fortifikacije: S obzirom na slijed linije perimetra razlikujemo utvrđenja s kontinuitetom i ona s diskontinuitetom koji se redovito pojavljuje kada je gradina branjena prirodnom preprekom (litica). Bedemi mogu biti pravilnog toka ili s lomovima te ih s obzirom na strukturu zida dijelimo na bedeme od dva paralelna zida ili bedeme višestrukog ali jedinstvenog zidnog sastava.

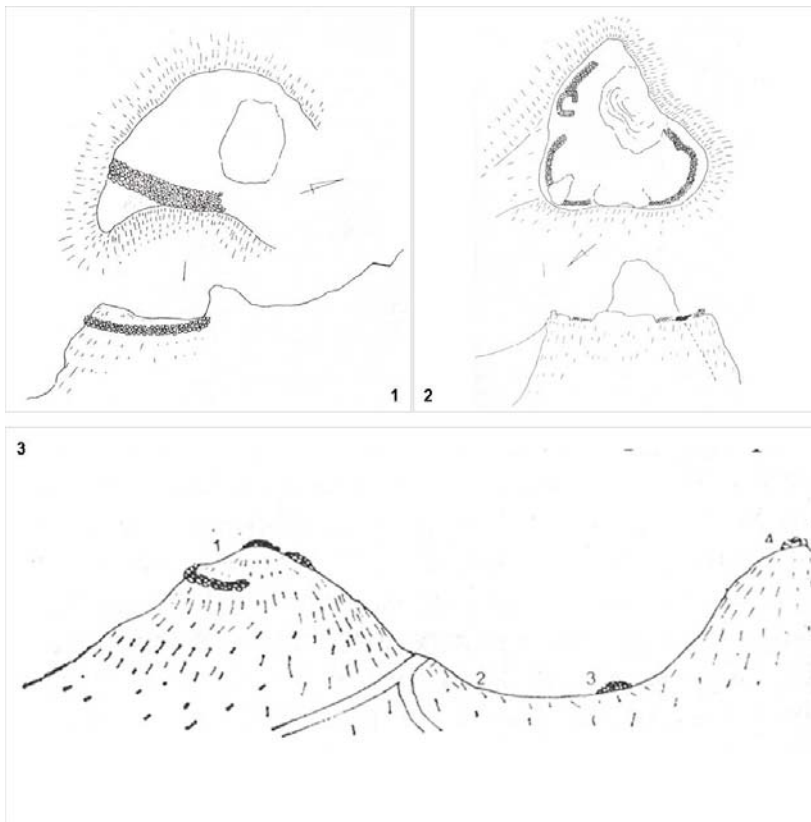

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_66: PELJEŠAC_JANJINA, GRADINA GRAD; Google Maps

organizacija unutrašnjeg prostora (složenost, iskorištenost prostora i planimetrija, tipologija nastambi, položaj središta naselja, pristupi i ulazni prostori): Gradine dijelimo na jednostavne i složene ovisno o stupnju složenosti i integriranja prostora. U unutrašnjem planu izgradnje uočava se tendencija razvijanja naselja prema centralnom, kružnom ili linearnom, ortogonalnom tlocrtu. Može se govoriti i o dva temeljna tipa nastambi: kružne i pravokutne. Na pojedinim gradinama, kao na Obodu i Kuparima, poznate su suhozidne kuće elipsasto-pravokutnog tlocrta, usječene u stijenu, veličine 4x2 m, što je posebnost ovog područja. Položaj naseobinske dominante središta naselja često je na centralnom ili perifernom uzvišenju, a ponekad je omeđeno kao poseban prostor. Iskorištenost prostora kreće se od velike, kada izgrađenost pokriva više od pola površine, preko srednje, izgrađena trećina površine, ili manje - slaba izgrađenost. U odnosu na liniju bedema ulazi mogu biti smješteni frontalno ili bočno, što je uvetovano geomorfološkom situacijom. Ovdje je poznat jedino bočni ulaz na Gracu u Vodovađi gdje je jedan kraj bedema zaobljen, a drugi je prislonjen uz elipsasto-pravokutnu kulu.

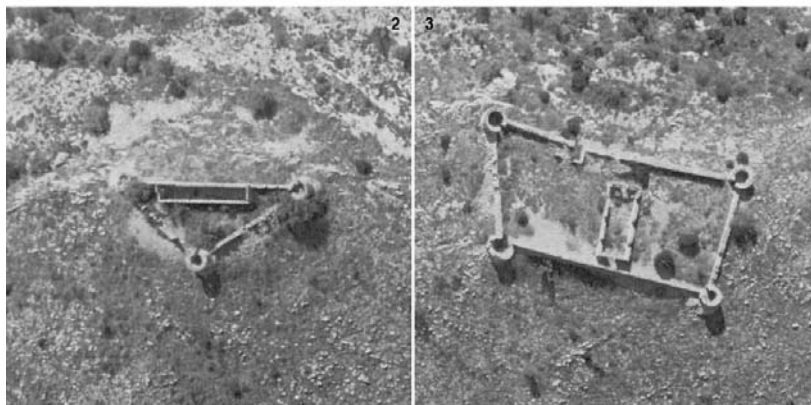
GRADINSKI LOKALITETI NA DUBROVAČKOM PODRUČJU
1. GRADINA GRADAC U DUNAVAMA, KONAVLE, tlocrt i pogled
2. GRADINA GRADAC U VODOVAĐI, KONAVLE, tlocrt i pogled
3. GRADINA KULA MALA U STRAVČJI, KONAVLE: 1. gradina Kula mala, 2. položaj Podlokranje, 3. gomila u docu Crnoglavlje, 4. gomila na brežuljku Brežice
***1987, HAD, Š. Bartović

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_68: GRADINSKI LOKALITETI NA DUBROVAČKOM PODRUČJU; ***1987, HAD, Š. Bartović

Kriteriji za klasifikaciju gradina po društvenoj ulozi definirani su na temelju razvojnog puta naselja i društvene uloge u pojedinim etapama razvitka.¹⁴⁷

kontinuitet: Razlikujemo naselja s kontinuitetom, koja su doživjela cjelovit razvitak od prvih početaka u predurbanoj fazi do prijelaza u urbanu fazu, ona koja su prevalila samo dio tog razvitka i ona bez kontinuiteta koja su u svom vijeku trajanja imala cezuru. Na dubrovačkom području imamo gradine nastanjene samo u prapovijesti, kao Gradac u Dunave, Kula mala u Stravči, Osorgrad u Kuni, Sv. Spas u Vitaljini; one naseljene u prapovijesti i u rimsko doba, kao Gradac u Vodovađi, Lončine u Kuni, Obod, Spilan (Burnum); te one nastanjene i korištene od prapovijesti do srednjeg vijeka, ili do danas, kao Sokol u Dunave, Epidaur (Cavtat), Molunat, Dubrovnik,¹⁴⁸ Gradac kod Stona¹⁴⁹, pri čemu su neke u svom trajanju imale određene pauze.

PRAPOVIJESNI LOKALITETI GRAD DUBROVNIK
1. GRADINA NA RUDI I GOMILE U RAJČEVICI; Google Maps
2. PRAPOVIJESNI LOKALITET GRADAC MALI S REDUTOM IZ AUSTRIJSKOG PERIODA. PLATO SRĐ
3. PRAPOVIJESNI LOKALITET GRADAC S REDUTOM IZ AUSTRIJSKOG PERIODA. PLATO SRĐ
UPU BOSANKA, KD, 2013: 25

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_69: PRAPOVIJESNI LOKALITETI GRAD DUBROVNIK; Google Maps; UPU BOSANKA, KD, 2013: 25

¹⁴⁷ Kriteriji za klasifikaciju gradinskih naselja po društvenoj ulozi detaljno su izložene u poglavlju 3: Vizija autohtonoga grada i njegova ostvarenja; SUIĆ, 2003:113-122;

¹⁴⁸ BATOVIĆ, 1987:56

¹⁴⁹ Glavno prapovijesno naselje na užem području Stona nalazilo se na brijegu Gradac. Taj brežuljak je svojim oblikom i smještajem idealno gradinsko naselje, kojem na padinama možemo uočiti prstenaste pojaseve gradinskih suhozidova. Brojni nalazi prapovijesne i antičke keramike po njegovim padinama potvrđuju naseobinski karakter tog položaja. Na vrhu brijega su ostaci srednjovjekovnih zidova i konstrukcija, pa možemo zaključiti da je to izvanredan primjer naseobinskog kontinuiteta u Stonskom polju. ZANINOVIĆ, 1987:7-23

stupnjevi razvitka: Na razvojnom putu naselja mogu se utvrditi tri temeljna stupnja: predurbana, protourbana i urbana faza, a kriterij za razlučivanje temelji se na promjenama u društvenim strukturama.

karakter naselja: Sva gradinska naselja dijelimo u tri vrste: *refugium*, na početku poleogeneze, ponekad može perzistirati kroz sve faze razvitka; *castellum*, trajno gradinsko naselje na kraju predurbane i početku protourbane faze; i *oppidum*, najrazvijeniji tip protourbane faze, mnogi od njih ušli su u svoju urbanu fazu u rimsko doba.

društvene, socijalne, upravno-administrativne i ekonomske strukture i religija: Tijek poleogeneze pratimo kroz promjene u društvenim strukturama i međuodnosima koji definiraju organizaciju, karakter i izgled naselja. Manje patrijarhalne zajednice istorodne po krvnoj pripadnosti grupiraju se u prvobitna naselja koja nazivamo rodovskim vikusom (*vicus*)¹⁵⁰. Daljnji proces šire integracije dovodi do stvaranja kompleksnijih naselja, rodovskih pagusa¹⁵¹, koji okupljaju više vikusa, a centar kojih je trajno naseljena gradina (*castellum*). Takva gradina – pagus – imala je sve predispozicije da u daljnjoj evoluciji¹⁵² stekne atribute protourbane formacije što je direktno povezano s raspadanjem rodovskog sustava.¹⁵³

Proces društvenog raslojavanja prate novi proizvodni odnosi (individualno vlasništvo), a podjelu rada u društvu prati odgovarajuća, nova, prostorna organizacija. Stvara se autohtona teritorijalna općina, šira heterogena zajednica više homogenih užih zajednica koje se okupljaju na određenom teritoriju oko jednog zajedničkog središta. Centar te relativno velike integrirane cjeline je naselje, grad - gradina (*oppidum*), u kojem su smještene sve upravne, ekonomske, vojne i kulturne funkcije zajednice, *civitas*.¹⁵⁴ Dolaskom u sferu civilizacija s razvijenijom urbanom kulturom takva organizirana cjelina prilagodit će se bez većih teškoća urbanističkoj misli klasičnog svijeta.¹⁵⁵

---

¹⁵⁰ Rodovska općina, *vicus*: zajednica srodnika po podrijetlu, od pojedinca do plemena; SUIĆ, 2003:86

¹⁵¹ Seoska općina, *pagus*: zajednica više rodovskih općina (*vici*) međusobno srodnih po podrijetlu, sa zajedničkim sjedištem na gradini (*castellum*); SUIĆ, 2003:87

¹⁵² U skladu s evolucijom društva u kojemu je gradina središte

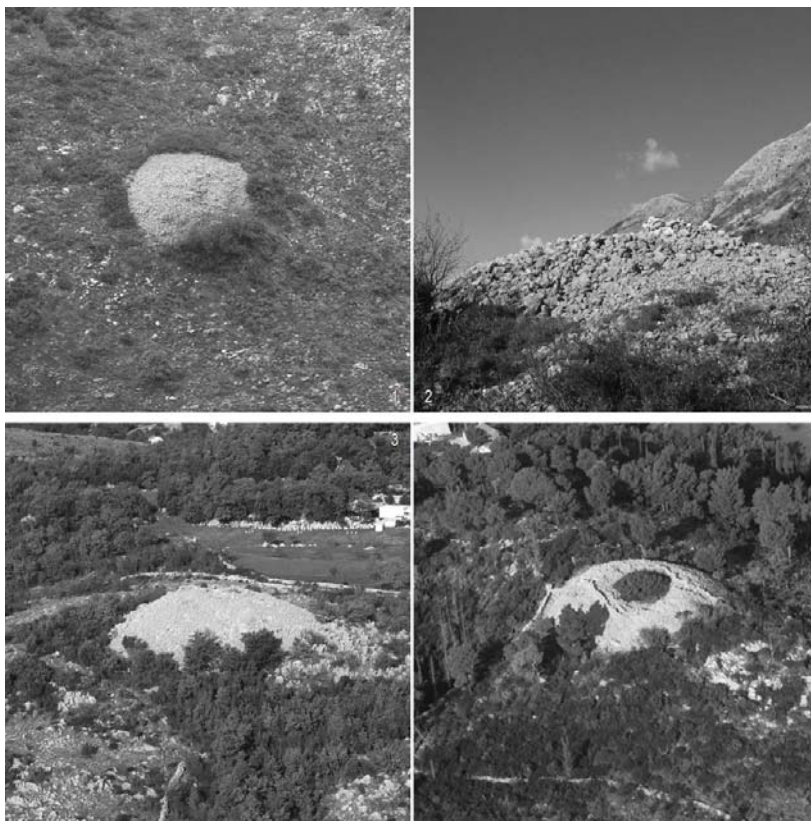
¹⁵³ Međutim, to se nije uvijek i svuda događalo niti se događalo u isto doba. Mnogi se pagusi nisu dalje razvili, ili su se samo djelomično razvili, sve do rimskog doba; SUIĆ, 2003:87

¹⁵⁴ Teritorijalna općina, *civitas*: zajednica više seoskih općina (*pagi*), međusobno različitih po podrijetlu, sa zajedničkim sjedištem na gradini (*oppidum*); SUIĆ, 2003:87

¹⁵⁵ Prijelazom u urbanu fazu, *civitas* će često prijeći u *municipium*, prema tumačenju procesa poleogeneze; SUIĆ, 2003:88

Što se tiče ekonomske strukture, u samom početku poleogeneze prevladavalo je stočarstvo uz koje se u daljnjem razvoju afirmira i ratarstvo. Prijelaz iz predurbane u protourbanu fazu obilježava podjela rada i napredak tehnologije te se pojavljuje i sekundarni ekonomski sektor koji se sve više afirmira i na kraju protourbane faze pojavljuje se tercijarni sektor koji će biti jedna od bitnih komponenti antičkoga grada u urbanoj fazi.

Plodnost Stonskog polja te obilovanje dubokog zaljeva ribom i školjkama, a najviše iskorištavanje solana koje su se tu morale nalaziti već u prapovijesno vrijeme, govori o važnosti tog područja. To zaključujemo i po obilju nalaza u željeznodobnim grobovima na Prevlaci jer je upravo sol bila izvor bogatstva ovdašnjih Plereja te možemo pretpostaviti da je u stonskom području bilo jedno od najvažnijih središta toga plemena pod nazivom Stamnum ili Stagnum.¹⁵⁶

LOKALITETI GOMILA U ŽUPI DUBROVAČKOJ
1. GOMILA NA ZVIJEZDI, foto: K. Strnad
2. GOMILA NA KOSTURU, foto: D. Perkić
3. GOMILA KLIČ U RAJČEVICAMA, foto: D. Perkić
4. MITAREVA GOMILA, foto: K. Strnad
***2005.; HAD, D. Perkić

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA
SL_70: LOKALITETI GOMILA U ŽUPI DUBROVAČKOJ; ***2005, HAD, D. Perkić

¹⁵⁶ ZANINOVIĆ, 1987:15

Od kraja 7. st. pr.n.e., a prvenstveno u 6. i 5. st., na razvitak ovog primorja jako utječu Grci, osobito preko osnovanih kolonija Apollonije i Dyrhachija, a i drugih trgovišta na našoj obali, kao u Naroni. To je vodilo od razvitka mjesne proizvodnje i trgovine do razvoja brojnih gradskih središta koja su izvozila mnoge proizvode po čitavom srednjem Balkanu pa sve do Podunavlja. U tome su nastale i posebnosti južnog jadranskog primorja, obilježene postupnim osamostaljenjem u odnosu na unutrašnjost i preuzimanjem mnogih grčkih i kasnije helenističkih i italskih elemenata. Osobito se Epidaur od 5. st. pr.n.e. naglo razvio u važno prometno, trgovačko i proizvodno središte šireg značenja.¹⁵⁷

Religiju također valja promatrati kao element društvene kohezije i kao jedan od faktora u procesu poleogeneze. „Trebalo naglasiti da dva od tri uzroka trajnog naseljavanja imaju svoj korijen u posvećenim stvarima a ne u običnoj brizi za fizički opstanak. Oni su u vezi sa traženjem smisla života, sa svijesti o prošlosti i budućnosti i poimanjem tajne rađanja te misterija smrti i onoga što možda postoji iza nje. U toku formiranja grada dodavati će se još mnogo toga: ali ovi osnovni razlozi ostaju bitni za postojanje grada, neodvojivi od ekonomske podloge koja ga čini mogućim.“¹⁵⁸

Rađanje zajednice koja je nastala emancipacijom iz užeg okvira rodovskih skupina izazvalo je nesumnjivo mnoge inovacije i na polju duhovne kulture što je najbolje vidljivo kroz kultove koji su se sačuvali do rimskog doba. Kultovi su prošli sličan proces integracije kao i same zajednice: jedan kult iz uže sredine mogao je postati kult cijele zajednice, više zajednica ili nacionalno božanstvo koje štuje čitav etnos.¹⁵⁹

U spoznajama o ilirskim kultovima na dubrovačkom području pomažu nam legende spominjane u literaturi ali i pojedini toponimi i rijetki materijalni nalazi. U ilirskoj religiji posebno mjesto zauzima štovanje i kult zmije na što se kasnije nadograđuju novi kultovi koji se asimiliraju s autohtonima. U zajednički kontekst Ilire i zmiju dovodi i mitska priča o Kadmu i Harmoniji¹⁶⁰ koja se na ovim prostorima pojavljuje kroz razne legende i toponime te postoji

---

¹⁵⁷ Osnovu intenzivne trgovine, osobito od 5.-2. st. pr.n.e., pružali su dobrim dijelom grčko-helenistički i italski proizvodi i utjecaji, a vjerojatno i neke radionice na ovom području. BATOVIĆ, 1987:66-68

¹⁵⁸ MUMFORD, 1968:11

¹⁵⁹ Prema tekstu: SUIĆ, 2003:92

¹⁶⁰ Priču bilježi antički pisac Apolodor: Kadmo, sin feničkog kralja Agenora, nakon neuspjele potrage za sestrom Europom koju je odnio Zeus, u Beotiji osniva grad Tebu. Međutim da bi podigao grad na posvećenom mjestu morao je ubiti njegovu čuvaricu zmiju-zmaja, zbog čega na njega pada zmijsko prokletstvo. Nakon nesreća koje su zadesile tri njegove kćeri koje je dobio sa ženom Harmonijom (Afroditinom kćeri) po želji proročišta odlazi

niz predaja koje vezuju priču za prostor Epidaura, Konavala i planine Snježnice. Moguće je da je pod helenističkim utjecajem domaće zmijsko božanstvo dobilo ljudski lik i da je donekle izjednačeno s grčkim božanstvom, a možda se preuzelo i ime. Što se tiče toponima vezanih uz Asklepija (zmija u grčkoj i rimskoj mitologiji), kao i kod Kadma, Asklepijevim špiljama se nazivaju Šipun u Epidauru i Jezerpećina na Snježnici. Osim štovanja zmije i kultova vezanih uz nju, na širem epidaurskom području štovala su se božanstva lova, šuma, plodnosti, vegetacije, pašnjaka, stoke i stočarstva, što je i logično s obzirom na privrednu strukturu domaćeg stanovništva koja je u to doba počivala na lovu i stočarstvu. Tome svjedoči i svetište ilirskog božanstva Vidasusa¹⁶¹, poznato kao kasniji rimski Silvan, koje se nalazi sučelice poznatom Mitrinom reljefu u Močićima. Prirodni spelejev vjerojatno je jedno vrijeme služio kao svetište za oba kulta. Još jedno ilirsko svetište pronađeno je u špilji kraj Nakovanja, a nalazi upućuju na obredne svečanosti uz još neimenovano božanstvo, najvjerojatnije iz Dionizova kruga.

Nakon rimske prevlasti korištene su samo pojedine i rijetke gradine, čini se, u prvom redu one koje su služile obrani, kao utvrde, izvidnice ili refugiji. Gradinska svojstva izmjenjena su tada samo u Epidauru, zbog njegova statusa kolonije, iako je njegova gradinska jezgra zadržana. Tako primjećujemo da će se u gradovima koji su pri urbanizaciji sačuvali temeljni geometrijski lik linije gradskog perimetra i mnoga funkcionalna rješenja redovito poklapati s gradinskom strukturom i organizacijom prostora te će sačuvati temeljne značajke predrimskih rješenja. Takve pojave promatramo kao manifestaciju prirodne i još više autohtone kulturne uvjetovanosti u urbanizmu antičkih gradova na ovom području.

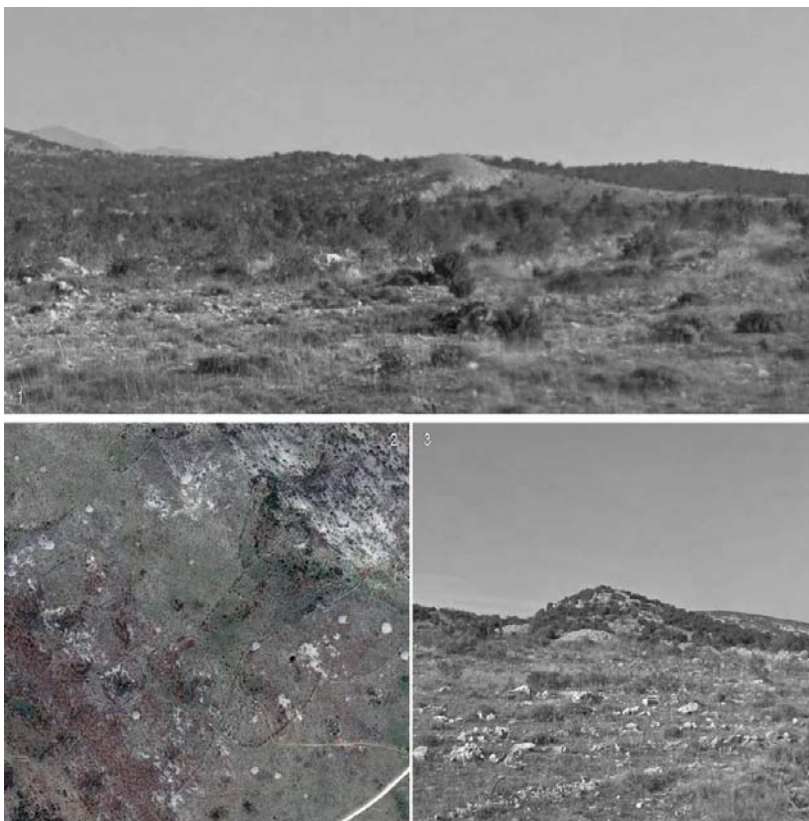
---

na zapad među Ilire. Došavši među njih rađa mu se sin Illyros, kojeg je odmah po rođenju ovila zmija prenijevši mu tako svoju magičnu moć. Kadmo i Harmonija ovdje završavaju svoj ljudski život i preobražavaju se u božanske zmije, te se iz tog razloga Illyrios, mitski praotac i rodonačelnik Ilira često prikazuje u obliku zmije. PERKIĆ, 2005

¹⁶¹ DURMAN, 2006:75-77

PRAPOVIJESNE NEKROPOLE

Proces poleogeneze odrazio se i u kultu mrtvih, pa i u odnosu nekropole prema naselju i u odnosu više nekropola uz isto naselje. Odnos gradina prema nekropolama na ravnom zemljištu poznat je samo u Cavtatu i Stonu gdje se groblje nalazilo podno naselja, što je opća pojava u našem primorju. Grobni humci (gomile) nalazili su se podalje, oko 0,5-2 km od naselja. Gomile su vrlo brojne i uobičajene kao način pokapanja na ovom teritoriju vjerojatno od kraja eneolitika do kraja željeznog doba. Redovito su od lomljenog vapnenca, često obzidane po rubu, razasute po kršu.¹⁶² Takvi grobni humci osim sepulkralnoga sadržaja mogu imati i funkciju razgraničenja između pojedinih rodova, ili pak nadzora nad terenom (gomile na Lisačkim Rudinama u Dubrovačkom primorju).¹⁶³

PRAPOVIJESNI LOKALITETI LISAČKE RUDINE
1. ARHEOLOŠKI PEJSAŽ S GOMILAMA;
foto: Google Maps
2. ORTOFOTO; Google Maps
3. ARHEOLOŠKI PEJSAŽ S GOMILAMA;
foto: Google Maps

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_71: PRAPOVIJESNI LOKALITETI _LISAČKE RUDINE; Google Maps

¹⁶² Izuzimaju se tri humka od zemlje i jedan od zemlje i kamena u Konavoskom polju; BATOVIĆ, 1987:58

¹⁶³ DURMAN, 2006:75-77

Kameni humci nalaze se većinom na istaknutim položajima, na nižim brežuljcima, kosama, visoravnima te na padinama uz rub polja, uz komunikacijske pravce, a manji broj je u dolinama. Po vrhuncima se nalaze pojedinačne i velike gomile. Obično se nalaze pojedinačno ili od dvije do desetak u svakoj skupini, udaljene oko 150 do 500 m, a najviše do oko 2 km. Može se zaključiti da su skupine mala rodovska groblja, a samostalne gomile su pojedinačne ili obiteljske grobnice.¹⁶⁴

Prevladavaju velike gomile, promjera 12-40 m i visine 1-10 m, a najčešće su oko 15-25 m i visine 1-5 m, što je u prosjeku više nego u drugim krajevima. Pojedine gomile u sredini imaju kružni suhozidni vijenac koji okružuje centralni prostor, obično prvotni središnji grob, kao što vidimo na jednoj od najvećih gomila kod crkve sv. Đurđa u Mikulićima¹⁶⁵ i na jednoj u Osojniku. Grobovi i prilozi u gomilama slabo su poznati, samo po slučajnim nalazima i zapažanjima. Ulomci ilirske keramike često se nalaze po površini gomila. Veća količina građe iz grobova na ravnom zemljištu poznata je samo iz Cavtata i Stona i može se datirati u željezno doba.¹⁶⁶

Na dubrovačkom području grobni humci izrazito markiraju prapovijesni pejzaž i nalazimo ih na vrhovima i padinama, uz rub Konavoskog i Župskog polja te na visoravni Vidova polja, na Rajčevici i na platou Bosanka iznad Dubrovnika, uz polja i komunikaciju na visoravni Dubrovačkog primorja, najviše na lokalitetu Lisačke Rudine, te uz polja u unutrašnjosti Pelješca, posebno oko lokaliteta Nakovanj gdje je šire područje arheološka zona.

---

¹⁶⁴ ***2010:11, SZP UPU Cavtat, Studija zaštite prostora

¹⁶⁵ Gomila u Mikulićima je promjera 40 m i visine 10 m, te centralni kružni suhozidni vijenac okružuje prostor promjera oko 10 m; BATOVIĆ, 1987:58

¹⁶⁶ Iz Cavtata je poznato 16 predmeta, stari u cijelosti od 6. do 1. st. pr.n.e.: fibule, ogrlice, narukvica, naušnice, ukrasna igla i kaciga. Iz 7 grobova kod Stona sačuvana je veća količina raznih predmeta iz 6. i 5. st. pr.n.e.: razne sponse, vezice, privjesci, ukrasne igle, koplja i sjekire. Iz Čilipa je poznata 1 fibula, u dva groba s otoka Lokruma nađene su fibula, 4 alke i privjesak; BATOVIĆ, 1987:62

PRAPOVIJESNE KOMUNIKACIJE

Preko ovog područja prolazile su dvije glavne prometnice, jedna duž obale preko Epidaura uz Konavosko polje i druga od Epidaura u unutrašnjost preko Hercegovine. Posebno je bitna činjenica da komunikacije iz Cavtata i Dubrovnika prema unutrašnjosti vode uz rubna područja Župe Dubrovačke. Postoje dvije osnovne komunikacije koje povezuju istočno priobalje Dubrovačkog područja s unutrašnjosti: Dubrovačka, koja je vodila od područja današnjeg Dubrovnika gdje je zasigurno postojalo gradinsko naselje ili naselja, preko Žarkovice i Brgata prema Ivanjici, Trebinju i dalje prema unutrašnjosti, te Istočna / Cavtatska, koja je vodila od današnjeg Cavtata, iznad Plata, pored Spilana i zatim prema Glavskoj u BiH i dalje. Treća komunikacija predstavlja vezu između dva centralna, prapovijesna i kasnije kasnoantička lokaliteta: Gradca kod Grbavca i Spilana iznad Plata. Kod Spilana se spaja s Istočnom / Cavtatskom komunikacijom i ide dalje prema unutrašnjosti.¹⁶⁷

Značaj i trajnost određene komunikacije ovisio je o momentalnom značaju u određenom vremenu Cavtata ili Dubrovnika. Tako je u ranijim prapovijesnim vremenima veći značaj imala Cavtatska jer je Epidaurum bio glavni centar. Isti odnosi ostaju i u antičkim vremenima, sve do momenta kada Dubrovnik preuzima centralnu ulogu, pa i Dubrovačka komunikacija dobiva na važnosti. Bitno je da obje komunikacije, neovisno o važnosti, paralelno egzistiraju o čemu najbolje svjedoče arheološki lokaliteti koji se nalaze uz njih.

Zapadno od samog Dubrovnika i na Pelješcu jedan od najstarijih, prapovijesnih i antičkih, puteva ovog područja vodi od Neretve preko malostonskog zaljeva do Sresera, Janjine i Žuljane, a drugi, paralelan istočnije, povezuje kopneno zaleđe preko zaljeva s naseljima Pardua (Mali Ston) i Stamnum (Ston) dok je treći okomit na smjer pružanja poluotoka, koji je išao od Neretve preko Trpnja (gradina, rimsko utvrđenje) do Orebića i dalje za Korčulu.¹⁶⁸

Paralelno s razvojem naselja razvija se i cjelokupni pejzaž s gusto isprepletenim strukturama, gradinama, gomilama i komunikacijskim pravcima koje ga definiraju od predurbanog, preko protourbanog do urbaniziranog. Tako na pragu antike imamo velik broj protourbanih formacija kojima nedostaju samo neki formalni elementi da bismo ih definirali kao prave gradove.

---

¹⁶⁷ PERKIĆ, 2005

¹⁶⁸ PLANIĆ LONČARIĆ, 1980:80

3.2.2. ANTIČKI PEJSAŽ

Povijesna je činjenica da su ilirski autohtoni gradovi došli u sferu stranih civilizacija, grčke i rimske, te da se to odrazilo na život protourbanog naselja u njegovom daljnjem postojanju i definiralo cijeli okolni prostor kao antički pejisaž. Dodiri s grčkim svijetom počeli su mnogo prije osnutka grčkih kolonija i trgovišta-emporija na našoj obali na prelazu 6. u 5. st pr.n.e. i taj se utjecaj osjeća i u gradovima koji nisu bili grčke naseobine ali su s njima ostvarivali pomorske i trgovačke poslovne kontakte što je vidljivo u materijalnim nalazima (novac i zlatni nakit)¹⁶⁹.

Nove kvalitete donijela je kolonizacija stranih elemenata, odnosno uspostavljanje strane dominacije. Grčke kolonije na srednjodalmatinskim otocima¹⁷⁰ (uključujući i Korčulu¹⁷¹ u kontaktnoj zoni Dubrovačkog područja kao i emporij Naron na mjestu antičke Narone) prvi su strani prodor na naše obalno područje. Izuzevši neke iznimke, grčki svijet živio je u simbiozi i bez sukoba s autohtonim stanovništvom, a uz obostrane interese. Tako je grčki grad na našoj obali ostao za cijelo vrijeme svojeg opstanka žarište kulturnih zračenja, a treba mu zahvaliti i za prihvaćanje novih poljoprivrednih kultura u domaćem ilirskom ambijentu, posebno loze i masline koje će kroz gotovo čitavu antiku biti baza ekonomije u primorju.¹⁷²

Rimljani u 3.st.pr.n.e. prvi put prelaze na istočnu obalu Jadrana. Više od dva stoljeća rimskih osvajanja i pacifikacije područja obiluju pomorskim bitkama: 229. g.pr.n.e. Teuta opsjeda Issu, 221. g.pr.n.e. prvi Ilirski rat, 219. g.pr.n.e. drugi Ilirski rat, 169. g.pr.n.e. treći Ilirski rat, 136.-135. g.pr.n.e. kampanje protiv Ilirskih plemena Ardijejaca i Plereja¹⁷³. Rimsko prodiranje na naš obalni prostor tako je potpuno drugačijeg karaktera od grčkog utjecaja. Okupacijom prostora primorje je uklopljeno u Imperij te se razvijaju nove situacije.¹⁷⁴

---

¹⁶⁹ Nalazi grčkog novca i gema na području Cavtata (rimski Epidaur)

¹⁷⁰ Povijesna važnost naglašena je saznanjima o grčkim kolonijama na susjednim otocima Visu i Hvaru (Issa, Pharos 4.st. pr.n.e.)

¹⁷¹ U Lumbardi, na otoku Korčuli, uklesan je grčki tekst koji govori o osnivanju naseobine, i zatim slijedi popis osnivača kolonije u tri reda, prema trima plemenima. To je Lumbardska psefizma. BRATULIĆ, 1996:61

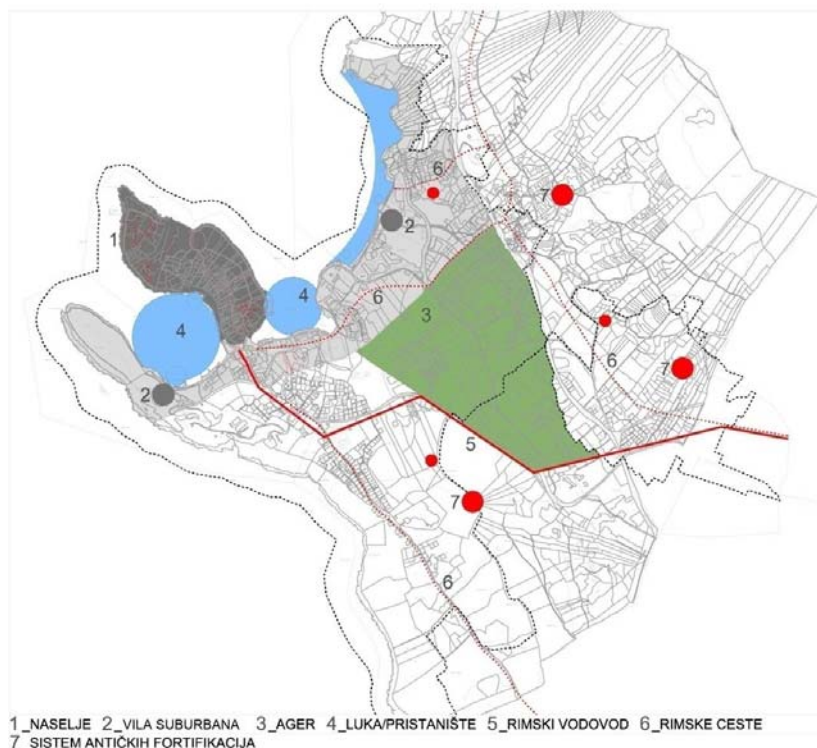
¹⁷² SUIĆ, 2003:94

¹⁷³ U građanskom ratu između Cezara i Pompeja poznata je bitka kod Tauride (otok Šćedro) iz 47. g.pr.n.e. Apijan piše da je Oktavijan okupirao otok Korčulu i Mljet tijekom svojih osvajanja 35-33 g.pr.n.e. te da je njihove stanovnike ubio ili prodao u ropstvo (App.III.16); ZANINOVIĆ, 1996:136-158

¹⁷⁴ Po rimskom pravnom shvaćanju čitav osvojeni teritorij dolazi pod kompetenciju Rima, on ima njime pravo neograničeno raspolagati. SUIĆ, 2003:95

ANTIČKI GRAD I IZVANGRAJSKO PODRUČJE

Nakon propasti Ilirske države 167. pr.n.e. dubrovačko područje dolazi pod rimsku vlast. Proces romanizacije podijelio je područje u kolonije Naroni i Epidaur, dva velika centra s vlastitim agerima. Iz pisanih izvora zaključujemo da je Epidaur već tada bio naselje utvrđeno zidinama¹⁷⁵ koje se u vrijeme kraja Republike i ranog principata razvilo u pravi urbani centar s bedemima, porticima, vodovodom i važnom lukom kroz koju je prolazio brodski promet prema Naroni i dalje Saloni, Jaderu, Poli, Akvileji i drugim postajama duž obale. U antičko doba Konavle funkcioniraju kao ager rimske kolonije Epidaura koji se proteže sve do Zatona, a možda i Slanog na zapadu¹⁷⁶, dok je područje Pelješca potpalo pod naronski ager.

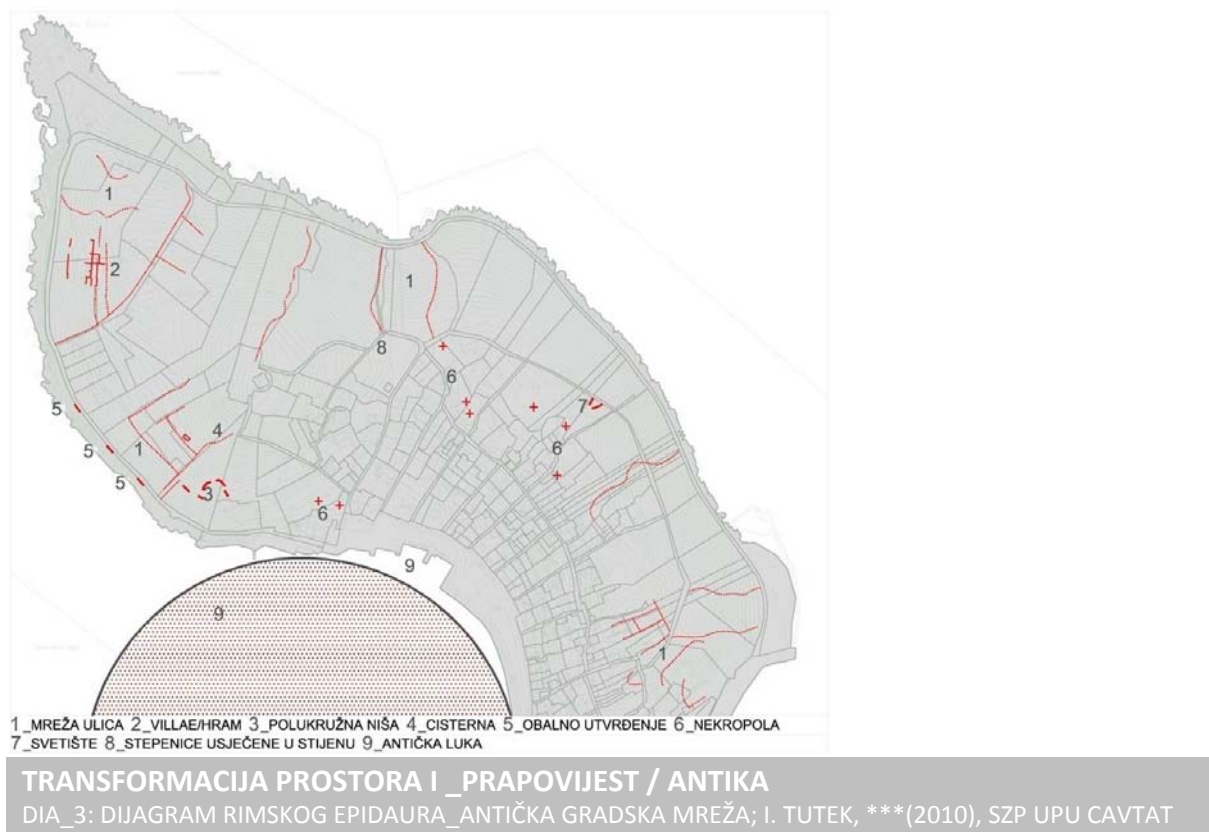
TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA
DIA_2: KOMPOZICIJSKI DIJAGRAM RIMSKOG EPIDAURA; DIAGRAM: I. Tutek, ***(2010), SZP UPU CAVTAT

¹⁷⁵ Epidaurum terra marique ubi nostrum erat praesidium. (Caes. Bell. Alex., 44,5)

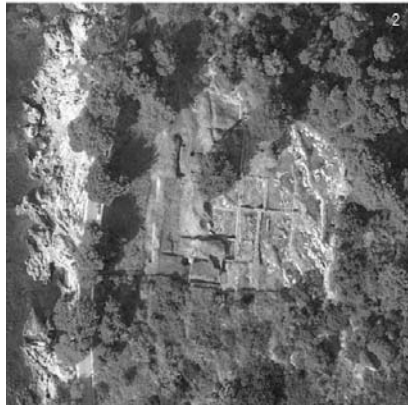
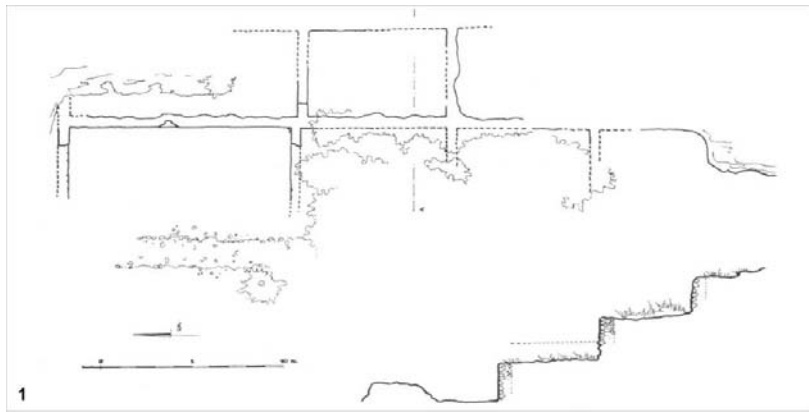
¹⁷⁶ ***Izdanja HAD, 1987:91; Veličinu epidaurskog agera opisao je I. Bojanovski u tekstu Trebinje-rimsko Asamo (Asamum) s kratkim osvrtom na ager kolonije Epidaura, 1983:28-32

Poznate su povijesne činjenice o akvaduktu kojim se grad Epidaur snabdijevao vodom iz Vodovađe¹⁷⁷ i villama (suburbanae, maritimae, rusticae) koje su postojale duž kanala vodovoda, uz obalu i na otocima, kao centri imanja s plodnim poljima, no materijalni ostaci su rijetki. Naznake sustava limitacije (Konavosko , Stonsko i Janjinsko polje), trase rimskih komunikacija, gradski i gospodarski kompleksi nedvojbeno govore o intenzivnom životu ovoga kraja u antici. Kultura stanovanja autohtonog stanovništva na selu nije se bitno izmijenila dolaskom u sferu rimske kulture. Uvid u to pružaju ostaci nastambi na gradinama koje su u neprekinutom kontinuitetu nastavile život u rimsko doba.

Kada u gradovima, zbog prirodnih uvjeta ili nekih drugih razloga, nije bilo dovoljno urbanog prostora, stvarala su se predgrađa (suburbiji).

¹⁷⁷ Akvadukti prolaze preko agera municipalne zajednice, a za Epidaurum ta trasa se proteže rubom Konavoskog polja do Vodovađe.

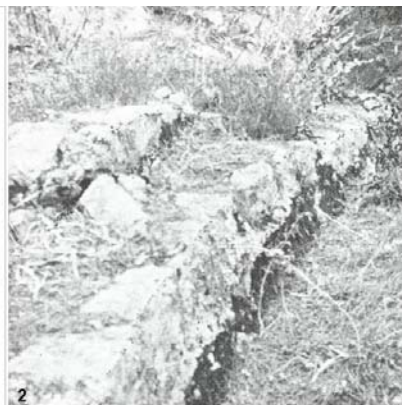
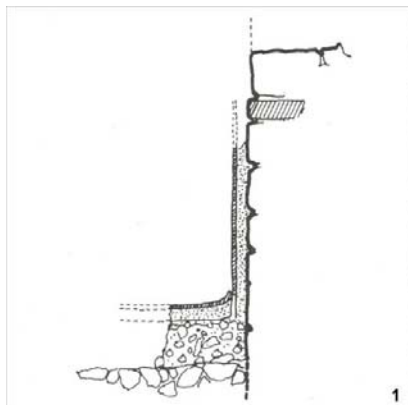

ANTIČKI LOKALITETI_RIMSKI EPIDAUUR
1. TLOCRT RIMSKE ARHITEKTURE HRAM / VILLAE NA
POLUOTOKU RAT
2. RIMSKA ARHITEKTURA, POLUOTOK RAT, ortofoto
3. RIMSKA ARHITEKTURA, POLUOTOK RAT, foto: I.
Tutek

***(2010), SZP UPU CAVTAT; FABER, 1966

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_72: ANTIČKI LOKALITETI_RIMSKI EPIDAUUR; ***(2010), SZP UPU CAVTAT; FABER, 1966

ANTIČKI LOKALITETI_RIMSKI EPIDAUUR
1. POLUKRUŽNA NIŠA, presjek: A. Faber
2. POLUKRUŽNA NIŠA, foto: A. Faber
3. OBALNO UTVRĐENJE, ANTIČKI ZID, foto: I. Tutek
4. STEPENICE USJEČENE U STIJENU, foto: I. Tutek

***(2010), SZP UPU CAVTAT; FABER, 1966

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

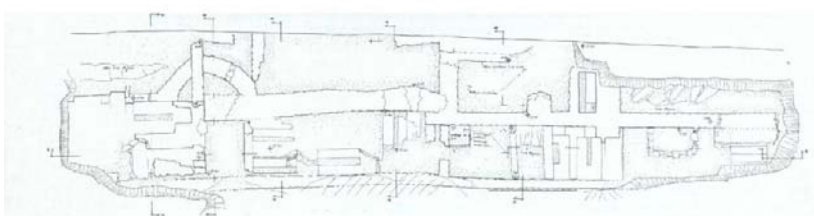
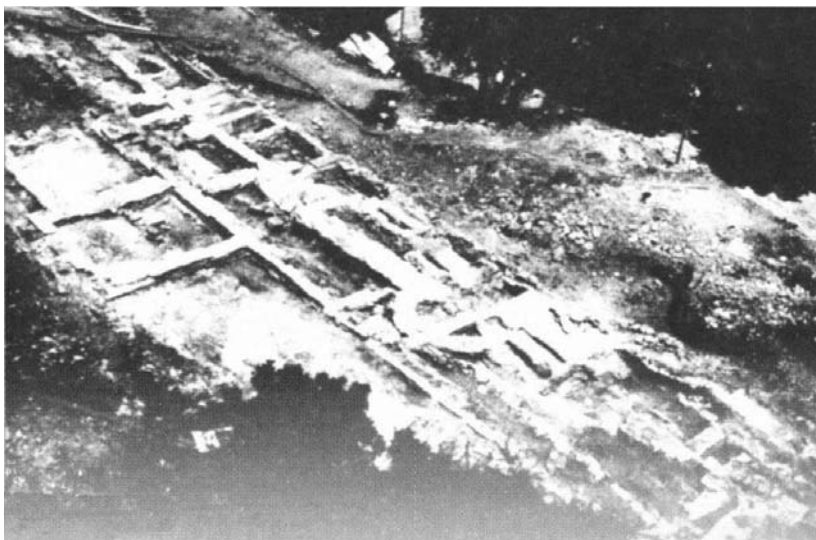
SL_73: ANTIČKI LOKALITETI_RIMSKI EPIDAUUR; ***(2010), SZP UPU CAVTAT; FABER, 1966

ANTIČKE VILE

Razdoblje od vladavine Cezara i Augusta do vladavine Flavijevaca karakterizira brz ekonomski uspon elitnih obitelji u rimskim kolonijama te razvoj velikih ekonomija i programa gradnje kuća u urbanim središtima i vila na posjedima koje preobražavaju gradove i krajolik obale i otoka Dalmacije.¹⁷⁸

Već krajem Republike postoje u gradu kompleksi s nazivom vila (*villae*), tj urbana vila (*villae urbanae*) za građevinu rezidencijalne i poslovne namjene, ili suburbana vila (*villae suburbanae*) ako bi se našla u neposrednom izvangradskom području. Tragove takve vrste građevina s atribucijama ladanjskog karaktera nalazimo unutar perimetra rimskog Epidaura na zapadnom rubu poluotoka Rat te izvan gradskih zidina na terasama poluotoka Sustjepana.¹⁷⁹

MARITIMNA ANTIČKA VILA VILLAE SUBURBANAE
NA POLUOTOKU SUSTJEPAN

1. foto: N. Zaninović
2. nacrt: N. Zaninović

***(1988) HAD, ZANINOVIĆ; FABER, 1966

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_74: VILLAE SUBURBANAE NA POLUOTOKU SUSTJEPAN; ***(1988) HAD, ZANINOVIĆ; FABER, 1966

¹⁷⁸ BEGOVIĆ; SCHRUNK; UGARKOVIĆ, 2012:136-158

¹⁷⁹ ZANINOVIĆ, 1987:89-100

S pojavom razvijenijih ekonomija na državnom zemljištu koje je dodijeljeno doseljenicima ili vojnicima¹⁸⁰ afirmira se ladanjska vila (*villa rustica*). Takva ladanjska vila rustična je ponajviše po tome što se nalazi izvan grada, na selu (*rus, ruris, n.*). Ona uz gospodarsku ulogu ima i veoma istaknuto ladanjsko značenje jer vlasnik u njoj ne boravi samo kad se skuplja urod, nego često i preko godine. Zahvaljujući takvoj namjeni, ona ima i sve elemente urbane nastambe koji pružaju viši standard stanovanja što uključuje: više odaja, višestruke reprezentativne prostorije, više termalnih sklopova, trijemove i natkrite šetnice te veće otvorene prostore.¹⁸¹ S gradskom kućom posebno je veže unutrašnji slobodni prostor koji se oblikuje kao centralno dvorište odnosno peristil ili atrij.

MARITIMNA ANTIČKA VILA VILLAE SUBURBANAE
NA POLUOTOKU SUSTJEPAN, foto: M. Zaninović

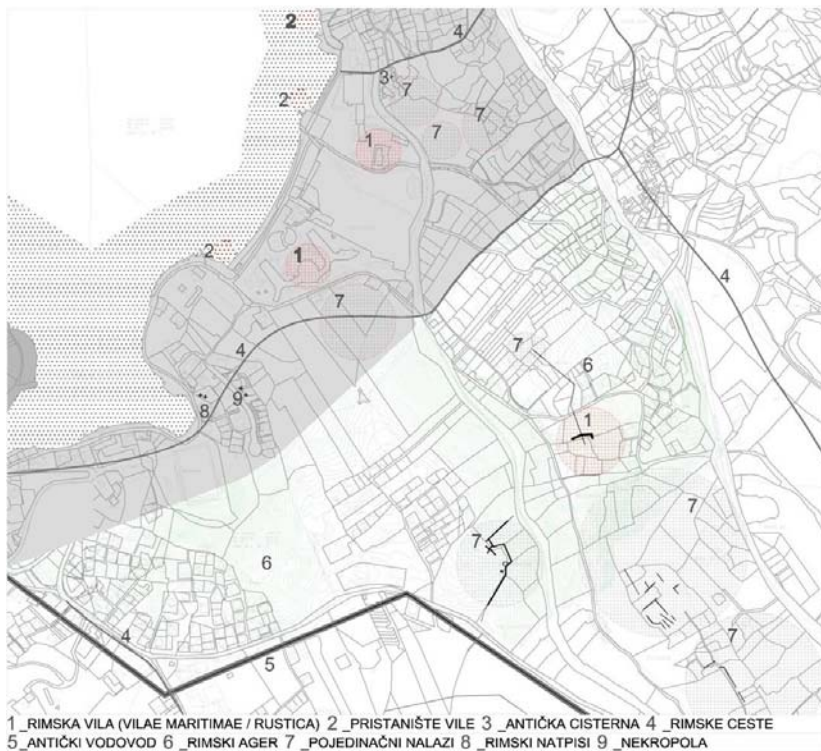
BEGOVIĆ DVORŽAK DVORŽAK SCHRUNK 2004: 81

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_75: VILLAE SUBURBANAE NA POLUOTOKU SUSTJEPAN; BEGOVIĆ; DVORŽAK, 2004: 81

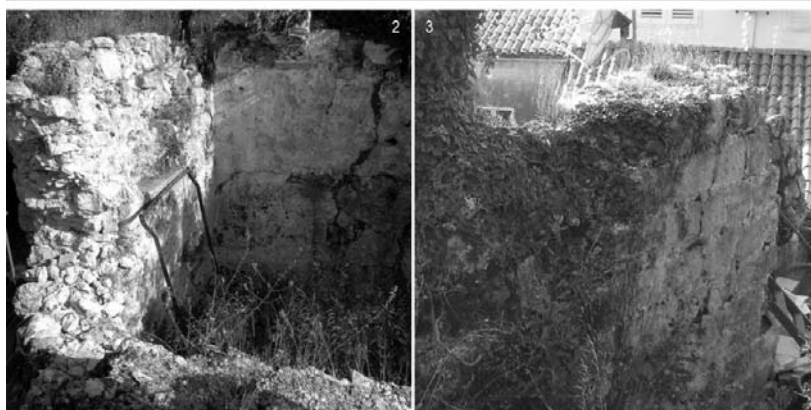
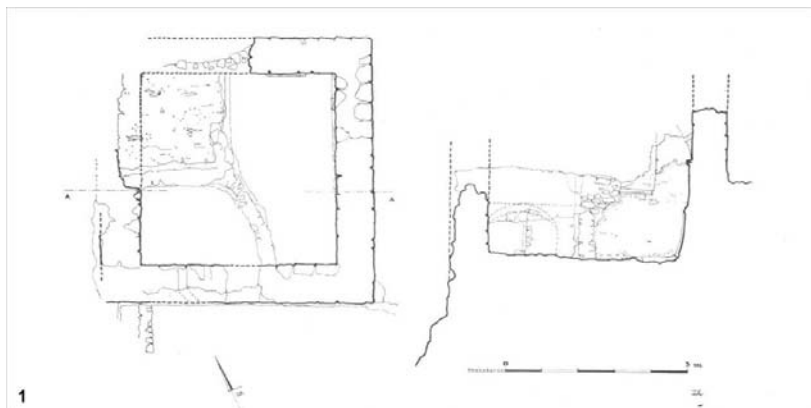
¹⁸⁰ Veliki zemljišni posjedi u 1.st.pr.n.e. i u 1.st. bili su dodjeljivani visokopozicioniranim vojnim zapovjednicima u rimskoj vojsci, posebno mornarici. Oni su imali obavezu daljnjeg unapređivanja, uređenja i kultiviranja te obrane prostora; BEGOVIĆ; SCHRUNK; UGARKOVIĆ, 2012:136-158

¹⁸¹SUIĆ, 2003:323-333

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

DIA_4: VILLAE RUSTICAE U UVALI TIHA; DIJAGRAM: I. TUTEK, ***(2010), SZP UPU CAVTAT

MARITIMNA ANTIČKA VILA, VILLAE RUSTICAE U UVALI TIHA
1. ANTIČKA CISTERNA, tlocrt i presjek: A. Faber
2. ANTIČKA CISTERNA, OSTACI ZIDOVA, foto: I. Tutek
3. ANTIČKA CISTERNA, OSTACI ZIDOVA, foto: I. Tutek
***(2010), SZP UPU CAVTAT; FABER, 1966

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_76: VILLAE RUSTICAE U UVALI TIHA; ***(2010), SZP UPU CAVTAT; FABER, 1966

Bogati rimski veleposjednik teži tome da njegova luksuzna vila poprimi gradski izgled. Ako je takva vila, raskošna palača smještena uz morsku obalu, s trijemom na glavnoj fasadi onda se govori o maritimnoj vili (*villae maritimae*)¹⁸². Najpoznatija takva antička palača na dubrovačkom području, uz onu na poluotoku Sustjepanu u predgrađu Epidaura, kompleks je maritimne vile u Polačama na otoku Mljetu smješten u dubokom, zaštićenom zaljevu, važnoj postaji na antičkom plovidbenom putu duž istočne obale Jadrana. U uvali su vidljivi ostaci dviju vila, jedne ranokršćanske i druge kasnoantičke, u slobodnom rasporedu uz morsku obalu, a nađeni su i ostaci terma, zidovi vile i natpis o proširenju hrama staroitalskom božanstvu Liberu. Monumentalna palača s velikom dvoranom i poligonalnom apsidom na prvom katu, pročelja flankiranog s dvije osmerokutne kule, izgrađena je u sredini uvale i vjerojatno je preslojila ostatke vile iz ranokršćanskog razdoblja.¹⁸³

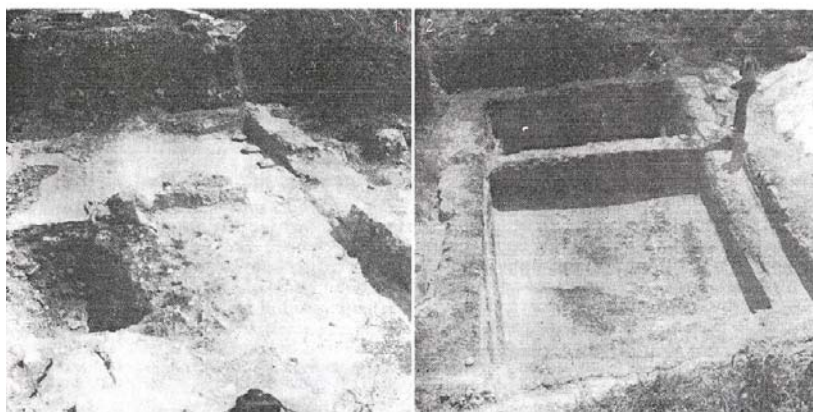
TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_77: PALAČA COMESA PIERIUSA I VILLAE RUSTICAE; BEGOVIĆ DVORŽAK, DVORŽAK SCHRUNK, 2004: 83

¹⁸² BEGOVIĆ DVORŽAK, V.; DVORŽAK SCHRUNK, I., 2004:65-90; *Villae maritimae*: maritimna vila je tip vile s trijemom na glavnoj fasadi te se susreće ponajviše uz morsku obalu. To su zapravo raskošni ladanjski dvorci i palače posred pejzaža koji obiluje fantastikom na prikazima pompejskog slikarstva. SUIĆ, 2003:331

¹⁸³ Gradnja kasnoantičke vile veže se uz dokument po kojem istočnogotski vladar Odoakar 489. g. daruje otok Mljet comes Pieriusu. BEGOVIĆ DVORŽAK, V.; DVORŽAK SCHRUNK, I., 2004: 90

Veličina vile, kvaliteta njene izradbe i opreme, razvijenost svake njene funkcionalne komponente pokazuje koliko je ona ladanjska, a koliko gospodarska te možemo razlikovati tri tipa. Prva kategorija su luksuzne palače i rezidencije gornjeg društvenog sloja, kvalitete znatno iznad prosjeka stambene arhitekture, raskošno opremljene i većih dimenzija te locirane na pomno odabranim položajima i namijenjene isključivo rekreaciji. Takve vile na dubrovačkom području locirane su na obali, u zaljevima i na otocima. Uz već spomenute na poluotoku Sustjepanu i u uvali Tiha kraj Epidaura te one u Polačama na Mljetu, nalazimo ih još u Moluntu, Mlinima, Slanom, na Elafitskim otocima: u Donjem Čelu na Koločepu, na Lopudu u zapadnom zaljevu, te na Šipanu u Luci. Na otoku Lastovu evidentirani su brojni lokaliteti: Lučica, Skrivena luka, Podšpilja - polje Bari, otočić Stomorin te otok Sušac, uz materijalne ostatke antičkog naselja u Ublima. Drugoj skupini pripadaju rezidencijalne palače koje su uz to imale i gospodarsku komponentu, dok u treću spadaju one vile koje su imale pretežno gospodarsko značenje.¹⁸⁴ Takva antička imanja nalazimo u rubnim i prisojnim područjima Konavoskog polja, kako je to utvrđeno u Ljutoj, u istočnoj polovici polja, te 3-4 km zapadnije u Lovornom.¹⁸⁵ Na otoku Šipanu prepoznajemo niz položaja uz južni brijeg Velog polja gdje se svuda nalaze ulomci amfora, tegula i opeka što govori i o kontinuitetu slavni maslinjaka i vinograda otoka od daleke antike.

MARITIMNA ANTIČKA VILA, MOLUNAT
1. VILA U MOLUNTU, SUSPENSURA
2. OSTACI DVOJNE CISTERNE NA LOKALITETU
METALE

***1988; HAD: ZANINOVIĆ, 1988: 96

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_78: MARITIMNA ANTIČKA VILA, MOLUNAT; ***1988; HAD: ZANINOVIĆ, 1988: 96

¹⁸⁴ SUIĆ, 2003:323-333

¹⁸⁵ ZANINOVIĆ, 1987:91

Vila, iako se u oblikovanju povodi za gradskom kućom, nije građevina zatvorenog tipa kao što je domus u gradu. Ona ima mogućnosti razvedenog položaja, izbočujući pojedine djelove i bogatije artikulirajući pročelje, veoma često s prospektom u okolni pejzaž ili prema moru. Neophodna komponenta vila bili su bazeni za skupljanje kišnice, a to mogu biti vodosprema (*cisterna*), bazen (*piscina*) i bunar (*puteal*). Oni su u ladanjskim arhitektonskim kompleksima često sačuvani zahvaljujući čvrstoj konstrukciji i povišenoj poziciji. Tako nalazi cisterne na uzvisini Donji Obod iznad uvale Tiha govore o poziciji rimske vile na padini iznad plodnog polja zasađenog vinogradima i maslinama s pogledom na more, kao i nalazi dvojne cisterne u Moluntu na lokalitetu Metale.¹⁸⁶

Prema svim tim objektima, što smo ih prema provedenom istraživanju (karte s pozicijama i opisi nalaza i stanja u tablicama) uključili, na dubrovačkom području uočava se prisutnost i razvitak antičke civilizacije na širokom potezu obale i zaleđa. Građevine su središta antičkih imanja epidaurskih i naronskih veleposjednika koji su spajali korisnost s lagodom ladanjskog življenja. Ta imanja na kopnu nalazimo u pravilu smještena u prisojima i na rubovima plodnih krških polja, te u neposrednoj blizini mora i obale, u gotovo svim lijepim uvalama i zaljevima. Mir na kopnu i na moru uz potpunu pravnu sigurnost koju je svojim građanima jamčila pax Romana¹⁸⁷ omogućila je i posjednicima epidaurskog i naronskog agera, obale i otoka da u potpunosti koriste sve dobre strane jedne napredne antičke civilizacije.

ANTIČKE FORTIFIKACIJE

U ranoj antici gradska su se utvrđenja gradila zato što su bila jedan od glavnih atributa grada, pa čak i kad nije bilo opasnosti od opsada. Seoba naroda i provale barbara u doba kasne antike¹⁸⁸ aktualizirale su postulat sigurnosti u jednakoj mjeri kao u protourbanom razdoblju i pri njegovom završetku, kad su utvrđenja domaćih gradina i kastela služila kao točka otpora i zbjega prilikom rimskog osvajanja, ili u ranom rimskom razdoblju kad provincija još nije bila do kraja pacificirana.

---

¹⁸⁶ ***Izdanja HAD, 1987:95; M. Zaninović u svom tekstu opisuje nalaze u uvali Tiha te pretpostavlja postojanje rimske vile na toj lokaciji

¹⁸⁷ Bitkom kod Akcija 31. g. pr.n.e. u Grčkoj Oktavijan postaje neprikosnoveni pobjednik i jedini nosilac vlasti. Postaje prvi rimski car i njegovom vladavinom 27. g. pr.n.e. započinje razdoblje Pax Romana koje karakterizira mir i sigurnost, a arhitekturu toga razdoblja obilježava uvođenje grčkih klasičnih oblika. ZANINOVIĆ, 1996

¹⁸⁸ Zbog opasnosti od Barbara Bizant je od 5. st. prinuđen posebnu pozornost posvetiti obrambenoj arhitekturi; OREB MOJAŠ, 1991:17

Gradske fortifikacije ostaju kroz čitavu kasnu antiku temeljna briga gradskog stanovništva. Utvrđeni gradovi bit će i za gradsko i za šire pripadno stanovništvo siguran zaklon od vanjske opasnosti.¹⁸⁹ Možemo reći da je uz kastrizaciju naselja i urbanih aglomeracija u kasnoj antici prisutna također i kastrizacija čitavog teritorija. Većina rješenja i konstrukcija iz tog vremena primjenjivat će se, uz manje ili veće modifikacije, kroz čitav srednji vijek.

Tako preko vila, utvrda i infrastrukture urbani centri zrače urbanitetom na okolni prostor. On postaje definiran urbanim utjecajima te govorimo o početku formiranja urbaniziranog pejzaža.

ANTIČKI AGER I INFRASTRUKTURA

Studija promjena u prošlim pejzažima ukazuje na to da se najveća transformacija pejzaža dogodila u antici, u rimskom periodu. Rimsko osnivanje novih naselja ima korijene u ekonomskim i strateškim potrebama rastuće sile na području istočnog Jadrana kao i u iskorištavanju lokalnih resursa. Proces romanizacije podijelio je područje u kolonije Narona i Epidaur, dva velika centra s vlastitim agerima. Najznačajnija ostavština podjela je plodne zemlje u Konavlima, Stonskom polju, na poluotoku Pelješcu, u Neretvanskom i Korčulankom polju između vlasništva kolonija i vila.¹⁹⁰ S obzirom na vlasničke odnose pred kraj Republike i početak Carstva (kad naša obala dolazi definitivno pod rimsku vlast), Rim poznaje tri vrste zemljišta: *ager publicus* (tereni u državnom vlasništvu), *ager privatus* (tereni u privatnom vlasništvu) i *ager compascuus et silvae* (pašnjaci i šume).¹⁹¹

Osnivanje rimske kolonije uključivalo je i katastarski premjer zemljišta koje je bilo oduzeto pokorenom stanovništvu i time postajalo vlasništvo rimskog naroda i kao takvo se dodjeljivalo isluženim rimskim vojnicima i drugim doseljenicima koji su morali biti

---

¹⁸⁹ U kasnoj antici i ranom bizantskom razdoblju široka militarizacija teritorija pokazuje uzorak povezanosti između istočnih i zapadnih provincija. U prvoj administrativnoj podjeli carstva pod Dioklecijanom najveći dio istočnojadranskog područja ostao je u zapadnom dijelu te je isto tako ostalo za vrijeme Teodozijeve podjele 395. g., ali 437. g. Dalmacija i jadranski otoci stavljeni su pod kontrolu Istočnog carstva. Godine 476. propada Zapadno rimsko carstvo, a od 481.-554. g. područjem Zapadnog rimskog carstva vladaju Istočni Goti kojima je posebno važna plovidba Jadranskim morem. ZANINOVIĆ, 1996

¹⁹⁰ ***GIS FORUM, 2012:143-158

¹⁹¹ SUIĆ, 2003:95-97

punopravni rimski građani. Takva limitacija, ili centurijacija, izvršena je u Konavoskom (ager Epidaura)¹⁹² i Stonskom polju¹⁹³ (naronski ager), a može se naslutiti i oko Janjine.¹⁹⁴

Agrarni pejzaž u antičko vrijeme definira intenzivno sađenje novih kultura maslina i vinove loze te žitarica na većim obradivim površinama. U privredi je izraženo bavljenje stočarstvom na padinama brda, dobivanje i prerada mlijeka, mesa i vune te izrada i bojanje vunениh tkanina (fulonica). Od obrta razvija se izrada keramičkih proizvoda, posuda, uljanica i amfora, te krovnog pokrova, tegulai imbrices, i proizvodnja opeka. Razvijena je i proizvodnja soli u stonskim solanama, a sol je u antici vrlo vrijedna sirovina koja je ponekad služila i kao sredstvo plaćanja, umjesto novca.

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

DIA_5: KOMPOZICIJSKI DIJAGRAM URBANIZIRANOG PEJSAŽA EPIDAURA; I. Tutek, ***2010; SZP UPU Cavtat

¹⁹² Na problem centurijacije agera kolonijalnog zemljišta oko Epidaura osvrnuo se M. Suić (Limitacija agera rimskih kolonija na istočnoj jadranskoj obali, Zadar 1955, 24) Ovdje je destrukcija limitacije polja izražena zbog pojave plavljenja polja (možda je nije ni bilo već su tu bili pašnjaci), a vidljiva je na predjelu između Močića, Čilipa i Popovića; ZANINOVIĆ, 1987:91

¹⁹³ Značajno je da su čestice u stonskom katastru manje od čestica u drugim rimskim limitacijama na našoj obali. One redovito iznose 20 actusa u rimskim mjerama dužine stranice istostraničnog četverokuta, tj. oko 710 metara. U Stonskom polju ti kvadrati imaju stranice od 12 actusa, što iznosi oko 426 metara. Smatra se da starije limitacije imaju manje čestice u svojoj podjeli. Možda bi nam ovdje pomoglo poznavanje matičnog agera oko kolonije Narone; ZANINOVIĆ, 1987:15

¹⁹⁴ Raspored prometnica u Janjini i oko nje u polju tepodjela čestica upućuju na to da je limitacija postojala, a i natpis obitelji Anaja iz 1. st. koji su vjerojatno bili vlasnici dijela ili cijelog polja; ZANINOVIĆ, 1987:15

Gradnja cesta i pomorskih baza bila je dio plana rimske vlasti i sredstvo smirivanja teritorija. Oko svakog gradskog centra razvile su se prometnice koje su povezivale naselja na njegovom teritoriju. One su nesumnjivo sekundarnoga postanka jer je rast centra i njegove uloge izazvao i razvitak komunikacijske mreže kojoj je ishodište bilo u gradskom centru. U nekim je slučajevima blizina trase ceste, ili još više njezina križanja, mogla naselju pružiti uvjete da se brže razvija i stekne ulogu centra. S druge pak strane i samo je postojanje naselja-centra još u protourbanom razdoblju moglo utjecati na stvaranje trase prometne magistrale s težnjom da ona poveže važnija naselja unutar regije ili između regija. Činjenica da trase magistrala veoma često idu preko gradinskih naselja, pogotovo onih koja su se urbanizirala u najranijoj antici mogla bi se navesti kao potvrda.¹⁹⁵ Gradnju rimske cestovne mreže na ovom području provodio je namjesnik cara Augusta Publije Kornelije Dolabela od 14. do 21. g. n.e.¹⁹⁶

Cesta iz Salone prema jugu išla je usporedno s morskom obalom, iza obalnog grebena Mosora i Biokova, i od Narone prema Epidauru nastavlja se na isti način.¹⁹⁷ Obalna mjesta bila su povezana prvenstveno morskim putem.¹⁹⁸ Vrlo jaki prolazni putevi postoje na Pelješcu na pravcima koji povezuju Naronu i Mljet preko Sresera i Janjine, Naronu i Korčulu preko Trpnja i Orebića, te onaj što povezuje kopneno zaleđe sa naseljima Pardu (mali Ston) i Stamnum (Ston).

U odnosu između grada i izvangradskog područja u ranoj antici postoji čvrsta međuovisnost. Da bi se te relacije mogle uspostaviti, bilo je potrebno osigurati dobar sustav prometnica i mogućnost transporta. Teritorijalno prostranstvo zajednice bilo je uvjetovano idealom antičkog čovjeka koji pretežno živi van grada da svaki član zajednice može u jednom danu doći u grad i vratiti se kući: riječ je o prosječnim udaljenostima od oko 10 km. Kada teritorij prekorači te granice, stvorit će se novi organizmi koji će rasteretiti centar, a to su manji centri koji imaju mnoge gradske atribute i oblike ograničene samouprave. Velika površina agera takvih centara i manja zavisna središta u njima stvorit će u kasnoj antici povoljne

---

¹⁹⁵ SUIĆ, 2003:316

¹⁹⁶ ZANINOVIĆ, 1987:14

¹⁹⁷ Istraživači rimskih cesta D. Sergejevski i I. Bojanovski stavljaju naselje Pardu oko 30 km sjeveroistočno od Stona. Tuda je prolazila glavna rimska cesta iz Narone za Epidaurum i dalje prema jugu. ZANINOVIĆ, 1987:16

¹⁹⁸ MATIJAŠIĆ, 2008: 58-60

uvjete da se istaknutija podređena naselja emancipiraju i postanu urbana središta (*civitas*) s vlastitim teritorijem.¹⁹⁹

Na izvangradskom području, na teritoriju agera, obično uz ceste ili uz raskrižja nalazile su se nekropole gradskog stanovništva. Kako je to bilo u protourbanom razdoblju tako je i sada nekropola kao grad mrtvih (*necropolis*) odraz grada živih, njihovog načina života i socijalnih razlika.

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA
SL_79: STONSKO POLJE / AGER; foto: I. Tutek

---

¹⁹⁹ SUIĆ, 2003:315

MITSKI ANTIČKI PEJSAŽ

Prvi koji se bavi kulturnim pejisažem i koji je koristio pojam kulturni pejisaž rimski je pisac Pauzanije, suvremenik Hadrijanov u 2. st. On je u to vrijeme opisao antičku Grčku, njene gradove, hramove, gajeve i sve što je uopće vidio na svojim putovanjima po Heladi.²⁰⁰ Podaci koji govore o dubrovačkom prostoru puno su skromniji, i brojem i iscrpnošću.

Najranije topografske bilješke/podaci o Jadranskoj obali i otocima nađene su u starogrčkim izvorima: nautički vodič takozvani Pseudo-Skylax (Periplous, 21-24, 4. st. pr.n.e.), putni dnevnik Pseudo-Skymnos (Periegesis, 413-428, kasno 2. st. pr.n.e.). Najranije karte su iz rimskog perioda: Tabula Peutingeriana (Segments IV-VI, A-C) srednjevjekovno je izdanje karata iz 3.- 4. st., Cosmographia (Ravennatis Anonymi) sadrži opise istočnojadranske obale iz 6. st.²⁰¹

Međutim, bez obzira što nema ranih pisanih materijala, postoji kulturni antički pejisaž sa skrivenim strukturama, toponimima i mitskim pričama koji je moguće sagledati. Tako interpretiran, krajobraz se pretvara u ideogram što ga vješti u čitanju (a to su pripadnici kulture kojoj je taj svjetonazor svojstven) razumiju. Ako shvatimo ideogram kao pismo (a to mu je definicija), onda su tako strukturirane točke u prostoru doista zapisi o vjeri i životu stanovnika toga kraja.²⁰²

Pojavljivanje Kadma i Harmonije u legendama vezanima za epidaursko područje odraz je širenja grčke civilizacije na ove prostore u razdoblju željeznog doba, čemu je zasigurno pogodovalo postojanje autohtonih zmijskih obreda i vjerovanja. Kult zmije²⁰³ na dubrovačkom području možemo pratiti od prapovijesti (Iliri), nastavlja se u grčkoj i rimskoj mitologiji u kontekstu boga liječništva, Asklepija, odnosno Eskulapa, gdje je zmiya najčešće obavijena oko štapa kao simbol plodnosti i liječenja. Na južnom jadranskom prostoru Eskulap se štovao u nauritanskom i epidaurskom području što se vidi kroz materijalne dokaze (natpis

---

²⁰⁰ PAUZANIJA, 2008

²⁰¹ BEGOVIĆ, V.; SCHRUNK, I., 2010: 19-28; Slijede venecijanske mape iz 16. i 17. stoljeća: karta Giacomina Gastaldia iz 1546. iz Vatikanske knjižnice, karta Simona Pinargentina iz 1573. te knjiga s topografskim opisima "Isole che sono da Venetia sulla Dalmatia e per tutto l'Arcipelago fino a Constantinopoli", karta Dalmatinske obale Cantellia da Vignole iz 1689. godine.

²⁰² BELAJ, 2014:414

²⁰³ Zmija je, kao što smo vidjeli, rodonačelnik ilirskog etnika, ona je simbol mudrosti, zla, plodnosti zemlje i žena, personifikacija duše pokojnika, čuvarica kućnog ognjišta, čuvarica groba. PERKIĆ, 2005

na nadgrobnoj ploči u Epidauru, Eskulapov lik uklesan na jednom kapitelu Kneževa dvora u Dubrovniku) i predaje o Asklepijevom hramu u Epidauru, te kroz toponime vezane uz Asklepija. Asklepijevim špiljama nazivaju se Jezerpećina na Snježnici i Šipun u Epidauru gdje je navodno živjela zmija Baos (kult starosjedilačkog stanovništva) koju ubija sv. Hillarion i oslobađa stanovnike od zla što predstavlja personifikaciju pobjede kršćanstva nad poganstvom. Kult sv. Hillariona egzistira i danas na području Župe dubrovačke gdje je u Mlinima župna crkva posvećena sv. Ilaru.

Vezano uz kult zmije koji pratimo od prapovijesti i antike, potrebno je reći da se Dubrovnik kao administrativni, crkveni, politički i gospodarski nasljednik Epidaura često poziva na kult Asklepija, a kada u 10. i 11. st. dobiva svog današnjeg parca sv. Vlahu, izabire se upravo liječnik te se na taj način kult liječništva prati od prapovijesti do danas.

Osim kulta zmije, antičko štovanje Dijane (božica lova i šume) i Silvana (bog šuma) možemo pratiti i u predrimskim vremenima na širim ilirskim područjima, o čemu svjedoče svetišta Vidasusa (Močići) i Thane (Topusko). Rimsko carstvo imalo je politeističku religiju, pa je priznavalo lokalna božanstva premda je i dalje vrijedilo prvenstvo kapitolijske trijade (Jupiter, Junona i Minerva) i careva (Augusteum u Naroni).²⁰⁴ Možemo reći da antički pejzaž markiraju gradovi, vile i ceste te akvadukti i antički hramovi.²⁰⁵

PRETKRŠĆANSKI I RANOKRŠĆANSKI PEJSAŽ

Antički bogovi branili su pejzaž isto kao i slavenska/hrvatska pretkršćanska božanstva Perun, Veles i Mokoš. Samo ime Dubrovnika hrvatskog je porijekla, područje iza brda Srđ zove se Dubrava po dubovoj (hrastovoj) šumi. U Dubravi stoluje Perun (Srđ), gromovnik koji u proljeće šalje munje i tjera Velesa, boga zime, vode i podzemnog svijeta. Dakle tri točke povezane s Perunom, Velesom ili Jarilom (Jurjem) te s Mokoši (Mokošica), čine zamišljeni trokut, a iz rasporeda toponima, smještenih u krajolik, mogli smo ponegdje iščitati mitsko kazivanje. Toponime su pojedinim položajima dali ljudi, oni su njima interpretirali i kultivirali krajobraz.²⁰⁶

---

²⁰⁴ DURMAN, 2006:75-77

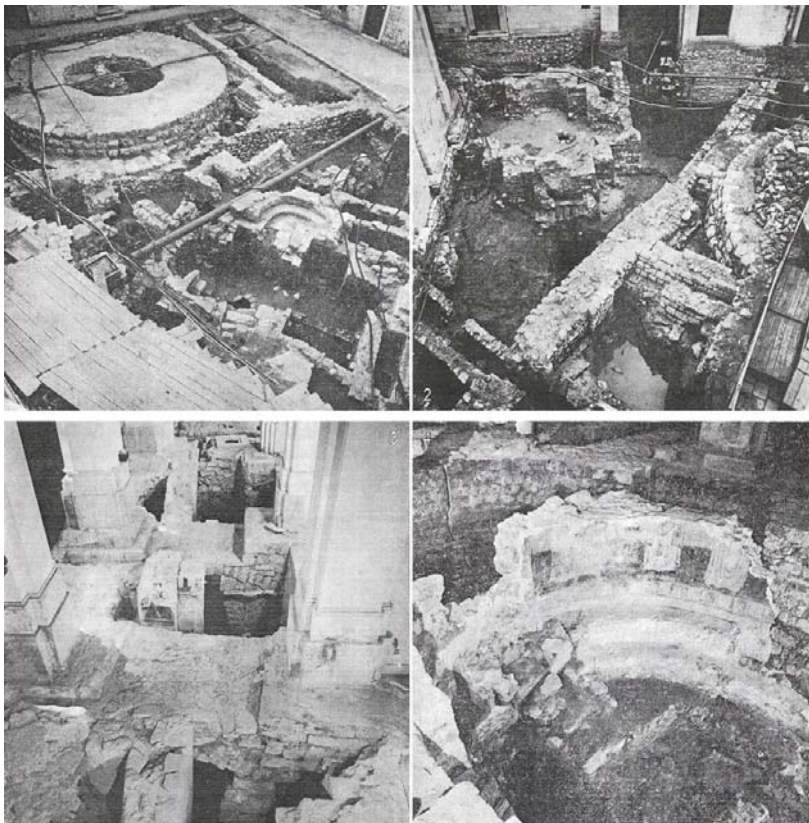
²⁰⁵ Antički pisac Pauzanije u vrijeme cara Hadrijana u 2. st. opisao je Grčku i grčke hramove u pejzažu.

PAUZANIJA, 1989

²⁰⁶ BELAJ, 2014

Kršćanski sveci zamjenjuju pretkršćanska antička i slavenska božanstva i ispunjaju pejisaž svojim imenima, ali kako dolaskom Slavena rimska imena djelomično ostaju i slaveniziraju se tako i slavenska imena djelomično ostaju prisutna (Mokošica - po božici Mokoš).

Ranosrednjovjekovne crkve projekt su vladajućeg sloja na području hrvatskog teritorija kojim je narod postepeno vođen od poganstva do kršćanstva. Pojavom nove vjere mijenjaju se antička božanstva i njihova zaštita teritorija. Marker u prostoru postaju ranokršćanske crkvice koje nose imena novih svetaca. Prehistorijske ilirske gradine nastavile su živjeti u ranom srednjem vijeku prerastavši u srednjovjekovna naselja. Gradnja starokršćanskih crkava započinje nakon 313. g., nakon Konstantinovog (Konstantin Veliki) Edikta o toleranciji, a intenzivna izgradnja započinje nakon 391. kada Teodozije proglašava kršćanstvo državnom vjerom.²⁰⁷ Brojne ranokršćanske crkvice na elafitskim otocima, u Stonu, Slanom, na Pelješcu te u Vidu kraj Metkovića, treba pridodati bogatom arheološkom korpusu ovog područja.²⁰⁸

ARHEOLOŠKI NALAZI NA PODRUČJU GRADA
DUBROVNIKA
1. BUNIČEVA POLJANA, DUBROVNIK, ANTIČKI
KAŠTEL-ZAPADNI OBRAMBENI ZID
2. BUNIČEVA POLJANA, DUBROVNIK, OBRAMBENI
ZID KAŠTELA
3. DUBROVAČKA KATEDRALA, ZIDANI STUBOVI
ARKATURE SJEVERNOG BRODA BIZANTSKE
BAZILIKE
4. DUBROVAČKA KATEDRALA, SREDNJA APSIDA
BIZANTSKE BAZILIKE

***1987, HAD, J. Stošić

TRANSFORMACIJA PROSTORA I _PRAPOVIJEST / ANTIKA

SL_80: ARHEOLOŠKI NALAZI NA PODRUČJU GRADA DUBROVNIKA; ***1987, HAD, J. Stošić

²⁰⁷ BEGOVIĆ; SCHRUNK, 2006

²⁰⁸ FABER, 1966; MARIN, 2004

3.3. TABLICE: RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJE IZGRAĐENIH STRUKTURA

TAB 2: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ teritorij Dubrovačke Republike

3. 4. KARTOGRAMI: RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJE IZGRAĐENIH STRUKTURA

MAP 2: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ teritorij Dubrovačke Republike

MAP 2.1: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ Konavle

MAP 2.2: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ Grad, Elafiti i Astoreja

MAP 2.3: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ Primorje

MAP 2.4: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ Pelješac

MAP 2.5: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ Lastovo

TAB 2_ARHEOLOŠKI PEJZAŽ_PRAPOVIJEST/ANTIKA			
TERITORIJ DUBROVAČKE REPUBLIKE			
DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA_KONAVLE			
REDNIBROJ; GEOKOD: g. duž./ g. šir.	K.OPĆINA / K.Č.; NASELJE; LOKALITET	NAZIV; VRSTA; RAZDOBLJE	PROVEDENA ARH. ISTRAŽIVANJA / STANJE / VALORIZACIJA
1. 42°35,11' N / 18°12,75' E	K.O. CAVTAT CAVTAT EPIDAUUR	GRADINA PRAPOVIJEST, ANTIKA	Na osnovi avionske snimke i katastarskog plana, a također putem detaljne reambulacije terena omogućena je djelomična rekonstrukcija antičke gradske mreže. Te su pretpostavke potvrđene i arheološkim nalazima na parcelama.
2. 42°35' N / 18°11' E	K.O. CAVTAT, K.Č. 893 OTOK BOBARA	GRADINA BOBARA PRAPOVIJEST, ANTIKA	Ostaci kasnoantičkih bedema dužine 50 m.
3. 42°34' N / 18°12' E	K.O. CAVTAT, K.Č. 906 OTOK MRKAN	GRADINA MRKAN PRAPOVIJEST, ANTIKA	
4. 42°34' N / 18°14' E	K.O. CAVTAT, K.Č. 595, 596, 597, 601, 602, 605, 607, 608 CAVTAT	GRADINA STRAŽIŠĆE PRAPOVIJEST, ANTIKA	Na lokalitetu su vidljivi ostaci zidova utvrđenja, ali nisu lako pristupačni. Prapovijesni i antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
1. 42°35,00' N / 18°13,14' E	K.O. CAVTAT, K.Č. 679/3 CAVTAT	VILLA SUBURBANA ANTIKA	Prilikom istraživanja otkrivena je složena struktura zidova. Građevina je vidljiva oko 25 m SI-JZ, a širina iznosi oko 15 m. Keramički ulomci iz 1. st. naše ere.
2. 42°35,14' N / 18°12,70' E	K.O. CAVTAT, K.Č. 9, 10, 12 CAVTAT	VILLA / HRAM ANTIKA	Ostaci zidova vidljivi do 2 m visine. Okolo leže tegule, ulomci profiliranih kapitela, te višebojne mramorne ploče, oplata ili popločenja.
3. 42°35,11' N / 18°12,75' E	K.O. CAVTAT CAVTAT	NEKROPOLA ANTIKA	Vidljivi ostaci antičkih grobnica na cijelom poluotoku, građeni od kamena i žbuke, ili raniji kao kamene i keramičke urne.
1. 42°35,25' N / 18°13,66' E	K.O. CAVTAT UVALA TIHA	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Prilikom gradnje hotela Epidaurus uništeni su ostaci antičkih zidova. U široj zoni se još nalaze ulomci keramike i drugih predmeta, te ostaci cisterne.
2. 42°36' N / 18°12' E	K.O. CAVTAT, K.Č. 890 OTOK SUPETAR	ARHEOLOŠKA ZONA KASNA ANTIKA, 4. ST.	Danas vidljivi ostaci zidova do 2 m visine, te nekoliko gomila kamenja.
3. 42°35' N / 18°13' E	K.O. CAVTAT CAVTAT	HIDROARHEOLOŠKA ZONA ANTIČKA LUKA	Lokaciju potvrđuju nalazi u moru: amfore, keramika, kameni blokovi.
4. 42°35' N / 18°12' E	K.O. CAVTAT CAVTAT	HIDROARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Ostaci tereta, amfore i ulomci keramike, dokumentirano i zaštićeno.
5. ---	K.O. CAVTAT CAVTAT	VODOVOD ANTIKA	Evidentiran lokalitet pokraj crkve sv. Đurđa.
5. 42°35,07' N / 18°14,04' E	K.O. OBOD OBOD	GRADINA PRAPOVIJEST, ANTIKA	
6. 42°35' N / 18°14' E	K.O. OBOD / K.Č. 315, 352, 353, 365, 1146, 1148, 1149, 1151, 1152, 1153, OBOD	GRADINA PRAPOVIJEST, ANTIKA	Potencijalni prapovijesni i antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma. Vidljivi ostaci zidova.
1. 42°35,07' N / 18°14,04' E	K.O. OBOD OBOD	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
1. 42°34,99' N / 18°13,83' E	K.O. OBOD POLUGANJE	KUČARICE_BUNJE	Sačuvani vrijedni građevni slog.

IDENTIFIKACIJSKI PODACI / POLOŽAJ, OPIS	LITERATURA; NAPOMENA
Gradina Epidaur je smještena na uzvisini na poluotoku Rat, elipsastog je oblika, veličine 200x300 m. Gradinska jezgra je zadržana u antičkom periodu. Površinske nalaze rimske arhitekture pratimo na čitavom poluotoku, a na južnoj strani zapadnog dijela utvrđene su antičke ruševine većih građevnih kompleksa, smjer tih zidova podudara se s međama postojeće parcelacije, pogotovi zidovi velikog objekta na rtu. Vjerojatno je u antičko doba bila nastanjena i obala uz uvalu Tiha, te obližnja uzvisina Obod, ali ovdje ne pretpostavljamo uže gradsko područje.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005 FABER, 1966 GRUJIĆ, 1998 ***SZP UPU CAVTAT, 2010
Na otoku su vidljivi znatni ostaci kasnoantičkih bedema i mnogobrojnih objekata unutar njih, pa se pretpostavlja postojanje ranokršćanske crkve ili benediktinskog samostana.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Prapovijesna gradina, te ranokršćansko svetište, vjerojatno tipa memorije sa crkvicom.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Arheološko nalazište Stražišće nalazi se jugoistočno od Cavtata iznad ceste za Močiće, na dominantnom položaju kao važna kontrolna točka grada i prometnice. Radi se o prapovijesnom, antičkom i kasnoantičkom fortifikacijskom lokalitetu koji zajedno s lokalitetima Humac na Zvekovici, Mala Greda iznad Cavtata, kod Sv. Ane na Obodu i Spilan iznad Plata čini jedinstveni fortifikacijski sistem Epidauruma.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005 ***SZP UPU CAVTAT, 2010
Rimska vila je osim ladanjskog imala i gospodarski karakter, te je u sklopu vile funkcionirala i prerada vina i ulja. Građevina se prilagodila padini poluotoka, te se pruža na tri terase. Prva terasa na sjevernom kraju završava polukružnim apsidalnim zidom, moguće dio termalnog uređaja. Unutar vile bliže moru utvrđeni su ostaci cisterne, te su se na položajim uz more ispod vile u pličaku vidjeli sačuvani ostaci strukture gata.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005 FABER, 1966 HAD, 1988: 89-99
Ostaci zidova reprezentativne antičke građevine se nalaze na krajnjim terasama u zapadnom dijelu prema rtu poluotoka Rat. Objekt se terasasto prislanja uz brdo, djelomično je uklesan u živac. Vidljiva je solidna lijepa tehnika zidanja kao i kvaliteta zidne žbuke s uščuvanim slojem boje. Pod nekih prostorija bio je izveden u mozaiku.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005 ***SZP UPU CAVTAT, 2010 HAD, 1988: 89-99
Antička nekropola proteže se na vrlo dugačkom potezu, od polovice cavtatskog poluotoka pa sve do zaljeva Tiha. Najraniji grobovi se nalaze u vrtu franjevačkog samostana, drugi tip antičkog grobova koji su uklesani u živu stijenu pojavljuju se na grebenu poluotoka, ali i unutar ulica i dvorišta, tj. na površini čitavog današnjeg grada.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005 ***SZP UPU CAVTAT, 2010
Ostaci rimske villae maritimae/rusticae evidentirani su na tri pozicije u području koje definira uvala Tiha i plodno polje koje se proteže prema jugoistoku: na jugozapadnim padinama brežuljka Donji Obod (Epidaurus), u južnom dijelu uvale (hotel Albatros) i na jugoistočnom rubu polja. Iznad hotela Epidaurus nalazi se lokalitet Sutivan, ostaci masivne antičke konstrukcije debelih zidova dim: 5.3x5.3 m, visine 4 m koja je bila spremište za vodu.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005 FABER, 1966 ***SZP UPU CAVTAT, 2010 HAD, 1988: 89-99
Prvi samostan na Supetru je izgradio Sv. Jeronim u 4. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Lokaciju antičkog pristaništa potvrđuju brojni nalazi u moru, kako u sjeveroistočnoj, tako i u jugozapadnoj luci. No za jedno građeno pristanište ima više vjerojatnosti u današnjoj luci o čemu su podaci u literaturi.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Zona antičkih brodoloma: na maloj međusobnoj udaljenosti se nalaze tri antička brodoloma, te je morsko dno pokriveno ostacima tereta, amfora, ulomaka keramike.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Antički vodovod dug više od 20 km je dovodio vodu iz udaljene Vodovađe u Epidaur, te je jedan od najvećih arheoloških objekata na području Konavala i njegovo postojnje potvrđuje visoki životni standard.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005 ***HAD, 2005
Gradina na uzvisini, 15x20-100 m promjera. Ovdje su poznate suhozidne kuće elipsastog pravokutnog tlocrta usječene u stijenu, veličine 4x2 m, što je posebnost ovog područja.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Lokalitet Sv. Ana, radi se o prapovijesnom i antičkom fortifikacijskom lokalitetu koji je dio fortifikacijskog sustava Epidauruma.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005 ***SZP UPU CAVTAT, 2010
Gomila uz ostatke trase rimske ceste, dim: 7-8 m i visine 2 m.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Bunja u polju. Građena u obliku stošca, u suhozidu sa pseudokupolom. Locirana južno od magistrale uz rub polja. Gradile su se po poljima i vinogradima u dugom vremenskom slijedu, načinom poznatim još od neolita.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005

7.	42°34,79' N / 18°14,64' E	K.O. ZVEKOVICA CAVTAT	GRADINA HUMAC PRAPOVIJEST, ANTIKA	Vidljivi ostaci zidova fortifikacijskih objekata i površinski nalazi keramike.
8.	42°35,20' N / 18°15,10' E	K.O. JASENICE ZAPADNO OD USKOPLJA	GRADINA GRADINA PRAPOVIJEST	Dobro je očuvana te se još uvijek vide ostaci podzida i sjeverni prilazni put. Po cijeloj površini nalazi lončarije.
9.	42°35,85' N / 18°15,12' E	K.O. JASENICE JASENICE	GRADINA STRAŽIŠĆE PRAPOVIJEST, ANTIKA	Vidljivi su ostaci kamenog stepeništa sa sjeverne strane.
2.	42°35' N / 18°16' E	K.O. JASENICE	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
3.	42°36' N / 18°16' E	K.O. JASENICE LUKOV DO	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
4.	42°34' N / 18°16' E	K.O. MOČIĆI MOČIĆI	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
2.	42°33' N / 18°14' E	KONAVLE / K.O. MOČIĆI MOČIĆI	KUČARICE_BUNJE PRIMARNI OBLICI, NEOLIT	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
3.	42°34' N / 18°14' E	K.O. MOČIĆI MOČIĆI	VILLA RUSTICA ANTIKA	Ostaci zidova i ulomci tegula iz doba cara Tiberija.
1.	42°33,85' N / 18°14,71' E	K.O. MOČIĆI MOČIĆI	ŠPILJA, SVETIŠTE PRAPOVIJEST, ANTIKA	Reljefi su u odličnom stanju, 2. stoljeće. Jedini primjer zajedništva Mitre i Silvana.
2.		K.O. MOČIĆI MOČIĆI	ŠPILJA PRAPOVIJEST	
10.	42°35,86' N / 18°17,31' E	K.O. BROTNICE BROTNICE	GRADINA KOSOV GRADAC PRAPOVIJEST	Vidljiv je samo istočni i sjeverni dio zida i dio kamena, s ulomcima lončarije.
11.	42°35,64' N / 18°17,30' E	K.O. BROTNICE BROTNICE	GRADINA GRADINA PRAPOVIJEST	Sa sjeveroistočne strane vide se ostaci suhozida.
12.	42°35,02' N / 18°17,89' E	K.O. BROTNICE BROTNICE	GRADINA OSOJNIK PRAPOVIJEST	Vidljivi ostaci zida-dijelovi gradine, s gomilom na vrhu dim: 10 m, visine 5 m.
5.	42°35' N / 18°17' E	K.O. BROTNICE BROTNICE	GOMILE PRAPOVIJEST	Gomile su djelomično uništene, na vrhu su iskopi i nalazi lončarije.
6.	42°36' N / 18°17' E	K.O. BROTNICE BROTNICE	GOMILA OPASOVIK PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
3.	42°36' N / 18°18' E	K.O. BROTNICE BROTNICE	KUČARICE_BUNJE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
13.	42°35' N / 18°19' E	K.O. ŠILJEŠKI DO ŠILJEŠKI DO	GRADINA GRADINA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
7.	42°35,30' N / 18°16,35' E	K.O. ŠILJEŠKI DO VOJSKI DO	GOMILA PRAPOVIJEST	Djelomično devastirana iskopima, na vrhu se mogu pronaći ulomci lončarije.
8.	42°34' N / 18°20' E	K.O. ŠILJEŠKI DO VRH OŠTRA	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
5.	42°34' N / 18°17' E	K.O. GABRILI GABRILI	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni arheološki lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
14.	42°34' N / 18°19' E	K.O. DRVENIK DRVENIK	GRADINA GRADAC PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
9.	42°34' N / 18°19' E	K.O. DRVENIK DRVENIK	GOMILA TUMUL PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
6.	42°34' N / 18°19' E	K.O. DRVENIK DRVENIK, MIRI	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
15.	42°33,72' N / 18°16,98' E	K.O. ČILIPU ČILIPU	GRADINA STRINA	Gradina je izgubila formu i danas se tu može uočiti samo građevni materijal.
10.	42°33' N / 18°17' E	K.O. ČILIPU ČILIPU	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma. Ostaci ulomaka lončarije.
11.	42°33,82' N / 18°16,54' E	K.O. ČILIPU ČILIPU	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.

Prapovijesna gradina i antički fortifikacijski lokalitet, nalazi se sjeveroistočno od naselja Zvekovica, na uzvisini, važnom položaju za kontrolu ceste i vodovoda koji su prolazili neposredno ispod, ali i u funkciji zaštite grada.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Nalazi se na vrhu istoimenog brda na strateškom položaju poviše Uskoplja. Obuhvaća područje od oko 40 m u promjeru, a vrh joj je zaravnjen.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Nalazi se na vrhu istoimenog brda. U promjeru je dimenzije 50 metara, s nekoliko nivoa. Imala je ulogu stražarnice jer podno nje prolazi antički put Epidaur-Asamo (Trebinje).	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomile uz komunikaciju: gomila na ulazu u Jasenice: 42°35,46' N, 18°16,13' E, dim: 15 m, visina 3 m; gomile na položaju Petrova stopa: 42°35,26' N, 18°16,14' E, dim: 25 m, visine 2 m, 42°35,20' N, 18°16,27' E, dim: 10 m, visina 1 m; gomila na položaju Rasova: 42°35,30' N, 18°16,35' E, dim: 15 m, visina 2 m.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomile na proplanku, iznad Konavoskog polja. Gomila uzabrijeg: 42°34,27' N, 18°15,62' E, dim: 20m, s bunjom; Pipličina gomila: 42°34,09' N, 18°16,09' E, dim: 50 m; Senjova gomila: 42°33,98' N, 18°16,30' E, dim: 40 m, s bunjom. Na površini se nalaze ulomci lončarije.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
15 kućarica je još uvijek očuvano u selu Močići, nalaze se u baštinama. Evidentirane su pet, smještene na južnoj strani sela, koje su sve kružnog oblika: promjer cca 3 m i visine cca 2 m.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Prilikom utvrđivanja pravca rimske ceste Epidaurum-Risan utvrđeno je postojanje villae rusticae koja potječe iz vremena cara Tiberija. Na lokalitetu Mirine, Bačanovo, površina 50x50 m.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005 BOJANOVSKI, 1986. HAD, 1988: 89-99
Jedan od najzanimljivijih i najbolje očuvanih svetišta bogu Mitri na tlu Hrvatske. Reljef je uklesan u kamenu stijenu. Nasuprot reljefu Mitre nalazi se uklesan lik ilirskog boga šuma i pašnjaka Silvana.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005 HAD, 1988: 51-68
Đurovića pećina se nalazi ispod zračne luke, ali se u nju može ući kroz ulaz ispod kontrolnog tornja.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005 HAD, 1988: 51-68
Gradina se nalazi na omanjem brdu s dominantnom pozicijom na tromeđi zaseoka Stravča, Jasenice i Brotnice.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gradina se nalazi na istoimenom brdu s gomilom na vrhu, dim: 20 m, visine 3 m.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gradina se nalazi na istoimenom brdu, dim: 50 m, a danas su vidljivi ostaci u obliku gomile i dijelovi suhozida. Vjerojatno se nakon prapovijesnog naselja na vrhu brda nalazila srednjovjekovna utvrda.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomile uz komunikaciju (put Zvekovica-Konavoska brda), na uzvisini. Gomila za Vardom, dim: 20 m, visina 5 m; gomila na Dubovici, 42°35,38' N, 18°16,91' E, dim: 20 m, visina 1 m; Mičetina gomila, 42°35,23' N, 18°17,21' E, dim: 15 m, visina 3 m; Budisova gomila, 42°35,08' N, 18°17,35' E, dim: 30 m, visina 7 m; gomila u Dubokom dolu, 42°35,06' N, 18°17,55' E, dim: 15 m, visina 3 m.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Nalazi se u podnožju brda Kosov gradac, dim: 20 m i visine 5 m.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Kućarica u brdu.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomila uz komunikaciju, na rubu polja, dim: 20 m i visine 4 m.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomila na vrhu brda Oštra.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Arheološka zona na lokalitetu Mirište.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gradina na uzvisini	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Potencijalna gomila na padini uz rub polja.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gradina na vrhu brežuljka, dim: 50 m, polukružnog oblika, smještena uz komunikaciju. Uokolo nje je razmješteno desetak gomila od kojih su mnoge manje ili više devastirane.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomile na rubu polja uz komunikaciju, djelomično devastirane. Gomila Stražanica, 42°33,63' N, 18°17,19' E, dim: 20 m, visina 3 m; gomila kod željezničke pruge, 42°33,46' N, 18°17,16' E, dim: 20 m, visina 3 m; gomila Stan, 42°33,30' N, 18°17,29' E, dim: 20 m; Marojina gomila, 42°33,38' N, 18°17,37' E, dim: 30 m.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomila Borovinića sovrnja, na visoravni nad poljem, uz komunikaciju, dim: 30 m, visina 5 m. Njenom sredinom u smjeru sjever-jug prolazi suhozid, a na površini su vidljivi plitki iskopi.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005

12.	42°32,78' N / ▲ 18°17,52' E	K.O. ČILIP ČILIP, IVANJE BRDO	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
7.	42°34' N / ● 18°17' E	K.O. ČILIP ČILIP	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
8.	42°33' N / ● 18°18' E	K.O. ČILIP ČILIP	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
16.	42°36' N / ○ 18°19' E	K.O. STRAVČA STRAVČA	GRADINA GRADINA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
17.	42°36' N / ○ 18°19' E	K.O. STRAVČA STRAVČA	MALA GRADINA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
13.	42°36' N / ▲ 18°17' E	K.O. STRAVČA	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
14.	42°36' N / △ 18°19' E	K.O. STRAVČA	GOMILE PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
9.	42°36' N / ● 18°19' E	K.O. STRAVČA	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
18.	42°36' N / ○ 18°21' E	K.O. DUBA KONAVOSKA DONJE SELO	GRADINA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
19.	42°36' N / ○ 18°21' E	K.O. DUBA KONAVOSKA DUBA KONAVOSKA	GRADINA GRADINA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
15.	42°35,97' N / ▲ 18°20,36' E	K.O. DUBA KONAVOSKA DUBA KONAVOSKA	GOMILA PORED CRKVE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
16.	42°36,10' N / ▲ 18°19,69' E	K.O. DUBA KONAVOSKA ŠLJEVIŠTE	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
4.	42°36,10' N / ○ 18°19,69' E	K.O. DUBA KONAVOSKA DUBA KONAVOSKA	KUČARICE_BUNJE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
20.	42°34' N / ○ 18°20' E	K.O. MIHANIĆI	GRADINA GRADAC PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
17.	42°34' N / ▲ 18°19' E	K.O. MIHANIĆI NOSANOVIĆI	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
18.	42°34' N / △ 18°20' E	K.O. MIHANIĆI MIHANIĆI	GOMILE PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
19.	42°32' N / ▲ 18°18' E	K.O. KOMAJI KOMAJI	GOMILE PRAPOVIJEST	Gomile su djelomično devastirane: na površini su vidljivi iskopi.
20.	42°32' N / ▲ 18°18' E	K.O. KOMAJI KOMAJI	GOMILE PRAPOVIJEST	Djelomično devastirane, na vrhu vidljivi iskopi.
10.	42°32' N / ● 18°18' E	K.O. MIHANIĆI MIHANIĆI	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
21.	42°33' N / ○ 18°21' E	K.O. PRIDVORJE	GRADINA GRADAC PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
21.	42°32,94' N / ▲ 18°21,01' E	K.O. PRIDVORJE	GOMILA PRAPOVIJEST	Gomila je devastirana iskopima.
22.	42°33' N / ▲ 18°20' E	K.O. PRIDVORJE	GOMILE PRAPOVIJEST	Gomile su djelomično devastirane i obrasle u nisko raslinje.
22.	42°33,17' N / ● 18°21,70' E	K.O. KUNA KONAVOSKA	GRADINA OSORGRAD PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
23.	42°34' N / ○ 18°22' E	K.O. KUNA KONAVOSKA	GRADINA GRADAC PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
23.	42°33' N / △ 18°22' E	K.O. KUNA KONAVOSKA	GOMILE PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
11.	42°31' N / ● 18°19' E	K.O. POPOVIĆI	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
24.	42°30' N / ● 18°22' E	K.O. RADOVČIĆI	GRADINA GRADAC PRAPOVIJEST, ANTIKA	Vidljivi suhozidi i ulomci ilirske i rimske keramike.
24.	42°31' N / △ 18°21' E	K.O. RADOVČIĆI	GOMILA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.

Gomila na istočnoj padini Ivanjeg brda, elipsastog oblika, dim: 15x10 m, visina 3 m, djelomično devastirana.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Arheološka zona sjeverozapadno od Čilipa.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Arheološka zona sjeveroistočno od Čilipa.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomile na brežuljku sa bunjama na vrhu. Gomile na Lokvama, 42°36,40' N, 18°17,22' E, dim: 20 m, visina 5 m, dim: 8 m, visina 1 m; gomila na položaju Crnoglavlje, 42°36,35' N, 18°17,66' E, dim: 20 m, visina 3 m.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomile na padini. Gomile na Maloj kuli; gomile Babi.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Vidljivi ostaci prapovijesnih struktura.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomila uz komunikaciju, dim: 5 m, visine 1 m. Devastirana je i nije zadržala izvorni oblik.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomile na padini, sjeverno od ceste koja vodi od Stravče prena Dubi, sa ostacima bunje na vrhu; dim: 10 m, visina 2 m; dim: 15 m, visina 3 m; dim: 15 m, visina 3 m.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Primarni arhitektonski oblici-kućarice u polju.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gradina Gradac iznad Mihanića.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomila Gomilica iznad zaseoka Nosanovići; dim: 15 m, visina 1 m, ali je devastirana prilikom proširenja ceste.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomile na predjelu Vasiljevo i Zagaj u Konavoskom polju.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomile na padini, te na rubu Konavoskog polja. Buganj greb, 42°32,90' N, 18°18,62' E; Mazilić gomila, 42°32,72' N, 18°18,58' E, dim: 10 m, visina 3 m.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomile na uzvisini. Smiljović gomila, 42°32,23' N, 18°18,80' E, dim: 20 m, visina 5 m; Andrina gomila, 42°32,07' N, 18°18,07' E, dim: 20 m, visina 4 m.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Križanje antičkog puta, vidljive strukture zidova.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomila pod školom, dim: 30 m, visina 5 m, devastirana iskopima.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomile u zaseoku Rudež: prva 42°33,55' N, 18°20,24' E, dim: 10 m, visina 2 m, smještena uz komunikaciju, a druga 42°33,66' N, 18°20,56' E, na dominantnoj uzvisini (kota 412), dim: 15 m, visina 3 m.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gradina se nalazi na rubu sjevernih brda nad Konavoskim poljem. Smještena je na prirodno uzvišenje južno od omanje udoline. Danas su vidljivi ostaci suhozidnog bedema, gomile i strukture prapovijesnih kuća.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomile na Gracu kod crkve Sv. Nikole; gomile na Rjevoj glavi; gomila u Njivicama; gomila na Snježnici.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Arheološka zona Polače obuhvaća istočni i sjeverni dio područja oko crkve Sv. Đurđa. Na istočnom dijelu su ostaci građevine i gustjerne u kamenu. Najvjerojatnije se radi o rimskom kaštelu. Sa sjeverne strane se pretpostavljaju ostaci rimske nekropole.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Na brdu Gradac, kilometar JI od Gornjeg sela, nalaze se ostaci ilirske utvrde. Eliptična građevina u suhozidu dim: 30x12 m najvjerojatnije je služila kao osmatračnica.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomila u zapadnom dijelu sela. U literaturi se spominje veća ilirska kamena gomila u zapadnom dijelu sela, no nije locirana.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005

5.	42°30' N / ○ 18°20' E	K.O. RADOVČIĆI	KUČARICE_BUNJE PRAPOVIJEST	Veliki broj očuvanih primarnih arhitektonskih oblika u polju.
25.	42°33' N / ○ 18°22' E	K.O. LOVORNO	GRADINA KOPII GRAD PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
12.	42°32' N / ● 18°22' E	K.O. LOVORNO	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Nalazi keramike i tegula, te rimskog natpisa, antički nadgrobnji natpis, 2. st.
26.	42°33' N / ○ 18°23' E	K.O. LJUTA	GRADINA GRADINA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
13.	42°31,67' N / ● 18°22,90' E	K.O. LJUTA	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Suhozidi (međe) su građeni od klesanih kvadara, blokova kamena rimskih kuća.
27.	42°32' N / ● 18°24' E	K.O. DUNAVE	GRADINA GRADAC PRAPOVIJEST	Ostaci bedema široki 10 m i visine do 1.5 m, te ulomci ilirskih zemljanih posuda.
28.	42°32,53' N / ● 18°24,54' E	K.O. DUNAVE	GRADINA SOKOL PRAPOVIJEST, ANTIKA	Ostaci keramike i rimske cigle govore o ilirsko-rimskom porijeklu.
25.	42°32' N / ▲ 18°23' E	K.O. DUNAVE	GOMILE PRAPOVIJEST	Djelomično devastirane.
26.	42°32' N / ▲ 18°24' E	K.O. DUNAVE	GOMILE PRAPOVIJEST	Devastirane iskopima, na površini se mogu pronaći ulomci lončarije.
29.	42°31' N / ○ 18°23' E	K.O. GRUDA	GRADINA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
27.	42°31' N / △ 18°23' E	K.O. GRUDA	GOMILE PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
14.	42°31' N / ● 18°23' E	K.O. GRUDA	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
15.	42°31' N / ● 18°25' E	K.O. ZASTOLJE	ARHEOLOŠKA ZONA MIRINE PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
30.	42°32' N / ○ 18°26' E	K.O. DUBRAVKA	GRADINA GRADAC PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
28.	42°31,90' N / ▲ 18°25,40' E	K.O. DUBRAVKA STRAŽINJA	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
29.	42°32' N / ▲ 18°25' E	K.O. DUBRAVKA UŠLJIVAC	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma. Na površini se mogu naći ulomci keramike.
30.	42°32' N / ▲ 18°25' E	K.O. DUBRAVKA KATIĆ DOL	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
31.	42°32' N / ○ 18°26' E	K.O. VODOVAĐA VATAJI	GRADINA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
31.	42°31' N / ▲ 18°25' E	K.O. VODOVAĐA	GOMILE PRAPOVIJEST	Na površini se mogu naći ulomci ilirskih keramičkih posuda.
16.	42°31' N / ● 18°26' E	K.O. VODOVAĐA	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST, ANTIKA	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
32.	42°31' N / ▲ 18°25' E	K.O. PALJE BRDO	GOMILA PRAPOVIJEST	
17.	42°31' N / ● 18°24' E	K.O. PALJE BRDO	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
32.	42°29' N / ○ 18°23' E	K.O. POLJICE	GRADINA PRAPOVIJEST	Nema vidljivih ostataka.
33.	42°29,29' N / ▲ 18°24,01' E	K.O. POLJICE	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
18.	42°30' N / ● 18°24' E	K.O. POLJICE	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
33.	42°30' N / ○ 18°24' E	K.O. PLOČICE	GRADINA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
34.	42°29' N / ● 18°26' E	K.O. PLOČICE	GRADINA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.

U Radovčićima je očuvano mnogo kućarica, a ove dvije su građene u pravokutnom obliku. Kućarica podno Nikoljeg brda, 42°30,55' N, 18°20,26' E, dim: 3x2 m; kućarica u Lajića gaju 42°30,67' N, 18°19,91' E, dim: 5x3m.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Lokalitet je potrebno dodatno istražiti je rnije jasno vidljiv.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Prilikom kopanja temelja pronađeni su antički elementi (natpis, keramika) u radijusu od 200 m što je dokaz da se tu najvjerojatnije nalazilo antičko poljoprivredno imanje-villa rustica. U blizini je trasa rimskog vodovoda.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Potencijalni gradinski lokalitet, potrebno je dodatno istražiti.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Istočno od ceste Gruda-Ljuta nalazi se brežuljak Gradina. U međama se nalaze dijelovi cijelih zidova rimskih kuća. Na tom je mjestu najvjerojatnije bilo veće veleposjedničko zdanje iz rimskog doba (villa rustica), 1. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005 HAD, 1988: 89-99
Gradina Gradac se nalazi oko 300 m JZ od sela Dunave, smještena je na kamenom izbočenju kojim završava padina, izdignutim i nad poljem. Gradac je obihvaćao prostor 50x60 m, prilaz s JI strane, vidljiv bedem.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Tvrđava Sokol se nalazi na visokoj nepristupačnoj klisuri iznad sela Dunave, položaj dominira Konavoskim poljem. Oblik osnove je nepravilan, prilagođen terenu. Kontinuitet naseljenosti od prapovijesti.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomila na brdu i u zapadnom dijelu sela Dunave. Veja gomila, 42°32,56' N, 18°23,32' E, dim: 20 m, visina 4 m; Bratina gomila, 42°32,56' N, 18°23,32' E.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomile u južnom dijelu sela Dunave, uz komunikaciju. Rošnja gomila, 42°32,17' N, 18°24,11' E, dim: 20 m, visina 4 m; Zonjska gomila, 42°32,20' N, 18°24,26' E, dim: 30 m, visina 7m.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Vidljive strukture ziđa. Potrebno dodatno istražiti.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomile na padini, iznad polja. Potrebno dodatno istražiti.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Vidljivi ostaci prapovijesnih struktura. Potrebno dodatno istražiti.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Potencijalna arheološka zona s potencijalnim gradinskim lokalitetom, vidljive strukture ziđa. Potrebno dodatno istražiti.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Vidljivi tragovi struktura. Potrebno dodatno istražiti.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomile se nalaze na JI dijelu istoimenog brda, dim: 10 m, visina 2 m.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomile na padini i na vrhu brda iznad zaseoka Butkovina. Đanova gomila, 42°32,28' N, 18°24,94' E, dim: 40 m, visina 5 m; gomila Ušljivac, 42°32,36' N, 18°25,03' E, dim: 40 m, visina 8 m; gomila na Malom brdču, 42°32,39' N, 18°24,92' E, dim: 15 m, visina 3 m.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomile na rubu polja uz komunikaciju. Gomila kod crkve Sv. Barbare, 42°32,51' N, 18°25,35' E, dim: 10 m, visina 2 m; gomila u Katić dolu, 42°32,55' N, 18°25,44' E, dim: 7 m, dim: 15 m ; gomila u Prapatnome-Luke gomila, 42°33,09' N, 18°25,68' E, dim: 20 m, visina 4 m; gomila iznad Knježa dola.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Vidljivi tragovi struktura. Potrebno dodatno istražiti.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomila u Vatajima, 42°31, 30' N, 18°25,02' E, na proplanku, dim: 25 m, visina 5 m; gomila na položaju Vlaška glavica.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Potencijalna arheološka zona s potencijalnim gradinskim lokalitetima. Vidljivi tragovi struktura. Potrebno dodatno istražiti.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomila na položaju Kobila, na Paljem brdu.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Potencijalna arheološka zona. Vidljivi tragovi struktura. Potrebno dodatno istražiti.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gradina Vijenac je pretpostavljeni gradinski lokalitet na vrhu Vijenac, prema literaturi.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gasareva gomila se nalazi na pola puta između Poljica i Mikulića, uz komunikaciju, dim: 20 m, visine 4 m. Djelomično je devastirana, a na površini se mogu naći ulomci lončarije.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Potencijalna arheološka zona. Vidljivi tragovi struktura. Potrebno dodatno istražiti.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Potencijalni gradinski lokalitet, potrebno je dodatno istražiti.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Vidljive strukture ziđa. Potrebno dodatno istražiti.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005

34.	42°30' N / ▲ 18°24' E	K.O. PLOČICE PODPLOČICE	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma. Gomile su djelomično devastirane iskopima, po vrhu su vidljivi ulomci lončarije.
35.	42°28,66' N / ● 18°25,40' E	K.O. MIKULIĆI MIKULIĆI	GRADINA GRADAC PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
35.	42°28,84' N / ▲ 18°24,76' E	K.O. MIKULIĆI MIKULIĆI	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
36.	42°28' N / ▲ 18°26' E	K.O. ĐURINIĆI	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma. Po površini su vidljivi iskopi i nalazi lončarije.
37.	42°28' N / ▲ 18°25' E	K.O. ĐURINIĆI	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
38.	42°28' N / ▲ 18°26' E	K.O. ĐURINIĆI	GOMILE PRAPOVIJEST	Gomile su potpuno uništene, te su od njih ostale samo naznake i ulomci lončarije.
39.	42°28' N / ▲ 18°27' E	K.O. ĐURINIĆI	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
19.	42°28' N / ● 18°26' E	K.O. ĐURINIĆI	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
20.	42°28' N / ● 18°27' E	K.O. ĐURINIĆI	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
21.	42°28' N / ● 18°28' E	K.O. ĐURINIĆI	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
40.	42°28' N / △ 18°26' E	K.O. MOLUNAT	GOMILE PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
22.	42°28' N / ● 18°26' E	K.O. MOLUNAT	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
4.	42°27' N / ● 18°26' E	K.O. MOLUNAT GORNJI MOLUNAT, METALE	VILLA RUSTICA ANTIKA	Ostaci arhitekture sačuvani samo u temeljima, te ostaci keramike.
23.	42°27' N / ● 18°26' E	K.O. MOLUNAT	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST, ANTIKA	Antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
24.	42°27' N / ● 18°27' E	K.O. MOLUNAT	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST, ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
25.	42°27' N / ● 18°27' E	K.O. MOLUNAT MALI MOLUNAT, CRKVINE	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
26.	42°27' N / ● 18°26' E	K.O. MOLUNAT UVALA VELIKI MOLUNAT	HIDROARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Prema podacima iz literature.
27.	42°27' N / ● 18°26' E	K.O. MOLUNAT SUPETRIĆ	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Potencijalna antička arheološka zona prema literaturi.
36.	42°26,23' N / ● 18°29,17' E	K.O. VITALJINA	GRADINA VITOŠ GRAD PRAPOVIJEST, ANTIKA	Ostaci gradinskog naselja i ulomci keramike.
41.	42°27,25' N / ▲ 18°28,10' E	K.O. VITALJINA	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
42.	42°26,57' N / ▲ 18°28,73' E	K.O. VITALJINA	GOMILA PRAPOVIJEST	Gomila devastirana bunkerom.
43.	42°25,48' N / ▲ 18°29,32' E	K.O. VITALJINA	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
44.	42°26' N / △ 18°30' E	K.O. VITALJINA	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
5.	42°26' N / ● 18°29' E	K.O. VITALJINA	VILLA RUSTICA ANTIKA	Antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
28.	42°26' N / ● 18°30' E	K.O. VITALJINA	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.

Skupina od pet ilirskih gomila nalazi se na položaju Podpločice, na padinama uz komunikaciju: gomila Boguč, 42°30,09' N, 18°24,38' E, dim: 40 m, visina 12 m; gomila Strmica, 42°30,29' N, 18°24,42' E, dim: 20 m, visina 4 m; gomila Sladun, 42°30,16' N, 18°24,54' E, dim: 30 m, visina 7 m; gomila Gajnja, 42°29,87' N, 18°24,81' E, dim: 30 m, visina 5 m; gomila Rudine, 42°30,07' N, 18°24,81' E, dim: 20 m.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Nalazi se na brdu Gradac, SI od sela. Danas su vidljivi samo suhozidi.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomila kod crkve u središtu sela, na maloj uzvisini, dim: 50 m, a visine 8 m.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
U Račevu polju i oko njega, na padini, nalaze se četiri gomile. Gomile pored Račeva polja: 42°28,57' N, 18°25,67' E, dim: 20 m, visina 4 m; 42°28,42' N, 18°26,04' E, dim: 20x10 m, visina 3 m; 42°28,57' N, 18°26,19' E, dim: 10 m, visina 2 m.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomile se nalaze na padini i vrhu brda Resnica. Gomila na položaju Resnica, 42°28,35' N, 18°25,44' E, dim: 20 m, visina 5 m; gomila Graci, 42°28,21' N, 18°25,75' E, dim: 10 m, visina 1 m. Djelomično devastirane.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomile se nalaze na raskrižju puta prema Vitaljini i antičkog puta kroz Račevo polje. Gomila na glavici sjeverno od škole, 42°28,34' N, 18°26,48' E; gomila kod škole, 42°28,17' N, 18°26,95' E.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomile na padini uz rub polja.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Vidljive strukture zida, potencijalni lokalitet villae rusticae. Potrebno dodatno istražiti.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Vidljive strukture zida, potencijalni lokalitet villae rusticae. Potrebno dodatno istražiti.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Vidljive strukture zida, potencijalni lokalitet villae rusticae. Potrebno dodatno istražiti.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomile na padini, iznad polja.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Potencijalni gradinski lokalitet s gomilom.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Na lokalitetu Metale otkriveni su ostaci villae rusticae s dvojnomo cisternom. Vila se nalazila 60 m južnije od cisterne, bliže moru, pod je bio načinjen iz mozaika, datira se u 2. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005 HAD, 1988: 89-99
Anatička arheološka zona na lokalitetu Metale gdje se pretpostavlja naselje, u kompleksu postoje tri antička objekta, te lokalitet nad lukom ma poluotoku Molunat. Potencijalni gradinski lokalitet.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Arheološki lokalitet istočno od Malog Molunta, na uzvisini, vidljivi ostaci zidova. Potrebno dodatno istražiti, moguć je potencijalni prapovijesni i antički gradinski lokalitet.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
JI od naselja Mali Molunat nalazi se lokalitet Crkvine na kojem ima dosta rimske keramike. Potrebno je dodatno istražiti.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Molunat je i u antici bio luka Konavala, pa se u širem akvatoriju nalazi nekoliko potopljenih antičkih brodova.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Na JI padini brežuljka Sv. Spasa nalaze se ostaci gradinskog naselja. Gradina dim: 50x100 m, u smjeru SZ-JI. U literaturi se spominje rimski grad Vitoš premda nema tragova.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomila poviše crkve Gospe od Crna, na brdu Stražnik, dim: 10 m, visine 2 m, nalazi se na strateškom položaju, moguća izvidnica. Na površini se mogu pronaći ulomci keramike.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomila iznad sela Bezboge, nalazi se na brdu Kaštija, te s obzirom na strateški položaj moguće je da je tu bila i gradina.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomila na brdu Stražnik, dim: 7-8 m, visine 1 m, djelomično devastirana.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Gomila ispod crkve Sv. Spasa	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Villa rustica u blizini crkve Sv. Spasa u Vitaljini. Vidljive su strukture zida, potrebno dodatno istražiti.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Vidljive su strukture zida, potrebno dodatno istražiti.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005

DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA _GRAD, ASTAREJA I OTOCI ŽUPA DUBROVAČKA _GRAD DUBROVNIK _OTOCI _RIJEKA DUBROVAČKA				
ŽUPA DUBROVAČKA				
1.	47°22,87' N / 65°14,65' E	K.O. GRBAVAC K.Č. 424 IZMEĐU SELA DONJI BRGAT I GRBAVAC, KOTA 173	GRADINA GRADAC_ PRAPOVIJEST, ANTIKA	Rekognosciranje 1952., te probna iskopavanja i dokumentiranje postojeće antičke arhitekture: cisterna, bedemi; te potencijalni sakralni objekt.
2.	47°22,31' N / 65°14,30' E	K.O. BRGAT BRGAT DONJI	GRADINA NA KOVAČEVICI PRAPOVIJEST	Površinski nalazi keramičkih posuda, te smještaj u okolnom arheološkom kontekstu upućuju na prapovijesno naselje, no teško je govoriti o postojanju kulturnih slojeva koji su isprani.
3.	47°21,82' N / 65°13,95' E	K.O. BRGAT BRGAT GORNJI K.Č. 9, 10, 11 BRDO BARBARA, KOTA 299	GRADINA BARBARA PRAPOVIJEST, ANTIKA ANTIČKA FORTIFIKACIJA	O gradinskom naselju govore površinski nalazi keramike, ostaci bedema. Arheološkim iskopavanjem pronađeni brojni ulomci antičkih tegula, keramike i stakla na temelju čega se može pretpostaviti postojanje utvrde ili naselja iz antičkog ili kasnoantičkog razdoblja.
4.	47°21,06' N / 65°13,16' E	K.O. BRGAT BRGAT GORNJI	GRADINA NA RUDI PRAPOVIJEST	Konfiguracija terena je devastirana postojećim kamenolomom.
1.	47°22,27' N / 65°14,62' E	K.O. BRGAT BRGAT DONJI	GOMILA U GAJU POD KOVAČEVICOM	Na gomili je nađeno nekoliko ulomaka grube prapovijesne keramike, ali bez uže kronološke datacije.
2.	47°22,47' N / 65°14,24' E	K.O. BRGAT BRGAT DONJI	GOMILA KOVAČEVICA	
3.	47°22,06' N / 65°13,95' E	K.O. BRGAT BRGAT DONJI	GOMILA U BRGATU DONJEM	Dijelom je uništena kasnijim suhozidnim međama i navedenim putem.
4.	47°21' N / 65°12' E	K.O. BRGAT_GORNJI RAJČEVICA	GOMILE U RAJČEVICI PRAPOVIJEST	Potpuno ili djelomično devastirane, na površini su nalazi ulomaka keramičkih posuda iz brončanog doba.
5.	47°21' N / 65°12' E	K.O. BRGAT_GORNJI BRATITOVO	GOMILE U BRATITOVU PRAPOVIJEST	Potpuno ili djelomično devastirane izgradnjom bunkera i suhozidnim međama.
6.	47°20,96' N / 65°14,50' E	K.O. ČIBAČA K.Č. 529/9	MITAREVA GOMILA PRAPOVIJEST	Nalazi prapovijesne keramike na površini, kameni prsten dužine 30 m, debljine 3-4 m.
5.	47°20,38' N / 65°13,60' E	K.O. ČIBAČA	GRADINA NA TRAPITU TOPONIM SUBRE	Nema površinskih nalaza keramike, nalazi dviju kamenih sjekira-rano brončano doba.
6.	47°19,66' N / 65°16,22' E	K.O. BRAŠINA KUPARI	GRADINA GORIČINA PRAPOVIJEST, ANTIKA	Antička nalazišta u podnožju prapovijesnih. Na povišenim platoima nalaze se ostaci ilirskog željeznodobnog naselja, te pokretni nalazi iz rimskog razdoblja, 1. st. BC do 4. st. AD.
1.	42°37' N / 18°12' E	K.O. BRAŠINA SREBRENO	PODMORSKA ARHEOLOŠKA ZONA_LUKA SREBRENO ANTIKA	Na pješčanom dnu nalaze se velike količine pokretnog arheološkog materijala: amfore, zdjele, keramika, kontinuitet do 4.st.
1.	42°37' N / 18°13' E	K.O. ZAVRELJE K. Č. 1, 3, MLINI	VILLA RUSTICA_ANTIKA ARHEOLOŠKA ZONA	Rekognosciranje 1975.-rimski žbuka, dijelovi mozaika, rimski novac, 3. i 4. st.
7.	47°19,11' N / 65°18,46' E	K.O. ZAVRELJE KOSTUR	GRADINA S GOMILOM PRAPOVIJEST ANTIČKO NASELJE	Gradina je ispresjecana brojnim suhozidnim međama od kojih jedan dio predstavlja ostatke naselja, nalazi antičke keramike.
8.	47°19,18' N / 65°19,33' E	K.O. PLAT	GRADINA SPILAN PRAPOVIJEST, ANTIKA	Na naseljenost u prapovijesti upućuju nalazi keramike i arheološki kontekst, dok su antički ostaci bedema.
7.	47°19' N / 65°19' E	K.O. PLAT	GOMILE PRAPOVIJEST	U većoj mjeri devastirane, na površini nalazi prapovijesne keramike.
8.	47°19' N / 65°19' E	K.O. PLAT	GOMILE PRAPOVIJEST	

Prapovijesno naselje Gradac se nalazi na istaknutom brdu uz sam sjeverozapadni rub župskog polja, i s njega se pruža pogled sve do mora. Predstavlja jednu od najvažnijih i najvećih gradinskih naselja na području Župe, s kontinuitetom života od brončanog razdoblja do srednjeg vijeka. Ima važan strateški položaj jer kontrolira prirodnu komunikaciju župske kotline i brdovite unutrašnjosti. Centralni dio naselja nalazi se na najvišem dijelu brda, na ovalnom platou 250 x 100 m, dok je podgrađe na južnim terasastim padinama. Utvrđeno naselje iz antičkog i kasnoantičkog razdoblja-ilirski toponim Burnum.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, HAD, 2008
Nalazi se jugozapadno od Gradca, uz komunikaciju. Veličine je cca 250 x 100 m. Riječ je o manjem gradinskom naselju koje gravitira Gradcu. Ima oblik dvojne gradine, gdje su vrhovi mogli imati fortifikacijsku funkciju, a povremeno naselje je bilo smješteno u sedlu između vrhova.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, HAD, 2008
Gradina Barbara je ilirsko gradinski naselje iz brončanog i želznog doba i antička fortifikacija. Ona je dvojna gradina, veličine cca 250 x 100 m, smještena ispod Gornjeg Brgata, oko 700 m istočno od komunikacije, na vrhu brda koji sa zapadne strane nadvisuje župsko polje. Naselje je u sedlu između vrhova, s tim da je potencijalni naseobinski prostor znatno veći. Ovaj položaj je bio od velikog strateškog i prometnog značaja kroz sva povijesna razdoblja, jer su u neposrednoj blizini prolazile komunikacije prema unutrašnjosti. Pretpostavlja se postojanje antičke utvrde ili naselja, te vjerojatno i ranokršćanske crkve.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, HAD, 2008
Nalazi se uz sjeverozapadne rubove današnjeg kamenoloma, oko 500 m jugoistočno od komunikacije i gomila kod Rajčevića, a na postojanje gradinskog naselja upućuju nalazi keramičkih posuda.	***IDPPDNZ2008 ***HAD, 2008
Smještena oko 250 m istočno od gradine na Kovačevici i 400 m južno od Gradca, na istaknutom vrhu obronaka koji se spuštaju prema župskom polju. Stožastog je oblika, promjera 18 m i visine do 3 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, HAD, 2008
Nalazi se u neposrednoj blizini gradine na Kovačevici, cca 150 m sjeverno, na obroncima brda koje se spušta prema župskom polju. Stožastog je oblika, promjera 19 m i visine do 3 m.	***IDPPDNZ2008 ***HAD, 2008
Nalazi se oko 350 m južno od naselja Donji Brgat, uz stari put koji je povezivao Gornji i Donji Brgat. Današnji promjer gomile je oko 14 m, visine do 3 m.	***IDPPDNZ2008 ***HAD, 2008
Gomile na vrhu brda, na padini, uz komunikaciju: G1 47°21,33' N, 65°12,86' E, dim: 25 m, h=3 m; G2 47°21,30' N, 65°12,62' E, dim: 35 m, h=10 m; G3 47°21,34' N, 65°12,66' E; G4 47°21,30' N, 65°12,53' E, dim: 18 m, h=3 m; G5 47°21,34' N, 65°12,45' E, dim: 10 m, h=2 m; G6 47°21,23' N, 65°12,17' E; G7 47°21,52' N, 65°13,95' E, dim: 13 m, h=3 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, HAD, 2008
Gomile na padini, uz komunikaciju, SZ od vrha Žarkovica: G1 47°21,78' N, 65°12,24' E, dim: 25 m, h=3-4 m; G2 47°21,78' N, 65°12,45' E, dim: 9 m, h=1-1.5 m; G3 47°22,04' N, 65°12,55' E, dim: 16 m, h=2 m; G4 47°21,68' N, 65°12,20' E, dim: 20x10 m, h=3.5 m; G5 47°21,64' N, 65°12,04' E, dim: 10 m, h=0.5 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, HAD, 2008
Nalazi se između zaselaka Čibača i Čelopeci, na isturenoj glavici iznad župskog polja. Promjera je oko 38 m, visine 3 do 3,5 m, na zadnjoj trećini visine gomile nalazi se kameni prsten.	***IDPPDNZ2008 ***HAD, 2008
Nalazi se na jednom od središnjih zaravnjenih vrhova, plato s kojeg je povoljan pregled nad okolnim područjem od Dubrovnika do Cavtata i cijele Župe. Vidljive strukture zida.	***IDPPDNZ2008 ***HAD, 2008
Smjestila se između naselja Kupari i Srebreno. To je kupolasta gradina koju s jedne strane oplakuje more, ima pogled na cavtatsko područje i Spilan, na SJ granici župskog polja. U SJ nižem dijelu Goričine, iznad pripodne luke u Srebrenom se nalazio rimski stacionar-utvrđeno je postojanje povremenog i refugionalnog rimskog naselja.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, HAD, 2008
Nalazi se u pripodno zaklonjenom prostoru srebrenske vale, u sjevernom podnožju brda Goričina. Nalazi se vežu uz potencijalnu antičku operativnu obalu	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, HAD, 2008
Ostaci antičke hidraulične žbuke pripadali su po svoj prilici mozaičnoj podlozi, radi se dakle o ostacima antičke građevine, najvjerojatnije vile rustike u blizini mora.	***IDPPDNZ2008 ***HAD, 2008 ***HAD: 1988: 89-99
Gradinski lokalitet smješten na platou veličine cca 200 x 200 m, nalazi se oko 300 m istočno od naselja Kostur ispod brda Zvijezda. To je idealan naseobinski položaj te prdstavlja podgrađe fortifikacijske i refugionalne gradine na Spilanu oko 800 m zapadno.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, HAD, 2008
Nalazi se neposredno iznad Plata, na samoj granici s BiH, na izvanrednom strateškom položaju s teškim pristupom i izvrsnim pregledom nad cijelim teritorijem, te nad prapovijesnom i antičkom komunikacijom prema unutrašnjosti: zbog veličine pretpostavlja se fortifikacija ili zbjeg.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, HAD, 2008
Gomile na Vidovom polju, na zaravnjenom platou vrha brda Zvijezda: G1 47°19,65' N, 65°18,97' E, dim: 24x19 m, h=3.5 m; G2 47°19,85' N, 65°19,07' E, dim: 22 m, h=2.5 m; G3 47°19,61' N, 65°19,21' E, dim: 14x9 m, h=1 m; G4 47°19,55' N, 65°19,34' E, dim: 9x16 m, h=1.5 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, HAD, 2008
Gomile na Vidovom polju, na zaravnjenom platou vrha brda Sovjak: G1 47°19,00' N, 65°19,68' E, dim: 20, h=3 m; G2 47°19,20' N, 65°19,78' E, dim: 15x14 m, h=2 m.	***IDPPDNZ2008 ***HAD, 2008

GRAD DUBROVNIK				
1.	42°39' N / 18°09' E	K.O. BOSANKA	GRADINA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
2.	42°39' N / 18°08' E	K.O. BOSANKA	GRADINA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
1.	42°39' N / 18°08' E	K.O. BOSANKA	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
1.	42°39' N / 18°08' E	K.O. BOSANKA	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
3.	42°40' N / 18°07' E	K.O. DUBROVNIK PLATO SRĐ	GRADINE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
4.	42°40' N / 18°07' E	K.O. DUBROVNIK PLATO SRĐ	GRADINA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet bez vidljivih tragova.
5.	42°39' N / 18°07' E	K.O. DUBROVNIK PLATO SRĐ	GRADINA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet bez vidljivih tragova.
2.	42°39' N / 18°08' E	K.O. DUBROVNIK PLATO SRĐ-DUBRAVE	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
6.	42°39' N / 18°05' E	K.O. GRUŽ, DUBROVNIK LAPAD	GRADINA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet bez vidljivih tragova.
7.	42°40' N / 18°05' E	K.O. GRUŽ, DUBROVNIK LAPAD	GRADINA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet bez vidljivih tragova.
3.	42°38' N / 18°09' E	K.O. DUBROVNIK ŽARKOVICA	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
4.	42°38' N / 18°07' E	K.O. DUBROVNIK	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST, ANTIKA	Potencijalni prapovijesni i antički lokalitet s nizom kasnoantičkih nalaza sakralnih građevina i kaštela.
5.	42°39' N / 18°05' E	K.O. GRUŽ, DUBROVNIK LAPAD	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Nalaz mramorne glave rimskog cara iz 1. st. i rimski novac, 3. st.
RIJEKA DUBROVAČKA				
1.	42°40' N / 18°06' E	K.O. SUSTJEPAN SUSTJEPAN	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
2.	42°39' N / 18°08' E	K.O. ŠUMET ŠUMET	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
3.	42°39' N / 18°09' E	K.O. KNEŽICA KNEŽICA	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
1.	42°41' N / 18°09' E	K.O. KOMOLAC KOMOLAC	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
4.	42°41' N / 18°09' E	K.O. KOMOLAC KOMOLAC	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
1.	42°41' N / 18°08' E	K.O. ROŽAT VILINA PEČINA	ŠPILJA_ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Arheološki lokalitet sa nalazima iz neolita i bakrenog doba: ulomci keramike, kosti.
2.	42°41' N / 18°08' E	K.O. ROŽAT ROŽAT	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
3.	42°41' N / 18°08' E	K.O. PRIJEVOR PRIJEVOR	GOMILA PRAPOVIJEST	Na gomili su stećci koji su je u potpunosti devastirali.

Pretpostavljeni gradinski lokalitet s vidljivim ostacima zidova.	***IDPPDNZ2008 ***HAD, 2008 ***KD, UPU BOSANKA, 2013
Pretpostavljeni gradinski lokalitet s vidljivim ostacima zidova.	***IDPPDNZ2008 ***HAD, 2008 ***KD, UPU BOSANKA, 2013
Niz prapovijesnih gomila u okolnoj zoni pretpostavljenog gradinskog lokaliteta: gomile linijom katastarske općine Brgat Gornji, k.č.zem. 1882, te gomila više Dolića, k.č.zem. 1883.	***IDPPDNZ2008 ***HAD, 2008 ***KD, UPU BOSANKA, 2013
Gomila na rubu polja.	***IDPPDNZ2008 ***HAD, 2008 ***KD, UPU BOSANKA, 2013
Dvojna gradina: Gradac, k.č.zem. 2239, 2240, kote 353; i Mali Gradac, k.č.zem. 2161, izgradnjom utvrde s početka 19. st., kao i proširenjem 40-ih godina prošlog stoljeća, gotovo u potpunosti su devastirane	***IDPPDNZ2008 ***HAD, 2008 ***KD, UPU BOSANKA, 2013
Izgradnja austrijskih utvrda u 19. st. nije ostavila mogućnost za nalaženje prapovijesnih tragova, ali logikom prostora i postava prapovijesnih gradina u okolici možemo pretpostaviti njihovu poziciju.	***IDPPDNZ2008 ***HAD, 2008 ***KD, UPU BOSANKA, 2013
Izgradnja austrijskih utvrda u 19. st. nije ostavila mogućnost za nalaženje prapovijesnih tragova, ali logikom prostora i postava prapovijesnih gradina u okolici možemo pretpostaviti njihovu poziciju.	***IDPPDNZ2008 ***HAD, 2008 ***KD, UPU BOSANKA, 2013
Potencijalne gomile, strukture na zaravni.	***IDPPDNZ2008 ***HAD, 2008 ***KD, UPU BOSANKA, 2013
Potencijalni gradinski lokalitet pretpostavljen logikom organizacije prapovijesnog prostora i postava gradina u okolici, prekriven izgradnjom.	***IDPPDNZ2008 ***HAD, 2008
Potencijalni gradinski lokalitet pretpostavljen logikom organizacije prapovijesnog prostora i postava gradina u okolici, prekriven izgradnjom.	***IDPPDNZ2008 ***HAD, 2008
Potencijalni gradinski lokalitet pretpostavljen logikom prapovijesnog prostora i postava gradina u okolici, prekriven izgradnjom austrijske fortifikacije, te niz pretpostavljenih gomila na padini ispod.	***IDPPDNZ2008 ***HAD, 2008
Potencijalni gradinski lokalitet pretpostavljen logikom organizacije prapovijesnog prostora i postava gradina u okolici, prekriven izgradnjom, za postojanje rimskog naselja nedvojbeni argumenti su nalazi četiri nadgrobne ploče, te 74 primjera rimskog novca. Kasnoantička sakralna građevina u nižim slojevima predromaničke crkve Sigurate. Ostaci fortifikacijskog zida kasnoantičkog kaštela.	***IDPPDNZ2008 ***HAD, 2008 ŽILE, 2003. ***HAD 1988: 9-68
Ostaci građevine, vjerojatno vile rustike.	***IDPPDNZ2008 ***HAD, 2008 ŽILE, 2003.
Vidljive kamene strukture, neistraženo. Logikom prapovijesne prostorne organizacije mogući gradinski lokalitet, i mogući tragovi gomila.	***IDPPDNZ2008
Vidljive strukture zidova.	***IDPPDNZ2008
Ostaci antičke komunikacije.	***IDPPDNZ2008
Gomile na vrhu brda.	***IDPPDNZ2008
Vidljive kamene strukture, potencijalni gradinski lokalitet.	***IDPPDNZ2008
Vilina pećina iznad izvora, na desnoj obali Omble je prapovijesni lokalitet.	***IDPPDNZ2008
Dvije gomile na vrhu brda, N=47 26 393, E=65 11 267, dim: 21x21 m; N=47 26 470, E=65 11 264, dim: 16x16 m.	***IDPPDNZ2008
Gomila na zaravni, uz komunikaciju, N=47 25 867, E=65 10 460. U okolini potencijalna arheološka zona s prapovijesnim strukturama.	***IDPPDNZ2008

5.	42°41' N / 18°07' E	K.O. OBULJENO OBULJENO	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
6.	42°41' N / 18°06' E	K.O. MOKOŠICA MOKOŠICA	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
7.	42°40' N / 18°06' E	K.O. MOKOŠICA MIRINOVO	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
8.	42°41' N / 18°05' E	K.O. PETROVO SELO PETROVO SELO	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
1.	42°41' N / 18°04' E	K.O. ZATON VELIKI POBREŽJE	GRADINA NA KRSTU PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
2.	42°41' N / 18°05' E	K.O. ZATON VELIKI MOČILJSKA ŠPILJA POBREŽJE	ŠPILJA_ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Nalazi keramike i ljudskih kostiju iz kraja neolitika, tj. početka eneolitika.
4.	42°41' N / 18°04' E	K.O. ZATON VELIKI POBREŽJE	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
9.	42°40' N / 18°05' E	K.O. ZATON VELIKI LOZNICA	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
OTOCI_LOKRUM, DAKSA, KOLOČEP, LOPUD, ŠIPAN, MLJET, LASTOVO				
OTOK LOKRUM				
1.	42°38' N / 18°07' E	K.O. DUBROVNIK, K.Z. 2245 LOKRUM	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
2.	42°37' N / 18°08' E	K.O. DUBROVNIK K.Č. 812-816, LOKRUM	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA, K.Z. 2267-2276	Fragment natpisa pronađen u blizini samostana.
OTOK KOLOČEP				
3.	42°41' N / 18°01' E	K.O. KOLOČEP DONJE ČELO, IGALO	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Ostaci zidova debljine 60 cm pravokutne građevine duljine 60 m, širine 10 m, ulomci amfora i pitosa. Srkofazi, 2. i 3. st.
OTOK LOPUD				
1.	42°41' N / 18°58' E	K.O. LOPUD	GRADINA POLAČICE PRAPOVIJEST	
4.	42°41' N / 18°57' E	K.O. LOPUD, K.Č. 438 SUTJONIK	ARHEOLOŠKA ZONA KASNA ANTIKA	Nalazi antičke arhitekture u podslojevima predromaničke crkve.
5.	42°42' N / 18°57' E	K.O. LOPUD SUTMIHAJLO	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Nalazi rimske provenijencije su naznake znatno bogatijih ostataka rimske civilizacije.
OTOK ŠIPAN				
6.	42°43' N / 18°55' E	K.O. SUĐURAĐ, ŠIPAN LOKALITET PAKLJENA	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Nalazi keamenog crkvenog namještaka iz 6. st.
7.	42°43' N / 18°53' E	K.O. SUĐURAĐ, ŠIPAN LOKALITET BISKUPOVO	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Kasnoantički kameni inventar.
8.	42°42' N / 18°55' E	K.O. SUĐURAĐ, ŠIPAN RT PRTUŠA	HIDROARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Antički brodolom.
9.	42°44' N / 18°54' E	K.O. SUĐURAĐ OTOK ŠIPAN	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Ubicirana gradina na lokalitetu Banja glavica.
10.	42°46' N / 18°53' E	K.O. SUĐURAĐ OTOK ŠIPAN	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Ubicirana gradina na lokalitetu Sutilija.
11.	42°45' N / 18°52' E	K.O. ŠIPANSKA LUKA	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
12.	42°44' N / 18°52' E	K.O. ŠIPANSKA LUKA	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Bez arheoloških istraživanja nije moguće vremenski atribuirati. Dodatni antički lokaliteti: Kaludrino, Kapičino, Kala Duha.
13.	42°44' N / 18°50' E	K.O. ŠIPANSKA LUKA K.Č. 397, JAKLJAN	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA I KASNA ANTIKA	Nalazi rimskih natpisa.

	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Gradina, kota 281, na Krstu, N=47 26 055, E=65 05 950.	***IDPPDNZ2008
Na jugoistočnoj padini brda Močilje nalazi se pećina duga 600 m. Od ulaza se spušta i grana u nekoliko odvojaka. Prema nalazima pretpostavlja se naseljenost u prapovijesti.	***IDPPDNZ2008 ***HAD 1988: 51-68
Gomila na vrhu brda, uz komunikaciju, N=47 26 581, E=65 06 094, dim: 26x26 m.	***IDPPDNZ2008
Vidljive strukture zidova.	***IDPPDNZ2008
Arheološka zona s potencijalnim gradinskim lokalitetom. Dokazi o naseljenosti otoka od prapovijesti (grobovi). Grobni prilozi u fundusu Dubrovačkog muzeja.	***IDPPDNZ2008
Dio nadgrobne stele i hidroarheološki lokalitet rt Križ.	***IDPPDNZ2008
Antički lokalitet Igalo je jedini istražen antički lokalitet na Elafitima. Nalazi se neznatno poviše južnog oboda luke Donje Čelo. Otkrivena je velika pravokutna građevina s nalazima amfora i pitosa, te je se može atribuirati kao rimsku građevinu, gospodarska zgrada skladišta (horea) villae rusticae. Pronađeni ulomci tri mamorna sarkofaga su pokazatelji bogatog imovinskog stanja vlasnika otoka.	***IDPPDNZ2008 ***HAD 1988: 89-99 ŽILE, 2003.
	***IDPPDNZ2008
Pojasnice predromaničke crkvice Sv. Ilije počivaju na profiliranim konzolama i impostima-kasnoantičke spolije.	***IDPPDNZ2008 ŽILE, 2003.
Pretpostavlja se da su se na kasnoantičkim i ranokršćanskim lokalitetima prvotno nalazile vile rustike, primjerice podno Polačice, Sutmihajla i Sutilije, te da su gospodarska imanja imala ladanjski karakter. Pronađeni ulomci rimskih stela, sarkofaga bogatih rimskih građanina.	***IDPPDNZ2008 ***HAD 1988: 89-99 ŽILE, 2003.
U Pakljeni još nije pronađena kasnoantička sakralna građevina, ali je zato nađen kameni crkveni namještaj izrađen od mramora što govori o antičkom lokalitetu.	***IDPPDNZ2008
Na lokalitetu Biskupovo, k.č. 80, konstatirana je jednobrodna sakralna građevina tipične kasnoantičke matrice. Kapela Male Gospe podignuta u 5.-6. st., vjerojatno na mjestu starije rimske građevine.	***IDPPDNZ2008
Kasnoantički hidroarheološki lokalitet.	***IDPPDNZ2008
Potencijalni gradinski lokalitet, a na širem potezu je nekoliko manjih gomila.	***IDPPDNZ2008 ŽILE, 2003.
	***IDPPDNZ2008 ŽILE, 2003.
Potencijalni gradinski lokalitet s nekoliko gomila u široj zoni.	***IDPPDNZ2008
Na lokalitetu Fratrija, smještenome neznatno zapadnije od crkve SV. Stjepana, naziru se ostaci zidanih striktura sekundarno korištenih za međe poljoprivrednih zemljišta. Nalazi rimske provenijencije i lokacija nalazišta upućuju na zaključak da je riječ o ostacima vile rustike.	***IDPPDNZ2008 ***HAD 1988: 89-99 ŽILE, 2003.
Nalazi se u sjevernom dijelu širokog plitkog zaljeva na blagom uzvišenju. Nalaz rimskog natpisa govori da je taj otok posjedovao rimski građanin, Licinius.	***IDPPDNZ2008 ŽILE, 2003.

MLJET				
1.	42°47' N / 17°23' E	K.O. GOVEĐARI MLJET	GRADINA VELIKI GRADAC PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
2.	42°46' N / 17°24' E	K.O. GOVEĐARI	GRADINA SLADIN GRADAC PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
3.	42°46' N / 17°23' E	K.O. GOVEĐARI	GRADINA MALI GRADAC PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
4.	42°47' N / 17°23' E	K.O. GOVEĐARI POLAČE	GRADINA DONJI GRADAC PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
5.	42°47' N / 17°24' E	K.O. GOVEĐARI POLAČE	GRADINA GORNJI GRADAC PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
6.	42°47' N / 17°25' E	K.O. GOVEĐARI POLAČE	GRADINA U SMRIJEČICI PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
1.	42°47' N / 17°23' E	K.O. GOVEĐARI K.Č. 39, 78, 79 POLAČE	RIMSKA PALAČA KASNA ANTIKA, 5.-6- ST	Izvršeno snimanje i sondiranje temelja, ubicirane su terme sa piscinom i podnim mozaikom. Devastacija iz doba Autrije.
2.	42°47' N / 17°23' E	K.O. GOVEĐARI, K.Č. 38 POLAČE	ZAPADNA BAZILIKA KASNA ANTIKA, 6.-12. ST.	Istražni radovi 1971.-80. govore o sakralnoj građevini iz kasne antike s adaptacijama u ranom srednjem vijeku.
3.	42°47' N / 17°23' E	K.O. GOVEĐARI, K.Č. 40 POLAČE	ISTOČNA BAZILIKA KASNA ANTIKA, 5., 6., 11. ST.	Sustavno je istražena 1978. i 1979. Očuvan je samo sjeverni zid.
4.	42°47' N / 17°23' E	K.O. GOVEĐARI POLAČE	KAŠTIO-UTVRDA KASNA ANTIKA, 5. ST.	Vidljivi ostaci zida.
5.	42°47' N / 17°23' E	K.O. GOVEĐARI K. Č. 226, 222, POLAČE	SJEVERNI KOMPLEKS- TERME, KASNA ANTIKA	Način gradnje zidova datira 5. st., pronađeni objekti termalnog karaktera.
6.	42°48' N / 17°23' E	K.O. GOVEĐARI POLAČE	VILLA RUSTICA KASNA ANTIKA	Ubicirani su ostaci antičke građevine, vidljivi ostaci zidova i nalazi keramike.
1.	42°47' N / 17°21' E	K.O. GOVEĐARI POMENA	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Gomile uz Malu i Veliku Pomu.
2.	42°47,17' N / 17°23,15' E	K.O. GOVEĐARI POLAČE	HIDROARHEOLOŠKA ZONA ANTIČKA OBALA	Nađeni ostaci antičke gradnje s lučkim uređajem, te velika količina keramike.
3.	42°48,21' N / 17°22,26' E	K.O. GOVEĐARI POLAČE	HIDROARHEOLOŠKA ZONA ANTIČKI BRODOLOM	Očuvani drveni ostaci brodske konstrukcije i keramičko posuđe.
4.	42°48' N / 17°25' E	K.O. GOVEĐARI POLAČE	HIDROARHEOLOŠKA ZONA ANTIČKI BRODOLOM	Ostaci sidara i veće količine keramike.
5.	42°47' N / 17°20' E	K.O. GOVEĐARI POLAČE	HIDROARHEOLOŠKA ZONA ANTIČKI BRODOLOM	Nalazi amfora iz 1. st. pr.n.e.
7.	42°45' N / 17°30' E	K.O. BLATO	GRADINA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
1.	42°47' N / 17°27' E	K.O. BLATO	GOMILE NA BIJEDU PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
6.	42°45' N / 17°31' E	K.O. BLATO MLJET	ARHEOLOŠKA ZONA U SUTMIHOLJU	Potencijalna prapovijesna zona očitana linearnom modifikacijom histograma.
7.	42°45' N / 17°31' E	K.O. BLATO MLJET	ARHEOLOŠKA ZONA U SUTULIJI	Potencijalna prapovijesna zona očitana linearnom modifikacijom histograma.
8.	42°45' N / 17°29' E	K.O. BLATO RT MOHORAC	HIDROARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	
8.	42°46' N / 17°32' E	K.O. BABINO POLJE MLJET	GRADINA GRADAC PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
9.	42°44' N / 17°34' E	K.O. BABINO POLJE MLJET	GRADINA VELIKI GRADAC PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
10.	42°44' N / 17°35' E	K.O. BABINO POLJE MLJET	GRADINA MALI GRADAC PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
11.	42°44' N / 17°36' E	K.O. BABINO POLJE MLJET	GRADINA GRADAC PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
12.	42°45' N / 17°35' E	K.O. BABINO POLJE MLJET	GRADINA GARDAC PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.

Nalazi se iznad Velikog jezera.	***IDPPDNZ2008
Istočno od pristaništa na Velikom jezeru.	***IDPPDNZ2008
Istočno od pristaništa na Velikom jezeru.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Iznad Polača.	***IDPPDNZ2008
Na Smriječici, između Polača i uvale Tatinica.	***IDPPDNZ2008
Palača je locirana tik uz morsku obalu. Primjer rezidencijalnog i ladanjskog kompleksa s izrazitom tendencijom kastrizacije.	***IDPPDNZ2008
Bazilika s biskupskom katedralom smještena je zapadno od palače. Jednobrodna je građevina T tlocrta, u sredini gornjeg kraka upisana je apsida oko koje se formiraju dvije bočne prostorije. U sjevernoj je pronađen zdenac za krštenje križne osnove. Sačuvani su obodni zidovi.	***IDPPDNZ2008
Istočno od palače nalazi se dvojna bazilika s memorijom. Pronađena su tri pravokutna, paralelno povezana objekta od kojih svaki istočno završava apsidom.	***IDPPDNZ2008
Na brijegu južno od palače nalaze se ostaci antičke utvrde koja ima četvrtasti oblik s promjerom oko 50 m. Zidine prati konfiguraciju terena. Prednji vanjski zid je poligonalno raščlanjen.	***IDPPDNZ2008
Komleks je smješten zapadno od naselja i rimske palače, između puta i morske obale.	***IDPPDNZ2008
Nalazi se zapadno od termalnog kompleks, na zaravni poviše uvale Rogač.	***IDPPDNZ2008
Gomile uz Veliku i Malu Pomu, između Pomena i Malog jezera, unutar prapovijesne arheološke zone.	***IDPPDNZ2008
Oko 100 m zapadno od antičke palače utvrđeni su ostaci antičke operativne obale. Radi se o pristaništu pravokutnog oblika s trokutastim završetkom.	***IDPPDNZ2008
Antički brodolom koji se nalazi uz rt Glavat nedaleko od Polača, sjeverno oko 50 m od obale.	***IDPPDNZ2008
Jugozapadna starna otoka Vrata, ispred uvale Polače, koja je zaklonjena od bure služila kao sidrište za brodove.	***IDPPDNZ2008
Na dijelu grebena koji siječe uvalu Lastovsku nađena je veća količina amfora.	***IDPPDNZ2008
Gradina na Brdskoj gori, brdu iznad Sutmiholjskog polja.	***IDPPDNZ2008
Iznad Ivanjeg polja.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Nalazi se između Babinog polja i Blata.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Nad Suđurđem, iznad uvalice Suđurska na sjevernoj obali ototka.	***IDPPDNZ2008
Iznad Babinog polja.	***IDPPDNZ2008
Iznad Babinog polja.	***IDPPDNZ2008
Kod Babinog polja, Gradac nad Bodinim docem.	***IDPPDNZ2008
Kod Babinog polja, Gradac iznad Vodica.	***IDPPDNZ2008

2.	42°44' N / 17°36' E	K.O. BABINO POLJE MLJET	GOMILE PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
9.	42°45' N / 17°32' E	K.O. BABINO POLJE MLJET	ARHEOLOŠKA ZONA CRIKVIŠTE, PRAPOVIJEST	Neistraženo.
10.	42°45,27' N / 17°34,8' E	K.O. BABINO POLJE	HIDROARHEOLOŠKA ZONA ANTIČKI BRODOLOM	Nalazi sidra, amfora, a pretpostavljaju se i ostaci broda i ostalog tereta.
11.	42°44,36' N / 17°36,48' E	K.O. SOBRA MLJET	HIDROARHEOLOŠKA ZONA ANTIČKI BRODOLOM	Ulomci sjevernoafričkih cilindričnih amfora iz 4. st., te dva željezna sidra.
12.	42°45' N / 17°37' E	K.O. SOBRA MLJET	ARHEOLOŠKA ZONA KASNA ANTIKA	Neistraženo-potencijalna arheološka zona.
3.	42°43' N / 17°40' E	K.O. MARANOVIĆI	GOMILA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
4.	42°43' N / 17°41' E	K.O. MARANOVIĆI	GOMILA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
13.	42°44' N / 17°41' E	K.O. MARANOVIĆI OKUKLJE	HIDROARHEOLOŠKA ZONA ANTIČKI BRODOLOMI	Nalazi ulomaka amfora i brodske konstrukcije.
13.	42°43' N / 17°41' E	K.O. KORITA MLJET	GRADINA GRADAC PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
14.	42°42' N / 17°44' E	K.O. KORITA MLJET	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST, ANTIKA	Lokalitet Crkvina-razvaline crkve Sv. Petra i Pavla, 6. st. i prapovijesni lokalitet.
15.	42°43' N / 17°45' E	K.O. KORITA MLJET	HIDROARHEOLOŠKA ZONA ANTIČKI BRODOLOM	
16.	42°42,28' N / 17°45,17' E	K.O. KORITA MLJET	HIDROARHEOLOŠKA ZONA ANTIČKI BRODOLOM	Nalazi amfora i kamenica s poklopcima, te brodske konstrukcije, datira se u 1. st.
LASTOVO				
1.	42°46' N / 16°55' E	K.O. LASTOVO LASTOVO	NASELJE, PRAPOVIJEST VILLA RUSTICA, ANTIKA	Rekognosciranje, nalazište evidentirano 1951.
2.	42°46' N / 16°54' E	K.O. LASTOVO LASTOVO	NASELJE, PRAPOVIJEST ANTIČKA UTVRDA, STRAŽA	Rekognosciranje, nalazište evidentirano 1951.: prapovijest, antika, rani sr. vijek
3.	42°44' N / 16°54' E	K.O. LASTOVO SKRIVENA LUKA	NASELJE U ŠPILJI PRAPOVIJEST, ANTIKA	Rekognosciranje, nalazište evidentirano 1951.
1.	42°46' N / 16°53' E	K.O. LASTOVO	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
1.	42°44' N / 16°49' E	K.O. LASTOVO UBLE, K.Č. 1031, 13222	ANTIČKO NASELJE ANTIKA, KASNA ANTIKA	Rekognosciranje, arheološko iskopavanje i istraživanje, evidentirano 1911.
2.	42°44' N / 16°55' E	K.O. LASTOVO K.Č. 8232, 8234, 8239/1	VILLA RUSTICA SKRIVENA LUKA, ANTIKA	Ostaci zidova građeni od klesanaca pravilno uslojenih, pored mora.
3.	42°45' N / 16°55' E	K.O. LASTOVO BARI	ANTIČKA VILA PODŠPILJA-POLJE BARI	Ostaci ziđa i mozaika antičke vile. Rekognosciranje, evidentirano 1951.g.
4.	42°47' N / 16°59' E	K.O. LASTOVO OTOČIĆ STOMORIN	VILLA RUSTICA ANTIKA	Vidljivi ostaci arhitekture. Rekognosciranje, evidentirano 1951.g.
1.		K.O. LASTOVO	HIDROARHEOLOŠKA ZONA ANTIČKI BRODOLOM	Nalazi brodske konstrukcije i tereta-amfore, keramika, te sidra.
2.	42°46' N / 16°53' E	K.O. LASTOVO	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
3.	42°45' N / 16°54' E	K.O. LASTOVO	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
4.	42°45' N / 16°54' E	K.O. LASTOVO	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
5.	42°45' N / 16°55' E	K.O. LASTOVO	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
6.	42°47' N / 16°32' E	K.O. LASTOVO OTOK SUŠAC	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST, ANTIKA	Prapovijesni i antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma, potvrđen nalazima.

Gomile u Babinoj kući, kod Babinog polja.	***IDPPDNZ2008
Potencijalna arheološka zona u Crikvištu, zapadno od Babina polja.	***IDPPDNZ2008
Lokalitet se nalazi kod uvale Velika dolina na dubini od 44 m. Radius nalazišta je 300 m od navedene pozicije, a datira se u 4. st.	***IDPPDNZ2008
S unutarnje strane rta Pusti, u uvali Sobra, oko 400 m od obale nalaze se ostaci brodoloma. Vidljivi su ostaci brodske konstrukcije, sidra i amfore.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Nalazi se između naselja Požure i Maranovići.	***IDPPDNZ2008
Gomila na lokalitetu Struje kod Maranovića.	***IDPPDNZ2008
Brodolomi kod rta Stoba, 42°43,42' N/17°41,24' E; na položaju Klačine, 42°44,13' N/17°40,19' E; u uvali Okuklje, 42°43,51' N/17°41,12' E; kod rta Maharac, 42°44,12' N/17°40,33' E	***IDPPDNZ2008
Između Okuklja i Korita.	***IDPPDNZ2008
Na brdu između Saplnare i Korita se nalazi potencijalna arheološka zona-lokalitet Miri, stambena arhitektura. Po predanju najstariji sakralni objekt na otoku Mljetu. Potencijalni gradinski lokalitet očit	***IDPPDNZ2008
Nalazi se u uvali Vratnička.	***IDPPDNZ2008
Nalazi se kod otočića Veliki Škoj, sa sjeverne strane, oko 100 m od obale.	***IDPPDNZ2008
Na jednoj od terasa iznad ribarske luke Lastova-Lučici vidljivi su ostaci prepovijesnog naselja i antičke villae rusticae.	***IDPPDNZ2008
Na brdu Straža koje je smješteno iznad samog mjesta Lastova, nalazi se prapovijesno utvrđeno gradinsko naselje, a površinski su nalazi antičke keramike, srednjovjekovna utvrda.?	***IDPPDNZ2008 ***IARH, 2003-14
Na koti 145, koja je smještena na jugoistočnoj strani otoka nalazi se Račja špilja u kojoj su otkriveni tragovi naseljavanja ljudi prapovijesnog i antičkog razdoblja.	***IDPPDNZ2008 ***PPOD.KD_ 2004, 2012
	***IDPPDNZ2008
Na prostoru današnjeg rukometnog igralište, neposredno uz cestu i vojni hotel vidljivi su ostaci arhitekture antičkog naselja i starokršćanske bazilike.	***IDPPDNZ2008 ***IARH, 2003-14
Na južnoj strani otoka Lastovo, u Skrivenoj luci, nalaze se ostaci antičkih zidova smješteni u jugoistočnom dijelu uvale, gotovo pored mora-rana rimska građevina villa rustica.	***IDPPDNZ2008 ***IARH, 2003-14
U vingradima koji se nalaze u podnožju brijega Podšpilje u polju Bari su ostaci arhitekture antičke vile i podovi od mozaika.	***IDPPDNZ2008
U dobro skrivenoj uvali, na istočnoj strani otočića Stomorin, vidljivi su ostaci arhitekture antičke vile i ostaci ruševina srednjovjekovne crkvice.	***IDPPDNZ2008
42°46,26' N/16°56,18' E-greben Drašan; 42°44,15' N/16°49,26' E-uvala Gornja Planika; 42°46,28' N/16°49,56' E-otočić Prežba, rt Borova; 42°45,38' N/16°48,02' E-otok Mrčara; 42°46,28' N/16°57,03' E-otočić Lukovac; 42°45,14' N/16°43,03' E-otok Kapište, uvala Presma; 42°46,01' N/16°56,51' E-rt Novi Hum.	***IDPPDNZ2008
Arheološka zona s potencijalnim gradinskim lokalitetom.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Arheološka zona s potencijalnim gradinskim lokalitetom.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Brojni ostaci svjedoče o stalnoj naseljenosti tog otoka od razdoblja neolita pa do danas. Rekognoscirano je preko 40 arheoloških točaka: fragmenata jeramike koja seže od najranijeg stupnja kamenog doba, pa do one antičkog podriřta. Iznad uvale Portić nalazi se arhitektonski kompleks iz antičkog, kasnoantičkog i srednjovjekovnog razdoblja: antička cisterna, kasnoantički ogradni zid, predromanička crkva.	***IDPPDNZ2008

DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA _DUBROVAČKO PRIMORJE				
PROSTORNI DIO DUBROVAČKOG PRIMORJA KOJE PRIPADA GRADU DUBROVNIKU				
1.	42°42' N / 18°03,5' E	K.O. OSOJNIK ZIRINE	GOMILE PRAPOVIJEST	Jedna gomila je devastirana bunkerom, a na jednoj se nalazi međa. Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
2.	42°42' N / 18°03' E	K.O. OSOJNIK IVAN DOL	GOMILE PRAPOVIJEST	Djelomično devastirane. Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
3.	42°42' N / 18°04,5' E	K.O. OSOJNIK IVAN DOL	GOMILA KOD SV ILIJE PRAPOVIJEST	Djelomično devastirana i razvučena. Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
4.	42°42,5' N / 18°03,5' E	K.O. OSOJNIK IVAN DOL	GOMILE PRAPOVIJEST	Djelomično devastirane. Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
5.	42°43' N / 18°03' E	K.O. OSOJNIK IVAN DOL	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
6.	42°43,5' N / 18°05' E	K.O. OSOJNIK KORITA	GOMILE PRAPOVIJEST	Devastirane cestom. Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
7.	42°44' N / 18°04' E	K.O. OSOJNIK	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
8.	42°43' N / 18°05' E	K.O. OSOJNIK	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
9.	42°42' N / 18°04' E	K.O. OSOJNIK IVAN DOL	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
10.	42°42' N / 18°05' E	K.O. OSOJNIK	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
11.	42°42' N / 18°05' E	K.O. OSOJNIK	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
12.	42°42' N / 18°05' E	K.O. OSOJNIK	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
13.	42°42' N / 18°06' E	K.O. OSOJNIK	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
14.	42°43' N / 18°06' E	K.O. OSOJNIK	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
15.	42°41' N / 18°04' E	K.O. ZATON VELIKI VRBICA, ČAPELINO	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
16.	42°41' N / 18°04' E	K.O. ZATON VELIKI ŠTIKOVICA	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
17.	42°42' N / 18°03' E	K.O. ZATON VELIKI	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
18.	42°42' N / 18°01' E	K.O. ORAŠAC	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
19.	42°43' N / 17°59' E	K.O. TRSTENO	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
20.	42°43' N / 17°58' E	K.O. BRSEČINE	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
1.	42°44' N / 17°58' E	K.O. BRSEČINE	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
1.	42°42' N / 18°01' E	K.O. LJUBAČ	GRADINA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
21.	42°42' N / 18°02' E	K.O. LJUBAČ	GOMILE PRAPOVIJEST	Djelomično devastirane međama. Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
22.	42°42' N / 18°03' E	K.O. LJUBAČ	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.

Gomila na vrhu brda N=47 28 931, E=65 04 643, dim: 18x18x4 m; gomila u sedlu N=47 28 870, E=65 04 850, dim: 13x13x2 m; gomila na vrhu brda N=47 28 882, E=65 04 921 dim: 16x16x3 m; gomila u udolini N=47 28 990, E=65 05 068, dim: 16x16x3 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Gomila na vrhu brda (kota 304) N=47 29 347, E=65 04 058, dim: 8x8x2 m; gomila sjeverno od vrha N=47 29 067, E=65 04 311, dim: 11x11x2 m; gomila u udolini N=47 29 591, E=65 04 740, dim: 10x10x1.3 m; potencijalna gomila N=47 28 937, E=65 04 254, dim: 6x7x2 m; gomila na vrhu brda, N=47 29 261, E=65 03 844, dim: 9x9 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Gomila na vrhu brda, možda gradina s gomilom. N=47 28 903, E=65 06 130	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Gomila na vrhu brda, N=47 29 264, E=65 04 493, dim: 18x18x3.5 m; četiri gomile u sredini u udolini, N=47 29 576, E=65 04 638, dim: 18x18x3.5 m; N=47 29 561, E=65 04 770, dim: 17x17x3.5 m; N=47 29 588, E=65 04 802, dim: 18x18x4 m; N=47 29 709. E=65 04 672, dim: 12x12x2.5 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Gomile smještene u udolini, N=47 30 104, E=65 04 233, dim: 16x16x2.5 m; dvije gomile na vrhu brda, N=47 30 356, E=65 04 230, dim: 19x19x3.5 m; N=47 30 384, E=65 04 565, dim: 13x13x2.5 m; gomila na zaravni, N=47 30 058, E=65 04 881, dim: 10x10 m	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Dvije gomile na prijevoju i zaravni uz stari put, N=47 31 095, E=65 06 787, dim: 10x4x1.5 m; N=47 30 959, E=65 06 701, dim: 8x8x1 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomila na vrhu brda, N=47 431 397, E= 65 05 774, dim: 12x12 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomila na zaravni, N=47 29 766, E=65 06 854, dim: 20x20 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomila na vrhu brda, N=47 28 876, E=65 05 601, dim: 16x16 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomila na vrhu brda, N=47 28 257, E=65 06 657, dim:37x37 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na zaravni, uz komunikaciju, N=47 27 847, E=65 06 697, dim: 17x17 m; N=47 27 859, E=65 06 833, dim: 16x16 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na zaravni, N=47 28 378, E=65 07 135, dim: 12x12 m; N=47 28 134, E= 65 07 563, dim: 12x12 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na vrhu brda, na zaravni i padini uz komunikaciju, N=47 28 912, E=65 07 538, dim: 19x19 m; N=47 29 048, E=65 07 729, dim: 17x17 m; N=47 28 940, E=65 07 856, dim: 10x10 m; N=47 28 826, E=65 08 020, dim: 23x23 m; N=47 28 863, E=65 08 352, dim: 25x25 m; N=47 28 855, E=65 08 666, dim: 17x17 m; N=47 29 015, E=65 08 657, dim: 14x14 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Gomile na zaravni, uz komunikaciju, N=47 30 126, E=65 08 722, dim: 12x12 m; N=47 30 209, E=65 08 885, dim: 14x17 m; N=47 30 274, E=65 08 865, dim: 20x20 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na zaravni, N=47 26 180, E=65 05 481, dim: 19x19x0.5-5 m; N=47 26 198, E=65 05 539, dim: 15x7x3 m; N=47 26 025, E=65 05 528, dim: 9x9x2-2.5 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomila u klanču, na manjoj zaravni, N=47 26 948, E=65 05 254, dim: 15x13x2 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomila na vrhu brda, N=47 27 715, E=65 03 326, dim: 13x13 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomila na vrhu brda, iznad komunikacije, N=47 29 066, E=65 00 977, dim: 14x12 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na padinama i vrhu brda, N=47 30 852, E=64 98 788, dim: 27x27 m; N=47 30 272, E=64 99 259, dim: 17x17 m; N=47 30 059, E=64 99 334, dim: 19x19 m; N=47 30 072, E=64 99 407, dim: 13x13 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomila na vrhu brda, iznad mora, N=47 30 939, E=64 96 900, dim: 16x16 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
U obalnom pojasu potencijalni arheološki lokalitet.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gradina na vrhu brda, kota 389, moguće i gomila, N=47 30 460, E=65 01 635, dim: 23x23 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na padinama brda i zaravni uz komunikaciju, N=47 29 430, E=65 02 850, dim: 15x15 m, N=47 29 239, E=65 02 567, dim: 12x12 m; N=47 29 214, E=65 02 540, dim: 20 x20 m; N=47 29 199, E=65 02 690, dim: 14x14 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Gomila na vrhu brda, N=47 29 680, E=65 03 477, dim: 10x10 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008

23.	42°43' N / ▲ 18°02' E	K.O. LJUBAČ	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
24.	42°43' N / ▲ 18°01' E	K.O. GROMAČA	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
25.	42°43' N / ▲ 18°00' E	K.O. KLIŠEVO	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
26.	42°43' N / ▲ 18°00' E	K.O. KLIŠEVO OŠTRA GLAVICA	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
27.	42°44' N / ▲ 17°59' E	K.O. KLIŠEVO	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
28.	42°44' N / ▲ 18°01' E	K.O. KLIŠEVO	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
29.	42°44' N / ▲ 18°00' E	K.O. KLIŠEVO	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
30.	42°44' N / ▲ 17°59' E	K.O. MRČEVO	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
2.	42°45' N / ● 17°58' E	K.O. MRAVINJAC IVANOVA GLAVICA	GRADINA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
31.	42°45' N / ▲ 17°57' E	K.O. DUBRAVICA	GOMILA, POTENCIJALNA GRADINA, PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
32.	42°45' N / ▲ 17°59' E	K.O. MRAVINJAC DUGAJE	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
33.	42°45' N / ▲ 17°58' E	K.O. MRAVINJAC	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
34.	42°45' N / ▲ 17°58' E	K.O. MRAVINJAC OSOJE	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
35.	42°45' N / ▲ 17°58' E	K.O. MRAVINJAC KLENOVA GLAVICA	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
3.	42°45' N / ● 17°57' E	K.O. MRAVINJAC RIĐICA	GRADINA GRKOV GRAD PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
4.	42°45' N / ● 17°57' E	K.O. MRAVINJAC RIĐICA	GRADINA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
36.	42°46' N / ▲ 17°56' E	K.O. MRAVINJAC RIĐICA	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
DUBROVAČKO PRIMORJE				
37.	42°45' N / ▲ 17°57' E	K.O. MAJKOVI KRAJČIN DOLAC	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
38.	42°46' N / ▲ 17°55' E	K.O. MAJKOVI KUK	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
39.	42°47' N / ▲ 17°55' E	K.O. MAJKOVI ILIJINO BRDO	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
40.	42°46' N / ▲ 17°54' E	K.O. MAJKOVI DONJI MAJKOVI	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
5.	42°47' N / ○ 17°54' E	K.O. SLANO BANJA	GRADINA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.

Gomila u polju, N=47 30 544, E=65 02 854, dim: 8x8 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na istaknutom brdu, na padini, te uz rub manjeg polja uz komunikaciju, N=47 30 596, E=65 01 011, dim: 25x25 m; N=47 30 868, E=65 01 516, dim: 12x8 m; N=47 30 716, E=65 01 188, dim: 16x16 m; N=47 31 272, E=65 01 150, dim: 20x20 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Gomila na vrhu brda, N=47 30 278, E=65 00 260, dim: 8x8 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomila na vrhu brda, N=47 30 861, E=65 00 380, dim: 22x15 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na vrhu brda, kota 310, N=47 31 408, E=64 99 619, dim: 16x16 m; kota 429, N=47 31 460, E=64 99 420, dim: 20x20 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomila na padini, iznad polja, N=47 31 398, E=65 00 752, dim: 10x10 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na vrhu brda i na padini uz komunikaciju, N=47 32 145, E=65 00 328, dim: 13x13 m; N=47 30 278, E=65 00 260, dim: 8x8 m; N=47 32 392, E=65 00 572, dim: 18x18 m; N=47 32 253, E=65 00 203, dim: 20x20 m; N=47 32 447, E=65 00 187, dim: 14x14 m; N=47 32 728, E=65 00 094, dim: 12x12 m; N=47 32 818, E=65 00 419, dim: 16x16 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Gomile zapadno i južno od Mrčeva, na vrhu brda, na padini, te na rubu polja, N=47 32 952, E=64 98 062, dim: 20x20x3 m; N=47 32 780, E=64 98 379, dim: 15x15x2 m; N=47 32 730, E=64 98 396, dim: 25x25x3 m; N=47 32 387, E=64 98 509, dim: 8x8x2 m; N=47 32 378, E=64 98 521, dim: 15x15x3 m; N=47 32 360, E=64 98 562, dim: 12x12x3.5 m; N=47 32 432, E=64 98 547, dim: 15x15x2.5 m; N=47 32 392, E=64 99 188, dim: 16x16x4 m; N=47 33 080, E=64 98 450, dim: 17x21 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Gradina s gomilom na vrhu brda, N=47 33 544, E=64 97 359, dim: 25x20x3.5 m,	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomila na vrhu brda, N=47 33 152, E=64 96 064, dim: 26x26 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na vrhu brda, istočno od Ivanove Glavice, N=47 33 310, E=64 97 652, dim: 18x18x3.5 m; N=47 33 482, E=64 97 867, dim: 12x12x3 m; N=47 33 462, E=64 97 876, dim: 15x15x3 m; N=47 33 450, E=64 97 883, dim: 8x8x2 m; N=47 33 450, E=64 97 891, dim: 3.5x3.5x1 m; N=47 33 434, E=64 97 901, dim: 16x16x3 m; N=47 33 430, E=64 97 923, dim: 15x15x3.5 m; N=47 33 418, E=64 97 939, dim: 15x15x3.5 m; N=47 33 402, E=64 97 951, dim: 4x4x0.5 m; N=47 33 553, E=64 97 923, dim: 12x10x2.5 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Gomila na vrhu brda, istočno od crkve Sv. Ivana, kota 450, N=47 33 850, E=64 97 330, dim: 15x15x2.5 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na vrhu brdai i uz rub polja, N=47 34 105, E=64 96 756, dim: 20x20x3 m; N=47 34 232, E=64 96 722, dim: 11x11x1.5 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomila na vrhu brda, N=47 33 183, E=64 96 676, dim: 15x15 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gradina, kota 531, N=47 34 175, E=64 95 495, dim: 250x250 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gradina zapadno od Grkov grada, moguća tri vijenca bedema, N=47 34 273, E=64 95 233, dim: 100x100 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomila na rubu vrtiče, N=47 34 170, E=64 95 910, dim: 16x16 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na vrhu brda, na padini i na zaravni, N=47 34 283, E=64 94 435, dim: 18x18 m; N=47 35 683, E=64 94 393, dim: 16x16x3.5 m; N=47 35 740, E=64 94 527, dim: 6x8x1.5 m; N=47 35 784, E=64 94 554, dim: 15x15x2 m; N=47 35 839, E=64 94 622, dim: 20x20x3 m; N=47 35 859, E=64 94 632, dim: 12x12x2.5 m; N=47 35 895, E=64 94 666, dim: 6x6x1 m; N=47 35 842, E=64 94 719, dim: 12x14x1.5-4 m; N=47 35 797, E=64 94 415, dim: 8x8x1 m; N=47 36 002, E=64 94 458, dim: 13x13x1.5 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Gomile na vrhu brda uz moguću komunikaciju, N=47 35 012, E=64 93 455, dim: 11x11 m; N=47 35 049, E=64 93 451, dim: 20x20 m; N=47 35 132, E=64 93 419, dim: 16x16 m; N=47 35 147, E=64 93 476, dim: 13x13 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na vrhu brda, te na padinama iznad polja, uz komunikaciju, N=47 36 876, E=64 92 693, dim: 10x10 m; N=47 36 867, E=64 92 734, dim: 15x15 m; N=47 37 277, E=64 92 587, dim: 20x20 m; N=47 37 401, E=64 92 778, dim: 13x13 m; N=47 37 450, E=64 93 128, dim: 11x11 m; N=47 37 540, E=64 92 453, dim: 13x13 m; N=47 37 383, E=64 92 135, dim: 10x10 m; N=47 36 821, E=64 92 277, dim: 25x25 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Gomile na vrhu brda, na padinama, te na zaravni, N=47 35 723, E=64 91 853, dim: 12x12 m; N=47 35 658, E=64 91 908, dim: 10x10 m; N=47 35 809, E=64 92 026, dim: 27x20 m; N=47 35 800, E=64 92 219, dim: 25x21 m; N=47 35 753, E=64 92 601, dim: 16x16 m; N=47 35 281, E=64 92 392, dim: 11x11 m; N=47 35 257, E=64 92 417, dim: 14x14 m; N=47 34 905, E=64 92 534, dim: 14x14 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008

6.	42°47' N / 17°54' E	K.O. SLANO	GRADINA GRADAC PRAPOVIJEST, ANTIKA	Bedemi gradine sa sjeveroistoka debljine 80x7 m.
7.	42°48' N / 17°53' E	K.O. SLANO	GRADINA OŠTRI GRADAC PRAPOVIJEST	Vanjski bedem fino slagan sa bazom s unutrašnje strane.
41.	42°48' N / 17°54' E	K.O. SLANO GOLIĆ	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
42.	42°48' N / 17°54' E	K.O. SLANO KUČALIN DO	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
43.	42°48' N / 17°55' E	K.O. SLANO KADINICA	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
44.	42°48' N / 17°55' E	K.O. SLANO	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
45.	42°48' N / 17°54' E	K.O. SLANO	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
2.	42°48' N / 17°54' E	K.O. SLANO	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST, ANTIKA	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
3.	42°48' N / 17°56' E	K.O. SLANO	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
4.	42°46' N / 17°54' E	K.O. SLANO BANJA	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Ostaci antičkog groba na lokalitetu Kosmatovica, Banja.
8.	42°47,8' N / 17°52,3' E	K.O. BANIĆI	GRADINA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
46.	42°48,1' N / 17°51,8' E	K.O. BANIĆI	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
5.	42°48' N / 17°52' E	K.O. BANIĆI	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
9.	42°48' N / 17°53' E	K.O. TRNOVA	GRADINA PRAPOVIJEST	Vidljivi bedem 150x19 m s istoka, tragovi objekata unutar gradine.
10.	42°48,9' N / 17°52,3' E	K.O. TRNOVA	GRADINA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
47.	42°48' N / 17°53' E	K.O. TRNOVA	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
48.	42°49' N / 17°53' E	K.O. TRNOVA	GOMILE PRAPOVIJEST	Djelomično devastirane. Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
49.	42°49' N / 17°52' E	K.O. TRNOVA	GOMILE PRAPOVIJEST	Gornji dijelovi većinom devastirani. Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
50.	42°49' N / 17°52' E	K.O. TRNOVA	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
51.	42°49' N / 17°52' E	K.O. MRAVNICA	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
6.	42°50' N / 17°52' E	K.O. MRAVNICA	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.

Gradina trokutasta u tlocrtu, N=47 38 515, E=64 92 202, dim: 180x162 m, rimski kastrum i kasnoantički sakralni sklop. Južnije na lokaciji Kosmatovica otkrivena kasnoantička pravokutna grobnica bačvastog svoda.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gradina 1750 m SZ od Slanog, kota 426, dva vijenca bedema i najmanje šest kula pojačanja bedema, N=47 39 798, E=64 90477, dim: 123x130 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na vrhu brda (kota 188), i na padini uz komunikaciju; N=47 38 803, E=64 91 414, dim:26x26 m; N=47 38 476, E=64 91 748, dim: 13x13 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na brijegu, na padini, uz komunikaciju; N=47 39 251, E=64 91 369, dim: 13x13 m; N=47 39 399, E=64 91 422, dim: 8x8 m; N=47 39 389, E=64 91 472, dim: 6x6 m; N=47 39 393, E= 64 91 151, dim: 9x9 m; N=47 39 405, E= 64 91 156, dim: 9x9 m; N=47 39 470, E=64 91 226, dim: 9x9 m; 47 39 473, E=64 91 110, dim: 10x10 m; 47 39 482, E=64 91 067, dim: 6x6 m; N=47 39 513, E=64 91 085, dim: 9x9 m; N=47 39 541, E=64 91 104, dim: 17x17 m; N=47 39 550, E=64 91 088, dim: 16x16 m; N=47 39 559, E=64 91 106, dim: 10x10 m; N=47 39 566, E=64 90 999, dim: 10x10 m; N=47 39 569, E=64 91 008, dim: 5x5 m; N=47 39 612, E=64 90 986, dim: 12x12 m; N=47 40 127, E=64 91 089, dim: 10x10 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Gomile na padini brda; N=47 40 378, E=64 92 445, dim: 13x13 m; N=47 40 181, E=64 92 343, dim: 6x6 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomila na vrhu brda, N=47 39 217, E=64 93 225, dim: 21x21 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomila pod Oštrim Gradcem, na manjoj glavici koja dijeli sedlo od vrha, uz komunikaciju, N=47 39 415, E=64 90 783, dim: 26x26 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Villa rustica-kuća Tepšić. Antička grobnica datira 3.-4. st. naše ere, istočnom stranom je ukopana u brijeg, a na zapadnom zidu je ulaz.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gradina-potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na zaravni-prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma. N=47 39 400, E=64 88 590, dim: 13x13x2 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Villa rustica, te ostaci rimske cisterne u zoni Kručica.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gradina jugoistočno od Trnove, iznad komunikacije. N=47 40 237, E=64 89 641, dim: 150x180 m. Lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gradina-potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na vrhu brda (Gradina, kota 281), na padini, na zaravni, iznad komunikacije; N=47 40 025, E=64 89 309, dim: 25x13x2.5 m; N=47 39 978, E=64 89 459, dim: 13x14x1 m; N=47 39 929, E=64 89 505, dim: 15x16x2 m; N=47 39 852, E=64 89 652, dim: 12x12x2 m; N=47 40 188, E=64 89 803, dim: 17 x17x2 m; N=47 39 956, E=64 89 425, dim: 8x8x1 m; N=47 39 844, E=64 89 394, dim: 6x6x1 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Gomile na zaravni, N=47 41 353, E=64 90 417, dim: 6x6x0.5 m; N=47 41 263, E=64 90 502, dim: 15x15x3.5 m; N=47 41 254, E=64 90 543, dim: 12x10x2 m; N=47 41 152, E=64 90 533, dim: 15x15x3 m; N=47 41 100, E=64 90 565, dim: 15x15x4 m; N=47 41 085, E=64 90 557, dim: 6x6x1.5 m; N=47 41 063, E=64 90 551, dim: 25x25x5 m; N= 47 41 048, E=64 90 515, dim: 8x8x1.5 m; N=47 41 147, E=64 90 754, dim: 20x20x3.5 m; N=47 41 155, E=64 90 767, dim: 9x9x2 m; N=47 41 130, E=64 90 742, dim: 15x15x2 m; N=47 41 057, E=64 90 962, dim: 12x12x1.5 m; N=47 40 964, E=64 90 248, dim: 6x6x0.5 m	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Gomile na vrhu brda, na padini brda, iznad polja; N=47 41 596, E=64 89 130, dim: 25x25x4 m; N=47 41 515, E=64 89 373, dim: 15x15x3.5 m; N=47 41 455, E=64 89 399, dim: 6x6x1.5 m; N=47 41 262, E=64 89 375, dim: 20x20x3 m; N=47 41 003, E=64 89 247, dim: 17x17 m; N=47 41 327, E=64 89 595, dim: 10x10x2 m; N=47 41 372, E=64 89 866, dim: 15x15x3 m; N=47 41 441, E=64 89 824, dim: 6x6x0.5 m; N=47 41 230, E=64 89 829, dim: 10x10x2.5 m; N=47 41 216, E=64 89 962, dim: 8x8x1.5 m; N=47 41 244, E=64 89 948, dim: 8x7x1.5 m; N=47 41 110, E=64 89 895, dim: 7x7x1.5 m; N=47 40 987, E=64 89 940, dim: 15x15 m; N=47 40 807, E=64 90 029, dim: 9x9x m; N=47 40 737, E=64 89 942, dim: 9x9x m; N=47 40 706, E=64 90 047, dim: 8x8 m; N=47 41 313, E=64 90 118, dim: 23x23x4.5 m; N=47 41 421, E=64 90 591, dim: 20x20x3 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Gomile na vrhu brda, u sedlu; N=47 41 451, E=64 89 089, dim: 15x15x2.5 m; N=47 40 816, E=64 88 847, dim: 9x9x m; N=47 40 797, E=64 88 861, dim: 9x9x m; N=47 40 926, E=64 89 038, dim: 8x8 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile u kotlini, na brijegu, uz komunikaciju; N=47 41 026, E=64 88 312, dim: 8x8 m; N=47 41 199, E=64 88 300, dim: 19x19 m; N=47 41 202, E=64 88 257, dim: 11x11 m; N=47 41 215, E=64 88 280, dim: 11x11 m; N=47 41 236, E=64 88 264, dim: 8x8 m; 47 41 242, E=64 88 241, dim: 10x8 m; 47 41 261, E=64 88 235, dim: 10x10 m; N=47 41 313, E=64 88 194, dim: 10x10 m; N=47 41 351, E=64 88 114, dim: 9x9 m; N=47 41 394, E=64 88 124, dim: 8x8 m; N=47 41 887, E=64 88 520, dim: 10x10x2.5 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Potencijalna arheološka zona očitani linearnom modifikacijom histograma.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008

7.	42°49' N / 17°51' E	K.O. PODGORA	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Ostaci antičke komunikacije.
8.	42°50' N / 17°51' E	K.O. PODGORA	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
52.	42°50' N / 17°50' E	K.O. PODIMOČ	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
53.	42°50' N / 17°50' E	K.O. PODIMOČ	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
54.	42°50' N / 17°50' E	K.O. PODIMOČ	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
55.	42°50' N / 17°49' E	K.O. PODIMOČ RUDINE	GOMILE PRAPOVIJEST	Djelomično devastirane. Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
9.	42°49' N / 17°50' E	K.O. PODIMOČ	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
11.	42°49' N / 17°48' E	K.O. DOLI ĐONTA DOLI, RUDINE	GRADINA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
12.	42°49' N / 17°47' E	K.O. DOLI ĐONTA DOLI, RUDINE	GRADINA PRAPOVIJEST	Na vrhu nalazi ulomaka keramike. Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
13.	42°49' N / 17°47' E	K.O. DOLI ĐONTA DOLI, RUDINE	GRADINA PRAPOVIJEST	Na vrhu nalazi ulomaka keramike. Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
14.	42°50' N / 17°47' E	K.O. DOLI ZATON DOLI	GRADINA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
15.	42°50' N / 17°46' E	K.O. DOLI ZATON DOLI	GRADINA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
56.	42°49' N / 17°49' E	K.O. DOLI RUDINE, VRIJEŠAC	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
57.	42°49' N / 17°47' E	K.O. DOLI ĐONTA DOLI, RUDINE	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
58.	42°50' N / 17°47' E	K.O. DOLI KONOVO BRDO, RUDINE	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
59.	42°50' N / 17°47' E	K.O. DOLI RUDINE	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
60.	42°50' N / 17°48' E	K.O. DOLI ĐONTA DOLI, RUDINE	GOMILE PRAPOVIJEST	Većim dijelom devastirane.
61.	42°51' N / 17°46' E	K.O. DOLI ZATON DOLI	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
62.	42°52' N / 17°45' E	K.O. DOLI ZATON DOLI	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
63.	42°50' N / 17°46' E	K.O. DOLI ZATON DOLI	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.

Antička komunikacija na lokalitetu Miholj krst.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Ostaci antičkog ruralnog zdanja.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na zaravni, N=47 43 215, E=64 86 153, dim: 16x16 m; N=47 43 184, E=64 86 176, dim: 14x14 m; N=47 43 147, E=64 86 101, dim: 11x11 m; N=47 43 126, E=64 86 047, dim: 14x14 m; N=47 43 064, E=64 86 160, dim: 13x13 m; N=47 43 005, E=64 86 137, dim: 19x19 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na vrhu brda i na padini; N=47 42 914, E=64 86 782, dim: 33x33 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na zaravni; N=47 43 753, E=64 85 621, dim: 13x13 m; N=47 43 571, E=64 85 723, dim: 16x16 m; N=47 43 571, E=64 85 761, dim: 11x11 m; N=47 43 534, E=64 85 748, dim: 9x9 m; N=47 43 459, E=64 85 797, dim: 14x14 m; N=47 43 829, E=64 86 021, dim: 12x12 m; N=47 43 749, E=64 86 234, dim: 20x20 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na zaravni, na padini brda, uz komunikaciju; N=47 43 342, E=64 84 813, dim: 8x8x0.5 m; N=47 43 402, E=64 84 753, dim: 8x4x2 m; N=47 43 393, E=64 84 698, dim: 7x7x0.5 m; N=47 43 443, E=64 84 842, dim: 20x20x4 m; N=47 43 475, E=64 84 804, dim: 18x18x5 m; N=47 43 520, E=64 84 772, dim: 20x20x1.5 m; N=47 43 414, E=64 84 925, dim: 10x10x2 m; N=47 43 556, E=64 84 940, dim: 30x30x7 m; 47 43 402, E=64 84 999, dim: 10x10x2 m; 47 43 370, E=64 85 080, dim: 15x15x3.5 m; N=47 43 147, E=64 85 154, dim: 11x11x2 m; N=47 43 149, E=64 85 106, dim: 8x8x1 m; N=47 43 155, E=64 85 237, dim: 7x7x1 m; N=47 43 025, E=64 85 284, dim: 15x15x3 m; N=47 42 955, E=64 85 359, dim: 20x20x5 m; N=47 42 837, E=64 85 396, dim: 10x10x1.5 m; N=47 42 772, E=64 85 660, dim: 15x15x2 m; N=47 42 741, E=64 85 532, dim: 9x9x1.5 m; N=47 42 726, E=64 85 564, dim: 12x12x2 m; N=47 42 798, E=64 85 516, dim: 10x10x0.5 m; N=47 42 515, E=64 85 670, dim: 30x30x8 m; N=47 42 490, E=64 85 775, dim: 15x15x4 m; N=47 42 365, E=64 85 647, dim: 8x8x0.5 m; N=47 42 331, E=64 85 700, dim: 15x15x3 m; N=47 42 312, E=64 85 769, dim: 18x18x3.5 m; N=47 42 037, E=64 86 042, dim: 20x20x5 m; N=47 42 496, E=64 86 629, dim: 7x7x1 m; N	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gradina-potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Istočna Gradina s velikom gomilom na vrhu, N=47 41 874, E=64 82 641, dim: 100x75 m, gomila 20x15 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Zapadna Gradina s velikom gomilom na vrhu, N=47 42 046, E=64 82 398, dim: 100x75 m, gomila 50x25 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na vrhu i u podnožju brda Vriješac, N=47 41 880, E=64 84 400, dim: 9x9x1 m; N=47 41 937, E=64 84 003, dim: 13x13x2.5 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomila na padini ispod gradine, lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma; N=47 41 751, E=64 82 757, dim: 15x15x1.5 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na zaravni, N=47 42 947, E=64 81 654, dim: 9x9x1 m; N=47 42 787, E=64 81 760, dim: 15x15x1.5 m; N=47 42 691, E=64 82 027, dim: 12x12x2 m; N=47 42 516, E=64 82 180, dim: 12x12x2 m; N=47 42 486, E=64 82 163, dim: 14x14x3 m; N=47 42 498, E=64 82 144, dim: 16x16x3.5 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na zaravni pod brdom Oštrikovac, N=47 43 656, E=64 81 860, dim: 11x11x2.5 m; N=47 43 597, E=64 81 624, dim: 10x10x3 m; N=47 43 616, E=64 81 591, dim: 15x15x4 m; N=47 43 600, E=64 81 516, dim: 10x10x3 m; N=47 43 401, E=64 81 936, dim: 13x13x3 m; N=47 43 401, E=64 81 892, dim: 4x4x1 m; N=47 43 418, E=64 81 879, dim: 7x7x1 m; N=47 43 387, E=64 81 851, dim: 15x12x5 m; N=47 43 022, E=64 81 763, dim: 18x18x3.5 m; N=47 43 962, E=64 82 361, dim: 20x20x5 m; N=47 43 127, E=64 81 404, dim: 25x25x5 m; N=47 43 859, E=64 82 363, dim: 7x7x0.5 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Gomile na zaravni uz put; N=47 42 779, E=64 83 573, dim: 9x9x0.5; N=47 42 797, E=64 83 559, dim: 10x10x1 m; N=47 43 214, E=64 83 170, dim: 16x16x1-1.5 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na zaravni uz stari put od Zatona prema Smokovljanima; N=47 43 848, E=64 80 595, dim: 18x18x2.5 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na zaravni; N=47 45 404, E=64 79 617, dim: 24x24 m; N=47 45 429, E=64 79 293, dim: 12x12 m; 47 45 473, E=64 79 302, dim: 14x14 m; N=47 45 522, E=64 79 257, dim: 15x15 m; N=47 45 537, E=64 79 284, dim: 18x18 m; N=447 45 640, E=64 79 14, dim: 10x10 m; N=47 45 658, E=64 79 139, dim: 10x10 m; N=47 45 655, E=64 79 101, dim: 12x12 m; N=47 45 680, E=64 79 033, dim: 12x12 m; N=47 45 730, E=64 78 958, dim: 23x23 m; N=47 45 542, E=64 78 887, dim: 24x24 m; N=47 45 369, E=64 78 939, dim: 18x18 m; N=47 45 848, E=64 78 625, dim: 11x11 m; N=47 46 254, E=64 78 052, dim: 13x13 m; N=47 46 297, E=64 78 038, dim: 14x14 m; N=47 46 640, E=64 77 944, dim: 9x9 m; N=47 46 671, E=64 77 914, dim: 17x17 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Gomile na zaravni uz komunikaciju; N=47 42 184, E=64 81 080, dim: 15x15 m; N=47 42 250, E=64 80 932, dim: 9x9 m; N=47 42 256, E=64 80 909, dim: 11x11 m; N=47 42 281, E=64 80 848, dim: 12x12 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008

16.	42°50' N / 17°49' E	K.O. LISAC RUDINE	GRADINA, GOMILA PRAPOVIJEST	U sredini gomile depresija-dosta kamenja se osulo.
17.	42°51' N / 17°49' E	K.O. LISAC RUDINE	GRADINA, GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
64.	42°50' N / 17°49' E	K.O. LISAC RUDINE	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
65.	42°50' N / 17°48' E	K.O. LISAC RUDINE	GOMILE PRAPOVIJEST	Većim dijelom devastirane. Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
66.	42°51' N / 17°49' E	K.O. LISAC RUDINE	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
10.	42°50' N / 17°49' E	K.O. LISAC LISAČKE RUDINE	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
18.	42°52' N / 17°48' E	K.O. ČEPIKUĆE VUKOVA GLABA	GRADINA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
67.	42°52' N / 17°51' E	K.O. ČEPIKUĆE	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
68.	42°53' N / 17°51' E	K.O. ČEPIKUĆE	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
11.	42°52' N / 17°51' E	K.O. ČEPIKUĆE	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
12.	42°52' N / 17°49' E	K.O. ČEPIKUĆE	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
69.	42°51' N / 17°50' E	K.O. TOČIONIK	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
70.	42°52' N / 17°50' E	K.O. TOČIONIK	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
71.	42°52' N / 17°49' E	K.O. TOČIONIK	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.

Na vrhu brda gradina s gomilom; N=47 43 725, E=64 84 690, dim: 30x30x7 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Na vrhu brda gradina s gomilom, gradinu čine goila zajedno s istočnim vrhom i sedlom između. Lokalitet Runjava glava; N=47 44 090, E=64 84 140, dim: 20x16x3-5 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na zaravni, na padini brda, uz komunikaciju; N=47 43 623, E=64 84 082, dim: 12x12x3.5 m; N=47 43 674, E=64 84 151, dim: 15x15x5 m; N=47 43 718, E=64 84 220, dim: 7x7x2 m; N=47 43 739, E=64 84 228, dim: 9x9x2.5 m; N=47 43 808, E=64 84 140, dim: 9x9x2 m; N=47 43 834, E=64 84 094, dim: 8x8x1.5 m; N=47 43 966, E=64 83 937, dim: 15x15x3.5 m; N=47 44 267, E=64 83 789, dim: 14x14x1-1.5 m; N=47 43 994, E=64 83 882, dim: 6x6x1.5 m; N=47 43 215, E=64 84 620, dim: 6x6x0.5 m; N=47 43 119, E=64 84 690, dim: 18x6x0.5 m; N=47 43 256, E=64 84 570, dim: 10x10x2 m; N=47 43 291, E=64 84 668, dim: 12x12x1 m; N=447 43 262, E=64 84 528, dim: 13x13x1.5 m; N=47 43 361, E=64 84 531, dim: 13x13x2 m; N=47 43 491, E=64 84 529, dim: 15x15x4 m; N=47 43 360, E=64 84 314, dim: 14x14x3 m; N=47 43 674, E=64 84 894, dim: 12x12x2-4.5 m; N=47 43 790, E=64 84 403, dim: 20x20x5 m; N=47 43 540, E=64 84 690, dim: 18x18x1.5-3 m; N=47 43 511, E=64 84 680, dim: 9x9x0.5 m; N=47 43 391, E=64 84 585; N=47 43 436, E=64 84 760, dim: 5x5x0.5 m; N=47 43 522, E=64 84 409, dim: 8x8x0.5 m; N=47 43 515, E=64 84 356, dim: 10x10x1.5 m; N=47 43 636, E=64 84 407, dim: 9x9x0.5 m; N=47 43 678, E=64 84 313, dim: 9x9x1 m; N=47 4	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Gomile na zaravni; N=47 44 214, E=64 83 493, dim: 7x7x0.5 m; N=47 44 200, E=64 83 580, dim: 14x14x2.5-3 m; N=47 44 260, E=64 83 603, dim: 10x10x2 m; N=47 44 252, E=64 83 384, dim: 15x15x2.2-3 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na padini iznad polja i na zaravni uz komunikaciju prema Točioniku; N=47 44 078, E=64 85 140, dim: 13x13x1.5 m; N=47 44 057, E=64 84 960, dim: 13x13x2 m; N=47 44 090, E=64 84 950, dim: 16x16x3 m; N=47 45 072, E=64 84 652, dim: 35x35x8 m; N=47 44 939, E=64 85 570, dim: 12x12x2.5-3 m; N=47 44 463, E=64 85 327, dim: 12x12 m; N=47 44 423, E=64 85 382, dim: 13x13 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Vidljive strukture zidova, mogućnost prapovijesnih naselja.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na zaravni; N=47 46 452, E=64 87 151, dim: 17x17x1.5 m; N=47 46 445, E=64 87 176, dim: 9x9x1.5 m; N=47 46 427, E=64 87 222, dim: 7x7x1 m; N=47 46 420, E=64 87 239, dim: 19x19x3 m; N= 47 46 402, E=64 87 260, dim: 27x27x3.5 m; N=47 46 477, E=64 87 434, dim: 17x17x2.5 m; N=47 44 823, E=64 86 987, dim: 15x15x1.5 m; N=47 46 153, E=64 87 460, dim: 10x10 m; N=47 44 998, E=64 87 839, dim: 19x19 m; N=47 46 303, E=64 88 085, dim: 8x8 m; N=47 46 648, E=64 88 222, dim: 13x13 m; N=47 46 558, E=64 88 646, dim: 16x16 m; N=47 46 444, E=64 88 691, dim: 15x15 m; N=47 46 490, E=64 88 748, dim: 9x9 m; N=47 46 515, E=64 88 814, dim: 12x12 m; N=47 46 456, E=64 88 898, dim: 17x17 m; N=47 46 499, E=64 88 923, dim: 20x20 m; N=47 46 527, E=64 88 927, dim: 12x12 m; N=47 46 480, E=64 89 029, dim: 11x11 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Gomile na zaravni na vrhu brda.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na zaravni uz polje; N=47 45 765, E=64 85 730, dim: 22x22x5 m; N=47 46 132, E=64 85 767, dim: 14x14x1-2.5 m; N=47 46 358, E=64 85 480, dim: 16x13x3 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na padini i na vrhu brda; N=47 46 690, E=64 85 573, dim: 12x9x1.5-3.5 m; N=47 46 700, E=64 85 651, dim: 14x14x3-4 m; N=47 46 994, E=64 85 390, dim: 11x11x3 m; N=47 46 992, E=64 85 410, dim: 12x12x2.5-5 m; N=47 46 930, E=64 85 418, dim: 16x10x3 m; N=47 46 925, E=64 85 431, dim: 17x17x2.5-4.5 m; N=47 46 913, E=64 85 450, dim: 6x6x1.5 m; N=47 46 902, E=64 85 498, dim: 7x7x1 m; N=47 46 875, E=64 85 535, dim: 10x10x2 m; N=47 46 964, E=64 85 553, dim: 17x17x6 m; N=47 46 976, E=64 85 576, dim: 10x10x3.5 m; N=47 46 790, E=64 85 682, dim: 9x9x2.5 m; N=47 46 791, E=64 85 584, dim: 15x15x2.5 m; N= 47 46 975, E=64 85 415, dim: 8x7x2-2.5 m; N=47 47 006, E=64 85 401, dim: 5x5x0.5 m; N=47 47 020, E=64 85 403, dim: 15x15x2-3.5 m; N=47 47 005, E=64 85 386, dim: 5x5x1.5-2 m; N=47 47 008, E=64 85 369, dim: 6x6x2 m; N=47 47 040, E=64 85 720, dim: 25x25x5-9 m; N=47 47 406, E=64 84 596, dim: 20x20x3.5 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Gomile u sedlu iznad dva manja polja; N=47 47 116, E=64 84 226, dim: 20x20x4.5 m; N=47 47 310, E=64 84 153, dim: 22x22x4.5-6 m; N=47 47 317, E=64 84 173, dim: 8x8x1 m; N=47 47 338, E=64 84 162, dim: 11x11x2 m; N=47 47 381, E=64 84 167, dim: 11x11x5-1.5 m; N=47 48 404, E=64 85 093, dim: 16x16 m; N=47 48 883, E=64 83 492, dim: 22x22 m; N=47 50 151, E=64 82 245, dim: 17x17 m; N=47 50 201, E=64 82 168, dim: 17x17 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008

72.	42°54' N / 17°50' E 	K.O. TRNOVICA	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
19.	42°51' N / 17°48' E 	K.O. VISOČANI	GRADINA GRAČINA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
73.	42°51' N / 17°47' E	K.O. VISOČANI RUDINE	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
74.	42°52' N / 17°48' E 	K.O. VISOČANI BRANILOVIĆI	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
20.	42°53' N / 17°46' E 	K.O. SMOKOVLJANI TUNJICA	GRADINA PRAPOVIJEST, ANTIKA	Prapovijesni i antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
75.	42°52' N / 17°47' E 	K.O. SMOKOVLJANI RAZOŠLJE	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
76.	42°51' N / 17°46' E 	K.O. SMOKOVLJANI RUDINE	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
77.	42°52' N / 17°46' E 	K.O. SMOKOVLJANI KOŠAR4E	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
13.	42°52' N / 17°46' E 	K.O. SMOKOVLJANI	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
14.	42°52' N / 17°46' E 	K.O. SMOKOVLJANI	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.

<p>Gomile na zaravni uz komunikaciju; N=47 47 493, E=64 87 122, dim: 11x11 m; N=47 47 709, E=64 87 057, dim: 11x11 m; N=47 47 802, E=64 86 844, dim: 14x14 m; N=47 48 067, E=64 87 028, dim: 5x5 m; N=47 48 082, E=64 86 999, dim: 16x16 m; N=47 49 276, E=64 87 142, dim: 19x19 m; N=47 49 349, E=64 87 943, dim: 24x24 m; N=47 49 324, E=64 88 047, dim: 16x16 m; N=47 48 826, E=64 88 539, dim: 21x21 m; N=47 49 711, E=64 87 106, dim: 14x14 m; N=47 49 733, E=64 87 254, dim: 15x15 m; N=47 49 958, E=64 87 123, dim: 10x10 m; N=47 49 970, E=64 87 102, dim: 7x7 m; N=47 49 977, E=64 87 077, dim: 8x8 m; N=47 50 008, E=64 86 982, dim: 8x8 m; N=47 49 977, E=64 86 955, dim: 17x10 m; N=47 49 986, E=64 86 889, dim: 11x7 m; N=47 49 685, E=64 86 366, dim: 15x15 m; N=47 49 676, E=64 86 351, dim: 9x9 m; N=47 49 670, E=64 86 335, dim: 9x9 m; N=47 50 232, E=64 86 052, dim: 19x19 m; N=47 50 249, E=64 86 615, dim: 21x21 m; N=47 50 456, E=64 86 450, dim: 11x11 m; N=47 50 521, E=64 86 382, dim: 14x14 m; N=47 50 540, E=64 86 368, dim: 12x12 m; N=47 50 620, E=64 86 464, dim: 11x11 m; N=47 50 691, E=64 86 491, dim: 18x18 m; N=47 50 737, E=64 86 423, dim: 9x9 m; N=47 50 811, E=64 86 612, dim: 10x10 m; N=47 50 8</p>	<p>***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008</p>
<p>Gradina s gomilom, na vrhu brda, gomila zauzima istočnu polovinu brda, ovalna je u smjeru sjever-jug, uglavnom očuvana. Vidljivi ulomci keramike. N=47 44 782, E=64 82 710, dim: 30x22x3-8 m.</p>	<p>***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008</p>
<p>Gomile na zaravni, padini i na vrhu; N=47 44 343, E=64 80 714, dim: 8x5x0.5 m; N=47 44 321, E=64 80 703, dim: 8x8x0.5 m; N=47 44 515, E=64 80 723, dim: 15x15x2-2.5 m; N=47 44 725, E=64 80 801, dim: 16x16x3 m; N=47 44 707, E=64 80 878, dim: 10x10x1.5 m; N=47 45 306, E=64 81 487, dim: 15x15x2 m; N=47 45 247, E=64 81 448, dim: 15x15x2.5 m; N=47 45 331, E=64 81 137, dim: 20x20x2.5 m; N=47 45 152, E=64 81 102, dim: 13x13x2 m; N=47 45 390, E=64 81 057, dim: 13x13x2 m; N=47 45 599, E=64 81 015, dim: 6x3x1 m; N=47 45 627, E=64 80 935, dim: 18x12x1-2.5 m; N=47 44 889, E=64 82 176, dim: 10x10x1 m; N=47 44 990, E=64 82 224, dim: 14x14x2.5 m; N=47 44 860, E=64 82 330, dim: 9x9x2 m; N=47 44 853, E=64 82 365, dim: 8x8x1.5 m; N=47 44 782, E=64 82 710, dim: 13x13x1.5 m; N=47 44 680, E=64 83 023, dim: 20x20x2-3 m; N=47 45 600, E=64 84 471, dim: 10x10x1.5-2 m; N=47 45 870, E=64 84 333, dim: 15x16x4.5 m; N=47 46 376, E=64 82 889, dim: 26x26 m; N=47 45 509, E=64 82 717, dim: 16x16 m; N=47 44 736, E=64 82 442, dim: 17x17 m; N=47 44 742, E=64 82 499, dim: 19x19 m; N=47 45 075, E=64 82 404, dim: 10x10 m; N=47 45 187, E=64 82 198, dim: 10x10 m; N=47 45 246, E=64 82 030, dim: 11x11 m;</p>	<p>***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008</p>
<p>Gomile za padini uz rub polja; N=47 47 274, E=64 83929, dim: 10x10 m; N=47 47 256, E=64 83 747, dim: 12x12 m; N=47 46 998, E=64 83 188, dim: 7x7 m; N=47 46 940, E=64 83 245, dim: 15x15 m; N=47 46 579, E=64 83 157, dim: 18x18 m; N=47 46 523, E=64 83 241, dim: 17x17m.</p>	<p>***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008</p>
<p>Gradina iznad Tunjice; N=47 48 470, E=64 81 031.</p>	<p>***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008</p>
<p>Gomile na vrhu brda; N=47 47 287, E=64 82 378, dim: 13x13 m; N=47 47 728, E=64 82 148, dim: 48x48 m; N=47 47 728, E=64 82 470, dim: 25x25 m.</p>	<p>***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008</p>
<p>N=47 46 617, E=64 81 669, dim: 15x15 m; N=47 45 540, E=64 80 426, dim: 20x20x3.5 m; N=47 45 940, E=64 80 977, dim: 32x32 m; N=47 45 996, E=64 81 930, dim: 16x16 m; N=47 46 312, E=64 81 334, dim: 12x12 m; N=47 46 468, E=64 81 816, dim: 12x12 m; N=47 46 951, E=64 80 056, dim: 13x13 m.</p>	<p>***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008</p>
<p>N=47 47 946, E=64 79 873, dim: 17x15 m; N=47 47 868, E=64 79 875, dim: 20x20 m; N=47 47 748, E=64 79 988, dim: 18x18 m; N=47 47 832, E=64 79 620, dim: 15x15 m; N=47 47 520, E=64 80 691, dim: 25x25 m; N=47 47 323, E=64 80 819, dim: 18x18 m; N=47 47 128, E=64 80 885, dim: 11x11 m; N=47 47 177, E=64 81 064, dim: 19x19 m; N=47 47 477, E=64 80 858, dim: 22x22 m; N=47 46 479, E=64 81 123, dim: 18x18 m; N=47 47 546, E=64 80 473, dim: 16x16 m; N=47 47 577, E=64 80 405, dim: 6x6 m; N=47 47 729, E=64 80 181, dim: 6x6 m; N=47 48 032, E=64 79 737, dim: 11x11 m.</p>	<p>***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008</p>
	<p>***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008</p>
	<p>***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008</p>

15.	42°53' N / 17°47' E	K.O. SMOKOVLJANI	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
78.	42°53' N / 17°45' E	K.O. OŠLJE	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
16.	42°54' N / 17°45' E	K.O. OŠLJE	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
79.	42°54' N / 17°44' E	K.O. STUPA	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
17.	42°54' N / 17°44' E	K.O. STUPA	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
80.	42°53' N / 17°43' E	K.O. ŠTEDRICA BISTRINA	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
81.	42°53' N / 17°42' E	K.O. ŠTEDRICA VEPAR	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
18.	42°54' N / 17°42' E	K.O. ŠTEDRICA	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
82.	42°54' N / 17°43' E	K.O. TOPOLO	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
83.	42°54' N / 17°42' E	K.O. TOPOLO	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
19.	42°54' N / 17°42' E	K.O. TOPOLO	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
20.	42°55' N / 17°43' E	K.O. TOPOLO	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
84.	42°55' N / 17°41' E	K.O. IMOTICA	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
85.	42°55' N / 17°42' E	K.O. IMOTICA	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
21.	42°55' N / 17°42' E	K.O. IMOTICA	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.
DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA_POLUOTOK PELJEŠAC				
OPĆINA STON_SREDIŠTE STON				
1.	42°50' N / 17°41' E	K.O. STON, STON	GRADINA GRADAC PRAPOVIJEST, ANTIKA	Na vrhu brijega su ostaci srednjovjekovnih zidova i konstrukcija, te brojni nalazi prapovijesne i antičke keramike.
2.	42°50' N / 17°42' E	K.O. STON, STON	GRADINA HUMAC PRAPOVIJEST, ANTIKA	Ulomci prapovijesne i antičke keramike na vrhu i padinama.
5.	42°50' N / 17°41' E	K.O. STON, STON BRDO SV. ILIJA	STARI GRAD OSMATRAČNICA, UTVRDA PRAPOVIJEST, ANTIKA	
6.	42°49' N / 17°41' E	K.O. STON, STON UVALA PRAPRATNO	GRADINA, NASELJE PRAPOVIJEST, ANTIKA	Ruševine naselja sa kasnoantičkim ostacima.
1.	42°50' N / 17°42' E	K.O. STON, STON	NEKROPOLA PRAPOVIJEST, ANTIKA	Nalazi brončanih predmeta prema kojima se grobovi datiraju od 6.-5.pr.n.e.
1.	42°49' N / 17°42' E	K.O. STON, STON UVALA PRAPRATNO	VILLA RUSTICA	Potencijalni antički lokalitet očitán linearnom modifikacijom histograma.

Potencijalni gradinski lokalitet, vidljive strukture зида.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na vrhu brda, na padinama, uz rub polja; N=47 49 494, E=64 77 992, dim: 30x30 m; N=47 49 435, E=64 78 157, dim: 15x15 m; N=47 49 320, E=64 78 275; dim: 1x11 m; N=47 48 970, E=64 78 693, dim: 16x16 m; N=47 49 138, E=64 79 279, dim: 15x15 m; N=47 49 064, E=64 79 449, dim: 15x15 m; N=47 49 069, E=64 79 663, dim: 18x18 m; N=47 49 132, E=64 79 186, dim: 13x13 m; N=47 48 896, E=64 78 859, dim: 14x14 m; N=47 48 775, E=64 79 004, dim: 11x11 m; N=47 48 753, E=64 79 029, dim: 10x10 m; N=47 48 732, E=64 79 026, dim: 12x12 m; N=47 48 571, E=64 79 173, dim: 11x11 m; N=47 48 419, E=64 79 579, dim: 15x15 m; N=47 48 653, E=64 79 543, dim: 12x12 m; N=47 49 579, E=64 79 533, dim: 10x10 m; N=47 49 768, E=64 79 333, dim: 9x9 m; N=47 48 694, E=64 78 379, dim: 18x18 m; N=47 48 703, E=64 78 307, dim: 14x14 m; N=47 49 352, E=64 79 983, dim: 11x11 m; N=47 49 504, E=64 79 850, dim: 20x20 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomila na vrhu manjeg brijega, južno od Stupe; N=47 49 494, E=64 77 330, dim: 15x15 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomila na vrhu brda, N=47 48 782, E=64 75 902, dim: 26x15 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomila na vrhu brda, N=47 48 345, E=64 74 811, dim: 16x16 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Potencijalni gradinski lokalitet.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Na vrhu brda, iznad polja; N=47 50 900, E=64 76 411, dim: 14x14 m; N=47 51 401, E=64 77 038, dim: 14x14 m; N=47 51 355, E=64 77 129, dim: 18x18 m; N=47 51 767, E=64 77 387, dim: 13x13 m.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na vrhu brda; N=47 51 032, E=64 75 760, dim: 18x18 m; N=47 52 617, E=64 75 242, dim: 16x16 m; N=47 52 639, E=64 75 262, dim: 12x12 m; N=47 52 620, E=64 75 285, dim: 18x18 m;	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008 ***SZP PRIMORJE
Prapovijesna arheološka zona s vidljivim strukturama naselja, potencijalna gradina.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gomile na zaravni; N=47 51 664, E=64 74 399, dim: 19x19 m; N=47 51 711, E=64 74 157, dim: 14x14 m; N=47 51 711, E=64 74 157, dim: 12x12 m; N=47 52 150, E=64 73 950, dim: 13x13 m; N=47 52 162, E=64 73 916, dim: 15x15 m; N=47 52 172, E=64 73 793, dim: 9x9 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
N=47 52 170, E=64 74 130; N=47 51 523, E=64 75 009, dim: 24x24 m; N=47 51 504, E=64 75 090, dim: 40x40 m; N=47 51 488, E=64 75 163, dim: 30x30 m; N=47 51 438, E=64 75 278, dim: 30x30 m; N=47 51 283, E=64 75 466, dim: 15x15 m; N=47 51 805, E=64 73 706, dim: 15x15x2 m; N=47 51 414, E=64 75 222, dim: 15x15 m; N=47 51 448, E=64 75 217, dim: 9x9 m; N=47 51 664, E=64 75 204, dim: 17x17 m.	***IDPPDNZ2008 ***SZP PRIMORJE, PERKIĆ, 2008
Prapovijesna arheološka zona s vidljivim strukturama naselja, potencijalna gradina.	***IDPPDNZ2008 ***PERKIĆ, 2008
Gradina na brijegu Gradac, na kojem je danas starohrvatska crkva Sv. Mihaela (kota 107). Možemo uočiti prstenaste pojaseve gradinskih suhozida. Pretpostavlja se prapovijesno, a vjerojatno i antičko i srednjovjekovno naselje-primjer nasebinskog kontinuiteta.	***IDPPDNZ2008 ZANINOVIĆ, 1987: 27-33
Istočno od Gradca, nalazi se brežuljak Humac (kota 63), na kojem je također utvrđeno postojanje gradinskog lokaliteta.	***IDPPDNZ2008 ZANINOVIĆ, 1987
Antička osmatračnica, po svojoj prilici i kasnoantička utvrda.	***IDPPDNZ2008 ZANINOVIĆ, 1987
Na istočnoj strani uvale postoje ruševine naselja, kasnoantički ostaci upućuju i na antičku fazu naselja.	***IDPPDNZ2008 ZANINOVIĆ, 1987
U neposrednoj blizini Stona, oko 200 m od istočnih gradskih vrata, nalazi se sedam prapovijesnih grobova. Odmah do se nalazi i rimska nekropola.	***IDPPDNZ2008 ZANINOVIĆ, 1987
Ostaci velike villae rusticae na putu između polja i uvale Prapatno.	***IDPPDNZ2008 ZANINOVIĆ, 1987

2.	42°50' N / 17°41' E	K.O. STON, STON BARE, STONSKO POLJE	ARHEOLOŠKA ZONA BARE ANTIČKO NASELJE	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
3.	42°50' N / 17°42' E	K.O. STON, STON MANDALJENA, GORICA STONSKO POLJE	VILLA RUSTICA ANTIKA	U većem dijelu uzduž uzvišenja nalaze se ostaci antičkih konstrukcija i keramike.
1.	42°51' N / 17°41' E	K.O. STON, STON STONSKO POLJE	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIČKI AGER	Vidljivi ostaci limitacije polja.
2.	42°50' N / 17°42' E	K.O. STON, STON SOLANE	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST, ANTIKA	Vidljiva limitacija solana.
3.	42°51' N / 17°42' E	K.O. MALI STON, STON	GRADINA HUMAC	Na zaravni vrha brežuljka nalazi suhozidova i ulomaka keramike.
4.	42°52' N / 17°43' E	K.O. MALI STON, STON POLUOTOK OSTROG	OSMATRAČNICA, UTVRDA PRAPOVIJEST, ANTIKA	Izduženi kameni nasip po hrptu poluotoka.
2.	42°51' N / 17°43' E	K.O. MALI STON, STON POLUOTOK OSTROG	GOMILE MALI VOZ PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
3.	42°50' N / 17°45' E	K.O. ZATON DOLI, STON ZAMASLINA	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST, ANTIKA	Antički i prapovijesni lokaliteti očitani linearnom modifikacijom histograma.
4.	42°48' N / 17°45' E	K.O. BROCE, STON PRIJEŽBA	VILLA RUSTICA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
1.	42°51' N / 17°39' E	K.O. ČESVINICA, STON ŠPILJA GUDNJA	ŠPILJA_ARHEOLOŠKA ZONA NEOLITSKI LOKALITET	Bogati prapovijesni nalazi koji ukazuju da su se stanovnici Gudnja bavili ribolovom i stočarstvom. Nalazi oslikane keramike potvrđuju veze s udaljenim dijelovima Mediterana.
5.	42°53' N / 17°39' E	K.O. DUBA STONSKA STON	VILLA RUSTICA ANTIKA	Antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
3.	42°50' N / 17°39' E	K.O. METOHIJA, STON	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
4.	42°51' N / 17°37' E	K.O. BOLJENOVICI, STON	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
5.	42°51' N / 17°37' E	K.O. ŠPARAGOVICI, STON MARIČI	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
6.	42°51' N / 17°36' E	K.O. ŠPARAGOVICI, STON	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
7.	42°52' N / 17°35' E	K.O. ZABRĐE, STON DEDOVIČI	GRADINA VELIKE STINE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
7.	42°52' N / 17°35' E	K.O. ZABRĐE, STON	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
8.	42°51' N / 17°35' E	K.O. ZABRĐE, STON	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
8.	42°53' N / 17°35' E	K.O. DANČANJE, STON	GRADINA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
9.	42°53' N / 17°34' E	K.O. DANČANJE, STON	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
9.	42°55' N / 17°33' E	K.O. BRIJESTA, STON	GRADINA NAGRAC PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
10.	42°54' N / 17°33' E	K.O. BRIJESTA, STON BOGIČEVIČI	GRADINA STRAŽA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
10.	42°54' N / 17°33' E	K.O. BRIJESTA, STON BOGIČEVIČI	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
11.	42°55' N / 17°33' E	K.O. BRIJESTA, STON BRIJESTA	GOMILE STRAŽA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
11.	42°52' N / 17°34' E	K.O. PUTNIKOVIČI, STON ZARADEŽ	GRADINA GRADAC PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
12.	42°52' N / 17°34' E	K.O. PUTNIKOVIČI, STON ZARADEŽ	GRADINA MALI GRADAC PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
12.	42°52' N / 17°34' E	K.O. PUTNIKOVIČI, STON ZARADEŽ	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
13.	42°52' N / 17°32' E	K.O. TOMISLAVOVAC, STON RUSKOVIČI	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.

Kontinuirano naselje od 2. st.n.e. pa do kasnog srednjeg vijeka. Prvu fazu čini rimska gospodarska zgrada s pripadnim elementima, a drugu fazu čini bazilika sa dogradnjom (5.-6.st.)	***IDPPDNZ2008 ZANINOVIĆ, 1987
Na blagom, stjenovitom povišenju Gorici, gdje se i danas vide impozantni ostaci ranokršćanske crkve Sv. Magdalene, koja je upravo inastala na temeljima antičke gospodarske zgrade, tzv. villae rusticae, tipičnog središta rimskog zemljoposjeda.	***IDPPDNZ2008 ZANINOVIĆ, 1987
Osnivanje rimske kolonije uključivalo je katastarski premjer zemljišta. Limitacija Stonskog polja potvrđuje važnost koju su Rimljani davali toj plodnoj dolini i njenom prostranom zaljevu. Stonsko polje pripada matičnom ageru kolonije Narona.	***IDPPDNZ2008 ZANINOVIĆ, 1970: 489-502
Sol je bila izvor bogatstva mnogih Ilirskih zajednica, te su solane korištene u prapovijesno vrijeme, u doba antike, s kontinuitetom do danas.	***IDPPDNZ2008 ZANINOVIĆ, 1987
Gradina na obali Malostonskog zaljeva, između sela Hodilja i Malog Stona, na brežuljku Humac (kota 78). Položaj se uzdiže blagom padinom iznad morske obale, te na zaravni na vrhu.	***IDPPDNZ2008 ZANINOVIĆ, 1987
Vidljive kamene konstrukcije koje se nalaze na samom hrptu poluotoka treba povezati s gradinom na Humcu, strateški položaj pogodan za utvrdu ili osmatračnicu.	***IDPPDNZ2008 ZANINOVIĆ, 1987
Na hrptu poluotoka Ostrog se uočljivo izdvajaju dva prapovijesna humka. N=47 45 463, E=64 76 721, dim: 26x26 m; N=47 45 605, E=64 76 594, dim: 26x26 m.	***IDPPDNZ2008 ZANINOVIĆ, 1987
Kasnoantička fortifikacija s vidljivim ostacima zida i prapovijesne gomile.	***IDPPDNZ2008 ZANINOVIĆ, 1987
Ostaci antičke vile.	***IDPPDNZ2008 ZANINOVIĆ, 1987
Špilja se nalazi na samom vrhu brda Porača, duga je preko 20 m s otvorom širokim 15 m. Potvrđena je naseljenost špilje od početka neolita do srednjeg vijeka. Bogati su slojevi s prapovijesnim nalazima, što je i razumljivo s obzirom da je u to doba bila stalno naseljena dok je kasnije bila samo privremeno sklonište.	***IDPPDNZ2008 ***HAD, 1988: 59-68
	***IDPPDNZ2008
Gomile na padini iznad polja.	***IDPPDNZ2008
Niz gomila na padini uz rub polja, na liniji od Metohije do Marića, Šparagovići.	***IDPPDNZ2008
Niz gomila na padini uz rub polja.	***IDPPDNZ2008
Niz gomila na padini uz rub polja.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Gomile kod crkve Sv. Mandaljene.	***IDPPDNZ2008
Gomile na padini.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Gomile na zaravni.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Gomila i potencijalna gradina.	***IDPPDNZ2008
Gomile na brdu.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Gomile na padini.	***IDPPDNZ2008

14.	42°52' N / 17°31' E	K.O. TOMISLAVOVAC, STON VUKOTIČI	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
15.	42°53' N / 17°32' E	K.O. DUBRAVA, STON GORNJA DUBRAVA	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
16.	42°53' N / 17°30' E	K.O. DUBRAVA, STON DONJA DUBRAVA	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
4.	42°54' N / 17°30' E	K.O. DUBRAVA, STON	ARHEOLOŠKA ZONA	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
17.	42°53' N / 17°30' E	K.O. ŽULJANA, STON	GOMILE VRSI PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
18.	42°54' N / 17°29' E	K.O. ŽULJANA, STON	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
19.	42°53' N / 17°29' E	K.O. ŽULJANA, STON SV. IVAN	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
6.	42°53' N / 17°29' E	K.O. ŽULJANA, STON KORTA	VILLA RUSTICA ANTIKA	Antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
7.	42°53' N / 17°30' E	K.O. ŽULJANA, STON ILIJIN POTOK	VILLA RUSTICA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
4.	42°53' N / 17°26' E	K.O. ŽULJANA, STON OTOK LIRICA	HIDROARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Ostaci brodskih konstrukcija, te brojnih amfora i drugih keramičkih posuda.
OPĆINA JANJINA_ SREDIŠTE JANJINA				
13.	42°55' N / 17°26' E	K.O. POPOVA LUKA JANJINA	GRADINA GRADAC PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
14.	42°55' N / 17°27' E	K.O. POPOVA LUKA JANJINA	GRADINA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
15.	42°55' N / 17°29' E	K.O. POPOVA LUKA JANJINA	GRADINA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
20.	42°55' N / 17°28' E	K.O. POPOVA LUKA JANJINA	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
21.	42°54' N / 17°27' E	K.O. POPOVA LUKA JANJINA	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
22.	42°55' N / 17°29' E	K.O. POPOVA LUKA JANJINA	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
5.	42°54' N / 17°30' E	K.O. POPOVA LUKA JANJINA	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
6.	42°54' N / 17°30' E	K.O. POPOVA LUKA JANJINA	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
8.	42°55' N / 17°29' E	K.O. POPOVA LUKA JANJINA	VILLA RUSTICA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
9.	42°55' N / 17°27' E	K.O. POPOVA LUKA JANJINA	VILLA RUSTICA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
16.	42°56' N / 17°26' E	K.O. JANJINA JANJINA	GRADINA JANJINA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
23.	42°56' N / 17°26' E	K.O. JANJINA JANJINA	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
24.	42°55' N / 17°25' E	K.O. JANJINA JANJINA	GOMILE PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
17.	42°56' N / 17°27' E	K.O. SRESER JANJINA	GRADINA MALA STRAŽICA PRAPOVIJEST	Materijalni tragovi vidljivi su u obliku ostatka suhoziđa i ulomaka keramike.
25.	42°56' N / 17°26' E	K.O. SRESER JANJINA	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
26.	42°57' N / 17°27' E	K.O. SRESER JANJINA	SRESERSKA GOMILA	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
10.	42°57' N / 17°27' E	K.O. SRESER JANJINA	VILLA RUSTICA ANTIKA	Antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
27.	42°58' N / 17°24' E	K.O. OSOBLJAVA JANJINA	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
7.	42°57' N / 17°26' E	K.O. OSOBLJAVA JANJINA	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.

Gomila na vrhu brda, potencijalna gradina, lokalitet je potrebno dodatno istražiti.	***IDPPDNZ2008
Gomile na padini brda.	***IDPPDNZ2008
Gomile uz polje, na padini.	***IDPPDNZ2008
Arheološka zona s potencijalnim gradinskim lokalitetom.	***IDPPDNZ2008
Gomile na brdu Sv. Ivan.	***IDPPDNZ2008
Gomila na vrhu brda.	***IDPPDNZ2008
Gomile na zaravni na brdu Sv. Ivan.	***IDPPDNZ2008
Vila u uvali Žuljana, na padini.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Podmorski arheološki lokalitet kod otočića Lirica, na ulazu u Žuljanski zaljev; 42°52'30,5"N/17°26'02,3" E, u radijusu 300 m su pozicije antičkih brodoloma.	***IDPPDNZ2008
Gradina s gomilom na brdu iznad Popove luke.	***IDPPDNZ2008
Potencijalna gradina iznad polja.	***IDPPDNZ2008
Gradina na padini iznad luke.	***IDPPDNZ2008
Gomile na padini prema moru.	***IDPPDNZ2008
Gomila na vrhu brda.	***IDPPDNZ2008
Gomila na padini iznad luke.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Lokalitet u uvali Luka.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Gradina na brežuljku iznad Janjine.	***IDPPDNZ2008
Gomile na rubu polja.	***IDPPDNZ2008
Gomile na padini prema moru.	***IDPPDNZ2008
Gradina, odnosno zaklonište iz željeznog doba, locirana je sjeverno od naselja Janjine.	***IDPPDNZ2008
Gomile na potezu Mali prinos-Stražica.	***IDPPDNZ2008
Gomila na vrhu brda iznad Sresera.	***IDPPDNZ2008
Na poziciji Rat, uz polje/ager, u uvali pokraj Sresera.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Arheološka zona s potencijalnim gradinskim lokalitetom.	***IDPPDNZ2008

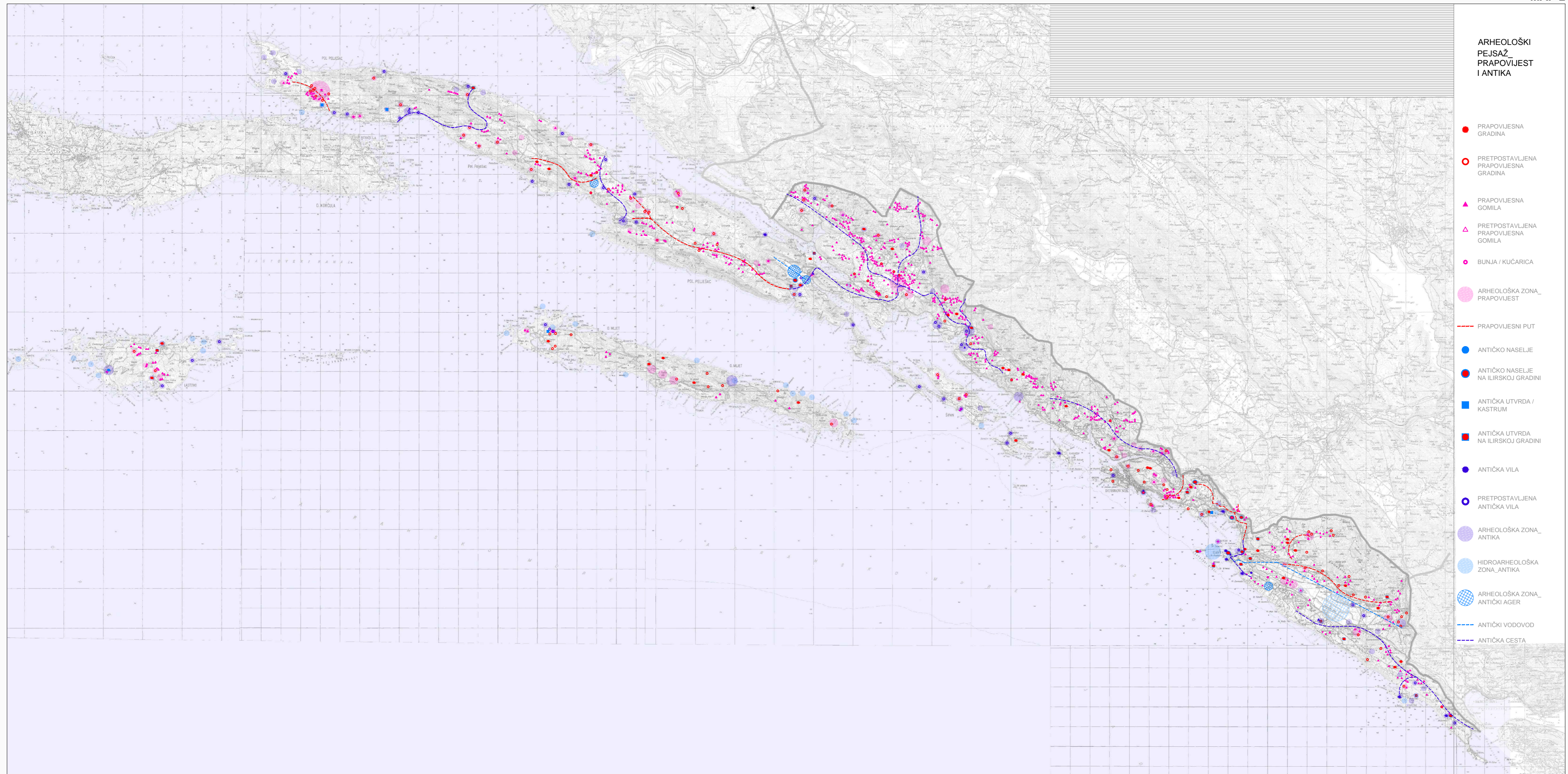
8.	42°58' N / 17°25' E	K.O. OSOBLJAVA JANJINA	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
11.	42°58' N / 17°24' E	K.O. OSOBLJAVA JANJINA	VILLA RUSTICA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
OPĆINA OREBIĆ_SREDIŠTE OREBIĆ				
2.	42°56' N / 17°25' E	K.O. TRSTENIK, OREBIĆ	PRNIČEVA ŠPILJA PRAPOVIJEST, NEOLIT	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
12.	42°55' N / 17°25' E	K.O. TRSTENIK, OREBIĆ	VILLA RUSTICA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
18.	42°57' N / 17°22' E	K.O. PIJAVIČINO, OREBIĆ	GRADINA GRADAC PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
19.	42°56' N / 17°23' E	K.O. PIJAVIČINO, OREBIĆ	GRADINA STARI GRADAC PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
28.	42°56' N / 17°22' E	K.O. PIJAVIČINO, OREBIĆ	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
29.	42°59' N / 17°22' E	K.O. KUNA PELJEŠKA OREBIĆ	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
9.	42°58' N / 17°21' E	K.O. PRIZDRINA, OREBIĆ	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
30.	42°58' N / 17°19' E	K.O. PRIZDRINA, OREBIĆ ZAKAMENJE	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
10.	42°58' N / 17°19' E	K.O. PRIZDRINA, OREBIĆ ZAKAMENJE	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
31.	42°57' N / 17°20' E	K.O. POTOMJE, OREBIĆ	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
11.	42°57' N / 17°21' E	K.O. POTOMJE, OREBIĆ	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
12.	42°56' N / 17°22' E	K.O. POTOMJE, OREBIĆ	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
32.	42°58' N / 17°18' E	K.O. ŽUPANJE SELO, OREBIĆ ZAKOTORAC	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
33.	42°59' N / 17°17' E	K.O. ŽUPANJE SELO, OREBIĆ KOŠARNI DO	GOMILE PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
13.	42°58' N / 17°17' E	K.O. ŽUPANJE SELO, OREBIĆ KOŠARNI DO	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
34.	42°59' N / 17°20' E	K.O. OSKORUŠNO, OREBIĆ	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
35.	42°59' N / 17°19' E	K.O. OSKORUŠNO, OREBIĆ ZAGRUDA	GOMILE PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
36.	42°58' N / 17°18' E	K.O. PODBUČE, OREBIĆ	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
37.	42°58' N / 17°17' E	K.O. PODOBUČE, OREBIĆ BORJE	GOMILE PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
14.	42°57' N / 17°18' E	K.O. PODOBUČE, OREBIĆ	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
15.	42°58' N / 17°17' E	K.O. PODOBUČE, OREBIĆ BORJE	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
38.	43°00' N / 17°13' E	K.O. STANKOVIĆ, OREBIĆ STANKOVIĆ	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
12.	42°59' N / 17°13' E	K.O. STANKOVIĆ, OREBIĆ STANKOVIĆ	VILLA RUSTICA ANTIKA	Nalazi govore o položaju rimske villae rusticae u dimenzijama neotkrivene.
16.	43°00' N / 17°12' E	K.O. OREBIĆ, OREBIĆ	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
13.	42°59' N / 17°11' E	K.O. OREBIĆ, OREBIĆ GLBALOVO	UTVRDA, GRČKA KUĆA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
17.	42°59' N / 17°09' E	K.O. KUČIŠTE, OREBIĆ POSTINJE	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
3.	42°59' N / 17°09' E	K.O. KUČIŠTE, OREBIĆ ZAMOŠĆA	ŠPILJA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.

	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Gomile uz rub polja.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Gomile na padini iznad polja.	***IDPPDNZ2008
Arheološka zona s potencijalnim gradinskim lokalitetom.	***IDPPDNZ2008
Gomila na zaravni iznad polja.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Potencijalni gradinski lokalitet.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Arheološka zona s potencijalnim gradinskim lokalitetom.	***IDPPDNZ2008
Gomile na rubu polja, na padini.	***IDPPDNZ2008
Gomile na rubu polja, na padini.	***IDPPDNZ2008
Gomila na padini.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Arheološka zona s potencijalnim gradinskim lokalitetom.	***IDPPDNZ2008
Arheološka zona s potencijalnim gradinskim lokalitetom.	***IDPPDNZ2008
Gomile na padini.	***IDPPDNZ2008
Antički lokalitet Trstenica se nalazi iznad glavne plaže Orebića, s izvorom žive vode: monumentalna rimska grobnica, nekoliko grobova, kameni žrtvenik. Arheološki nalazi u okolici i samom Orebiću potvrđuju postojanje nekoliko villa rusticae u doba antike.	***IDPPDNZ2008
Arheološka zona s potencijalnim gradinskim lokalitetom.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Špilja iznad uvale Zamošća.	***IDPPDNZ2008

14.	42°59' N / 17°08' E	K.O. KUČIŠTE, OREBIĆ	VILLA RUSTICA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
15.	42°59' N / 17°07' E	K.O. VIGANJ, OREBIĆ ZABAŠČINA	VILLA RUSTICA ANTIKA	Antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
16.	43°00' N / 17°06' E	K.O. VIGANJ, OREBIĆ	RIMSKI CASTRUM ANTIKA	Antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
5.	42°59' N / 17°05' E	K.O. VIGANJ, OREBIĆ	HIDROARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	
4.	43°01' N / 17°06' E	K.O. NAKOVANJ, OREBIĆ BRDO KOPINJE, OREBIĆ	ŠPILJA NAKOVANJA PRAPOVIJEST	Ulomci keramike koji pripadaju bakrenom dobu, cca 4000 pr. Kr.
20.	43°00' N / 17°05' E	K.O. NAKOVANJ, OREBIĆ BRDO GRAD	GRADINA GRAD PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
39.	43°00' N / 17°06' E	K.O. NAKOVANJ, OREBIĆ	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
40.	43°00' N / 17°06' E	K.O. NAKOVANJ, OREBIĆ DONJI NAKOVANJ	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
18.	43°00' N / 17°06' E	K.O. NAKOVANJ, OREBIĆ	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Kontinuitet života u prapovijesti i raznolikost materijalnih nalaza.
41.	43°01' N / 17°04' E	K.O. LOVIŠTE, OREBIĆ	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
19.	43°01' N / 17°03' E	K.O. LOVIŠTE, OREBIĆ	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
17.	43°01' N / 17°04' E	K.O. LOVIŠTE, OREBIĆ	VILLA RUSTICA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
18.	43°02' N / 17°05' E	K.O. LOVIŠTE, OREBIĆ	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
19.	43°01' N / 17°03' E	K.O. LOVIŠTE, OREBIĆ	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
20.	43°03' N / 17°03' E	K.O. LOVIŠTE, OREBIĆ	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
OPĆINA TRPANJ_SREDIŠTE TRPANJ				
21.	43°01' N / 17°18' E	K.O. TRPANJ, TRPANJ K.Č. 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13	GRADINA PRAPOVIJEST, ANTIKA	Vidljivi ostaci zidova koji bi mogli pripadati rimskoj antičkoj fazi.
21.	43°01' N / 17°17' E	K.O. TRPANJ, TRPANJ ŽALO	VILLA RUSTICA ANTIKA	Antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
22.	43°00' N / 17°18' E	K.O. TRPANJ, TRPANJ	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
20.	43°00' N / 17°17' E	K.O. GORNJA VRUĆICA TRPANJ	GRADINA GRADAC PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
42.	43°00' N / 17°16' E	K.O. GORNJA VRUĆICA TRPANJ	GOMILE PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
23.	43°01' N / 17°16' E	K.O. GORNJA VRUĆICA TRPANJ	ARHEOLOŠKA ZONA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
43.	43°01' N / 17°14' E	K.O. DONJA VRUĆICA TRPANJ	GOMILA PRAPOVIJEST	Prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
21.	43°01' N / 17°10' E	K.O. DUBA PELJEŠKA TRPANJ	ARHEOLOŠKA ZONA PRAPOVIJEST	Potencijalni prapovijesni lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.
24.	43°01' N / 17°10' E	K.O. DUBA PELJEŠKA TRPANJ	VILLA RUSTICA ANTIKA	Potencijalni antički lokalitet očitani linearnom modifikacijom histograma.

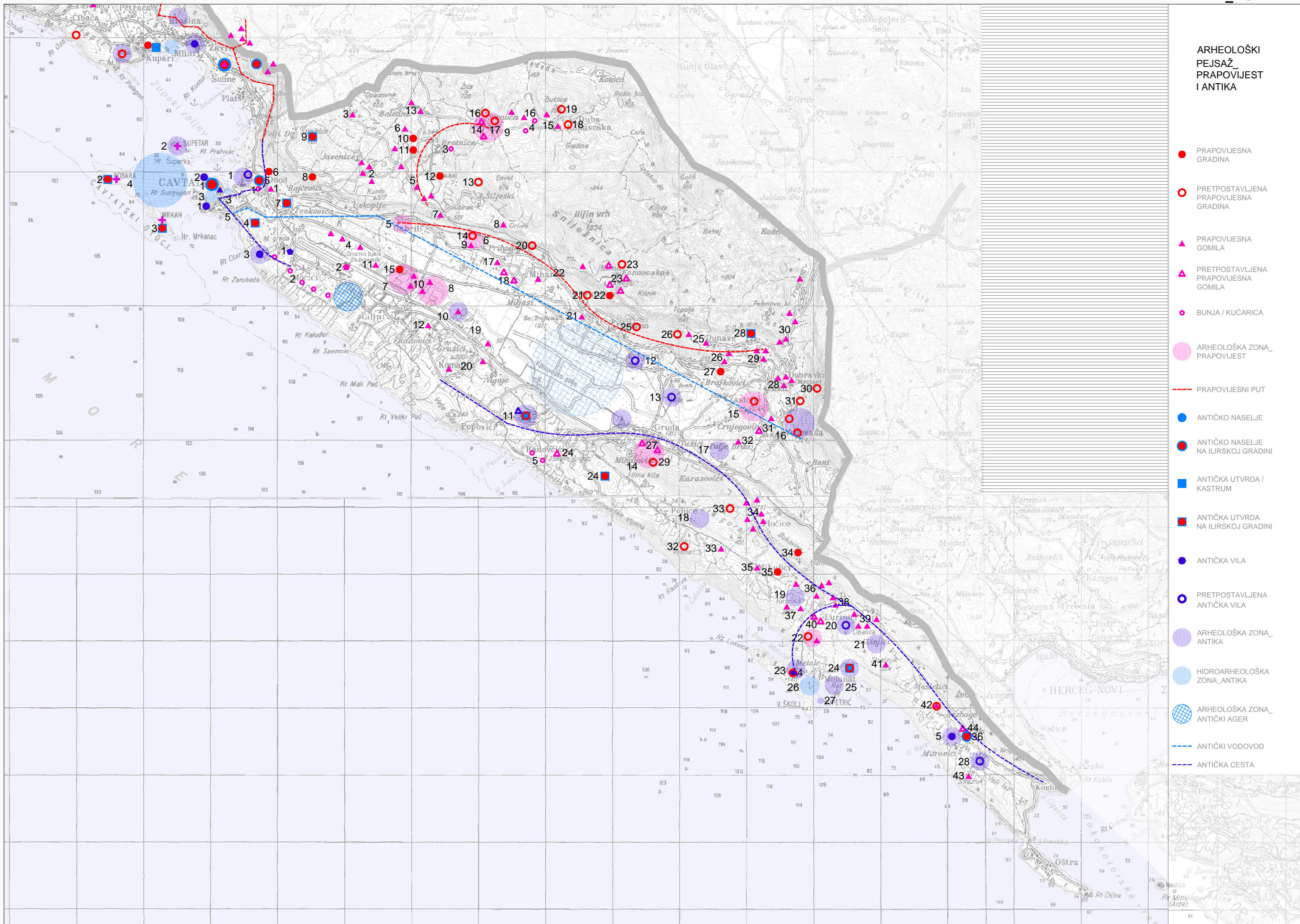
	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Špilja se nalazi iznad Gornje Nakovanje, ispod vrha brda Kopinje na 407 m nadmorske visine. U špilji su otkriveni ulomci keramike iz eneolitskog razdoblja. Veličine je 20x18 m.	***IDPPDNZ2008
Na brdu Grad, koje dominira visoravni, smjestila se značajna gradina iz radoblja neolita.	***IDPPDNZ2008
Brojne ilirske gomile, a ima ih oko 100, na zaravni Zmijine i Kleština.	***IDPPDNZ2008
Gomile na padini.	***IDPPDNZ2008
Na cijelom području Nakovanja se nalaze brojne ilirske gomile, te ostaci kružnih nastambi iz brončanog doba građenih u suhozidu.	***IDPPDNZ2008
Gomile na zaravni.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Vidljive strukture zidova.	***IDPPDNZ2008
Vidljive strukture zidova.	***IDPPDNZ2008
Vidljive strukture zidova.	***IDPPDNZ2008
Vidljive strukture zidova.	***IDPPDNZ2008
Nad dijelom trpanjskog naselja, na visokoj hridi cca 40 m, uz kraj zaljeva, diže se ruševina stare rimske gradine.	***IDPPDNZ2008
Predio Žalo se nalazi na krajnjem zapadnom dijelu naselja, uz samu morsku obalu, uz malo polje.	***IDPPDNZ2008
Vidljive strukture zidova.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Gomile na rubu polja.	***IDPPDNZ2008
Vidljive strukture zidova.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Arheološka zona s potencijalnim gradinskim lokalitetom.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008 GLAMUZINA, 2009

ARHEOLOŠKI
PEJSAŽ
PRAPOVIJEST
I ANTIKA

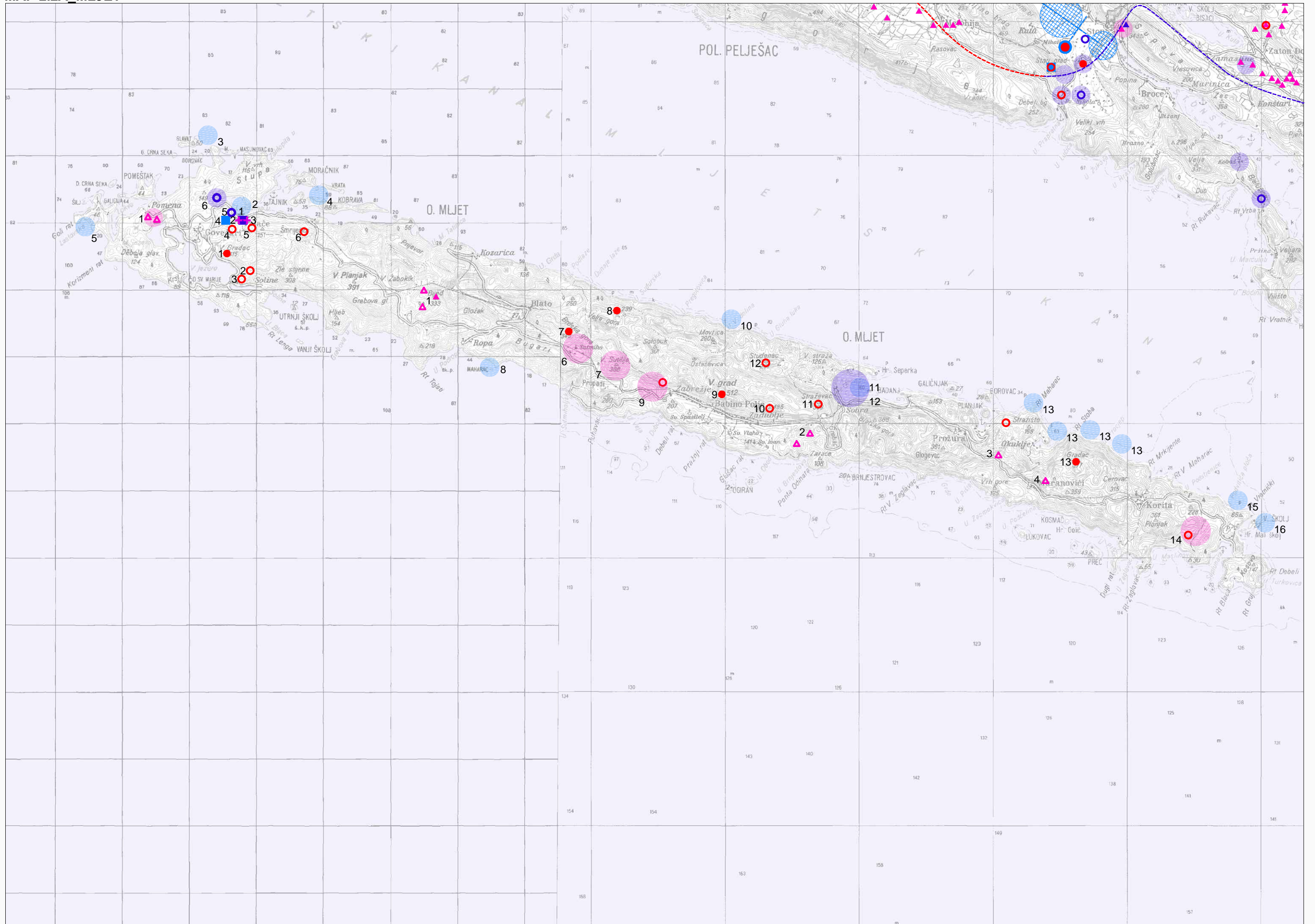
- PRAPOVIJESNA GRADINA
- PREPOSTAVLJENA PRAPOVIJESNA GRADINA
- ▲ PRAPOVIJESNA GOMILA
- PREPOSTAVLJENA PRAPOVIJESNA GOMILA
- BUNJA / KUČARICA
- ARHEOLOŠKA ZONA_PRAPOVIJEST
- PRAPOVIJESNI PUT
- ANTIČKO NASELJE
- ANTIČKO NASELJE NA ILIRSKOJ GRADINI
- ANTIČKA UTVRDA / KASTRUM
- ANTIČKA UTVRDA NA ILIRSKOJ GRADINI
- ANTIČKA VILA
- PREPOSTAVLJENA ANTIČKA VILA
- ARHEOLOŠKA ZONA_ANTIKA
- HIDROARHEOLOŠKA ZONA_ANTIKA
- ARHEOLOŠKA ZONA_ANTIČKI AGER
- ANTIČKI VODOVOD
- ANTIČKA CESTA

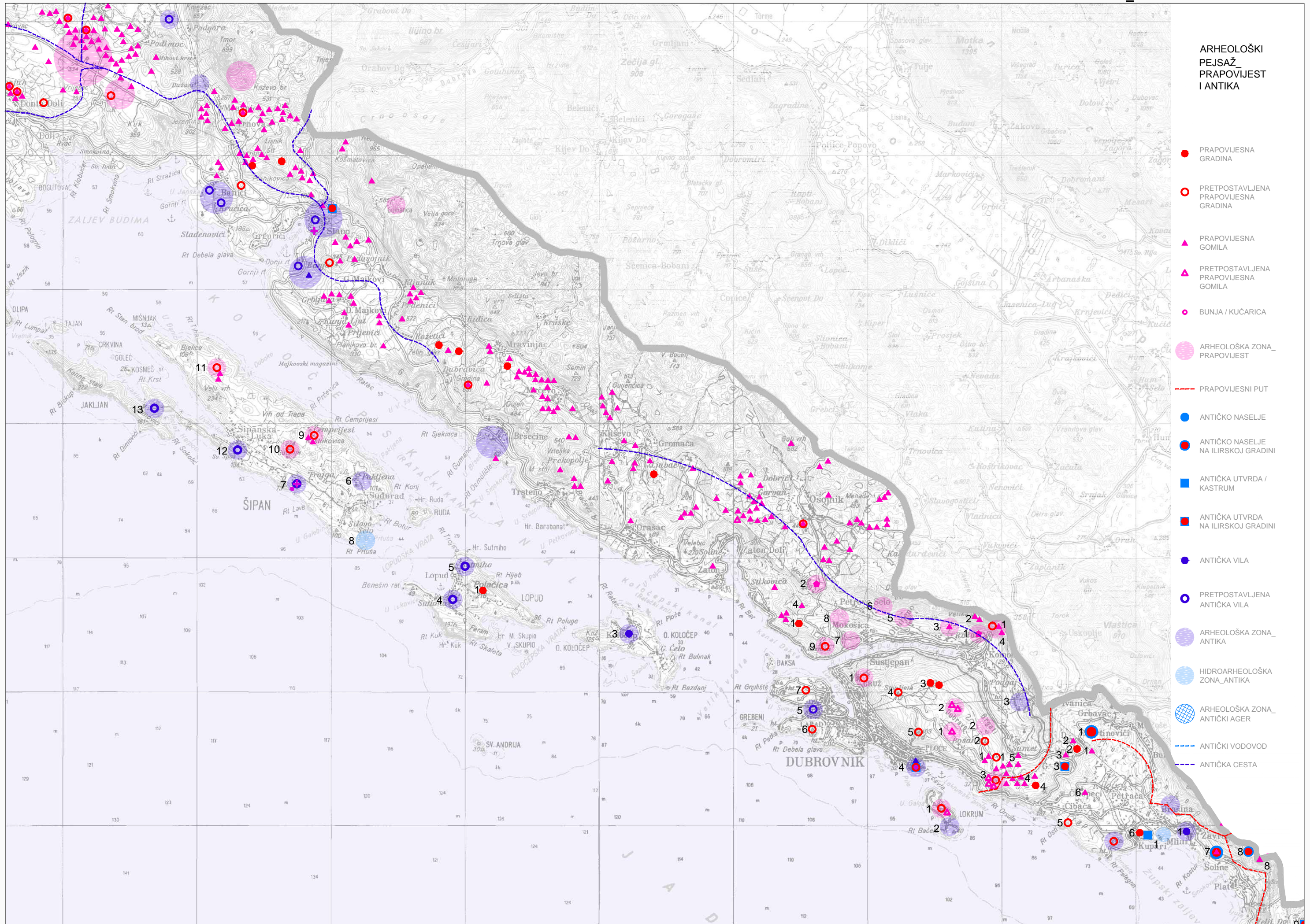

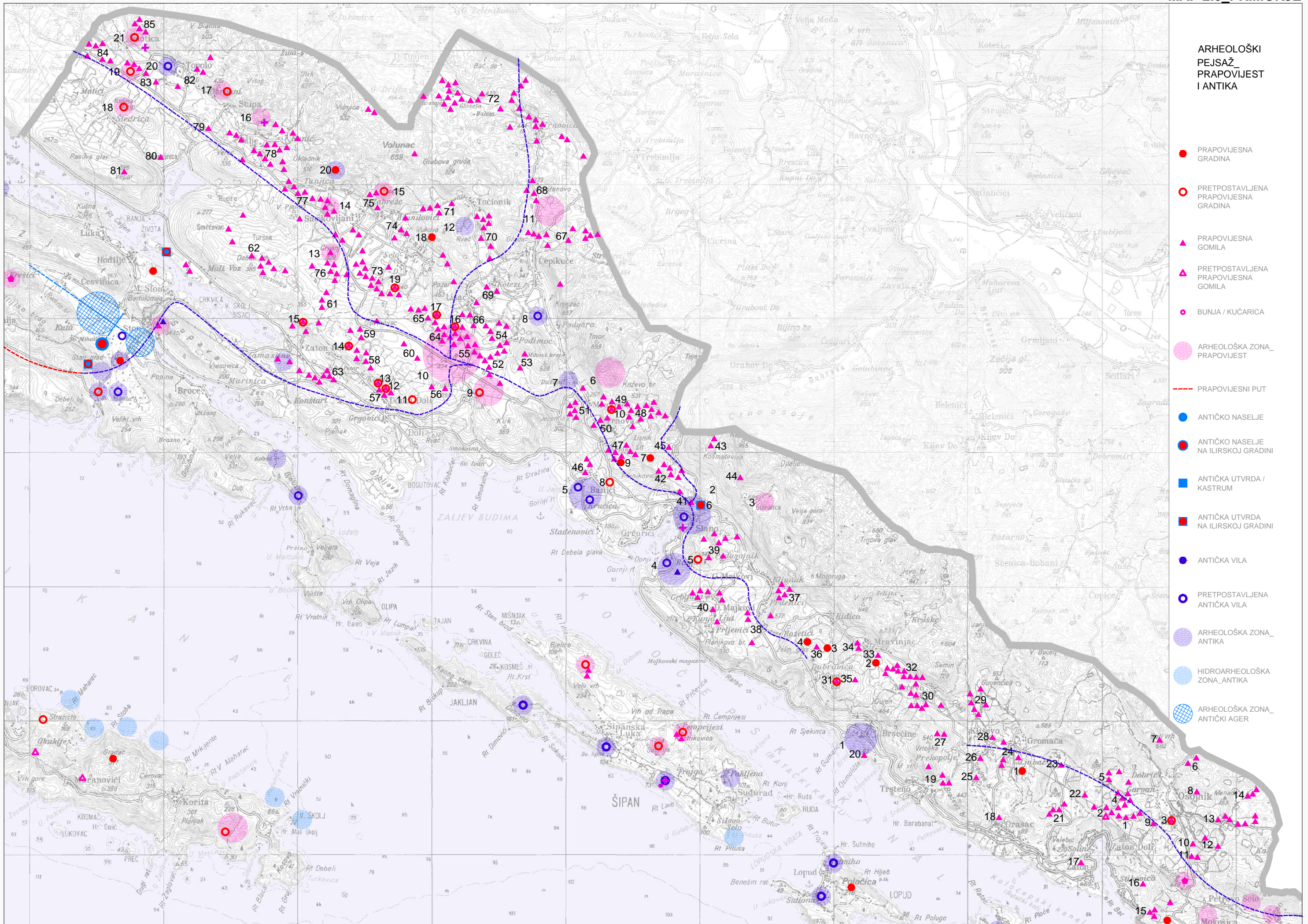
ARHEOLOŠKI PEJSAŽ PRAPOVIJEST I ANTIKA

- PRAPOVIJESNA GRADINA
- PRETPOSTAVLJENA PRAPOVIJESNA GRADINA
- ▲ PRAPOVIJESNA GOMILA
- ▲ PRETPOSTAVLJENA PRAPOVIJESNA GOMILA
- BUNJA / KUČARICA
- ARHEOLOŠKA ZONA_PRAPOVIJEST
- PRAPOVIJESNI PUT
- ANTIČKO NASELJE
- ANTIČKO NASELJE NA ILIRSKOJ GRADINI
- ANTIČKA UTVRDA / KASTRUM
- ANTIČKA UTVRDA NA ILIRSKOJ GRADINI
- ANTIČKA VILA
- PRETPOSTAVLJENA ANTIČKA VILA
- ARHEOLOŠKA ZONA_ANTIKA
- HIDROARHEOLOŠKA ZONA_ANTIKA
- ARHEOLOŠKA ZONA_ANTIČKI AGER
- ANTIČKI VODOVOD
- ANTIČKA CESTA

MAP 2.2A_MLJET

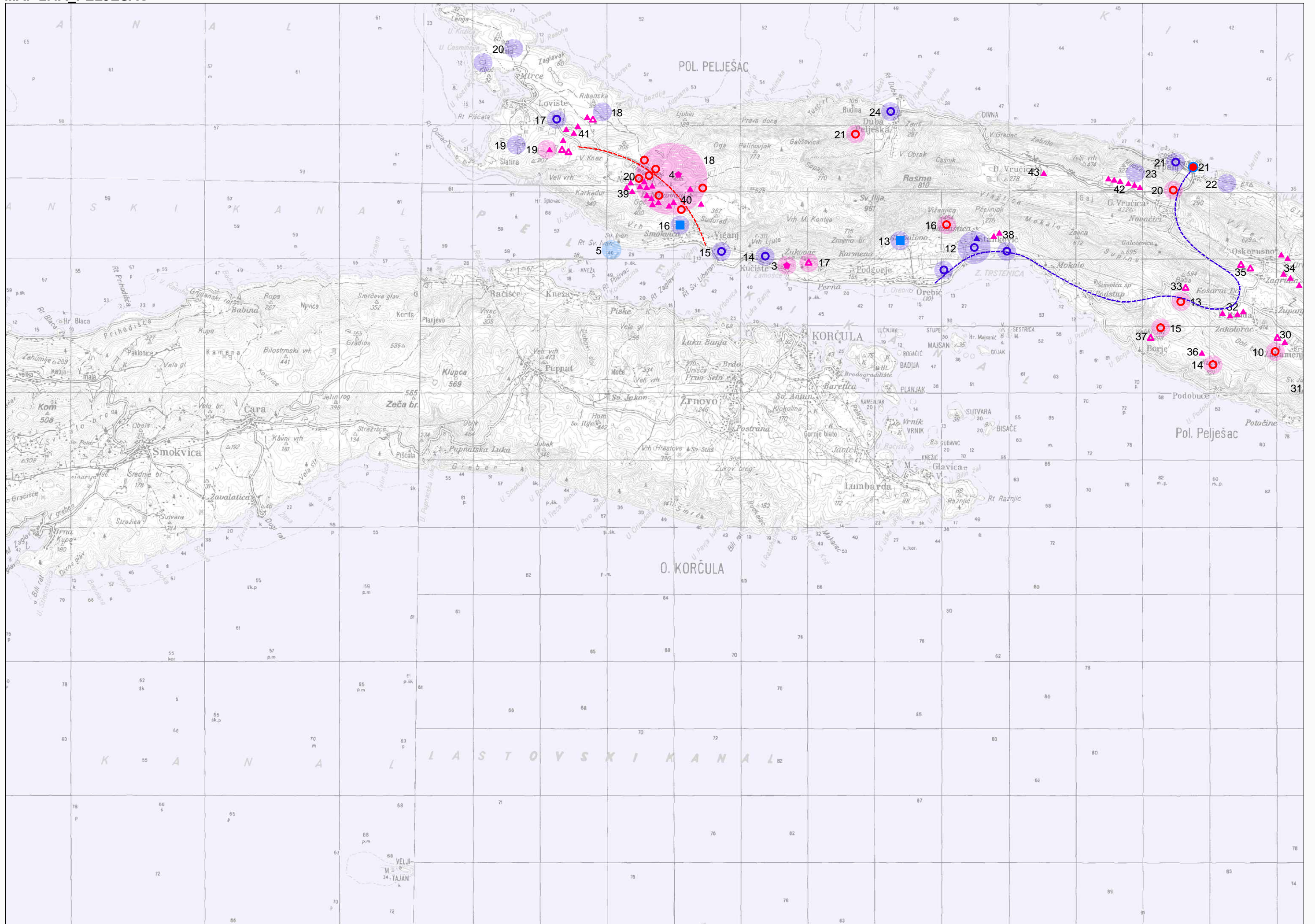

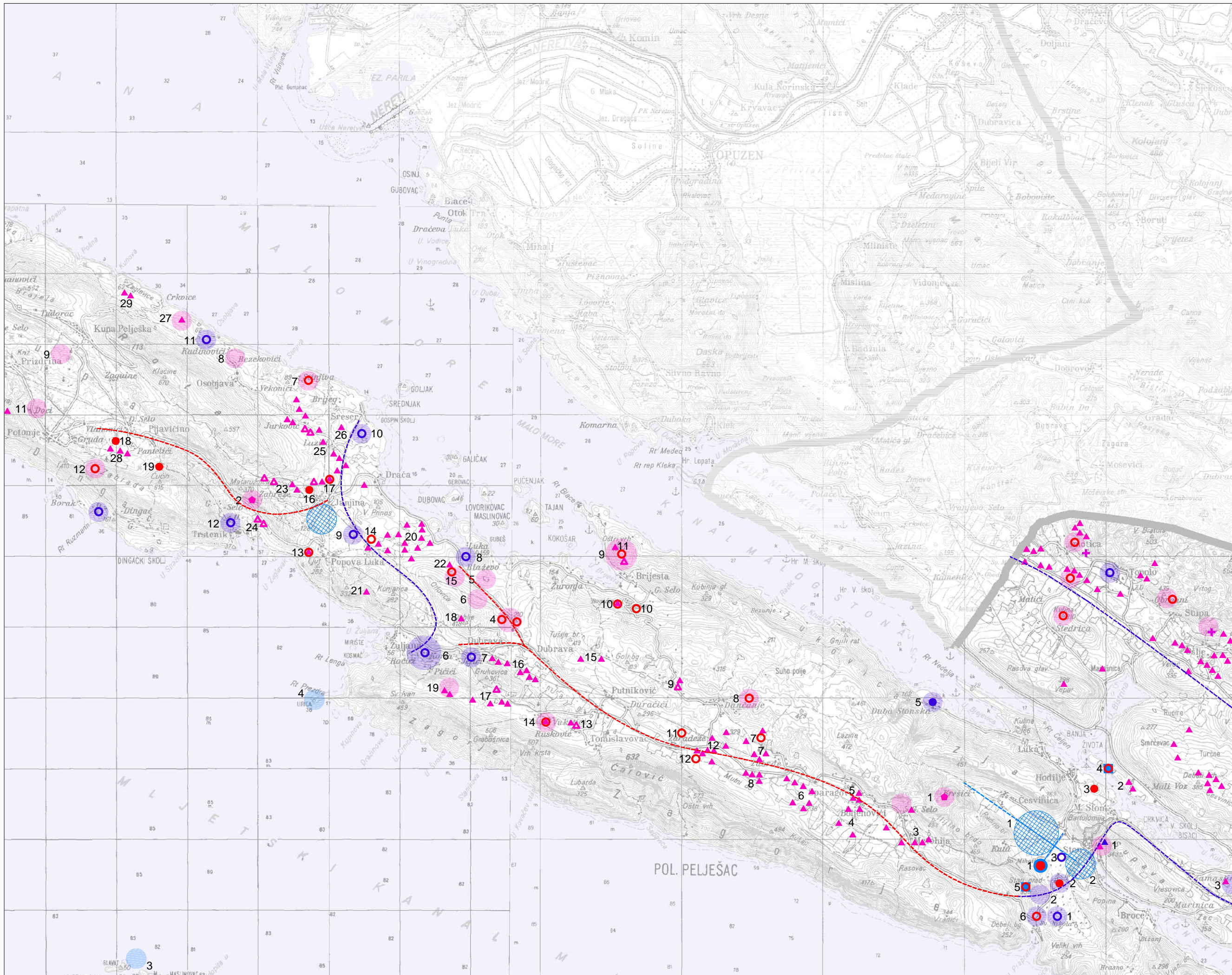

ARHEOLOŠKI PEJSAŽ PRAPOVIJEST I ANTIKA

- PRAPOVIJESNA GRADINA
- PRETPOSTAVljena PRAPOVIJESNA GRADINA
- ▲ PRAPOVIJESNA GOMILA
- ▲ PRETPOSTAVljena PRAPOVIJESNA GOMILA
- BUNJA / KUČARICA
- ARHEOLOŠKA ZONA_PRAPOVIJEST
- PRAPOVIJESNI PUT
- ANTIČKO NASELJE
- ANTIČKO NASELJE NA ILIRSKOJ GRADINI
- ANTIČKA UTVRDA / KASTRUM
- ANTIČKA UTVRDA NA ILIRSKOJ GRADINI
- ANTIČKA VILA
- PRETPOSTAVljena ANTIČKA VILA
- ARHEOLOŠKA ZONA_ANTIKA
- HIDROARHEOLOŠKA ZONA_ANTIKA
- ARHEOLOŠKA ZONA_ANTIČKI AGER

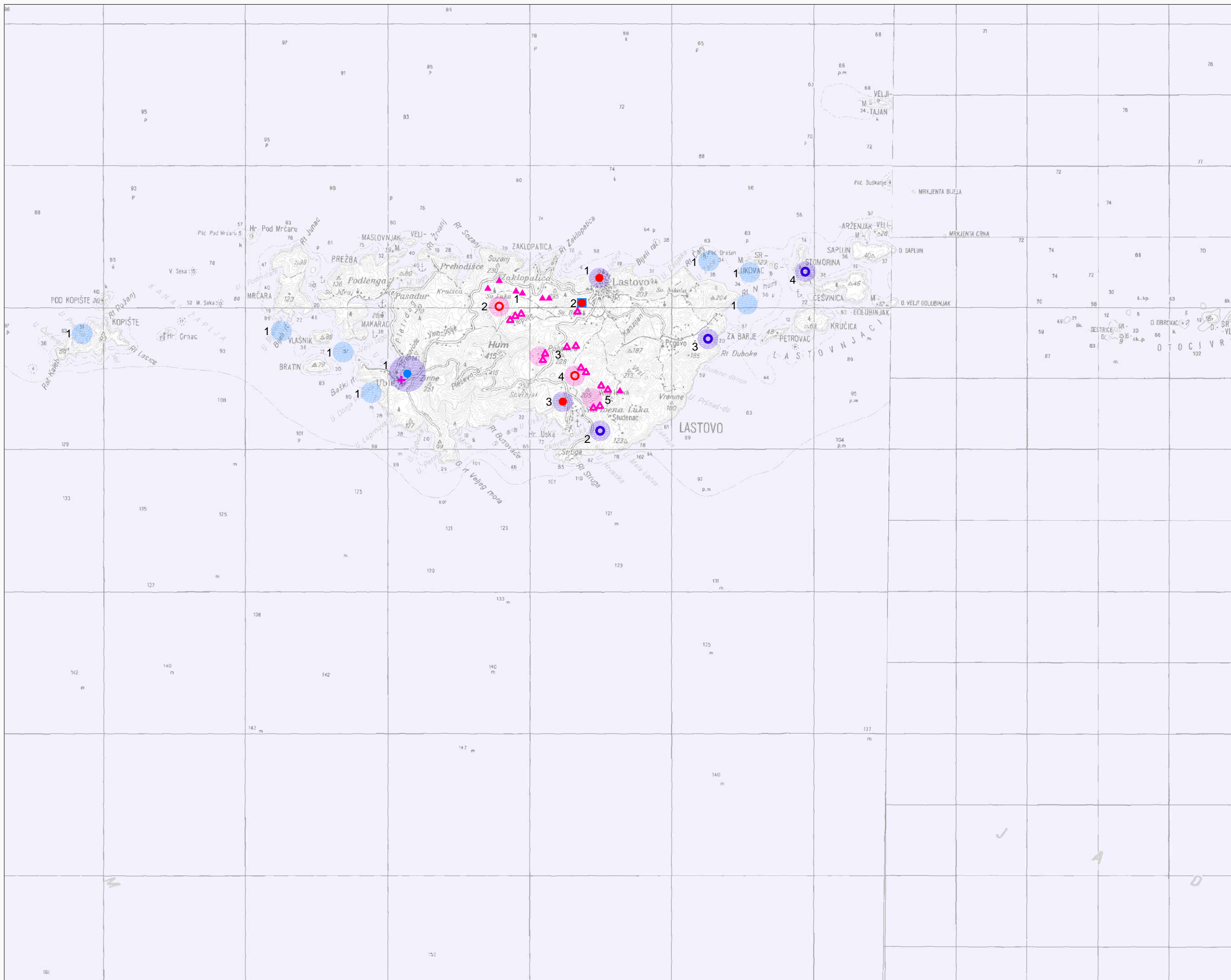
MAP 2.4A PELJEŠAC

ARHEOLOŠKI PEJSAŽ PRAPOVIJESNE I ANTIKA

- PRAPOVIJESNA GRADINA
- PRETPOSTAVLJENA PRAPOVIJESNA GRADINA
- ▲ PRAPOVIJESNA GOMILA
- ▲ PRETPOSTAVLJENA PRAPOVIJESNA GOMILA
- BUNJA / KUČARICA
- ARHEOLOŠKA ZONA_PRAPOVIJESNE
- PRAPOVIJESNI PUT
- ANTIČKO NASELJE
- ANTIČKO NASELJE NA ILIRSKOJ GRADINI
- ANTIČKA UTVRDA / KASTRUM
- ANTIČKA UTVRDA NA ILIRSKOJ GRADINI
- ANTIČKA VILA
- PRETPOSTAVLJENA ANTIČKA VILA
- ARHEOLOŠKA ZONA_ANTIKA
- HIDROARHEOLOŠKA ZONA_ANTIKA
- ARHEOLOŠKA ZONA_ANTIČKI AGER
- ANTIČKI VODOVOD
- ANTIČKA CESTA

ARHEOLOŠKI PEJSAŽ PRAPOVIJEST I ANTIKA

- PRAPOVIJESNA GRADINA
- PRETPOSTAVLJENA PRAPOVIJESNA GRADINA
- ▲ PRAPOVIJESNA GOMILA
- ▲ PRETPOSTAVLJENA PRAPOVIJESNA GOMILA
- BUNJA / KUČARICA
- ARHEOLOŠKA ZONA_PRAPOVIJEST
- PRAPOVIJESNI PUT
- ANTIČKO NASELJE
- ANTIČKO NASELJE NA ILIRSKOJ GRADINI
- ANTIČKA UTVRDA / KASTRUM
- ANTIČKA UTVRDA NA ILIRSKOJ GRADINI
- ANTIČKA VILA
- PRETPOSTAVLJENA ANTIČKA VILA
- ARHEOLOŠKA ZONA_ANTIKA
- HIDROARHEOLOŠKA ZONA_ANTIKA
- ARHEOLOŠKA ZONA_ANTIČKI AGER
- ANTIČKI VODOVOD
- ANTIČKA CESTA

4. TRANSFORMACIJA PROSTORA II_ DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ

4.1. POVIJESNI PEJSAŽ _URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE / 19., 20. ST.

4.1.1. Dubrovnik

4.1.2. Astoreja i otoci

4.1.3. Pelješac

4.1.4. Primorje

4.1.5. Konavle

4.2. SUVREMENI PEJSAŽ

4.3. TRANSFORMACIJA PROSTORA _ZAKLJUČAK

4.4. TABLICE: RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJE IZGRAĐENIH STRUKTURA

TAB 3: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 21. st.)_ teritorij Dubrovačke Republike

4.5. KARTOGRAMI: RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJE IZGRAĐENIH STRUKTURA

MAP 3: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 21. st.)_ teritorij Dubrovačke Republike

MAP 3.1: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 21. st.)_ Konavle

MAP 3.2: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 21. st.)_ Grad, Elafiti i Astoreja

MAP 3.3: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 21. st.)_ Primorje

MAP 3.4: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 21. st.)_ Pelješac

MAP 3.5: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 21. st.)_ Lastovo

4. TRANSFORMACIJA PROSTORA II_ DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ

4.1. POVIJESNI PEJSAŽ _URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVAČKE REPUBLIKE / 19. I 20. ST.

Dolazak Slavena i provala Avara na hrvatsko priobalje u prvim desetljećima 7. stoljeća bili su sudbonosna raskrsnica u razvitku grada na istočnojadranskom prostoru.²⁰⁹ Tu povijesnu oluju Epidaurus nije preživio, izbjeglo stanovništvo sklonilo se u naselje Ragusium (današnji Dubrovnik). Novopridošli Slaveni miješaju se s autohtonim romanskim stanovništvom i asimiliraju postojeći kulturni obrazac te je urbano naslijeđe antičkog perioda u razvitku Dubrovnika potvrđeno i transponirano u novi model.

Uzak, dinamičan pojas kopna, na kojem je smješten Dubrovnik, stoljećima je bio ispresijecan intenzivnim prometom preko mora i prema unutrašnjosti. Upravo je takav položaj u široj regiji bitno određivao značaj njegove izgradnje, od širenja obradivih površina zemlje u neposrednoj okolini do stvaranja vlastitog teritorija i prerastanja u grad-državu.²¹⁰

4.1.1. DUBROVNIK

Dubrovnik ili, točnije, njegovi pojedini dijelovi bili su model izgradnje svih planiranih naselja na njegovom širem području. Međutim on je jedini u ovoj grupi koji nije nastao odjednom, već se u urbanističkom smislu formirao od 7. do 13. stoljeća, što se jasno odrazilo u tkivu i u prostorima grada.²¹¹

Nastanak Dubrovnika zasigurno je povezan sa sudbinom nedalekog antičkog grada Epidaura.²¹² To potvrđuje i poznati spis Konstantina Porfirogeneta iz polovine 10. st. iz kojeg je vidljivo da je maleno pribježište na hridi već u 9. st. utvrđen grad s mornaricom.²¹³

---

²⁰⁹Godine 614. pada Salona, nekadašnja metropola čitave Dalmacije i u kasnoj antici još uvijek najistaknutiji gradski centar, i taj događaj ujedno označuje kraj antike na ovim prostorima. SUIĆ, 2003:379

²¹⁰ O razvoju grada i širenju njegovog teritorija vezano uz značaj za širu regiju piše prof M. Prelog u tekstu "Dubrovački statut i izgradnja grada (1272-1972)". PRELOG, 2003

²¹¹ O tome govori prof. M. Prelog u tekstovima "Dubrovački statut i izgradnja grada (1272-1972)", te "Urbanistički razvoj Dubrovnika"; PRELOG, 2003: 21-53

²¹² Prema ravenskom kozmografu iz VII stoljeća: *Epidaurum id est Ragusium*; PRELOG, 2003:24

²¹³ Temeljni tekst o postanku Dubrovnika: *De administrando Imperio*, Konstantin Porfirogenet, 949. g.

Preuzimajući biskupiju, Ragusium je stekao važnost koja pripada naselju sa sjedištem crkvene organizacije, a izražavala se pojmom civitas. Njegovo uzastopno širenje duž grebena prema istoku potvrđuju razni pisani izvori, ali i arheološka istraživanja.²¹⁴

U 11. st. počinje šire naseljavanje u neposrednoj okolini starog civitasa i do 13. st. stvorilo se više izgrađenih jezgri izvan starih zidova. Njihov razvoj uvjetovan je specifičnom situacijom terena.²¹⁵ Močvarno područje, koje je počinjalo gotovo neposredno ispod zidina, uvjetovalo je naseljavanje samo na čvršćim dijelovima tla, uz gradske zidine i na padinama brijega sjeverno od močvare. U 13. st. cijelo se ovo predgrađe (burgus) opasuje novim zidinama, premda se stvarno središte grada već od 12. st. nalazi u tom dijelu, na trgu gdje su smješteni knežev dvor i katedrala.

TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_81: DUBROVNIK I UŽA OKOLICA //GOOGLE MAPS/

²¹⁴ Širenje grada spominje u svojim spisima Konstantin Porfirogenet, a objašnjeno je u knjizi Ž. Pekovića „Dubrovnik- Nastanak i razvoj srednjvjekovnog grada“ i na grafičkom prilogu preuzetom iz iste knjige. Ž. Peković je obavljao i opsežna arheološka istraživanja koja su tu opisana. PEKOVIĆ, 1998

²¹⁵ Pretpostavljeni prirodni teren vidimo na grafičkom prikazu preuzetom iz knjige Ž. Pekovića „Dubrovnik- Nastanak i razvoj srednjvjekovnog grada“. Osim toga tu je vidljivo i širenje grada tj. nastajanje gradskih seksterija. PEKOVIĆ, 1998

Kako se Dubrovnik širi i povećava svoj gradski teritorij, tako definira i izvangradsko područje (districtus). Distrikt 13. stoljeća²¹⁶ obuhvaća Astoreju (terra firma)²¹⁷ i otoke (insulae).²¹⁸ Višestoljetna pripadnost ovog teritorija Gradu umnogome je bila razlog velikih razlika između ovoga i svih naknadno stečenih područja koja se kroz 14. i 15. stoljeće priključuju i predstavljaju izvangradski prostor (Pelješac, Primorje, Mljet, Lastovo i Konavle)²¹⁹

TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_82: DUBROVNIK I UŽA OKOLICA //GOOGLE MAPS/

²¹⁶ Teritorijalni opseg dubrovačke komune u 13. st., prije stjecanja samostalnosti, sezao je na kopnu od Župe dubrovačke i Cavtata na istoku do Zatona na zapadu, obuhvaćajući i otoke. Godine 1252. Dubrovčani su uspjeli dobiti i otok Lastovo; NODARI, 2014

²¹⁷ Astoreja, terra firma obuhvaćala je kopneno područje od Cavtata do Zatona NOVAK, 1972; Područje Astoreje je definirano u knjizi Grge Novaka „Povijest Dubrovnika“; karta područja dubrovačke komune do početka 13. st., LUČIĆ, 1973

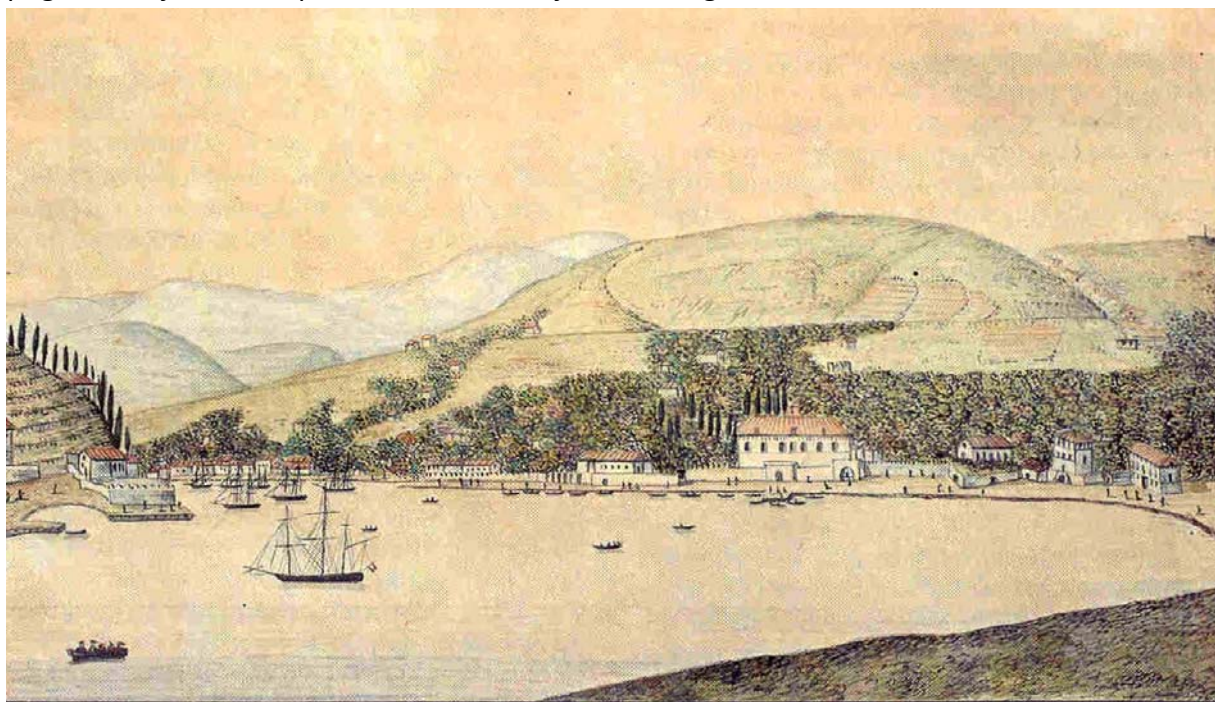
²¹⁸ Otoci, insulae, prvenstveno su tri elafitska otoka: Koločep, Lopud i Šipan, te brojni ostali otočići, grebeni i hridi (Mrkan, Bobara, Supetar, Lokrum, Grebeni, Daksa, sv. Andrija, Ruda, Jakljan, Olipa, i nekoliko otočića uz Šipan).

²¹⁹ U 14. st.: 1333. g. poluotok Pelješac sa Stonom, 1345. g. otok Mljet, 1357. g. pojas povrh Župe dubrovačke od Ljute na granici Konavala do sela Kurilo (Petrovo selo), 1399. g. Slansko Primorje ili Terrae novae; U 15. st.: 1419. g. istočni dio Konavala, 1426. g. zapadni dio Konavala sa Cavtatom, koji od ponovnog pripojenja više nije u sastavu Astoreje; NODARI, 2014

4.1.2. ASTAREJA I OTOCI

Astareja je područje najstarijih posjeda Dubrovčana, a obuča kopneni pojas od Cavtata do Orašca. Duboki zaljevi Gruža i Zatona te Rijeka dubrovačka pružali su, s obzirom na klimatske značajke, pogodnosti koje će biti iskorištene za smještaj brojnih ljetnikovaca.²²⁰

Svijest o ljepoti tog prostora i graditeljstva u njemu prisutna je već kod Filipa de Diversisa (1440.g.) koji opisuje bezbrojne palače izvan grada, izvanredne ljepote i velike vrijednosti.²²¹ Ladanjske kuće i njihovi vrtovi javljaju se u prostoru kao kontrapunkt zidinama zatvorenom gradu. Vidljiva je potreba da prirodni element, vrt ili krajolik oko ljetnikovca, postane njegov sastavni dio, što je dovelo do stapanja izgrađenog i prirodnog elementa. „Ladanjska je izgradnja osvojila i korjenito promijenila dubrovački izvangradski prostor prenoseći u njega sve što je unutar gradskih zidina bilo najvrednije u arhitektonskom, estetskom i duhovnom pogledu, te je tako on postao idealnim krajolikom svog vremena.“²²²

Veduta meridionale del Porto di Grusosa.

TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_83: GRUŽ, Gruž početkom XIX. st._ L. Viteleschi

²²⁰ O smještaju i organizaciji ljetnikovaca piše N. Grujić u knjizi Ladanjska arhitektura dubrovačkog područja; GRUJIĆ, 1991

²²¹ Filip de Diversis u knjizi Opis slavnoga grada Dubrovnika govori o uresima i velebnosti građevina; DIVERSIS, 2004

²²² Grujić, 1991: 239

Akvatorij ove regije površinom je znatno veći od njezinog kopnenog dijela. Taj vodeni prostor bogato je napučen velikim i malim otocima. No i svaki od velikih otoka - Mljet, Lastovo - uz neku od svojih obala ima vlastiti arhipelag. I svako veće naselje ima svoje otočiće koji mu služe za razne priručne svrhe: kamenolomi, ispaše za stada ovaca, šume s drvom za ogrijev ili građu. Druge otoke posvećivali bi samo Bogu ili zaštitnicima, pa bi tamo podizali crkve, samostane. Na otoku Mrkanu bila je čak i katedrala, najmanja na svijetu.

Posebni mali cjeloviti svjetovi su tri elafitska otoka Koločep, Lopud i Šipan. Ti otoci od najstarijih vremena, 7.stoljeća, pripadaju Dubrovniku. Njihov prostor je prirodno omeđen, a geomorfološka obilježja su im slična: južne su im obale strme i nepristupačne, sjeverne slabo razvedene. Visoke obale, međutim, omeđuju udoline u unutrašnjosti otoka koje se redovito na istočnim, odnosno zapadnim krajevima otvaraju u duboke zaljeve. Blage padine svuda su bile zarana zasađene maslinama i raznim voćkama. Povoljne mogućnosti za uzgoj vrijednih kultura zarana su privukle izgradnju ladanjskih kuća i to ne samo uz obradive površine već i u blizini naselja.²²³

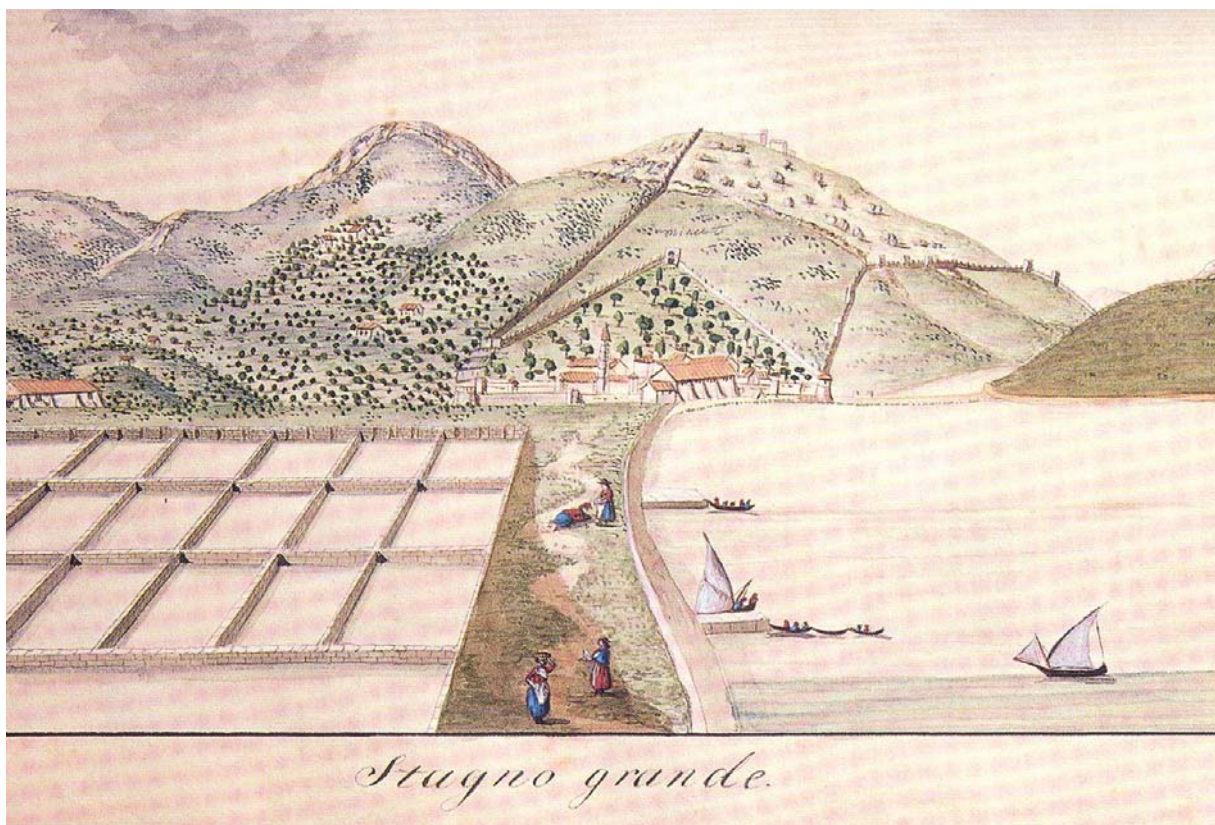
TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_84: LIETNIKOVAC BARA BATTERA _MLINI //GRUJIĆ, 1991/

²²³ Uređeni pejzaž otoka opisuje M. Grujić u knjizi Ladanjska arhitektura dubrovačkog područja

4.1.3. PELJEŠAC

Dubrovačka Republika je u 14. stoljeću kupila²²⁴ Pelješac od srpskog cara Dušana silnog i bosanskog bana Stjepana koji su istodobno polagali pravo na poluotok, ali pravo osvajanje teritorija u kulturološkom smislu ostvareno je urbanističkom kreacijom: izgradnjom solana, utvrđenog grada Stona s pravilnim rasterom ulica i Malog Stona te zidina među njima i kule Podzvizd, što predstavlja jedan od većih urbanih projekata tog doba.

Republika obnavlja i proširuje stonske solane koje su joj u privrednom i trgovačkom smislu mnogo značile. Zemlja na cijelom poluotoku, kao i gradilišta u dva osnovana grada, podijeljena je među vlastelom (1334. i 1335. g.). Tako je organiziranom akcijom i uklapanjem u šire okvire Dubrovnika cijelo ovo područje (a osobito okolni prostor dvaju novih gradova) vrlo brzo promijenilo način života i privređivanja. Radi čuvanja solana i prilaza Stonu sa morske strane, osnovano je današnje selo Broce kao malo naselje vojnika-graničara.

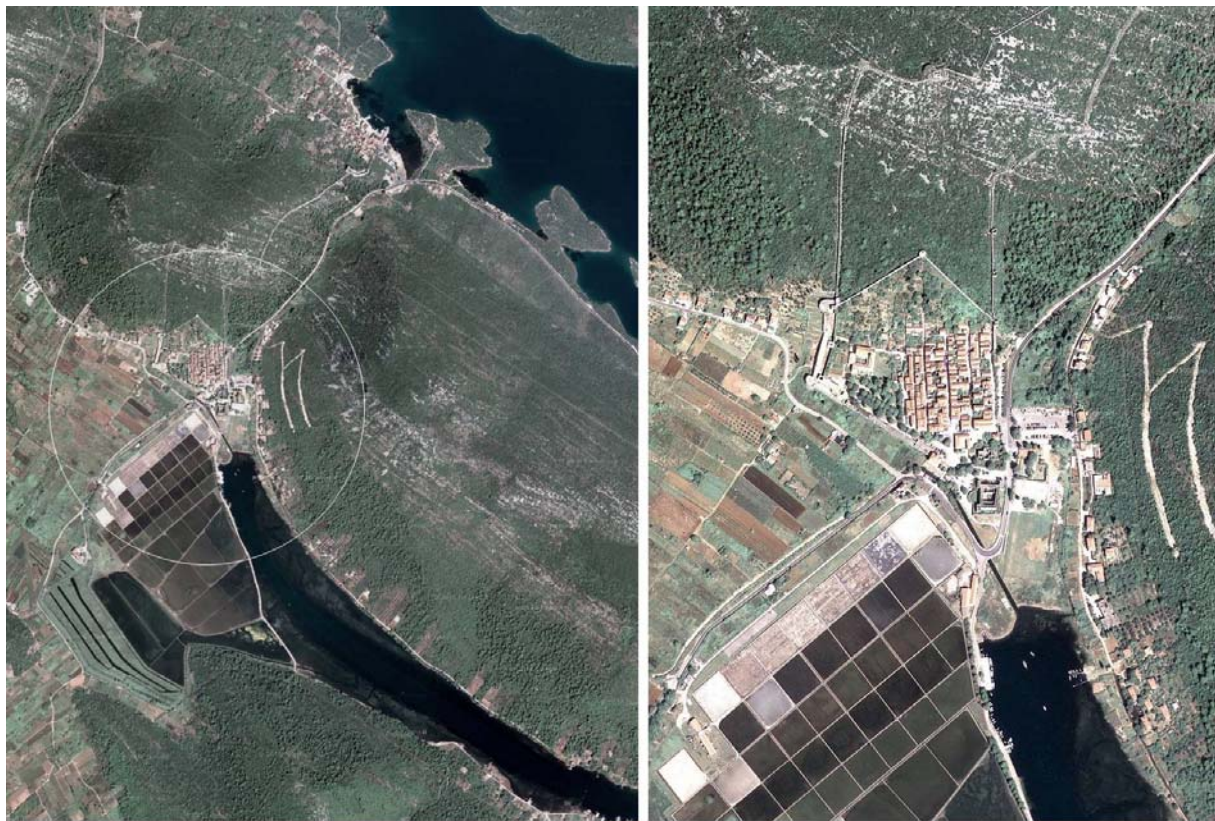

TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_85: STON; L. Viteleschi

²²⁴ Zanimljivo je da su Dubrovčani i Srbima i Bosancima priznali da je Pelješac njihov te su im platili koliko su tražili; IVANČEVIĆ, 1996:44

Upravo tim zahvatima Dubrovnik započinje ekspanziju svog društvenog i ekonomskog modela. Sada na širem području provodi ono što je ranije (12. i 13. st.) bio izvršio u razmjerima matičnog grada.²²⁵

Naseljavanje Pelješca bitno će odrediti i izgradnju na njemu. Stalni nedostatak radne snage nalagao je, prije svega, izgradnju selišta za najamnike, a kad se uz takvu planski izgrađenu aglomeraciju nađe i vlasteoska kuća, tada je ona gospodarsko središte posjeda. Proizvodnim faktorom određen je njihov smještaj, a u prostorno-organizacijskom pogledu ovdje ladanjsku izgradnju treba promatrati kao cjelinu zajedno sa selištem. Naselja na Pelješcu prema tome možemo podijeliti prema tipu pratećeg vlasteoskog objekta na gospodarstva (pravilno, nepravilno), utvrđenja (kula, kaštel, utvrđeni ljetnikovac) ili stambeno-gospodarske objekte (ljetnikovac, stambeno-gospodarski objekt, spremište).²²⁶

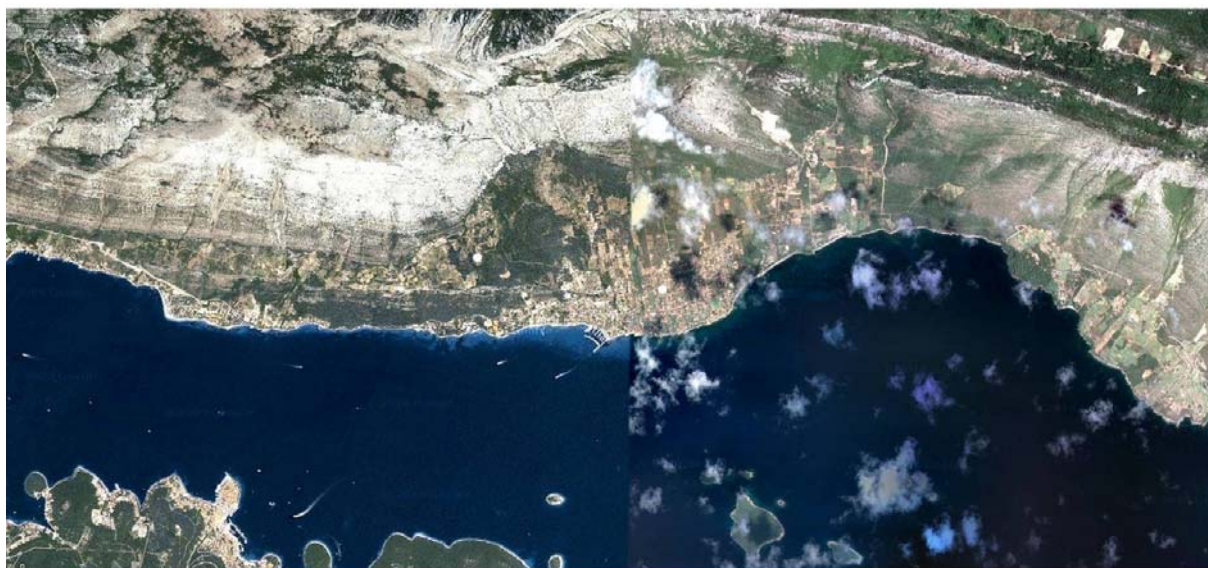
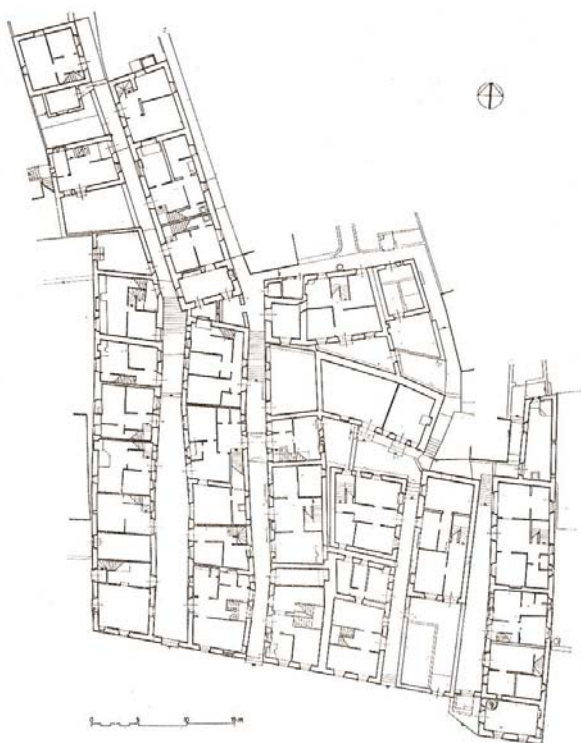
TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_86: STON I MALI STON, GEOPRIKAZ //GOOGLE MAPS/

²²⁵ Taj model urbaniziranja komentira M. Planić Lončarić u knjizi Planirana izgradnja na području Dubrovačke Republike; PLANIĆ LONČARIĆ, 1980

²²⁶ PLANIĆ LONČARIĆ, 1980

Miješanje dvaju tipova prostornih jedinica poznatih iz regulacije Dubrovnika vidljivo je na cijelom planiranom području: prvi je pravilan pravokutni blok (Ston, Mali Ston, Potomlje), a drugi je niz, poznat iz regulacije Prijekog 1296. godine. Osim Dubrovnika i pojedinih dijelova Pelješca, taj tip susrećemo u graničarskim naseljima (Tumba-Grobnik kod Brgata), u zbjegovima (Molunat, Cavtat) te u zapadnom predgrađu Grada (Pile).

TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_87: OREBIĆ, PLAN I GEOPRIKAZ //PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980; GOOGLE MAPS/

4.1.4. PRIMORJE

Primorje je Dubrovnik stekao tek 1399. godine. „Koliko je to područje bilo važno u strateškom pogledu, a kako malo u poljoprivrednom, pokazuje niz odredbi o uređenju ovog kraja, koje su podjednako utjecale na određenje krajolika i na izgradnju u njemu.“²²⁷

Ladanjska izgradnja javlja se u tom slabo naseljenom prostoru tek mjestimice i s određenim obilježjima. S jedne strane tu su utvrđena središta gospodarstva (Orašac, Đonta, Doli, Čepikuće), a s druge strane ljetnikovci koji nisu samo gospodarska središta određenog područja, već se oko njih i krajolik uređuje na višoj razini no što bi to zahtijevala sama obrada tla (Trsteno). Moćne pomorske obitelji grade u Slanom svoje rezidencije koje preuzimaju obilježja ladanjske izgradnje pa ovdje postaju i statusnim simbolom.

TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_88: PRIMORJE I POGLED NA LOPUD //GRUJIĆ, 1991/

---

²²⁷ GRUJIĆ, 1991:15

4.1.5. KONAVLE

Konavle su prostor kojim je Dubrovačka Republika zaokružila svoj teritorij kupnjama 1419. i 1426. godine. Već 1423. bila je zabranjena sadnja vinograda, dijelom da se zaštiti loza Astareje i otoka, ali više zbog težnje da ova velika plodna dolina postane žitnica Grada.²²⁸

Dubrovnik je u 15. stoljeću organizirao čitavo područje (planiranje oba zbjega: Cavtat i Molunat, obnova fortifikacije u Sokolu, izgradnja centra uprave u središnjem dijelu: Dvor i Pridvorje) kao što je stoljeće ranije organizirao Pelješac (izgradnja dvaju naselja uz potez zida: Ston i Mali Ston, zatim Broce kao vojno naselje, centri uprave u Janjini i Trstenici te niz manjih fortifikacija i naselja na području cijelog poluotoka).²²⁹

Svaki taj veliki, grupni pothvat ima svoje specifičnosti koje odgovaraju vremenu nastanka i potrebama matičnog grada.

TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_89: CAVTAT, Katastarski plan iz 1838.// GRUJIĆ, 1991: 227 /

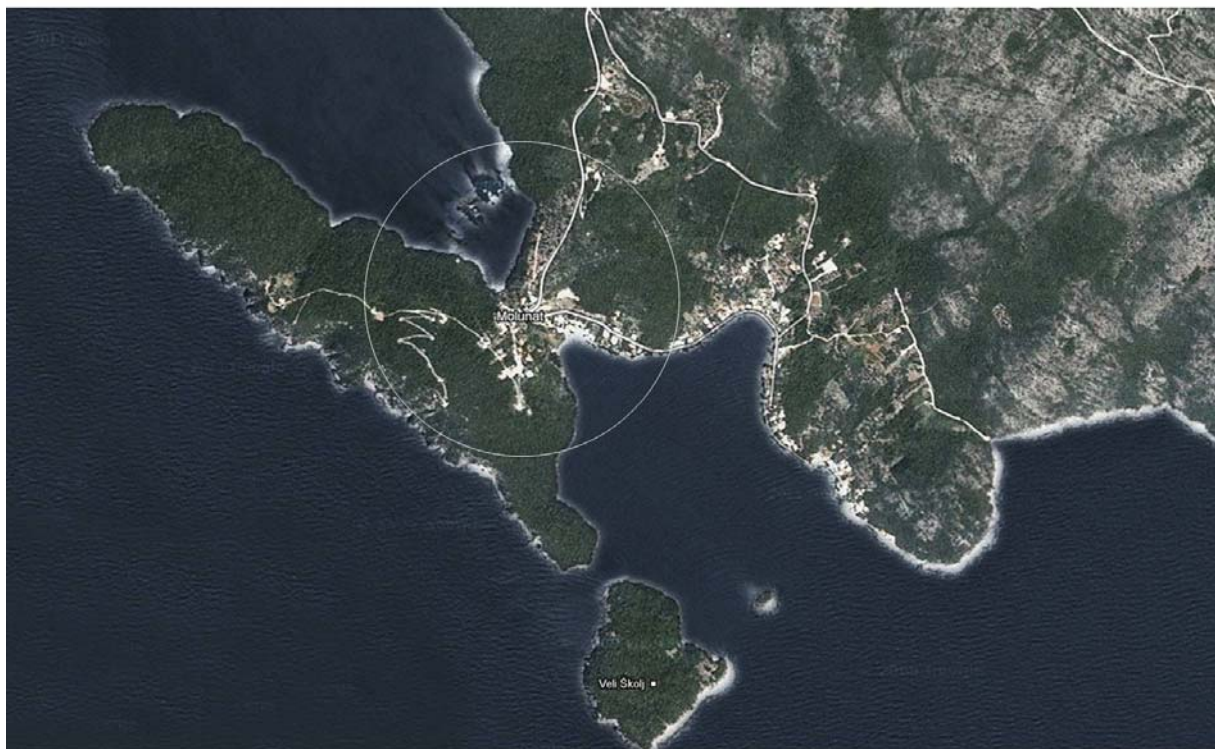
²²⁸ Konavle u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, zbornik radova sa znanstvenog skupa 1996. g. u Cavtatu

²²⁹ Magistarski rad M. Oreb Mojaš „Veliki Kaštio u Stonu u sustavu fortifikacije Dubrovačke Republike“ pokazuje detaljno organizaciju tog teritorija

A slično kao u primjeru dvaju novoosnovanih gradova na Pelješcu, tako i ovdje jedan (Cavtat) postaje, kao i Ston, zaista grad, dok drugi (Molunat), čak znatno više nego Mali Ston, ostaje nerazvijen te na kraju zamire.

Proširenjem Dubrovačkog područja na Pelješac, Primorje i Konavle, podjele općinske zemlje od polovice 14.st. unose promjene u agrarne odnose. Dubrovačkoj Republici je odgovaralo da što veći broj vlasteoskih obitelji posjeduje i obrađuje zemlje na svim stranama njezina teritorija. Taj se prostor tako čuvao, branio i organizirao ne samo na užem području već i na veoma udaljenim krajevima.²³⁰

Možemo uspostaviti značaj totalnog prostora: „od gradova i utvrda, samostana i njihovih klaustara, ljetnikovaca i njihovih parkova, preko ribarskih i ratarskih mjesta na otocima, na obali i u zaleđu, preko polja ratarskih kultura, polja za uzgoj školjki i polja solana u Stonu, do jedinstvenoga kulturnog i prirodnog fenomena: urbaniziranog pejzaža Dubrovačke Republike.“²³¹

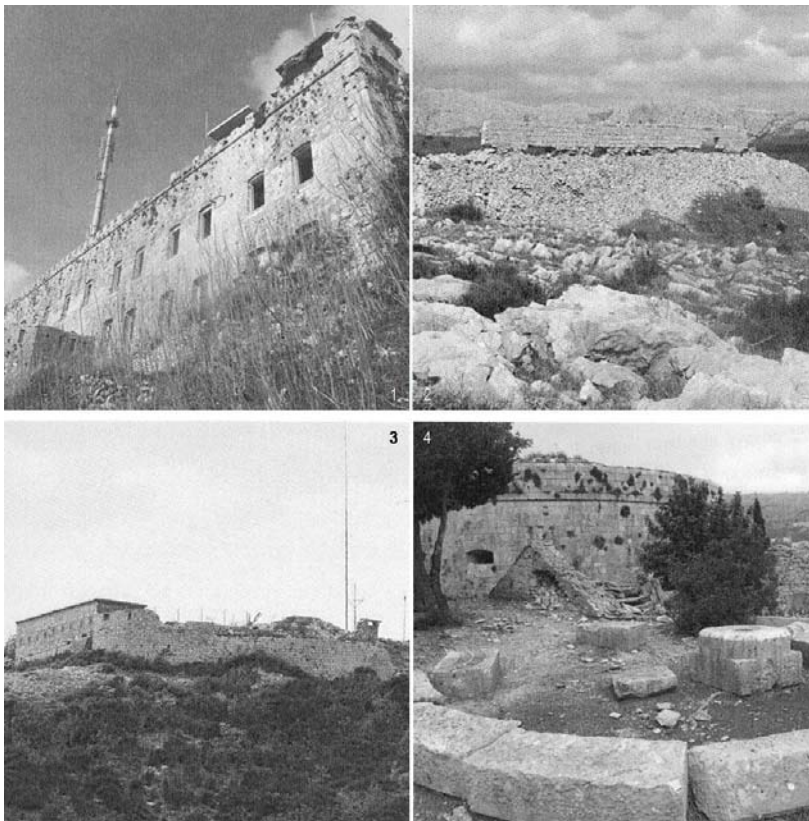
TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_90: MOLUNAT, GEOPRIKAZ //GOOGLE MAPS/

²³⁰ M. Planić Lončarić opisuje u knjizi Planirana izgradnja na području Dubrovačke Republike; PLANIĆ LONČARIĆ, 1980

²³¹ ***2005:19; Iz teksta K. Ivanišina kao uvoda u Festival Arhitekture, Pejzaž i arhitektura

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVNIKA 19. I 20. ST.

Prodorom Napoleonove vojske i propašću Dubrovačke Republike dolazi do znatnih promjena u prostoru Dubrovnika i njegove najbliže okolice. Teritorij je opljačkan, pretvoren u veliki vojni logor te su devastirana povijesna zdanja promjenom izvorne funkcije i adaptacijom za neprimjerene nove sadržaje.²³² Tijekom francusko-ruskog sukoba zapaljeni su mnogi ljetnikovci i kuće u neposrednoj gradskoj okolici od kojih većina nikad poslije nije obnovljena. Francuska uprava gradi niz jakih utvrđenja oko Dubrovnika i na širem njegovom teritoriju, te prostrane ceste (Napoleonov put) kako bi se omogućili pristupi prilazi strateškim i vojnim mjestima i kontrola nad cijelim prostorom. Uspostavlja se nova komunikacija od Pila s Gružem i Lapadom preko Boninova koja apstrahirajući povijesne pravce prolazi kroz vrtove ljetnikovaca te narušava dotadašnju vrtenu urbanističku matricu šireg prostora Pila. Ta nova cesta nastavlja se dalje obalom prema Primorju sve do Imotice, naselja na samoj zapadnoj granici nekadašnje Dubrovačke Republike.

FORTIFIKACIJE 19. ST.
1. FORT IMPERIAL, SRB
2. STRELJAČKI POLIGON, BOSANKA
3. UTVRDA DELGORGUE, ŽARKOVICA
4. FORT ROYAL, LOKRUM

***2014, Baština-pokretač razvoja

TRANSFORMACIJA PROSTORA II _ DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_91: FORTIFIKACIJE 19. ST. //***2014, BAŠTINA-POKRETAČ RAZVOJA/

²³²“ Dolazi do potiranja izvornog oblikovanja prostora vrijednih samostanskih i crkvenih, koje postaju vojne kasarne, bolnice, zatvori i skladišta, te vlasteoskih palača i kuća bogatih pučana u koje se useljavaju francuski vojnici viših činova i koji ih adaptiraju po svom ukusu i nahođenju. Ali i prostori poput Kneževa dvora, Vijećnice, Sponze i Arsenala se adaptiraju za nove sadržaje.“ NODARI, 2014

Nakon uspostave Austrijske uprave nad dubrovačkim područjem 1814. godine, prva desetljeća 19. stoljeća pratila su oskudica, siromaštvo te jakim potresi koji su uzrokovali dodatnu devastaciju. Kasnije, kroz drugu i treću dekadu 19. stoljeća, vrši se katastarska izmjera teritorija i nastavlja se s izgradnjom fortifikacija na cijelom prostoru. Sredinom stoljeća dolazi do ekonomske stabilizacije i ponovnog razvoja koji se temeljio na trgovini i brodarstvu. Crkve i samostani se popravljaju kao i palače, kuće i ljetnikovci, a grade se i neka nova zdanja najčešće na Pločama²³³ i na Pilama²³⁴, što bliže gradu.

Tijekom 19. stoljeća Gruž se počinje mijenjati i pretvarati u glavnu trgovačku i putničku luku Dubrovnika. Sagrađena je Solska baza za potrebe skladištenja te kompleks Duhanske stanice i vojna kasarna. Ovakvim razvitkom Gruž gubi karakteristiku povijesnog ladanjskog prostora i poprima novu, privrednu koju sačinjavaju pomorstvo, brodogradnja, zanatstvo i trgovina.

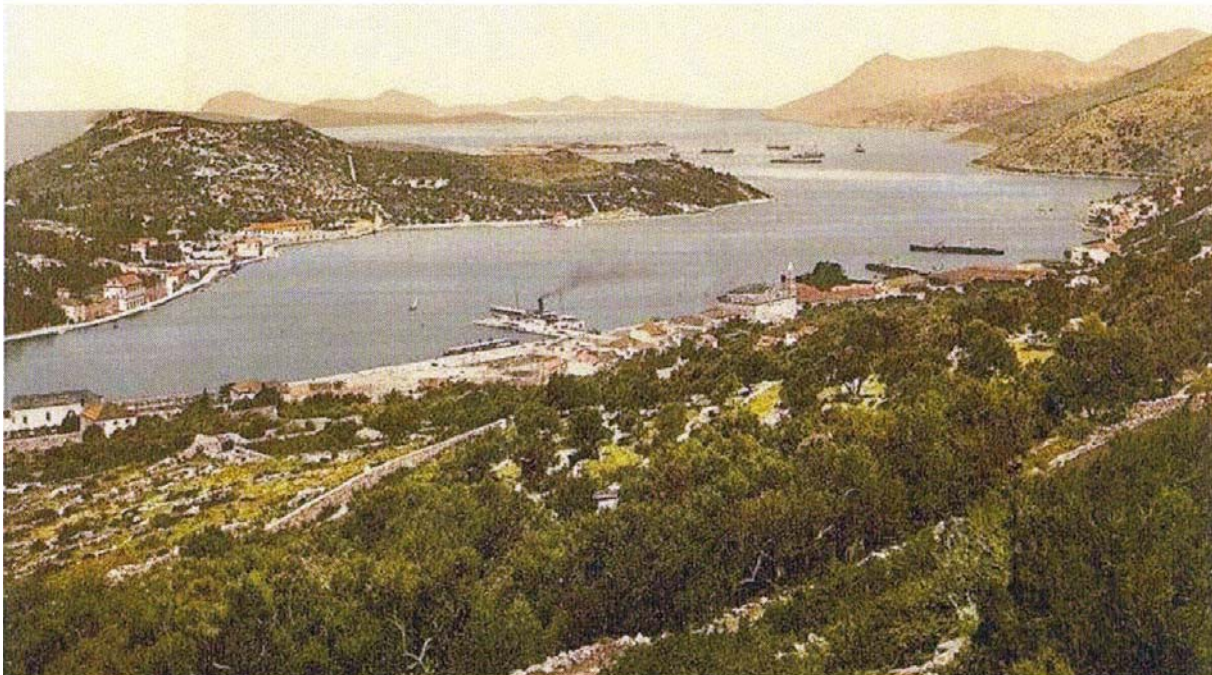
TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_92: GRUŠKA LUKA_ POGLED NA GRUŽ, 1890 /***2014/

²³³ Na predjelu Ploče, uglavnom uzduž glavne prometnice, grade se nove obiteljske kuće koje oblikovanjem slijede tradiciju.

²³⁴ Uz intenzivniju izgradnju novih obiteljskih kuća, kako u Pilama tako i na prostoru prema Donjem konalu, gradi se i nova Općinska bolnica, kavana na Pilama i hotel Imperijal. NODARI, 2014

Početak 20. stoljeća donosi značajne promjene u načinu života Grada: obnovljena je vodovodna mreža, izvršena je elektrifikacija a istovremeno je uspostavljena uskotračna željeznička veza sa zaleđem, Bečom kao i dalje na istok. Dionica pruge Donja Glavska – Zelenika prolazila je kroz Konavle i imala je veliki gospodarsko-trgovački značaj za razvoj cijelog područja. Realizirala se i suvremena organizacija gradskog prometa te je uveden tramvaj koji je povezivao Pile s Gružom i Lapadom. Uspostavlja se i novi put prema Lapadu preko Gorice sv. Vlaha te onaj oko samog poluotoka pa se i taj gradski prostor počinje jasnije definirati novom izgradnjom.

Predjeli Pile i Ploče i dalje se intenzivnije urbaniziraju izgradnjom reprezentativnih obiteljskih kuća i vila. Dolaskom željeznice razvoj Gruža se intenzivirao, te je potaknuo i znatnu izgradnju novih kuća, ponajviše iznad luke. Austrijske vlasti izmjestile su kanal koji je snabdjevao vodom Kolorinu u predgrađu Pile, a drenažni jarci koji su formirani na zapadnoj padini Srđa za potrebe vodovoda još uvijek su vidljivi. Uz trasu vodovoda, od rta Kantafig do grada, dolazi do povećane urbanizacije prostora te je glavni kanal počeo služiti kao pristupni put obiteljskim kućama sagrađenim uz njega te je utjecaj vidljiv i kroz nazive dijelova predgrađa: Donji, Srednji i Gornji Kono.

TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_93: GRUŠKI ZALJEV_ POGLED NA LAPAD, početak 20. st., stara razglednica //***2014/

Sredinom 20. stoljeća dolazi do značajnog širenja stambenih zona u okolni prostor grada (Ploče, Pile, Gruž, Montovjerna, Lapad i bliža okolica, Mokošica u Rijeci dubrovačkoj) te postava velikih hotelskih kompleksa u pejzažu. Osim hotela, pejzaž markiraju veliki infrastrukturni objekti: aerodrom, luke, marine, magistralne i ostale ceste.

Općina Dubrovnik dvadesetog stoljeća u globalu prati granice Dubrovačke Republike. Zadržana je podjela područja pa je snalaženje kroz povijest, prateći gradogradnju, relativno jednostavno i lako čitljivo. Nekadašnju podjelu teritorija Republike na knežije i kapetanije i dalje u glavnim crtama prati podjela na katastarske općine i mjesne zajednice. Pored Dubrovnika na teritoriju Općine su još dvije manje aglomeracije: Ston, kojem gravitira zapadni dio, i Cavtat , središte istočnog dijela.

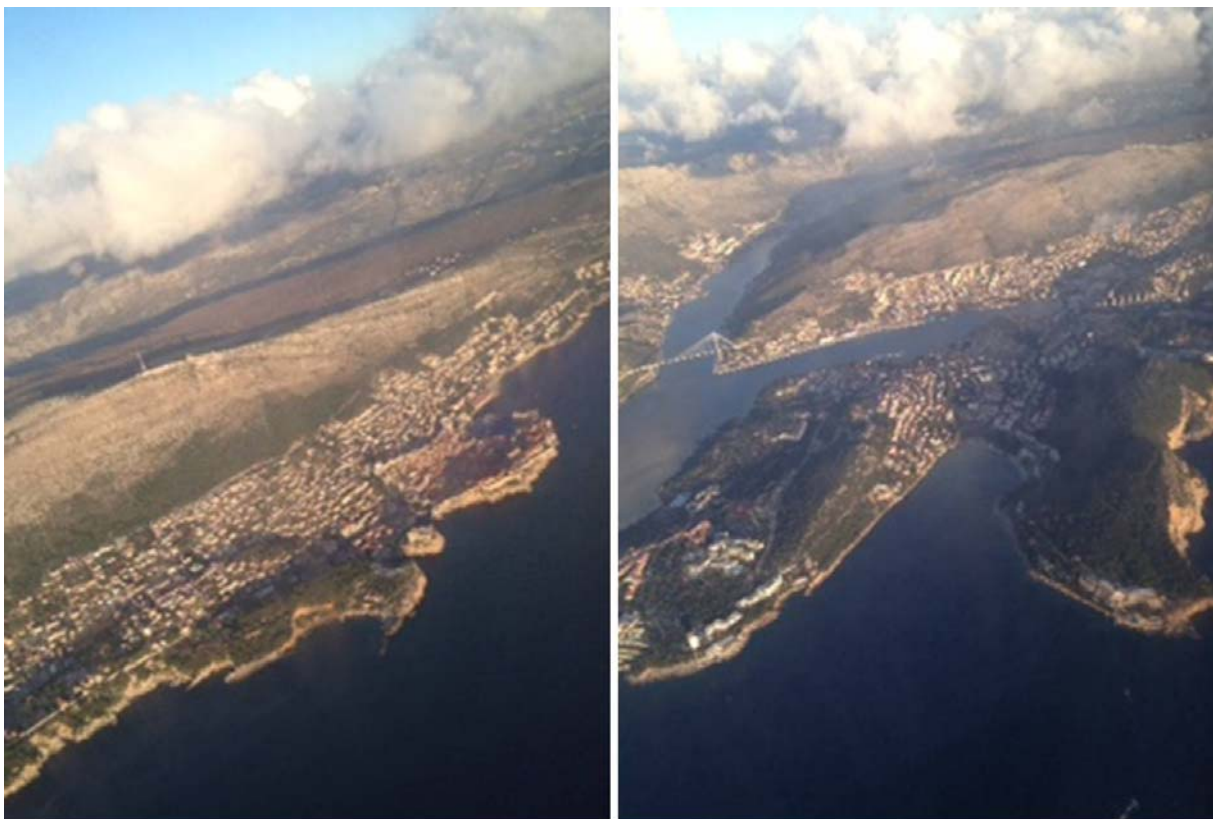

TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_94: DUBROVNIK_ NOVI CENTRI, 20. ST., Centar Batela i centar Lapad //***2014/

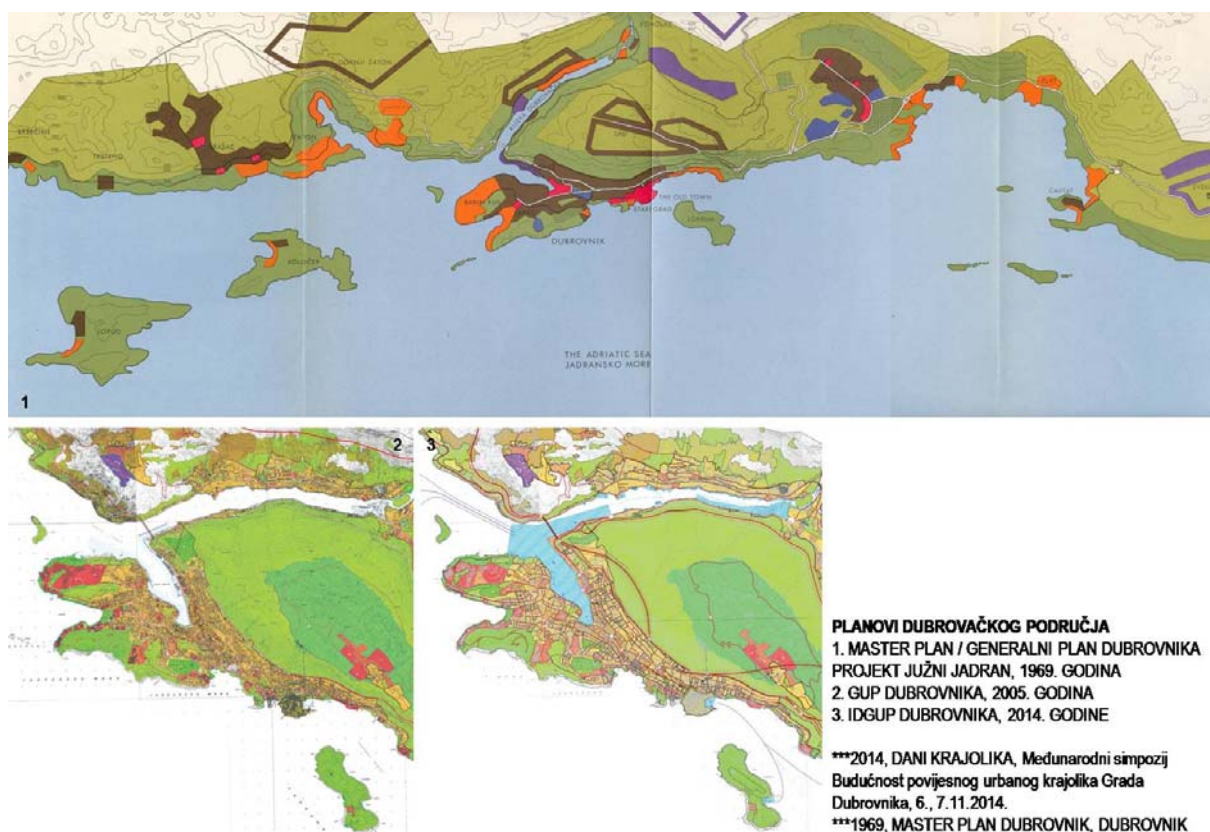
U Cavtatu je razvoj naselja donio određene promjene koje su se odrazile u karakteru javnih prostora – formiranju trgovačkih ulica na obali i na Prijekom – i u daljnjoj izgradnji, kako unutar renesansnih inzula, tako i po rubnim zonama. Takav trend nastavlja se kroz 19. i 20. stoljeće, kada kuće, uz povećanje tlocrtnih i volumnih gabarita (naročito na obali), počinju zapremati prostore uz vanjsku stranu zida. Ladanjski karakter naselja, međutim, s velikim ozelenjenim površinama unutar same matrice grada te zelenom kontaktnom zonom, nije uništen sve do današnjeg vremena.

U situaciji odljeva stanovništva, slabog utjecaja centra kao i slabe prometne povezanosti te devastacija izazvanih ratom i potresima, Ston je u stagnaciji i odumiranju krajem 20. stoljeća.

TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_95:URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVNIKA 20. ST., foto: I. Tutek

Urbanizam 19. i 20. stoljeća vidljivo stavlja dubrovački prostor u poziciju marginalnog teritorija većeg sustava, prvo Austrougarske monarhije te kasnije Kraljevine Jugoslavije (SHS) i SFRJ. Shvaćanje prostora i planiranje koje se odnosi samo na centralne urbane jezgre bez promatranja šireg prostora djelovanja istih, negativno se odrazilo na ovaj visokokultivirani urbanizirani pejzaž. Sve to rezultiralo je pregrađivanjem i nagomilavanjem sadržaja u užem perimertru Grada te slabljenjem i odumiranjem udaljenijih područja koja gube svoju urbanu snagu. Najvažniji prostorni plan 20. stoljeća za ovaj prostor je Dubrovnik Masterplan - Generalni plan Dubrovnika (GUP Dubrovnik 1969.) koji predstavlja dio prostornog plana razvoja regije Južni Jadran, projekta kojeg je financirala vlada SFR Jugoslavije i Program razvoja Ujedinjenih Nacija.²³⁵ Krajem 20. st. (1991.-1996.) ratna razaranja dodatno degradiraju urbanizirani pejzaž Dubrovnika.

TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_96:PLANOVI DUBROVAČKOG PODRUČJA //***2014, DANI KRAJOLIKA/

²³⁵ ***(1969.), Projekt Južni Jadran, Generalni plan Dubrovnik, Urbanistički Institut SR Hrvatske, Zagreb i SWECO, consulting engineers, architects and economists, Sweden and Associates, Denmark

TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_97: DUBROVNIK 1991, PAVO URBAN, posljednje snimke //***2005, DUBROVNIK_ BISERI JADRANA/

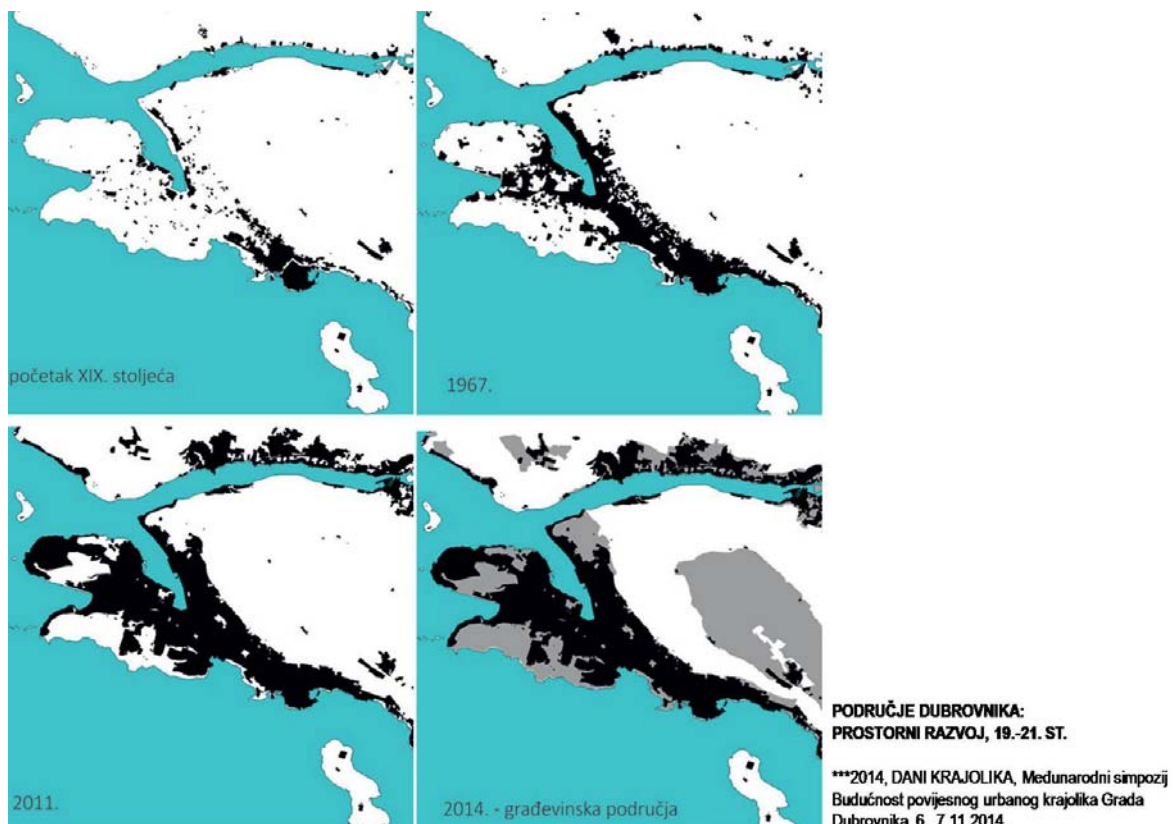

TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_98: DUBROVNIK 1991, PAVO URBAN, posljednje snimke //***2005, DUBROVNIK_ BISERI JADRANA/

4.2. SUVREMENI PEJSAŽ

URBANIZIRANI PEJSAŽ DUBROVNIKA 21. ST.

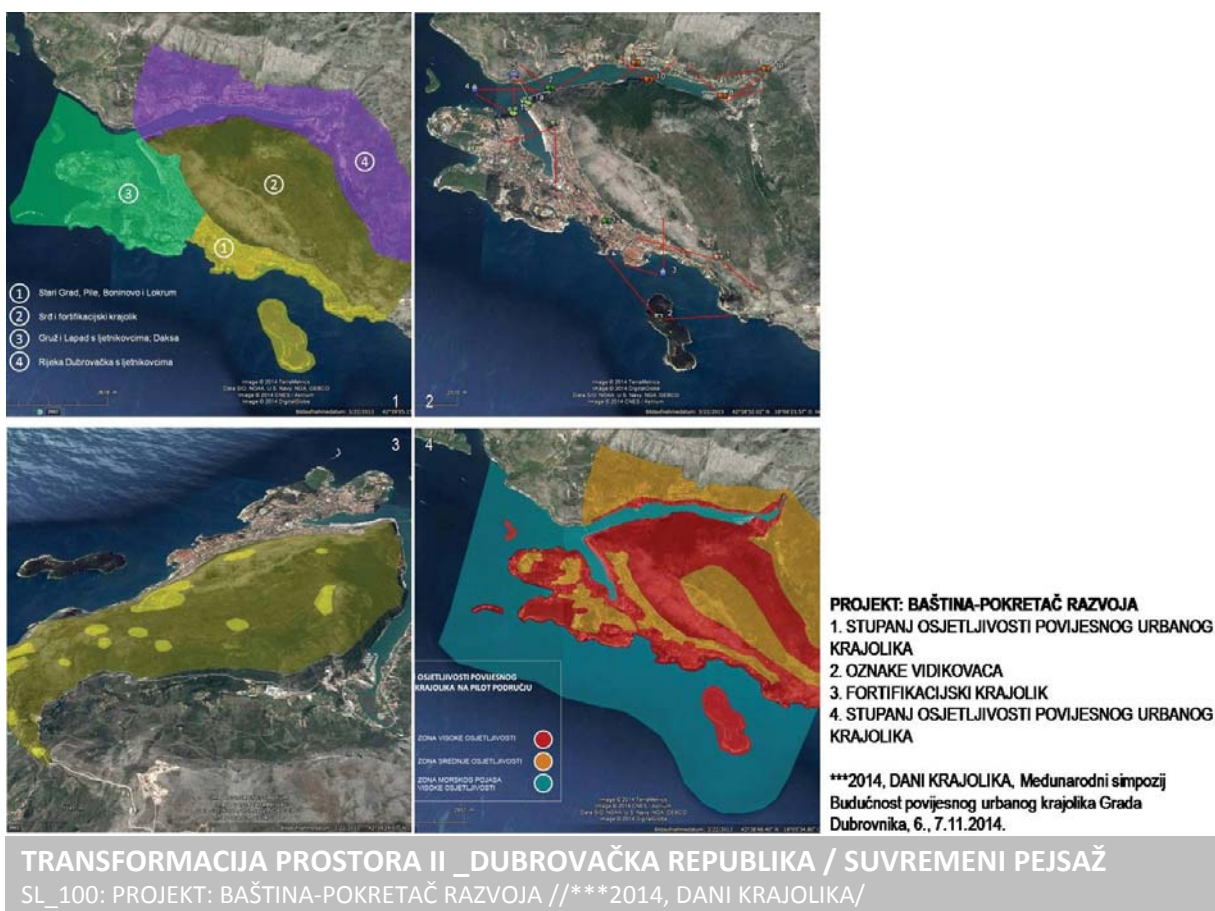
Jedan od važnijih problema suvremenog grada jest njegov prostorni obuhvat. Prostorne granice grada starijeg su datuma te su mnogi gradovi taj prostor potrošili i sve se više prelijevaju u svoju okolicu. Takvo širenje u suburbiju po pravilu nije dočekano s određenim planovima pa nered u stvaranju novih naselja znači novu opasnost za razvoj i širenje grada. Nasuprot tome, ako se širenje grada u okolicu postavi planski, lako je doći do nove urbane forme, koju često nazivamo regionalnim gradom. U tom slučaju razvoj grada postaje jednostavniji jer više nisu potrebna zgušnjavanja u gradu središtu regionalnoga grada, već se grad širi na postojećim regionalnim jezgrama sa svim elementima suvremene urbanizacije. L. Mumford interpretirajući E. Howarda kaže da vrtni grad nije suburbija, nego je antiteza suburbije: nije to još jedno zaostalo selo, nego je to integralno utemeljenje za uspješan gradski život. Ako se proces širenja u okolicu zbiva na relativno prihvatljivoj distanci koja je primjerena gradu, to nazivamo procesom metropolitanizacije.

TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_99: PODRUČJE DUBROVNIKA, PROSTORNI RAZVOJ, 19.-20. ST. //***2014, DANI KRAJOLIKA/

Grad i njegova okolica oduvijek dijele istu sudbinu. Nezamisliv je grad bez svoje okolice, kao što je nezamislivo postojanje regije bez grada. Danas grad i njegova okolica postaju važna karika u sustavu društva, s gledišta organizacije društva, upravljanja društvom, razvoja gospodarstva i kulture određene sredine te s gledišta zaštite okoliša.

Recentni projekt *Baština - pokretač razvoja* koji vodi zavod za prostorno planiranje Dubrovačko-neretvanske županije nastaje pod velikim pritiskom kapitala i navale turista na prostor Grada. To je pokušaj da se proširi teritorij grada i zaštićena zona definirana UNESCOvom poveljom (*World Heritage – outstanding value*), angažirani su brojni stručnjaci te je predložena i obrazložena nova granica obuhvata iznimne univerzalne vrijednosti (OUV) za povijesnu jezgru Dubrovnika. Cijeli projekt u skladu je s najnovijom Europskom poveljom o prostornom planiranju (Barcelona 2013.) koja je usredotočena na stanovnike i korisnike gradova i njihove potrebe u svijetu koji se brzo mijenja te promovira viziju povezanih gradova i teritorija.²³⁶

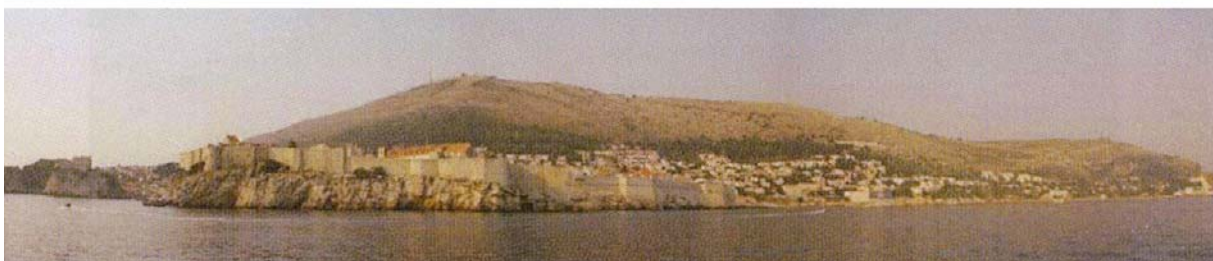

²³⁶ ***2013, The Charter of European Planning, The Vision for Cities and Regions – Territoires of Europe in the 21th Century

U 21. st. grad i planiranje teritorija počinju nam pokazivati lice koje se konstantno mijenja te takav trenutak omogućuje i zahtijeva translatiranje vještina arhitektonskog projektiranja i načina razmišljanja iz polja estetike i oblika u polja upravljanja i moderiranja sustava.

„Arhitekt tako ima mogućnost projektiranja u kontekstu nesputanog istraživanja temeljenog na realnom i svakodnevnom djelovanju koje generira mogućnosti novih scenarija razvoja grada kao teritorija i arhitekture kao njegova sastavnog i generativnog elementa“²³⁷.

Možemo reći da se konačno vraćamo sustavu koji je na dubrovačkom području, gdje su konstantne mijene od davnina bile diktirane samim geografskim položajem, bio prisutan u doba Republike te je vidljiv u urbanističkim realizacijama na cijelom teritoriju.

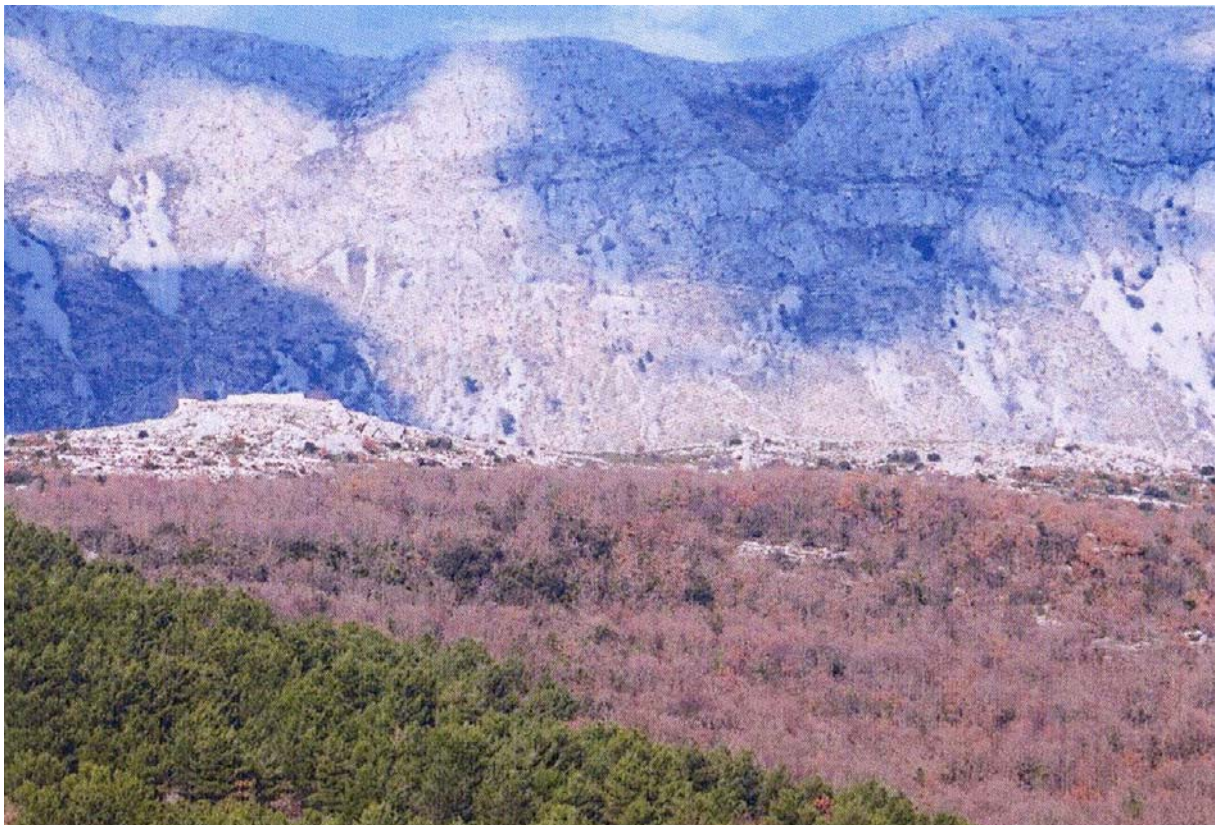

TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_101: KARTE UŽEG PODRUČJA GRADA DUBROVNIKA, 19., 20., 21. ST. //***2014, DANI KRAJOLIKA/

---

²³⁷ TURATO, 2012:512-543

Kako tada, tako se i u 21. st dimenzija Dubrovnik metropolisa podudara s onom dimenzijom stvarnog geografskog, topografskog i klimatskog teritorija, sukladna potrebama rasta i editiranja postojećih dijelova grada ili pak zauzimanja novih područja, zavisno o potrebama samog sustava. „Takav predloženi Grad-Teritorij više ne reprezentira sustav, nego postaje sustav sam, programiran i izotropski, obuhvaćajući u sebi homogenu sve različite funkcije s njihovim proturječjima. Prostorno-programski arhipelag punjen i hranjen energijom mjesta, prirode i okoliša.“²³⁸

TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_102: ELEMENTARNI PEJSAŽ DUBROVAČKOG PODRUČJA //***2014/

---

²³⁸ TURATO, 2012:524

4.3. TRANSFORMACIJA PROSTORA_ ZAKLJUČAK

Transformacije pejzaža izazvane su prirodnim i ljudskim djelovanjem. Prirodni faktori utjecaja su razne prirodne nepogode: poplave, tektonska pomicanja-potresi, promjene plime-nivoa mora. Ljudsko djelovanje u nekom prostoru očituje se kroz artificijelno oblikovanje pejzaža, građenje struktura, puteva, uređivanje vrtova...

PRIRODNE TRANSFORMACIJE

Dubrovački teritorij određen je u davnoj prošlosti, u vrijeme kada se formirala geostruktura planeta izdizanjem i preklapanjem tektonskih ploča. Morska površina sa dva duboka usjeka u kopneni prostor (delta Neretve i Bokakotorski zaljev) te visoki planinski masiv u pozadini formiraju uski dugački obalni pojas s brojnim otocima i poluotocima. Takvo područje karakterizira blizina mora i intenzivan utjecaj konstantnih prirodnih mijena i strujanja te kao rezultat toga izrazita prirodna i kulturna dinamika.

Prirodne transformacije toga prostora desile su se zbog pokretanja Euroazijske ploče i Jadranske mikroploče²³⁹ koje su prouzročile niz potresa i potonuće istočnojadranske obale oko 2 metra od početka naše ere do danas. Taj milenijski proces i dalje ubrzano traje te rezultira u promijenjenoj konfiguraciji obale.²⁴⁰

Osim što su ugrožene povećanjem razine mora,²⁴¹ obalnim strukturama graditeljskog nasljeđa jednako prijete i druge vremenske nepogode: kiše i nagle poplave te jaki vjetrovi²⁴². Plimne poplave obično su uzrokovane specifičnim meteorološkim i hidrološkim faktorima. Takve vrlo visoke plime, udružene s jakim južnim vjetrom, u posljednjim godinama

---

²³⁹ ***(2008.), Benett; studija američkih i hrvatskih znanstvenika

²⁴⁰ Seizmička aktivnost, neuobičajeno brojna u mnogim dijelovima svijeta početkom 2010., nije zaobišla ni Jadransku regiju. Tektonski procijep u sredini mora očigledno je aktivan zbog niza manjih potresa duž obale i na otocima.

²⁴¹ Precizno mjerenje na lokalitetima maritimnih vila (Begović, Schrunck; 2008:289-290) pruža dokaz o povišenju razine mora od 1mm na godinu. U zadnjih 100 godina vidljivo je povećanje od 20 cm na mjernoj točki u Trstu što ukazuje da se godišnje povećanje od antike udvostručilo. Strukture izgrađene na obalnoj liniji u prvom stoljeću danas su djelomično potopljene i pružaju dokaze koliko se razina mora povisila od antike. Promjene su najvidljivije na ostacima lučkih instalacija te obalnih objekata kao što su pristaništa, lukobrani, ribnjaci (piscinae vivariae) i trijemovi uz more.

²⁴² The World Climate conference in Copenhagen, 7.-18.12.2009. Klimatolozi predviđaju da bi ovakav aktivni period s povećanjem jakih oluja mogao potrajati slijedećih 10-20 godina tako da su ugroženi brojni povijesni i arheološki lokaliteti uz obalu.

uzrokovale su poplave koje su prouzročile ozbiljne štete. Tako je za vrijeme jakih kiša srednjovjekovni centar Dubrovnika pod vodom²⁴³, a delta Neretve poplavljena²⁴⁴.

ANTROPOGENE TRANSFORMACIJE

Povoljni prirodni uvjeti, plodna polja i skrivene uvale te ugodna klima omogućavali su intenzivan život na ovim prostorima od prapovijesti o čemu svjedoče brojni materijalni nalazi. Mnoge gradine na uzvišenjima i zaštićenim položajima na otocima i poluotocima te gomile oko njih, na padinama i uz rubove polja, uz komunikacije definiraju prapovijesni predurbani i protourbani pejzaž.

U antičkom periodu autohtono ilirsko stanovništvo oblikuje se pod grčkim utjecajem (trgovačke veze i razmjene s grčkim kolonijama u kontaktnim područjima). Rimske kolonije koje se formiraju na ovom teritoriju organiziraju ga politički te možemo reći da se prva veća transformacija pejzaža dogodila u antici, u rimskom periodu. Proces romanizacije podijelio je područje u kolonije Naroni i Epidaur, dva velika centra sa svojim agerima. Najznačajnija ostavština je podjela plodne zemlje u Konavlima, Stonskom polju, na poluotoku Pelješcu između vlasništva kolonija i vila. Gradnja cesta i pomorskih baza bila je dio plana rimskog vladanja i smirivanja teritorija.

Epidaurum se u vrijeme kraja Republike i ranog principata razvio u pravi urbani centar s bedemima, porticima, vodovodom i dr., i zacijelo je bio živa luka kroz koju je prolazio brodski promet prema Naroni i dalje Saloni, Jaderu, Poli, Akvileji i drugim postajama duž obale. U antičko doba Konavle funkcioniraju kao ager rimske kolonije Epidaura koji se proteže sve do Zatona, a možda i Slanog na zapadu²⁴⁵, dok su Stonsko polje i Pelješac dio naronskog agera. Poznate su povijesne činjenice o akvaduktu kojim se grad Epidaur snabdijevao vodom iz Vodovađe i villama (suburbanae, maritimae, rusticae) koje su postojale duž kanala vodovoda, no materijalni ostaci su rijetki. Naznake sustava limitacije, trase rimskih

---

²⁴³ U listopadu 2009. jaka je bujica poplavila centar Dubrovnika i Stradun je bio pod vodom

²⁴⁴ To područje je tek jedan metar iznad razine mora tako da u izvanrednim uvjetima udara jakog južnog vjetrova more plavi plitku deltu. Početkom 2010. delta je jako poplavljena te su ugroženi i nisko položeni antički lokaliteti na području Narone.

²⁴⁵***Izdanja HAD, 1987:91; Veličinu epidaurskog agera je opisao I. Bojanovski u tekstu Trebinje-rimsko Asamo (Asamum) s kratkim osvrtom na ager kolonije Epidaura, 1983:28-32

komunikacija, gradski i gospodarski kompleksi nedvojbeno govore o intenzivnom životu ovoga kraja u antici.

Romansko stanovništvo miješa se s domicilnim te rimski patriciji grade ladanjsko-gospodarske vile (*villae urbanae, suburbanae, maritimae, rusticae*) u predgrađima, uz more te uz plodna polja i oblikuju okolni prostor s dominantno urbanim karakterom. I premda su ti objekti često locirani izdvojeno od urbanog centra, oni zadržavaju oblikovne i kulturološke karakteristike gradskoga života: bogato su opremljene i sadržavaju sve elemente urbanih vila, a nastanjuju ih patriciji pridošli iz urbanih centara. Uz vile nastaju ladanjski vrtovi, pejisaž se pažljivo oblikuje: vinogradi i maslinici dominiraju na terasama uz obrađena polja.

U ranoj antici gradska su se utvrđenja gradila jer su bila jedan od glavnih atributa grada, a u kasnom periodu zbog seobe naroda i provala barbara ona osiguravaju siguran zaklon od vanjske opasnosti. Možemo reći da je u kasnoj antici uz kastrizaciju naselja i urbanih aglomeracija također prisutna i kastrizacija čitavog teritorija.

Tako preko vila, utvrda i infrastrukture urbani centri zrače urbanitetom na okolni prostor. On postaje definiran urbanim utjecajima te govorimo o početku formiranja urbaniziranog pejisaža.

Dolazak Slavena i provala Avara na hrvatsko priobalje u prvim desetljećima 7. stoljeća bili su sudbonosna raskrsnica u razvitku grada na istočnojadranskom prostoru.²⁴⁶ Tu povijesnu oluju Epidaurus nije preživio, izbjeglo stanovništvo sklonilo se u naselje Ragusium (današnji Dubrovnik). Novopridošli Slaveni miješaju se s autohtonim romanskim stanovništvom i asimiliraju postojeći kulturni obrazac te je urbano naslijeđe antičkog perioda u razvitku Dubrovnika potvrđeno i transponirano u novi model.

Uski, dinamični pojas kopna na kojem je smješten Dubrovnik, stoljećima je bio ispresijecan intenzivnim prometom preko mora i prema unutrašnjosti. Upravo je takav položaj u široj

---

²⁴⁶Godine 614. pada Salona, nekadašnja metropola čitave Dalmacije i u kasnoj antici još uvijek najistaknutiji gradski centar, i taj događaj ujedno označuje kraj antike na ovim prostorima. SUIĆ, 2003:379

regiji bitno određivao značaj njegove izgradnje, od širenja obradivih površina zemlje u neposrednoj okolici do stvaranja vlastitog teritorija i prerastanja u grad-državu.²⁴⁷

Dubrovnik, ili točnije: pojedini njegovi dijelovi, bili su model izgradnje svih planiranih naselja na njegovom širem području. On je međutim jedini u ovoj grupi koji nije nastao odjednom, već se u urbanističkom smislu formirao od 7. do 13. st., što se jasno odrazilo u tkivu i prostorima grada.²⁴⁸ Kako se Dubrovnik širi i povećava svoj gradski teritorij, tako definira i izvangradsko područje (districtus). Distrikt 13. stoljeća obuhvaća Astoreju (terra firma)²⁴⁹ i otoke (insulae).²⁵⁰ Višestoljetna pripadnost ovog teritorija Gradu umnogome je bila razlog što postoje velike razlike između ovoga i svih naknadno stečenih područja koja se kroz 14. i 15. stoljeće priključuju i predstavljaju izvangradski prostor (Pelješac, Primorje, Mljet, Lastovo i Konavle). Afirmacija grada koja se u 13. stoljeću očituje u smišljenoj urbanoj politici unutar zidina, prenosi se i na okolni teritorij.

Dubrovački pomorci i trgovci putuju u najudaljenije krajeve svijeta, intelektualci se školuju u europskim metropolama, vodeći umjetnici i arhitekti sudjeluju u oblikovanju i uređivanju Grada i okolice. Sam prostor grada funkcionira kao najljepši salon Europe, a njegova okolica je uređeni vrt. Točkasto raspoređeni ljetnikovci te njihovi prostrani uređeni vrtovi definiraju izvangradski pejzaž te mu daju jasan urbani pečat. Na većoj udaljenosti od matičnog grada Republika formira sekundarne urbane centre, nove gradove (Ston i Mali Ston, Cavtat, Molunat) i planirana i utvrđena naselja te se na taj način osigurava urbana artikulacija šireg prostora. Cijeli prostor postaje slika dominantne visoke urbane kulture, organiziran i uređen prema najvišim zahtjevima sklada funkcije i forme.

Grad-teritorij čija se dimenzija podudara s dimenzijom stvarnog geografskog, topografskog i klimatskog teritorija sukladno potrebama rasta i editiranja postojećih dijelova grada ili pak

---

²⁴⁷ O razvoju grada i širenju njegovog teritorija vezano za značaj u široj regiji piše prof. M. Prelog u tekstu "Dubrovački statut i izgradnja grada (1272-1972)".

²⁴⁸ O tome govori prof. M. Prelog u tekstovima "Dubrovački statut I izgradnja grada (1272-1972)", te "Urbanistički razvoj Dubrovnika"

²⁴⁹ Područje Astoreje je definirano u knjizi Grga Novaka „Povijest Dubrovnika“

²⁵⁰ Grujić, N. (1991.), Ladanjska arhitektura dubrovačkog područja, Studije i monografije IPU, Zagreb

zauzimanja novih područja zavisno o potrebama sustava samog jest Dubrovnik metropolis 18. stoljeća.²⁵¹

Kada pogledamo na kartama koliko su gusto isprepletene antropogene urbane strukture na teritoriju Dubrovačke Republike i kada provjerimo u tablicama zastupljenost urbanotvornih elemenata, možemo zaključiti da se radi o izrazito definiranom prostoru s dominantnim faktorima proizašlima iz urbane kulture te ga možemo apostrofirati kao urbanizirani pejisaž.²⁵²

U 19. stoljeću austrougarska vlast gradi prometnu i komunalnu infrastrukturu (ceste, željeznica) te zgrade javnih sadržaja i stambena predgrađa uglavnom unutar urbanih centara. U 20. stoljeću dolazi do značajnog širenja stambenih zona u okolni prostor grada te postava velikih hotelskih kompleksa u pejisažu. Osim hotela, pejisaž markiraju veliki infrastrukturni objekti: aerodrom, luke, marine, magistralne i ostale ceste.

TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJISAŽ
SL_103: DUBROVNIK, 21. st., Rijeka Dubrovačka i Gruški zaljev /***2014/

²⁵¹ Prema tekstu Arhitektura edukacije, teritorij mogućnosti objavljenom u Širenje horizonta; TURATO, 2012:512-543

²⁵² I tako dalje: od gradova i utvrda, samostana i njihovih klaustara, ljetnikovaca i njihovih parkova, preko ribarskih i ratarskih mjesta na otocima, na obali i u zaleđu, preko polja ratarskih kultura, polja za uzgoj školjki i polja solana u Stonu, do jedinstvenoga kulturnog i prirodnog fenomena: urbaniziranog pejisaža Dubrovačke Republike; Iz teksta K. Ivanišina kao uvoda u Festival Arhitekture, Pejisaž i arhitektura

Urbanizam 19. i 20. stoljeća vidljivo stavlja dubrovački prostor u poziciju marginalnog teritorija većeg sustava, prvo Austrougarske monarhije te kasnije Kraljevine Jugoslavije (SHS) i SFRJ. Shvaćanje prostora i planiranje koje se odnosi samo na centralne urbane jezgre bez promatranja šireg prostora djelovanja istih, negativno se odrazilo na ovaj visokokultivirani urbanizirani pejisaž. Sve to rezultiralo je pregrađivanjem i nagomilavanjem sadržaja u užem perimertru Grada te slabljenjem i odumiranjem udaljenijih područja koja gube svoju urbanu snagu.

Suvremena situacija rastakanja tkiva grada uvjetuje da se teritorij arhitekture grada oblikuje i definira drugačijim pravilima i mehanizmima. Planiranje klasičnog tipa i urbanizam shvaćen kroz zoning površina više ne može odgovoriti potrebama grada-teritorija 21. stoljeća.²⁵³ Dimenzija tako gledane metropole Dubrovnika poklapa se sa onom iz 18. st., s područjem Republike.

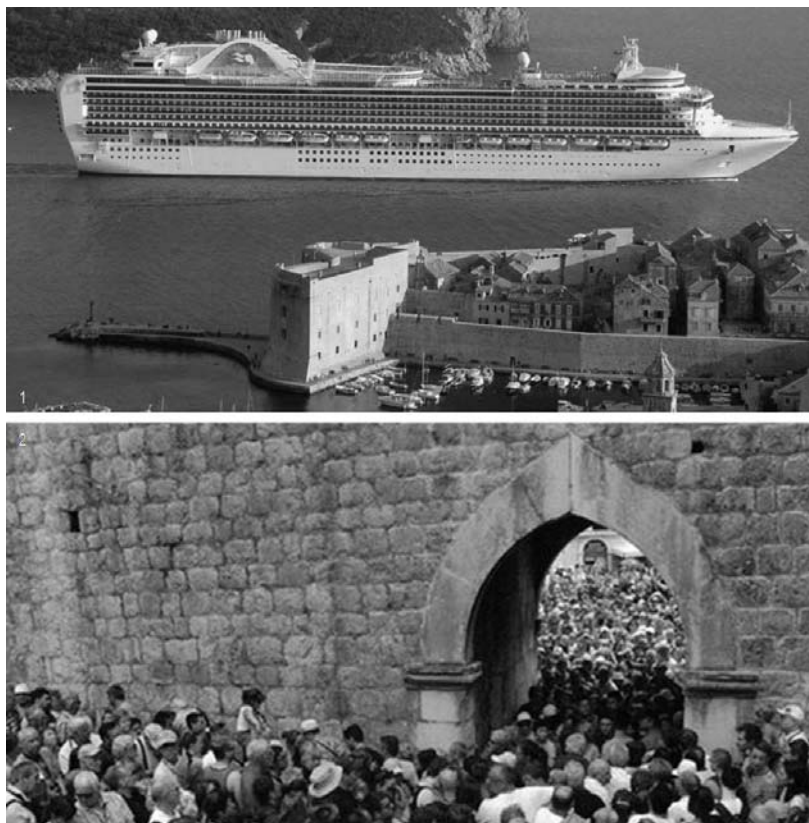

TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_104: DUBROVNIK //***2014/

---

²⁵³ TURATO, 2012:512-543

Logika i tragovi prošlosti u pejzažu stvaraju osnovu za suvremenu nadogradnju te ju je važno razumjeti i prihvatiti prilikom postavljanja novog prostornog koncepta.²⁵⁴ Da bi se to ostvarilo potrebno je iznaći modele koji prihvaćaju vremensku i prostornu dinamiku. Dijagramski prikazi raznih oblika omogućavaju superpoziciju tragova u prostoru kroz razne periode (dijagrami prethodnosti), te se dopunjuju kompleksnijim modelima (neobični parametrički dijagrami) koji ostavljaju mogućnost prilagodbe novih prostornih pozicija otvorenom dinamičkom sustavu urbaniziranog pejzaža Dubrovnika.

DUBROVNIK 21. ST.
1. KRUZER U GRADSKOJ LUCI
2. PRITISAK TURISTA NA GRADSKU JEZGRU

***2014, DANI KRAJOLIKA, Međunarodni simpozij
Budućnost povijesnog urbanog krajolika Grada
Dubrovnika, 6., 7.11.2014.

TRANSFORMACIJA PROSTORA II _DUBROVAČKA REPUBLIKA / SUVREMENI PEJSAŽ
SL_105: DUBROVNIK, 21. ST. //***2014, DANI KRAJOLIKA/

²⁵⁴ Svaki povijesni prostor za nas danas ima određenu poruku koju, naravno, treba znati osjetiti, pročitati i shvatiti. PREMERL, 2004

4.4. TABLICE: RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJE IZGRAĐENIH STRUKTURA

TAB 3: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 21. st.)_ teritorij Dubrovačke Republike

4.5. KARTOGRAMI: RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJE IZGRAĐENIH STRUKTURA

MAP 3: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 21. st.)_ teritorij Dubrovačke Republike

MAP 3.1: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 21. st.)_ Konavle

MAP 3.2: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 21. st.)_ Grad, Elafiti i Astoreja

MAP 3.3: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 21. st.)_ Primorje

MAP 3.4: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 21. st.)_ Pelješac

MAP 3.5: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 21. st.)_ Lastovo

TAB 3_SUVREMENI PEJZAŽ_DUBROVAČKA REPUBLIKA/19. I 20. ST.				
TERITORIJ DUBROVAČKE REPUBLIKE				
DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA_KONAVLE				
REDNIBROJ; GEOKOD: g. duž./ g. šir.	K.OPĆINA / K.Č.; NASELJE;	LOKALITET	NAZIV; VRSTA; RAZDOBLJE	PROVEDENA ARH. ISTRAŽIVANJA / STANJE / VALORIZACIJA
1.	42°35' N / 18°13' E	K.O. CAVTAT CAVTAT	URBANA CJELINA SREDNJI VIJEK, 16. ST.	Brojni kameni zidovi govore o izvornoj obrambenoj namjeni ograđenih inzula, a pet dobro sačuvanih ljetnikovaca ukazuje na visoke arhitektonske domete prve preobrazbe fortificiranih zbjegova.
1.	42°35' N / 18°13' E	K.O. CAVTAT CAVTAT	ŠIRENJE URBANE CJELINE 19., 20. ST.	U 19. st. se grade civilne građevine javne namjene: sanatorij i kupalište i ladanjske vile u uvali Tiha. U 20. st. urbanizirani pejzaž definiraju hotelski kompleksi na lokacijama antičkih vila i širenje stambenih zona.
2.	42°35' N / 18°14' E	K.O. OBOD OBOD	POVIJESNA RURALNA CJELINA	Stambeno-gospodarski kompleksi i čitava ruralna cjelina su evidentirani u popisu kulturno-povijesne baštine. Mnogi objekti gospodarske namjene su u lošem stanju ili potpuno nestali (pojate i gumna).
2.	42°35' N / 18°14' E	K.O. OBOD OBOD	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Urbanizacija povijesne cjeline Gornji Obod i širenje naselja u zoni Donji Obod.
3.	42°35' N / 18°14' E	K.O. OBOD DONJI OBOD	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
4.	42°34,73' N / 18°14,66' E	K.O. ZVEKOVICA	CRKVA S GROBLJEM 12./13. ST.	Najvjerojatnije se tu nalazila i ranokršćanska crkva s grobljem.
4.	42°34,73' N / 18°14,66' E	K.O. ZVEKOVICA	NASELJE 19./20. ST.	Naselje se formira u 19. st. oko željezničke postaje i širi u 20. st.
5.	42°35' N / 18°16' E	K.O. USKOPLJE	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 15. ST.	
5.	42°35' N / 18°16' E	K.O. USKOPLJE	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
6.	42°36' N / 18°16' E	K.O. JASENICE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Cjelina Selaci predstavlja jedinstven primjer specifične ruralne arhitekture Konavala.
6.	42°36' N / 18°16' E	K.O. JASENICE	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
7.	42°34' N / 18°15' E	K.O. MOČIĆI	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
7.	42°34' N / 18°15' E	K.O. MOČIĆI	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona.
8.	42°36' N / 18°18' E	K.O. BROTNICE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 14-15. ST.	32 stečka u obliku sarkofaga, sanduka i ploča reljefno ukrašeni.
8.	42°36' N / 18°18' E	K.O. BROTNICE	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
9.	42°35' N / 18°19' E	K.O. ŠILJEŠKI DO	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
9.	42°35' N / 18°19' E	K.O. ŠILJEŠKI DO	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
10.	42°35' N / 18°17' E	K.O. GABRILI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
10.	42°35' N / 18°17' E	K.O. GABRILI	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.

IDENTIFIKACIJSKI PODACI / POLOŽAJ, OPIS	LITERATURA; NAPOMENA
Nastao u okviru planiranih naselja Dubrovačke Republike, regulacija 1466.-1468. g. Renesansna parcelacija, nadovezujući se dijelom i na ortogonalni antički raster, obuhvatila je cijeli poluotok Rat. Paralelne izdužene parcele formiraju inzule unutar kojih su vrtovi sa gotičkim i renesansnim ljetnikovcima. Gradske zidine, k.č. 6, 7, renesansne, 15./16. st.; Knežev dvor, k.č. 2, 3, 16. st.; Župni dvor sa crkvom Sv. Nikole, 15. st., ljetnikovci, toranj i stambene zgrade, 16./17. st.; franjevački samostan i crkva Gospe od snijega, k.č. 399-402, 16. st.; crkva Sv. Đurđa sa grobljem, k.č. 431, 14./16./19. st., crkva Gospe od Rozarija, crkva Sv. Djevice Lauretanske, kapela Sv. Trojstva; benediktinski samostani na otocima Mrkanu (13. st.), Bobari, te Supetru.	***IDPPDNZ2008 ***SZP UPU CAVTAT, 2010 BRAUTOVIĆ, 2005 GRUJIĆ, 1991 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980
Ljetnikovac Bogišić u uvali Tiha (42°34,96' N, 18°13,39' E), 19./21. st., k.č. 496-499; kuća Moretti-Velner (42°34,97' N, 18°13,07' E), 19. st., k.č. 405; kuća Bošković, k.č. 473, 20. st.; vila Banac, k.č. 669, 20. st.; vila Račić, k.č. 36, 20. st.; kupalište na Sustjepanu, k.č. 680, poč. 20. st.; sanatorium Tiha, k.č. 484-486, zdravstveno-kupališni kompleks, 19./20. st.; hotel Albatros, 20. st.; hotel Croatia, 20. st.; mauzolej obitelji Račić s grobljem, k.č. 68, 20. st.; crkva Gospe od Pompeja (42°35,09' N, 18°13,49' E), 20. st.	***IDPPDNZ2008
Naselje je smješteno na istaknutom položaju na padini brda, iznad obradivih površina. Karakteristična je izrazito zbijena struktura, razvija se u vrijeme Dubrovačke Republike kao naselje na granici Astareje. Kapilarni sistem unutarnjih komunikacija izdvaja u naselju čvrste skupove sedam stambenih i gospodarskih objekata: Guljermović, k.č. 1224-1228; Đurković-Šturica, k.č. 1180-1183; k.č. 1195-1197; Vidak-Guljermović; Natrlin-Šturica; Turčinović-Guljermović; ljetnikovac Gozde u uvali Tiha, k.č. 1-5, 16./17. st.; crkva Sv. Ane, 13./17. st.	***IDPPDNZ2008 ***SZP UPU CAVTAT, 2010 BRAUTOVIĆ, 2005
Hotel Epidaurus, 20. st. na lokaciji antičke vile u uvali Tiha; most u naselju Gornji Obod, k.č. 1250, 19. st. kao dio cestovne izgradnje koju provode austrougarske vlasti u 19. st.	***IDPPDNZ2008
Stambeno-gospodarski kompleksi s kraja 17. st.: Anič-Klečković, Arčanin; crkva Sv. Ivana (Sv. Toma), starokršćanska, ostaci crkve Sv. Ilije i stećci, lokalitet Prahlijavac, k.č. 467, 15. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Crkva Sv. Petra i stećci, k.č. 59, 12./13. st., nadograđena u 19. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Kuća Raše, 19. st.; željeznička postaja Zvekovica, 19./20. st., željeznička pruga je bila u funkciji od 1901. do 1968. g.; stambeno naselje Zvekovica, 20. st.	***IDPPDNZ2008
U Dubrovačkoj Republici Uskopje je pripadalo cavtatskoj kapetaniji. Crkva Sv. Ilije s grobljem, stećci, 14.-16. st./19. st. crkva na temeljima starijeg objekta	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Stambeno-gospodarski kompleks Miljanići; Kominata Veramenta, Curić, Prokurica.	***IDPPDNZ2008
Ruralna cjelina Selaci izrazite ambijentalne vrijednosti. Crkva Sv. Spasa s grobljem, 17. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Kominata Selak, Jurković, Gluhan.	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Đurđa s grobljem, 18. st., na temeljima starije crkve, te stećci, 14.-16. st.; crkva Male Gospe; ladanjsko-gospodarski kompleks Bonda 42°33,65' N, 18°14,93' E; ladanjsko-gospodarski kompleks Natali, 16. st. (42°33,69' N, 18°14,87' E); križevi za blagoslov polja, 18. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Zbog blizine urbanog centra Cavtata u 20. st. naselje funkcionira kao predgrađe, stambena zona.	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Luke i nekropola stećaka, k.č. 41, 14./15. st.; kapela Sv. Đurđa, k.č. 33, 17. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Nikole s grobljem, 17.-18. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Dimitrija s grobljem, 11. st., predromanička crkva dograđena 17./18. st., nekropola stećaka koji se javljaju u obliku reljefno ukrašenih ploča i sanduka 14./15. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Stambeni kompleksi: Vlahusin, k.č. 45-47, 18./19. st.; Miletić, k.č. 19, 18./19. st.	***IDPPDNZ2008

11.	42°34' N / 18°19' E	K.O. DRVENIK	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 13./14. ST.	
11.	42°34' N / 18°19' E	K.O. DRVENIK	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
12.	42°33' N / 18°17' E	K.O. ČILIP	VIŠE AMBIJENTALNO POLUURBANO NASELJE, 15. ST.	
12.	42°33' N / 18°17' E	K.O. ČILIP	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona, te aerodrom.
13.	42°36' N / 18°19' E	K.O. STRAVČA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
13.	42°36' N / 18°19' E	K.O. STRAVČA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
14.	42°36' N / 18°21' E	K.O. DUBA KONAVOSKA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 15. ST.	
14.	42°36' N / 18°21' E	K.O. DUBA KONAVOSKA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
15.	42°34' N / 18°20' E	K.O. MIHANIĆI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 15. ST.	Naselje se prvi put spominje u zemljišniku Dubrovačke Republike 1423. g.
15.	42°34' N / 18°20' E	K.O. MIHANIĆI	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
16.	42°32' N / 18°19' E	K.O. KOMAJI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
17.	42°32' N / 18°19' E	K.O. KOMAJI VIGNJE	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
17.	42°32' N / 18°19' E	K.O. KOMAJI VIGNJE	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
18.	42°33' N / 18°21' E	K.O. PRIDVORJE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 14./15. ST.	Za vrijeme Dubrovačke Republike se gradi Knežev dvor i Pridvorje postaje administrativno i upravno središte Konavoske knežije.
18.	42°33' N / 18°21' E	K.O. PRIDVORJE	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
19.	42°34' N / 18°22' E	K.O. KUNA KONAVOSKA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Kuna se nalazi u kotlini na JI padini Snježnice, na 725 mnv, te s očuvanom autohtonom arhitekturom.
19.	42°34' N / 18°22' E	K.O. KUNA KONAVOSKA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
20.	42°31' N / 18°19' E	K.O. POPOVIĆI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 14. ST.	Nekropola stećaka je sadržavala 80 ploča, no danas je vidljivo svega nekoliko.
20.	42°31' N / 18°19' E	K.O. POPOVIĆI	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Naselje poznato po najvećoj koncentraciji konavoskih kominata.
21.	42°31' N / 18°21' E	K.O. RADOVČIĆI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 14./15. ST.	
21.	42°31' N / 18°21' E	K.O. RADOVČIĆI	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
22.	42°33' N / 18°22' E	K.O. LOVORNO	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 15. ST.	Naselje se prvi put spominje u zemljišniku Dubrovačke Republike 1423. g.

Crkva Sv. Martina, 14./15. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008
Naselje se razvilo oko crkve Sv. Antuna iz 15. st., kasnije župna crkva Sv. Nikole, k.č. 1, 19. st.. Ladanjsko-gospodarski kompleksi: Pozza (42°32,91' N, 18°16,95' E), 16. st., s kapelicom Navještenja, 15./16. st., k.č. 14-17; Bosdari (42°32,70' N, 18°17,71' E), 16. st., s kapelicom; Balbi (42°33,49' N, 18°17,72' E); Diklićeva taraca (42°32,63' N, 18°17,65' E), 16./17. st.; Caboga (42°32,74' N, 18°17,36' E), s kapelicom Sv. Frane, 15./16. st., k.č. 141, 142; Bona de Giovanni (42°32,70' N, 18°17,22' E); Gheltaldi (42°32,92' N, 18°16,87' E); Caboga u Miočićima, k.č. 375-378, 18. st.; stambeno-gospodarski kompleks Miljanović (42°32,67' N, 18°17,39' E); crkva Sv. Ivana Krstitelja (42°32,84' N, 18°17,39' E), s nekropolom stećaka, 15./18. st.; crkva Sv. Trojstva (42°32,81' N, 18°17,62' E), srednjovjekovna nekropola/19. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Zračna luka Čilići, 20. st.; stambena zgrada Rešetar, k.č. 438, 20. st.; zgrada Franić, k.č. 2, mjesna zajednica, 20. st.; stambene zgrade: Krilanović, k.č. 417, 19. st.; Obradović, k.č. 402, 20. st.; Bošković, k.č. 400, 19. st.; Beroje, k.č. 433, 20. st.; Carević, k.č. 439, 20. st.; Kominat: Drobac, 19. st.; Grbić, k.č. 28, 19. st.; Krilanović, 19. st.	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Đurđa (42°36,02' N, 18°18,87' E), 17./19. st.; crkva Sv. Spasa (42°35,98' N, 18°18,97' E), 17. st. sa srednjovjekovnom nekropolom stećaka.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Stambeno-gospodarski kompleks Dabo, k.č. 95, 19. st.; Komin Vukota	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Sjepana s grobljem i stećcima (42°35,96' N, 18°20,35' E), barokna crkva izgrađena na temeljima starije crkve, te srednjovjekovna nekropola.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Stambeno-gospodarski kompleksi: Vujičić, k.č. 7-9, 18./19. st. s kominatom; Bronzan, s kominatom; Banac, k.č. 60, 19. st.; Klaić; Matijašević	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Mihovila s grobljem (42°33,84' N, 18°19,28' E), k.č. 30, stećci u obliku sanduka s figuralnim motivima, 14.-15. st.; kapela Male Gospe (42°33,74' N, 18°19,09' E), k.č. 37, 17. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Galerija Mija Šiše Konavljana.	***IDPPDNZ2008
Stambeno-gospodarski kompleks Kukuljica; crkva Sv. Luke (42°32,37' N, 18°18,51' E) sa srednjovjekovnom nekropolom stećaka.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Ladanjsko-gospodarski kompleks Ragnina-Capor (42°32,04' N, 18°19,05' E), k.č. 128-130, 16./17. st.; sa kapelom Sv. Ivana; te stranj Capor kao primjer autohtonog ruralnog graditeljstva.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Kuća Hidža (42°31,91' N, 18°18,86' E) je tipičan primjer tradicionalne konavoske arhitekture; komin Matičević.	***IDPPDNZ2008
Knežev dvor (42°33,00' N, 18°20,70' E), k.č. 58, 15./17. st.; ladanjsko-gospodarski kompleksi: Orsata Bonda (42°32,02' N, 18°20,97' E); Sorgo (42°33,06' N, 18°20,91' E); M. Pozza (42°33,24' N, 18°20,73' E); N. Pozza (42°32,90' N, 18°20,77' E); franjevački samostan Sv. Vlaha sa crkvom i grobljem (42°32,94' N, 18°20,47' E), k.č. 51, 15. st.; crkva Sv. Trojstva (42°32,88' N, 18°20,40' E), k.č. 119, 15./16. st.; crkva Sv. Srđa i Baka s nekropolom stećaka (42°33,16' N, 18°20,90' E), k.č. 59, 16./18. st.; crkva Sv. Lovre (42°33,40' N, 18°20,44' E), 17. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Tome sa stećcima (42°33,46' N, 18°21,68' E), 17. st.; crkva Sv. Nikole; crkva Sv. Duha na Snježnici, na 1234 m, 16. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Stambeno-gospodarski kompleks Banović; komini Jozović, Vidak i Matičević.	***IDPPDNZ2008
Crkva Pohođenja Blažene Djevice Marije (42°31,67' N, 18°20,08' E), k.č. 1, 17. st.; crkva Sv. Đurđa s nekropolom stećaka (42°31,28' N, 18°19,63' E), srednjovjekovna, 18./19. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Stambeno-gospodarski kompleksi s kominatama: Banac (42°31,18' N, 18°19,07' E), k.č. 60, 19. st.; Klaić (42°31,29' N, 18°19,18' E), k.č. 80-84, 87-89, 18.-20. st.; Radić; Drašković, k.č. 20; Vujičić (42°31,25' N, 18°19,98' E), k.č. 7-9, 18./19. st.; Capor; Čobanković; Bronzan; kuća Smišljan, k.č. 63, 19. st.; Matijašević; crkva Sv. Marije od zdravlja (42°31,18' N, 18°19,07' E) unutar kompleksa Klaić.	***IDPPDNZ2008
Ladanjsko-gospodarski kompleksi: Cerva s kapelom Male Gospe (42°30,66' N, 18°20,99' E), k.č. 33, 34, 17./18. st.; Zamagna (42°31,01' N, 18°20,91' E); crkva Sv. Luke s grobljem (42°30,87' N, 18°21,19' E), k.č. 48, oko crkve je razasuta nekropola stećaka; crkva Sv. Nikole s grobljem (42°30,65' N, 18°20,50' E), 15./16./19. st.; crkva Sv. Tome s srednjovjekovnom nekropolom stećaka (42°31,12' N, 18°20,47' E).	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008
Ladanjsko-gospodarski kompleks Bosdari (42°32,78' N, 18°21,60' E); ruralni kompleks Groti (42°32,70' N, 18°21,56' E), k.č. 67-81, s elementima fortifikacije, 15.st.; stambeno-gospodarski kompleks Arkulin, k.č. 20-24; crkva Sv. Ilije s nekropolom stećaka (42°32,59' N, 18°21,88' E), k.č. 34, 15./17. st.; crkva Sv. Ane (42°32,73' N, 18°21,52' E), k.č. 72, 16./17. st.; crkva Velike Gospe (42°32,26' N, 18°21,98' E) sa srednjovjekovnom nekropolom.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005

22.	42°33' N / 18°22' E	K.O. LOVORNO	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
23.	42°32' N / 18°23' E	K.O. LJUTA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Naselje se prvi put spominje u zemljišniku Dubrovačke Republike 1423. g.
23.	42°32' N / 18°23' E	K.O. LJUTA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
24.	42°32' N / 18°24' E	K.O. DUNAVE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 1392. g.	Naselje se prvi put spominje u zemljišniku Dubrovačke Republike 1423. g.
24.	42°32' N / 18°24' E	K.O. DUNAVE	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
25.	42°31' N / 18°23' E	K.O. GRUDA	AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA, 18. ST.	Naselje se prvi put spominje u zemljišniku Dubrovačke Republike 1423. g.
25.	42°31' N / 18°23' E	K.O. GRUDA	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona.
26.	42°32' N / 18°24' E	K.O. ZASTOLJE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
26.	42°32' N / 18°24' E	K.O. ZASTOLJE	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
27.	42°32' N / 18°25' E	K.O. DUBRAVKA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Naselje se prvi put spominje u zemljišniku Dubrovačke Republike 1423. g.
27.	42°32' N / 18°25' E	K.O. DUBRAVKA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
28.	42°31' N / 18°26' E	K.O. VODOVAĐA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Naselje se prvi put spominje u zemljišniku Dubrovačke Republike 1423. g. Naselje Vodovađa je ime dobilo po rimskom vodovodu.
28.	42°31' N / 18°26' E	K.O. VODOVAĐA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
29.	42°31' N / 18°25' E	K.O. PALJE BRDO	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Naselje se prvi put spominje u zemljišniku Dubrovačke Republike 1423. g.
29.	42°31' N / 18°25' E	K.O. PALJE BRDO	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
30.	42°30' N / 18°23' E	K.O. POLJICE	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 14. ST.	Prvi put se spominju 1419. g. prilikom kupnje istočnog dijela Konavala od strane Dubrovačke Republike.
30.	42°30' N / 18°23' E	K.O. POLJICE	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
31.	42°30' N / 18°25' E	K.O. PLOČICE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	U doba Dubrovačke Republike to je vrlo važno naselje u kojem je smještena jedna od dvije župe (druga je bila u Cavtatu).
31.	42°30' N / 18°25' E	K.O. PLOČICE	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
32.	42°29' N / 18°25' E	K.O. MIKULIČI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Naselje se prvi put spominje u zemljišniku Dubrovačke Republike 1423. g.
32.	42°29' N / 18°25' E	K.O. MIKULIČI	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
33.	42°28' N / 18°27' E	K.O. ĐURINIČI	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Naselje se prvi put spominje u zemljišniku Dubrovačke Republike 1423. g.
33.	42°28' N / 18°27' E	K.O. ĐURINIČI	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.

	***IDPPDNZ2008
Zaštićeni sklop mlinica i stupa na rijeci Ljutoj: Birmiša, Dobrašin, Taraš, Đivanović, Đurković, Jakobović, Cucalo, Pišta. Čitav sustav (16 mlinica) je izgrađen do 1550. godine i sačuvan do danas. Crkva Sv. Ivana Krstitelja sa stećcima (42°32,07' N, 18°22,64' E), k.č. 92, 15./17./18. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008
Tvrđava Sokol (42°32,53' N, 18°24,54' E), k.č. 66, 1391., 15. st.; crkva Male Gospe, Gospa od Sokola, k.č. 67, 13./14./19. st., s nekropolom stećaka.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008
Dubrovačka je vlastela u 15. st. oko crkve Sv. Trojstva počela graditi ladajsko-gospodarske komplekse: Bona (42°32,07' N, 18°22,29' E), Pozza, Ghetaldi, Zamagna (42°31,04' N, 18°22,33' E); crkva Sv. Trojstva s grobljem (42°31,02' N, 18°22,36' E), k.č. 51, 15./19. st.; crkva Sv. Ivana Krstitelja sa stećcima (42°31,16' N, 18°21,82' E), 15. st.; crkva Sv. Spasa (42°30,96' N, 18°22,43' E), 15. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Stambeno-gospodarski kompleksi s kominatom: Bušković (42°30,86' N, 18°21,74' E), k.č. 87, 19. st.; Drašković (42°30,91' N, 18°21,60' E), k.č. 93, 19. st.; Čupić (42°30,86' N, 18°22,37' E), k.č. 41, 42, 19. st.; stambena zgrada Kostopeć, k.č. 151, 19. st.; Brajković, k.č. 176, 20. st.; kompleks Korda, 19. st.; Glavić, k.č. 85, 19. st.; Gjira, k.č. 82, 19. st.; Magud, k.č. 91, 19. st.	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Male Gospe u Crnjegovini (42°31,17' N, 18°23,88' E); crkva Sv. Velike Gospe s grobljem u Podbrajkovićima (42°32,26' N, 18°21,98' E), 15. st.; crkva Sv. Nikole u Zastolju (42°31,62' N, 18°24,00' E); crkva Sv. Roka u Dobruši (42°31,62' N, 18°24,00' E); te crkva Sv. Tome u Dobruši sa srednjovjekovnom nekropolom (42°31,62' N, 18°24,00' E)	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008
Ladanjsko-gospodarski kompleks Saraka (42°31,59' N, 18°24,93' E), 15./16. st.; crkva Sv. Barbare s nekropolom stećaka (42°32,50' N, 18°25,34' E), k.č. 172, crkva iz 19. st. građena na mjestu starije; crkva Sv. Mihovila (42°32,07' N, 18°25,59' E), 15. st.; crkva Sv. Dmitra u Pičetama (42°31,89' N, 18°25,15' E), k.č. 55, srednjovjekovna s baroknim intervencijama; crkva Sv. Križa u Pičetama (42°31,74' N, 18°24,95' E), 15./16. st., s nekropolom stećaka; župna crkva Sv. Nikole (42°32,18' N, 18°25,40' E), 17./19. st.; crkva Sv. Antuna i stambeno-gospodarski kompleksi s pojatom i gumnom u Butkovini, k.č. 119-125, k.č. 158, 17./18. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Stambeno-gospodarski kompleksi s kominatom: k.č. 2, 18./19. st.; Đuraš, k.č. 183, 18./19. st.; komini Manić, Milković, Udlović.	***IDPPDNZ2008
Stambeno-gospodarski kompleksi: Fiorović, k.č. 20-22, 57, 58, 17./18. st.; Alamat, k.č. 28, 17./18. st.; Petrović, k.č. 55, 18. st.; Ramadan, k.č. 32, 18. st.; crkva Sv. Vida s grobljem i stećcima (42°31,01' N, 18°25,27' E), k.č. 66, 16./20. st.; crkva Sv. Ivana Krstitelja s grobljem i stećcima u Vatajima (42°31,11' N, 18°25,17' E), k.č. 70, 15./16. st.; crkva Sv. Andrije u Banima (42°30,42' N, 18°25,82' E) sa srednjovjekovnom nekropolom.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Pavla s nekropolom stećaka (42°30,62' N, 18°24,23' E), k.č. 250, 8./17. st.; crkva Sv. Ivana Krstitelja u Gunjini (42°39,71' N, 18°25,71' E), 15. st.; crkva Sv. Petra s nekropolom stećaka (42°30,58' N, 18°23,51' E), 15. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Ane (42°29,60' N, 18°23,01' E) sa srednjovjekovnom nekropolom, 17./19. st.; crkva Sv. Ilije (42°29,93' N, 18°23,15' E) sa srednjovjekovnom nekropolom.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Stambeno-gospodarski kompleks Glavić (42°29,72' N, 18°22,72' E), k.č. 11, 15, 19. st.	***IDPPDNZ2008
Ladanjsko-gospodarski kompleksi: Pozza i Sorgo (42°29,65' N, 18°24,73' E); župna crkva Gospe od Karmena (prije Sv. Lazara), (42°29,65' N, 18°24,73' E), k.č. 1, 2, 15./16. st.; crkva Sv. Roka (42°29,09' N, 18°25,78' E) sa stećcima u Račevom polju, k.č. 65, 16./17. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Đurđa (42°28,91' N, 18°24,73' E) sa srednjovjekovnom nekropolom.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Križa s grobljem (42°28,14' N, 18°27,28' E) sa srednjovjekovnom nekropolom; crkva Blažene Gospe od Crna s grobljem (42°27,35' N, 18°28,12' E), k.č. 1, 17. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
	***IDPPDNZ2008

34.	42°27' N / 18°26' E	K.O. MOLUNAT	GRADITELJSKA CJELINA 15. ST.	Utvrđena cjelina iz 15. st., parcelacija u 16. st., napušteno u 17. st. Vidljivi ostaci gradskih zidina.
34.	42°27' N / 18°26' E	K.O. MOLUNAT	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Širenje stambenih zona u 20. st. uz liniju obale.
35.	42°26' N / 18°29' E	K.O. VITALJINA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA AGLOMERACIJA IZ 1322. G.	Ime je dobila po Vitoš gradu, rimskom naselju. Prije nego je postala dio Dubrovačke Republike spominje se kao zasebna župa.
35.	42°26' N / 18°29' E	K.O. VITALJINA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA _GRAD, ASTAREJA I OTOCI ŽUPA DUBROVAČKA _GRAD DUBROVNIK _OTOCI _RIJEKA DUBROVAČKA				
ŽUPA DUBROVAČKA				
1.	42°39' N / 18°09' E	K.O. BRGAT BRGAT GORNJI	VIŠA AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA	
1.	42°39' N / 18°09' E	K.O. BRGAT BRGAT GORNJI	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona.
2.	42°39' N / 18°10' E	K.O. BRGAT BRGAT DONJI	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
2.	42°39' N / 18°10' E	K.O. BRGAT BRGAT DONJI	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona.
3.	42°39' N / 18°11' E	K.O. GRBAVAC GRABAVAC	RURALNA CJELINA	
3.	42°39' N / 18°11' E	K.O. GRBAVAC GRABAVAC	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
4.	42°39' N / 18°11' E	K.O. MARTINOVIĆI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 14. ST.	
4.	42°39' N / 18°11' E	K.O. MARTINOVIĆI	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
5.	42°39' N / 18°12' E	K.O. MAKOŠE	RURALNA CJELINA	
5.	42°39' N / 18°12' E	K.O. MAKOŠE	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
6.	42°39' N / 18°12' E	K.O. BUIĆI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
6.	42°39' N / 18°12' E	K.O. BUIĆI	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
7.	42°38' N / 18°11' E	K.O. ČIBAČA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
7.	42°38' N / 18°11' E	K.O. ČIBAČA	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i shopping centra u 20. st.
8.	42°38' N / 18°11' E	K.O. ČELOPECI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 1251. G.	
8.	42°38' N / 18°11' E	K.O. ČELOPECI	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
9.	42°38' N / 18°12' E	K.O. PETRAČA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 14. ST.	
9.	42°38' N / 18°12' E	K.O. PETRAČA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.

Mjesto se razvilo na mjestu pripodne luke. Dubrovačka Republika je u 15.st. utvrdila poluotok Crna Gora za zbjeg Konavljana i napravila urbanistički plan po kojem je u 16. st. izgrađeno pomorsko mjesto. U 17. st. Molunat je napušten. Gradske zidine Molunat (42°27,22' N, 18°25,56' E); crkva Sv. Ivana Krstitelja (crkva Sv. Nikole), (42°27,15' N, 18°25,80' E), 19. st.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980
	***IDPPDNZ2008
Gradina Vitoš grad i crkva Sv. Spasa sa srednjovjekovnim grobljem (42°26,23' N, 18°29,17' E), k.č. 20, 17. st.; crkva Sv. Nikole (42°25,94' N, 18°29,06' E), k.č. 49, srednjovjekovna s baroknim i kasnijim intervencijama.	***IDPPDNZ2008 BRAUTOVIĆ, 2005
Austrougarska utvrda na Prevlaci (42°23,55' N, 18°32,00' E), k.č. 127.	***IDPPDNZ2008
Tvrđava Tumba, k.č. 457, 15. st., najranije utvrđeno naselje graničara na dubrovačkom području; crkva Sv. Ane, k.č. 3, 14.-17. st.; sanitetski objekti Lokva, k.č. 1-7, carinarnica Republike; crkva Sv. Ivana Krstitelja, k.č. 80, 14. st., na Rajčevici; crkva Sv. Barbare sa stećcima, k.č. 9-11, 14./15. st.	***IDPPDNZ2008 KD, PPUO, 2004 PLANIĆ- LONČARIĆ, 1980
Crkva Sv. Ane, k.č. 96, 20. st.	***IDPPDNZ2008
Stambeno-gospodarski kompleksi: Marinović, k.č. 1182-3, 15./16. st.	***IDPPDNZ2008 KD, PPUO, 2004
Stambeno-gospodarski kompleksi: Ljubomir, k.č. 1208-9; Nadramija, k.č. 1184-7; Zalučici, k.č. 1200-3; Medo, k.č. 1199; Krajselo, k.č. 1154-8; Knego, k.č. 1350-2; Štakule-Kolendić, k.č. 1232-43; Brgle, k.č. 1478	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008 KD, PPUO, 2004
	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Ivana Krstitelja, k.č. 96, 18. st.; crkva Velike Gospe, k.č. 1, 13./19. st.	***IDPPDNZ2008 KD, PPUO, 2004
	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Antuna, k.č. 22, 17. st.	***IDPPDNZ2008 KD, PPUO, 2004
	***IDPPDNZ2008
Ljetnikovac Sabovina s kapelom Sv. Ruse, k.č. 89, 90, 16./17. st.; gospodarstvo Sabo, 17./18. st.; crkva Sv. Đurđa sa stećcima, 14./15. st. i intervencije 19./20. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Crkva Sv. Nedjelje, k.č. 54, 20. st.; crkva Sv. Đurđa, 19./20. st.	***IDPPDNZ2008
Ladanjsko-gospodarski kompleks Zuzorić-Zuzorini dvori, k.č. 70-73, 92-93, 16./19. st.; renesansni ljetnikovac s kapelom Sv. Martina, k.č. 50, 16. st.; ostaci ljetnikovaca Zlatarić, Menčetić, k.č. 47; ljetnikovac Veseličić, k.č. 45-54, 17./18. st.; crkva Sv. Vlaha, k.č. 21, Dubac, 13. st.; crkva Sv. Stjepana, k.č. 2, Dubac, 14. st.; crkva Sv. Luke s grobljem, k.č. 78, 18. st.; crkva Sv. Mateja, k.č. 17, 14.-16. st., sa stećcima; crkva Sv. Mihajla u Žitkovićima, k.č. 55, 16./17. st.; ladanjsko-gospodarski kompleks Ranjina, Mandaljena, k.č. 91, 122-123, 16. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991 KD, PPUO, 2004
Urbana cjelina Dubac, stambeno-gospodarski kompleksi, servisna zona, shopping centar; stambeno naselje Mišić, 20. st.; crkva Sv. Nikole, k.č. 39, 19. st.; crkva Sv. Gospe od Obrane, k.č. 5, 20. st.	***IDPPDNZ2008
Renesansni ladanjsko-gospodarski kompleks Bonda, k.č. 85, 16. st.; crkva Sv. Vičenca s dominikanskim samostanom, k.č. 18, 19, 16./17. st.; gospodarski kompleks Flori-Bunić, Mandaljena, 16./17. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Most, 1873. g.; kompleks Frana Bulića, k.č. 76-82.; gospodarski kompleks Okladi-Bozdari, k.č. 8-11, Mandaljena.	***IDPPDNZ2008
Ljetnikovac Getaldić; ladanjska kuća paviljon Pavijun, 16./17. st.; kompleks Kesovija u Mandaljeni, k.č. 3, 4, 18. st.; crkva Sv. Duha; crkva Sv. Luke; župna crkva Sv. Marije Magdalene u Mandaljeni, k.č. 1, 13./18. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
	***IDPPDNZ2008

10.	42°38' N / 18°12' E	K.O. BRAŠINA BLATO	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 16. ST.	
10.	42°38' N / 18°12' E	K.O. BRAŠINA BLATO	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona.
11.	42°37' N / 18°12' E	K.O. BRAŠINA KUPARI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 13. ST.	Naselje ciglara spominje se 1299. g. (di Creppo), arheološka istraživanja 1971. g.
11.	42°37' N / 18°12' E	K.O. BRAŠINA KUPARI	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i hotelskih zona.
12.	42°37' N / 18°12' E	K.O. BRAŠINA SREBRENO	LADANJSKI OBJEKTI, 17. ST.	
12.	42°37' N / 18°12' E	K.O. BRAŠINA SREBRENO	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i hotelskih zona.
13.	42°37' N / 18°13' E	K.O. BRAŠINA MLINI	AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA	Aglomeracija Trgovište, grupa zgrada danas na magistralnoj cesti je izgubila vrijednost znatnim novim intervencijama.
13.	42°37' N / 18°13' E	K.O. ZAVRELJE MLINI	AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA	Naselje se spominje u srednjem vijeku, 1272. g., a predstavlja prostor u kojem se pri moru nalazi crkva Sancti Hylacioni.
14.	42°36' N / 18°13' E	K.O. ZAVRELJE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Smještena istočno od Vrela koje se proteže paralelno sa slojevitim padom terena.
15.	42°37' N / 18°13' E	K.O. ZAVRELJE VRELO	VISOKA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Spomenik kulture, sačuvana tri mosta iz tri perioda (Republika, Francuska, Austrija).
16.	42°37' N / 18°13' E	K.O. ZAVRELJE KOSTUR	ARHEOLOŠKI LOKALITET	
17.	42°37' N / 18°13' E	K.O. SOLINE	VISOKA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Veća aglomeracija s karakteristikom zbijenosti naselja.
17.	42°37' N / 18°13' E	K.O. SOLINE	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	
18.	42°36' N / 18°14' E	K.O. PLAT	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
18.	42°36' N / 18°14' E	K.O. PLAT	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i hotelskih zona.
GRAD DUBROVNIK				
1.	42°39' N / 18°08' E	K.O. BOSANKA BOSANKA	UTVRĐENA RURALNA CJELINA	Utvrdeno naselje iz doba Republike, međutim poljska utvrđenja do danas nisu sačuvana.
1.	42°39' N / 18°08' E	K.O. BOSANKA BOSANKA	FORTIFIKACIJSKI SUSTAV, URBANIZACIJA 20. ST.	Fortifikacijski sustav 19. st.
2.	42°39' N / 18°07' E	K.O. DUBROVNIK PLATO SRĐ	FORTIFIKACIJSKI KRAKOLIK 19. ST.	Fortifikacijski sustav 19. st.
3.	42°38' N / 18°09' E	K.O. DUBROVNIK ŽARKOVICA	FORTIFIKACIJSKI KRAKOLIK 19. ST.	Fortifikacijski sustav 19. st.
4.	42°38' N / 18°08' E	K.O. DUBROVNIK PLOČE-SV. JAKOV	URBANO PREDGRAĐE 15. ST.	Lazareti i lanjska arhitektura iz doba Republike.

Blato - cjeline iz 16. st., k.č. 122-136: gospodarski i stambeni objekt Vojvodić, stambeno-gospodarski kompleks Matičević-Salamoni, stambeni objekt Baldun, skupina objekata na sjevernoj padini brda Trapit, "Dubravica", stambeni objekt Lučić, stambeni kompleks Srijemski -Herco.	***IDPPDNZ2008 KD, PPUO, 2004
Predio Kantule: gospodarski kompleks Zec s grobljem, tri stambeno-gospodarska objekta, stambeni objekt Miletić	***IDPPDNZ2008
Ljetnikovac Bizzaro s kapelom Gospina Navještenja, Gorica, k.č. 137, 138, 16. st.; Toreta Crijevića Cerva s kapelom Velike Gospe, k.č. 116-118, 16.-18. st.; crkva Sv. Stjepana s grobljem, k.č. 106, 15., 17.-20. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Stambeni objekti: Matičević, k.č. 110, Prkut, k.č. 109, Prkut-Galjuf, k.č. 70, 71, Kulišić, k.č. 75, Bruer-Turčinović, k.č. 94-99, kuća Jelić, k.č. 97, Turčinović-Guljermović, k.č. 103, 104, Barišić, k.č. 85, Đamara, k.č. 90, 91, Dragić, k.č. 74, Galjuf, k.č. 76, 77, Galjuf 2, k.č. 72, Marega, k.č. 84, Račić, k.č. 59.	***IDPPDNZ2008
Ljetnikovac Miloslavić, k.č. 52, 18. st., s kapelicom 19./20. st.; ladanjski kompleks Madeško s kapelom Sv. Nikole, k.č. 48-50, 17. st.; kuća Kanjuo, k.č. 57, 18. st.; vila Srebrenka, k.č. 58, 18.-19. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Gospodarsko-stambeni objekt Klešković, k.č. 45, 19. st.; stambeni objekt Karlović, k.č. 52; vila Naprstek, k.č. 411, 20. st.; kapela Srca Isusovog, k.č. 163, 20. st.; crkva Sv. Ruže Limske	***IDPPDNZ2008
Ljetnikovac Gundulić-Stojković, k.č. 56, 16. st.; crkva Sv. Spasa na lokalitetu Krstac, kasnosrednjovjekovna; Trgovište-manja aglomeracija u sjevernom produženju Mlina.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991 KD, PPUO, 2004
Ljetnikovac Betera s orsanom, k.č. 85, 16. st.; stambeni kompleks i mlinica: Duper, k.č. 40, 41, 18. st.; lvelja, 18.-19. st., k.č. 10, 11; Grbić, k.č. 34, 18. st.; Đivoje; stambeni objekti Klešković, Komnenić, Glavić; crkva Sv. Ilara, k.č. 1-3, 13./15./18. st.; kapela Gospe od Rozarija, k.č. 38, 16. st. u sklopu stambenog kompleksa Duper; crkva Sv. Roka, k.č. 3, 6, 15., 19. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Položaj zaseoka je istaknut, pa se pored nalaza koji potvrđuju ranije postojanje naselja može zaključiti duga tradicija čovjekova obitavanja. Stambeni objekti Fortunatović, Turčinović, Običan, Molner; stambeno-gospodarski kompleksi: k.č. 380-385, k.č. 399-406.	***IDPPDNZ2008 KD, PPUO, 2004
Ruralna cjelina Vrelo je zbijena aglomeracija formirana neposredno uz izvor potoka, vjerojatno najstarija grupa stambenih objekata, uz sistem mlinova koji se spominju 1272. g. Ruševina Kaštio, poviše zaseoka Vrelo, k.č. 8, plemićka stambena zgrada s vidljivim obrambenim elementima.	***IDPPDNZ2008KD, PPUO, 2004
Stambeni niz od tri objekta, k.č. 89-90; objekt Dorider, Vuković, k.č. 73, crkva Sv. Mihajla, k.č. 92, 17. st.; stećci na Vidovom groblju	***IDPPDNZ2008 KD, PPUO, 2004
Ruralna cjelina pet objekata Gornje Soline: stambeni objekt s kulom Đurović, k.č. 24-28, 18. st., Mandun, k.č. 29, 19. st., Filičić; stambeni niz, k.č. 41, 18. st., crkva Sv. Nikole, k.č. 1, Donje Soline, 15. st.	***IDPPDNZ2008 KD, PPUO, 2004
Stambeno-gospodarski kompleks Božović, k.č. 2-5, Kitin, k.č. 8, Guljermović-Nikpal, k.č. 10, 11, 19./20. st.	***IDPPDNZ2008
Srednjovjekovno utvrđenje Lukovica, k.č. 23; crkva Sv. Ivana Krstitelja, k.č. 34, 14. st.; crkva Velike Gospe, k.č. 1, 2, sa stećcima, 14.-15./19. st.; crkva Sv. Duha, k.č. 30, gotičko-renesansna.	***IDPPDNZ2008 KD, PPUO, 2004
Stambeni objekti: Guriš, k.č. 31, Račić, k.č. 26, Duplica, k.č. 32, Kosović, k.č. 41, kompleks Kazilari, k.č. 21, kompleks Račić-Đurović, k.č. 10, 11, Begović-Skorić, k.č. 57-60, Begović-Guriš, k.č. 67, Budman. U 20. st. je izgrađen kompleks odmarališta Hidroelektrane, k.č. 51, 52, što je izvorno bio ladanjski kompleks Romano.	***IDPPDNZ2008
Povijesno dubrovačko trgovačko tranzitno odredište, naselje slobodnog tipa karakteristično za dubrovačku okolicu, smješteno u sredini prostrane zaravni, omeđeno fortifikacijskim jedinicama: poljska utvrđenja na platou Srđa i utvrda Tumba nad Gornjim Brgatom. Gospodarsko-ladanjski kompleks Miloslavić, k.č. 777, kompleks Ruskovina, k.č. 802, Pulitika, crkva Sv. Spasa s grobljem i stećcima, k.č. 792, 15./16. st.	***IDPPDNZ2008 ***KD, UPU BOSANKA, 2013
Streljački poligon, k.č. 764, kao dio fortifikacijskog krajolika platoa Srđ (tvrđave Imperijal, Delgorgue, Strinčjera).	***IDPPDNZ2008 ***KD, UPU BOSANKA, 2013
Tvrđava Imperijal, k.č. 2439, utvrda Strinčjera.	***IDPPDNZ2008***KD, UPU BOSANKA, 2013
Utvrda Delgorgue, k.č. 81, k.o. Gornji Brgat, k.č.zem. 1881, k.o. Dubrovnik. Dio fortifikacijskog sustava obrane Dubrovnika iz 19. st. sa Fort Imperijal, utvrda Strinčjera, Streljana Bosanka i Fort Royal na Lokrumu.	***IDPPDNZ2008
Lazareti na Pločama, k.č. 5651, 17. st., ljetnikovac dubrovačkog nadbiskupa, k.č. 4944-4952, 16. st., vila Đivović, 16. st., kompleks Doma Maslina s kapelicom, k.č. 4888, 4889, 17./18.-20. st., samosatni i crkva Sv. Jakova, k.č. 761, 13.-16. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991

4.	42°38' N / 18°08' E	K.O. DUBROVNIK PLOČE-SV. JAKOV	ŠIRENJE URBANE CJELINE 19., 20. ST.	Širenje urbanih vila u 19. i 20. st. i hotelskih i apartmanskih sadržaja, te stambenih zona u 20. st.
5.	42°39' N / 18°06' E	K.O. DUBROVNIK PILE-POSAT-GLAVICA, KONO, GORNJI KONO, BONINOVO	URBANO PREDGRAĐE 15. ST.	Ladanjska arhitektura iz doba Republike.
5.	42°39' N / 18°06' E	K.O. DUBROVNIK PILE-POSAT-GLAVICA, KONO, GORNJI KONO, BONINOVO	ŠIRENJE URBANE CJELINE 19., 20. ST.	Širenje zone stambenih vila u 19. i 20. st.
6.	42°39' N / 18°06' E	K.O. GRUŽ CENTAR GRUŽ-BATALA	URBANO PREDGRAĐE 15. ST.	Ladanjska arhitektura iz doba Republike.
6.	42°39' N / 18°06' E	K.O. GRUŽ CENTAR GRUŽ-BATALA	ŠIRENJE URBANE CJELINE 19., 20. ST.	Širenje stambenih zona i formiranje novog urbanog poslovno-upravnog centra 19. i 20. st.
7.	42°39' N / 18°05' E	K.O. GRUŽ LAPAD: MONTOVJERNA-GORICA, LAPADSKA OBALA, BABIN KUK, UVALA LAPAD	URBANO PREDGRAĐE 15. ST.	Ladanjska arhitektura iz doba Republike u zoni lapadske obale.

<p>Vila Bartunek, k.č. 2730, 20. st., hotel Excelsior, k.č. 4830, hotel Argentina, k.č. 4845, vila Orsula, k.č. 4840, vila Šeherezada, k.č. 4847, kompleks Wagner, kompleks Đivović, vila Dubrovnik, k.č. 4872, ugostiteljska škola, arh. V. Richter, umjetnička galerija (vila Banac), k.č. 719, vila Savin, vila Regenhart, k.č. 4967-4969, i druge urbane vile 19. i 20. st.; stambeni naselje Zlatni potok, 20. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>
<p>PILE: crkva Sv. Đurđa, k.č. 69, 16. st., zgrada bolnice, k.č. 9, 14. st., stambena zgrada Kirigija, k.č. 3637, 14./15. st., ljevaonica topova, k.č. 73, 16./17. st., grupa objekata Kolorina, manufaktura sukna i kože, 13.-16. st., tvrđava Lovrijenac, k.č. 2442, 11./13./16. st., ljetnikovac Ercegović (Rastić-Zamanja), k.č. 3577, 18. st., ljetnikovac Dražić s kapelicom Sv. Petra, k.č. 3583, 18. st., ljetnikovac Vidaković-De Giulli, k.č. 41, 42, 18. st., ljetnikovac Crijević-Pucić s kapelom Sv. Elizabete, k.č. 138, 139, 16. st., samostan s crkvaom Sv. Marije na Dančama, k.č. 3566-3570, 15./16. st., ljetnikovac Pucić, k.č. 291, 17./18. st., crkva Sv. Felice, k.č. 3510, 13. st., ljetnikovac Gracić, k.č. 3508-9, 18./19. st., ljetnikovac Rubrizius-Galjuf, k.č. 265-269, 18. st., župna crkva Sv. Andrije, k.č. 3527, 10.-19. st., crkva Sv. Roka, k.č. 83, 16. st. POSAT-GLAVICA: ljetnikovac Nikšić (Miletić), k.č. 3466, 17./18. st., crkva Sv. Ivana Krstitelja, k.č. 3403, 17. st., stambeni objekt Gjaja s kapelom Gospe od Svijeta, k.č. 3370-3, 18. st., crkva Sv. Katarine Sijenske, 14. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980</p>
<p>PILE: kavana Dubravka, k.č. 1, 19. st., Nautika, k.č. 71, 19. st., crkva Srca Isusova sa samostanom, k.č. 3581, 19. st., radiostanica Dubrovnik, k.č. 120, 20. st., zgrada štedionice, k.č. 3585, 20. st., Interuniverzitetski centar, k.č. 3564, 19. st., park na Posatu, poljana na Pilama, park pod Lovrijencem, park Gradac, park stare gradske bolnice, hotel Imperijal, k.č. 270-275, 19. st., pošta, k.č. 3520, 19. st., vila Sunčanica, k.č. 2616, 19. st., kuća Svilokos, k.č. 2618, 19./20. st., kuća Rusko, k.č. 186, 18./19. st., vila Radojka, k.č. 2639, vila Ucović, k.č. 2642, 3 POSAT-GLAVICA: niz stambenih vila uz Posat iz 19. st., niz stambenih vila u ulici Izvijačica, 19. st., niz stambenih objekata u ulici Srednji Kono, 18./19. st., ulica P. Budmani, ulica B. Bogišića, Bogišićev park. GORNJI KONO: niz stambenih objekata iz 18./19. st. u zoni Zagrebačka-Gornji Kono, vila Adonis, k.č. 2772, 20. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>
<p>Put Ante Starčevića: ljetnikovac Natali-Sorkočević, k.č. 204, 16./17. st. GRUŽ: kompleks ljetnikovca Majstorović-Bona, k.č. 206, 16. st., ljetnikovac Gundulić-Zago, k.č. 211, 16. st. BATALA: ljetnikovac Giorgi-Matijević s kapelicom, k.č. 213-14, 17. st., kompleks ljetnikovca Gučetić s crkvicom Sv. Foske (Gozze), k.č. 294, 15./17. st., crkva Mate Dolorosa, k.č. 337, 17. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991</p>
<p>Put Ante Starčevića: Dom narodnog zdravlja, k.č. 654, 20. st., vila Marilda, k.č. 2532, 20. st., vila Palma, k.č. 2287, 20. st., vila Šipan, k.č. 461, 20. st., vila Ružica, 20. st., vila Roma, k.č. 2294-5, 20. st., kuća Rendić-Miočević, k.č. 500, 20. st., te niz stambenih objekata iz 19./20. st., poslovno-upravni centar 20. st.: banke, sud, trgovački centri BATALA: zgrada Atlanske plovidbe, robna kuća Minčeta, niz stambenih zgrada 19. i 20. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>
<p>MONTOVJERNA-GORICA: crkva Sv. Ane, k.č. 245, 18.-20. st., crkva Sv. Vlaha, k.č. 243, 14.-20. st., crkva Gospe od Milosrđa, k.č. 236-7, srednji vijek-20. st., stambene zgrade Đivoje-Hančević, k.č. 256, i Jarak, k.č. 253, na putu Ive Vojnovića LAPADSKA OBALA: kompleks ljetnikovca Sorkočević-Sorgo, k.č. 305-7, 16. st. (HAZU), kompleks ljetnikovca Marinović-Miletić s orsanom, k.č. 312, 313, 16.-18. st., stambeni objekti: Krile, k.č. 318, 16./19. st., Antunica, k.č. 320-1, 17./18. st., stambeni niz, k.č. 783-5, 18. st., kompleks ljetnikovca Đorđić, k.č. 322-3, 16. st., kompleks ljetnikovca Pitarević-Pucić s kapelicom Sv. Dominika, k.č. 324, 327-8, 16. st., 18./19. st., kompleks Kazbek, k.č. 377, 16. st., kompleks ljetnikovca Pucić-Kosor, k.č. 378-9, 16. st., kompleks ljetnikovca Sorkočević-Jorgan, k.č. 380-2, 17. st., kompleks Zajec, k.č. 383, 16.-18. st., kompleks ljetnikovca Orsan, 16./19. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991</p>

7.	42°39' N / 18°05' E	K.O. GRUŽ LAPAD: MONTOVJERNA-GORICA, LAPADSKA OBALA, BABIN KUK, UVALA LAPAD	ŠIRENJE URBANE CJELINE 19., 20. ST.	Širenje stambenih zona i formiranje novih stambenih naselja na Montovjerna, Gorici, trgovačkog i kulturnog centra Lapada, te zona obiteljskih vila i hotelskih objekata u uvali Lapad i na Babinom kuku.
8.	42°40' N / 18°06' E	K.O. GRUŽ GRUŽ	URBANO PREDGRAĐE 15. ST.	Ladanjska arhitektura iz doba Republike, te luka i brodogradilište.
8.	42°40' N / 18°06' E	K.O. GRUŽ GRUŽ	ŠIRENJE URBANE CJELINE 19., 20. ST.	Širenje stambenih zona, te formiranje novog transportnog centra s lukom i kolodvorom, te odgovarajućim hotelskim i trgovačkim sadržajima.

RIJEKA DUBROVAČKA

1.	42°40' N / 18°06' E	K.O. SUSTJEPAN SUSTJEPAN	AMBIJENTALNA CJELINA LADANJSKA ARHITEKTURA	Zona ladanjske arhitekture iz doba Dubrovačke republike.
1.	42°40' N / 18°06' E	K.O. SUSTJEPAN SUSTJEPAN	URBANIZACIJA 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
2.	42°40' N / 18°07' E	K.O. ČAJKOVIĆI ČAJKOVIĆI	AMBIJENTALNA CJELINA	Zona ladanjske arhitekture iz doba Dubrovačke republike.
2.	42°40' N / 18°07' E	K.O. ČAJKOVIĆI ČAJKOVIĆI	URBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
3.	42°39' N / 18°09' E	K.O. ŠUMET ŠUMET	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
3.	42°39' N / 18°09' E	K.O. ŠUMET ŠUMET	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
4.	42°40' N / 18°09' E	K.O. KNEŽICA KNEŽICA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 14. ST.	Castellum-primjer utvrđenih stambeno-gospodarskih cjelina karakterističnih za ovo područje, uz granicu Astaraje, 14./15. st.
4.	42°40' N / 18°09' E	K.O. KNEŽICA KNEŽICA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
5.	42°40' N / 18°09' E	K.O. ČAJKOVICA	RURALNA CJELINA 14. ST.	
5.	42°40' N / 18°09' E	K.O. ČAJKOVICA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Stambene zone i skladišta u 20. st.
6.	42°40' N / 18°08' E	K.O. KOMOLAC KOMOLAC	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA LADANJSKA ARHITEKTURA	Zona ladanjske arhitekture iz doba Dubrovačke republike.
6.	42°40' N / 18°08' E	K.O. KOMOLAC KOMOLAC	URBANIZACIJA I ŠIRENJE 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona.
7.	42°40' N / 18°08' E	K.O. ROŽAT ROŽAT	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA LADANJSKA ARHITEKTURA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike, zona ladanjske arhitekture.

<p>MONTOVJERNA-GORICA: vila Čingrija, 20. st., te stambeno naselje Gorica, 20. st. i sportski centar Gospino polje, te hoteli Libertas-Rixus, hotel Lero, hote Bellvue, stambena naselja Montovjerna, Čokolino, Hladnica, 20. st., te niz stambenih zgrada i javnih i poslovnih sadržaja na putu Ive Vojnovića: škola, pošta, vrtić, itd.</p> <p>LAPADSKA OBALA: vila Eliza (fakultet), k.č. 309, 20. st., stambene zgrade: Mitrović, k.č. 308, 19. st., Svilokos, k.č. 311, 19. st., hotel Lapad, k.č. 757, 20. st., niz stambenih objekata Između Ribnjaka, 19. st., jedriličarsko društvo i marina Orsan, 20. st., kuća Njirić, k.č. 474, 20. st.</p> <p>BABIN KUK: austrijska tvrđava, (utvrda Gnjilište), k.č. 362, 19. st., hotelski kompleksi s centrom Babin kuk i drugim turističkim sadržajima, te širenje stambene zone 20. st., ljetnikovac Ghetaidi s kapelicom Gospe Karmelske (Solitudo), k.č. 390-2, 19. st.</p> <p>UVALA LAPAD: niz stambenih vila iz 19. i 20. st.: vila Wolf, vila Banac, vila Flora, vila Erika, vila Elita, k.č. 788,</p>	***IDPPDNZ2008
<p>Gotički ljetnikovac Pavlović, k.č. 121, ljetnikovac Natali-Sorgo, k.č. 53-55, 16. st., ljetnikovac Bobaljević-Pucić, k.č. 60-62, 17. st., ljetnikovac Vujić s kapelicom, k.č. 195, 16./17.-19. st., ljetnikovac u sklopu tvornice Radeljević, k.č. 194, 17. st., kompleks ljetnikovca Pozze-Gradi, k.č. 1352-1354, 16. st., kompleks ljetnikovca Bunić-Bona, k.č. 1341-1343, 16. st., ljetnikovac Paladina Gundulića, k.č. 179, 180, 16. st., kompleks dominikanskog samostana Sv. Križa, k.č. 822, 15., 16./17. st., ladanjski kompleks Caboga-Zec, k.č. 830, 832, 16./17. st., stambene zgrade: Račić, Šoletić, Martinović, Lonza, Lešević, Vekarić-Miš, Lukšić, Banac, 17./18. st., smještene na višim kotama, crkva Sv. Nikole od Škara, 16./17. st., crkva Sv. Anuncijate, k.č. 104, 105, 14./19. st.</p>	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
<p>Austrijska tvrđava Nuncijata iznad Kantafiga i baterija Crni Do, 19. st., kompleks Kasarna, k.č. 1486, 19. st., kompleks Duhanske stanice, k.č. 420, 432, 19. st., upravna zgrada Dubrovačkog električnog tramvaja, k.č. 492, 19./20. st., Solska baza, k.č. 834, 19. st., niz stambenih vila iz 19. i 20. st., te stambenih nizova, višestambenih naselja i nebodera iz 20. st., industrijski pogoni, 19./20. st.: Radeljević, Tup, brojni apartmanski i hotelski, te poslovni i trgovački sadržaji u 20. st.</p>	***IDPPDNZ2008

<p>Ljetnikovac Restić, k.č. 9, 11, 17. st., gotičko-renesansna kuća Kusinovo, k.č. 45, 15./16. st., kompleks Hanza, k.č. 35, 18./19. st., ljetnikovac Caboga-Kabužić, Batahovina, k.č. 67, 68, 15./6. st., ljetnikovac s kapelicom i orsanom, Batahovina, k.č. 65, 16./17. st., crkva Sv. Stjepana sa stećcima, k.č. 17, 12./15./17. st., kapelica Sv. Nikole, k.č. 67</p>	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
<p>Stambena kuća Domjan, 19./20. st., kapelica Sv. Antuna Padovanskog, 19./20. st.</p>	***IDPPDNZ2008
<p>Ljetnikovac Bozdari-Caboga-Škaplenda, k.č. 111-113, 16./17. st., crkva Sv. Petra, k.č. 102, 16. st.</p>	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
	***IDPPDNZ2008
<p>Trasa dubrovačkog vodovoda, 15. st., započinje od glavnog izvora u Šumetu pod nazivom Vrelo, na koti 109, crkva Sv. Kuzme i Damjana, k.č. 29, 14. st., crkva Sv. Trojstva, k.č. 33, kasnosrednjovjekovna, crkva Sv. Martina, ruševine, kraj 12. st., stambeno-gospodarski kompleks Stullii, k.č. 39, 40, 18. st.</p>	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
	***IDPPDNZ2008
<p>Ruralna cjelina smještena na padini brda iznad šumetske doline, sastoji se od gusto smještenih međusobno povezanih stambeno-gospodarskih sklopova: Tor, k.č. 6-12, 15.-18. st., izdvojena samostalna cjelina, mikro urbanistički sklop, utvrđena cjelina; Đorđi, k.č. 18; kompleks Pavlović, Podgaj, k.č. 49, 50, 18. st.</p>	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
	***IDPPDNZ2008
<p>Ostaci crkva Sv. Mihajla, k.č. 65-73, sa stećcima, 14. st.</p>	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
	***IDPPDNZ2008
<p>Ljetnikovac Sorkočević-Sorgo, k.č. 62-66, 16.-18. st., kuća Gundulić, k.č. 25, 15./16. st., ljetnikovac Kolić (Getaldi), k.č. 20, 21, 63, 69, 16.-20. st., ljetnikovac Pozze (Martola), k.č. 18, 116, 70, 16. st., ljetnikovac Bizzaro-Facenda, s kapelom Male Gospe, k.č. 46-50, 56, kuća s grbom Gučetića (uz ljetnikovac Bizzaro), k.č. 59, 17./18. st., ljetnikovac Kisić, k.č. 13-15, 54-55, 17./18. st., ljetnikovac Caboga (Kušt uz Pozzu), k.č. 22, 16. st., kapela Sv. Tripuna, k.č. 69, 16. st., kapela Sv. Duha s grobljem, k.č. 27, 16. st., kapela Navještelja, k.č. 1, 15. st.</p>	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
<p>Stambeni sklop Drndarski, 20. st., stambeni objekti Zec, k.č. 51, 18.-19. st., Pavlović, ostaci kovnice bakra, ACI marina Dubrovnik, 20. st.</p>	***IDPPDNZ2008
<p>Tip naselja otvorenog tipa, na blagoj padini orijentiranog na istok, izrazito zbijena aglomeracija stambenih i gospodarskih objekata. Ljetnikovac Rastić-Džonovina, k.č. 58-60, 16. st., crkva Velike Gospe s grobljem, k.č. 1, 12., 15.-19. st.</p>	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991

7.	42°40' N / 18°08' E	K.O. ROŽAT ROŽAT	URBANIZACIJA I ŠIRENJE 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona.
8.	42°41' N / 18°07' E	K.O. PRIJEVOR PRIJEVOR	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA LADANJSKA ARHITEKTURA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike, zona ladanjske arhitekture.
8.	42°41' N / 18°07' E	K.O. PRIJEVOR PRIJEVOR	URBANIZACIJA I ŠIRENJE 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
9.	42°41' N / 18°07' E	K.O. OBULJENO GORNJE OBULJENO	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA LADANJSKA ARHITEKTURA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike, zona ladanjske arhitekture.
9.	42°41' N / 18°07' E	K.O. OBULJENO GORNJE OBULJENO	URBANIZACIJA I ŠIRENJE 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona.
10.	42°41' N / 18°06' E	K.O. MOKOŠICA MOKOŠICA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA LADANJSKA ARHITEKTURA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike, zona ladanjske arhitekture.
10.	42°41' N / 18°06' E	K.O. MOKOŠICA MOKOŠICA	URBANIZACIJA I ŠIRENJE 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona.
11.	42°41' N / 18°06' E	K.O. PETROVO SELO PETROVO SELO	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
11.	42°41' N / 18°06' E	K.O. PETROVO SELO PETROVO SELO	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
OTOCI LOKRUM, DAKSA, KOLOČEP, SV. ANDRIJA, LOPUD, ŠIPAN, MLJET, LASTOVO				
OTOK LOKRUM				
1.	42°38' N / 18°07' E	K.O. DUBROVNIK, K.Z. 2245 LOKRUM	ZONA PREDGRAĐA	Lazareti svjedoče o visokoj zdravstvenoj kulturi, nedovršeni, vidljivi fragmenti.
1.	42°38' N / 18°07' E	K.O. DUBROVNIK, K.Z. 2245 LOKRUM	FORTIFIKACIJSKI PEJZAŽ SPOMENIK PRIRODE	Predstavlja specifičan primjer prirodnih i kulturnih vrijednosti.
OTOK DAKSA				
2.	42°40' N / 18°04' E	K.O. GRUŽ DAKSA		
2.	42°40' N / 18°04' E	K.O. GRUŽ DAKSA		
OTOK KOLOČEP				
3.	42°40' N / 18°01' E	K.O. KOLOČEP DONJE ČELO GORNJE ČELO	VIŠA AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA RURALNA CJELINA	Tip poluurbane, ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike, zona ladanjske arhitekture, 15, i 16. st.
3.	42°40' N / 18°01' E	K.O. KOLOČEP DONJE ČELO GORNJE ČELO	URBANIZACIJA I ŠIRENJE 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i hotelskih sadržaja 20. st..
SV. ANDRIJA				
4.	42°39' N / 18°57' E	K.O. LOPUD SV. ANDRIJA	BENEDIKTINSKI SAMOSTAN	Ostaci samostana na kojima je izgrađen svjetionik.
4.	42°39' N / 18°57' E	K.O. LOPUD SV. ANDRIJA	SVJETIONIK	

	***IDPPDNZ2008
Dva naselja: Prijedor i Dračevo selo, smještena na padini organizirano u paralelnim nizovima, kaskadno položenim, pripada zbijenom tipu sa stambenim objektima i karakterističnim kominima. Franjevački samostan i crkva Pohodenja Blažene Djevice Marije, 16. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
	***IDPPDNZ2008
Gornje Obuljeno je naselje locirano na padini iznad Nove Mokošice i pripada grupi zbijenih naselja. Ljetnikovac Klementa Gučetića-Zbutega-Lazarević, k.č. 15, 16. st., ljetnikovac s kapelom, k.č. 11-14, 16. st., ljetnikovac Zamanja, k.č. 20, 16. st., ljetnikovac Crijević, k.č. 2, 3, 16. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Naselje Nova Mokošica izgrađeno u 20. st., te širenje stambene izgradnje uz obalu.	***IDPPDNZ2008
Ljetnikovac Gučetić-Vodnica, k.č. 97-100, 16. st., ljetnikovac Pehovac, k.č. 93-96, 16./18. st., ljetnikovac Kravarović, k.č. 101, 17. st., ljetnikovac Ranjina-Zamanja-Podić, k.č. 91, 16./17. st., ljetnikovac Bunić (Bona), k.č. 103, 16. st., ljetnikovac Gradi (Gradić-Kusijanović), Gradićevo, k.č. 5, 16./17. st., ljetnikovac Bobali-Vekarić, Mirinovo, k.č. 1-3, 16. st.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Naselje Mokošica izgrađeno u 20. st. Župna crkva Sv. Spasa, 20. st.	***IDPPDNZ2008
Niz stambeno-gospodarskih kompleksa, nastali u doba Dubrovačke republike. Ostaci crkve Sv. Pankracija, srednjovjekovna.	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
Crkva Gospe od Vodica s grobljem, k.č. 21, 19. st.	***IDPPDNZ2008
Benediktinski samostan Sv. Marije, k.č. 812-816, 12., 13., 14., 15./16., 19. st., lazareti, k.č. 2243, 16. st., kapela Navještenja, k.č. 811, 15./16. st.	***IDPPDNZ2008
Austrijska tvrđava Royal, k.č. 2245, 19. st., kuća lugara, k.č. 810, 19. st., svjetionik, 19. st., Maksimilijanov ljetnikovac, 19. st., na mjestu istočnog krila samostana.	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Sabina sa samostanom, 13./14. st., kapelica Sv. Groba, 16. st., kapela Kalvarije, 16. st.	***IDPPDNZ2008
Austrijska utvrda: baterija Južna, k.č. 396, 19. st., baterija Sjeverna, k.č. 402, 19. st., svjetionik, 19. st.	***IDPPDNZ2008
DONJE ČELO je poluurbana cjelina više ambijentalne vrijednosti izgrađena oko zapadno orijentiranog zaljeva. Južni dio naselja sastoji se od niza objekata izgrađenih u obalnom pojasu koje prati objekti izgrađeni terasasto po obližnjoj padini brijega. Ljetnikovac iznad crkva Sv. Nikole, k.č. 140, 141, 16.-17. st., ljetnikovac s kapelicom u Lampričevu, k.č. 162, 15.-16. st., ljetnikovac Šoletić-Baburica s parkom, k.č. 57, 59, Knežev dvor, unutar cjeline naselja, crkva Sv. Antuna Opata, crkva Sv. Trojice, 18. st., kula, k.č. 75, 16. st., stambeno-gospodarski kompleks s kulom-Toreta, k.č. 104, 15./16. st., tvrđava Kaštio, k.č. 77 GORNJE ČELO je viša ambijentalna ruralna cjelina smještena na zapadnim terasama istočnog zaljeva. Stambeni objekti izgrađeni su tokom 16. i 17. st. sa zanimljivim prostornim rješenjima, ljetnikovac Jakšić-Svilokos, 18. st., gospodarko-stambeni kompleks Dražić, 18. st., Fantinovo (Knežev dvor), k.č. 172, 15. st., ostaci crkve Sv. Vlaha uz kuću Ranjina, ostaci crkve Sv. Roka, k.č. 1611, 17. st., crkva Sv. Spasa, k.č. 151, 17	***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991
DONJE ČELO: Baterije Babin kuk i Sv. Mihajlo, 19.st., vila Lovor, k.č. 47, vila Ruža, k.č. 288, 20. st., župna crkva Gospe od Uznesenja, te kompleks hotela Koločep s jedinicama u Gornjem i Donjem Čelu.	***IDPPDNZ2008
Benediktinski samostan sagrađen od vlasteoske obitelji Crijević, 13. st.	***IDPPDNZ2008
Svjetionik iz 19. st., tada je bila jedinstvena akcija građenja svjetionika na Jadranu koju je provela Austro-Ugarska monarhija.	***IDPPDNZ2008

OTOK LOPUD				
5.	42°41' N / 18°57' E	K.O. LOPUD	VIŠA ABIJENTALNA URBANA CJELINA	Tip urbanog naselja-grad iz doba Republike, 15./16. st.
5.	42°41' N / 18°57' E	K.O. LOPUD	ŠIRENJE URBANE CJELINE 19, 20. ST.	Širenje stambenih zona i hotelskih sadržaja 20. st..
OTOK ŠIPAN				
6.	42°43' N / 18°55' E	K.O. SUĐURAD	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA LADANJSKA ARHITEKTURA	Ladanjska arhitektura iz doba Republike.
6.	42°43' N / 18°55' E	K.O. SUĐURAD	URBANIZACIJA I ŠIRENJE 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje
7.	42°44' N / 18°52' E	K.O. ŠIPANSKA LUKA	URABANA CJELINA LADANJSKA ARHITEKTURA	Srednjovjekovno naselje iz 13. st., te ladanjska arhitektura 15. i 16. st.
7.	42°44' N / 18°52' E	K.O. ŠIPANSKA LUKA		

<p>Urbano naselje je smješteno na zapadnom djelu otoka u širokom zaljevu, planirano, otvorenog tipa. Karakter izgradnje je glavna ulica, obalni pojas i niz stambenih objekata uz more, a kacent prosotru daju dva samostana na istočnom i zapadnom dijelu naselja. Franjevački samostan i crkva Blažene Djevice Marije, k.č. 239-241, 15. st., tvrđava Gospe od Špilica, uz franjevački samostan, k.č. 244, 15. st., kompleks dominikanskog samostana s crkvom Sv. Nikole, k.č. 416, 420, 488, 15. st., niz stambenih objekata-ljetnikovaca iz 15./16. st. koji formiraju obalnu liniju, ladanjsko-gospodarski kompleks Beneša, k.č. 456-8, 16. st., palača Mayneri-Đorđić s parkom, k.č. 400-403, palača Đurđević, Giorgi, k.č. 145, 148, 150, 155, 16. st., ljetnikovac Zamanja-Pavlina, k.č. 393, 17. st., ladanjski kompleks Sabovo, k.č. 890-94, 15./16. st., Knežev dvor, k.č. 109, 15./16. st., župni dvor, ladanjsko-gospodarski kompleks Zec, k.č. 306-7, 16./19. st., crkva Sv. Križa, k.č. 8, u sklopljetnikovac Miha Pracata, samostan, crkva i kula Sv. Katarine, k.č. 274-277, 15./16. st., crkva Sv. Ilije, lokalitet Sutjonik, k.č. 438, 11. st., ruševine crkve Sv. Petra, k.č. 373, 11. st., crkva Matice Gospe</p>	<p>***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991</p>
<p>Hotel Grand, k.č. 494-5, 20. st., hotel Lafodija, 20. st., vila Vesna, k.č. 496, 20. st., spomenik Viktoru Dyku, k.č.zem. 1148, 1555, na Lunardovu, baterija Poluga, 19. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>
<p>Cjelinu naselja su definirali dvojni sklop renesansnih ljetnikovaca Skočibuha koji uza se nosi i brodogradilište, najjači privredni objekt otoka. Ladanjsko-gospodarskim kompleksima pripadaju i gospodarske zgrade, vrt i terase, kula s cisternom, a sve je opasano visokim zidom. Ostala zdanja danas prisutna nastala su u 15. i 16. st. i to kao podgrađe renesansnog ljetnikovca: kompleks ljetnikovca Tome Stjepovića Skočibuhe, s kulom i gospodarskim objektima, k.č. 251-253, 16. st., kompleks ljetnikovca Vice Stjepovića Skočibuhe, s kulom, kapelicom, paviljonom, gospodarskim objektima, kulom, mostom i utvrđenim ulazom na mjestu nekadašnjeg brodogradilišta, k.č. 254, 255, 257, 258, 16./19. st., ljetnikovac Skočibuha, k.č. 256, 16.-19./20. st., ljetnikovac kod Kaštela, ljetnikovac Getaldić, k.č. 230, 231, 16. st., niz stambeno-gospodarskih kompleksa iz 15. st., ladanjsko-gospodarski kompleks Sorkočević s kapelicom Sv. Kuzme i Damjana u polju, k.č. 133, 16. st., niz stambeno-gospodarskih kompleksa u polju, 15./16. st., tvrđava-crkva Sv. Duha, k.č. 99, 16./17. st., crkva Sv. Marije, Pakljena, k.č. 182, s predromaničkom crkvicom Sv. Mihajla, kulom i župnom crkvom Gospe</p>	<p>***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991</p>
<p>Crkva Sv. Antuna, 19. st., francuska baterija Ruda, 19. st., širenje stambeno-apartmanskih sadržaja u 20. st.</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>
<p>Nastanak Luke Šipanske je povezan s gradnjom Kneževog dvora u drugoj polovici 13. st. kao središnje uprave otoka. Srednjovjekovno naselje ima pravokutni oblik s pravilnom unutarnjom podjelom i naglašenim sjevernim rubom podignutim uz liniju glavnog otočkog puta. Veličina i oblik objekata određena je srednjovjekovnom parcelacijom stisnutih, ortogonalno slaganih građevnih čestica urbanog karaktera. U 15. i 16. st. uz sjevernu liniju obale dolazi do izgradnje ljetnikovaca i ladanjsko-gospodarskih objekata. U 17. i 18. st. manje barokne kuće su interpolirane unutar prosotra ladanjskih kompleksa. Ljetnikovac Sorkočević, k.č. 164, 165, 16. st., ljetnikovac Altesta, 16. st., Knežev dvor, k.č. 259, 216-8, 15. st., objekt Loggia, kancelarija Dubrovačke republike, 16./19. st., renesansni objekt uz loggiu, 16. st., Župni dvor s crkvom Sv. Stjepana, 16. st., ljetnikovac nepoznatog vlasnika, 16.-19. st., ljetnikovas Sorgo (Sorkočević) s kapelom Sv. Jeronima, na Glavici, k.č. 271, 272, 14./15./16. st., ladanjsko-gospodarski kompleks Sorgo-Sorkočević, k.č. 277, ladanjsko-gospodarski kompleks Aleta-Cvjetković, u Polju, k.č.279, 15.-16. st., ljetnikovac Zamanja-Gradi, Polje, k.č. 281</p>	<p>***IDPPDNZ2008 GRUJIĆ, 1991</p>
<p>Kraj 19. i početak 20. st. obilježen je gradnjom velikih zdanja od kojih se neka ističu visinom. To su tvornički objekti nastali na zapadnom rubu srednjovjekovnog naselja, te stambeni objekt Stjepović uvučen od linije obale, na trgu koji spaja srednjovjekovno i renesansno naselje. 20. st. je obilježeno gradnjom hotela u dnu uvale koje iskače iz mjerila naselja. Baterija Jakljan, 19. st., Francuska baterija Olipa, otok Olip, 19. st., svjetionik na otoku Olipu, 19. st., Austro-Ugarska</p>	<p>***IDPPDNZ2008</p>

OTOK MLJET				
1.	42°47' N / 18°22' E	K.O. GOVEĐARI GOVEĐARI	VIŠA AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA	Povijesno naselje gradsko-seoskih obilježja.
1.	42°47' N / 18°22' E	K.O. GOVEĐARI GOVEĐARI	URBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
2.	42°47' N / 18°23' E	K.O. GOVEĐARI POLAČE	VIŠA AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA	Povijesno naselje gradsko-seoskih obilježja.
2.	42°47' N / 18°23' E	K.O. GOVEĐARI POLAČE	URBANIZACIJA I ŠIRENJE 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona.
3.	42°47' N / 18°21' E	K.O. GOVEĐARI POMENA	VIŠA AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA	Povijesno naselje gradsko-seoskih obilježja.
3.	42°47' N / 18°21' E	K.O. GOVEĐARI POMENA	URBANIZACIJA I ŠIRENJE 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona.
4.	42°46' N / 18°30' E	K.O. BLATO BLATO	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Spada u grupu najstarijih sela na otoku.
4.	42°46' N / 18°30' E	K.O. BLATO BLATO	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
5.	42°45' N / 18°28' E	K.O. BLATO ROPA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA PROTOURBANIZACIJA	Selo osnovano početkom 19. st. Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda u 20. st.
6.	42°47' N / 18°28' E	K.O. BLATO KOZARICA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	19./20. st.
7.	42°44' N / 18°34' E	K.O. BABINO POLJE	VIŠA AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA	Povijesno naselje gradskog obilježja.
7.	42°44' N / 18°34' E	K.O. BABINO POLJE	URBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
8.	42°44' N / 18°36' E	K.O. SOBRA	URBANIZACIJA I ŠIRENJE 19., 20. ST.	Sobra u 20. st. postaje trajektna luka.
9.	42°44' N / 18°39' E	K.O. PROŽURA	VIŠA AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA	Povijesno naselje gradskog obilježja.
9.	42°44' N / 18°39' E	K.O. PROŽURA	URBANIZACIJA I ŠIRENJE 19., 20. ST.	Širenje na obalni pojas.
10.	42°43' N / 18°41' E	K.O. MARANOVIĆI MARANOVIĆI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 15. ST.	Povijesno naselje seoskih obilježja.
10.	42°43' N / 18°41' E	K.O. MARANOVIĆI MARANOVIĆI	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
11.	42°44' N / 18°41' E	K.O. MARANOVIĆI OKUKLJE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 15. ST.	Povijesno naselje seoskih obilježja.
11.	42°44' N / 18°41' E	K.O. MARANOVIĆI OKUKLJE	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.

Naselje zbijenog tipa smjestilo se na JI padinama brežuljka koji omeđuje razvedeno polje smješteno sjeverno od Jezera. Karakterizira ga uzdignutost i dominacija mikrolokacijom unutar vrijednog povijesnog i prirodnog prostora kao i arhitektura temeljena na tradicionalnim elementima i oblicima. Kompleks benediktinskog samostana s crkvom Sv. Marije i Gundulićevom kulom, na Jezeru, k.č. 41-46, 12. st., kameni križ s natpisom na glagoljici na Solinskim vratima.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Naselje je smješteno na sjevernoj obali otoka, u dnu razvedene i izrazito zaštićene uvle. Nastalo je uz kasnoantički kompleks i dijelom se inkorporiralo u vrijedne povijesne strukture: kasnoantička palača, dvije bazilike i kaštio. Lazareti, k.č. 37, 11. st. se naslanjaju na zid gospodarske građevine iz 5. st.	***IDPPDNZ2008
Širenje naselja duž linije obale.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Širenje naselja duž linije obale.	***IDPPDNZ2008
Naselje Blato rastresite je strukture, smješteno na sjevernom rubu Blatskog polja, orijentirano prema jugu. Pripada najstarijim naseljima na otoku. Crkva Sv. Petra i Pavla na groblju.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Naselje Ropa je smješteno na pučinskoj strani otoka, po zapadnom rubu Dogog polja, manja grupacija stambeno-gospodarskih zgrada poslagana je u nizove orijentirana u smjeru I-Z. Zgrade imaju karakterističan izričaj lokalne ruralne arhitekture.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Babino polje je rastresito naselje smješteno na sjevernom obronku iznad najvećeg mljetskog polja. Sastoji se od tri zaseoka (Zabrežje, Zadublje, Sršenovići), te tvori jedno od najstarijih naselja otoka. Od starine je bio upravno središte, a karakterizira ga čirav niz vrijednih primjeraka graditeljskog nasljeđa profane i sakralne arhitekture: Knežev dvor, 15./16. st., Stari Kaštio, 15. st., sudnica (sotnica), 14.-18. st., župna kuća i fratarska kuća iz 16. st., crkva Sv. Mihajla, k.č. 464, 9./10. st., crkva Sv. Vlaha, k.č. 120, 15. st., crkva Sv. Andrije, k.č. 38, 15./19. st., crkve Sv. Pankracija, k.č. 119, 11.-13./14. st., ostaci romaničke crkve Sv. Đurđa, 13. st., lokalitet Crikvište	***IDPPDNZ2008
Župna crkva Sv. Petra i Pavla, 20. st., crkva Sv. Spasa	***IDPPDNZ2008
Širenje stambenih i apartmanskih sadržaja u obalnom nizu u 19. i 20. st.	***IDPPDNZ2008
Naselje zbijenog tipa smješteno je na sjevernom obronku, u potpunosti zaklonjeno pogledu s mora. Karakteriziraju ga zgrade građene pod utjecajem dubrovačke urbane arhitekture. Pri dnu naselja nalazi se benediktinski samostan, a pri vrhu kula koje je služila za zbjeg stanovništvu pri čestim pljačkaškim pohodima. Crkva Sv. Trojstva s benediktinskim samostanom, 15./20. st., kula, k.č. 30, 16./17. st., crkva Sv. Martina, k.č. 1, 14./15. st., crkva Sv. Roka, srednjovjekovna/20. st.	***IDPPDNZ2008
Širenje naselja na obalni pojas-luka Ključ, te izgradnja duž linije obale.	***IDPPDNZ2008
Naselje Maranovići je rastresito i kaskadno položeno naselje, smješteno na visokoj poziciji južne padine brda, orijentirano prema manjem kraškom polju koje se nalazi podno naselja. Svoju ljetnu lučicu mještani imaju u uvali Pod Prečom. Župna crkva Sv. Antuna, 17./19. st., ostaci crkve Sv. Marije od Brda, 14./15. st., ljetnikovac Peš, 17./18., 19. st.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Naselje Okuklje je smješteno u dnu krajnje zaštićene luke. Zbog lokacije izuzetno dobrog sidrišta, u kojem su se sklanjali trgovački brodovi, često je bilo meta pljačkaških pohoda koji su rezultirali paljenjem kuća i cjelokupnog naselja. Ostaci crkve Sv. Nikole s grobljem, 13./14. st., ruševine utvrđene popvske kuće, 17. st.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008

12.	42°43' N / 18°43' E	K.O. KORITA KORITA	VIŠA AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA	Povijesno naselje gradskih obilježja.
LASTOVO				
1.	42°46' N / 18°55' E	K.O. LASTOVO LASTOVO	URBANA CJELINA	13. st. Lastovo postaje autonomna jedinica u sklopu Republike.
1.	42°46' N / 18°55' E	K.O. LASTOVO LASTOVO	URBANIZACIJA I ŠIRENJE 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona.
2.	42°45' N / 18°50' E	K.O. LASTOVO UBLE		
2.	42°45' N / 18°50' E	K.O. LASTOVO UBLE	URBANIZACIJA I ŠIRENJE 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona.
3.	42°45' N / 18°54' E	K.O. LASTOVO SKRIVENA LUKA	URBANIZACIJA I ŠIRENJE 19., 20. ST.	Stambene i apartmanske zone 19. i 20. st.
4.	42°46' N / 18°50' E	K.O. LASTOVO PASADUR	URBANIZACIJA I ŠIRENJE 19., 20. ST.	Stambene, hotelske i apartmanske zone 19. i 20. st.
DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA _DUBROVAČKO PRIMORJE				
PROSTORNI DIO DUBROVAČKOG PRIMORJA KOJE PRIPADA GRADU DUBROVNIKU				
1.	42°42' N / 18°05' E	K.O. OSOJNIK	RURALNA CJELINA 14. ST.	Ulomci stečaka uzidani u ogradni zid parcele.
1.	42°42' N / 18°05' E	K.O. OSOJNIK	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
2.	42°41' N / 18°03' E	K.O. ZATON VELIKI ZATON	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Naselje nastalo u doba Dubrovačke Republike.
2.	42°41' N / 18°03' E	K.O. ZATON VELIKI ZATON	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i hotelskih i apartmanskih smještaja.
3.	42°42' N / 18°03' E	K.O. ZATON VELIKI ZATON MALI	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
3.	42°42' N / 18°03' E	K.O. ZATON VELIKI ZATON MALI	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i hotelskih i apartmanskih smještaja.
4.	42°42' N / 18°02' E	K.O. ZATON VELIKI SOLINE	RURALNA CJELINA	Zaštićena cjelina.

Naselje Korita, zbijenog tipa, smješteno je u JZ dijelu kopnene udoline otoka, u potpunosti zaklonjeno pogledu s mora. Karakteriziraju ga primjerci profane arhitekture rađene po uzoru na gradsku, s vrtovima i šetnicama, te oploćenim ulicama. Spominje se ribarnica, a u mjestu su bile smještene i Klarise. U centru naselja se nalazi kula, a izvan njega na sjevernom obronku kaštio zbog obrane od gusara i pljačkaša. Fortifikacijsko-stambeni kompleks kula, k.č. 62, 66, 17. st., Kaštio, kod Sv. Vida, 16./17. st., gotičko-renesansna kuća Kazilari-Franić, 16. st., kuća Škapić, 17. st., crkva Gospe od Brijega, k.č. 22, 15./18. st., crkva Sv. Vida, k.č. 1, 15./19. st., crkva Sv. Ilije, k.č. 21, crkva Sv. Petra i Pavla, lokalitet Crkvine, predio Miri.	***IDPPDNZ2008
Današnja pozicija grada Lastova je nastala nakon rušenja starog grada u mjestu Ublji. Naselje se prostire na unutarnoj padini brijega Glavica i širi se prema plodnom polju, koje je sa svig strana okruženo brdašcima, te je tako postavljeno i svojedobno utvrđeno da se može braniti od eventualnih napada: tvrđava Kaštio na Glavici, k.č. 457, 15./19. st., tvrđava Forte straža (Fortica), nad Prijevorom, k.č. 102, 15. st., Knežev dvor, Luža na trgu pred župnom crkvom, k.č. 236, 18. st., Fondik, skladište žita, 17./18. st., te brojne gotičko-renesansne i barokne kuće, kula-kaštel na Sušcu, Crkva Sv. Martina na Prijevoru, k.č. 32, 14. st., crkva Sv. Jurja na Humu, k.č. 9743, 15. st., crkva Sv. Jurja na otoku Priještapu, k.č. 848, 11./17. st., bivša crkva Sv. Lucije, k.č. 26, 15./16. st., crkva Blažene Djevice Marije na Grži u Lastovu, 15. st., crkva Gospe od Polja, k.č. 28, 14.-16. st., crkva Sv. Antuna, k.č. 23, 14. st., crkva Sv. Augustina, k.č. 376, 17./18. st., crkva Sv. Ilije, k.č. 31, 17./18. st., crkva Sv. Ivana, k.č. 454, 14./15. st., crkva Sv. Luke, k.č. 832, 9. st., crkva Sv. Marka, k.č. 15, 16. st., crkva Sv. Mihaela, k.č. 788, 14./15. st., crkva Sv. Nikole, k.č. 4, 15./16. st., crkva Sv. Roka na Prevoju,	***IDPPDNZ2008
Tvrđava Kaštio, 19. st., tvrđava Straža, utvrđenja oko crkvice Sv. Vlahu, utvrda Sv. Lucija, baterije Sv. Mihajlo i Lučica, svjetionik Glavat, 19. st., svjetionik na Sušcu, 19. st. Širenje stambenih zona i apartmanskih sadržaja u 19. i 20. st.	***IDPPDNZ2008
Župna crkva Sv. Kuzme i Damjana, k.č. 236-8, 14./16. st., crkva Sv. Vlahu, 12. st., s utvrđenom kapelom Sv. Ivana, 17. st., crkva Sv. Rafaela, otok Makarac, k.č. 13065, 15./16. st.	***IDPPDNZ2008
Formiranje obalnog niza, te stambenih nizova u dnu uvale.	***IDPPDNZ2008
Izgradnja obalnog niza sa stambenim i apartmanskim sadržajima u 20. st.	***IDPPDNZ2008
Izgradnja obalnog niza sa stambenim, apartmanskim i hotelskim sadržajima u 20. st.	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Đurđa sa stećcima. Današnja crkva je podignuta 1925., na mjestu ranije crkve istog titulara, a arhivski izvori je spominju u 14. st. Uokolo crkve je bilo srednjovjekovno groblje od kojeg su sačuvani djelovi nadgrobnih ploča i ulomci stećaka. Crkva Blažene Djevice Marije od Milosrđa, k.č. 122, 17./18. st., crkva Sv. Ilije, k.č. 255	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008
Naselje otvorenog tipa smješteno u većoj od dvije uvale istoimenog zaljeva. Orijentirano u smjeru istok, karakterom izgradnje u vidu niza većih pojedinačnih građevina na obali sa bogatstvom raslinja. Ljetnikovac Puljizević (k.č. 28, 29, 30, 31), 16. st.; kuća Fiorenini, 15.-16. st.; kuća Feri (k.č. 22), 17. st.; kuća Bassegli-Gozze (k.č. 76, 77, 78), 16. st.; ljetnikovac Saracca (k.č. 82, 83), 16. st.; kuća Lonza, 16. st.; crkva Sv. Stjepana, k.č. 23, 15.-16. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006 GRUJIĆ, 1991
Apartmani Žanetić, Šutalo...	***IDPPDNZ2008
Tip ruralne cjeline više ambijentalne vrijednosti u manjoj od dvije uvale istoimenog zaljeva, orijentirano prema SI, s nizom manjih pojedinačnih objekata sagrađenih uz obalu. Ljetnikovac Zamanja (k.č. 146/7, 8, 9), 16. st.; ljetnikovac Natali (Pozza-Sorkočević), k.č. 185, 16. st.; crkva Sv. Antuna, k.č. 132, barok; crkva Male Gospe, k.č. 149, kasnosrednjovjekovna.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006 GRUJIĆ, 1991
Apartmani Njirić, Moretić... Sklop mlinova na lokalitetu Vrela, k.č. 177, 178, 313, 19. st.; vila Svid-Saracca, k.č. 320, 20. st.; ljetnikovac Lučić-Maškarić, k.č. 143, 18./19. st.	***IDPPDNZ2008
Ljetnikovac Gundulić (Sorgo-Pozze), k.č. 125, 126, 15.-16. st.; ljetnikovac Budmani (k.č. 101-103), 16. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006 GRUJIĆ, 1991

4.	42°42' N / 18°02' E	K.O. ZATON VELIKI SOLINE	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i hotelskih i apartmanskih smještaja.
5.	42°41' N / 18°03' E	K.O. ZATON VELIKI ŠTIKOVICA	LJETNIKOVCI 16. ST.	
5.	42°41' N / 18°03' E	K.O. ZATON VELIKI ŠTIKOVICA	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i hotelskih i apartmanskih smještaja.
6.	42°41' N / 18°04' E	K.O. ZATON VELIKI VRBICA	LJETNIKOVAC	Devastiran prežbukavanjem.
6.	42°41' N / 18°04' E	K.O. ZATON VELIKI VRBICA	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i hotelskih i apartmanskih smještaja.
7.	42°40' N / 18°05' E	K.O. ZATON VELIKI LOZICA		
7.	42°40' N / 18°05' E	K.O. ZATON VELIKI LOZICA	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i apartmanskih smještaja.
8.	42°41' N / 18°05' E	K.O. ZATON VELIKI LOZICA		Ruševine crkava izdvojene iz naselja.
9.	42°41' N / 18°05' E	K.O. ZATON VELIKI POBREŽJE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
9.	42°41' N / 18°05' E	K.O. ZATON VELIKI POBREŽJE	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
10.	42°42' N / 18°01' E	K.O. ORAŠAC ORAŠAC	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
10.	42°42' N / 18°01' E	K.O. ORAŠAC ORAŠAC	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i hotelskih i apartmanskih smještaja.
11.	42°43' N / 17°54' E	K.O. TRSTENO	VIŠE AMBIJENTALNO POLUURBANO NASELJE	
11.	42°43' N / 17°54' E	K.O. TRSTENO	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i apartmanskih smještaja.
12.	42°44' N / 17°58' E	K.O. BRSEČINE	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Gospodarski kompleks Brdari izrazite je spomeničke vrijednosti.
12.	42°44' N / 17°58' E	K.O. BRSEČINE	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i apartmanskih smještaja.
13.	42°43' N / 18°02' E	K.O. LJUBAČ	RURALNA CJELINA 15. ST.	Izrazita vrijednost makroprostora.
13.	42°43' N / 18°02' E	K.O. LJUBAČ	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
14.	42°44' N / 18°01' E	K.O. GROMAČA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
14.	42°44' N / 18°01' E	K.O. GROMAČA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.

	***IDPPDNZ2008
Ljetnikovac na Barbarovu (k.č. 209-215), 16. st.; ljetnikovac Hida, 16. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006 GRUJIĆ, 1991
Apartmani Miloš...	***IDPPDNZ2008
Biskupski ljetnikovac sa kapelom (k.č. 131-134), 17. st., smješten južno od uvale u Vrbici na strmom terasastom terenu. Kompleks se sastoji od kuće, gospodarskih zgrada i kapelice unutar visokog kamenog zida. Crkva Gospe Velike s grobljem, k.č. 235, kasnosrednjovjekovna.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006 GRUJIĆ, 1991
	***IDPPDNZ2008
Stambeni objekt Oreb-Puljizević, 16. st.; ruševine stambene zgrade s cisternama (građevina fortifikacijskog karaktera), k.č. 268, 269, 15.-16. st.; ljetnikovac nepoznatog vlasnika, k.č. 275-277, 16./18. st.; objekt Tri sestre, k.č. 228, 230, 17./18. st.; crkva Gospe Velike-ruševina.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006 GRUJIĆ, 1991
Baterija, austrijsko utvrđenje, prva polovica 19. st.	***IDPPDNZ2008
Ruševina crkve Sv. Trojice, srednjovjekovne; crkva Marijinog Navještenja, k.č. 282, 15./16. st., izdvojene nad naseljem.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008
Kula Đanovića sa kapelicom-Savonara, k.č. 104-108, 15.-16. st.; kuća Moretić, 16. st.; ljetnikovac Natali-Katić; stambeno-gospodarski kompleks Dobrojević, k.č. 209, 18. st.; stambeno-gospodarski kompleks Mozara, k.č. 212, 18. st.; ljetnikovac Arapovo-Soderini, k.č. 218, 15.-16. st.; ladanjsko gospodarski kompleks Marteletti, k.č. 217, 17./18. st.; kapela Sv. Ivana Krstitelja, 16. st.; crkva Sv. Roka, k.č. 23, 17. st.; crkva Sv. Đurđa s grobljem i stećcima, k.č. 1, 2, 15.-16. st.; crkva Sv. Nikole Putnika, k.č. 1323-1325, 15./16. st.; crkva Gospe od Snijega, k.č. 277, barok; crkva Gospe od Pohođenja, k.č. 75, 76, 16./20. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006 GRUJIĆ, 1991
Hoteli Radisson SAS, apartmansko naselje Vrtovi sunca.	***IDPPDNZ2008
Ljetnikovac Gučetić-Gozze u parku Arboretum sa kapelom Sv. Jeronima, k.č. 14-20, 16. st. (1502.- renesansni stil); ljetnikovac SZ od Arboretuma, 16. st.; ljetnikovac Gradić-Rastić-Benešić, k.č. 40/1-4, 16. st.; ljetnikovac Vučetić, 16. st.; crkva Sv. Vida i Modesta sa stećcima, k.č. 41-43, 15.-17. st.; crkva Gospe od snijega, k.č. 46, 16. st.; crkva Sv. Mihajla, k.č. 4, 17. st.; crkva Gospe od navještenja; crkva Sv. Roka, kasno srednjovjekovna; kapela Sv. Nikole, k.č. 112, kasni srednji vijek, arboretum, hortikulturni spomenik, 15.-18. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006 GRUJIĆ, 1991
	***IDPPDNZ2008
Brdari-su lijep primjer planiranog zaselka kasnobaroknog razdoblja, razvijena linija paralelna je s obalom, a u kompoziciji cjeline istaknuta je središnja os; ljetnikovac (gornji) Zuzorić-Bizzaro-Ohmučević sa kapelom Sv. Ane, k.č. 40, 46, 49, 16./17. kapela /18. st. nadogradnja; ljetnikovac (donji) Zuzorić-Bizzaro, k.č. 33/1, 2, 37, 16./prigradnje 17./18. st.; stambeno gospodarski kompleks Đivović, k.č. 128-133, 17./18. st.; crkva Sv. Đurđa, k.č. 59; crkva Sv. Spasa, k.č. 196	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006 GRUJIĆ, 1991
	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Đurđa s grobljem, k.č. 21, kasnosrednjovjekovne provenijencije, spomenička vrijednost.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008
Župna crkva Male Gospe s grobljem, k.č. 59, sa stećcima iz 14.-15. st., kasnosrednjovjekovna s naknadnom barokizacijom 17./18. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008

15.	42°44' N / 18°00' E	K.O. KLIŠEVO	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Srednji vijek, ambijentalna vrijednost.
15.	42°44' N / 18°00' E	K.O. KLIŠEVO	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
16.	42°44' N / 17°59' E	K.O. MRČEVO	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
16.	42°44' N / 17°59' E	K.O. MRČEVO	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
17.	42°45' N / 17°58' E	K.O. MRAVINJAC	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
17.	42°45' N / 17°58' E	K.O. MRAVINJAC	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
18.	42°46' N / 17°57' E	K.O. MRAVINJAC RIBICA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
18.	42°46' N / 17°57' E	K.O. MRAVINJAC RIBICA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
19.	42°45' N / 17°57' E	K.O. DUBRAVICA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
19.	42°45' N / 17°57' E	K.O. DUBRAVICA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
DUBROVAČKO PRIMORJE				
20.	42°46' N / 17°55' E	K.O. MAJKOVI GORNJI MAJKOVI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
20.	42°46' N / 17°55' E	K.O. MAJKOVI GORNJI MAJKOVI	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
21.	42°46' N / 17°55' E	K.O. MAJKOVI DONJI MAJKOVI	NASELJE	
21.	42°46' N / 17°55' E	K.O. MAJKOVI DONJI MAJKOVI	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
22.	42°47' N / 17°54' E	K.O. SLANO SLANO	VIŠE AMBIJENTALNO POLUURBANO NASELJE	Izvrstan geografski položaj osigurava naseljenost od prapovijesti do danas.
22.	42°47' N / 17°54' E	K.O. SLANO SLANO	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona, apartmanskih smještaja i hotelskih zona.
23.	42°47' N / 17°54' E	K.O. SLANO BANJA	NASELJE	
23.	42°47' N / 17°54' E	K.O. SLANO BANJA	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i apartmanskih smještaja.
24.	42°47' N / 17°53' E	K.O. SLANO GRGURIĆI	VIŠE AMBIJENTALNO RURALNO NASELJE	
24.	42°47' N / 17°53' E	K.O. SLANO GRGURIĆI	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona, apartmanskih smještaja i hotelskih zona.
25.	42°47' N / 17°52' E	K.O. SLANO SLAĐENOVIĆI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Ratna oštećenja i potresi izazvali su sveukupna oštećenja.
25.	42°47' N / 17°52' E	K.O. SLANO SLAĐENOVIĆI	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i apartmanskih smještaja.
26.	42°47' N / 17°52' E	K.O. KRUĆICA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	

Ostaci ljetnikovca Gundulić, SI od naselja, ladanjsko-gospodarski objekt iz doba Republike; crkva Sv. Mihajla s grobljem (stećci iz 16. st.), barok.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Šimuna Jude i stećci, 18. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Ivana Krstitelja i stećci; crkva Sv. Nikole, kasni srednji vijek.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Stjepana, k.č. 116.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Ivana Krstitelja, k.č. 1, kasnosrednjovjekovna, spomenička vrijednost	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008
Niz ambijentalnih ruralnih cjelina: Gornji Majkovi, Rajkovići, Drvenik, Kovačići, Prljevići, Prodanići, Rožetići. Crkva Sv. Stjepana, Prodanići, k.č. 11, 12, 14.-18. st.; crkva Sv. Frana, Prljevići.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008
Niz ambijentalnih ruralnih cjelina: Donji Majkovi, Grbljava, Kutnja ljut Sjekavice, Podosojnik. Crkva Sv. Nikole, Donji Majkovi; crkva Sv. Trojstva i stećci (14.-16. st.), k.č. 187, Donji Majkovi; crkva Sv. Petra, k.č. 26/1, Grbljava; crkva Sv. Frana s grobljem, k.č. 27, 16.-17. st.; crkva Sv. Liberan, Kutnja ljut, 1905.; crkva Sv. Ilije, Podosojnik.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008
Slanska draga je jedna od najstarijih ljudskih obitavališta ovog kraja, Dubrovačkoj Republici pripada 1399. g. kada je osnovana knežija, te sagrađen knežev dvor, te ostali objekti: Knežev dvor, k.č. 181, 182, 15.-16. st.; ljetnikovac Ohmučević (Bizzaro, Puljizević, Haller), k.č. 198, 199, 16. st./dogradnje 17. i 19. st.; kompleks Mlinica, k.č. 142, 143; kompleks pod magistralom, k.č. 135-140; i drugi stambeni kompleksi; franjevački samostan Sv. Jerolima, k.č. 189-192, 1399. g./dogradnje 15. i 16. st., uz ranokršćanski sakralni kompleks iz 5. st.; crkva Sv. Vlaha sa župnom kućom, k.č. 195-197, 1758. g., barokni stil; kapela Sv. Ilije; Gospa od Karmena s grobljem, radionica stećaka na Kovačevom brijegu iz 14. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006 GRUJIĆ, 1991
Stambeno-gospodarski kompleksi iz 19. st., te širenje naselja i urbanizacija u 20. st.	***IDPPDNZ2008
Gotička kuća Bešlagić-Puljizević, k.č. 210-213; kompleks Kraljić; ostaci crkve i samostana; crkva Sv. Petra, k.č. 216, 16.-17. st.; ostaci crkva Sv. Petra i Pavla, k.č. 227, 15. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Stambeno-gospodarski kompleksi iz 19. st., te širenje apartmanskih smještaja u 20. st.; crkva Navještenja, k.č. 229, 19.-20. st.	***IDPPDNZ2008
Naselje je dobilo naziv po plemićkoj obitelji Grgurić-Ohmučević, tu je bilo brodogradilište. Ljetnikovac Saraca, 16. st.; ruševine ljetnikovca nepoznatog vlasnika; stambeno-gospodarski kompleks Jerković, k.č. 61, 62; crkva Sv. Roka, k.č. 39, 16./17. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Stambeno-gospodarski kompleksi iz 19. st., te širenje naselja i urbanizacija u 20. st.	***IDPPDNZ2008
Jedinstvena cjelina sa visokim oznakama aglomeracije zatvorenog tipa. U ovom neselju, inače udaljenom od obale, živili su bogatiji pomorci: crkva Sv. Ivana na moru, k.č. 96, 16. st., sa rustičnim križevima u tradiciji stećaka.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Stambeno-gospodarski kompleksi iz 19. st., te širenje apartmanskih smještaja u 20. st.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1996

26.	42°47' N / 17°52' E	K.O. KRUČICA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
27.	42°48' N / 17°52' E	K.O. BANIČI GORNJE SELO	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Vrijedan ruralni sklop s glavinom zgrada raspoređenih longitudinalno.
27.	42°48' N / 17°52' E	K.O. BANIČI GORNJE SELO	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
28.	42°48' N / 17°52' E	K.O. BANIČI DONJE SELO	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
28.	42°48' N / 17°52' E	K.O. BANIČI DONJE SELO	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i apartmanskijh smještaja.
29.	42°49' N / 17°52' E	K.O. TRNOVA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
29.	42°49' N / 17°52' E	K.O. TRNOVA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
30.	42°49' N / 17°52' E	K.O. MRAVINCA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Naselje Mravnica se spominje u 15. st. kada tu žive 24 obitelji.
30.	42°49' N / 17°52' E	K.O. MRAVINCA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
31.	42°50' N / 17°51' E	K.O. PODGORA PODGORA	NASELJE	Toponim Miholji krst upućuje na mogućnost ranije sakralne građevine.
31.	42°50' N / 17°51' E	K.O. PODGORA PODGORA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
32.	42°50' N / 17°50' E	K.O. PODIMOĆ PODIMOĆ	NASELJE	Crkva je teško stradala u ratu i potresu.
32.	42°50' N / 17°50' E	K.O. PODIMOĆ PODIMOĆ	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
33.	42°49' N / 17°48' E	K.O. DOLI DOLI	NASELJE	
33.	42°49' N / 17°48' E	K.O. DOLI DOLI	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
34.	42°49' N / 17°47' E	K.O. DOLI ĐONTA DOLI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
34.	42°49' N / 17°47' E	K.O. DOLI ĐONTA DOLI	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i apartmanskijh smještaja.
35.	42°51' N / 17°49' E	K.O. LISAC LISAC	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Stećci u obliku ploča i fragmenata ploča, te u obliku križeva.
35.	42°51' N / 17°49' E	K.O. LISAC LISAC	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
36.	42°51' N / 17°50' E	K.O. LISAC KOTEZI	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Specifičnost su ostaci dviju kuća-kula, te dijelovi ogradnog obrambenog zida.
36.	42°51' N / 17°50' E	K.O. LISAC KOTEZI	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
37.	42°51' N / 17°51' E	K.O. ČEPIKUĆE ČEPIKUĆE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Rijetki ruralni kompleks sa karakteristikama obrambenih elemenata grupiran oko unutranjeg dvorišta.
37.	42°51' N / 17°51' E	K.O. ČEPIKUĆE ČEPIKUĆE	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
38.	42°52' N / 17°49' E	K.O. TOČIONIK TOČIONIK	NASELJE	Ostaci crkve Sv. Đurđa.
38.	42°52' N / 17°49' E	K.O. TOČIONIK TOČIONIK	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.

Crkva Svih Svetih s grobljem, 19.-20. st.; stambeni kompleks Gjenero, 18./19. st.	***IDPPDNZ2008
Banići, Gornje selo je manja ruralna aglomeracija (ukupno 16 objekata) na SI strani zaravni, k.č. 3-14. Sastavljena je od 8 vlasničkih jedinica sa stambenim i gospodarskim zgradama, te ograđenim dvorištem. Na SZ strani, na višim kotama terena, smještene su pojate i gumna. Crkva Sv. Magdalene, k.č. 1, 2, 17.-19. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008
Stambeno-gospodarski kompleks Kola, k.č. 22-28, 18.-19. st. čini skupina manjih stambenih i gospodarskih zgrada raspoređenih uz glavnu stambenu zgradu.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Ivana Krstitelja, k.č. 109, 18. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008
Crkva Male Gospe s grobljem, k.č. 101, 18. st. s rustičnim križevima u tradiciji stećaka.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Ruralni kompleks Mozara, k.č. 12-22, 19. st., je ruralna graditeljska cjelina oblika nepravilnog niza, koji se sastoji od 9 stambenih kuća s gospodarskim zgradama ograđenim kamenim zidom unutar parcela obradive zemlje, pašnjaka i polja, s izrazitim estetskim odlikama svog oblikovanja i povezivanja s krajolikom.	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Križ s grobljem, 19. st., lokalitet Miholji krst, k.č. 113, kraj crkve su stećci.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Stambeni kompleks Knežić, 19. st.	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Ane sa stećcima, k.č. 43, 16./18. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Crkva Sv. Ivana Krstitelja, 20. st., Smokvina.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008
Ruralno naselje iz 15.-16. st. (Kobile, Konjusi, Zabraže), gospodarski kompleks Milić, lokalitet Grgovići, k.č. 107, 109, 16. st., mlinica 16.-17. st. Kompleks zatvorenog tipa, značajan po dvostrukoj namjeni, obrambenoj i stambenoj-kula je karakterističan primjer obrambene arhitekture iz 16. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008
Ruralna je cjelina 14. st.: stambeno-gospodarski kompleks Karlić-Rabađija, lokalitet Gornje selo, k.č. 91, 19. st.; kompleks gospodarskih zgrada (pojata s gumnima), Gornje selo; sepulkralni kompleks Gospa od Rozarija i Svi Sveti, k.č. 3, 4, Gospa od Rozarija, 1611. g., crkva Svi Svetih s nekropolom, 16. st., uz crkvu stećci 14.-16. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Stambeno-gospodarski kompleks Karlić-Rabađija, k.č. 91, 19. st.; kompleks gospodarskih zgrada, skupina od 6 objekata koncentriranih oko tri gumna.	***IDPPDNZ2008
Ruralna cjelina Kotezi (kompleks Talija), k.č. 17-24, 18./19. st., to je kompleks napuštenih gospodarskih i stambenih zgrada aglomeriranih u kompaktnu i izdvojenu cjelinu (11 objekata).	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008
Ruralnu cjelinu čine tri zaseoka: Čukove ljuti, Radnići i Gnjilavci: stambeno-gospodarski kompleks Kula Andrijašević, Čukove ljuti, k.č. 56-62, 17./18. st., čini grupu stambenih (četiri) i gospodarskih zgrada aglomeriranih oko središnje zgrade-kule; stambeno-gospodarski kompleks Kula Pasarić-Kriste, k.č. 113-121, 17. st., kula ima tri kata okružena prizemnim stambeno-gospodarskim objektima; crkva Sv. Martina s nekropolom stećaka, k.č. 128, 14.-16. st.; crkva Sv. Roko, lokalitet Gradac, k.č. 32, 17. st.; ostaci crkva Sv. Ilije, brdo Libobuje, k.č. 94, 18. st.; nekropola stećaka Novakovo greblje neposredno uz kolni put.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Stambeno-gospodarski kompleks Goga, k.č. 38, 19. st.; kompleks gospodarskih zgrada Hrdalo, k.č. 41-45, 19. st.	***IDPPDNZ2008
Župna crkva Sv. Đurđa sa stećcima, ostaci sakralnog objekta ukazuju na raniju srednjovjekovnu gradnju.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Crkva Sv. Kuzme i Damjana, 20. st.	***IDPPDNZ2008

39.	42°54' N / 17°51' E	K.O. TRNOVICA TRNOVICA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Steći u obliku ploča, te rustični križevi u tradiciji stećaka.
39.	42°54' N / 17°51' E	K.O. TRNOVICA TRNOVICA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
40.	42°51' N / 17°48' E	K.O. VIŠOČANI VIŠOČANI, GORNJE SELO	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 14. ST.	Crkva je oštećena u potresu.
40.	42°51' N / 17°48' E	K.O. VIŠOČANI VIŠOČANI, GORNJE SELO	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
41.	42°52' N / 17°47' E	K.O. SMOKOVLJANI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 14. ST.	Brojni objekti su stradali u potresu.
41.	42°52' N / 17°47' E	K.O. SMOKOVLJANI	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
42.	42°53' N / 17°45' E	K.O. OŠLJE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Ostaci osmerolisne crkve locirani su na padini brda sjeverno od sela.
42.	42°53' N / 17°45' E	K.O. OŠLJE	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
43.	42°54' N / 17°44' E	K.O. STUPA STUPA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
43.	42°54' N / 17°44' E	K.O. STUPA STUPA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
44.	42°54' N / 17°42' E	K.O. ŠTEDRICA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Crkva je smještena izdvojeno, sjeverno od naselja.
44.	42°54' N / 17°42' E	K.O. ŠTEDRICA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
45.	42°55' N / 17°43' E	K.O. TOPOLO	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Steći se javljaju u obliku sanduka, sarkofaga i ploča sa figuralnim i biljnim ornamentima, te arkadama.
45.	42°55' N / 17°43' E	K.O. TOPOLO	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
46.	42°55' N / 17°42' E	K.O. IMOTICA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Graničnik, k.z. 863, kamen monolit, granična oznaka teritorija Du. Rep.
46.	42°55' N / 17°42' E	K.O. IMOTICA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA_POLUOTOK PELJEŠAC				
OPĆINA STON_SREDIŠTE STON				
1.	42°50' N / 17°42' E	K.O. STON STON	URBANA CJELINA SREDNJI VIJEK, 14. ST.	Sačuvani i recentno obnovljeni fortifikacijski sustav sastavljen od kula i zidina, stambeni blokovi i dalje u funkciji, te kompleks solana sa kontinuiranom proizvodnjom od 15.-20. st.
1.	42°50' N / 17°42' E	K.O. STON STON	ŠIRENJE URBANE CJELINE 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona.

Crkva Sv. Nikole, k.č. 12, izvorno srednjovjekovna s preinakama u baroku; crkva Sv. Ivana sa stećcima, k.č. 92, 17./18. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Komin Grošeta, k.č. 57, 19. st.	***IDPPDNZ2008
Kompleks gospodarskih objekata (pojata s gumnima) Vojvoda, k.č. 83, 84, 88, u Gornjem Selu, te stambene zgarde s kominom/gumnom (Lobaš-Vojvoda, Lujo, Dender); crkva Sv. Ivana Krstitelja, k.č. 89, 90, sa stećcima, a na istom lokalitetu je i ruševina crkve Sv. Ilije; grob obitelji Đonović sa kapelom.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Kompleks stambenih zgrada i gospodarskih objekata (pojata s gumnima) iz 19. st.	***IDPPDNZ2008
Župna crkva Sv. Vida i Modesta sa grobljem i stećcima (župna kuća), k.č. 101, 102, 14. st. (18./19. st.); nekropola stećaka Vlaško groblje; stambeno-gospodarski kompleks Vlahović u Tunjici, k.č. 12, 13, 19. st.; stambeni objekt Mordin, k.č. 123, 124, 19. st.; gospodarski objekt Slade u Zabrežu; stambeni kompleks Lepeš-Grljević u Mjenovićima, te Župna kuća s ugrađenim stećcima.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008
Stambeno-gospodarsku kompleks Šotrić, k.č. 89 i stambena zgrada s kominom, zaselak Živanovići; stambena zgrada s kominom, k.č. 40, te mlinica i pojata u zaselku Gorica; stambeni objekt Kunić, Betondić, te mlinica i pojata Cvjetković; Rotonda (ostaci predromaničke crkve) na brdu Utrka, k.č. 123, 8.-11. st.; crkva Sv. Petra i Pavla i nekropola stećaka, k.č. 122, 14.-18. st.; crkva Sv. Roka, 18.-19. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Stambeno-gospodarski kompleksi: Šotrić, k.č. 89, 19. st., Beatovići, k.č. 40, Kunić, Betondić; mlinica i pojata Cvjetanović, k.č. 296, Cvjetković	***IDPPDNZ2008
Crkva Gospe od Rozarija i stećci, te nekropola stećaka u uvali Bistrina, k.č. 13-15, 14. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Tvrđava Bistrina	***IDPPDNZ2008
Stambena zgrada-kula Lučić, te Vatovića kula; stambena zgrada Miljević; komin i konoba Vojvode Pera; crkva Sv. Trojstva s grobljem, k.č. 164, 17.-19. st., srednjovjekovne provenijencije s naknadnom barokizacijom i recentnim popravcima.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008
Stambeno-gospodarski kompleks Konsuo, k.č. 44-48, 19. st., Butigan, k.č. 25-32, Cvjetković, Nenada, Bijač; stambeni objekt Bragulin, Điković, Bazdan; crkva Sv. Luja i stećci, k.č. 224, 14.-16. st.; crkva Male Gospe i nekropola stećaka, k.č. 110, 14.-16./17. st.; crkva Sv. Stjepana, k.č. 1, 18.-19. st.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
Župni ured, stambeno-gospodarski kompleksi 19. st.	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Ane s grobljem, k.č. 1, barokne provenijencije s recentnim preinakama; crkva Sv. Mihajla sa stećcima, k.č. 71, izdvojena od naselja; crkva Sv. Stjepana.	***IDPPDNZ2008 ***PPUO, KD 2006
	***IDPPDNZ2008
Urbana cjelina s gradskim zidinama. Urbanu cjelinu sačinjavaju stambeni blokovi I-XIX (14. st.), te objekti gradske uprave: Knežev dvor, k.č. 400, 15./16. st., Biskupska palača, k.č. 32, 16. st., fortifikacijski objekti: Glavna straža, k.č. 405, 15. st., tvrđava Torjun i Kula od sata, 15. st., Kula nad vodom, 1357. g., Kula Barabanata, 1349. g., Podzvizd, k.č. 206, Minčeta, 15. st., Arcimon, k.č. 209, 16. st., Veliki Kaštio, k.č. 406, 14./15. st., Stoviš, k.č. 200, 15. st.; sakralni objekti: crkva Sv. Vlaha, k.č. 404, 14./19. st., crkva Sv. Liberana, k.č. 362, 17. st., kompleks Franjevačkog samostana i crkva Sv. Nikole, k.č. 211, 14./15. st. Objekti izdvojeno od grada: crkva Gospe od Zamirja, k.č. 1, 15.-18. st., crkve u Stonskom polju: crkva Sv. Mihajla, k.č. 39, 9.-12. st., crkva Sv. Trojice, k.č. 37, crkva Gospe od Lužina, k.č. 6, 12./16./19. st., crkva Sv. Jerolima, k.č. 55, crkva Sv. Andrije, k.č. 54, 15. st., crkva Sv. Ivana Krstitelja, k.č. 52, 13./14. st., crkva Sv. Matije, 16.-18. st., crkva Gospe od Navještenja, k.č. 56, 57, 16.-19. st., kompleks samostana Sv. Kuzme i Damjana, k.č. 35, 16.-17. st., ruševine crkava: gotička crkva Sv. Srđa, k.č. 24, 14. st., crkva Sv. Stjepana, k.č. 444, 14. st., crkva Sv.	***IDPPDNZ2008 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980 LUČIĆ, 1987: 27-33
Širenje stambenih zona u 20. st. van perimetra srednjovjekovnog grada, uz istočnu obalu zaljeva.	***IDPPDNZ2008

2.	42°50' N / 17°42' E	K.O. STON STON	KOMPLEKS SOLANA U STONU	
3.	42°49' N / 17°41' E	K.O. STON UVALA PRAPRATNO	RURALNA CJELINA 11.ST.	Ruševine ruralnog naselja koje ukazuju i na raniju kasnoantičku fazu.
3.	42°49' N / 17°41' E	K.O. STON UVALA PRAPRATNO	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Stambeni objekti 20. st. i apartmanske zone.
4.	42°51' N / 17°43' E	K.O. MALI STON MALI STON	URBANA CJELINA SREDNJI VIJEK, 14. ST.	
4.	42°51' N / 17°43' E	K.O. MALI STON MALI STON	ŠIRENJE URBANE CJELINE 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona.
5.	42°51' N / 17°42' E	K.O. HODILJE HODILJE	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Zbijena aglomeracija s tendencijom širenja prema istoku.
5.	42°51' N / 17°42' E	K.O. HODILJE HODILJE	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona.
6.	42°52' N / 17°41' E	K.O. LUKA LUKA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Ruralni tip naselja iz doba Dubrovačke republike.
6.	42°52' N / 17°41' E	K.O. LUKA LUKA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
7.	42°50' N / 17°46' E	K.O. ZATON DOLI ZATON DOLI	RURALNA CJELINA 15.-16. ST.	
7.	42°50' N / 17°46' E	K.O. ZATON DOLI ZATON DOLI	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
8.	42°49' N / 17°44' E	K.O. BROCE BROCE	POLUURBANA CJELINA 14. ST.	Graničarsko naselje izrazite graditeljske vrijednosti na početku izgradnje (1333. g.) velikog zida preko Stonske prevlake.
8.	42°49' N / 17°44' E	K.O. BROCE BROCE	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona.
9.	42°48' N / 17°45' E	K.O. BROCE KOBASŠ	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Naselje izrazite graditeljske vrijednosti iz doba Republike s počecima iz rimskog doba.
9.	42°48' N / 17°45' E	K.O. BROCE KOBASŠ	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
10.	42°51' N / 17°41' E	K.O. ČESVINICA ČESVINICA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
10.	42°51' N / 17°41' E	K.O. ČESVINICA ČESVINICA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
11.	42°50' N / 17°41' E	K.O. ČESVINICA KUTA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
11.	42°50' N / 17°41' E	K.O. ČESVINICA KUTA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
12.	42°53' N / 17°39' E	K.O. DUBA STONSKA DUBA STONSKA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
12.	42°53' N / 17°39' E	K.O. DUBA STONSKA DUBA STONSKA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
13.	42°51' N / 17°39' E	K.O. METOHIJA METOHIJA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
13.	42°51' N / 17°39' E	K.O. METOHIJA METOHIJA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.

Povijesni kompleks solana omeđen k.č.zem. 9, 14/2, 2230/1, k.č. 417, k.č.zem. 2230/1, 23, 26, 16, k.č. 427, k.č.zem. 16, 2231, 11, smješten je JZ od grada na površini 4500 m ² , te obuhvaća bazene soli s pristupima, komunikacijama i magazinima za spremanje soli. Sol je bila izvor bogatstva i uvjet opstanka mnogih ilirskih zajednica (ovdašnjih Plereja). Dubrovačka republika nakon integriranja Stona i cjelokupnog područja u svoje granice u 14. st., preuređuje starinska solila, proširuje površinu solana, te povećava proizvodnju soli koja postaje najvažniji i najunosniji izvozni artikl Dubrovačke Republike.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Urbana cjelina s gradskim zidinama. Urbanu cjelinu sačinjavaju stambeni blokovi I-IX (14. st.), sklop arsenala luke Malog Stona, k.č. 111, 15. st., s velikim magazinom soli, te fortifikacijski objekti: Slanica, kao dio sjevernog obrambenog zida, k.č. 120, 16.-19. st., Kaše, k.č. 2214, 15. st., u prostoru Malostonske luke, Istočni zid (od sjevernog zida do Korune), Zapadni zid (od Arcimona do Korune), Sjeverni zid s kulom Arcimon i tvrđava Koruna, k.č. 200, 14.-15. st., Kapetanova kula, kula Toljevac, k.č. 202, 14.-16. st., kula Medi, k.č. 115, 15. st.; ruševine lazareta, gradska cisterna, k.č. 113, 18. st., te sakralni objekti: crkva Sv. Josipa, k.č. 181, 14./15.-19. st., kapela Sv. Ane s grobljem na ulazu u Mali Ston, k.č. 203, 17./19. st.	***IDPPDNZ2008 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980 LUČIĆ, 1987: 27-33
Širenje stambenih zona uz prilaznu cestu duž obale Malostonskog zaljeva.	***IDPPDNZ2008
Izrazito koncentričan tip naselja, stariji dio nastao kao planirana cjelina u doba Republike.	***IDPPDNZ2008
Širenje naselja prema istoku. Crkva Sv. Ivana Krstitelja, k.č. 1, 19. st., crkva Sv. Marije, 19. st.	***IDPPDNZ2008
Karakter izgradnje se stambeno-gospodarski objekti grupirani u cjelinu. Naselje je ribarskog tipa u formi lučice.	***IDPPDNZ2008
Naseljeno i sačuvanog oblika.	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Petra i Pavla, k.č. 58, 17./18. st., crkva Sv. Šimuna, Konštari, 16./17. st., crkva Svih Svetih, Mali Voz, k.č. 22, 18./19. st.	***IDPPDNZ2008
Stambeno-gospodarski kompleksi: Roko-Jerković, Zaton Gornji, k.č. 71-73, 8 objekata, Konjuh, k.č. 34-37, Zaton Doli, 19. st.; stambene katnice Maškarić-Gleđ i ljetnikovac Vlajki, Mali Voz, 19. st.	***IDPPDNZ2008
Planirano, utvrđeno naselje vojnog tipa smješteno na ostaknutom dijelu južne obale Stonskog zaljeva. Broce su u cijeloj dužini izgrađene paralelno s linijom obale, a stambeni objekti su jedan do drugog uz južni rub glavnog puta. Dominikanski samostan s dvije crkve, Sv. Anuncijata i Velika crkva, k.č. 13-15, 17. st., crkva Svih Svetih s grobljem, k.č. 1, 16.-18. st., ostaci crkava: Sv. Ivana Krstitelja Rabljanina, k.č. 65, 16. st., Sv. Antuna, 15./16. st., Sv. Tome u Hrasnom, 16. st.	***IDPPDNZ2008 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980
Danas je iz početnog razdoblja naselja ostao tip parcelizacije zemljišta karakterističan na teritoriju Dubrovnika u predjelu Prijeko: parcele su izduženog pravokutnog oblika, međusobno paralelne i okomite na liniju obale. Stambeni objekti na dijelu između glavnog puta i obale su građeni kasnije, 18., 19., 20. st., mnogi slijede prvobitnu parcelaciju i imaju visoke ambijentalne kvalitete.	***IDPPDNZ2008
Ljetnikovac Betondić s crkvom Gospe od Karmila, k.č. 79-86, 15.-17. st., stambena kuća s grbom, 16. st., gospodarski objekt s obrambenim elementima, crkva Sv. Antuna, 16. st., crkva Sv. Jeronima, barok, 19. st.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Nikole, k.č. 399, 19./20. st.	***IDPPDNZ2008
Naseleje je koncipirano od dvaju grupacija objekata u nizovima koji su međusobno spojeni. Poljoprivrednog je karaktera, očuvano i naseljeno.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Nikole s grobljem, k.č. 38, 15. st.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Planirano naselje, otvorenog oblika, razvijeno longitudinalno sa stambeno-gospodarskim objektima poredanim u nizovima. Crkva Sv. Filipa i Jakova s grobljem, k.č. 89, 12./16. st.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008

14.	42°51' N / 17°38' E	K.O. BOLJENOVIĆI BOLJENOVIĆI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	
14.	42°51' N / 17°38' E	K.O. BOLJENOVIĆI BOLJENOVIĆI	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
15.	42°51' N / 17°37' E	K.O. ŠPARAGOVIĆI ŠPARAGOVIĆI	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
15.	42°51' N / 17°37' E	K.O. ŠPARAGOVIĆI ŠPARAGOVIĆI	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
16.	42°52' N / 17°36' E	K.O. ZABRĐA ZABRĐE	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
16.	42°52' N / 17°36' E	K.O. ZABRĐA ZABRĐE	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
17.	42°53' N / 17°35' E	K.O. DANČANJE DANČANJE	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
17.	42°53' N / 17°35' E	K.O. DANČANJE DANČANJE	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
18.	42°55' N / 17°33' E	K.O. BRIJESTA BRIJESTA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike: Gornje i Donje naselje.
18.	42°55' N / 17°33' E	K.O. BRIJESTA BRIJESTA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
19.	42°53' N / 17°32' E	K.O. PUTNIKOVIĆI PUTNIKOVIĆI	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
20.	42°52' N / 17°34' E	K.O. PUTNIKOVIĆI ZARADEŽE	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
21.	42°52' N / 17°32' E	K.O. TOMISLAVOVAC	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
22.	42°53' N / 17°31' E	K.O. DUBRAVA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
22.	42°53' N / 17°31' E	K.O. DUBRAVA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
23.	42°54' N / 17°28' E	K.O. ŽULJANA ŽULJANA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
23.	42°54' N / 17°28' E	K.O. ŽULJANA ŽULJANA	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona.
OPĆINA JANJINA_SREDIŠTE JANJINA				
24.	42°55' N / 17°26' E	K.O. POPOVA LUKA POPOVA LUKA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
24.	42°55' N / 17°26' E	K.O. POPOVA LUKA POPOVA LUKA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
25.	42°56' N / 17°27' E	K.O. JANJINA JANJINA	POLUURBANA POVIJESNA CJELINA, 14. ST.	Središte kapetanije, pa knežije-upravne jedinice Dubrovačke republike od 1465.
25.	42°56' N / 17°27' E	K.O. JANJINA JANJINA	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona.
26.	42°56' N / 17°28' E	K.O. DRAČE DRAČE	RURALNA CJELINA	Tip ribarskog naselja.
26.	42°56' N / 17°28' E	K.O. DRAČE DRAČE	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i apartmanskih sadržaja.

Crkva Gospe od Davila (Velike Gospe), gotika, s proširenjima u baroku i intervencijama u 19. st.	***IDPPDNZ2008 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980
	***IDPPDNZ2008
Planirana naselja razvijena longitudinalno prema jugu, otvorenog tipa. Karakteristični su stambeno-gospodarski nizovi. Crkva Sv. Nikole, k.č. 27, 15. st., crkva Sv. Ivana, k.č. 20, srednjovjekovna/20. st., crkva Sv. Đurđa, k.č. 27, 28, 11./12. st., crkva Sv. Petra, crkva Sv. Marka.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Planirana naselja sa stambeno-gospodarskim nizovima koji prate konfiguraciju terena. Crkva Sv. Martina, barok/20. st., crkva Sv. Petra, rani barok, crkva Sv. Marije Magdalene, barok.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Planirano naselje smješteno na padini brda i pri samom vrhu, sastoji se od nekoliko stambeno-gospodarskih objekata organiziranih u nizove i korte. Crkva Sv. Mihajla s grobljem, k.č. 38, 14. st.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Kula Kabužić, k.č. 97, 16. st., utvrđeno vlasteosko imanje, crkva Sv. Liberana, barok/20. st.	***IDPPDNZ2008
Širenje naselja duž linije obale, prema zapadu, u 20. st., stambeni objekti i apartmani (kroz zonu Žuronja, k.o. Putnikovići).	***IDPPDNZ2008
Planirano naselje na padini brda orijentirano prema jugu, otvorenog oblika razvijeno longitudinalno s nizovima stambeno-gospodarskih objekata. Naselje je napušteno u 20. st. (Prisoje). Crkva Sv. Marije Magdalene, kasni barok/20. st., crkva Gospe od Rozarija, kasno srednjovjekovna.	***IDPPDNZ2008
Planirano naselje smješteno na rubu polja, razvijeno longitudinalno u par paralelnih nizova južne orijentacije. Naselje je dijelom nastanjeno u 20. st..	***IDPPDNZ2008 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980
Planirana grupa naselja smještena na padini brda, orijentacije Z-SZ, a karakter izgradnje su stambeno-gospodarski nizovi i blokovi. U 20. st. naselje je djelomično napušteno i u lošem stanju.	***IDPPDNZ2008
Planirana grupa naselja smještena na padini brda, otvorenog oblika, sastoji se od nekoliko stambeno-gospodarskih objekata organiziranih u nizove i korte. Crkva Sv. Mihovila s grobljem, romanika/gotika/20. st.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Planirana naselja smještena na padinama brda, zapadne orijentacije, a karakter izgradnje su grupe stambeno-gospodarskih objekata-sklopova, napuštenih u 20. st. Crkva Sv. Julijana, 17. st., crkva Sv. Martina s grobljem, barok, crkva Sv. Nikole, 18. st., crkva Sv. Magdalene, crkva Sv. Ane, crkva Gospr od Rozarija.	***IDPPDNZ2008
Dio naselja formiranog uz obalu se širi u 20. st. sa stambenim i apartmanskim sadržajima. Crkva Gospe od sedam žalosti, 19./20. st.	***IDPPDNZ2008
Planirana grupa naselja smještena na padini brda s orijentacijom S, SZ, SI, otvorenog tipa, sastoji se od nekoliko stambeno-gospodarskih objekata organiziranih u nizove. Crkva Sv. Stjepana, ostaci crkve Sv. Đurđa sa stećcima.	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Trojstva, 19. st.	***IDPPDNZ2008
Prvotnu jezgru naselja, Gornje selo, tvore jednostavne kamene katnice sagrađene na manjim parcelama zbijene u jezgru. Tu se nalazi upravno i sakralno središte s Kneževim dvorom (15. st.), crkvom Sv. Vlaha i župnim dvorom, kao i kuće dubrovačkih vlasteoskih obitelji Gethaldi i Pozze. Naselje razvedenog oblika i otvorenog tipa potječe iz razdoblja srednjeg vijeka, te se pruža niz istočne padine brda Gradina prilagođavajući se strmom terenu. Cjelokupno povijesno naselje prožima sustav nepravilnih ulica na koje se vežu kuće s terasama, dvorištima, te gospodarskim zgradama, sve okruženo vrtovima. Ljetnikovac Pucić, k.č. 146, 15. st., crkva Sv. Stjepana s grobljem, s ostacima ženskog samostana iz 14. st., crkva Rođenja Blažene Djevice Marije.	***IDPPDNZ2008
U 19. st. dolazi do širenja naselja, te se grade reprezentativne kuće s elementima ladanjsko-gospodarske arhitekture. Uz glavnu prometnicu nastaju trgovine, tržnica i ribarnica koji naselje određuju kao poluurbanu cjelinu.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Širenje naselja u 19. i 20. st. duž linije obale sa stambenim i apartmanskim sadržajima.	***IDPPDNZ2008

27.	42°57' N / 17°27' E	K.O. SRESER SRESER	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
27.	42°57' N / 17°27' E	K.O. SRESER SRESER	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i apartmanskih sadržaja.
28.	42°57' N / 17°26' E	K.O. SRESER JURKOVIĆI	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
29.	42°58' N / 17°25' E	K.O. OSOBLJAVA OSOBLJAVA	RURALNA CJELINA	
29.	42°58' N / 17°25' E	K.O. OSOBLJAVA OSOBLJAVA	PROTOURBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA, 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona.
OPĆINA OREBIĆ_SREDIŠTE OREBIĆ				
30.	42°55' N / 17°25' E	K.O. TRSTENIK TRSTENIK	VISOKA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Trstenik se sastoji od tri odvojena dijela: Trstenik, Gornje selo i Donje selo i spada u grupu najvrednijih ruralni naselja iz doba Dubrovačke republike, 15.-16./18. st. Po svojim urbanističkim slogovima i pojedinačnim arhitektonskim ostvarenjima ta naselja su odraz zajedništva, ekonomse moći i osjećaja za sklad i ljepotu, te predstavljaju kulturno dobro.
30.	42°55' N / 17°25' E	K.O. TRSTENIK TRSTENIK	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Trstenička naselja su svjedoci kontinuiranog povijesnog hoda.
31.	42°56' N / 17°23' E	K.O. PIJAVIČINO PIJAVIČINO	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
31.	42°56' N / 17°23' E	K.O. PIJAVIČINO PIJAVIČINO	PROTOURBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA, 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona.
32.	42°58' N / 17°21' E	K.O. KUNA PELJEŠKA KUNA PELJEŠKA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
32.	42°58' N / 17°21' E	K.O. KUNA PELJEŠKA KUNA PELJEŠKA	PROTOURBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA, 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i apartmana, uz obalu.
33.	42°58' N / 17°20' E	K.O. PRIZDRINA PRIZDRINA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
33.	42°58' N / 17°20' E	K.O. PRIZDRINA PRIZDRINA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
34.	42°57' N / 17°21' E	K.O. POTOMJE POTOMJE	VIŠA AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA, 14./15. ST.	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
34.	42°57' N / 17°21' E	K.O. POTOMJE POTOMJE	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona.
35.	42°58' N / 17°19' E	K.O. ŽUPANJE SELO ŽUPANJE SELO	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike 15./16. st.
35.	42°58' N / 17°19' E	K.O. ŽUPANJE SELO ŽUPANJE SELO	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
36.	42°59' N / 17°19' E	K.O. OSKORUŠNO OSKORUŠNO	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
36.	42°59' N / 17°19' E	K.O. OSKORUŠNO OSKORUŠNO	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
37.	42°57' N / 17°18' E	K.O. PODOBUĆE PODBUĆE	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.

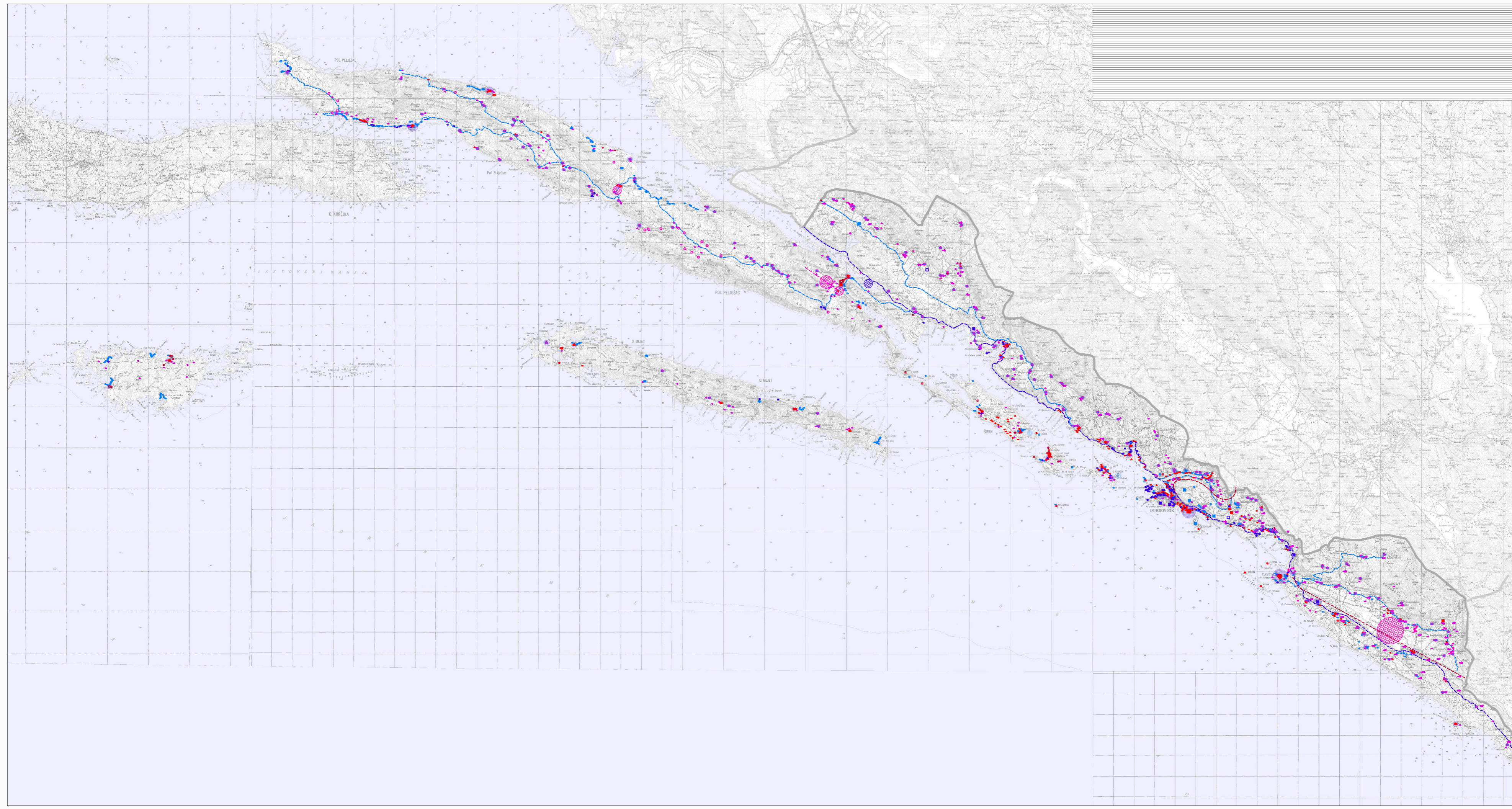
Utvrdra Farleta (Stinjiva), smještena na stjenovitom dijelu iznad obale, 15./16. st., crkva Male Gospe s grobljem, barok/19. st.	***IDPPDNZ2008
Širenje naselja u 19. i 20. st. duž linije obale sa stambenim i apartmanskim sadržajima.	***IDPPDNZ2008
Naselje je planirano, sklopovi kuća u nizu orijentirani su prema unutrašnjem dvorištu. Danas je napušten, u ruševini.	***IDPPDNZ2008
Ostaci crkve Sv. Martina sa stećcima na Stinjavi.	***IDPPDNZ2008
Crkva Gospe od Zdravlja, 19./20. st.	***IDPPDNZ2008
U dnu usjeka između dva visoka brda nalaze se tri povijesne graditeljske cjeline koje zajedno čine cjeloviti urbanistički mikroprostor Trstenika: u unutrašnjosti su uvučena naselja Gornje i Donje selo, dok se uz obalu prostire naselje Trstenik. Najranije jezgre naselja nastaju na mjestima Gornjeg i Donjeg sela, to su hermetično zatvorene graditeljske cjeline koje su uskim putevima povezane s obalom. Oba naselja su organizirana na sličan način, njihove jezgre nastale su u 17. st. i satkane su od dvaju nasuprotnih nizova kuća koji zatvaraju ulicu, tvoreći manji centralni trg. Stambeni sklopovi smješteni na rubnim djelovima su imali i fortifikacijsku funkciju. Gornje selo: stambeno-gospodarski nizovi, k.č. 20-46; Donje selo: stambeno-gospodarski nizovi, k.č. 63-117. Kao posljedica snažnog privrednog uspona Pelješke župe krajem 15. i početkom 16. st., te izgradnje ceste koja povezuje vinorodno po.dručje s morem, uz obalu se grade magazini za pohranu i odhranu vina. Razvojem pomorstva u 18. st. Trstenik postaje odredište brodova i glavna izlazna luka središnjeg dijela Pelješca, te se razvija obalni dio naselja kombiniranjem stambene i stambeno-gospodarske funkcije.	***IDPPDNZ2008
Kuće građene u 19. st. su predimenzionirane u odnosu na cjelinu i susjedne graditeljske sklopove. Razne intervencije u 20. st.: neke prikladne, stambeni sklopovi koji su u skladu s ambijentom, a neke neprikladne koje razgrađuju ritam i volumen cjeline, te bi se trebale zaustaviti. Hoteli Trstenik, četiri objekta.	***IDPPDNZ2008
Planirana grupa naselja: Gornje selo, Donje selo, Pantelići. Kula Zlatarić, 16. st., uz nju je nekada bio ljetnikovac, crkva Sv. Matije s grobljem, crkva Gospe od Karmena, 16. st., crkva Sv. Vida, crkva Sv. Ane na brijegu.	***IDPPDNZ2008
Razvijanje vinarstva, vinskih podruma i turizma u 19. i 20. st., vinska cesta kroz Pelješac.	***IDPPDNZ2008
Kaštel Gučetić-Gozze, 14. st., smješten zapadno od naselja, a danas nema tragova, franjevački samostan i crkva Gospe Loretske, 17. st., crkva Sv. Spasa s grobljem, k.č. 189, 17./20. st., crkva Sv. Stjepana s grobljem, crkva Sv. Trojice, crkva Velike Gospe, župna crkva, crkva Sv. Frnačeske	***IDPPDNZ2008
Na samoj obali se formira naselje Crkvice. Ljetnikovac Celestina Mata Medovića s kapelom, k.č. 265, 20. st., te apartmanski objekti.	***IDPPDNZ2008
Crkva Sv. Ivana, 17. st., crkva Gospe Male, barok.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Grupa naselja: Potomje, Gruda. Crkva Sv. Petra s grobljem, 16. st., crkva Sv. Tome, 17./18./19. st., crkva Sv. Vida i Modesta, crkva Sv. Lucije, crkva Sv. Josipa, crkva Sv. Juraja na brdu, vinogradi na području Dingač.	***IDPPDNZ2008 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980
Razvijanje vinarstva, vinskih podruma i turizma u 19. i 20. st., vinska cesta kroz Pelješac.	***IDPPDNZ2008
Grupa naselja: Županje selo: crkva Sv. Barnaba, ljetnikovac; Golubnica, Košarni do, Zakotorac, Postup: crkva Velike Gospe.	***IDPPDNZ2008 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980
Razvijanje vinarstva, vinskih podruma i turizma u 19. i 20. st., vinska cesta kroz Pelješac.	***IDPPDNZ2008
Grupa naselja Oskorušno: franjevačka crkva, crkva Sv. Katarine, crkva Sv. Trojstva, Orhanovići, Zagrada.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Grupa naselja: Podbuće: crkva Sv. Andrije s grobljem; Borje: ljetnikovac Mažibradić, 16. st., crkva Gospe od Snijega, 18. st.	***IDPPDNZ2008

37.	42°57' N / 17°18' E	K.O. PODOBUČE PODBUČE	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
38.	42°59' N / 17°13' E	K.O. STANKOVIĆ STANKOVIĆ	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
38.	42°59' N / 17°13' E	K.O. STANKOVIĆ STANKOVIĆ	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
39.	42°59' N / 17°12' E	K.O. OREBIĆ OREBIĆ	URBANA CJELINA 15. ST.	Planirano naselje s utvrđenom jezgrom iz doba Dubrovačke republike, 15. st.
39.	42°59' N / 17°12' E	K.O. OREBIĆ OREBIĆ	ŠIRENJE URBANE CJELINE U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i objekata turističke namjene.
40.	42°59' N / 17°08' E	K.O. KUČIŠTE KUČIŠTE	URBANA CJELINA 16. ST.	Cucisthe Villa u 16. st.
40.	42°59' N / 17°08' E	K.O. KUČIŠTE KUČIŠTE	ŠIRENJE URBANE CJELINE U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih zona i objekata turističke namjene.
41.	42°59' N / 17°06' E	K.O. VIGANJ VIGANJ	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
41.	42°59' N / 17°06' E	K.O. VIGANJ VIGANJ	ŠIRENJE URBANE CJELINE U 19. I 20. ST.	Nova izgradnja uz obalnu liniju u 19. i 20. st.
42.	43°01' N / 17°06' E	K.O. NAKOVANJ NAKOVANJ	SREDNJOVJEKOVNA NASELJA	Zaseoci Gornji i Donji Nakovanj, od 14. st. pripada prostoru upravne jedinice Dubrovačke republike.
42.	43°01' N / 17°06' E	K.O. NAKOVANJ NAKOVANJ	NAPUŠTENNA NASELJA U 19. I 20. ST.	
43.	43°02' N / 17°03' E	K.O. LOVIŠTE LOVIŠTE	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
43.	43°02' N / 17°03' E	K.O. LOVIŠTE LOVIŠTE	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih i apartmanskih zona.
OPĆINA TRPANJ_SREDIŠTE TRPANJ				
44.	43°01' N / 17°17' E	K.O. TRPANJ TRPANJ	VIŠA AMBIJENTALNA POLUURBANA CJELINA	
44.	43°01' N / 17°17' E	K.O. TRPANJ TRPANJ	URBANIZACIJA I ŠIRENJE NASELJA U 19. I 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda, te širenje stambenih i apartmanskih zona.
45.	43°00' N / 17°17' E	K.O. GORNJA VRUĆICA GORNJA VRUĆICA, NOVAČIĆI	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike, 15./16. st.
45.	43°00' N / 17°17' E	K.O. GORNJA VRUĆICA GORNJA VRUĆICA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.

	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
U 20. st. širenje apartmanskih sadržaja uz liniju obale.	***IDPPDNZ2008
Jezgra srednjovjekovnog Orebića nastaje krajem 15. st. kao planirano, utvrđeno naselje s četiri paralelne ulice okomito postavljene prema morskoj obali, te središnjom i ugaonom kulom. Istovremeno se uz obalu istočnije utemeljila druga utvrđena stambena jezgra, Fiskovića selo, slobodnije i nepravilnije prostorne organizacije. Od 17. st. naselje se širi izvan utvrđenih jezgri, zaposjedajući prostor uz obalu, pritom preuzevši pravilnu parcelaciju naslijeđenu iz doba podjele zemlje među dubrovačkom vlastelom. Knežev dvor, franjevački samostan s crkvom Gospe od Anđela, k.č. 70-76, 153-156, 15. st., crkva Gospe od Karmena, k.č. 1, 17. st., crkva Sv. Roka, k.č. 2, crkva Navještenja, k.č. 123, 18. st.	***IDPPDNZ2008 PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980
Okretanje stanovništva pomorstvu, urodilo je gospodarskim prosperitetom koji će kulminirati u drugoj polovici 19. st. Po uzoru na dubrovačke ladanjske posjede razvio se tako specifičan tip kapetanske kuće, složene prostorne organizacije. Ograđeni posjed prema obalnoj cesti, rastvoren je portalom, od kojeg prema kući vodi popločana šetnica-korta, natkriva odrinom koju nose kameni stupovi. Krajem 19. st. društvo orebičkih brodovlasnika i pomoraca doseže vrhunac razvoja, posjeduju 90 jedrenjaka, te se zapadno od naselja otvara brodogradilište. Gospodarski razvitak odražava se i na gradnji javnih zgrada, uređenje cesta i ostale urbane infrastrukture. U 20. st. uslijed razvoja turizma dolazi do naglog širenja naselja, a nova izgradnja prati izvornu urbanu matricu.	***IDPPDNZ2008
Kučičke se prvi put spominje pod nazivom Žukovac, stari dio naselja ispod brda u zemljišniku Stonskog rata 1333. g., a potom u 16. st. kao Cucisthe Villa. Najstariji dio naselja je u Donjem Kučiću, nedaleko od gotičke crkve Sv. Luke, k.č. 1 i renesansne crkve Gospe Luncijate, kao obrambeni urbani sklop uz palaču Lazarević (ljetnikovac Lazarević, k.č. 57, 18./19. st.), baroknu palacinu Lazarević i baroknu crkvu Sv. Trojstva iz 1752. g. (k.č. 2, 18. st.).	***IDPPDNZ2008
Uz more se nalazi niz kapetansko brodovlasničkih kuća nastalih tijekom 19. st. kada su izgrađeni i suhozidni obalni gatovi, svojim brojem i oblikom karakteristični za ovu urbanu cjelinu. Iznad obalnog dijela pruža se Gornje selo-sklop zgrada nastao krajem 18. i tijekom 19. st.	***IDPPDNZ2008
Predio Viganj, na padini brda, u prošlosti formiranja naselja odlikuje se obilježjima rasutog naselja te se sastoji od desetak manjih aglomeracija odmaknutih od mora. Dugo vremena obalni pojas je bio neizgrađen. Dominikanski samostan s crkvom Gospe od Rozarija, k.č. 171, 17. st., crkva Sv. Mihovila, k.č. 169, 18. st., ruševine crkve Sv. Sebastijana, k.č. 6, barok, crkva Sv. Luke, crkva Sv. Josipa.	***IDPPDNZ2008
U 19. st. dolazi do punog izražaja bogatstvo kapetanskih obitelji, a razina reprezentativnost kuća, odnosno formiranih cjelina, može se mjeriti sa srodnom izgradnjom Orebića: cjelina kuća Kosić, k.č. 309.	***IDPPDNZ2008
Povijesni prostor Nakovanja nalazi se na visoravni okruženoj brdima. Na tom se prostoru u srednjem vijeku formiraju dva zaseoka, Gornji i Donji Nakovanj, naseobine stočara čije kuće tvore jednostavne rustične kamene zgrade pokrivene kamenim pločama koje se ističu svojom elementarnom utilitarnošću i jednostavnošću. Takve privremene nastambe stočara građene u suhozidu nazivaju se stani (Putilića i Dominikovića stani).	***IDPPDNZ2008
Danas prostor Nakovanja predstavlja napušteni kraj koji je u povijesti bio centar života i gospodarske djelatnosti, sve do razdoblja kad se na tom dijelu poluotoka život premjestio na morskou obalu. To područje čuva niz dokaza o intezivnom životu u prapovijesti.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Širenje naselja duž linije obale u 19. i 20. st.	***IDPPDNZ2008
Zgrada Kapetanije (kuća Gundulića), k.č. 247, 17. st., stambeni niz na predjelu Žalo, k.č. 23-33 (carinarnica i magazini), kompleks ljetnikovca Gundulić, 16./17. st., crkva Sv. Roka, k.č. 192, 16./17. st., crkva Sv. Križa s grobljem, kapela Sv. Antuna, k.č. 195, crkva Sv. Nikole, k.č. 255, crkva Gospe od Milosrđa, crkva Gospe od Karmela, župna crkva Sv. Petra i Pavla, k.č. 52 (nekada Sv. Mihovil), 17./20. st.	***IDPPDNZ2008
Razvojem naselja, te preusmjerenjem života s poljoprivrede i ribarstva na trgovinu i turizam Žalo se u 19. i 20. st. razvija i širi duž morske obale gdje se formira i glavna prometnica.	***IDPPDNZ2008
Ostaci stranja Zamanja, 16./17. st., magazin Gučetić, crkva Sv. Paškal, crkva Sv. Juraj s grobljem, crkva Sv. Marije, 17./19. st.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008

46.	43°01' N / 17°14' E	K.O. DONJA VRUĆICA DONJA VRUĆICA	VIŠA AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
46.	43°01' N / 17°14' E	K.O. DONJA VRUĆICA DONJA VRUĆICA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.
47.	43°01' N / 17°11' E	K.O. DUBA PELJEŠKA DUBA PELJEŠKA	AMBIJENTALNA RURALNA CJELINA, 15./16. ST.	Tip ruralne cjeline iz doba Dubrovačke republike.
47.	43°01' N / 17°11' E	K.O. DUBA PELJEŠKA DUBA PELJEŠKA	PROTOURBANIZACIJA 19., 20. ST.	Rekonstrukcije postojećih objekata i podizanje životnog standarda.

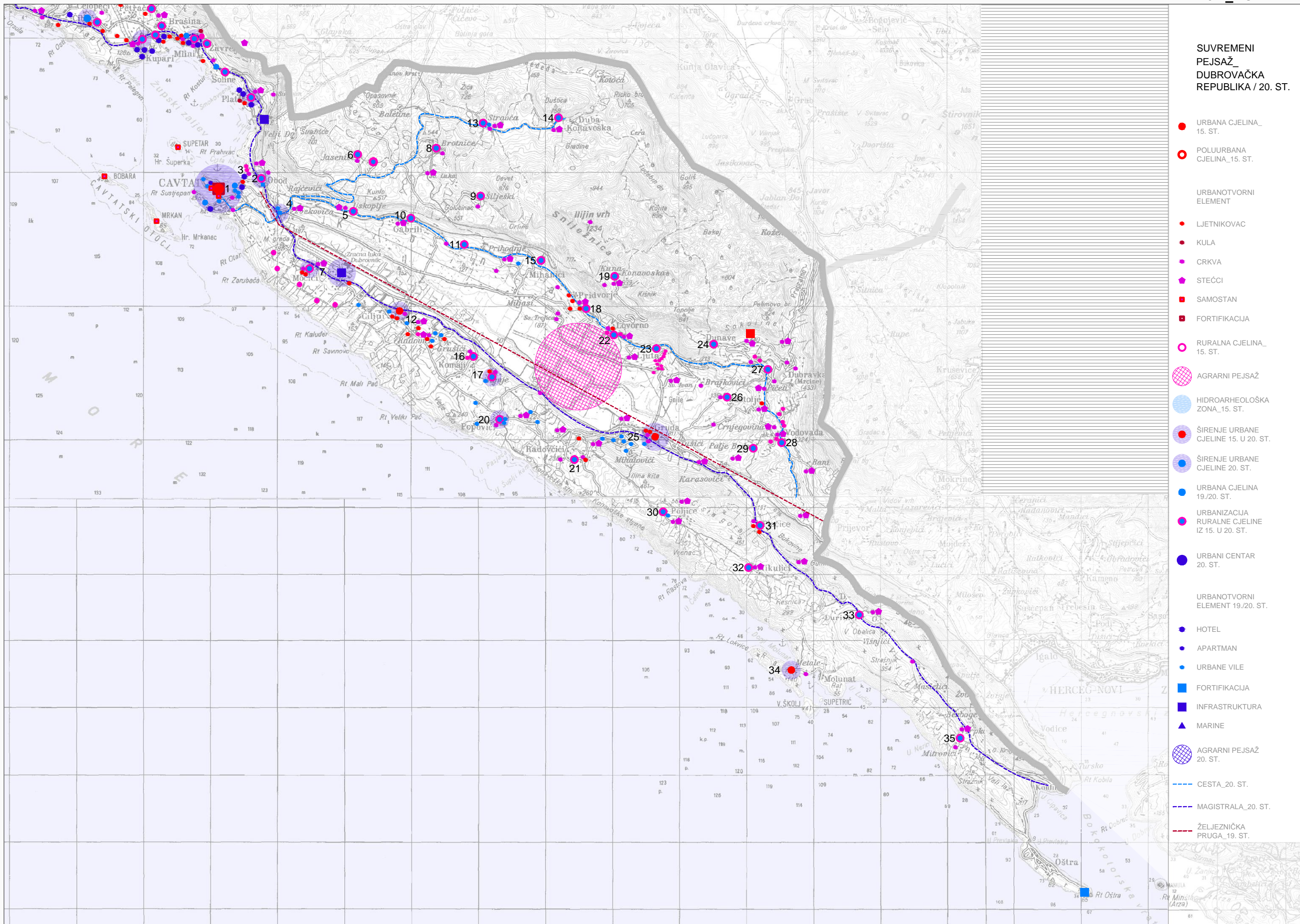
Grupa naselja: Ženjevka, tip ruralne cjeline iz 15./16. st., ratarsko-stočarsko naselje; Velji vrh, ruralna cjelina izrazite vrijednosti, 15./16. st.; Šeputi, ruralna cjelina ambijentalne vrijednosti; Donje selo, tip ruralne cjeline više ambijentalne vrijednosti. Ostaci ljetnikovca Ranjina s kapelom u uvali Divna, 16. st., crkva Sv. Kuzme i Damjana s grobljem, 18./19.-20. st.	***IDPPDNZ2008
	***IDPPDNZ2008
Ljetnikovac Dobroslavić, stranj, k.č. 88, 17. st., ostaci ljetnikovca Bunić, k.č. 218, 219, 17. st., crkva Sv. Mare (Margarite) s grobljem, k.č. 82, 14.-15. st., crkva Sv. Antuna.	***IDPPDNZ2008
Nova izgradnja duž linije obale, 19./20. st.	***IDPPDNZ2008

SUVREMENI PEJSAŽ_DUBROVAČKA REPUBLIKA / 20. ST.

- URBANA CJELINA_15. ST.
- POLUURBANA CJELINA_15. ST.
- URBANOTVORNI ELEMENT
- LJETNIKOVAC
- KULA
- CRKVA
- STEĆCI
- SAMOSTAN
- FORTIFIKACIJA
- RURALNA CJELINA_15. ST.
- AGRARNI PEJSAŽ
- HIDROARHEOLOŠKA ZONA_15. ST.
- ŠIRENJE URBANE CJELINE 15. U 20. ST.
- ŠIRENJE URBANE CJELINE 20. ST.
- URBANA CJELINA 19/20. ST.
- URBANIZACIJA RURALNE CJELINE IZ 15. U 20. ST.
- URBANI CENTAR 20. ST.
- URBANOTVORNI ELEMENT 19/20. ST.
- HOTEL
- APARTMAN
- URBANE VILE
- FORTIFIKACIJA
- INFRASTRUKTURA
- ▲ MARINE
- AGRARNI PEJSAŽ 20. ST.
- CESTA_20. ST.
- MAGISTRALA_20. ST.
- ŽELJEZNIČKA PRUGA_19. ST.

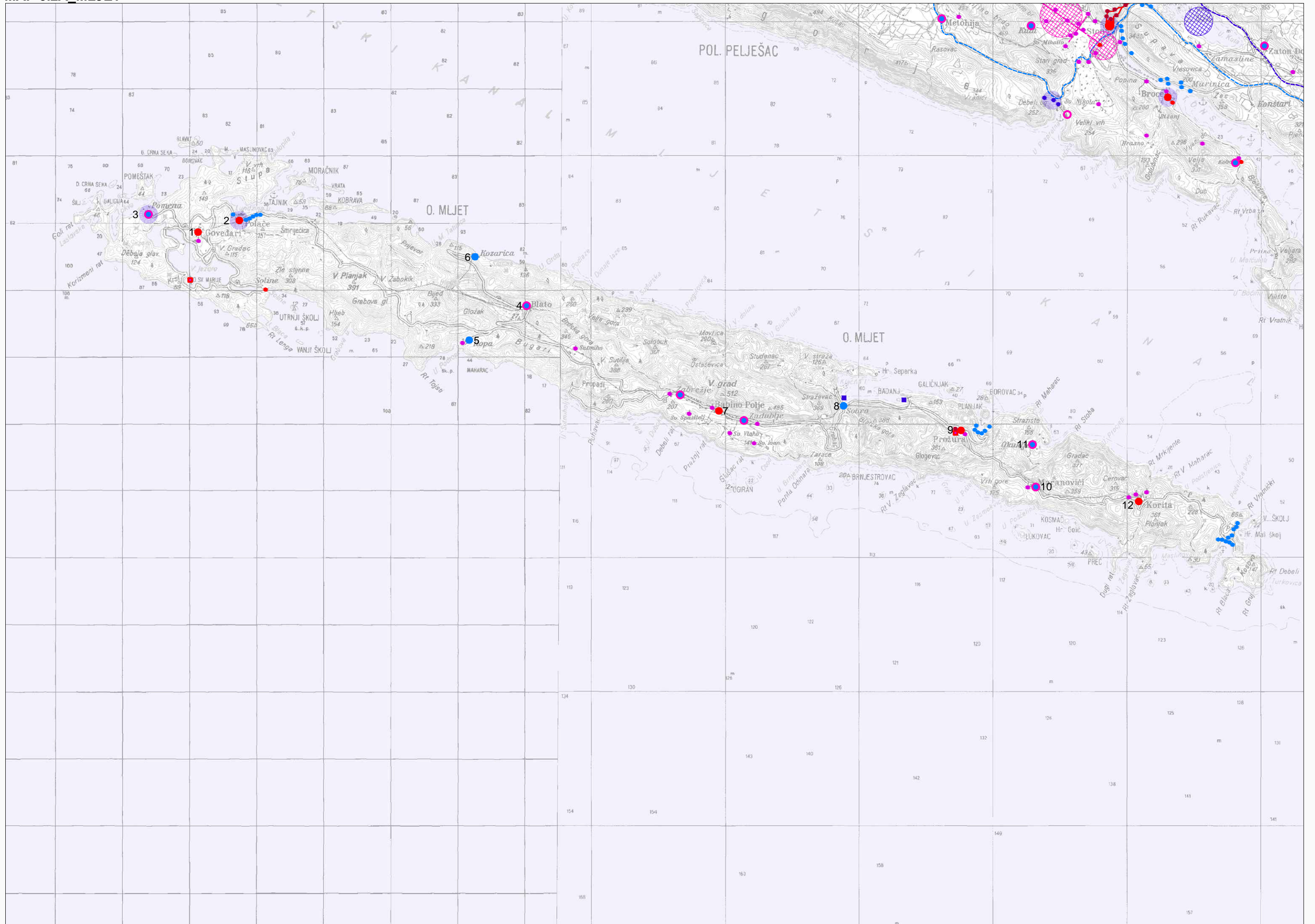

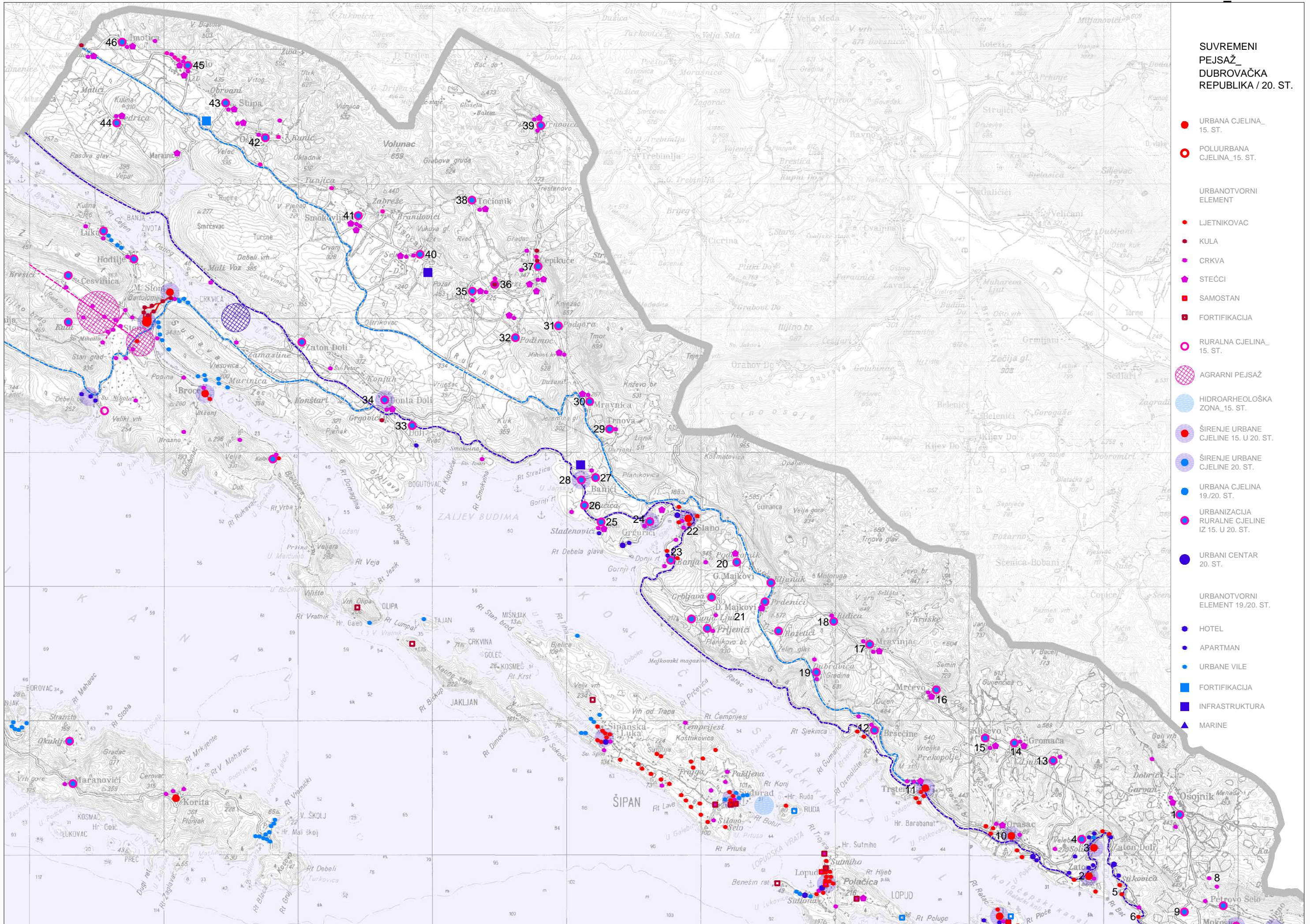

SUVREMENI PEJSAŽ DUBROVAČKA REPUBLIKA / 20. ST.

- URBANA CJELINA_15. ST.
- POLUURBANA CJELINA_15. ST.
- URBANOTVORNI ELEMENT
- LJETNIKOVAC
- KULA
- CRKVA
- STEĆCI
- SAMOSTAN
- FORTIFIKACIJA
- RURALNA CJELINA_15. ST.
- AGRARNI PEJSAŽ
- HIDROARHEOLOŠKA ZONA_15. ST.
- ŠIRENJE URBANE CJELINE 15. U 20. ST.
- ŠIRENJE URBANE CJELINE 20. ST.
- URBANA CJELINA 19./20. ST.
- URBANIZACIJA RURALNE CJELINE IZ 15. U 20. ST.
- URBANI CENTAR 20. ST.
- URBANOTVORNI ELEMENT 19./20. ST.
- HOTEL
- APARTMAN
- URBANE VILE
- FORTIFIKACIJA
- INFRASTRUKTURA
- ▲ MARINE
- AGRARNI PEJSAŽ 20. ST.
- CESTA_20. ST.
- MAGISTRALA_20. ST.
- ŽELJEZNIČKA PRUGA_19. ST.

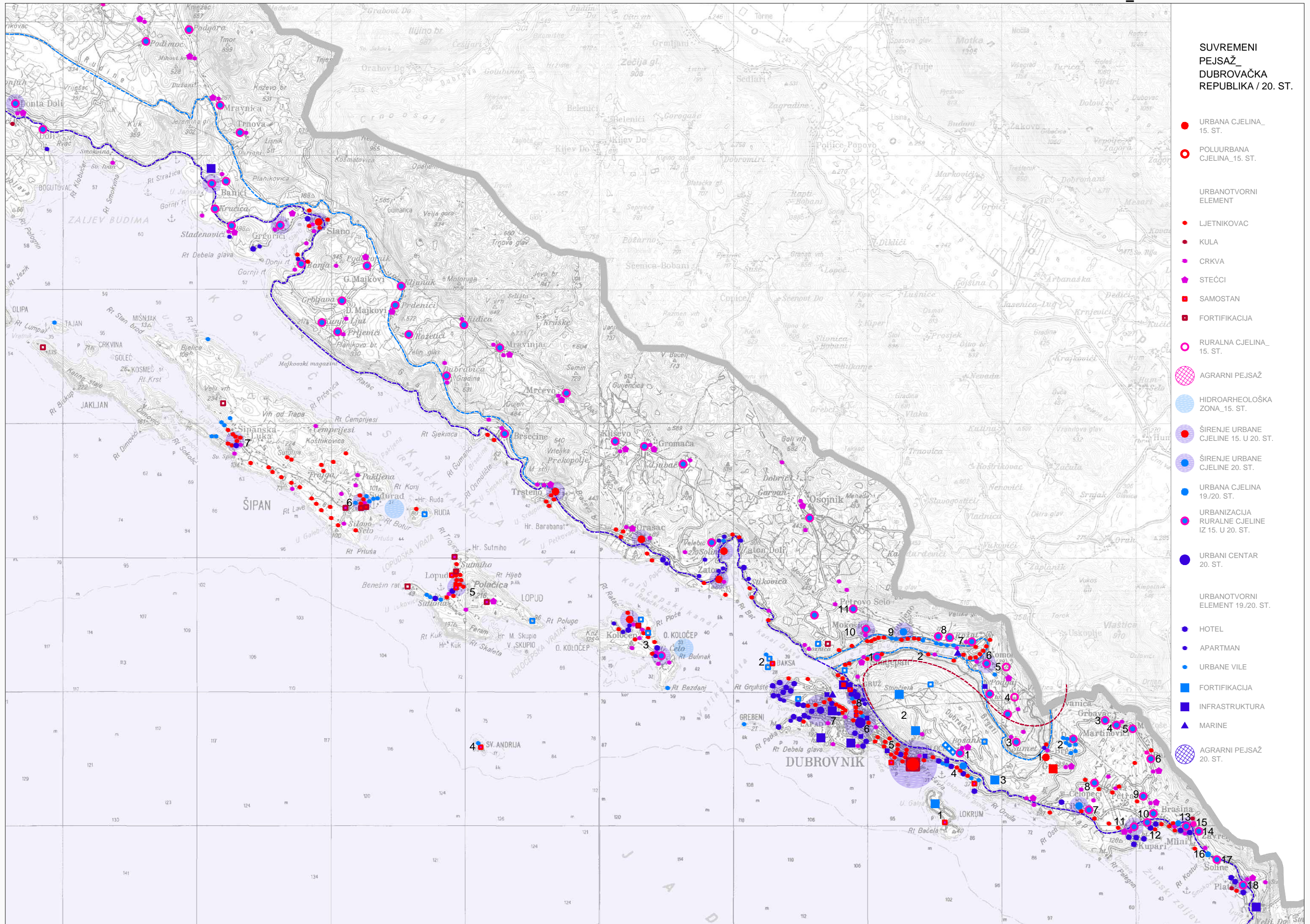
MAP 3.2A_MLJET

SUVREMENI PEJSAŽ DUBROVAČKA REPUBLIKA / 20. ST.

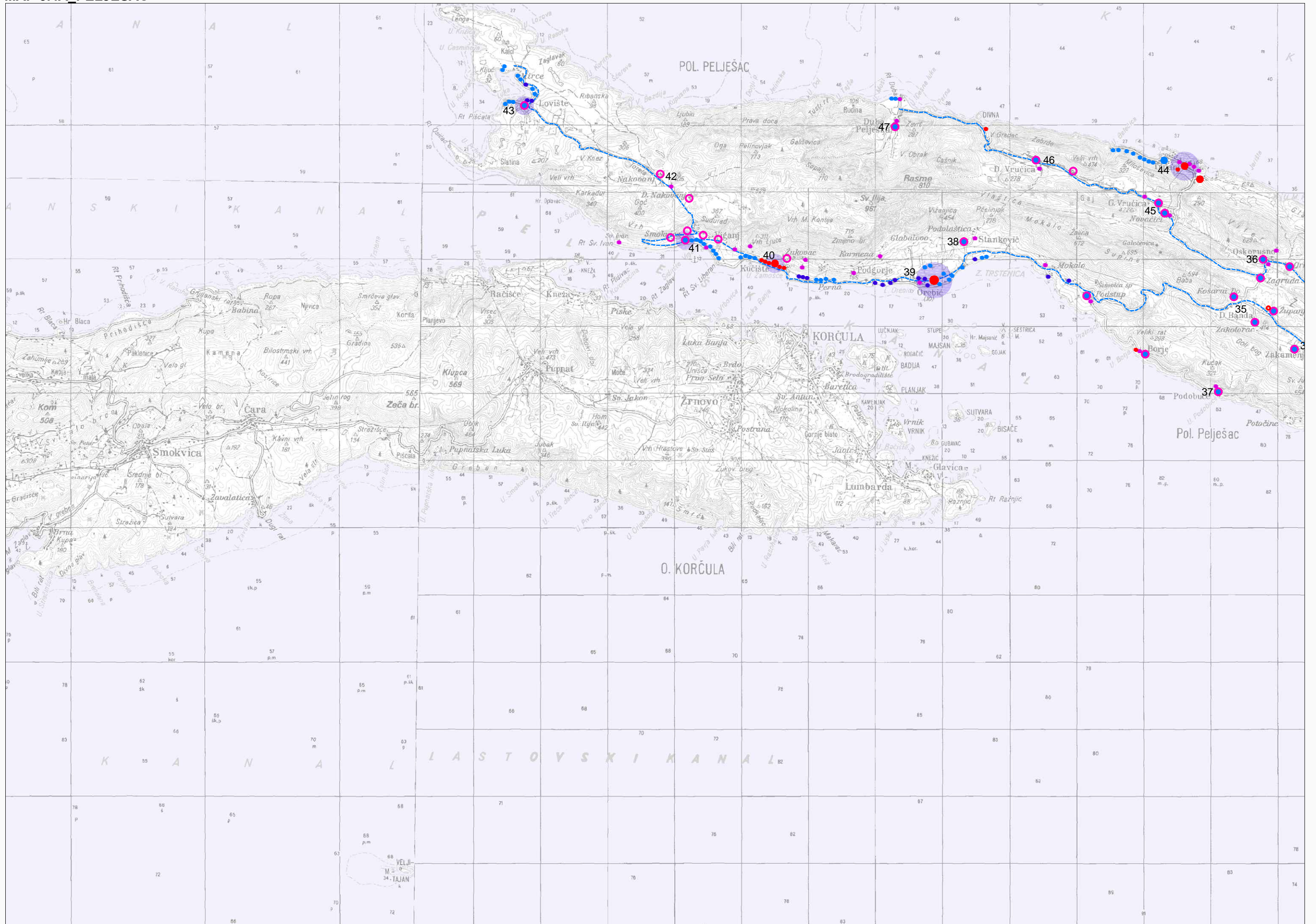
- URBANA CJELINA_15. ST.
- POLUURBANA CJELINA_15. ST.
- URBANOTVORNI ELEMENT
- LJETNIKOVAC
- KULA
- CRKVA
- STEĆCI
- SAMOSTAN
- FORTIFIKACIJA
- RURALNA CJELINA_15. ST.
- AGRARNI PEJSAŽ
- HIDROARHEOLOŠKA ZONA_15. ST.
- ŠIRENJE URBANE CJELINE 15. U 20. ST.
- ŠIRENJE URBANE CJELINE 20. ST.
- URBANA CJELINA 19./20. ST.
- URBANIZACIJA RURALNE CJELINE IZ 15. U 20. ST.
- URBANI CENTAR 20. ST.
- URBANOTVORNI ELEMENT 19./20. ST.
- HOTEL
- APARTMAN
- URBANE VILE
- FORTIFIKACIJA
- INFRASTRUKTURA
- ▲ MARINE

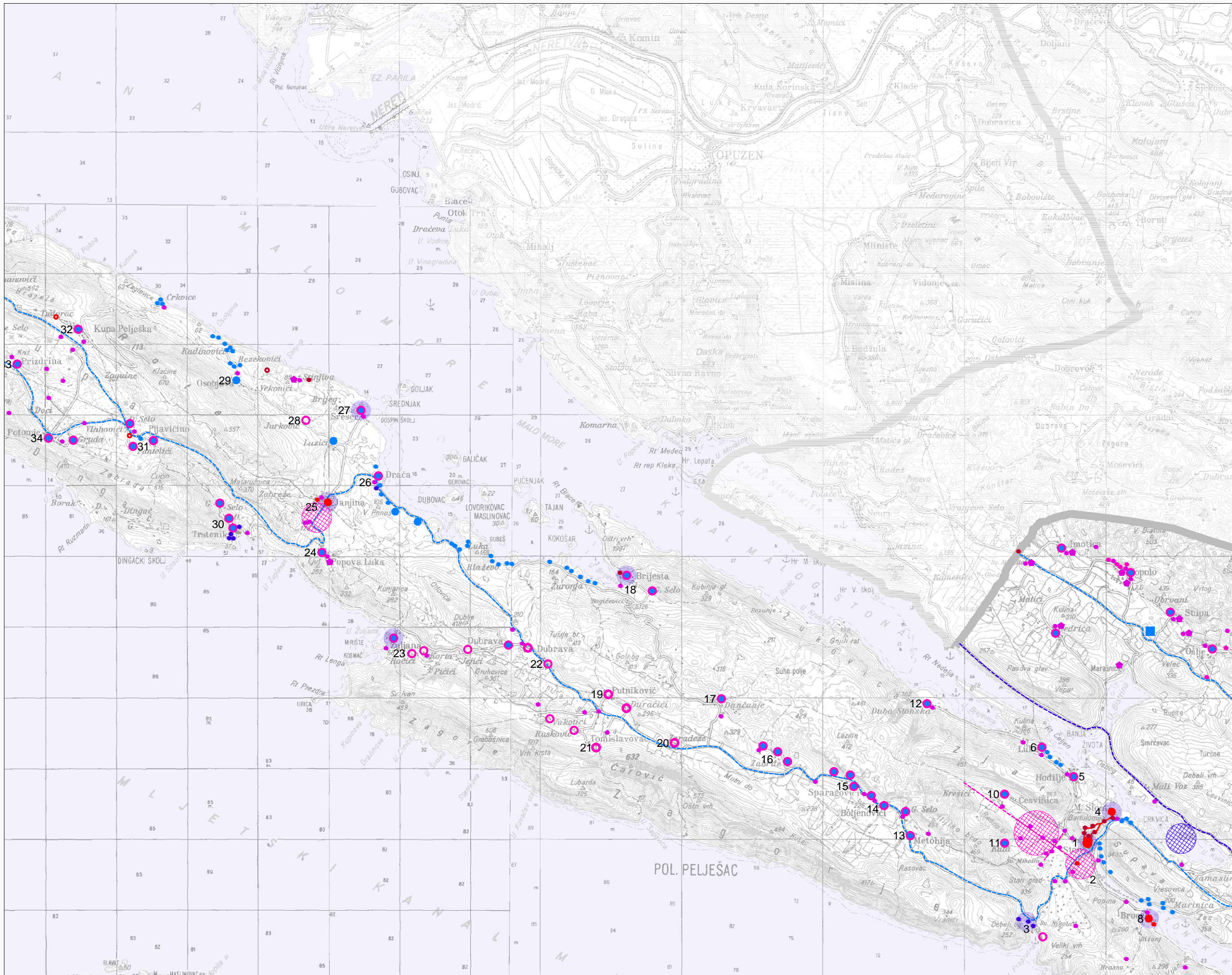

SUVREMENI PEJSAŽ_DUBROVAČKA REPUBLIKA / 20. ST.

- URBANA CJELINA_15. ST.
- POLUURBANA CJELINA_15. ST.
- URBANOTVORNI ELEMENT
- LJETNIKOVAC
- KULA
- CRKVA
- STEĆCI
- SAMOSTAN
- FORTIFIKACIJA
- RURALNA CJELINA_15. ST.
- AGRARNI PEJSAŽ
- HIDROARHEOLOŠKA ZONA_15. ST.
- ŠIRENJE URBANE CJELINE 15. U 20. ST.
- ŠIRENJE URBANE CJELINE 20. ST.
- URBANA CJELINA 19./20. ST.
- URBANIZACIJA RURALNE CJELINE IZ 15. U 20. ST.
- URBANI CENTAR 20. ST.
- URBANOTVORNI ELEMENT 19./20. ST.
- HOTEL
- APARTMAN
- URBANE VILE
- FORTIFIKACIJA
- INFRASTRUKTURA
- ▲ MARINE
- AGRARNI PEJSAŽ 20. ST.

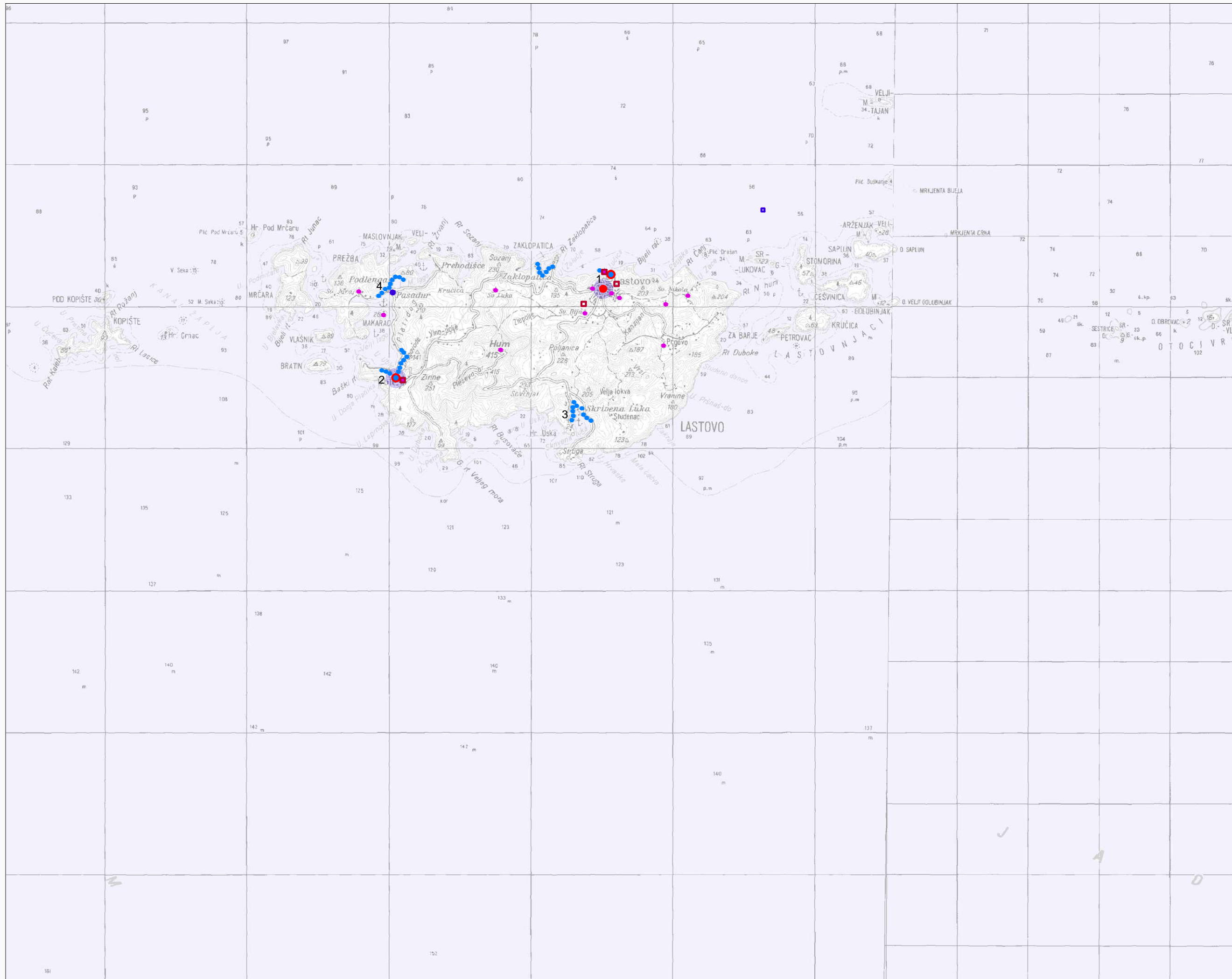
MAP 3.4A PELJEŠAC

SUVREMENI PEJSAŽ DUBROVAČKA REPUBLIKA / 20. ST.

- URBANA CJELINA_15. ST.
- POLUURBANA CJELINA_15. ST.
- URBANOTVORNI ELEMENT
- LJETNIKOVAC
- KULA
- CRKVA
- STEĆCI
- SAMOSTAN
- FORTIFIKACIJA
- RURALNA CJELINA_15. ST.
- AGRARNI PEJSAŽ
- HIDROARHEOLOŠKA ZONA_15. ST.
- ŠIRENJE URBANE CJELINE 15. U 20. ST.
- ŠIRENJE URBANE CJELINE 20. ST.
- URBANA CJELINA 19./20. ST.
- URBANIZACIJA RURALNE CJELINE IZ 15. U 20. ST.
- URBANI CENTAR 20. ST.
- URBANOTVORNI ELEMENT 19./20. ST.
- HOTEL
- APARTMAN
- URBANE VILE
- FORTIFIKACIJA
- INFRASTRUKTURA
- ▲ MARINE
- AGRARNI PEJSAŽ 20. ST.
- CESTA_20. ST.
- MAGISTRALA_20. ST.
- ŽELJEZNIČKA PRUGA_19. ST.

SUVREMENI PEJSAŽ DUBROVAČKA REPUBLIKA / 20. ST.

- URBANA CJELINA_15. ST.
- POLUURBANA CJELINA_15. ST.
- URBANOTVORNI ELEMENT
- LJETNIKOVAC
- KULA
- CRKVA
- STEĆCI
- SAMOSTAN
- FORTIFIKACIJA
- RURALNA CJELINA_15. ST.
- AGRARNI PEJSAŽ
- HIDROARHEOLOŠKA ZONA_15. ST.
- ŠIRENJE URBANE CJELINE 15. U 20. ST.
- ŠIRENJE URBANE CJELINE 20. ST.
- URBANA CJELINA 19./20. ST.
- URBANIZACIJA RURALNE CJELINE IZ 15. U 20. ST.
- URBANI CENTAR 20. ST.
- URBANOTVORNI ELEMENT 19./20. ST.
- HOTEL
- APARTMAN
- URBANE VILE
- FORTIFIKACIJA
- INFRASTRUKTURA
- ▲ MARINE
- AGRARNI PEJSAŽ 20. ST.
- CESTA_20. ST.
- MAGISTRALA_20. ST.
- ŽELJEZNIČKA PRUGA_19. ST.

5. KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA

5.1. DIJAGRAMI

5.1.1. Odnos crtež - dijagram

5.1.2. Dijagrami arhitekture

5.2. KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI

5.3. KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI APSTRAKTNOG PEJSAŽA

5.4. URBANI DIJAGRAMI

5.5. KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA

5.1. DIJAGRAMI

Riječ dijagram²⁵⁴ potiče iz grčkog dia- (preko, između dva) i -gramma (izvedena figura, oznaka ili linija). Ta apstraktna, generalizirana ali i nejasna definicija proširena je, od strane raznih autora, do točke gdje se danas pojam dijagram preklapa s različitim subjektima/značenjima kao što su skica, mapa, simbol, ikona, silueta, tabela, predložak, obris, zapis, tipologija, shema, format, arhetip, logo, brend, motiv, indeks, piktogram, graf... Dijagram je grafička skraćunica, to je prikaz nečega što samo po sebi nije to što se prikazuje, to nije ni struktura ni apstrakcija strukture.

Većina definicija dijagrama u arhitekturi i drugim teorijama prostornog oblikovanja oslanja se na radove Charlesa Sandersa Piercea (1839.-1914.), Michaela Foucaulta (1926.-1984.), i Gillesa Deleuzea (1925.-1995.) sa Felixom Guattarijem (1930.-1992.).²⁵⁵ Foucaultov koncept, koji predstavlja osnovnu teoriju u oblikovanju dijagrama prostora, presudno je utjecao na

---

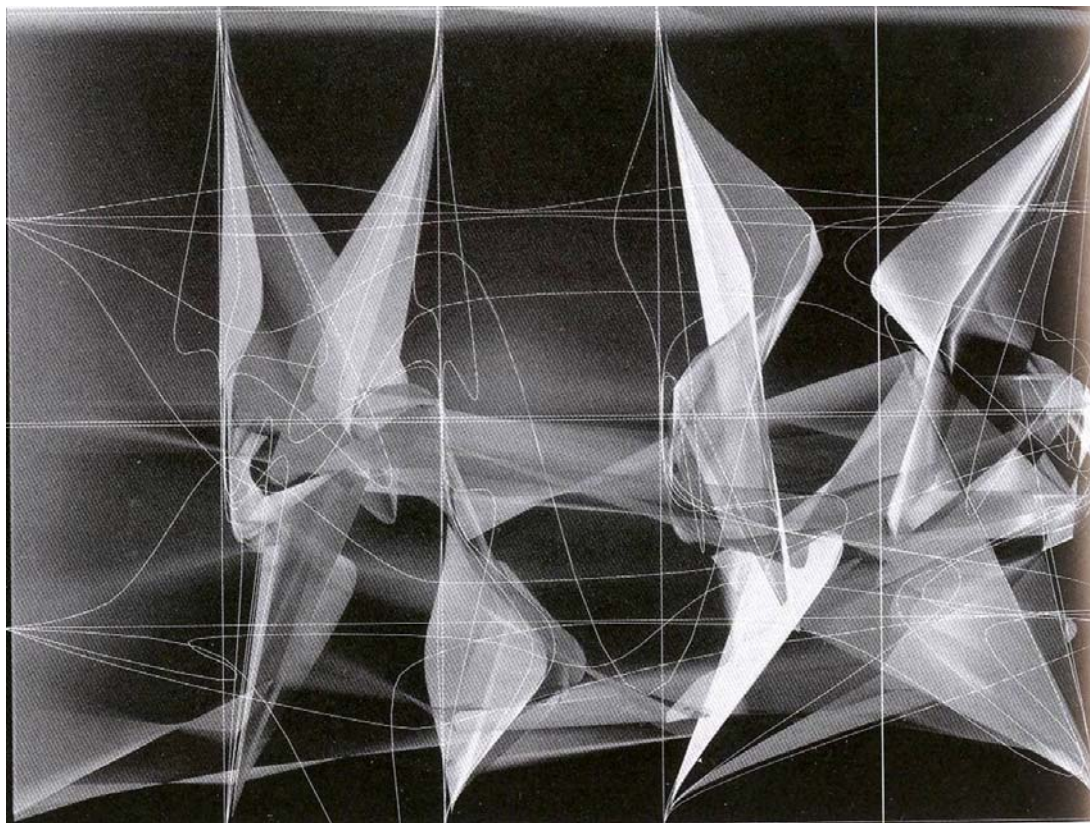
²⁵⁴ Dijagram grč. (diagramma – nacrt, risanje) grafikon (v.), grafički način prikazivanja koji jasno prikazuje odnos među pojedinim veličinama ili među količinama jedne te iste veličine; geometrijski crtež koji slikovito prikazuje razne brojevne odnose; KLAIĆ, 2007: 295

²⁵⁵ GARCIA, 2010

Deleuzeov i Guattarijev rad na ovom području,²⁵⁶ kao i na definiranje najutjecajnijeg deleuzeovskog koncepta dijagrama kao *apstraktne mašine... mape odnosa između sila*.²⁵⁷

Ta definicija određuje sve moderne rasprave o oblikovanju dijagrama i predstavlja važan i radikalni alat u razvoju mnogih suvremenih i utjecajnih arhitekata kao što su Peter Eisenman, Rem Koolhaas/ OMA, Zaha Hadid, Danijel Libeskind, Bernard Tschumi, Foreign Office Architects/ FOA, MVRDV, UNStudio, Diller + Scofidio²⁵⁸ i drugi.

KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA

DIA_6: VIRTUAL HOUSE DIAGRAM, PETER EISENMAN; EISENMAN, 1999

---

²⁵⁶ Foucaultova kritička teorija o arhitektonskim dijagramima još uvijek predstavlja osnovnu artikulaciju socijalnih, političkih, kulturnih, ekonomskih i psiholoških mehanizama i efekata u oblikovanju dijagrama prostora.

²⁵⁷ Kroz brojne tekstove, uključujući Foucault (1998), Deleuze artikulira nekoliko različitih konceptata i definicija dijagrama

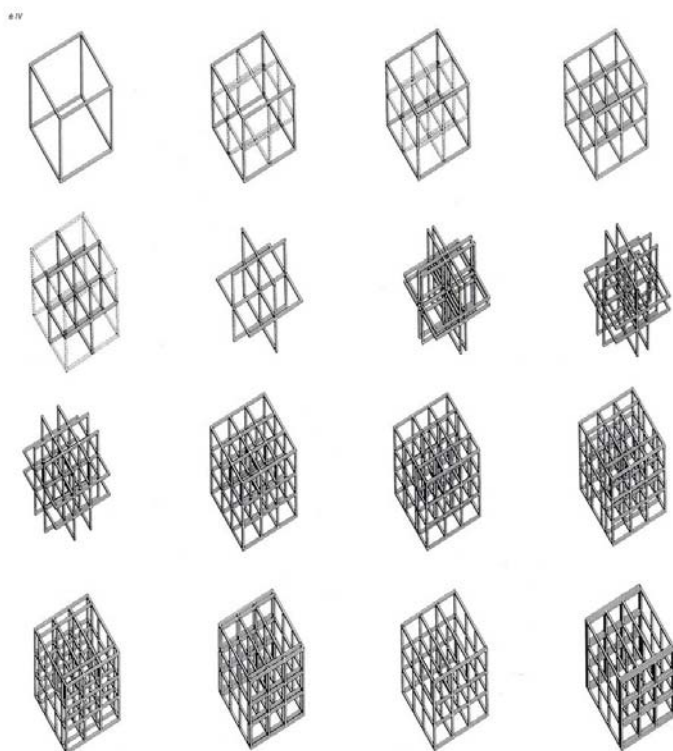
²⁵⁸ DILLER+SCOFIDIO, 1994; 2002

5.1.1. Dijagrami arhitekture

Dijagrami su danas uvučeni u svaki aspekt arhitektonske teorije, definirani kao samodostatni (umjetnost) i kao upotrebn i funkcionalni.

DIJAGRAMI PRETHODNOSTI - DIJAGRAMI UNUTRAŠNOSTI / DIJAGRAMI IZVANJSKOG

Dijagram se u arhitekturi povijesno promatra na dva načina: kao analitički ili kao generativni uređaj. Peter Eisenman²⁵⁹ vidi dijagram kao sredstvo posredovanja između povijesti arhitekture (*diagrams of anteriority* – dijagrami prethodnosti) i načina na koji se ona upisuje u stvarni objekt (*diagrams of interiority* – dijagrami unutrašnjosti) ili definira vanjski prostor (*diagrams of exteriority* – dijagrami izvanjskog), te se na taj način generira nova stvarnost kroz proces oblikovanja.²⁶⁰ To je koncept superpozicije tragova (*traces*) prošlosti, sadašnjosti i budućnosti.

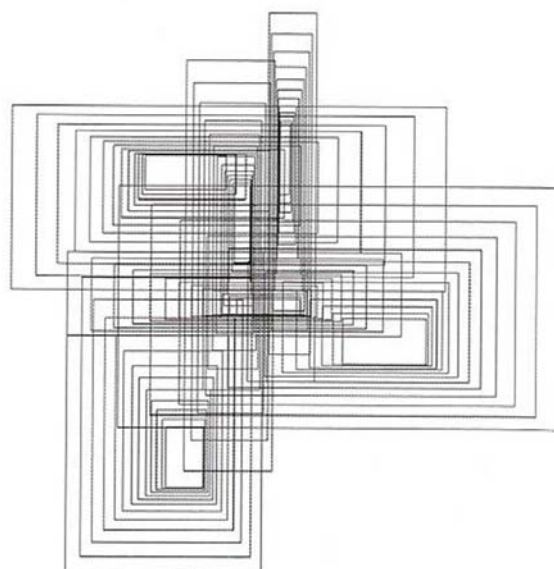
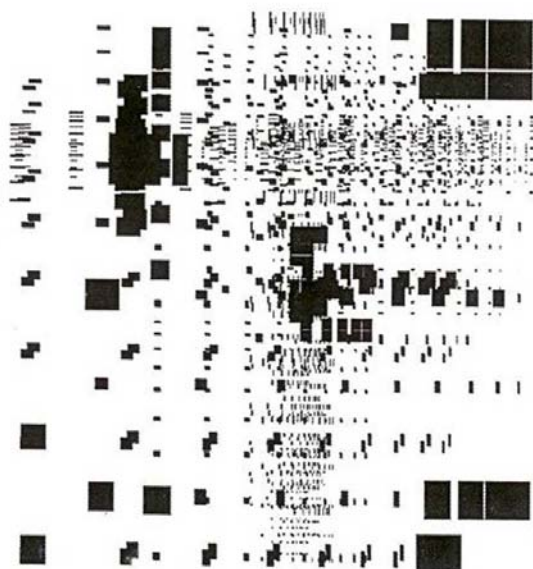
KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA
DIA_7: HOUSE IV, DIJAGRAM, PETER EISENMAN; EISENMAN, 1999

²⁵⁹ Peter Eisenman je arhitekt (Eisenman Architects, New York) i teoretičar arhitekture, sveučilišni profesor (Cooper Union, Yale University) koji je proizveo jedinstveni i priznati istraživački projekt o dijagramima u arhitekturi prezentiran u njegovom doktoratu i knjizi *Diagram Diaries* (1999), te predstavlja značajni i originalni doprinos arhitektonskoj teoriji dijagrama.

²⁶⁰ Prema tekstu P. Eisenmana u *Diagram Diaries*; EISENMAN, 1999

OBIČAN DIJAGRAM – NEOBIČAN / POSEBAN DIJAGRAM

Patrik Schumacher²⁶¹ shvaća dijagram kao vrstu prikaza kojeg karakterizira visoka razina apstrakcije i koji se fokusira na vrlo specifične aspekte. Tada mora biti jasno što je ispušteno iz prikaza i kako bi se dijagram mogao doraditi.²⁶² Razlikujemo više vrsta dijagrama arhitekture ovisno o odnosu između apstrakcije i subjekta prikaza. Ako je taj odnos neproblematičan tj. fiksiran kroz ugrađene pretpostavke onda se radi o OBIČNOM DIJAGRAMU (*ordinary diagram*).²⁶³ Pravi moment za obični dijagram je početak 20. st. kada se arhitektonska kompozicija oslobodila klasičnih ograničenja (geometrijska prefiguracija, simetrija i proporcija) te potpuno otvorila tlocrtni raspored, ali sa jasnim kanonom translatacije dijagrama, u zgrade gdje su elementi čiste horizontalne i vertikalne ravnine.

KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA

DIA_8: DIJAGRAMATSKI PROCESI / Deleuze, ZAHA HADID ARCHITECTS, Patrik Schumacher; GARCIA, 2010

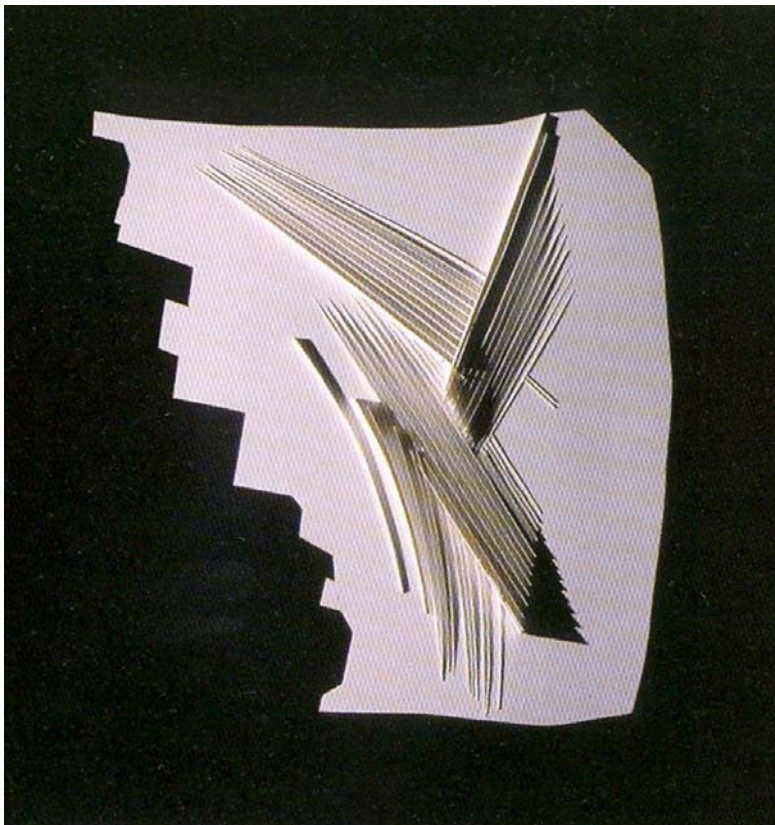
²⁶¹ Patrik Schumacher je ko-direktor u Architectural Associations Design Research Laboratory (AADRL) i partner u Zaha Hadid Architects

²⁶² SCHUMACHER, 2010:260-269

²⁶³ Jean-Nicolas-Louis Durand (1760-1834), arhitekt i predavač na Ecole Royal Polytechnique u Parizu, vjerojatno je prvi koji je uveo dijagramatski proces u arhitekturu preko *mehanike kompozicije*: korištenjem mreže na papiru kao podloge za komponiranje, definiranje i kombiniranje osnovnih elemenata kao što su zidovi i stupovi, a slijedeći pravila sklada, reda i simetrije, formirani su standardni dijelovi zgrada koji su različitim kombinacijama tvorili razne vrste građevina. To predstavlja uvod u dijagramatsku kompoziciju.

Koncept NEOBIČNOG/ POSEBNOG DIJAGRAMA (*extra-ordinary diagram*) definiran je kroz suprotstavljanje običnom dijagramu²⁶⁴. Deleuzeovski²⁶⁵ (neobični) dijagram je apstraktna mašina: rutina izvođenja nije jasno definirana već dijagram kreativno sudjeluje u stvaranju radnje što uzrokuje nestabilnu interpretaciju bez predodređenih rezultata te možemo reći da se radi o proto-prikazu. Takvi procesi (eksperimenti) u oblikovanju otvoreni su i nepredvidivi te indikativni za tranziciju od modernizma prema suvremenom obrascu.²⁶⁶

Druga distinkcija koju Schumacher uvodi jest ona između metričkih i parametričkih dijagrama i odnosi se na unutrašnju konstrukciju samog dijagrama: svojstva osnovnih grafičkih funkcija manipuliranih unutar metričkih dijagrama određena su i konstantna, dok unutar parametričkih dijagrama ostaju promjenljiva i ograničena unutar definiranog raspona.

KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA

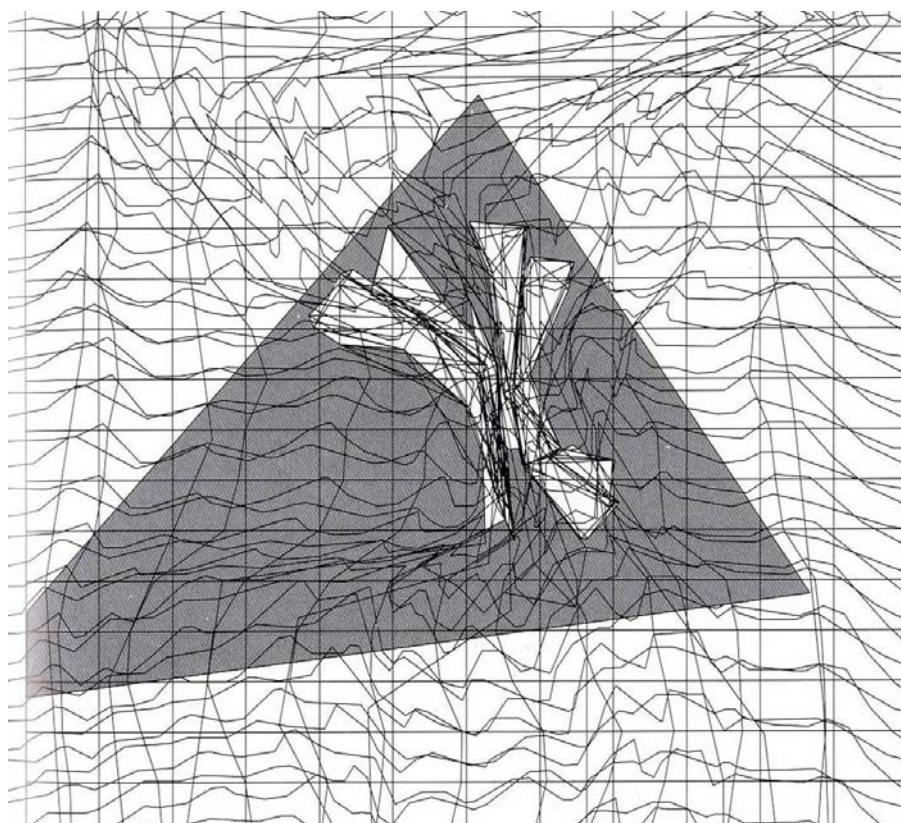
DIA_9: DIJAGRAMATSKI PROCESI / Deleuze, ZAHA HADID ARCHITECTS, Patrik Schumacher; GARCIA, 2010

²⁶⁴ Neobični dijagram je dijagram definiran kao razlikovanje od prikaza (Deleuze); SCHUMACHER, 2010:261

²⁶⁵ Gilles Deleuze, francuski filozof (1925-1995), koji je definirao koncept dijagrama kao apstraktne mašine; DELEUZE; GUATTARI, 2013:579-583

²⁶⁶ SCHUMACHER, 2010:260-269

Uzimajući u obzir ove klasifikacije, obične nasuprot neobičnim dijagramima te metričke nasuprot parametričkim, potrebno je primjetiti da se svaka različitost može kombinirati sa svakom stranom druge različitosti. Tako pratimo obične metričke dijagrame modernizma (Durand, od 1925.), neobične metričke dijagrame dekonstruktivizma (apstraktna mašina), neobične parametričke dijagrame nedovršenih istraživanja u oblikovanju (sredinom 1990-ih). Iako su danas (od 2000. dalje) mnogi autori prešli na rad s običnim parametričkim dijagramima zbog jasnije usmjerenosti prema cilju, neobični parametrički dijagrami pružaju pravo bogatstvo mogućnosti u zahtjevnom i neodređenom apstraktnom svijetu asocijativnog oblikovanja te se u budućnosti mogu očekivati oscilacije i isprepletanja između običnih i neobičnih parametričkih dijagrama, naročito u kompleksnoj artikulaciji urbanih polja (urbani dijagrami).²⁶⁷

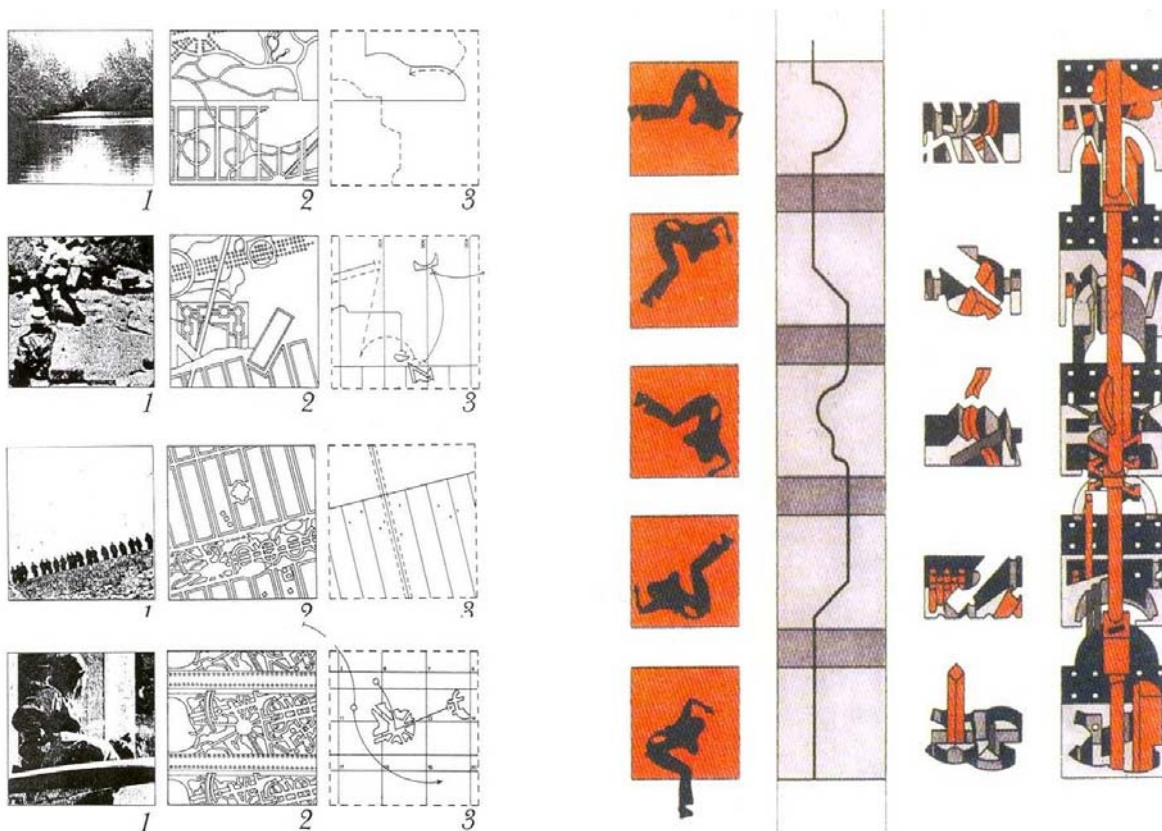

KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA
DIA_10: 3D DIJAGRAM MODEL, PETER EISENMAN; GARCIA, 2010

²⁶⁷ SCHUMACHER, 2010:260-269

Bernard Tschumi²⁶⁸ je u svojoj knjizi *Manhattan Transcripts*²⁶⁹ artikulirao složeni raspon arhitektonskih uvjeta (kroz kategorije događaja, pokreta i prostora) te preslagivanjem dijagramatskih formi i koncepata iz filmova (uklapanjem složenih scena i scenarija) stvara arhitektonski dijagramatski sistem neophodan za opis interakcije između prostora i kretanja tijela.

Njegov projekt *Parc de la Villette*²⁷⁰ prvi je u kojem je uspješno primjenio nove dijagramatske alate, tehnike i teorije razvijene u *Manhattan Transcripts*. Tamo je superimpozicija (umetanje) točaka, linija i polja istovremeno superimpozicija akcije, pokreta i prostora.

KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA

DIA_11: MANHATTAN TRANSCRIPTS, BERNARD TSCHUMI; GARCIA, 2010

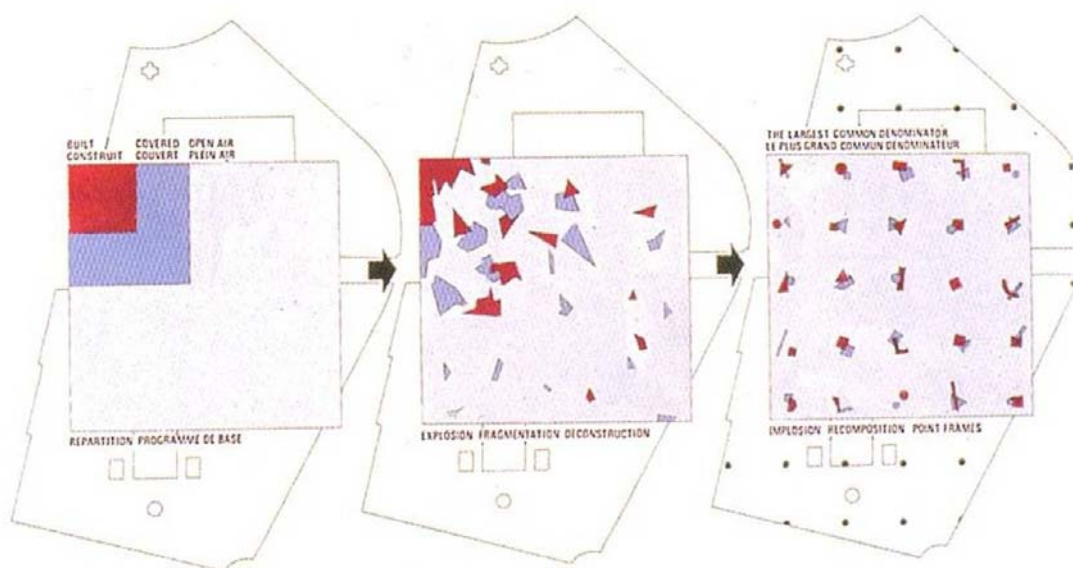
²⁶⁸ Bernard Tschumi je arhitekt (Bernard Tschumi Architects), teoretičar arhitekture i sveučilišni profesor (Columbia University, New York), autor *Parc de la Villette* u Parizu i *New Acropolis Museum* u Ateni te brojnih drugih projekata izgrađenih širom svijeta

²⁶⁹ Na njegov rad u toj knjizi utjecali su Foucault, Derrida, Barthes i Einstein; GARCIA, 2010:196

²⁷⁰ Međunarodni natječaj za oblikovanje *Parc de la Villette* u Parizu 1983. godine je jedan od najznačajnijih događaja na arhitektonsko-urbanističkoj sceni s kraja dvadesetog stoljeća kada je primjena arhitektonskog dijagrama postala vidljiva u radovima B. Tschumija i R. Koolhaasa

Za Tscumija je dijagram grafički prikaz koncepta, a arhitektura je materijalizacija koncepta. Tako je dijagram jedna od prvih faza u procesu stvaranja arhitekture, on kasnije može ostati vidljiv, ili ga možemo samo naslutiti (*diagrammatic visibility*). Tschumi dijagramatsku vidljivost ne upotrebljava samo u analizi postojećeg prostora, već i u projekciji budućnosti, kako kaže: *Ja nešto vidim, recimo organsko, u prirodi, zatim u apstrakciji, i onda to mogu pretvoriti u dijagram koji ću upotrijebiti za konkretan projekt.*

Budućnost dijagrama arhitekture Tschumi stoga vidi kao centralnu ulogu u otkrivanju novih koncepata: programa, informacija i odnosa između koncepta, sadržaja i konteksta te, u najnovije vrijeme, u istraživanju granica grada te njegovih kompleksnih i apstraktnih struktura. Za njega je dijagram mašina, alat koji stalno uporebljava i usavršava, koja je produžetak njegova uma.²⁷¹

KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA

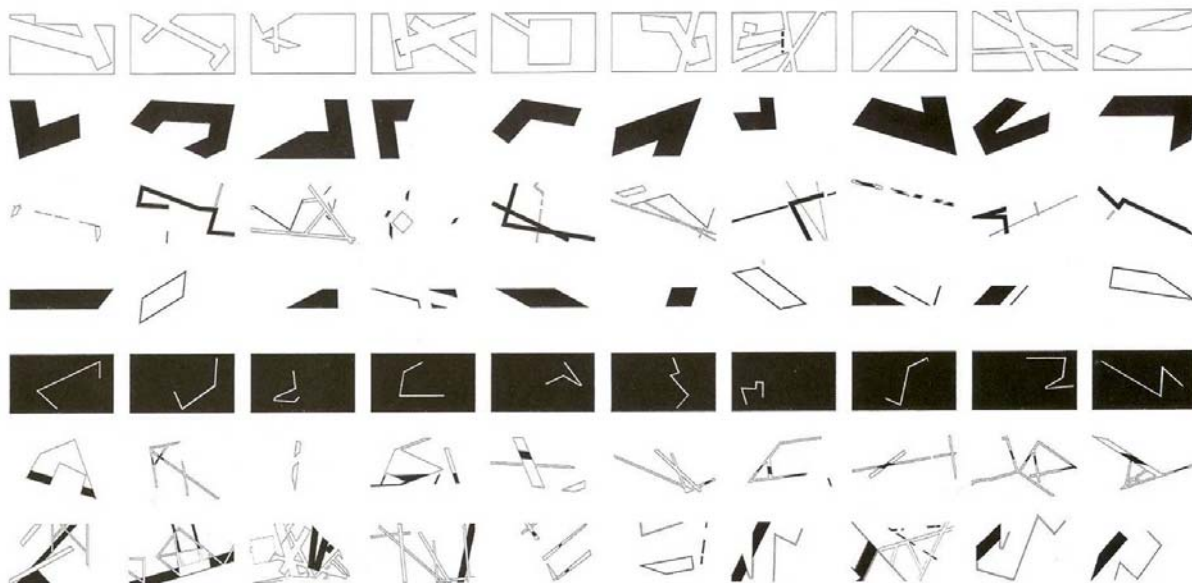
DIA_12: PARC DE LA VILLETTE, PARIZ, BERNARD TSCHUMI; GARCIA, 2010

²⁷¹Prema intervjuu koji je Marc Garcia vodio sa Bernard Tschumijem; GARCIA, 2010:195-203

DIJAGRAM PROSTORA U BUDUĆNOSTI

Dijagram nije reprezentacijski i bavi se apstraktnom materijom. Kad se to uspije postići postaje ekskluzivan. Najbliže vizualnoj reprezentaciji dijagrama što Gilles Deleuze omogućava jest unutar konteksta umjetnosti Francisa Bacona, a čak i tad on funkcionira kao apstraktni mehanizam sklonjen od pogleda. Ako je pak njegova funkcija zokružena/zagrljena umjetnošću, možemo dobiti jasniju sliku koncepta.²⁷² Koncepti koji su slike i slike koje su koncepti, to je materijalizacija zamisli. Tako je praktični smisao umjetnosti da artikulira fluidnu dimenziju misli iznad reprezentacije.²⁷³

Neobično skupljanje/kontraktcija je dijagramatski koncept koji dozvoljava spajanje dvaju nepodudarnih elementa i prelaz apstrakne funkcije od jednog sistema na drugi.²⁷⁴ Na taj način može se promatrati i zamisliti prostor kao što je pejisaž u kojem je kretanje dvoznačno: pokret tijela u pejisažu ili pokret oka koje promatra pejisaž. Oba ta kretanja artikuliraju prostor.

KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA

DIA_13: ŽIDOVSKI MUZEJ U BERLINU, ARHITEKTONSKI STUDIO DANIEL LIBESKIND; GARCIA, 2010.

²⁷² ZDEBIK, 2013:178

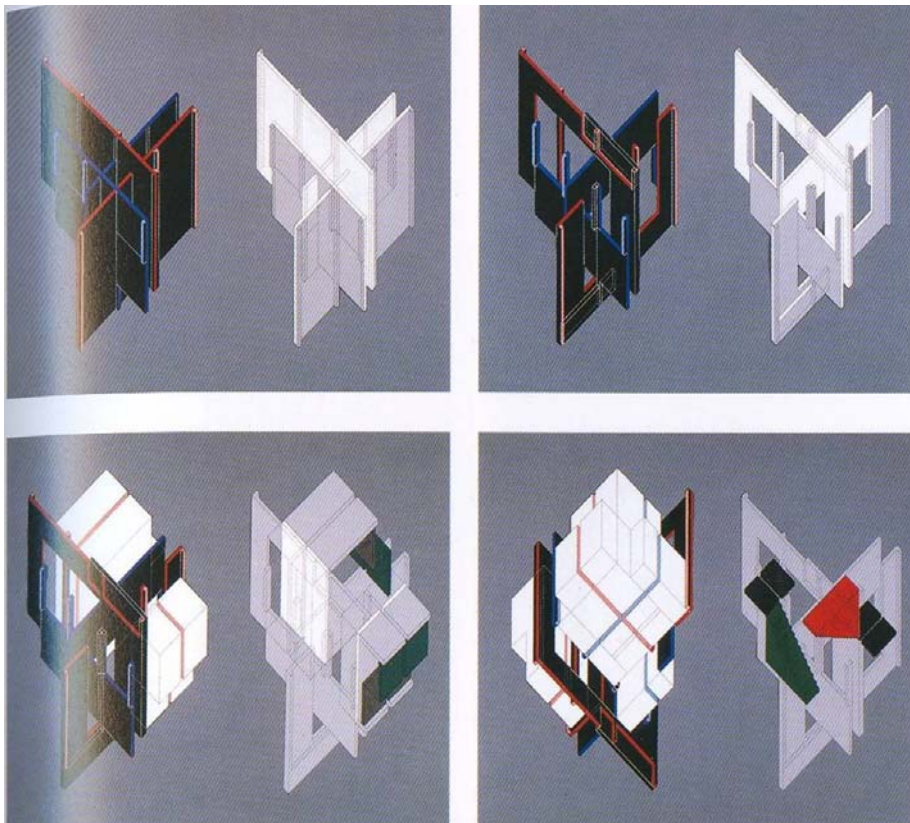
²⁷³ ZDEBIK, 2013:194-195

²⁷⁴ ZDEBIK, 2013:141

5.1.2. Odnos crtež - dijagram

Antony Vidler²⁷⁵ u svom tekstu *Diagrams of Diagrams: Architectural Abstraction and Modern Representation*²⁷⁶ govori o odnosu i razvoju arhitektonskog i dijagramatskog crteža. Crteži suvremenih arhitekata koji prate pokrete i događaje u prostoru (MVRDV) te afirmiraju proces prije samog produkta referiraju se na razne tradicije avant-garde i s njima dijele sklonost prema dijagramatskom prikazu, tj. dijagramima. U slučaju Kazuo Sejime²⁷⁷ jednostavni i jasni crno-bijeli dijagrami funkcija i prostora elegantno su prevedeni u arhitekturu minimalističke estetike i materijalne apstrakcije japanskog misticizma te je sama arhitektura spojena na svoj dijagram.²⁷⁸ Elegantne linearne projekcije kompleksnih kubičnih konstrukcija Petera Eisenmana, generirane iz kombinacije povijesnih studija modernizma i strukturalnih analiza 1970-ih, sada senzibiliziraju njegove nove dijagramatske crteže.²⁷⁹

KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA
DIA_14: HOUSE VI, DIJAGRAM, PETER EISENMAN; GARCIA, 2010.

²⁷⁵ Antony Vidler je profesor na Cooper Union School of Architecture u New Yorku

²⁷⁶ Representations (Berkeley), No 72; 2000: 1-20

²⁷⁷ HASEGAWA, 2006; Kazuyo Sejima + Ryue Nishizawa / SANAA

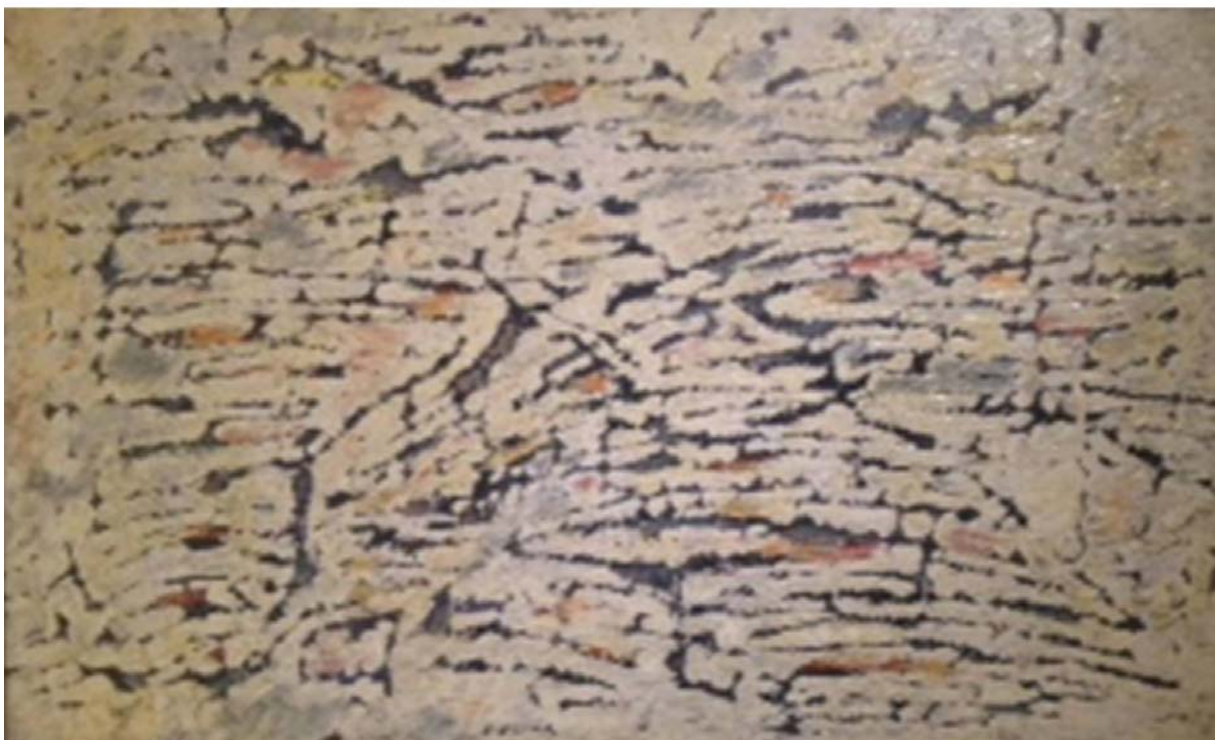
²⁷⁸ Toyo Ito, Diagram Architecture, El Croquis, vol 77 no 1, 1996, str. 18-24; GARCIA, 2010:62

²⁷⁹ EISENMAN, 1999

DIJAGRAMATSKI PEJSAŽI OTONA GLIHE

„Vidljiv je svijet beskrajn... ne obazire se na teritorijalna ograničenja i opire umjetnim razdiobama što se urezuju među narode na neograničenom reljefu Zemlje. Vidljiv svijet protestira protiv svih granica. Usprkos tome, sve opažanje i razumijevanje, upravo svaka djelatnost pretpostavlja izdvajanje ograničenih područja iz neograničena svijeta.“²⁸⁰

Zviježđa se na zimskom nebu većom gustoćom izdvajaju iz okoline, vidimo ih kao nakupinu koja se tek ostrim pogledom razlaže na elemente, uočavamo da su njihove međusobne veze jače od njihove pojedinačnosti. Takve nakupine ili aglomeracije možemo smatrati najjednostavnijim ustrojstvom ili organizacijom. Njihova granica nije čvrsta, katkad se čini da će se svakog časa raspliniti, kao da se sili okupljanja ili atrakciji stalno suprotstavlja sila raspršivanja ili repulzija.²⁸¹ Dijelovi aglomeracije nemaju svoju individualnost, elementi su podčinjeni cjelini.

KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA

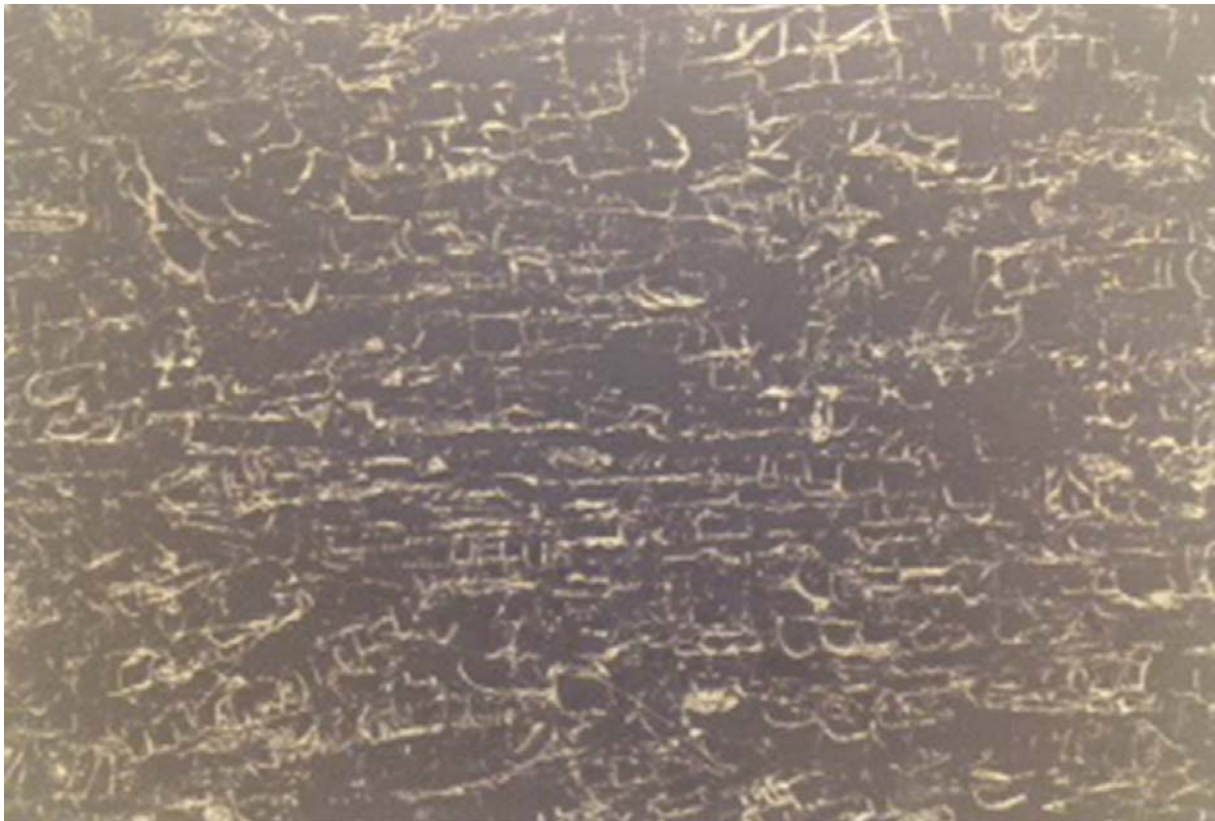
DIA_15: OTON GLIHA: GROMAČE 07.05.-22.06.2014.; MMSU, Rijeka

²⁸⁰ ARNHEIM, 1974

²⁸¹ Tako u svojoj knjizi *Uvod u likovno mišljenje* Bačić uspoređuje zviježđa sa crtežom O. Glihe; BAČIĆ, 1994: 95

„Neoštar vid zapaža na Glihinom crtežu sivila nejednake tamnoće: mjestimice se zgušnjavaju do crnih mrlja i prilično se pravilno rasplinjuju u okolnu bjelinu, tvoreći nejednako gusto okupljene crne čestice na bijelom papiru koje prije utonuća u aglomeraciju pokazuju znakove organizacije.“²⁸²

Za analizu, sintezu i razumijevanje strukturalne fraktalne geometrije pejsaža izuzetno je značajna Glihina slikarska apstrakcija tako bliska arhitektonskom promatranju prostora-teritorija kroz dijagrame. Možemo reći da su konstante Glihine poetike: uporište u realnom, smisao za kompoziciju i osjećaj za ritam te koncentracija na formu i prostor, čvrstoća i disciplina. Gromače Gliha otkriva iz integralnog doživljavanja pejsažne realnosti, kao njezinu krajnju istinu.

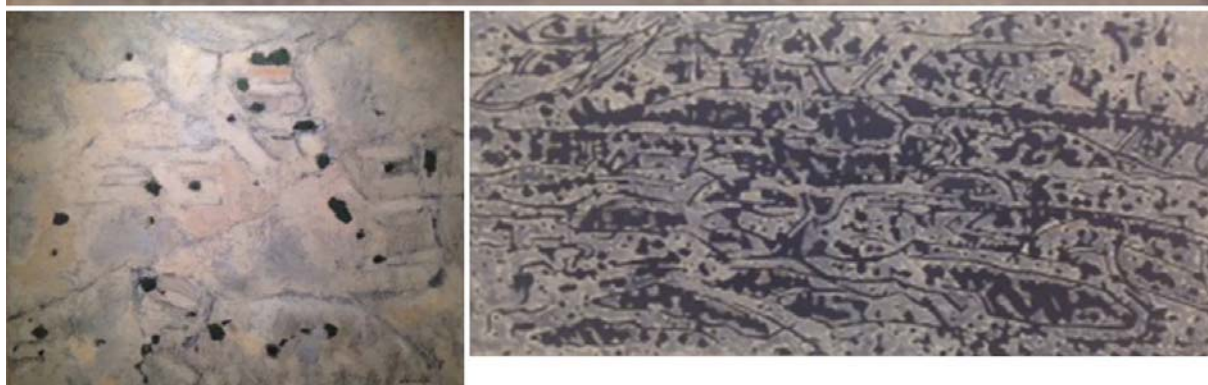
KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA
DIA_16: OTON GLIHA: GROMAČE 07.05.-22.06.2014.; MMSU, Rijeka

---

²⁸² BAČIĆ, 1994: 95

On slika pozitivnu plohu tla izbrazdanu tragovima ljudskog postojanja te spoznaje urbanističko-arhitektonsku i skulpturalnu ljepotu pejisaža koji prikazuje preklapanjem statičkih planova paralelnih plohi slike. Kroz redukciju, analizu, kroz uživljavanje u sile i elemente, pojačava se koncentracija misli i intezitet doživljavanja kojima je konačno realno prebačeno u istinito, pojavno u pojmovno, te apstraktne Gromače postaju polje sila.

Usredotočenost na motiv, na njegovo dešifriranje i interpretiranje tolika je da u mislima uočava pejisaž iz zraka, kao plohe viđene pod pravim kutem, a s tektonikom i sadržajima tla doživljenima u svjetlu i materiji s različitih nižih gledišta u ravnini. Tako Gliha prevođenje stereometrije na plohu riješava simultanošću pogleda kao nekom vrstom emocionalne perspektive. Mnogoznačnost motrišta i poliperspektivnost te simultani pogled koji prati simultanu misao ugrađeni su u Gromače koje se oslobađaju u apsolutne ritmove, postaju grafologija pejisaža, karta zanimljivija od teritorija.²⁸³

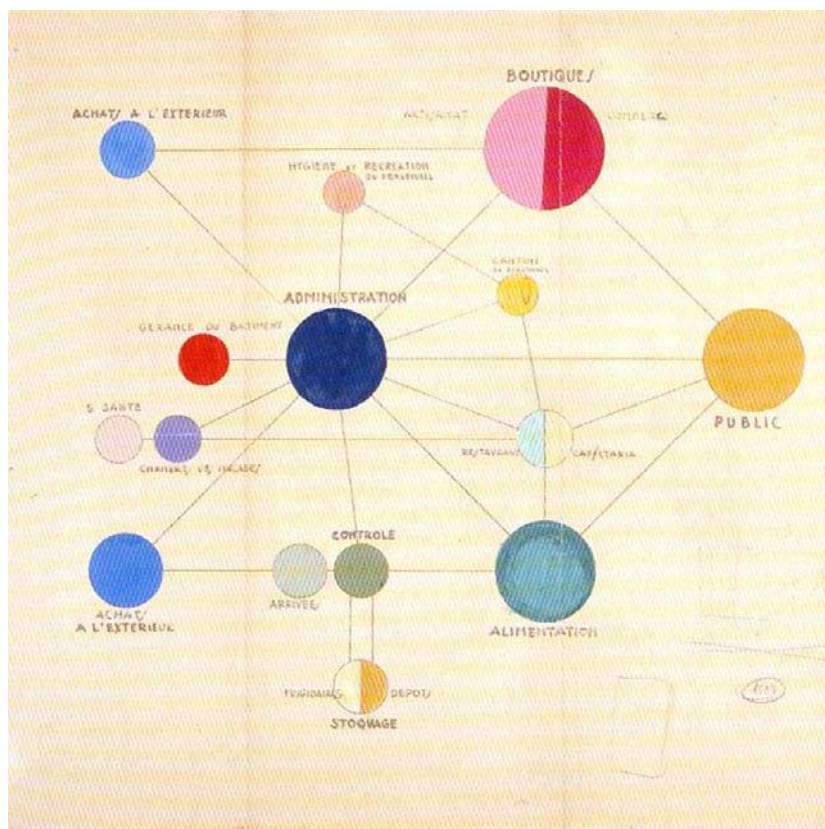
KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA

DIA_17: OTON GLIHA: GROMAČE 07.05.-22.06.2014.; MMSU, Rijeka

²⁸³ Prema tekstu iz kataloga i intervjuu koji se prikazivao na izložbi *Gromače* u Klovićevim dvorima, Zagreb 2014. TONKOVIĆ, 2014; TONKOVIĆ, 2002; Monografija Oton Gliha

DIJAGRAMI U EDUKACIJI ARHITEKATA I URBANIH PLANERA

Arhitektima i prostornim planerima, kao vizualnim projektantima, dijagrami se sviđaju i mnoge škole predaju formu funkcionalne analize i osnovne *bubble* dijagram tehnike kao dio osnova projektiranja. Takve analize temeljno proizlaze iz Bauhauasa, gdje su crteži Paula Kleea naznačavali jasnoću i očiglednu preciznost novih modernih pravila/kodova.²⁸⁴

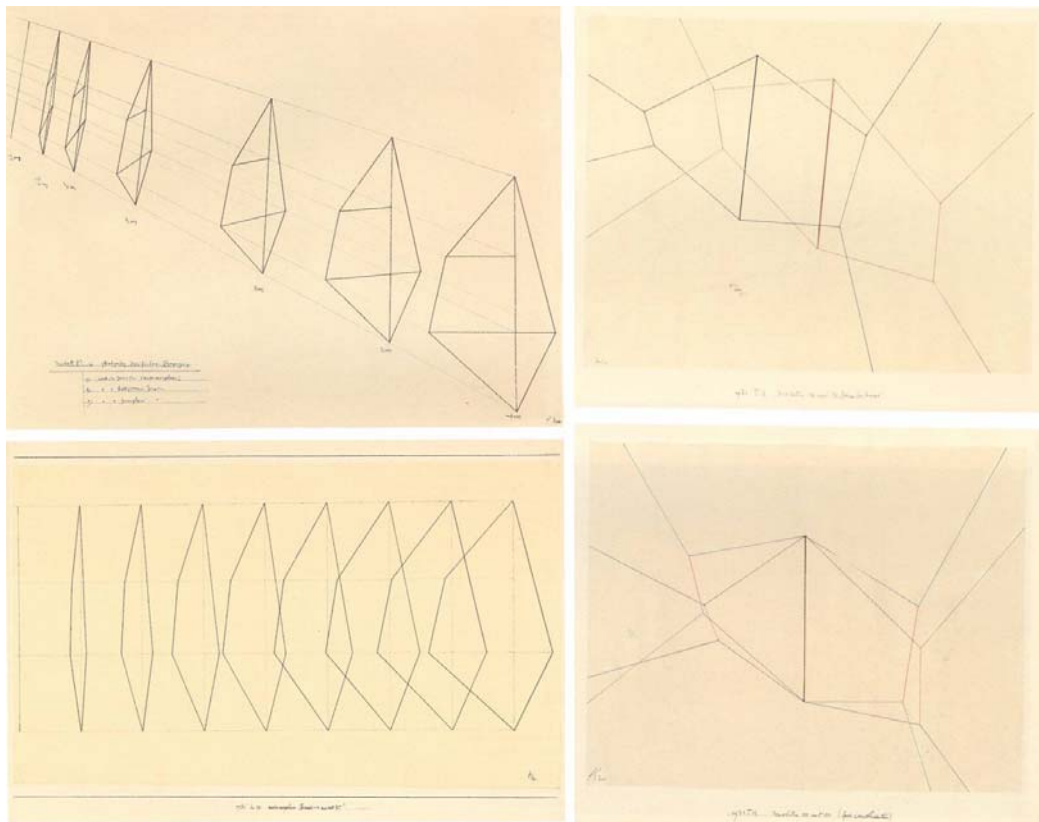
KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA

DIA_18: MARSEILLE, UNITE D'HABITATION, LE CORBUSIER BUBBLE DIAGRAM; GARCIA, 2010.

²⁸⁴Prema tekstu Davida Graham Shanea o urbanim dijagramima i urbanom oblikovanju; GARCIA, 2010:80

Nalazimo se u trenutku kada su sustavi upravljanja, razvoja i oblikovanja teritorija u stanju fragilne i labilne ravnoteže gdje je održivo rukovođenje elementima prostornih i infrastrukturnih resursa presudno za sudbinu okoliša i društva u kojem živimo.

U širem okruženju suvremeno ubrzanog društva zahtjeva se sposobnost generiranja arhitekture kao sustava koji je otporan i prilagođen razvoju unutar tako nepredvidivog okruženja. Sustavi razmišljanja proširili su se i na ideju otvorenih sustava koji se kontinuirano dovode u interakciju s okolišem i prilagođavaju mu se.

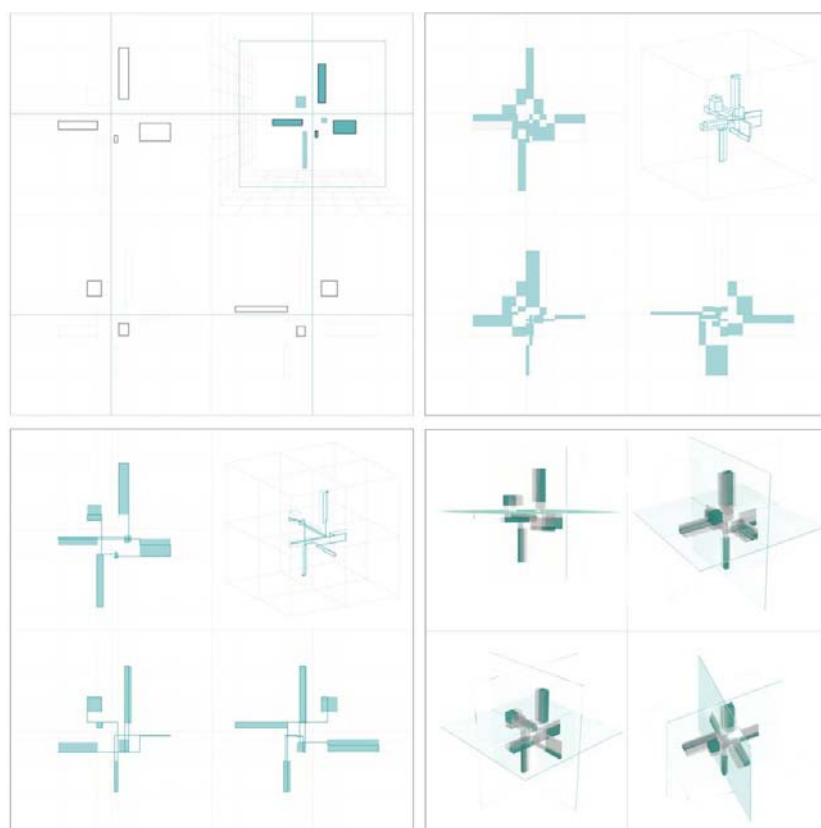

KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA
DIA_19: MODEL 110, 111, PAUL KLEE; KLEE, 2013.: 247

Pitanje je kako odgojiti i stvoriti arhitekta današnjice koji bez većih problema, s poletom i otvorenošću generira i moderira sustave koji definiraju teritorij arhitekture.

Potrebno je translaticiranje vještina i znanja arhitekta iz polja arhitekture oblika u polje arhitekture organizacije i arhitekture sustava, te proces učenja i vježbi koji će mlade studente definirati i osposobiti za djelovanje u arhitekturi labilnih sustava. Također, važno je shvatiti da problemsko učenje i dolaženje do nove spoznaje takvom edukacijom nema jedan ili stalan oblik rada ni predvidiv rezultat. Uloga mentora tu je presudna da ponekad usmjeri, moderira ili odredi odgovarajući smjer projekta i procesa koji takav sustav generira.²⁸⁵

U tom smislu potrebno je i disciplinu arhitektonsko urbanističke kompozicije²⁸⁶ prilagoditi novom fluidnom i dinamičnom sustavu djelovanja te se orijentirati na definiranje procesa koji generira zadovoljavajuće prostorne odnose kroz pozicije, smjerove i polja te međuodnose sila.

KOMPOZICIJSKI DIJAGRAM
PLASTIČNO OBLIKOVANJE II, ŠK. GOD. 2013/2014
Student: R. KRAJCARZ; Mentor: I. TUTEK, d.i.a.
Voditelj kabineta: prof. R. WALDGONI, d.i.a.

KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA

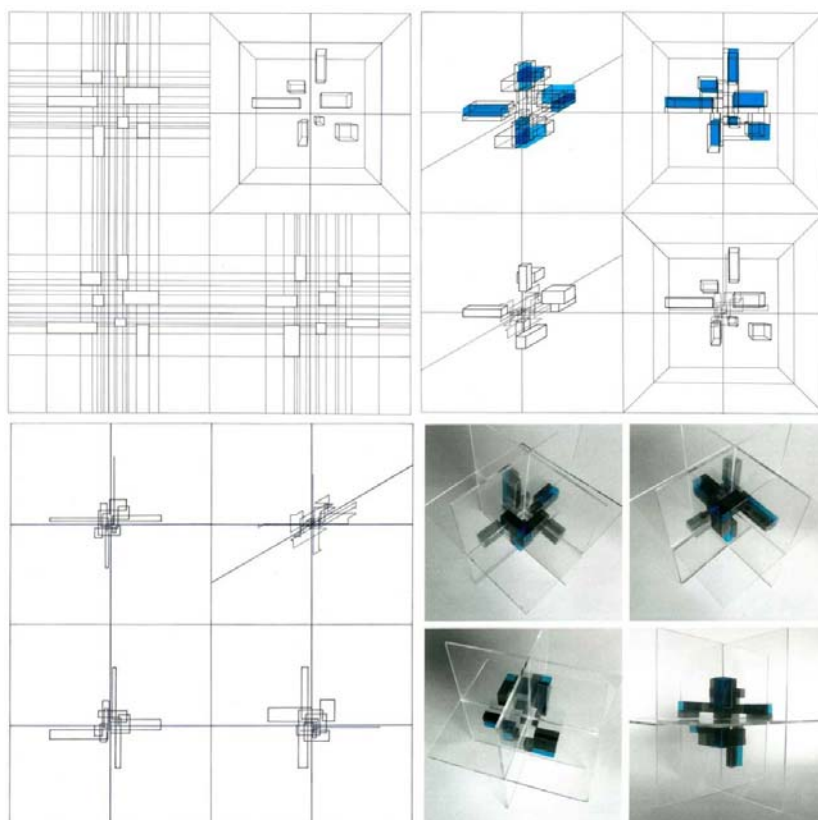
DIA_20: KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI; PLASTIČNO OBLIKOVANJE, ŠK. GOD. 2013/2014

²⁸⁵ TURATO, 2012:512-543

²⁸⁶ Ovdje se odnosi na kolegije Plastično oblikovanje 1 i 2; Kompozicija i kompozicijski dijagrami te kompozicijski dijagrami apstraktnog pejzaža

5.2. KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI

Vježba *Kompozicijski dijagrami* u četvrtom semestru kolegija Plastično oblikovanje logično se nastavlja na zadatak iz trećeg semestra *Kompozicija*. Ova nastavna dionica tematizira četvrtu dimenziju, vrijeme, kao bitan faktor suvremene prostorne kompozicije. U prvom dijelu vježbi studenti kreiraju skladnu kompoziciju sastavljenu od apstraktnih geometrijskih formi, kocki i kvadara, koji svojim postavom artikuliraju prostorni centar definiran presječnim ravninama x-y-z. Rezultat je kompozicijski dijagram gdje je odnos između apstrakcije i subjekta prikaza definiran – maketa 3D. Na kompozicijskom modelu analiziraju se prostorni međuodnosi i djelovanja elemenata. Dodatni stupanj apstrakcije karakterizira drugi dio zadatka kada elementi postaju polje sila. Formira se drugačiji kompozicijski dijagram koji nije jasno definiran, već sudjeluje u kreativnom procesu te možemo reći da se radi o proto-prikazu. Takvi procesi (eksperimenti) u oblikovanju otvoreni su i nepredvidivi te indikativni za tranziciju od modernizma prema suvremenom obrascu.²⁸⁷

KOMPOZICIJSKI DIJAGRAM
PLASTIČNO OBLIKOVANJE II, ŠK. GOD. 2013/2014
Student: T. BOSNAR; Mentor: I. TUTEK, d.i.a.
Voditelj kabineta: prof. R. WALDGONI, d.i.a.

KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA

DIA_21: KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI; PLASTIČNO OBLIKOVANJE, ŠK. GOD. 2013/2014

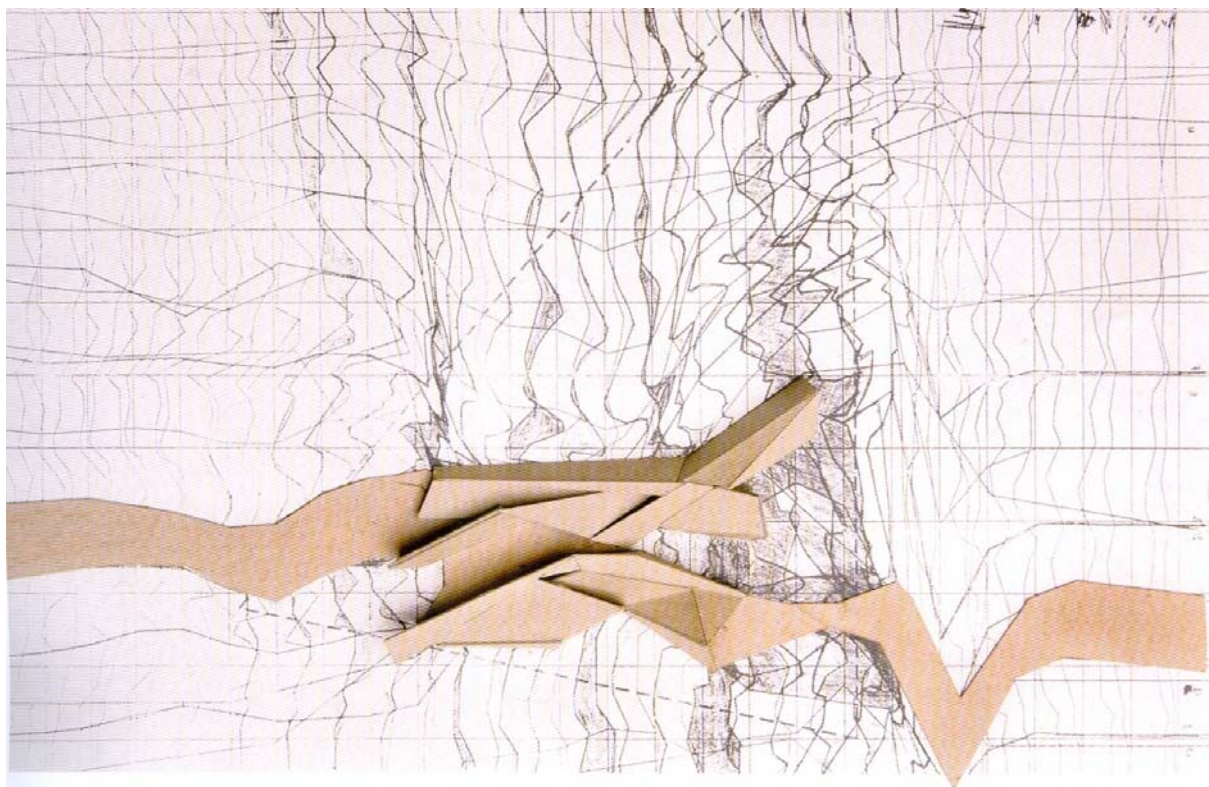
²⁸⁷ SCHUMACHER, 2010:260-269

5.3. KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI APSTRAKTNOG PEJSAŽA

Vježba ima ishodište u analizi apstraktnog pejisaža koji se formira gužvanjem papira A4. Tako svaki student ima specifičan i različit početak. Crtež zgužvanog papira ili nabrane tkanine klasičan je zadatak u analizi nepravilne, naizgled kaotično složene strukture koja ima sva konstruktivna svojstva pejisaža koji se također formirao izdizanjem/deformiranjem i preklapanjem tektonskih ploča.

Analizom kroz crtež razotkriva se fraktalna geometrijska struktura²⁸⁸ te se analiziraju nabori, procjepi i nagibi počevši od točaka, preko pravaca do ploha. U procesu daljnje apstrakcije dolazimo do dijagrama apstraktnog pejisaža koji sadrži samo osnovne definicije prostora (obični metrički dijagram).

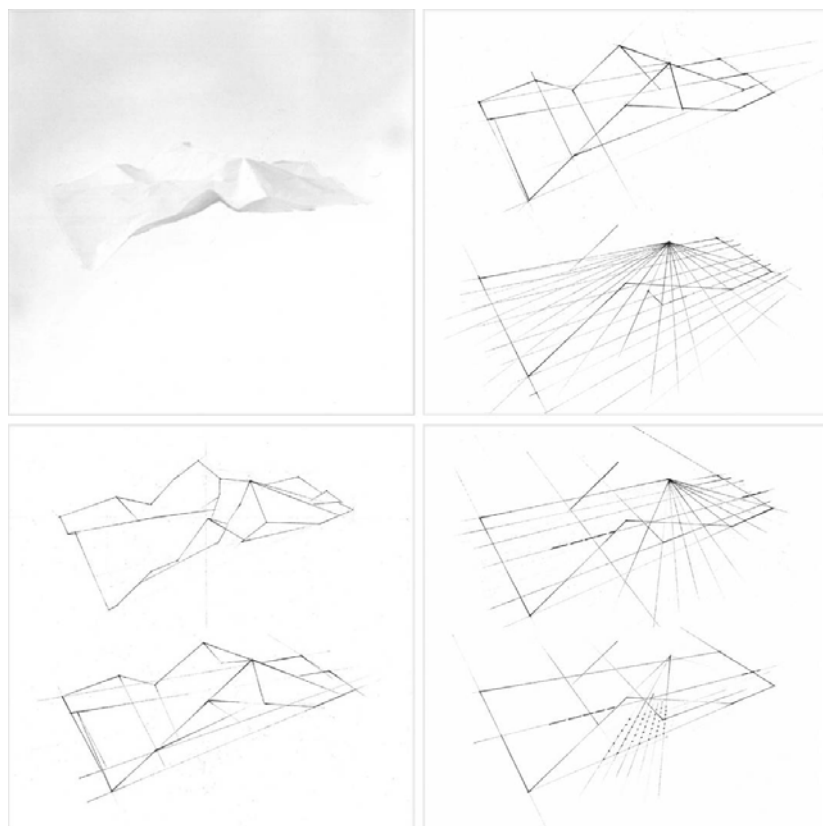
KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA
DIA_22: DIJAGRAMATSKI MODEL, PETER EISENMAN; GARCIA, 2010.

---

²⁸⁸ MANDELROT, 1982

Kompozicijski dijagram nam otkriva sve elemente oblikovanja osnovnog apstraktnog pejisaža dopunjene točkama, linijama i matricama daljnjeg razvoja, s otvorenim mogućnostima izbora elemenata unutar nedefiniranog vremenskog intervala (neobični parametrički dijagram). Izborom i kombinacijama elemenata kroz različite vremenske sekvence te njihovim superponiranjem, međusobno i sa osnovnom podlogom, dolazimo do konačnog dijagrama – prostornog koncepta (obični parametrički dijagram).

Kompozicija se definira kroz točke / pozicije, pravce / smjerove i polja / matrice, što su glavne odrednice u prostornom postavu, dok sama forma elemenata nije predmet ove vježbe.

KOMPOZICIJSKI DIJAGRAM APSTRAKTNOG
PEJSAŽA
PLASTIČNO OBLIKOVANJE II, ŠK. GOD. 2012/2013
Student: L. MEGLA; Mentor: I. TUTEK, d.i.a.
Voditelj kabineta: prof. R. WALDGONI, d.i.a.

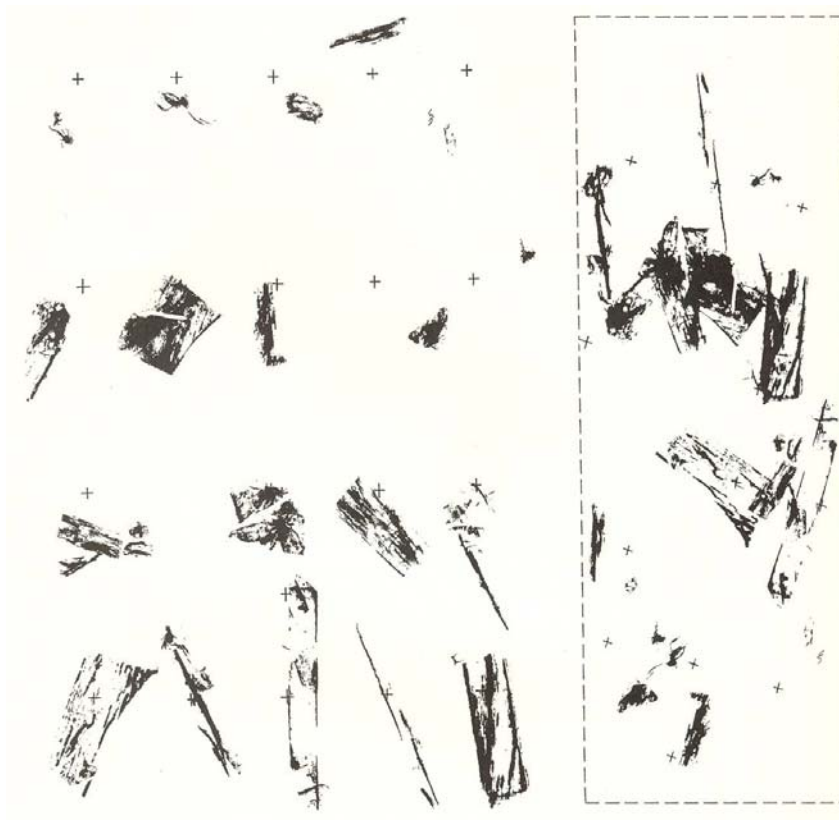
KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA

DIA_23: KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI; PLASTIČNO OBLIKOVANJE, ŠK. GOD. 2012/2013

KOŽA ZEMLJE – razlaganje u petnaest dijelova

Usporeno vrijeme. Vrijeme geološkog pomicanja. Pomicanja kore koju nazivamo tlo. Tlo koje seže u dubine naše imaginacije, zavaravajući nas da je solidno, teško, statično - tlo na kojem gradimo, tlo na koje postavljamo objekte. Suvremeno metropolitansko okruženje je kao mreža koja grli tlo - privučeno i istovremeno otuđeno od njega. Ta mreža je metropolis visoko interaktivnog društva koje, kao druga koža, oponaša prvu, sa svojim lagano izmjenjujućim svojstvima i iznenadnim zanosima. Ali kako se komunikacije ubrzavaju i umnožavaju, taj koncept različitosti mijenja se prema nestajanju. Mjesto i vrijeme se sudaraju. Metropolis je sveprisutan i neizbježan, njegov presjek je materijalizirani horizont.

Tlo, koža zemlje, je primarni horizont. Pokušaj da se preoblikuje ovaj horizont osnovno je stanje arhitekture.²⁸⁹

KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA
DIA_24: THE SKIN OF THE EARTH, R. BUNSHOTEN; ***1991, AA FILES

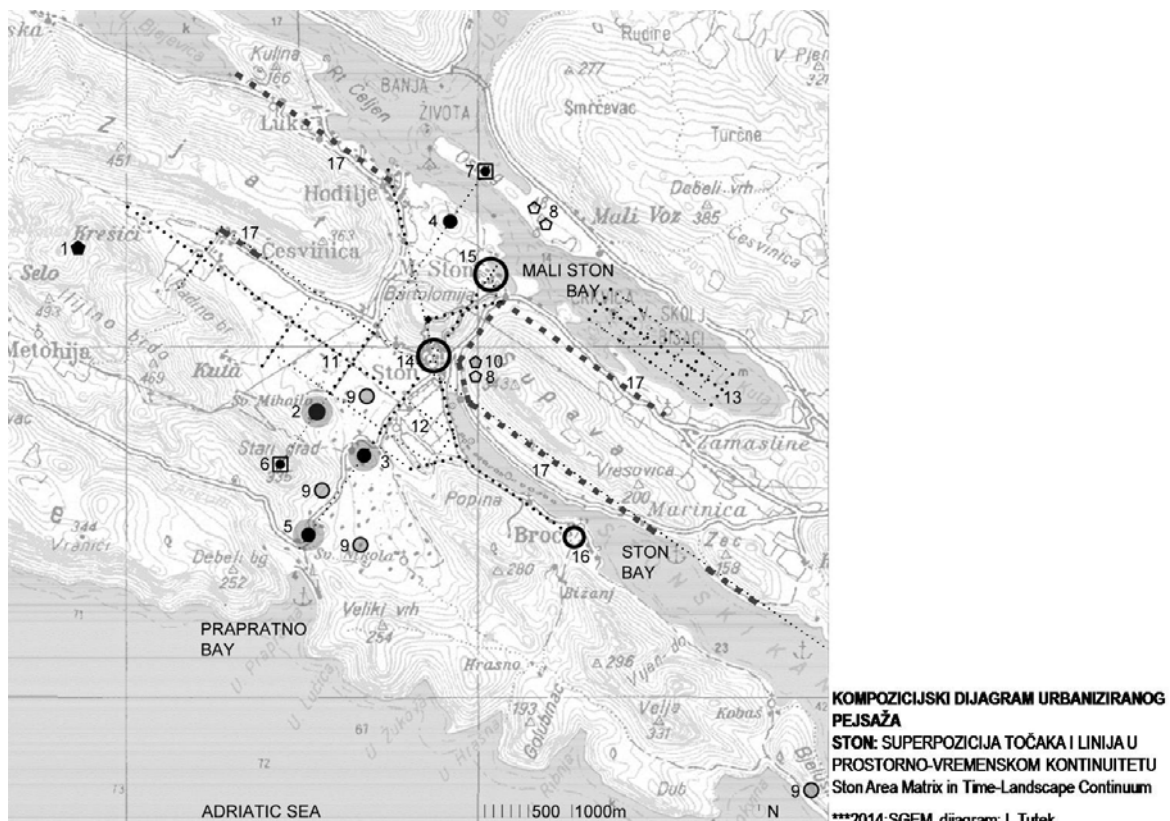
²⁸⁹ Prema tekstu *The Skin of the Earth*, AA files; BUNSHOTEN, 1991

5.4. URBANI DIJAGRAMI

Definicija dijagrama prema Deluzeovom konceptu (apstraktna mašina...odnos između sila) određuje suvremeno oblikovanje dijagrama i predstavlja važan i radikalni alat u razvoju mnogih suvremenih i utjecajnih arhitekata. Dijagrami su danas uvučeni u svaki aspekt arhitektonske teorije, definirani su kao samodostatni (umjetnost) i kao upotrebnici i funkcionalni.

Budućnost dijagrama leži u istraživanju granica grada te njegovih kompleksnih i apstraktnih struktura. Mogu se očekivati oscilacije i isprepletanja između običnih i neobičnih parametričkih dijagrama, naročito u kompleksnoj artikulaciji urbanih polja (urbani dijagrami).²⁹⁰

Tako bismo mogli pretpostaviti kombinaciju dvije i više vrsta dijagrama u kompoziciji urbaniziranog pejzaža.

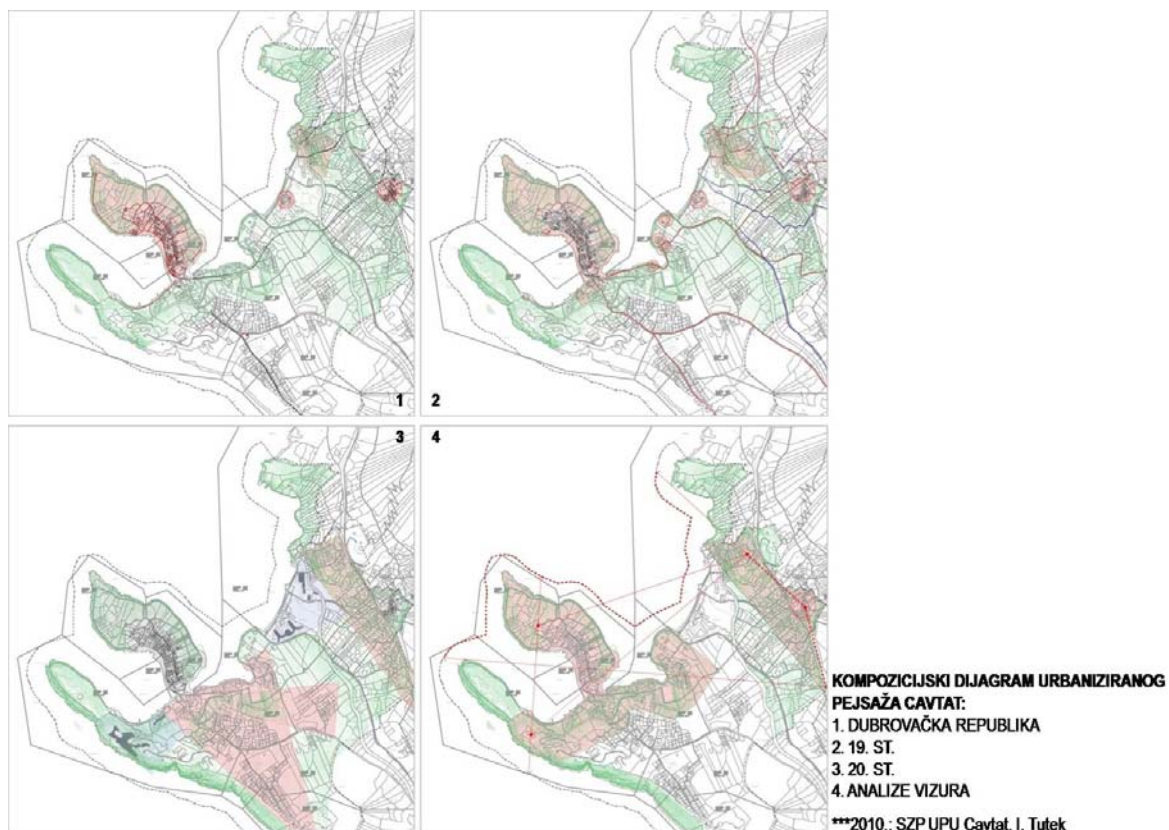

KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA

DIA_25: KOMPOZICIJSKI DIJAGRAM URBANIZIRANOG PEJSAŽA, STON; ***2014; SGEM, dijagram: I. Tutek

²⁹⁰ SCHUMACHER, 2010:260-269

Razumijevanje geneze urbaniziranog pejisaža, definiranog kroz točke, linije i polja/matrice u vremenskom kontinuumu te fraktalne geometrije prirode koja tvori bazu, presudno je kao predmetoda za kompoziciju novih struktura uzimajući u obzir njihovu poziciju, oblik i namjenu. Takve transformacije prostora u prošlosti možemo prikazati kroz obične metričke dijagrame prostora, ili obične parametričke dijagrame, ako superponiramo vremenske cikluse.

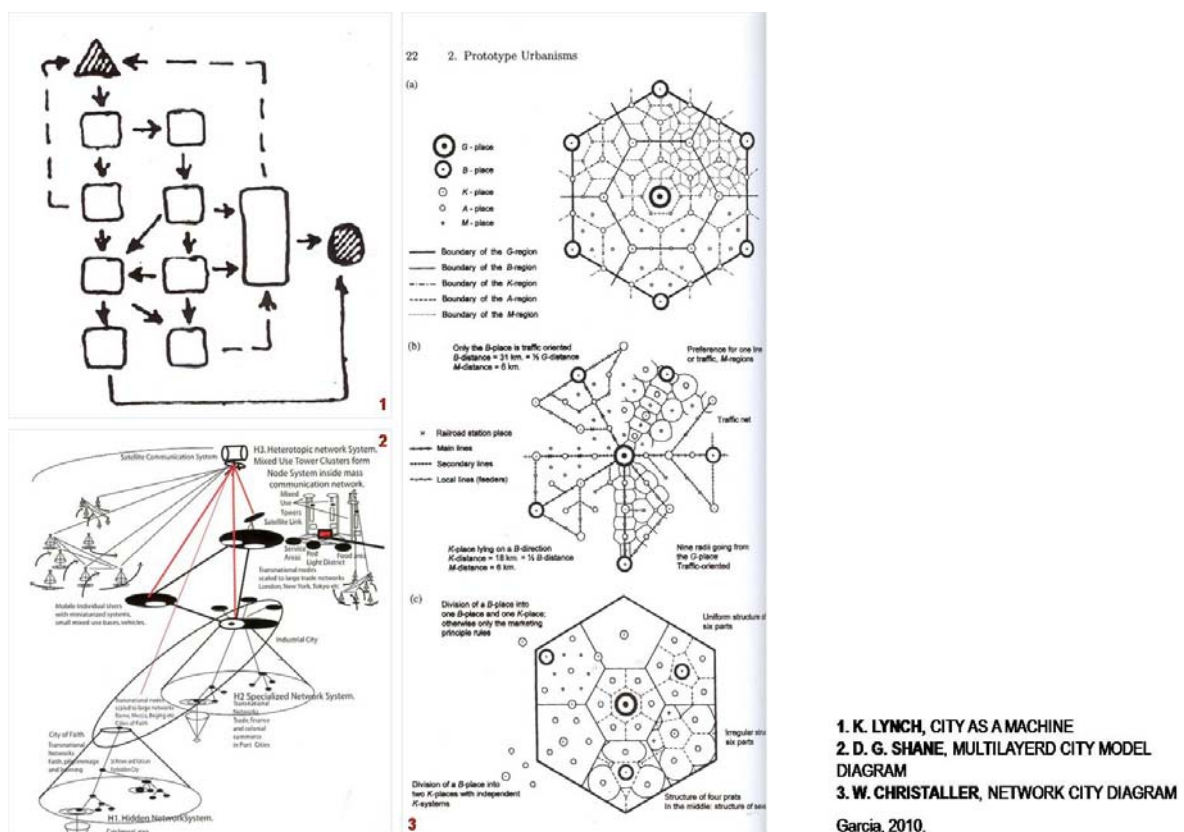
KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA

DIA_26: KOMPOZICIJSKI DIJAGRAM URBANIZIRANOG PEJSAŽA, CAVTAT; ***2010.; SZP UPU Cavtat, I. Tutek

URBANI DIJAGRAMI

David Graham Shane²⁹¹ u svom tekstu Urbani dijagrami i urbano oblikovanje (*Urban Diagrams and Urban Modelling*) razlikuje tri osnovna tipa urbanih dijagrama u odnosu na tri specifične vrste gradova: dijagrami položaja (*Diagrams of Emplacement*), dijagrami proširenja (*Diagrams of Extension*) i dijagrami odnosa (*Diagrams of Relations*).

On dijagram vidi kao sredstvo vizualne kompresije koja pruža neposredan uvid u bit svake slike. Kao takav, dijagram je vrlo upotrebljiv u urbanom oblikovanju, ali postoji i potencijalna opasnost da se reducira složenost gradskog sustava.²⁹² Pregled urbanih dijagrama počinje sa Kevinom Lynchem i njegovom knjigom *The Image of the City*²⁹³ te se nastavlja do posljednje knjige *A Theory of Good City Form*²⁹⁴ gdje kontinuirano izgrađivanje mentalnih mapa za različite urbane sisteme.

²⁹¹ David Graham Shane je profesor na Columbia University u New Yorku

²⁹² SHANE, 2010: 80-87

²⁹³ Kevin Lynch u knjizi *The Image of the City* pozicionira urbane dijagrame kao mentalne mape građana; LYNCH, 1962

²⁹⁴ LYNCH, 1981

Mnogi rani urbani dijagrami bave SE sistemom položaja (dijagrami položaja), podešavajući planove prema jednom centralnom mjestu kao glavnoj referentnoj točki. Tada je osnovni dijagram krug s linijama koje se sijeku u središtu i označavaju novo centralno mjesto (kozmički dijagram)²⁹⁵.

Dijagrami proširenja (*Diagrams of Extension*) predstavljaju raspored i razmake između objekata, što je velike važnosti u suvremenom gradu gdje je prisutno veliko ubrzanje mobilnosti.²⁹⁶ Stara centralna mjesta postaju samo stanice na liniji kretanja. Takvi dijagrami pokazuju linearno nizanje događaja i objekata u vremenu i prostoru²⁹⁷, često u aksonometrijskom prikazu, davajući vremenu prostornu dimenziju.

KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA

DIA_28: ZOLLHOF 3 MEDIA PARK, DUSSELDORF, ZAHA HADID, SKICA_DIJAGRAM; GARCIA, 2010.

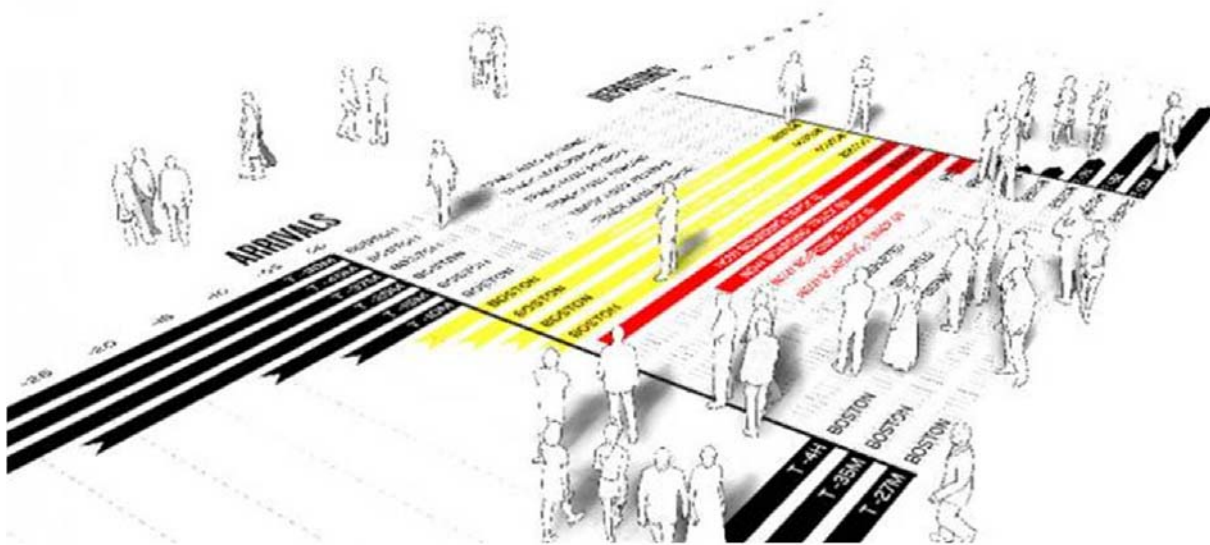
²⁹⁵ Kevin Lynch u svojoj knjizi *A Theory of Good City Form* (1981) ovakve sisteme naziva sudbinskim gradovima (*cities of faith*) gdje vlada magija i potrebni su proroci za osnivanje grada (kao u davnim vremenima starih Rimljana i njihovih tehnika posvećivanja gradova); njegov dijagram naglašava kozmičke dimenzije konceptualnog dijagrama

²⁹⁶ Lynch je postavio dijagrame proširenja kao Kartezijanski grid, gdje su svi elementi grada odvojeni u monofunkcionalne enklave povezane geometrijskim tokom, kontinuiranim ili isprekidanim (*City as a Machine Diagram*); LYNCH, 1981

²⁹⁷ Dijagrami protoka struktura (*diagrams of flow structures*); SHANE, 2010: 83

Dijagrami odnosa (*Diagrams of Relations*) jednako postoje kao dijagrami protoka ali je fokus pomaknut s prostora proširenja na prostor odnosa te označava prostor i vrijeme između objekata, događaja, ljudi ili mjesta. Kako živimo u svijetu konstantnih promjena gdje se ništa ne pojavljuje kao stalno i fiksno, pretpostavlja se sistem otvorenih veza u otvorenim mrežama koji dozvoljava preklapanje. Takvi hibridni dijagrami dopuštaju koegzistenciju nekoliko sistema u odvojenim slojevima.²⁹⁸

Iz svega proizlazi da urbani dijagrami mogu biti magični ili znanstveni, ili neobična kombinacija istih, tako da pojašnjavaju strukturu grada, njegovu složenost te dinamiku između slojeva.²⁹⁹

KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA

DIA_29: PEN STATION DIJAGRAM, DILLER+SCOFIDIO & RENFRO; ***2013, METALOCUS

²⁹⁸ U knjizi *Recombinant Urbanism* (2005) D. G. Shane naglašava koliko su različiti, kompleksni, višeznačni i isprepleteni slojevi života prisutni u gradovima te kako je nemoguće potpuno kontrolirati takav sistem.

²⁹⁹ SHANE, 2010: 80-87

5.5. KOMPOZICIJSKI DIJAGRAMI URBANIZIRANOG PEJSAŽA

Nalazimo se u trenutku kada su sustavi upravljanja, razvoja i oblikovanja teritorija u stanju fragilne i labilne ravnoteže gdje je održivo rukovođenje elementima prostornih i infrastrukturnih resursa presudno za sudbinu okoliša i društva u kojem živimo.³⁰⁰

PEJSAŽNI URBANIZAM / URBANIZIRANI PEJSAŽ

Na početku 21. st., izraz pejisaž ponovno se pojavio u širem kulturnom kontekstu zahvaljujući porastu globalne svijesti o okolišu te porastu turizma i udara na ruralna područja izazvana masivnom urbanizacijom. Naravno da su i razne arhitektonske škole prigrlile pejisaž, ne samo u pitanju planiranja, već s dubljim interesom u pogledu koncepta uključujući teorije mjesta, teritorija, ekosistema, mreža i infrastrukture te organizacije urbanih polja.³⁰¹ Posebno su teme organizacije, dinamičke interakcije, ekologije i tehnike ukazivale na urbanizam skloniji stvarnoj složenosti grada koji nudi alternativu rigidnom mehanizmu centraliziranog planiranja. Tako je pejisaž, kroz raspon raznih disciplina, postao medij kroz koji se konstruira i predstavlja suvremeni grad što je jasno naznačeno u nastanku izraza *landscape urbanism*, urbani/urbanizirani pejisaž.³⁰² Pejisaž danas nije samo formalni model za urbanizaciju već, što je vjerojatno važnije, model za proces.³⁰³ Koolhaas krajem devedesetih godina smatra da je primarni element suvremenog urbanog reda iznad arhitekture upravo - pejisaž.

Nastojanje da se suvremeni grad promatra kroz leću pejisaža najprisutnije je u projektima i tekstovima, prikladnim konceptualnim kategorijama i operativnim metodologijama polja ekologije što otkriva prednosti pejisažnog urbanizma: stapanje, integraciju i fluidnu izmjenu između prirodnog okoliša i infrastrukturnih sistema.

Jedan od najjačih predstavnika pejisažnog urbanizama je Adriaan Gauze, voditelj West 8 Landscape Architects ureda iz Rotterdama. West 8 su radili na projektima različitih mjerila, artikulirajući razne uloge pejisaža u oblikovanju suvremenog urbanizma. Neki od njih, projekti

---

³⁰⁰ TURATO, 2012:530

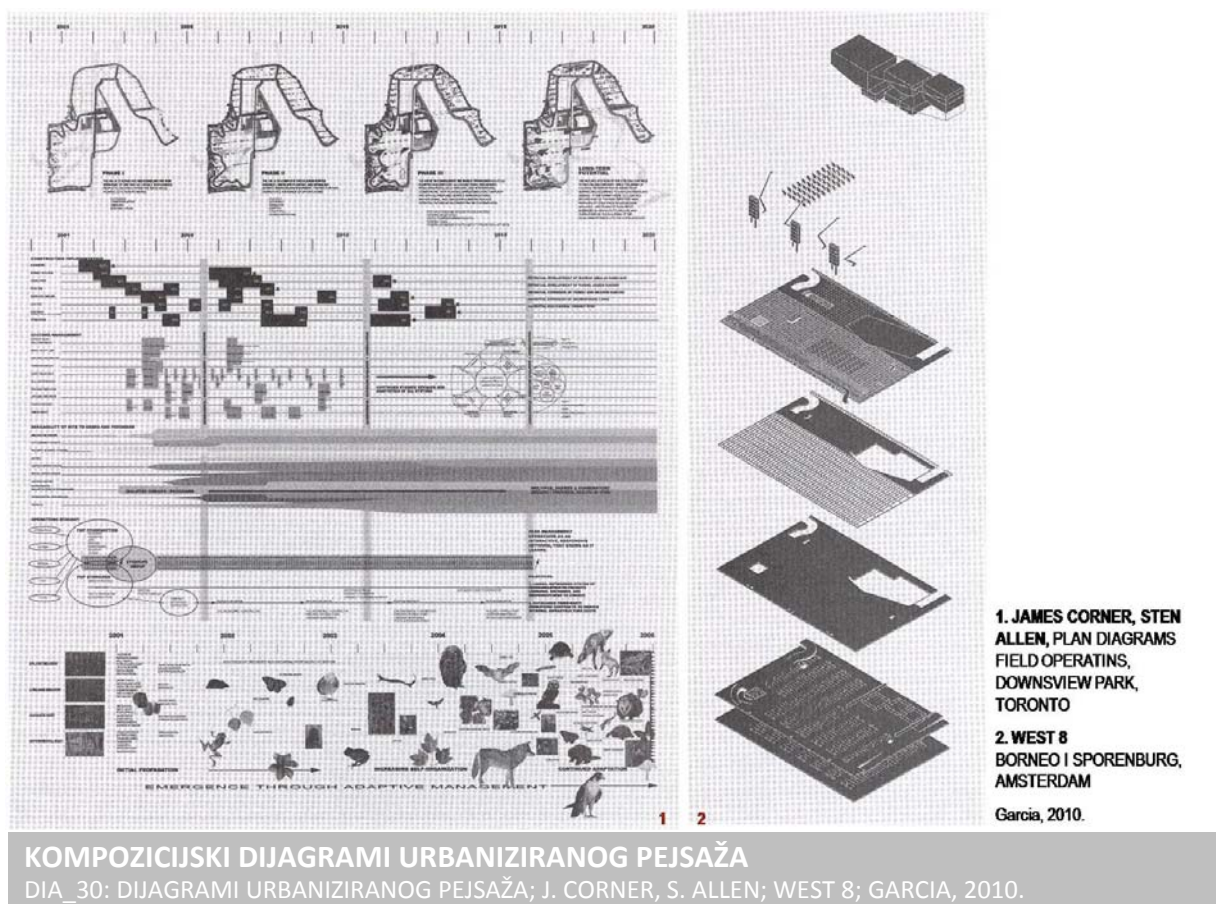
³⁰¹ CORNER, 2006: 23

³⁰² Kao što zaključuju J. Corner i S. Allen: pejisaž je medij s jedinstvenom sposobnošću da odgovori na vremenske promjene, transformacije, prilagodbe i slijed, što ga kvalificira kao analog za suvremeni proces urbanizacije i kao medij prikladan za beskrajne, neograničene, i promjenjive suvremene urbane uvjete. WALDHEIM, 2006: 15

³⁰³ Među prvim projektima koji orkestriraju urbani program kao proces u pejisažu bio je natječaj iz 1982. g. za Parc de la Villette u Parizu. U ozračju tog utjecaja, arhitektonska kultura je postala svjesna uloge pejisaža kao održivog okvira za suvremeni grad. WALDHEIM, 2006: 41

Borneo i Sporenburg u razvojnom programu redefinicije stanovanja u Amsterdamu i Shouwburgplein u Rotterdamu, maštovito su zabilježili odnos ekologije i infrastrukture u dijagramima.

Projekt Field Operations/ Downsview Park (J. Corner, S. Allen, F. Kills) ilustrira zrele radove pejzažnog urbanizma kroz njihovu akumulaciju i orkestraciju potpuno različitih i potencijalno nepodudarnih sadržaja. Tipično za ovaj rad, a sada već standardno za sve projekte ovoga tipa, detljni su dijagrami faznosti, životinjskih staništa, sukcesivnosti sađenja i hidroloških sistema, kao i programiranih i planiranih režima djelovanja. Ovi dijagrami, iako inicijalno opterećeni podacima, pokazatelji su ogromnih složenosti s kojima se susreće rad u ovom mjerilu, posebno kompleksih prepletanja prirodnih ekologija sa socijalnim, kulturnim i infrastrukturnim slojevima suvremenoga grada.³⁰⁴

³⁰⁴ WALDHEIM, 2006: 48

6. ZAKLJUČAK

6.1. URBANIZIRANI PEJSAŽ _TOTALNI ARHITEKTONSKI PROSTOR

6.2. TEMPORALNOST I TRANSFORMACIJA URBANIZIRANOG PEJSAŽA

6.3. RAZVOJNO-UMJETNIČKI KONCEPT OBLIKOVANJA SUVREMENOG PEJSAŽA

6.4. MOGUĆNOSTI DALJNJIH ISTRAŽIVANJA I PRIMJENE

6. ZAKLJUČAK

U ovom poglavlju izdvojeni su rezultati istraživanja u odnosu na postavljene ciljeve i hipoteze. Temeljna hipoteza je da urbanizirani pejisaž Dubrovačke Republike svojim dimenzijama odgovara području Dubrovnika, grada-teritorija. Takav homogeni sustav je u konstantnoj mijeni i njegovo je uspješno oblikovanje moguće jedino uz prihvaćanje prostorno-vremenske dinamike, a to nam omogućavaju znanstvene analize povijesnog slijeda promjena u sintezi s apstraktnim modelima promišljanja prostora koje predstavljaju podlogu za razvojno-umjetnički koncept oblikovanja suvremenog pejisaža.

H1: Pejisaž se formirao kroz dugački vremenski period, spontano i planski kroz ljudsko djelovanje u prostoru. U dubrovačkom pejisažu ta interakcija prirode i djelovanja čovjeka rezultirala je iznimnim dosezima, i prerasla je u organiziranu cjelinu zajedničkog djelovanja kada je kompletan pejisaž sa svim strukturama rezultat stoljetne urbane kulture. Tada prirodni prostor predstavlja konstitutivni dio arhitekture, neodvojiv od nje, te govorimo o totalnom arhitektonskom prostoru ili urbaniziranom pejisažu.

C1: Analiza i sinteza prostornog, vremenskog, povijesnog i društveno-političkog okvira organizacije i kultiviranja teritorija Dubrovačke Republike te superponiranje prostornih struktura i tipologija u cilju prepoznavanja i vrjednovanja cjelovitog kulturnog pejisaža te uspostavljanje značaja totalnog prostora (rasprostranjenost i tipologija izgrađenih struktura).

Z1: Svaki krajolik stvoren kao rezultat rezultat čovjekova boravljenja, korištenja i oblikovanja je kulturna kategorija. Grad-teritorij, kada se njegova dimenzija podudara s onom

dimenzijom stvarnog geografskog, topografskog i klimatskog teritorija, sukladna potrebama rasta i editiranja postojećih dijelova grada ili pak zauzimanja novih područja zavisno o potrebama sustava samog, je urbanizirani pejisaž Dubrovačke Republike koji odgovara prostoru Dubrovnik metropolisa 21. stoljeća.

H2: Urbanizirani pejisaž predstavlja homogeni sustav u konstantnoj mjeni i njegovo je uspješno oblikovanje moguće jedino uz prihvaćanje prostorno-vremenske dinamike.

C2: Analiza transformacije prostora, deskripcija, sinteza te komparacija povijesnog i aktualnog stanja u prostoru (elementarni pejisaž, studija osnovnog pejisaža; arheološki pejisaž, studija arheoloških struktura u pejisažu; povijesni pejisaž, studija povijesno-umjetničke baštine u pejisažu; suvremeni pejisaž, uvod u suvremenu kompoziciju u pejisažu).

Pitanje je kako usmjeriti transformacije pejisaža a da se sačuvaju vrijedne naslijeđene forme te oblikuju harmonične nove.

Z2: Da bi se usmjerile transformacije prostora potrebno je razumijeti procese koji su se odvijali u prošlosti.

H3: Znanstvene analize povijesnog slijeda promjena u sintezi s apstraktnim modelima promišljanja prostora predstavljaju podlogu za razvojno-umjetnički koncept oblikovanja suvremenog pejisaža.

C3: Analize transformacije prostora slijedi metoda apstrakcije kroz crtež/dijagram u funkciji imaginacije, vizualizacije, razumijevanja, ispitivanja i konačno realiziranja bilo koje prostorne ideje i koncepta (apstraktne vježbe analize pejisaža i struktura u prostoru kao podloga za urbanističku kompoziciju).

Z3: Kompozicijski dijagrami omogućavaju posredovanje između povijesti arhitekture i načina na koji ona definira vanjski prostor te se na taj način generira nova stvarnost kroz proces oblikovanja. To je koncept superpozicije tragova prošlosti, sadašnjosti i budućnosti koji ostavlja mogućnost prilagodbe novih prostornih pozicija otvorenom dinamičkom sustavu urbaniziranog pejisaža Dubrovnika.

6.1. URBANIZIRANI PEJSAŽ _TOTALNI ARHITEKTONSKI PROSTOR

Arhitektonski prostor se u strukturalnoj analizi razlikuje na više formalnih nivoa prema različitim načinima organiziranja, te pejzaži, gradovi i pojedini objekti materijaliziraju pojedine egzistencijalne nivoe.¹ Još od najstarijih vremena pratimo ljudska nastojanja u transformaciji pejzaža kako bi se okolina oblikovala prema zamisli o idealnim životnim uvjetima. Možemo reći da čovjek, kroz svoje djelovanje, dovodi do izražaja kapacitet pejzaža.

Koncept kulturnog krajolika prikazuje zajedničko djelo prirode i čovjeka, ilustrira razvitak ljudskog društva i naselja kroz povijest kao integrirani sustav stvoren međudjelovanjem svoga prirodnog okoliša te društvenih, gospodarskih i kulturnih snaga društva.² Osim što obuhvaća različitosti međudjelovanja čovjeka i njegove prirodne okoline, pojam kulturnog krajolika obuhvaća i zemljopisno određeno područje, pripadajuću geo-kulturnu regiju.³

U dubrovačkom pejzažu interakcija prirode i djelovanja čovjeka rezultirala je iznimnim dosezima, i prerasla u organiziranu cjelinu zajedničkog djelovanja kada prirodni prostor predstavlja konstitutivni dio arhitekture te govorimo o urbaniziranom pejzažu⁴. Takav homogeni sustav je u konstantnoj mijeni i njegovo uspješno oblikovanje je moguće jedino uz prihvaćanje prostorno-vremenske dinamike.

Tako znanstvene analize povijesnog slijeda promjena u sintezi s apstraktnim modelima promišljanja prostora predstavljaju podlogu za razvojno-umjetnički koncept oblikovanja suvremenog pejzaža.

U planiranju budućnosti za takav izrazito kultiviran teritorij, intenzivne i dugotrajne povijesne i fizičke dinamike, važno je razumijeti uvjete koji su stvorili vrijednosti u prošlosti.

I konačno, upravo je prapejsaž i njegova arhitektonska transformacija u kulturni krajolik, poštujući arheološko i povijesno-umjetničko nasljeđe, podloga za suvremeno promišljanje prostora.

---

¹ *Egzistencijalni prostor* je psihološki koncept koji označava sheme što ih čovjek stvara i razvija u kontaktu sa svojim okolinom, da bi mogao opstati na zadovoljavajući način. Rezultat tih uzajamnih djelovanja čovjeka na okolinu i okoline na čovjeka međutim, ne daje nikada neku završenu, potpunu sliku. Nivoi arhitektonskog prostora su objašnjeni u knjizi *Egzistencija, prostor i arhitektura*, NORBERG-SHULZ, 1975:76-86

² ***UNESCO, 1992:čl.1.

³ ***ICOMOS, 1994;

⁴ WALDHEIM, 2006

6.2. TEMPORALNOST I TRANSFORMACIJA URBANIZIRANOG PEJSAŽA

Sve strukture prošlih razdoblja superponirane sa prirodom/prirodnim okolišem tvore suvremeni urbanizirani pejzaž.

Razumijevanje geneze urbaniziranog pejzaža, definiranog kroz točke, linije i polja/matrice u vremenskom kontinuumu te fraktalne geometrije prirode koja tvori bazu, je presudno kao predmetoda za kompoziciju novih struktura uzimajući u obzir njihovu poziciju, oblik i namjenu.

Važno je započeti s analizom prve prirode, tektonike i geomorfologije, jer su čak i najranije antropogene strukture u predurbaniziranom i protourbaniziranom pejzažu pozicionirane i oblikovane u odnosu prema prirodi/prirodnom okruženju.

Joao F. Nunnes postavlja pejzaž kao vremensku kategoriju, te govori o važnosti promatranja krajolika kroz procese i transformacije jer je riječ o dinamičkom sustavu kojeg ne možemo statički nadograditi već ga možemo samo usmjeriti. I Stan Allen razmišlja o pejzažu u kontekstu procesa i promjena u vremenu te vidi rješenje u fluentnim, prilagodljivim sistemima koji odražavaju dinamiku sustava.

U 21. st. grad i planiranje teritorija počinju nam pokazivati lice koje se konstantno mijenja te takav trenutak omogućuje i zahtjeva transliranje vještina arhitektonskog projektiranja i načina razmišljanja iz polja estetike i oblika u polja upravljanja i moderiranja sustavima.

Arhitekt tako ima mogućnost projektiranja u kontekstu nesputanog istraživanja temeljenog na realnom i svakodnevnom djelovanju koje generira mogućnosti novih scenarija razvoja grada kao teritorija i arhitekture kao njegova sastavnog i generativnog elementa⁵.

---

⁵ TURATO, 2012:512-543

5.3. RAZVOJNO-UMJETNIČKI KONCEPT OBLIKOVANJA SUVREMENOG PEJSAŽA

Nalazimo se u trenutku kada su sustavi upravljanja, razvoja i oblikovanja teritorija u stanju fragilne i labilne ravnoteže gdje je održivo rukovođenje elementima prostornih i infrastrukturnih resursa presudno za sudbinu okoliša i društva u kojem živimo.⁶

Jedan od važnijih problema suvremenog grada jest njegov prostorni obuhvat. Prostorne granice grada starijeg su datuma te su mnogi gradovi taj prostor potrošili i sve se više prelijevaju u svoju okolicu.

Najnovija Europska povelja o prostornom planiranju, odobrena u Barceloni 2013., je usredotočena na stanovnike i korisnike gradova i njihove potrebe u svijetu koji se brzo mijenja, te promovira viziju Povezanih gradova i teritorija.

Takav grad-teritorij, kada se njegova dimenzija podudara s onom dimenzijom stvarnog geografskog, topografskog i klimatskog teritorija, sukladna potrebama rasta i editiranja postojećih dijelova grada ili pak zauzimanja novih područja zavisno o potrebama sustava samog, jest urbanizirani pejisaž Dubrovnika.

Da bi se usmjerile transformacije prostora potrebno je razumijeti procese koji su se odvijali u prošlosti. Izvršene su analize transformacije prostora, deskripcije, sinteze te komparacije povijesnog i aktualnog stanja u prostoru. Kompozicijski dijagrami omogućavaju posredovanje između povijesti arhitekture i načina na koji ona definira vanjski prostor te se na taj način generira nova stvarnost kroz proces oblikovanja. To je koncept superpozicije tragova prošlosti, sadašnjosti i budućnosti koji ostavlja mogućnost prilagodbe novih prostornih pozicija otvorenom dinamičkom sustavu urbaniziranog pejisaža Dubrovnika.

---

⁶ TURATO, 2012:530

5.4. MOGUĆNOSTI DALJNJIH ISTRAŽIVANJA I PRIMJENE

Rezultati istraživanja imaju i praktičnu primjenu te pružaju vrijednu podlogu za daljnje razvijanje koncepta oblikovanja i razvoja dubrovačkog teritorija. Ovdje primijenjenu metodologiju koja povezuje matični grad i njegov teritorij definiran geomorfološkim, klimatskim, geografskim i kulturno-povijesnim sastavnicama, moguće je usvojiti i za druge gradove.

Dalje se kroz dijagrame tragova prošlosti i sadašnjosti prati geneza prostora kao podloga za fluidne dijagrame budućnosti koji usmjeravaju procese transformacije i oblikovanja suvremenog pejzaža.

Drugi napor uložen je da se kroz edukaciju mladim studentima, budućim arhitektima i prostornim planerima, približe fluidni i labilni sustavi kakve generira arhitektura razvoja i oblikovanja teritorija. Brojne su daljnje mogućnosti razvoja teorije i praktičnih zadataka za ovakvu vrstu transliranja arhitektonskih vještina i znanja iz polja arhitekture oblika u polje arhitekture procesa, organizacije i sustava.

7. PRILOZI

7.1. LITERATURA I IZVORI PODATAKA

7.1.1. Literatura

7.1.2. Zakonska regulativa i prostorno planska dokumentacija, međunarodne povelje i preporuke

7.1.3. Internetski izvori

7.2. POPIS TABLICA

7.3. POPIS KARATOGRAMA

7.4. POPIS SLIKA

7.5. POPIS DIJAGRAMA

7.6. POJMOVNIK

7.7. PROŠIRENI SAŽETAK / SUMMARY

7.8. ŽIVOTOPIS

7.1. LITERATURA I IZVORI PODATAKA

7.1.1. Literatura

ADORNO, T. W. (2013.), *Aesthetic Theory*, Bloomsbury Academic, London

ALLEN, S. (2007.), *Theory, Practise and Landscape// Natural Metaphor, An Anthology of Essays on Architecture and Nature/* Mateo, J. L.; Sauter, F. (ed.), Actar, ETH, Zurich: 132-141

ALLEN, S.; MCQUADE, M., ed. (2009.), *Landform Building: Architecture's New Terrain*, Princeton University School of Architecture, Lars Muller Publishers, Baden, Switzerland

ALLEN, S. (2012.), *Points + Lines: diagrams and projects for the city*, Princeton Architectural Press, New York

ARNHEIM, R. (1974.), *Art and Visual Perception, A Psychology of the Creative Eye*, University of California Press, Berkeley and Los Angeles, California

BAČIĆ, M.; MIRENIĆ BAČIĆ, J. (1994.), *Uvod u likovno mišljenje*, Školska knjiga, Zagreb

BADURINA, A. (1990.), Uloga franjevačkih samostana u urbanizaciji dubrovačkog područja, Studije i monografije IPU, Knjiga 6, Zagreb

BATOVIĆ, Š. (1988.), Konavle u prapovijesti, Konavoski zbornik II, Konavle

BATOVIĆ, Š. (1987.), Osvrt na područje Dubrovnika u prapovijesti, Arheološka istraživanja u Dubrovniku i dubrovačkom području, Izdanja HAD, vol. 12: 51-78, Zagreb

BEGOVIĆ DVORŽAK, V.; HUDEC, G. (1993.), Mogućnosti primjene digitalne obrade aerosnimaka u pripremi arheoloških istraživanja, Bilt. dalj. istr. fotoint., Vol 12: 77-83

BEGOVIĆ DVORŽAK, V.; DVORŽAK SCHRUNK, I. (2002.), Rimske vile u Istri i Dalmaciji I: pregled lokaliteta, Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu, 19:113-130, Zagreb

BEGOVIĆ DVORŽAK, V.; DVORŽAK SCHRUNK, I. (2003.), Rimske vile u Istri i Dalmaciji II: tipologija vil, Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu, 20:95-111, Zagreb

BEGOVIĆ DVORŽAK, V.; DVORŽAK SCHRUNK, I. (2004.), Rimske vile u Istri i Dalmaciji III: Maritimne vile, Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu, 21:65-90, Zagreb

BEGOVIĆ, V.; SCHRUNK, I. (2006.), Brijuni: prošlost, graditeljstvo, kulturna baština, Golden marketing - Tehnička knjiga, Zagreb

BEGOVIĆ, V.; SCHRUNK, I.; TUTEK, I. (2006.), Castellum u uvali Madona na Brijunima, Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu, 25:, Zagreb

BEGOVIĆ, V.; SCHRUNK, I. (2008.), Rising of the sea level on the eastern Adriatic coast since antiquity- evidence of Roman villas sites// Proceedings of EARSeL Symposium: Disaster Management and Emergency Response in the Mediterranean Region/ Oluić (ed.), First EARSeL Conference, Zadar: 289-300

BEGOVIĆ, V.; SCHRUNK, I. (2010.), Cultural Heritage Between the Mountains and the Sea in the Eastern Adriatic// Proceedings of EARSeL Symposium: Remote Sensing for Science, Education, and Natural and Cultural Heritage/ Reuter, R. (ed.), 30th EARSeL Conference, Strasbourg: 19-28

BEGOVIĆ, V.; SCHRUNK, I. (2011.), The Brioni Archipelago: Functional Identity of a Historical Landscape// Landscapes, Identities and Development/ Roca, Z.; Claval, P.; Agnew, J. (ur.), England, USA: Ashgate Publishing company: 137-149

BEGOVIĆ, V.; SCHRUNK, I. (2011.), Maritime Villas on the Eastern Adriatic Coast (Roman Histria and Dalmatia)// The Roman Empire and Beyond: Archaeological and Historical Research on the Romans and Native Cultures in central Europe/ De Sena Eric C.; Dobrzanska H. (ur.), England, UK: BAR International Series 2236: 3-21

- BEGOVIĆ, V.; KREKOVIĆ, D.; SCHRUNK, I. (2012.), The Landscape Changes in Classical Antiquity in Roman Dalmatia (territory of today Dubrovnik-Neretva County – Croatia)/ GIS for geoscientists, Hrvatski Informatički Zbor – GIS Forum, Zagreb: 143-158
- BEGOVIĆ, V.; SCHRUNK, I.; UGARKOVIĆ, M. (2012.), Rimska vila u uvali Soline na otoku Sv. Klement kod Hvara, Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu, 29: 136-158, Zagreb
- BEGOVIĆ, V.; PAVLOVIĆ, R.; TUTEK, I. (2014.), Ston Area Matrix in Time-Landscape Continuum// Conference proceedings, SGEM Conference on Arts, Performing arts, Architecture and Design/ International Multidisciplinary Scientific Conferences on Social Sciences and Arts SGEM 3.-9. September 2014: 971-978, Bulgaria
- BELAJ, V. (2007.), Hod kroz godinu, Golden Marketing, Zagreb
- BELAJ, V.; BELAJ, J. (2014.), Sveti trokuti. Topografija hrvatske mitologije, Ibis grafika – Institut za arheologiju – Matica hrvatska, Zagreb
- BERITIĆ, L. (1953.), Miho Hranjac projektant dubrovačkih tvrđava XVII stoljeća, Izdanja Konzervatorskog zavoda za Dalmaciju, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji 7:83-86
- BERITIĆ, L. (1955.), Utvrđenja grada Dubrovnika, JAZU, Odjel za likovne umjetnosti, Zagreb
- BERITIĆ, L. (1955.), Urbanistički razvitak Dubrovnika, Zavod za arhitekturu i urbanizam instituta za likovnu umjetnost, JAZU, Zagreb
- BERITIĆ, L. (1956.), Stonske utvrde, Anali Historijskog instituta JAZU III: 297-354, Dubrovnik
- BERITIĆ, L. (1959.), Tumba, Anali Historijskog instituta JAZU VI-VII: 293-296, Dubrovnik
- BERITIĆ, L. (1961.), Fortifikacije Dubrovačke Republike, Prilog mornaričkom glasniku br. 5
- BERITIĆ, L. (1966.), Tvrđava Sokol u Konavlima, Anali Historijskog instituta JAZU X-XI (1962./63.)
- BIRKSTED, J. (1999.), Relating architecture to landscape, E & FN Spon, an imprint of Routledge, London and New York
- BOJANOVSKI, I. (1987.), Ad CIL III, 1741, Obod kod Cavtata, Arheološka istraživanja u Dubrovniku i dubrovačkom području, Izdanja HAD, vol. 12: 101-110, Zagreb
- BOWRING, J.; SWAFFIELD, S. (2010.), Diagrams in Landscape Architecture //The Diagrams of Architecture/ Garcia, M. (ed.), A John Wiley and Sons Ltd, UK: 142-151
- BRATULIĆ, J. (1996.), Pisana riječ u Hrvatskoj, Hrvatska u srcu Europe: sredozemni i srednjoeuropski kulturni krajolici Hrvatske, Hrvatska paneuropska unija: 61-77, Zagreb
- BRAUDEL, F. (1997.), Sredozemlje i sredozemni svijet u doba Filipa II., Biblioteka historia, Zagreb

- BRUSIĆ, Z. (1987.), Antička luka u Polačama na otoku Mljetu, Arheološka istraživanja u Dubrovniku i dubrovačkom području, Izdanja HAD, vol. 12: 139-152, Zagreb
- BUNSCHOTEN, R. (1991.), The Skin of the Earth// AA files, Annals of the Architectural Association School of Architecture, 21: 55-59
- BUNSCHOTEN, R. (2010.), Urban Prototypes// Ecological Urbanism, Harvard University, Graduate School of Design/ Lars Muller Publishers, Baden, Switzerland: 616-621
- CEPETIĆ, M. (2015.), Biskupski posjedi Dubrava, Ivanić i Čazma u 12. i 13. stoljeću: teritorijalna organizacija, naselja i spomenici, doktorski rad, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
- DELEUZE, G.; GUATTARI, F. (2013.), Kapitalizam i shizofrenija 2, Tisuću platoa, Sandorf i Mizantrop, Zagreb
- DILLER, E.; SCOFIDIO, R. (1994.), Flesh, architectural probes, Princeton Architectural Press, New York
- DILLER, E.; SCOFIDIO, R. (2002.), blur: the making of nothing, Harry N. Abrams, Inc., Publishers, New York
- DIVERSIS, F. DE (2004.), Opis slavnoga grada Dubrovnika, Dom i svijet, Zagreb
- DOBROVIĆ, N. (-), Dubrovački dvorci, Urbanistički zavod, knjiga br.3
- DOBROVIĆ, N. (1951.), Urbanizam kroz vekove (Stari vek) 2, Naučna knjiga, Beograd
- DOMLIJAN, Ž. (2013.), U potrazi za cjelinom – Milan Prelog kao enciklopedist i sintetičar // Prelogova baština danas/ Levaj, K.(ur.), Institut za povijest umjetnosti, Zagreb: 28-33
- DUMBOVIĆ BILUŠIĆ, B. (1999.), Zaštita, očuvanje i korištenje kulturne baštine; Krajolik, Sadržajna i metoda podloga Krajobrazne osnove Hrvatske, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje: 110-120
- DUMBOVIĆ BILUŠIĆ, B. (2012.), Krajolik kao kulturno nasljeđe, Metode prepoznavanja, vrjednovanja i zaštite kulturnih krajolika Hrvatske, doktorska disertacija, Af, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb
- DURMAN, A. ur. (2006.), Stotinu hrvatskih arheoloških nalazišta, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb
- EISENMAN, P. (1999.), Diagram Diaries, Universe Publishing, New York
- EVANS, A. J. (1883.), Antiquarian researches in Illyricum I, II, Westminster
- EVANS, A. J. (1885.), Antiquarian researches in Illyricum III, IV, Westminster

- FABER, A. (1966.), Prilog topografiji ilirsko-rimskog Epidaura, *Opuscula Archaeologica VI*, Odsjek za arheologiju FF, Zagreb
- FORENBAHER, S.; KAISER, T. (2005.), Gradina Grad u Nakovani na Pelješcu: rezultati sustavnog pregleda površine, Izdanja HAD, Dubrovnik
- FORETIĆ, V. (1980.), Povijest Dubrovnika od osnutka do 1526., knjiga prva, Nakladni zavod Matice Hrvatske, Zagreb
- FORETIĆ, V. (1980.), Povijest Dubrovnika do 1808., knjiga druga, Nakladni zavod Matice Hrvatske, Zagreb
- FORETIĆ, V. (1987.), Pisana povijesna vrela o najranijim stoljećima Dubrovnika, Arheološka istraživanja u Dubrovniku i dubrovačkom području, Izdanja HAD, vol. 12: 9-14, Zagreb
- GARCIA, M., ed. (2010.), *The Diagrams of Architecture*, A John Wiley and Sons Ltd, UK
- GATTIN, N. (1977.), Dubrovnik, Sveučilišna naklada Liber, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb
- GATTIN, N.; VICULIN, M. (2006.), Nenad Gattin, fotografije, Katalog izložbe, Galerija Klovićevi dvori, 08.06.06.-30.07.06., Zagreb
- GIEDION, S. (1969.), *Prostor, vreme, arhitektura*, Građevinska knjiga, Beograd
- GOSS, V. P. (2006.), *Predromanička arhitektura u Hrvatskoj / Pre-Romanesque Architecture in Croatia*, Art Studio Azinović, Zagreb
- GOSS, V. P. (2013.), *Prelogova baština i kulturni pejzaž //Prelogova baština danas/* Levaj, K.(ur.), Institut za povijest umjetnosti, Zagreb: 166-171
- GOSS, V. P. (2014.), *Uvod u kulturnu ekologiju*, Antibarbarus i Tukbuk, Zagreb
- GOSS, V. P. (2014.), *Umjetnost i politička korektnost / Art and political correctness*, Filozofski fakultet, Rijeka
- GRUJIĆ, N. (1991.), *Ladanjska arhitektura dubrovačkog područja*, Studije i monografije, IPU, Zagreb
- GRUJIĆ, N. (1998.), *Cavtat rinascimentale. Rievocazione dell' Epidaurò antica*, Homo Adriaticus, Edizioni Diabasis
- HADID, Z. (2006.), *The Complete Buildings and Projects*, Thames & Hudson, London
- HALL, P. A. (2010.), *Diagrams and their Future in Urban Design //The Diagrams of Architecture/* Garcia, M. (ed.), A John Wiley and Sons Ltd, UK: 162-169
- HARRIS, N. (2006.), *Povijest Dubrovnika*, Golden marketing-Tehnička knjiga, Zagreb
- HASEGAWA, Y. (2006.), *Kazuyo Sejima + Ryue Nishizawa / SANAA*, Electa Architecture, Milan

- HOLL, S. (2006.), Parallax, Princeton Architectural Press, New York
- HORVAT LEVAJ, K.; TENŠEK, I. (1998.), Crtež u povijesti umjetnosti // Crtež u znanosti/ Lapaine, M. (ur.), Sveučilište u Zagrebu, Geodetski fakultet, Zagreb: 125-150
- HORVAT LEVAJ, K., ur. (2014.), Katedrala Gospe Velike u Dubrovniku, Institut za povijest umjetnosti, Dubrovnik: Gradska župa Gospe Velike, Studije i monografije IPU, knjiga 46
- HORVAT LEVAJ, K., ur. (2013.), Prelogova baština danas, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb
- HRŽIĆ, M. (1988.), Percepcijski pristup oblikovanju grada u okviru procesa planiranja, doktorska disertacija, Af, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb
- HRŽIĆ, M. (1995.), Varijabilnost doživljaja prostora, Prostor, Vol. 2 No. 1-2 (5-6):275-284
- HRŽIĆ, M. (2012.), Osluškiivanje praznine, Širenje horizonta, UHA: 14-157, Zagreb
- IMAMOVIĆ, E. (1987.), Rimska cestovna mreža na dubrovačkom području, Arheološka istraživanja u Dubrovniku i dubrovačkom području, Izdanja HAD, vol. 12: 119-128, Zagreb
- IVANČEVIĆ, R. (1996.), Umjetnička baština Hrvatske u kontekstu europske kulturne tradicije, Hrvatska u srcu Europe: sredozemni i srednjoeuropski kulturni krajolici Hrvatske, Hrvatska paneuropska unija: 37-55, Zagreb
- JELLICOE, G.&S. (1975.), The Landscape of Man, Thames and Hudson Ltd., London
- JEMO, I. (2004.), Neizgrađene parcele u povijesnoj jezgri Dubrovnika, magistarski rad, Af, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb
- JURAS, I. (1987.), Uloga crteža u procesu projektiranja, doktorska disertacija, Af, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb
- JURAS, I. (1998.), Aksonometrija u arhitektovu crtežu // Crtež u znanosti/ Lapaine, M. (ur.), Sveučilište u Zagrebu, Geodetski fakultet, Zagreb: 107-124
- JURKOVIĆ, S. (1999.), Perceptivne vrijednosti krajobraza Hrvatske – Studija za vizualno determiniranje krajobraza; Krajolik, Sadržajna i metoda podloga Krajobrazne osnove Hrvatske, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje: 121-165
- JURKOVIĆ, S. (2014.), Studija vizualnih utjecaja, Dani krajolika, Međunarodni simpozij, Budućnost povijesnog urbanog krajolika Grada Dubrovnika, dobra svjetske baštine (UNESCO), nove metodologije urbane konzervacije u kontekstu upravljanja prostornim razvojem, Dubrovnik
- KAPETANIĆ, N. (2013.), Sokol grad u Konavlima, Niko Kapetanić, Dubrovnik

- KISIĆ, A. (1987.), Rezultati podmorskih rekognosciranja i istraživanja na dubrovačkom području, Arheološka istraživanja u Dubrovniku i dubrovačkom području, Izdanja HAD, vol. 12: 153-168, Zagreb
- KLAIĆ, B. (2007.), Rječnik stranih riječi, Školska knjiga, Zagreb
- KOVAČEVIĆ, L. (2005.), Antički vodovod Vodovađa – Cavtat, Izdanja HAD, Dubrovnik
- KWINTER, S. (2010.), The Hammer and the Song //The Diagrams of Architecture/ Garcia, M. (ed.), A John Wiley and Sons Ltd, UK: 122-127
- LAVEDAN, P.; HUGUENEY, J. (1974.), L'urbanisme au moyen age, Arts et metiers graphiques, Paris
- LAPAINÉ, M., ur. (1998.), Crtež u znanosti, Sveučilište u Zagrebu, Geodetski fakultet, Zagreb
- LYNCH, K. (1962.), The Image of the City, MIT Press, Cambridge, MA
- LYNCH, K. (1981.), A Theory of Good City Form, MIT Press, Cambridge, MA
- LORZING, H. (2001.), The Nature of Landscape, 010 Publishers, Rotterdam
- LUČIĆ, J. (1973.), Povijest Dubrovnika II, Povijest Dubrovnika od VII stoljeća do godine 1205., Historijski institut JAZU u Dubrovniku, Zagreb
- LUČIĆ, J. (1987.), Toponimija dubrovačkog područja do doseljenja Slavena, Arheološka istraživanja u Dubrovniku i dubrovačkom području, Izdanja HAD, vol. 12: 169-174, Zagreb
- LUČIĆ, J. (1987.), Ston od VII stoljeća do godine 1333., Zbornik radova u čast 650. obljetnice planske izgradnje Stona i Malog stona, Ston
- LUČIĆ, J. (1991.), Dubrovačke teme, Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb
- MANDELBROT, B. B. (1982.), The fractal geometry of nature, W. H. Freeman and Company, New York
- MATEO, J. L.; SAUTER, F., ED. (2007.), Natural metaphor, An Anthology of Essays on Architecture and Nature, Actar, ETH, Zurich
- MATIJAŠIĆ, R. (2008.), Gospodarstvo i prometnice, Nagrada INE za promicanje Hrvatske kulture u svijetu za 2007., INA- Industrija nafte d.d. i Hrvatski kulturni klub: 58-60, Zagreb
- MCGRATH, B. (2010.), Inhabiting the Forest of Symbols: From Diagramming the City to the City as Diagram //The Diagrams of Architecture/ Garcia, M. (ed.), A John Wiley and Sons Ltd, UK: 152-161
- MIHOLJEK, I. (2005.), Pregled podmorskih arheoloških istraživanja na dubrovačkom području od 1997. – 2005. g., Izdanja HAD, Dubrovnik

- MILIĆ, B. (1994.), Razvoj grada kroz stoljeća I. Prapovijest - antika, Školska knjiga, Manualia Universitatis studiorum Zagrabiensis, Zagreb
- MILIĆ, B. (1995.), Razvoj grada kroz stoljeća II. Srednji vijek, Školska knjiga, Manualia Universitatis studiorum Zagrabiensis, Zagreb
- MITIĆ, I. (1988.), Dubrovačka država u međunarodnoj zajednici (od 1358. do 1815.), JAZU, Nakladni zavod Matice Hrvatske, Zagreb
- MORINI, M. (1979.), Atlante di storia dell'urbanistica (dalla preistoria all'inizio del secolo XX), Ulrico Hoepli, Milano
- MOSTAFAVI, M.; DOHERTY, G., ed. (2010.), Ecological Urbanism, Harvard University, Graduate School of Design, Lars Muller Publishers, Baden, Switzerland
- MOSTAFAVI, M.; CHRISTENSEN, P., ed. (2012.), Instigations- Engaging Architecture, Landscape and the City, Harvard University Graduate School of Design, Lars Muller Publishers, Zurich, Switzerland
- MUMFORD, L. (1968.), Grad u historiji – njegov postanak, njegovo mijenjanje, njegovi izgledi, Naprijed, Zagreb
- NIČETIĆ, A. (1989.), Dubrovačka luka na pomorskim i kopnenim putevima starih naroda – Ilira, Grka i Rimljana, Naše more, 1-2, XXXVI: 55-64
- NIČETIĆ, A. (2005.), Mali, ali vrijedni arheološki nalazi u Gradskoj luci i na otoku Lokrumu, Izdanja HAD, Dubrovnik
- NIČETIĆ, A. (2005.), Nove spoznaje o postanku Dubrovnika, Dubrovnik
- NODARI, M. (2014.), Dani krajolika, Međunarodni simpozij, Budućnost povijesnog urbanog krajolika Grada Dubrovnika, dobra svjetske baštine (UNESCO), nove metodologije urbane konzervacije u kontekstu upravljanja prostornim razvojem, Dubrovnik
- NODARI, M. (2013.), Brisanje urbanog identiteta Dubrovnika i integralna zaštita baštine // Prelogova baština danas/ Levaj, K.(ur.), Institut za povijest umjetnosti, Zagreb: 56-89
- NORBERG-SCHULZ, C. (1975.), Egzistencija, prostor i arhitektura, Građevinska knjiga, Beograd
- NORBERG-SCHULZ, C. (1979.), Genius Loci- Towards a phenomenology of architecture, Rizzoli, New York
- NORBERG-SCHULZ, C. (2009.), Intencije u arhitekturi, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb
- NOVAK, G. (1972.), Povijest Dubrovnika I , Povijest Dubrovnika od najstarijih vremena do početka VII stoljeća (do propasti Epidauruma), Historijski institut JAZU u Dubrovniku, Zagreb

- OREB MOJAŠ, M. (1991.), Veliki Kaštio u Stonu u sustavu fortifikacije Dubrovačke Republike, magistarski rad, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb
- PAUZANIJA (1989.), Vodič po Heladi, prevoditelj: U. Pasini, Logos, Split
- PEKOVIĆ, Ž. (1998.), Dubrovnik_ Nastanak I razvoj srednjovjekovnoga grada, Muzej hrvatskih arheoloških spomenika, Split
- PERKIĆ, D. (2005.), Prapovijesni lokaliteti na području Župe dubrovačke, Izdanja HAD, Dubrovnik
- PLANIĆ LONČARIĆ, M. (1980.), Planirana izgradnja na području Dubrovačke Republike, Studije i monografije IPU, Zagreb
- PLANIĆ LONČARIĆ, M. (1987.), Ston – primjer srednjovjekovnoga prostornog planiranja, Zbornik radova u čast 650. obljetnice planske izgradnje Stona i Malog stona, Ston
- PLANIĆ LONČARIĆ, M.; TADIĆ, B.; TENŠEK, I.; STEPINAC, D. (1987.), Ston i njegovo područje - danas, Radovi IPU 11: 31-61
- PIPLOVIĆ, S. (2005.), Prva organizirana iskapanja u Cavtatu, Izdanja HAD, Dubrovnik
- PEKOVIĆ, Ž. (1998.), Dubrovnik - Nastanak i razvoj srednjovjekovnoga grada, Muzej hrvatskih arheoloških spomenika, Split
- PRELOG, M. (1973.), Prostor-vrijeme, Društvo historičara umjetnosti Hrvatske, Zagreb
- PRELOG, M. (2003.), Tekstovi o Dubrovniku, IPU, Zagreb
- PREMERL, T. (1998.), Crtež kao način mišljenja // Crtež u znanosti/ Lapaine, M. (ur.), Sveučilište u Zagrebu, Geodetski fakultet, Zagreb: 19-24
- PREMERL, T. (2004.), Traženje prostornog koda u povijesnom i prirodnom zadanom okružju, Međunarodna radionica, Konavli
- PREMERL, T. (2014.), Povijesni pregled turističke arhitekture na Jadranu u 20. stoljeću // Identitet jadranske turističke arhitekture/ Mutnjaković, A. (ur.), HAZU, Znanstveno vijeće za turizam, Zagreb
- RAPANIĆ, Ž. (1987.), Marginalia o postanku Dubrovnika, Arheološka istraživanja u Dubrovniku i dubrovačkom području, Izdanja HAD, vol. 12: 39-50, Zagreb
- ROCA, Z., CLAVAL, P., AGNEW, J. (2011.), Landscapes, Identities and Development, Ashgate Publishing Limited, England, USA
- SARTRE, J. P. (2010.), The Imaginary, Routledge Classics, London and New York

- SCHUMACHER, P. (2010.), *Parametric Diagrams//The Diagrams of Architecture/* Garcia, M. (ed.), A John Wiley and Sons Ltd, UK: 260-269
- SHANE, D. G. (2010.), *Urban Diagrams and Urban Modelling //The Diagrams of Architecture/* Garcia, M. (ed.), A John Wiley and Sons Ltd, UK: 80-87
- SOMOL, R. E. (2010.), *Dummy Text, or the Diagrammatic Basis of Contemporary Architecture //The Diagrams of Architecture/* Garcia, M. (ed.), A John Wiley and Sons Ltd, UK: 88-91
- STEENBERGEN, C. (2008.), *Composing landscapes, Analysis, Typology and Experiments for Design*, Birkhauser, Basel, Switzerland
- STOŠIĆ, J. (1987.), *Prikaz nalaza ispod katedrale i Bunićeve poljane u Dubrovniku, Arheološka istraživanja u Dubrovniku i dubrovačkom području*, Izdanja HAD, vol. 12: 15-38, Zagreb
- SUIĆ, M. (2003.), *Antički grad na istočnom Jadranu, Golden marketing, Tehnička knjiga*, Institut za arheologiju, Zagreb
- ŠARIĆ, I. (2005.), *Rimski portret iz Lapada*, Izdanja HAD, Dubrovnik
- ŠEGVIĆ, N. (1978.), *Pristup arhitekturi, doktorska disertacija*, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb
- ŠEGVIĆ, N. (2009.), *Pristup arhitekturi, horetzky*, Zagreb
- TONKOVIĆ, Z. (2002.), *Oton Gliha, Masmedia*, Zagreb
- TONKOVIĆ, Z. (2014.), *Gromače// O. Gliha- gromače/ S. Tolj (ur.), Muzej moderne i suvremene umjetnosti*, Rijeka
- TURATO, I. (2012.), *Arhitektura edukacije, teritorij mogućnosti// Širenje horizonta/ UHA: 512-543*, Zagreb
- TURKOVIĆ, T.; BASIĆ, I. (2013.), *Kasnoantička i ranosrednjovjekovna Tarsatička Liburnija (Liburnia Tarsaticensis) u svjetlu geografskih izvora*, *Starohrvatska prosvjeta* ser. III, 40: 33-80
- TUTEK, I. (2012.), *Dubrovnik Republic Heritage - Blueprint for Contemporary Landscape// Proceedings book, International Scientific Conference: Rethinking Urbanism/ Karač, Z.(ed.), Faculty of Architecture, University of Zagreb, 19. May 2012: 169-172*
- UCHYTIL, A. (2007.), *Dubrovačke pouke arhitekta Nevena Šegvića*, Sveučilište u Zagrebu, Arhitektonski fakultet, Zagreb
- VIDLER, A. (2010.), *Diagrams of Diagrams: Architectural Abstraction and Modern Representation //The Diagrams of Architecture/* Garcia, M. (ed.), A John Wiley and Sons Ltd, UK: 54-63
- VITELLESCHI, L. (2002.), *Povijesne i statističke bilješke o dubrovačkom okrugu*, Matica Hrvatska, Dubrovnik

- VITRUVIUS, M. (1999.), *De architectura libri decem*, Golden marketing; Institut građevinarstva Hrvatske, Zagreb
- VYZOVITI, S. (2003.), *Folding Architecture: Spatial, Structural and Organizational Diagrams*, BIS Publishers, Amsterdam
- VYZOVITI, S. (2006.), *Supersurfaces: Folding as a method of generating forms for architecture, products and fashion*, BIS Publishers, Amsterdam
- WALDHEIM, C., ed. (2006.), *The Landscape Urbanism Reader*, Princeton Architectural Press, New York
- ZANINOVIĆ, M. (1967.), Neki primjeri smještaja antičkih gospodarskih zgrada u obalno-otočkom području Dalmacije, *ARR* 4-5: 357-371
- ZANINOVIĆ, M. (1968.), Burnum, castellum – municipium, *Diadora* 4: 119-129
- ZANINOVIĆ, M. (1970.), Limitacija Stonskog polja, *Adriatica*: 489-502
- ZANINOVIĆ, M. (1987.), *Villae rusticae u području Epidaura*, Arheološka istraživanja u Dubrovniku i dubrovačkom području, Izdanja HAD, vol. 12: 89-100, Zagreb
- ZANINOVIĆ, M. (1987.), Ston u prethistoriji i antici, Zbornik radova u čast 650. obljetnice planske izgradnje Stona i Malog stona, Ston
- ZANINOVIĆ, M. (2005.), *Cezar i južni Ilirik*, Izdanja HAD, Dubrovnik
- ZANINOVIĆ, M. (2008.), *Rimska osvajanja*, Nagrada INE za promicanje Hrvatske kulture u svijetu za 2007., INA- Industrija nafte d.d. i Hrvatski kulturni klub: 55-57, Zagreb
- ZDEBIK, J. (2013.), *Deleuze and the Diagram, aesthetic Threads in Visual Organization*, Bloomsbury Studies in Continental Philosophy, Bloomsbury, London, UK
- ZUMTHOR, P. (2003.), *Misliti arhitekturu*, AGM, Zagreb
- ŽILE, I. (1987.), *Spolia i ostali nalazi skulpture i plastike u Dubrovniku do pojave romanike*, Arheološka istraživanja u Dubrovniku i dubrovačkom području, Izdanja HAD, vol. 12: 175-188, Zagreb
- ŽILE, I. (1998.), *Naselje prije Grada, Dubrovnik, 4/97*, Dubrovnik
- ŽILE, I. (2003.), *Predromaničko crkveno graditeljstvo otoka Koločepa*, Matica hrvatska, Dubrovnik
- ŽILE, I. (2005.), *Pregled arheoloških istraživanja od potresa 1979. do 2005.godine u povijesnoj jezgri grada Dubrovnika*, Izdanja HAD, Dubrovnik

- *** (1987.), Arheološka istraživanja u Dubrovniku i dubrovačkom području, Izdanja Hrvatsko arheološko društvo, vol. 12, Zagreb
- *** (1987.), Zbornik radova u čast 650. obljetnice planske izgradnje Stona i Malog stona, Ston
- *** (1987.), Radovi Instituta za povijest umjetnosti, br. 11: 1-230
- *** (2004.), Topos, European landscape magazine, Landscape concepts, 47, Callwey, Munchen
- *** (2005.), Dubrovnik, Izdanja Hrvatsko arheološko društvo, Zagreb
- *** (2005.), Arhitektura i pejzaž, Festival arhitekture, Dubrovnik
- *** (2005.), Pet stoljeća geografskih i pomorskih karata Hrvatske, Školska knjiga, Zagreb
- *** (2006.), Lotus international: Diagrams, no 127, Editoriale Lotus, Milano
- *** (2008.), Nagrada INE za promicanje Hrvatske kulture u svijetu za 2007., INA- Industrija nafte d.d. i Hrvatski kulturni klub, M. Sanader i grupa autora, Zagreb
- *** (2010.), Topos, Landscape Urbanism, 71, Callwey, Munchen
- *** (2014.), O. Gliha- gromače, 7.-22. lipnja 2014., Muzej moderne i suvremene umjetnosti, Rijeka
- *** (2014.), Identitet jadranske turističke arhitekture, Mutnjaković A. (ur.), međunarodni znanstveni skup održan 3. 10. 2008., HAZU, Znanstveno vijeće za turizam, Zagreb

7.1.2. Zakonska regulativa i prostorno planska dokumentacija, stručne studije, međunarodne povelje i preporuke

- *** (1978.), Poseban separat – Statut grada Dubrovnika iz 1272. godine – Informativni pregled 4/78, Saveta za čovekovu sredinu i prostorno uređenje, Beograd
- *** (2012.), Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, NN 25/12
- *** (2004.), Zakon o potvrđivanju Konvencije o europskim krajobrazima, NN 11/04
- *** (2011.), Zakon o zaštiti prirode, NN 57/11
- *** (2011.), Zakon o prostornom uređenju i gradnji, NN 90/11
- *** (2007.), Zakon o zaštiti okoliša, NN 110/07
- *** (1997.), Strategija prostornog uređenja RH, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje

- *** (1999.), Krajoblik, Sadržajna i metoda podloga Krajobrazne osnove Hrvatske, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje
- *** (1998.), Utvrđivanje stanja korištenja i zaštite prostora obalnog područja, Županijski zavod za prostorno uređenje, Dubrovnik
- *** (2010.), SZP UPU Cavtat, Studija zaštite prostora, Urbanistički plan uređenja Cavtat, Atelier Minerva d.o.o.
- *** (1969.), Projekt Južni Jadran, Generalni plan Dubrovnik, Urbanistički Institut SR Hrvatske, Zagreb i SWECO, consulting engineers, architects and economists, Sweden and Associates, Denmark
- *** (1998.), Utvrđivanje stanja korištenja i zaštite prostora obalnog područja, Županijski zavod za prostorno uređenje, Dubrovnik
- *** (2010.), SZP UPU Cavtat, Studija zaštite prostora, Urbanistički plan uređenja Cavtat, Atelier Minerva d.o.o.
- *** (2014.), Identifikacija i valorizacija prirodne i graditeljske baštine područja Dubrovnika u prostornom kontekstu, Institut za povijest umjetnosti, projekt: Baština-pokretač razvoja, Dubrovnik
- *** (2014.), Dani krajolika, Međunarodni simpozij, Budućnost povijesnog urbanog krajolika Grada Dubrovnika, dobra svjetske baštine (UNESCO), nove metodologije urbane konzervacije u kontekstu upravljanja prostornim razvojem, Dubrovnik, 06. i 07. studenog 2014.
- *** (2002.), Konvencija o europskim krajobrazima, NN-MU br. 12/02
- *** (1994.), ICOMOS, Document on Authenticity, Nara
- *** (2003.), ICOMOS, Principles for the Analysis, Conservation and Structural Restoration of Architectural Heritage
- *** (2004.), ICOMOS/US, Declaration on Heritage Landscapes, Natchitoches
- *** (2005.a), ICOMOS, Declaration on the Conservation of the Setting, of Heritage Structures, Sites and Areas, Xian
- *** (2005.b), ICOMOS, World Heritage List: Filling the Gaps – an Action Plan for the Future
- *** (2006.), ICOMOS, Worldwide Basic Inventory / Register Card for Cultural Landscapes
- *** (1962.), UNESCO, Recommendation Concerning the Safeguarding of the Beauty and Character of Landscapes and Sites, Paris
- *** (1972.), UNESCO, World Heritage Convention, Convention for the Protection of the World Cultural and Natural Heritage, Paris

***(1976.), UNESCO, International Recommendation Concerning the Safeguarding and Contemporary Role of the Historic Areas, Nairobi

***(1992.), UNESCO, World Heritage Convention, Paris

***(2005.), UNESCO, Vienna memorandum on World Heritage and Contemporary Architecture – Managing the Historic Urban Landscape

***(2005.), UNESCO, Declaration on the Conservation of Historic Urban Landscapes, Paris

***(2011.), UNESCO, Proposals Concerning the Desirability of a Standard-Setting Instruments on Historic Urban Landscapes, Paris

***(2013.), The Charter of European Planning, approved by the General assembly of Barcelona the 22th april 2013, The Vision for Cities and Regions – Territoire of Europe in the 21st Century, ECTP-CEU (The European Council of Spatial Planners – le Conseil Europeen des Urbanistes), Editions Imprimages – Mariembourg

7.1.3. Internetski izvori

<http://www.zzpudnz.hr/LinkClick.aspx?fileticket=hBEf4JVfRLM%3d&tabid=489>

[https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/366847/An Approach to Landscape Character Assessment.pdf](https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/366847/An_Approach_to_Landscape_Character_Assessment.pdf)

http://www.zzpudnz.hr/bivsi_EU_PROJEKT/eupr_bast_mediji.aspx

<http://www.zzpudnz.hr/BASTINA.aspx>

<http://www.civilscape.eu/civilscape/content/en/organisation/startseite.html?jid=103>

www.conservatoire-du-littoral.fr/

[www.wikipedia.org/wiki/Conservatoire du littoral](http://www.wikipedia.org/wiki/Conservatoire_du_littoral)

<http://www.catpaisatge.net/eng/observatori.php>

<http://www.zzpudnz.hr/LinkClick.aspx?fileticket=TdRj72CqSl4%3d&tabid=411>

<http://www.uniscape.eu/pageNews.php?idCont=1493&lang=en&tit=Fifth%20Carregi%20Seminar%20on%20Landscape%20Observatories%20in%20Europe>

<http://www.bastina.eu/?lang=en>

http://www1.toronto.ca/static_files/CityPlanning/PDF/heritage.pdf

<http://www.zzpudnz.hr/LinkClick.aspx?fileticket=Uf-x-03nl-A%3d&tabid=489>

<http://www.zzpudnz.hr/LinkClick.aspx?fileticket=BCVK4M9iL o%3d&tabid=489>

<http://www.catpaisatge.net/fitxers/OBS eng.pdf>

<http://whc.unesco.org/en/activities/827/>

<http://whc.unesco.org/en/educationkit/#downloadkit>

www.onthecommons.org/conservatory-coast-original-governance-fragile-commons

[http://www.international.icomos.org/Paris2011/GA2011 Declaration de Paris EN 20120109.pdf](http://www.international.icomos.org/Paris2011/GA2011%20Declaration%20de%20Paris%20EN%2020120109.pdf)

<http://www.eenc.info/wp-content/uploads/2013/08/CD%C3%BCmcke-MGnedovsky-Cultural-Heritage-Literature-Review-July-2013.pdf>

[http://www.espon.eu/main/Menu Publications/Menu Guidance/Governance.html](http://www.espon.eu/main/Menu%20Publications/Menu%20Guidance/Governance.html)

<http://www.zzpudnz.hr/LinkClick.aspx?fileticket=vQAp9Mp6wHY%3d&tabid=489>

<http://portal.unesco.org>

www.international.icomos.org.

www.mendeley.com/research/planning-future-landscapes

fhrc.flinders.edu.au/research_groups/cult_landscapes/definition.html

whc.unesco.org/exhibits/cultland/landscape.html

7.2. POPIS TABLICA

7.2.1. TABLICE: RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJE IZGRAĐENIH STRUKTURA (sve tablice izradila I. Tutek)

TAB 1: arheološki pejisaž (prapovijest / antika) _teritorij Dubrovačke Republike

TAB 2: povijesni pejisaž (urbanizirani pejisaž Dubrovačke Republike)

TAB 3: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 19., 20. st.)_ teritorij Dubrovačke Republike

7.3. POPIS KARATOGRAMA

7.3.1. KARTOGRAMI: RASPROSTRANJENOST I TIPOLOGIJE IZGRAĐENIH STRUKTURA (sve kartograme izradila I. Tutek)

MAP 1: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ teritorij Dubrovačke Republike

MAP 1.1: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ Konavle

MAP 1.2: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ Grad, Elafiti i Astoreja

MAP 1.3: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ Primorje

MAP 1.4: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ Pelješac

MAP 1.5: arheološki pejisaž (prapovijest / antika)_ Lastovo

MAP 2: povijesni pejisaž _ teritorij Dubrovačke Republike

MAP 2.1: povijesni pejisaž (Dubrovačka Republika)_ Konavle

MAP 2.2: povijesni pejisaž (Dubrovačka Republika)_ Grad, Elafiti i Astoreja

MAP 2.3: povijesni pejisaž (Dubrovačka Republika)_ Primorje

MAP 2.4: povijesni pejisaž (Dubrovačka Republika)_ Pelješac

MAP 2.5: povijesni pejisaž (Dubrovačka Republika)_ Lastovo

MAP 3: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 19., 20. st.)_ teritorij Dubrovačke Republike

MAP 3.1: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 19., 20. st.)_ Konavle

MAP 3.2: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 19., 20. st.)_ Grad, Elafiti i Astoreja

MAP 3.3: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 19., 20. st.)_ Primorje

MAP 3.4: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 19., 20. st.)_ Pelješac

MAP 3.5: suvremeni pejisaž (Du. Rep. / 19., 20. st.)_ Lastovo

7.4. POPIS SLIKA

SL. 1: Idealizirani prikaz Dubrovnika, Giovanni Battista Fabri, 1763. g. //GRUJIĆ, 1991/ str. 12

SL. 2: Dubrovnik - Grad sa sjevera, fotografija: Krešimir Tadić //PRELOG, 2003/ str. 13

SL. 3: Sredozemlje – klimatsko jedinstvo //BRAUDEL, 1997: 251/ str. 14

SL. 4: Jadranska grupa, TUTEK I.// prema podacima iz PLANIĆ LONČARIĆ, 1980/ str. 15

- SL. 5: Dubrovačka grupa, TUTEK I.// prema podacima iz PLANIĆ LONČARIĆ, 1980/ str. 16
- SL. 6: Dubrovnik i bliža okolica, karta XVI-XVII st.//Torino, državni arhiv, zbirka „Vojna arhitektura“/ str. 18
- SL. 7: Prikaz Dubrovnika prije potresa 1677., A. de Bellis; Dominikanski samostan //PRELOG, 2003: 69/ str. 20
- SL. 8: Planirani gradovi Dubrovačke Republike // VEKARIĆ, 1989; PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980/ str. 22
- SL. 9: Novoosnovani gradovi srednjeg vijeka u Europi //LAVEDAN, 1974, MORINI, 1979/ str. 23
- SL. 10: Prikaz Dubrovnika 12.-18. st. //PRELOG, 2003; GRUJIĆ, 1991/ str. 24
- SL. 11: Predio zapadno od grada, Franjevački samostan, Dubrovnik //GRUJIĆ, 1991: 229/ str. 25
- SL. 12: Dubrovnik, fotografija: N. Gattin, snimak iz zraka prema zapadu //GATTIN, 1977/ str. 26
- SL. 13: Dubrovnik, grad iz zraka s juga, Agencija za fotodokumentaciju, Zagreb //PRELOG, 2003: 48/ str. 27
- SL. 14: Nastanak i razvoj srednjovjekovnog grada //PEKOVIĆ, 1998/ str. 28
- SL. 15: Stradun, pogled prema vratima od Pila, foto: L. Gusić //PRELOG, 2003: 51/ str. 29
- SL. 16: Teritorijalno širenje Dubrovačke Republike //OREB MOJAŠ, 1991/ str. 30
- SL. 17: Ston: plan grada //PRELOG, 2003: 191; PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980: 449/ str. 31
- SL. 18: Ston i okolica; fotografija: I. Tutek, str. 32
- SL. 19: Mali Ston; fotografija: K. Tadić, str. 33
- SL. 20: Cavtat: regulatorni plan, 16. st. i veduta iz 17. st. //GRUJIĆ, 1991: 226/, str. 35
- SL. 21: Cavtat, veduta, 19. st. //VITELESCHI, 2002/, str. 36
- SL. 22: Molunat, plan rekonstrukcije naselja, L. Beritić //PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980: 114/ str. 37
- SL. 23: Ljetnikovci Beccadelli i Skočibuha na Šipanu //GRUJIĆ, 1991/ str. 38
- SL. 24: Ljetnikovac Skočibuha, Suđurađ, Šipan //GRUJIĆ, 1991/ str. 39
- SL. 25: Ston, povijesna jezgra; fotografija: K. Tadić //PRELOG, 2003: 190/, str. 40
- SL. 26: Boljenovići, stambeni nizovi //PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980: 92/ str. 41
- SL. 27: Potomje, plan naselja //PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980: 88/ str. 42
- SL. 28: Trsteno, Gučetićevo perivoj //GRUJIĆ, 1991/ str. 43
- SL. 29: Šilješci, Konavle: ambijentalno naselje u Konavlima //BRAUTOVIĆ, 2005: 283/ str. 44

- SL. 30: Gruž, kraj 19. st.; fotografija iz Državnog arhiva, Dubrovnik //GRUJIĆ, 1991/ str. 45
- SL. 31: Ljetnikovac Bobaljević, Rijeka Dubrovačka //GRUJIĆ, 1991: 137/ str. 46
- SL. 32: Ljetnikovac Zamanja, vrt; ljetnikovac Zuzorić //GRUJIĆ, 1991/ str. 47
- SL. 33: Sorkočevićev ljetnikovac na Lapadu //GRUJIĆ, 1991: 65, 87, 120/ str. 48
- SL. 34: Ljetnikovac Vice Stjepovića Skočibuhe, vrtovi donje terase, Boninovo //GRUJIĆ, 1991: 132/ str. 49
- SL. 35: Ljetnikovac Klementa Gučetića i Gučetić-Đurđević, Rijeka Dubrovačka //GRUJIĆ, 1991/ str. 50
- SL. 36: Franjevački samostan Sv. Vlaha u Pridvorju //BRAUTOVIĆ, 2005: 233/ str. 51
- SL. 37: Dubrovnik, zidine //GATTIN, 1977/ str. 52
- SL. 38: Ladanjski kompleks Tome i Vice Stjepovića Skočibuhe, Suđurađ, Šipan //GRUJIĆ, 1991: 70/ str. 53
- SL. 39: Dubrovnik, Minčeta, Lovrinac //GATTIN, 1977/ str. 54
- SL. 40: Mali Ston, zidine, str. 55
- SL. 41: Lopud, put iz 15. st., Koločep, reljef raspela uz poljski put //PRELOG, 2003/ str. 57
- SL. 42: Karavanski put i trasa vododvoda, 15. st. //***BAŠTINA-POKRETAČ RAZVOJA/ str. 58
- SL. 43: Stonske solane; fotografija: I. Tutek, str. 60
- SL. 44: Terasa, Janjina //GRUJIĆ, 1991: 221/ str. 61
- SL. 45: Ljetnikovac Sorkočević u Rijeci Dubrovačkoj //GRUJIĆ, 1991/ str. 64
- SL. 46: Dubrovnik, fotografija: Petit Salon Weiss Raguse, zapadni dio grada u 19. st., str. 93
- SL. 47: Geomorfološke granice prostora, tektonski rasjed koji definira granice dubrovačkog prostora, str. 94
- SL. 48: Dubrovnik s užom okolicom //GOOGLE EARTH/ str. 95
- SL. 49: Malostonski zaljev, str. 96
- SL. 50: Dubrovnik na starim razglednicama //***2014, DANI KRAJOLIKA/ str. 97
- SL. 51: Rijeka Dubrovačka, područje između Rožata i Komolca //GRUJIĆ, 1991/ str. 98
- SL. 52: Šumet //GRUJI, 1991/ str. 99
- SL. 53: Župsko polje //GRUJIĆ, 1991/ str. 100
- SL. 54: Ston; fotografija: I. Tutek, str. 101
- SL. 55: Mljet //GOOGLE / str. 102

- SL. 56: Lastovo //GOOGLE/ str. 104
- SL. 57: Elafitski otoci //GOOGLE/ str. 105
- SL. 58: Delta Neretve //GOOGLE/ str. 106
- SL. 59: Korčula //GOOGLE/ str. 107
- SL. 60: Prapovijesni nalazi //***1987, HAD, Š. BATOVIĆ; ***2005, HAD, D. PERKIĆ/ str. 109
- SL. 61: Prapovijesni lokaliteti na Pelješcu, Nakovanj //GOOGLE MAPS/ str. 110
- SL. 62: Ston, Gradina Gradac (Sv. Mihajlo), fotografija: N. Glamuzina //GLAMUZINA, 2009: 16/ str. 111
- SL. 63: Gradinski lokaliteti u Župi Dubrovačkoj //***2005, HAD, D. PERKIĆ/ str. 112
- SL. 64: Prapovijesni lokaliteti, Konavle //BRAUTOVIĆ, 2005: 276-277/ str. 1134
- SL. 65: Prapovijesni lokaliteti, Cavtat //DIJAGRAM: I. TUTEK; ***(2010) SZP UPU CAVTAT; BRAUTOVIĆ, 2002: 28/ str. 114
- SL. 66: Pelješac, Janjina, Gradina Grad //GOOGLE MAPS/ str. 115
- SL. 67: Gradinski lokaliteti na dubrovačkom području //***2005, HAD, D. PERKIĆ, P. RAJIĆ/ str. 116
- SL. 68: Gradinski lokaliteti na dubrovačkom području //***1987, HAD, Š. BRATOVIĆ/ str. 117
- SL. 69: Prapovijesni lokaliteti, Grad Dubrovnik //GOOGLE MAPS; UPU BOSANKA, KD, 2013: 25/ str. 118
- SL. 70: Lokaliteti gomila u Župi Dubrovačkoj //***2005, HAD, D. PERKIĆ/ str. 120
- SL. 71: Prapovijesni lokaliteti, Lisačke Rudine //GOOGLE MAPS/ str. 123
- SL. 72: Antički lokaliteti: rimski Epidaur //***(2010) SZP UPU CAVTAT; FABER, 1966/ str. 129
- SL. 73: Antički lokaliteti: rimski Epidaur //***(2010) SZP UPU CAVTAT; FABER, 1966/ str. 129
- SL. 74: Villae suburbanae na poluotoku Sustjepan //***(1988) HAD, ZANINOVIĆ; FABER, 1966/ str. 130
- SL. 75: Villae suburbanae na poluotoku Sustjepan //BEGOVIĆ, DVORŽAK, 2004: 81/ str. 131
- SL. 76: Villae rusticae u uvali Tiha //***(2010) SZP UPU CAVTAT; FABER, 1966/ str. 132
- SL. 77: Palača Comes Pieriusa i villae rusticae //BEGOVIĆ DVORŽAK, DVORŽAK SCHRUNK, 2004: 83/ str. 133
- SL. 78: Maritimna antička vila, Molunat //***1988, HAD: ZANINOVIĆ, 1988: 96/ str. 134
- SL. 79: Stonsko polje/ager; fotografija: I. Tutek, str. 139
- SL. 80: Arheološki nalazi na području Grada Dubrovnika //***1987, HAD, J. STOŠIĆ/ str. 142

- SL. 81: Dubrovnik i uža okolica //GOOGLE MAPS/ str. 189
- SL. 82: Dubrovnik i uža okolica //GOOGLE MAPS/ str. 190
- SL. 83: Gruž, Gruž početkom XIX. st., L. Viteleschi, str. 191
- SL. 84: Ljetnikovac Bara Battera, Mlini //GRUJIĆ, 1991/ str. 192
- SL. 85: Ston, L. Viteleschi, str. 193
- SL. 86: Ston i Mali Ston, geoprikaz //GOOGLE MAPS/ str. 194
- SL. 87: Orebić, plan i geoprikaz //PLANIĆ-LONČARIĆ, 1980; GOOGLE MAPS/ str. 195
- SL. 88: Primorje i pogled na Lopud //GRUJIĆ, 1991/ str. 196
- SL. 89: Cavtat, katastarski plan iz 1838. //GRUJIĆ, 1991: 227/ str. 197
- SL. 90: Molunat, geoprikaz //GOOGLE MAPS/ str. 198
- SL. 91: Fortifikacije 19. st. //***2014, BAŠTINA-POKRETAČ RAZVOJA/ str. 199
- SL. 92: Gruška luka-pohled na Gruž, 1890. //***2014/ str. 200
- SL. 93: Gruški zaljev-pogled na Lapad, početak 20. st., stara razglednica //***2014/ str. 201
- SL. 94: Dubrovnik-novi centri, 20. st., centar Batela i centar Lapad //***2'14/ str. 202
- SL. 95: Urbanizirani pejzaž Dubrovnika 20. st.; fotografija: I. Tutek, str. 203
- SL. 96: Planovi dubrovačkog područja //***2014, DANI KRAJOLIKA/ str. 204
- SL. 97: Dubrovnik 1991, Pavo Urban, posljednje snimke //***2005, DUBROVNIK, BISERI JADRANA/ str. 205
- SL. 98: Dubrovnik 1991, Pavo Urban, posljednje snimke //***2005, DUBROVNIK, BISERI JADRANA/ str. 205
- SL. 99: Područje Dubrovnika, prostorni razvoj, 19.-20. st. //***2014, DANI KRAJOLIKA// str. 206
- SL. 100: Projekt: Baština-pokretač razvoja //***2'14, DANI KRAJOLIKA/ str. 207
- SL. 101: Karte užeg područja grada Dubrovnika, 19., 20., 21. st. //***2014, DANI KRAJOLIKA// str. 208
- SL. 102: Elementarni pejzaž dubrovačkog područja //***2014// str. 209
- SL. 103: Dubrovnik, 21. st., Rijeka Dubrovačka i Gruški zaljev //***2014// str. 214
- SL. 104: Dubrovnik //***2014// str. 2015
- SL. 105: Dubrovnik, 21. st. //***2014, DANI KRAJOLIKA// str. 216

7.5. POPIS DIJAGRAMA

- DIA 1: Kompozicijski dijagram urbaniziranog pejisaža, Cavtat; dijagram: I. Tutek // ***2010; SZP UPU CAVTAT, / str. 34
- DIA. 2: Kompozicijski dijagram rimskog Epidaura; dijagram: I. Tutek // ***(2010) SZP UPU CAVTAT/ str. 127
- DIA. 3: Dijagram rimskog Epidaura: antička gradska mreža; dijagram: I. Tutek // ***(2010) SZP UPU CAVTAT/ str. 128
- DIA. 4: Villae rusticae u uvali Tiha; dijagram: I. Tutek // ***(2010) SZP UPU CAVTAT/ str. 132
- DIA. 5: Kompozicijski dijagram urbaniziranog pejisaža Epidaura; dijagram: I. Tutek // ***2010, SZP UPU CAVTAT/ str. 137
- DIA. 6: Virtual house diagram, Peter Eisenman //EISENMAN, 1999/ str. 260
- DIA. 7: House IV, dijagram, Peter Eisenman //EISENMAN, 1999/ str. 261
- DIA. 8: Dijagramatski procesi/Deleuze, Zaha Hadid Architects, Patrik Schumacher //GARCIA, 2010/ str. 262
- DIA. 9: Dijagramatski procesi/Deleuze, Zaha Hadid Architects, Patrik Schumacher //GARCIA, 2010/ str. 263
- DIA. 10: 3D dijagram model, Peter Eisenman //GARCIA, 2010/ str. 264
- DIA. 11: Manhattan transcripts, Bernard Tschumi //GARCIA, 2010/ str. 265
- DIA. 12: Parc de la Villette, Bernard Schumi //GARCIA, 2010/ str. 266
- DIA. 13: Židovski muzej u Berlinu, Arhitektonski studio Daniel Libeskind //GARCIA, 2010/ str. 267
- DIA. 14: House IV, Peter Eisenman //GARCIA, 2010/ str. 268
- DIA. 15: Oton Gliha: Gromače, 07.05.-22.06.2014. //MMSU, RIJEKA/ str. 269
- DIA. 16: Oton Gliha: Gromače, 07.05.-22.06.2014. //MMSU, RIJEKA/ str. 270
- DIA. 17: Oton Gliha: Gromače, 07.05.-22.06.2014. //MMSU, RIJEKA/ str. 271
- DIA. 18: Marseille, Unite d'Habitation, Le Corbusier Bubble diagram //GARCIA, 2010/ str. 272
- DIA. 19: Model 110, 111 //PAUL KLEE, 2013: 247/ str. 273
- DIA. 20: Kompozicijski dijagram; Plastično oblikovanje. šk. god. 2013/2014, str. 274
- DIA. 21: Kompozicijski dijagram; Plastično oblikovanje. šk. god. 2013/2014, str. 275
- DIA. 22: Dijagramatski model, Peter Eisenman //GARCIA, 2010/ str. 276
- DIA. 23: Kompozicijski dijagram; Plastično oblikovanje. šk. god. 2012/2013, str. 277

DIA. 24: The Skin of the Earth, R. Bunshoten //***1991, AA FILES/ str. 278

DIA. 25: Kompozicijski dijagram urbaniziranog pejisaža, Ston; dijagram: I. Tutek //***2014, SGEM / str. 279

DIA. 26: Kompozicijski dijagram urbaniziranog pejisaža, Cavtat; dijagram: I. Tutek //***2010, SZP UPU CAVTAT/ str. 280

DIA. 27: Urbani dijagrami; K. Lynch; D. G. Shane; W. Christaller //GARCIA, 2010/ str. 281

DIA. 28: Zollhof 3 Media Park, Dusseldorf, Zaha Hadid, skica_dijagram //GARCIA, 2010/ str. 282

DIA. 29: Pen Station dijagram, Diller+Scofidio & Renfro //***2013, Metalocus/ str. 283

DIA. 30: Dijagrami urbaniziranog pejisaža; J. Corner, S. Allen, West 8 //GARCIA, 2010/ str. 285

7.6. POJMOVNIK

DIJAGRAM (*DIAGRAM*) – grč. diagramma – nacrt, risanje, grafikon, grafički način prikazivanja koji jasno pokazuje odnos među pojedinim veličinama ili među količinama jedne te iste veličine; geometrijski crtež koji slikovito prikazuje razne brojevne odnose.

DIJAGRAM ARHITEKTURE (*DIAGRAM OF ARCHITECTURE*) – Većina definicija dijagrama u arhitekturi i drugim teorijama prostornog oblikovanja oslanja se na radove Charlesa Sandersa Piercea (1839.-1914.), Michaela Foucaulta (1926.-1984.), i Gillesa Deleuzea (1925.-1995.) sa Felixom Guattarijem (1930.-1992.). Foucaultov koncept, koji predstavlja osnovnu teoriju u oblikovanju dijagrama prostora, presudno je utjecao na Deleuzeov i Guattarijev rad na ovom području, kao i na definiranje najutjecajnijeg deleuzeovskog koncepta dijagrama kao apstraktne mašine... mape odnosa između sila.

DIJAGRAM PRETHODNOSTI (*DIAGRAM OF ANTERIORITY*)- dijagram kao sredstvo posredovanja između povijesti arhitekture.

DIJAGRAM UNUTRAŠNJOSTI (*DIAGRAM OF INTERIORITY*) – pokazuje načina na koji se povijest arhitekture upisuje u stvarni objekt.

DIJAGRAM IZVANJSKOG (*DIAGRAM OF EXTERIORITY*) – pokazuje način na koji povijest arhitekture definira vanjski prostor.

OBIČNI DIJAGRAM (*ORDINARY DIAGRAM*) - Razlikujemo više vrsta dijagrama arhitekture ovisno o odnosu između apstrakcije i subjekta prikaza. Ako je taj odnos neproblematičan tj. fiksiran kroz ugrađene pretpostavke onda se radi o običnom dijagramu.

NEOBIČNI DIJAGRAM (*EXTRAORDINARY DIAGRAM*) – neobični/posebni dijagrami definirani je kroz suprotstavljanje običnom dijagramu. Deleuzeovski (neobični) dijagram je apstraktna mašina: rutina izvođenja nije jasno definirana već dijagram kreativno sudjeluje u stvaranju

radnje što uzrokuje nestabilnu interpretaciju bez predodređenih rezultata te možemo reći da se radi o proto-prikazu.

METRIČKI DIJAGRAM (*METRIC DIAGRAM*) – svojstvo koje se odnosi na unutrašnju konstrukciju samog dijagrama: svojstva osnovnih grafičkih funkcija manipuliranih unutar metričkih dijagrama određena su i konstantna.

PARAMETRIČKI DIJAGRAM (*PARAMETRIC DIAGRAM*) – svojstvo koje se odnosi na unutrašnju konstrukciju samog dijagrama: svojstva osnovnih grafičkih funkcija manipuliranih unutar parametričkih dijagrama ostaju promjenljiva i ograničena unutar definiranog raspona.

DIJAGRAMATSKA VIDLJIVOST (*DIAGRAMMATIC VISUALITY*) - dijagram je jedna od prvih faza u procesu stvaranja arhitekture, on kasnije može ostati vidljiv, ili ga možemo samo naslutiti.

URBANI DIJAGRAM (*URBAN DIAGRAM*) – dijagrami kompleksne artikulacije urbanih polja, mogu biti isprepleteni od običnih i neobičnih parametričkih dijagrama. Budućnost dijagrama leži u istraživanju granica grada te njegovih kompleksnih i apstraktnih struktura.

GEOMORFOLOŠKA OBILJEŽJA (*LANDFORM*) – pripadaju grupi prirodnih sastavnica krajolika, a obuhvaćaju građu, strukture i oblike površine Zemlje određenog područja.

IDENTITET KRAJOLIKA/PEJSAŽA (*LANDSCAPE IDENTITY*) – prepoznatljiva i jasna pojavnost, posebnost slike krajolika kao nositelja bitnih svojstava nekog zemljopisnog područja (od nacionalnog do regionalnog i lokalnog značaja).

KARAKTER KRAJOLIKA/PEJSAŽA (*LANDSCAPE CHARACTER*) – suštinska svojstva krajolika kojima se na sveobuhvatni način sagledavaju njegove brojne sastavnice s ciljem što potpunijeg razumijevanja. Određuju ga različiti i prepoznatljivi uzorci elemenata koji se dosljedno pojavljuju u pojedinom tipu krajolika. Nastali su kao rezultat različitih kombinacija geomorfoloških i reljefnih obilježja, tla, vegetacije, načina korištenja, uzoraka neizgrađenoga krajolika i naselja, odnosno prirodnih, povijesnih, kulturnih i oblikovnih elemenata.

KOMPOZICIJA KRAJOLIKA/PEJSAŽA (*LANDSCAPE COMPOSITION*) – prostorna organizacija struktura vidljivo oblikovanog krajolika, nastala svjesnom namjerom pojedinca ili zajednice.

KRAJOLIK; PEJSAŽ; KRAJOBRAZ (*LANDSCAPE*) – označava područje percipirano ljudskim okom čiji je karakter rezultat međudjelovanja prirodnih i/ili ljudskih čimbenika. Uključuje cjelokupno područje: gradove, sela, ruralna i šumska područja, područja obale i mora, obične i degradirane krajolike, kao i osobito vrijedna i zaštićena područja. Sadrži fizičke (strukturne) i nematerijalne sastavnice i ne postoji bez čovjekove percepcije. U primjeni u Hrvatskoj krajobraz se za razliku od krajolika smatra područjem s pretežito prirodnim obilježjima.

KRAJOLIK/PEJSAŽ MORA (*SEASCAPE*) – područje kopna, obale i mora, gdje je međudjelovanjem čovjeka i prirode tijekom vremena stvoreno područje prepoznatljivog

karaktera. Obuhvaća more i susjedna granična područja, uključujući i poglede s kopna na more i s mora prema kopnu, duž obalne linije.

KULTIVIRANI KRAJOLIK/PEJSAŽ (*CULTIVATED LANDSCAPE*) – označava krajolike nastale čovjekovim djelovanjem, kao suprotnost prirodnom stanju krajolika. Najčešće se povezuje s poljodjelskim krajolicima, kultiviranim određenom biljnom kulturom.

KULTURNI KRAJOLIK/PEJSAŽ (*CULTURAL LANDSCAPE*) – zemljopisno područje povezano s povijesnim djelovanjem, događajima i osobama, koje uključuje kulturne i prirodne sastavnice, odražava kulturne i estetske vrijednosti te sadrži svojstva kulturnog naslijeđa.

KULTURNE SASTAVNICE KRAJOLIKA/PEJSAŽA (*CULTURAL COMPONENTS OF LANDSCAPE*) – elementi krajolika nastali čovjekovim djelovanjem na prirodnu okolinu za potrebe stanovanja, rada ili drugog načina korištenja. Obuhvaćaju fizičke sastavnice i procese; fizičke sastavnice su naselja, zgrade, prometnice i ostale infrastrukturne građevine, objrkti malog mjerila (oprema prostora, javna plastika i sl.)

ODRŽIVI RAZVOJ (*SUSTAINABLE DEVELOPMENT*) – razvoj koji zadovoljava potrebe današnjice, a pritom ne ugrožava potrebe budućih naraštaja. Njime se ostvaruje ravnoteža između zahtjeva za unapređenje kakvoće života, ostvarivanja socijalne dobrobiti te zahtjeva za očuvanjem sastavnica krajolika kao kulturnog i prirodnog naslijeđa o kojima ovise i sadašnji i budući naraštaji.

ORGANSKI RAZVIJENI KRAJOLIK (*ORGANICALLY EVOLVED LANDSCAPE*) – označava krajolik koji je rezultat početnih društvenih, ekonomskih, administrativnih i/ili religijskih zahtjeva, a svoj je današnji oblik stvorio i razvio kroz povezanost i odgovornost prema pripadajućem prirodnom okolišu. Krajolici ove kategorije odražavaju karakteristike povijesnog razvoja u svojim oblicima i obilježjima sastavnica.

POVIJESNI KRAJOLIK/PEJSAŽ (*HISTORIC LANDSCAPE*) – zemljopisno područje koje uključuje zajedno povijesna i prirodna obilježja povezana s događajima, osobama, djelatnostima, oblikovanjem ili stilskom pripadnosti. Povijesni krajolici pripadaju širem pojmu kulturnih krajolika.

POVIJESNI KARAKTER KRAJOLIKA/PEJSAŽA (*HISTORIC LANDSCAPE CHARACTER*) – fizička pojavnost krajolika koji se razvijao tijekom povijesti, uključuje izvorne i naknadno unesene elemente i oblike. Obilježja i vrijednosti krajolika sadržani u građi, oblicima, prostornim odnosima i obradama – polazište su za određivanje povijesnog karaktera krajolika.

PRIRODNI KRAJOLIK/PEJSAŽ (*NATURAL LANDSCAPE*) – zauzima dijelove zemljine površine koji su izrazito prirodni, u kojemu se razvoj odvija po zakonima prirode, bez ili s vrlo malim utjecajem čovjeka. Oblikuje ga prirodnost prostora koja proizlazi iz prirodne očuvanosti, biološke raznolikosti i prirodnih vrijednosti. Mjerilo stupnja prirodnosti krajolika jest očuvanost ekosustava.

PRIRODNE SASTAVNICE KRAJOLIKA/PEJSAŽA (*NATURAL COMPONENTS OF LANDSCAPE*) – čine reljefni oblici, geološki sastav, tla, vode, vegetacija i ekosustavi određenog područja.

SASTAVNICE KRAJOLIKA/PEJSAŽA (*LANDSCAPE COMPONENTS*) – elementi koji čine krajolik, a uključuju prirodne i antropogene (kulturne), materijalne i nematerijalne čimbenike.

STRUKTURE KRAJOLIKA/PEJSAŽA (*LANDSCAPE STRUCTURES*) – fizičke sastavnice koje uključuju prirodne i kulturne sustave. U prirodne sustave ubrajaju se: geomorfološka, hidrološka i vegetacijska obilježja, a u kulturnu mrežu kretanja i izgrađene strukture: naselja, zgrade, oprema prostora i sl.

URBANI KRAJOLIK/PEJSAŽ (*URBAN LANDSCAPE/TOWNSCAPE*) – čine izgrađene strukture, otvoreni prostori, funkcije i druge prepoznatljive sastavnice, promatrane na način kojim određuju njegova obilježja i karaktere. Uključuje namjenu, prostornu organizaciju, urbane uzorke, vizualne odnose, mjestopisna obilježja, vegetaciju, zgrade, elemente tehničke infrastrukture, urbanu opremu, detalje, boje i sl.

URBANIZIRANI PEJSAŽ; URBANI KRAJOLIK (*URBAN LANDSCAPE*) – urbanizirani pejisaž se može prepoznati unutar kategorija oblikovanog ili organski razvijenog krajolika, kao gradovi spontano razvijeni tijekom duge povijesti ili kao namjerno oblikovani, planirani urbani krajolik. Odnosi se na širi prostor, grad-teritorij, definiran antropogenim čimbenicima dominantno urbane kulture.

VIDLJIVO OBLIKOVANI KULTURNI KRAJOLIK/PEJSAŽ (*CLEARLY DEFINED LANDSCAPE*) – označava krajolik koji je oblikovan sa svjesnom namjerom, uključuje krajolike stvorene iz estetskih, društvenih, religijskih i rekreacijskih razloga.

ZAŠTITA KRAJOLIKA/PEJSAŽA (*LANDSCAPE PROTECTION/CONSERVATION*) – obuhvaća procese i aktivnosti koji su usmjereni na zaštitu i održavanje značajnih ili karakterističnih obilježja krajolika, ocijenjenjenih na temelju njihove vrijednosti naslijeđa, a rezultat su prirodnih uvjeta i ljudskih djelatnosti. Podrazumijeva nastojanje da se krajolik očuva ili da se uspostavi određeno stanje krajolika.

ZNAČAJ KRAJOLIKA/PEJSAŽA (*SIGNIFICANCE OF LANDSCAPE*) – označava ukupnost vrijednosti prema kojima se ocjenjuje krajolik. To je sinteza kulturnih i prirodnih vrijednosti i njihova međudnosa kojima je određen karakter krajolika.

7.7. PROŠIRENI SAŽETAK / SUMMARY

7.7.1. DUŽI SAŽETAK

U ovom doktorskom radu cjelovito je prikazana geneza i razvoj urbaniziranog pejzaža Dubrovnika. Rad se temelji na istraživanju, analizi i sintezi transformacije prostora Dubrovačke Republike bilježenjem i superponiranjem prostornih struktura i tipologija arheološkog (prapovijest / antika), povijesnog (Dubrovačka Republika) i suvremenog pejzaža, te na pregledu obimne arhivske građe, prostorno planske dokumentacije, povijesnog i aktualnog grafičkog i tekstualnog materijala te relevantne znanstvene i stručne literature.

Obrađena je suptilna interakcija zadanih prirodnih karakteristika prostora i ljudskog djelovanja koja je u dubrovačkom pejzažu rezultirala iznimnim dosezima i prerasla u organiziranu cjelinu zajedničkog djelovanja kada je kompletan pejzaž sa svim strukturama rezultat stoljetne urbane kulture. Tada prirodni prostor predstavlja konstitutivni dio arhitekture, neodvojiv je od nje, te govorimo o totalnom arhitektonskom prostoru ili urbaniziranom pejzažu.

Problematici se pristupilo sveobuhvatno, obrazložena je znanstvenim metodama cjelovito, detaljno te dovoljno precizno da omogućava sagledavanje kompletnog teritorija u njegovom povijesnom dinamičkom razvoju te donošenje relevantnih zaključaka, novih spoznaja i interpretacija. U disertaciji su na primjeren način okupljeni svi dosadašnji radovi i podaci, kao i osobna istraživanja doktorandice u okviru doktorskog studija, terenskog rada i rada na urbanističkim planovima, projektima i studijama, te rada na fakultetu u kabinetu za Crtanje i Plastično oblikovanje.

Tekst disertacije raspoređen je u šest poglavlja: prvo poglavlje je uvod, zatim kroz četiri poglavlja slijedi razrada teme te zaključak u šestom poglavlju. Na kraju se nalazi popis priloga: korištena literatura, kartografski prikazi, tablice, slike, dijagrami, pojmovnik, sažetak i životopis autorice.

U prvom, uvodnom, dijelu uspostavljeni su predmet i polazišta istraživanja, cilj i hipoteze te metoda i struktura znanstveno-istraživačkog rada.

Drugo poglavlje iznosi analizu i sintezu prostornog, vremenskog, povijesnog i društveno-političkog okvira organizacije i kultiviranja teritorija Dubrovačke Republike te se bilježenjem

prostornih struktura i tipologija uspostavlja značaj grada-teritorija, urbaniziranog pejisaža Dubrovnika. Ustanovljena je homogenost i promjenjivost takvog sustava te je zaključeno da je njegovo uspješno oblikovanje moguće jedino uz prihvaćanje prostorno vremenske dinamike.

Da bi se usmjerile transformacije prostora potrebno je razumjeti procese koji su se odvijali u prošlosti. Na postanak i razvitak grada, pa tako i cjelokupnog prostora njegovog djelovanja, utječu sve povijesne silnice koje pokreću opći razvitak nekog društva u svim sferama na polju materijalne i duhovne kulture. Tako se i urbanizirani pejisaž promatra u kontekstu razvoja određene kulture.

U trećem poglavlju detaljno je izložena prva transformacija dubrovačkog područja koja obuhvaća genezu urbaniziranog pejisaža. Pratimo razvoj teritorija od prve prirode, preko predurbaniziranog i protourbaniziranog prapovijesnog do urbaniziranog antičkog pejisaža.

U četvrtom poglavlju obrađena je druga transformacija prostora koja počinje nestankom antike, provalama Avara i dolaskom Slavena na hrvatsko priobalje u prvim desetljećima 7. stoljeća. Autohtoni ilirsko-romanski kulturni obrazac je asimiliran te je urbano naslijeđe antičkog perioda u razvitku Dubrovnika potvrđeno i transponirano u novi model – urbanizirani pejisaž Dubrovačke Republike. Takav prostor doživljava daljnje transformacije u odnosu na razvoj kulture i društvene odnose koji vladaju. Suvremena situacija rastakanja tkiva grada uvjetuje da se teritorij arhitekture grada oblikuje i definira novim pravilima i mehanizmima.

U petom dijelu definirana je metoda superpozicije tragova prošlosti, sadašnjosti i budućnosti koja ostavlja mogućnost prilagodbe novih prostornih pozicija otvorenom dinamičkom sustavu urbaniziranog pejisaža Dubrovnika. Predloženi kompozicijski dijagrami omogućavaju posredovanje između povijesti arhitekture i načina na koji ona definira vanjski prostor te se na taj način procesom oblikovanja generira nova stvarnost.

U zaključnom, šestom, poglavlju izneseni su sintetizirani zaključci koji povezuju tri glavne teme: urbanizirani pejisaž Dubrovnika, temporalnost i transformaciju prostora te kompozicijske dijagrame urbaniziranog pejisaža. Ustanovljeno je da znanstvene analize povijesnog slijeda promjena - dijagrami prethodnosti - u sintezi s apstraktnim modelima

promišljanja prostora kao otvorenog dinamičnog sustava – kompozicijski dijagrami - definiraju razvojno-umjetnički koncept oblikovanja suvremenog pejzaža to jest kompozicijske dijagrame urbaniziranog pejzaža, Dubrovnika.

Znanstveni doprinos ovog rada odnosi se na sistematiziranje, autorsko interpretiranje podataka o prostoru i uspostavljanje značaja ukupnog teritorija Dubrovačke Republike kroz superponiranje prostornih struktura i tipologija te znanstvene i umjetničke analize i sinteze transformacija toga prostora. Izvorni doprinos istraživanja predstavljaju i originalne, autorske, detaljne karte i tablice koje prikazuju prostorni razvoj, genezu i transformacije, urbaniziranog pejzaža Dubrovnika. Najveći rad napravljen je na valorizaciji teritorija iscrpnim pregledom svih elemenata u prostoru, geomorfoloških karakteristika pejzaža, detaljnih topografskih podataka te, iznad svega, kulturne memorije tog područja.

Analiza istraživane teme temeljita je i detaljna te donosi nove zaključke o predmetnom prostoru kao i novu metodu koja kroz niz znanstveno-umjetničkih analiza predstavlja podlogu za promišljanje suvremenog pejzaža kao razvojno-umjetničkog koncepta koji prihvaća prostorno-vremensku dinamiku. Predloženi kompozicijski dijagrami definiraju model superpozicije tragova prošlosti, sadašnjosti i budućnosti koji ostavlja mogućnost prilagodbe novih prostornih pozicija otvorenom dinamičkom sustavu urbaniziranog pejzaža Dubrovnika.

Rezultati istraživanja imaju i praktičnu primjenu te pružaju vrijednu podlogu za daljnje razvijanje koncepta oblikovanja i razvoja dubrovačkog teritorija. Ovdje primijenjenu metodologiju koja povezuje matični grad i njegov teritorij definiran geomorfološkim, klimatskim, geografskim i kulturno-povijesnim sastavnicama, moguće je usvojiti i za druge gradove. Dalje se kroz dijagrame tragova prošlosti i sadašnjosti prati geneza prostora kao podloga za fluidne dijagrame budućnosti koji usmjeravaju procese transformacije i oblikovanja suvremenog pejzaža. Drugi napor uložen je da se kroz edukaciju mladim studentima, budućim arhitektima i prostornim planerima, približe fluidni i labilni sustavi kakve generira arhitektura razvoja i oblikovanja teritorija. Brojne su daljnje mogućnosti razvoja teorije i praktičnih zadataka za ovakvu vrstu translatiranja arhitektonskih vještina i znanja iz polja arhitekture oblika u polje arhitekture procesa, organizacije i sustava.

7.7.1. SUMMARY

In this doctoral thesis, the genesis and development of Dubrovnik urban landscape is presented comprehensively on the basis of the undertaken research, analysis and synthesis of the Dubrovnik Republic territory transformations through noting and superposing the spatial structures and typologies of the archaeological (Prehistory/Classical antiquity), historical (Dubrovnik Republic) and contemporary landscape, as well as through the review of a voluminous archival database, space planning documentation, historical and contemporary graphic and text materials in addition to relevant scientific and field-related literature.

It proposes an examination of the subtle interactions between given natural characteristics of space and human intervention which in the Dubrovnik landscape have been recognized as extraordinary achievement surmounting to an organised whole of landscape and structures, both being result of the centuries longlasting urban culture. Consequently, the natural space represents the integral part of architecture and we speak of total architectural space or urban landscape.

The subject matter has been approached in a comprehensive manner; it is elaborated through using scientific methodology, thoroughly and into great detail, and yet in a manner precise enough in order to enable consideration of the entire territory in its historical dynamic development and to enable reaching relevant conclusions, new insights and interpretations. The dissertation in an appropriate way gathers all previous work and data, as well as the author's personal research undertaken within the doctoral study, field work and engagement with urban plans, projects and studies, in addition to her work at the faculty within the Cabinet of drawing and modelling.

The text of the dissertation is arranged into six chapters: Chapter One is the introduction, followed by the topic analyses in chapters Two to Five, with the conclusion in Chapter Six. At the end there is a list of appendices: Works cited, cartographic presentations, tables, pictures, diagrams, accompanied by Indeks, Summary and author's CV.

The introduction establishes the subject matter and starting points of the research, as well as the aim, hypotheses, methods and the structure of the scientific-research work.

Chapter Two lays out the analysis and synthesis of the spatial, temporal, historical and socio-political framework of the organisation and cultivation of the Dubrovnik Republic territory, whereby the significance of the city-territory, the Dubrovnik urban landscape is established through noting and superposing spatial structures and typologies. The homogeneity and changeability of the system are established, and it is concluded that its successful modelling is possible only if its space-time dynamics is acknowledged.

In order to govern space transformations, it is necessary to understand the processes that had taken place in the past. The origin and development of the city, as well as the entire area of its activity, are influenced by all historical field lines, which trigger general development of a society in all spheres of its material and spiritual culture. Therefore the urban landscape is considered within the context of cultural development.

Chapter Three comprehensively outlines the first transformation of Dubrovnik's area, encompassing the genesis of the urban landscape. We trace the steps of the territory development from its original nature, through pre-urban and proto-urban Prehistoric period up to the urban Classical era landscape.

Chapter Four analyzes the second space transformation, starting with the disappearance of the Classical era, with Avar inroads and arrival of the Slavs to the Croatian coast in the first decades of the 7th century. The indigenous Illyrian-Roman pattern was assimilated, thus the urban heritage of the Classical antiquity period in Dubrovnik's development was affirmed and transposed into a new model – the Dubrovnik Republic urban landscape.

Chapter Five defines the method of superposition of traces of the past, present and future, leaving the opportunity for adapting new spatial positions to the open dynamic system of Dubrovnik urban landscape. The suggested compositional diagrams mediate between the history of architecture and its mode to define the outer space in a way to generate new reality throughout design process.

The concluding, sixth chapter provides synthetic conclusions, establishing the connections between the three main topics: Dubrovnik urban landscape, temporality and space transformation, and compositional diagrams of the urban landscape. It is established that scientific analyses of the historical sequence of changes – i.e. diagrams of anteriority – in

synthesis with the abstract models of reconceptualizing the space as an open dynamic system – i.e. compositional diagrams – define the developmental-artistic design concept of the contemporary landscape: the compositional diagrams of Dubrovnik urban landscape.

The scientific contribution of this work amounts to the author's systematization and interpretation of the data about space, as well as determining the significance of the entire Dubrovnik Republic territory, exhibited through superposing spatial structures and typologies, in addition to scientific and artistic analysis and synthesis of the spatial transformations. The author's original and detailed charts and tables illustrating the spatial development, genesis and transformations of Dubrovnik urban landscape also represent an original contribution of the research. The largest work has been done in the valorisation of the territory, achieved through comprehensive review of all the spatial elements, geomorphologic characteristics of the landscape, detailed topographical data, and above all, the cultural memory of the area.

The analysis of the researched subject matter is thorough and comprehensive, presenting new conclusions about the space in question, as well as a new method employing scientific-artistic analyses that represents a design blueprint for rethinking of the contemporary landscape as a developmental-artistic concept acknowledging the space-time dynamics. The provided compositional diagrams define the model of superposition of the traces of the past, present and future, leaving the possibility for new spatial positions to be adapted to the open dynamic system of Dubrovnik urban landscape.

The results of the research have the potential to be applied in praxis, and provide a valuable groundwork for further development of the design and developing concepts of Dubrovnik's territory. The methodology applied in this work, which connects the main-city to its territory defined by geomorphologic, climate, geographic and culture-historic elements, can be applied to other cities as well. Furthermore, the diagrams of traces of the past and present are employed in order to delineate the genesis of space as the basis for fluid diagrams of the future, governing the transformation and design processes of the contemporary landscape. Additional effort has been put into introducing the fluid and unstable systems generated by the architecture of territory development and design into the education of students, future architects and space planners. There are still many possibilities for further research into

development of the theory and practice of translating architects' skills and knowledge of this kind from the field of architecture of shapes into the field of architecture of processes, organization and systems.

7.8. ŽIVOTOPIS

Ivana Tutek rođena je 1969. godine u Dubrovniku. Maturirala je na srednjoj školi COUO Dubrovnik, matematičko-informatički smjer, te na srednjoj Muzičkoj školi Luka Sorkočević, smjer oboa. Arhitektonski fakultet upisala je 1987. godine na Sveučilištu u Zagrebu gdje je i diplomirala te 2003. godine upisala poslijediplomski znanstveni studij Prostorno planiranje, urbanizam i parkovna arhitektura (od 2005. doktorski studij PUPPA).

Za vrijeme studiranja honorarno radi u Urbanističkom institutu Hrvatske (UIH), s manjim prekidima od 1990. do 1997. godine, i na odjelu za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture. Surađuje s raznim autorima i privatnim uredima na poslovima arhitektonskog snimanja, zaštite, rekonstrukcije i projektiranja građevina te stručnim studijama zaštite prostora.

Od 2003. godine zaposlena je na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu na Kabinetu za crtanje i plastično oblikovanje kao nastavnik nastavnog zvanja predavač (viši predavač od 2012.-) – kolegiji Crtanje I, II i Plastično oblikovanje I, II pod vodstvom prof. R. Waldgoni. Honorarno radi na Agronomskom fakultetu na kolegiju Crtanje (od 2013. god.- pod vodstvom prof. R. Waldgoni) i na Šumarskom fakultetu na kolegiju Kultura vizualne misli (od 2008. god.- pod vodstvom doc. S. Justića).

Sudjeluje na brojnim arhitektonsko-urbanističkim natjecanjima te je autorica više nagrađivanih projekata. Izlagala je na mnogim izložbama natjecajnih radova, Salonu mladih, Zagrebačkom salonu arhitekture i urbanizma te godišnjoj izložbi realizacija UHA-e. Autorica je nekoliko stručnih i znanstvenih radova koje je izlagala na znanstvenim skupovima.